Const-thoonende juweel

Bij de loflijcke stadt Haerlem, ten versoecke van Trou moet blijcken, in't licht gebracht

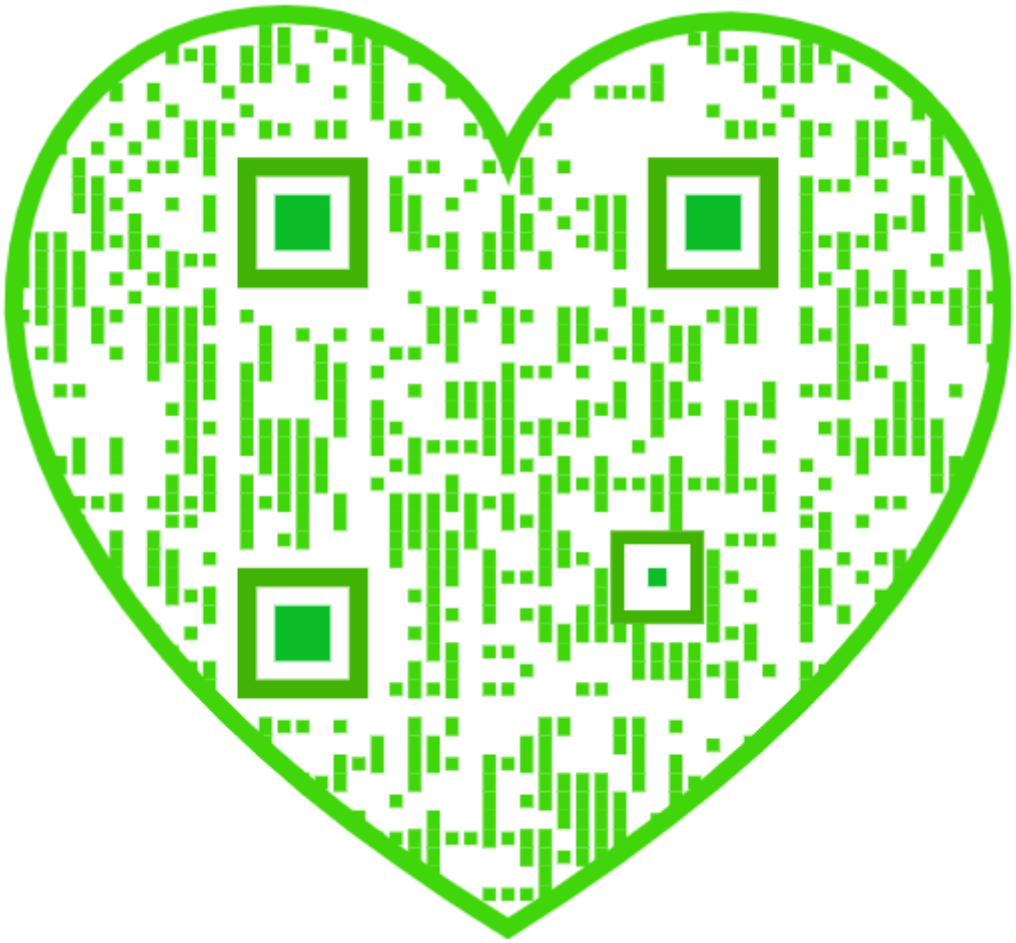
Zacharias Heyns

bron
Zacharias Heyns, *Const-thoonende juweel, Bij de loflijcke stadt Haerlem, ten versoecke van Trou moet blijcken, in't licht gebracht*. Zacharias Heyns, Zwolle 1607

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/heyn003cons01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

Aen de Doorluchtighe, Hoogh-gheborene, Edele, Moghende, Hooch-gheleerde, VVijse ende seer voorsienighe Heeren, mijne ghebiedende Heeren de alghemeyne Staten ende Overste Der vereenichde Nederlanden.

DEwijl (mijne Heeren) ick nu onder V.E.M. bescherminghe langhe jaren in gherustheyt gheweest ben, hebbe ick menichmael in sin ghehadt met eenich Boecxken na staet mijns amts, mijne goede genegentheden V.E.M. voor te stellen: maer tot noch toe schroemhertich, als niet (so my duchte) waerdigh hebbende, 'tselve te rugge gehouden: Doch eyndelijc nu tot Haerlem een vande loffelijcxste steden onder V.E.M. gebieden zijnde, ghesien hebbende wat nut d'oud' Anne door de Reden-rijcke tonghen gheschiet is, hebbe mijn uytersten vlijt ghetoont om alle de stucken daer gehandelt van mijne Heeren den voorschrevene Stede te verwerven om in 'tlicht te brenghen, voor seker houdende dat sy soo vele nuts door 'tlesen sullen gheven, als sy ghespeelt zijnde ghedaen hebben, Ende also sy alle strecken om den Menschen te vervrecken tot troostinghe der Armen, ende bystant haers naesten,

waer van V.E.M. in alle manieren den voortganc soeckende zijn, als Vaders des Vaderlands, ende trouwe Voorstanders der Armen, ende derhalven alsulcke vergaderingen niet alleene tot Haerlem, maer in meer andere plaetsen toeghelaten hebben, Docht my dat het nu tijt was, het langhe voorghenomene te volbrengen, ende V.E.M. my ende het mijne met dit tegenwoordigh toe te eygenen, te meer dewijl ick selfs voor de Brabantsche Camer van de loffelijcke stadt Amstelredam *daer inne hebbe gewrocht, Verhopende 'tselve aengenaemlijc ontfanghen sal worden, als een versegelinghe van mijnen goeden wille, die ick niet ghenoechsaem bewijsen can. Hier mede een einde makende, bidde den Alderhoochtsten, dat hy V*

Doorluchtighe, Hoog-gheborene, Edele, Moghende, Hooch-gheleerde, Wijse, ende seer voorsienighe mijne gebiedende Heeren, in zijne bewaringe houde, ende den vlijt verstercken, op dat alle ghewichtighe handelingen tot zijns Naems eere, ende welstant onses Vaderlants meer ende meer ghedreven werden. In Zwol den eersten Septemb. Anno 1607.

Vwer Edele M. dienstwillighen dienaer, Zacharias Heyns.

Het Speelkorentien
Tot de eersame, wijse, ende seer voorsienighe Heeren, Borghemeesteren, Schepen der loffelijcke Stadt Haerlem.

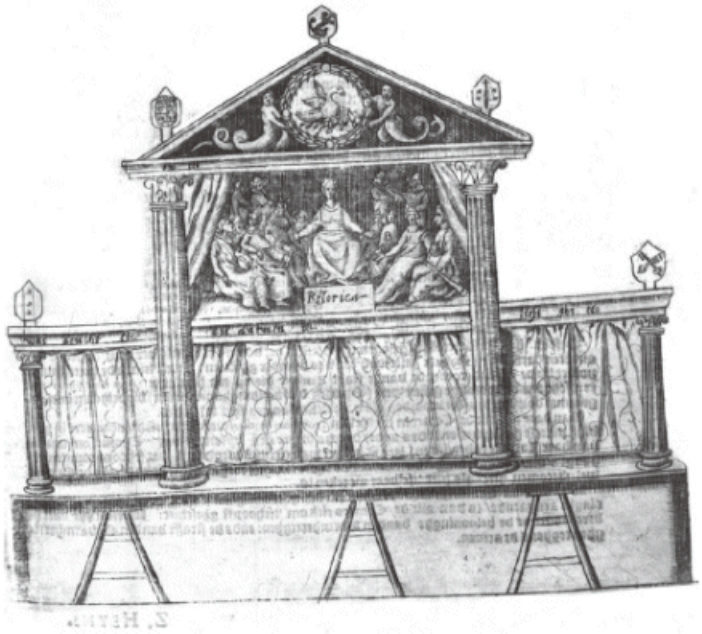
Sonnet.

VVIe tot des Armen nut yet aenvat oft begint,
En met gheluck volbrengt zijns herten lusts begeiren,
Ick segghe voor d'Oude haer niet connende geneiren,
By allen goeden is gherekent Godes vriendt.
Ghy Wyse Heeren nu het selve wel bevint,
Ia wy door u gheport dewijl u d'Arme deiren,
Bevinden 'tselve med', gheen vrienden nu ontbeiren:
Maer wel om sulcke daet schier alle man ons mint.
V goet Godtvruchtigh werck 'twelck niet is om volprijsen,
Toe-eyghent ghy (alst hoort) d'oude' Arme, Krancke, Grijsen,
Als Christi leden teer, mits ghy hun Hooft seer lieft,
Den onsen arbeyt wy te rechte t'uwaerts wijsen,
V schrijvende die toe, dewijl ghy dedet rijsen
In onse herten 'tgheen den Armen heeft ghelieft.

Trouvv moet blijcken.

Niets overtreft de deucht,, cracht buyten haer is swack.
Eendrachtich wijs beleyt,, Damieats keten brack:
Tot dijn roem Haerlem *meucht,, ghy 'tvoorbeelt hier van togen,*
V daden wijt verspreyt,, dijn Wapen noch voor ooghen.

Retorica Wat deucht etc. die d'armen etc. lieft got etc.

Om met Christo nae wensch in vreuchden eeuwich t'leven,
Met hem te sterven mensch moet ghy u eerst begheven.

Tot den goetwillighen Leser.

*G*Hemerckt ende gesien hebbende wat groote vermakelijckheyt menichhondert menschen ghenomen hebben in't aenschouwen van de Spelen ende Incomsten van de redenrijcke Camers binnen de loffelijcke stadt Haerlem, beneve*n* den grooten nut den Armen daer door gheschiet, hebbe ick niet connen laten door yver geprickelt zijnde, de selve aen den dach te brenghen, op dat die 'tselve niet ghesien oft ghesien ende niet verstaen hebben, des mede deelachtich mogen wesen: ende soo oock beweecht worden om den Armen goet te doen, hopende dat mijnen arbeyt aenghenaem ende ten goede gheduyt sal worden. Soo vele aengaet de feylen die in den druc sullen mogen gevonden worden, bidde hem niemants daer aen en stoote: want ic verplicht ben geweest om d'eere van de oordeelders daer toe van stads wegen gekoren, die te drucken so gelijck de Coppen haer ende my over gelevert zijn, oock geene spellingen te mogen veranderen, alhoewel oock de fouten in't verschryven merckelijck geschiet waren. Neemt dan dese Spelen in dancke aen soo ghy die vinden sult: twyfele niet of sy en sullen behaeglijck gevonden worden. Nu eer wy comen tot de Spelen sullen wy den Leser (alst behoort) voor oogen stelle*n* de uytgegeve Caert by de Camer van *Trou moet blijcken,* gesonden zijnde aen alle de Hollandtsche Camers den 31 Julij waer van de ondergenoemde den 20 Augusti (als den beste*n* den dach zijnde) aenschrijvinge haerder comsten gedaen hebben, ende den 20. Septemb. haere wercken den Ordeelders overgelevert na dat den 16. der vers: maent de lotinge geschiet was, also sy hier volge*n*.

Leytsche Vlaminghen.	*In lieft groeyende*	*Orange Lely.*
Catwijck binnen.	*Lieft moet blijcken,*	*Coorenaer.*
Schiedam.	*Aensiet de Ionckheyt.*	*Roo Roosen.*
Hazers-woude.	*Aensiet Gods cracht.*	*Haselen-boom.*
Leytsch Hollantsch kamer.	L*iefd' es 'tfondament,*	*VVit Acoleyen.*
Vlaerdinghen	*Aensiet lieft,*	*d'Aker-boom*
Amsterdam	*Wt levender jonste,*	*Lavender-blom.*
Noortwijck.	*Wt liefden bestaen,*	*Lelitgen onder den doorns*
Haestrecht.	*Wt liefden versocht,*	*Galis-blomken.*
Gouda.	*Wt jonsten begrepen,*	*Gout-blomken,*
Haghe.	*Met gheneughten,*	*Coren-blom.*
Ketel	*Noyt meerder vreught.*	*Sonne-blom.*

Dese 12. zijn de*n* 21. Octobris gelogeert geweest in het boom-rijc Haerle*m*mer hout, en*de* hebbe*n* des anderen daechs den 22. haer Intrede d'een nae d'ander ghedaen: ende binnen de Haerlemmer poorte by de Doelen comende vande stadt *Haerlem,* die op een heerlijcke *Arca triomphalis* met een schoone vertooninge gesien wert (Ghelijck

d'afbeeldinghe verthoont, blydelijcken ontfangen, met de uytgedruckte woorden als voor elcke Camers spel te lesen is.

Van daer zijn alle de Cameren by die van *Trou moet blijcken* d'een voor en*de* d'ander naer in haer blijf plaetse gheleydet, ende des ander daechs weder elck bysonder nae Thoneel om den sin van haer Intrede te verclaren. Het Thoneel was cierlijck toegherust met schoone tapyten behangen, alwaer dien dach *Rhetorica* met de *Muses* cierlijck toegemaeckt sittende, alle de Camers wel ghecomen hiet, als hier 'tselve te mercken is.

Wat nu elcke Camer ghewrocht heeft, sal den goetwillighen Leser hier na vinden. De Vieringhe aengaende, is van alle de Camers elck om 'tschoonst gheschiet: Meest altijt daer in verthoonende de belooninghe vanden Barmhertighen: ende de straffe vanden Onbarmhertighen teghens de armen.

Z. Heyns.

[Het Speelkorentien van Haerlem]

Oude Camer 1ck
Haerlem.

Oude Camer tot Haerlem.

Chaerte.

D*E welbespraeckte* Maecht*, die 'tnut met vreught can leeren*
Schoon constich langh ghecleedt door den bequaemen *tijt,*
Beweecht, als oock door lust haer Minnaers *vrij in eeren*

Verheucht by een te sien: heeft met ernstighe vlijt.
't Speelcoorntgen Trou*, vermaent en sprack arbeydich zijt,*
O kind'ren, door versoeck aend d'Haerlemsch *Magistraten.*
Dat sy nae veler wensch een eer, nut, vreden-strijt,
Tot mijn, en der stads eer, en d'Armen nut toelaten,
K'heb lust en her-treck groot, mijn Hollantsche *Ondersaten*
Te sien, hiermed' sy sweech, 'tVersoecken is gheschiet,
En minlick oock vergunt, de luyd-clanckighe *vaten,*
En 't ruych lang-hoorde *volck tot smertich hert verdriet,*
Dies naer wensch alles heyl, Const-lieve Broeders *siet,*
Die vrye Cam'ren hout, ey comt ter feest algh'lijcken,
[+]Octobris twintich twee, 'tBoomrijckich *hout mist niet,*
Daer plaets dijn comst verwacht, end' oock tot Const verrijcken, [+]**Ten 10. uren voor middach.**
Ghewelcomst ghy daer wordt, van haer wiens Trou moet blijcken.
Met Personeringh fray afbeelt in dijn Intreden,
Doch schoon oncostelick het opper-cleet zijn moet,
(En conste voorghestelt, d'oncostelheyt met reden)
[+]Wat deucht oyt wracht, een Mensch barmhertich liefdich goet,
En wat verschricklick quaet, een gierich Mensch onvroet, [+]**Intrede.**
Die 'tbest doet, crycht tot prijs, noch boven d'eer verheven,
[+]*Een Beker die in't ghewicht ruym twintich loot voldoet,*
[+]*Den tweede een van sestien. Den derden werdt ghegheven* [+]**Hoochste prijs**
[+]*Een van ses onsen swaer, dees met de nae gheschreven* [+]**2. Prijs.**
Eer-prijsen silver zijn, dit yeder kenlick zy: [+]**3. Prijs.**
Dan voorts ter plaetsen wy, versellich u aencleven,
Daer elck met zijn Herbergh, twee tonnen Biers vint vry,
[+]*Ten neghen des Maendaechs, weer gh'leyt sult worden ghy*
Naer Toneel: om den sin dijns Intreeds t'openbaren, [+]**Sange*r*s**
In Rijm vijfthienen ses, *daer* Rhetorica *dy*
Ontfanghen minlick sal, die ghy met dichts verclaren
[+]*V* Blasoen *levren sult: om loon nae werck te garen*
[+]*Voor 'tConstrijckst schoonst* Blasoen, *tot loon ghy sult ghenieten* [+]**t Schoonst Blasoen.**
[+]*Een Beker swaer twaelf loot, de tweede en derde tracht* [+]**Hoochste Prijs.**
[+]*Nae een van thien en acht, poocht voors na'et wit te schieten.* [+]**2. Prijs.**
[+]Die d'Armen liefdich troost, wat loon de sulck verwacht? [+]**3. Prijs.**
Als oock wat straffe fel, die troostloos haer veracht? [+]**Vrage va*n* spel van Sinnen**
Beweechlick met Schriftuer, wilt speelwijs dit vertoonen,
Acht hondert reghels stijf, bruyckt constigh nae dijn macht.
[+]*'t Best sal een Beker swaer van oncen twaelf beloonen,*
[+]*Daer naer van achthien loot, den tweeden eerlick croonen,* [+]**Hoogschte Prijs**
[+]*Voor 'tlaechst van veerthien loot, den derden een ghewint.* [+]**2. Prijs.**
[+]*Wie 'tbest speelt een Goublet van ses loot salt verschoonen,* [+]**3. Prijs.**
[+]**Beste personagien.**

Dan oock dees Reghels *sin, claer constich ons ontbint*
In seventhienen vier *de maet sulcx ghy bemint,*[+]
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden,[+]
Van twee bestdoenders sal twee Bekers worden gh'int,[+]
Den derden een Goublet, van ses loot fray ghesneden, [+]
Wel hem die sich hoe't gaet, vernoecht en hout te vreden.
Voorts een vijfveertsich Liedt, *den* Reghel *gh'lijck eensinnich,*[+]
Twee Bekers een Goublet, bestdoenders dry ontfaen,[+]
Van acht ses, en vier loot, wie 'tbest, soetst, eelst, Godinnich*,*[+]
Eenstemmich singht, neemt een proef-schael van ses loot aen,
Wie d'Oratoors best volcht, werdt met acht loot voldaen,[+]
Wat verste Stadt oft Dorp met const ons sal ghenaken,[+]
Een Beker van acht loot, en sal die niet ontgaen,
En wie het alderschoonst, sinryckst vier-werck maken, [+]
Die sullen tot beloon, aen dese prijsen raken,[+]
Twee Bekers een Goublet, van thien, acht, ses loot: maer[+]
Dewijl elck is verplicht, door veel treftige oorsaken,
Dat hy door hulp voor coom, den noot der Armen swaer,
Dat elck naer macht inlegh, des wel onse wenschen waer,
Wat Camers drie 'tmeest doen, ghenieten voor prijs eerlick[+]
Van twintich, sesthien, twaelf loot, Bekers drie dierbaer,[+]
Behoudens noch haer recht van d'ander prijsen heerlick,
Nae volghens 'tgheen die Caert der lotery is leerlick
Der Cam'ren inlegh sal aen den Speelcoorn *gheschieden,*
Door brieven toeghemaeckt, en alst tijdt is die sal
Men op doen, in't by zijn, (om al archwaen te vlieden)
Van elcke Camer een, oft twee Man in't ghetal,
Die ons bycomen wil, oock schuldich is voor al,
Dat hy 's ons schriftlick doe Augusto twintich weten:
Vliet feylen jeghens Const*, oock schimp nijts bitter gal,*
Septembris tweemael thien, *en wilt ons niet vergeten*
Te senden al dijn werck, datmen sie hoe elck ghequeten
Hem heeft, op dat by tijts het oordeel zy bereyt:
Voort soo't ons Const-broers lust, hier t' Haerlem by ons gheseten.
Als Wijngaert-ranck, Angier*, door* liefdich trou *beleyt*
Tot d'Armen nut, des Consts en der Stadts eerbaerheyt,
Dees Caerte *te voldoen: soo wort haer naer 'tbetamen*
Een eerlick red'lick loon tot Nae-prijs *toegheseyt,*
Nu hier mede een afscheyt, O Broeders *al te samen,*
Hy die oneyndich is, zy met ons allen, Amen.

[+]**Reghel**
[+]**'t Hoochste prijs 10. Loot.**
[+]**Tweede prijs 8. Loot**
[+]**derde prijs.**

[+]**Van't Liedeke*n* yeder vers tusschen 80 en 200. sillabe**n.
[+]**Hoochste prijs. 2.Prijs. 3.Prijs.**
[+]**Best singt**
[+]**tBest pronuncieren.**
[+]**Verste comen**
[+]**Vierwerc**
[+]**Hoogschte Prijs**
[+]**2.Prijs 3.Prijs**

[+]**t' Meest inleggen.**
[+]**Hoochste prijs. 2.Prijs 3. Prijs**

Trou moet blijcken.

Prijsen soo die van de oordeelders (daer toe van Stads vveghen verkosen sijnde) nae verdiensten ghegheven sijn.

Van de Intrede.

Den oppersten prijs	*de Gout-blom* van *ter Goude*.	Een Beecker van 20.loot.
Den tweeden	*de roo Roosen* van *Schiedam*.	Een Beecker van 16.loot.
Den derden	*De witte Acoleyen* van *Leyden*.	Een Beecker van 12.loot.

Van't schoonste Blasoen.

Den oppersten prijs	*'t wit Levender* van *Amsterdam*.	Een Beecker van 12.loot.
Den tweeden	*de Coren-blom* vanden *Haghe.*	Een Beecker van 10. loot.
Den derden	*de Gout-glom* van ter *Goude*.	Een Beecker van 8.loot.

Van't Spel van sinne.

Den oppersten prijs	*de witte Accoleyen* van *Leyden*.	Een Beecker van 24.loot.
Den tweeden	*den Haselen-boom* van *Haserswoude*.	Een Beecker van 18.loot.
Den derden	*'t wit Levender* van *Amsterdam*.	Een Beecker van 14.loot.

Van't beste Spelen.

Den eenighen prijs	*de witte Accoleyen* van *Leyden*.	Een Goublet van 6.loot.

Van't beste gestelde Refereyn.

Den hoochsten prijs	*de Orainge Lelie* van *Leyden*.	Een Beecker van 10.loot.

Den tweeden	*'t wit Levender* van *Amsterdam*.	Een Beecker van 8.loot.
Den derden	*de roo Roosen* van *Schiedam*.	Een Goublet van 6.loot.

Orateurs best ghevolch.

Den eenighen prijs	*'t wit Lavender* van *Amsterdam*.	Een Proef-schael van 8.loot.

Het beste Liedeken.

Den hoochsten prijs	*de roo Roosen* van *Schiedam*.	Een Beecker van 8.loot.
Den tweeden,	*de Coren-aren* van *Catwijc*.	Een Beecker van 6.loot.
Den derden,	*de Orainge Lely* van *Leyden*.	Een Goublet van 4.loot.

Van't beste singen.

Den eenighen prijs,	*d'Aaker-boom* van *Vlaerdinghen*.	Een Proef-schael van 6.loot.

Van't schoonst sin-rijcste vierwerck.

Den hoochsten prijs	*de witte Accoleyen* van *Leyden*.	Een Beecker van 10.loot.
Den tweeden	*'t witte Levender* van *Amsterdam*.	Een Beecker van 8.loot.
Den derden	*d'Aeckerboom van Vlaerdinghen*.	Een Goublet van 6.loot.

Van't verste comen.

Den eenighen prijs,	*d'Aker-boom van Vlaerdinghen*.	Een Beecker van 8.loot.

Van't meeste Inlegghen.

Den hoochsten prijs	*de witte Accoleyen* van *Leyden*.	Een Beecker van 20.loot.
Den tweeden	*de roo Roosen* van *Schiedam*.	Een Beecker van 16.loot.
Den derden	*'t wit Levender* van *Amsterdam*.	Een Beecker van 12.loot.

Na prijsen ghegheven voor 'tghetal der loten.

Vlaemsche Camer van Leyden	*twee lepels.*
Catwijck	*een lepel.*
Schiedam	*een Schael van twaelf loot.*
Haserwoude	*een Lepel*
Leyden Hollantsche camer	*een Schael van achtien loot.*
Vlaerdinghen	*een lepel.*
Amsterdam	*een Schael van twaelf loot.*
Noortwijck	*een lepel.*
Goude	*een lepel.*
Haghe	*een Schael van twaelf loot.*
Ketel	*een lepel.*

Vereer-prijsen aen de ondergeschreven Camers, overmits sy beneven de andere haer constich ende vlijtig vertoont hadden vereert.

Haestrecht	*een beker van acht loot.*
Noortwijck	*een beker van twaelf loot.*
Haghe	*een beker van twaelf loot.*
De Ketel	*een beecker van twaelf loot.*

Eerste uyt-spraecke der stadt Haerlem die op de *arca triumphalis* in een personagie haer verthoonde. Bedanckende den *Rector* die met syne meesters, ende scholieren, in goede Ordeninge, voor alle de Kameren haren Intrede deden.

Wert vertmakelicke vreught (als nodich de*n* me*n*sch) gepresen
Veel meer dan nutte stichtlijcke vreught eerbaer,
Soodanich is de vreught deser feest in 'tvresen,
Als elck aenprijsende de heylsame liefde waer,
En op 'thoochtse afschrickende vande snode gierigheyt swaer,
Al welcx streckt tot nut der Arme*n* oud' Mannen onmachtigh,
Die dees feest dan lastren, verdienen billicx laster, maer
diese prijsen en hanthaven, eer en lof sijn deelachtigh.
Sulcken een gh' u betoont o gheleertsten *Rector* eendrachtich
Met u mede Magistri, dewijl ghy door de jeucht
d'Intredes zin schoon afbeelt na 'tleven warachtich:
Dies meer dan lof en danck van uwer jonst en deucht,
T is dank en eer waerdich dat leerlijck sticht en verheucht.

Tweede reden tot de *Pellicanisten*, uytgevers der Caerten. Die de Kamers in't Bos gewillecomst hebbende, seer cierlijck met haer Blasoen, ende den wel toeghemaecten *Mercurio* voorginghen.

Alle in roode rocken met wit geboort, groene nederbasen, grauwe hoeden, den bandt wit en root, witte schoenen, De Vaendrager in't root armosijn.

Loflijck Speel-coornken ghetrouwe *Pellicanisten,*
Siende en aenmerckende met wat ernst end' vlijt
Tot de *Pierides* (spijt nakessende *Momisten*)
ghy tracht, om dees vreughden feest vermaert breet en wijt
Heerlijck uyt te voeren, tot der Armen nut en profijt,
Oock tot mijn en der Consten eer: can dies doen niet minders
dan u hertlijck te dancken, met beloften t' sijnder tijt
sulcx weer te ghedencken, O jonstighe *Phebi* Kinders:
Want *Trouvv moet blijcken* by alle deucht onderwinders.

[De Orangie Lelie van Leyden]

Haerlem tot de Vlaminge*n* van Leyden.

Den god'lijcken Plato door lang versoeck en bede
Vanden Coninck Dionisio verwillicht, om by
hem te comen woonen in Siracusa de stede,
Sich dies op wech begevende, werdt vanden Coninck hy
(die hem tegen reet) minlyck onthaelt en ontfangen bly,
Hem doende heerlijck sitten by hem op sijnen waghen:
So wellecom hy hem was, so wellecom sydy my,
O *Orainge Lelij* soetreuckich, schoon In't behagen,
In Liefde groeyende stiltmen best der Armen claghen.

Antwoord.

Hertgrondich weest gedanct, van uwer vreughde*n* groet,
Die wy door soete stem, t' onswaert hooren verclaren,
Van u o Haerlem schoon getrouw' vol deuchden goet,
Ghy werckt in ons al t'saem meer dan verheuchden moet,
Voelend' u groote jonst die wy nu wedervaren,
Daer nevens siet men u arbeyt noch moeyte sparen,
Tot *Rethorices* const wiens eer ghy wijt wt-spreyt,
Ontbiedende met ernst, al haer getrouw Dienaren
Om te verschijnen hier, soo't van u was voorseyt,
Dus die ghehoorsaem syn, ja willigh en bereyt,
V wyt beroemde Stadt, te gaen betreden binnen,
En thoonen hun bewys, met reden en bescheyt,
De reynne Const ter eer, en diese reyn beminnen,
Op hoop van gheen ondanck, naer arbeyt te gewinnen,
maar zoomen Constdienaers, naer dienst vereeren plach,
Dus volghend' onsen plicht, den Intre wy beginnen,
Al ist dat wel naer eysch, ons daet niet en vermach,
Nochtans sien wy met vreught desen gewenschten dach,
Naer welcken lustigh wy, hadden vyerich verlanghen,
Doch met ons slecht vertoogh, bidden wy hebt verdrach,
Nu om te treden voort, bereyden wy ons ganghen,
In Liefde groeyende, willet dancklick ontfanghen.

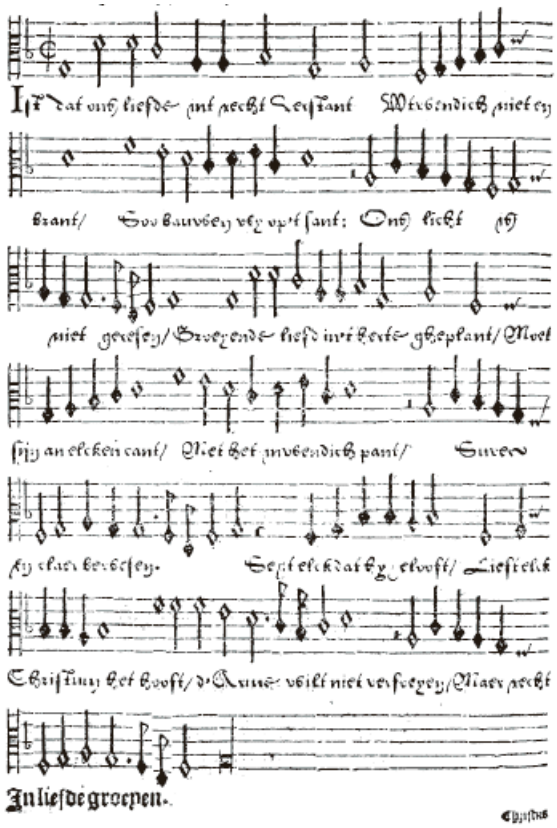
Bermhertigen milden, Verheughden Armen, danckbaer mensche, lants welvaert, deucht verconder, gerusten geest, liefde, onbermhertige gierigaert, Wraecgierige, Onuerduldicheit, Verdoruen lant, Quade fame, Quade Conscientie, toren godes.

De intrede van de Vlaminghen van Leyden verthoont.

Dat den Bermhertigen Milden den Armen verheucht, ende den Mensch danckbarich maeckt, en alsoo veroorsaeckt s' Landts Welvaert, dies hem volche des Deuchts-verconder, heeft een Gherusten gheest, ende endelijck ghenietet de Liefde Godes. Daer teghens d'Onbarmhertighe Gierigaert werckt Wraeckgiericheyt en*de* Onverduldicheyt. Waer uyt spruytende is des Lands verderf, dies hem volcht die Quade Fame, heeft een Ongeruste Conscientie, ende verweckt den Toren Godes.

De Orangie Lelie van Leyden,

Vlaemsche Camer tot Leyden.

In liefden groeijende

Presentatie.

O uytvercoren maecht beroemt in dese landen,
Ons groete met ootmoet wy jonstich u aenbieden,
Met recht doch eeren u de cloecksten van verstanden
Want groote vruchtbaerheyt men door u siet gheschieden,
Sijnd' als een schoon Leyd-ster van veel verblinde lieden,
Die d'onwetenheyt track in duyster schaduwe swaer:
Hoe soud' men uwen glants met rechte connen vlieden?
Als ghy niet dan dat sticht, ons brenght in't openbaer.
Dus om u weerdicheyt, O reyne Maghet claer,
Te schincken ons Blasoen, wy jonstich t' uwaerts keeren,
Tis een grondich bewijs, hoe Man en Vrouw' eerbaer
te saem leven in echte inde vreese des Heeren,
Die groeysaem zijn in liefd', naer der Propheten leeren:
Ia als een vruchtbaer Boom staend' aenden water cant,
met zoeten zeghen ryck wil Godt haer zaet vermeeren
steeckend over haer uyt syn zeghen rijcke handt,
Elck thoont bequaeme vreucht, als vast grondich gheplant,
En onser Blommen stam, in't midden staend' al bloeyende,
Oranghi van coluer, waer oyt men deucht by vant.
Hier med' *Rhetorica* is jonste t'uwaerts vloeyende,
Ontfanght danckelick dit, van ons *In liefden groeyende*.

Noyt Clerck volleert.

Heuch-reden van *Rhetorica* uyt-ghesproken op het Speel-tooneel.

O tijt ghevleugelden tijt, o tijt die snel vluchtigh doorlijt,
O grijsen ouden tyt o tyt van spelen en singen,
O tijt van vreucht en rouw, o tyt van vreden twist en strijt
O tijt slibberigen tyt o tyt vol veranderingen,
O kostelycken ong'achten tyt o tyt verslinder alder dingen,
O tijt hoe langen tijt heb ick verlangt met menich geest
na desen tijt, den tyt om vredich te volbringen
dees myn konst-vreuchdige nutte stichtbare Feest,
O noyt geen tijt als desen tyt my so welcom geweest.

Tot de Vlaminghen van Leyden.
Eyschende des Intredes verclaringe.

Gelijck een swaerlijck gevaen, in een duyster Kercker vast,
Voor een seeckren tijt, om goet of quaet, van hem bedreve*n*
Lijdende druck, pijn, honger, dorst, een onlijdlijck last,
Hoop lydens troost brenght wel wat verlichtingh beneven.
Maer o! so haest heeft den tijt gheen vryheyt hem ghegeven
Den mensch vergeet sijn leet, 'thert is verblijt verheucht,
Sulcx dat dees vreucht, overtreft sijn voorich pijnlijck leven:
Even also ick *Rhetorica* een Leyster ter deucht,
Ee*n* Ondeckster der waerheyt, leerlijck stichtende met vreucht
Hier in cleyn achtinghs Kercker lang in banden geleghen
Door't chendich misbruyck, tot mijnder smert en ongeneucht:
Smaeck nu de meeste blijschap, als hebbende vercreghen
volcomen verlossing, en vryheyt door s' Heeren zegen,
En goetjostighen wil van dees mijn lieve Heeren lofbaer
Om mijn seer lieve Kind'ren t'mywaerts hertlijck genegen,
Te sien, te hooren, en minlijck te spreecken met haer.
O de vreught die 'thert hier door heeft (segh ic anderwerf) waer
met gheen hert de dencken, noch met tonghen uyt te spreecken.
Met sulcken vreughdich hert, heet ick u wellecom eenpaer,
Ghy die niet ontsiende, *Momi,* noch *Midae* qua trecken.
Noch 'tghewelt Eruniae, coomt herwaerts ghestreken
En tot nut de Arm oud' Mannen afbeelding doet,
Chierlijck en constigh, om menich hert met liefd' t'onsteken.
VVat deucht oyt vvracht, een *mensch bermhertich liefdich goet.*
En vvat verschricklijck quaet, een gierich mensch onvroet.
Treet voorts dies *O Orange Leli-in-liefden groeyende,*
Ontdeckt my 'tverstant uw's Intredes met reden,
Toont dat *Polimnia* met haer gonst is besproeyende,
Als hadt ghy *Nestoris* tong soet honich vloeyende.

Balade op den Intrede.

Speelcoornen wyt vermaert, u reyn ernstich versouck,
(Met dat hier wort vertoont) wy gheern met ionst wat stilden
Wat deucht oyt heeft ghewracht een mensch bermhertich klouck
Vraeght ghy, dus compt voor an, Den Bermhertighen milden*,*
Met open Borss' in hand, recht off wy toonen wilden,
dat sulck een is bereyt elck te helpen met vreucht,
Hem volght een Armen dan, vry als met dusent schilden,
voor druckx ghewelt bewaert, door dat hy is verheucht,
Om dat dees milden heeft, hem ghedaen sulck een deucht,
Dat men an syn ghelaet, niet aan vreucht can anschauwen,
Een Sant-looper, Psalmbouck in sijn handen ghy meucht
sien, dwelck streckt tot bewijs, dat hy vry sonder rauwen,
syn tyt deurbrenght met vreucht, siet dits voor eerst t bedauwen,
Het deuchdich vreuchdich werck, van een bermhertich mensch,
Daer sulck eenen regiert heeft d'armen synen wensch.

Met het hooft onghedeckt compt dan antreden reyne
Een arm Danckbaeren Mensch*, de handen op dat pas,*
dancbarich 'tsaem gheleyt, toonende in't ghemeyne
de deucht die heeft ghewracht, den milden Liefdich ras.
't Lants. vvelvaert *volght daer an, op thooft wat Coorn-gewas*
Dat triompheert en sticht, hebbende in syn handen,
In purpur schoon ghecleet na syn eysch so ic las,
Waer mede wy verstaen, dat waermen liefd' siet branden
tot d'arme liefdich goedt, dat daer altyt de landen
welvarend' syn met spoet, bevrijt voor swaer ghesucht.
Den Deucht verconder *dan, lijfverwich met verstanden,*
Met een Basuyn in d'hand', heetende Goet gherucht,
Comt oock lievelick voort, vvtbeeldend' onbedacht,
Een die de deucht verbreyt, ten Westen en ten Oosten,
Van die bermhertich milt d'Arme liefdich vertroosten.

In't groen jeuchdich en schoon, comt dan Gherusten-Gheest.

blymoedich vroylick voort, in d'hand een spieghel schoon,
Daer in hy hem selfs siet, gherust sonder tempeest
Die den bermhertighen, erft wt ghenaed tot loon,
de Liefde Gods *op 'tlest snee wit op 'thooft een* Croon,
Met een Kint op den arm, comt dan lieflick antreden.
Welcx personeringh reyn wy hier bringhen ten toon,
Om wt te beelden nu, en te toonen met reden:
Dat hy die d'arme oyt trooste, als Christi leden,
Dat hy deur hulp van God sulcke deucht heeft gevracht.
Dat hy de Liefde Gods bermhertich, en vol vreden
Ghenadich oyt verwerf, en op hem heeft gebracht,
Hier, en hier namaels oock, aensiet dit is de cracht
die deucht te weghe bringht, gebaat op liefd', en ionst
Die d'arme Liefdich troost, verwerft des Hemels wonst.

Des synde ghepasseert, so volcht dan onbedocht
d'Onbermhertigen gier, *chierlick en troth ghecleet,*
Met een ghesloten hande', en Bors' vast toegheknocht,
Toonend' een sleur gesicht, tot d'armen onbereet,
Dies tot VVraeckgiericheyt, *met een ghesichte wreet,*
Een Arme mensch hem stelt, 'troot cleet synde gegeven,
Willende desen vreck dooden, of doen groot leet,
En volght hem na al dicht, met blinckend' sweert gheheven.
d'Ander door Onverdult, *wilt hem selfs nemen 'tleven,*
In swart synde ghecleet, d'welck syn nature voed'
Waer med' wy voor beghin willen te kennen gheven,
Wat voor verschrick'lick quaet, een ghierich mensch onvroet
oyt heeft ghewracht, 'tblijckt hier: want die syns naesten bloet
toornich wtstorten wilt, of syn eygen verghieten,
Een verschrickelick quaet sietmen dat die ghenieten.

En tot vervolgh van dit, en tot bewijs van't quaet,
Dat desen Ghierigaert noch voort brenght onbequaeme,
't Verdorven lant *comt dan, eylaes in armen staet,*
Op t'hooft een Cooren-velt, verstroyt, bedorven, t'same
met slependen Standaert, een ydel hand' vol blame,

gheen of Neeringh cleen wy oyt daer door verstonden,
Deur dit en ander meer, volght dan de quade fame
met Vleughels wyt ontdaen, vol ooghen, tonghen monden,
Sijnde als 'tsynder straf de werelt door ghesonden,
om te verbreyden wyt sijn leven, wreet en fel,
De Conscienti quaed. *volght dan ontrust, ontbonden,*
Onreyn, vul, en bevlecht, waer door men mercket wel
Dat hy heeft in't ghemoet onlydelick ghequel,
Dit heeft dies so ghewrocht desen mensch onghenadich,
Dus is hy beyde hem, en synen naesten schadich.

Ghods schrickelicken toorn *rechtveerdich in't ghericht*
vertoont hem dan voor 'tlest, met een tors claer ontsteken,
een waeghschael in de hant recht even van ghewicht,
Bewysende het Recht oordeel dat hy sal spreken,
Dat den Bermhertighen, wrocht vreucht na het behooren
So heeft den gierichaert, ghewrocht veel droeve treken
heel verscheyden van aert, onghelijck achter en vooren,
De een wrocht 's Lants welvaert d'ander t Lants verstooren
De een wrocht deuchts vermaen d'ander 'tlastren altijt,
Deen Rust in't herte baert, d'ander onrustich smooren
In't coort, de een werckt Liefd, end' ander niet dan nijt.
Daerom tot een Besluyt, so blyckt dan breet en wijt
Dat d'een oyt wracht een deucht dier veel doet vreucht verwerven
Dander, een schricklick quaet dwelc veel bringht in't verderuen.

In Liefden groyende.
Ick wensch om 'tbeste.
Celosse.

Spel van Sinne.

Pesonagien.

Den verheuchden Armen.
Danckbaer Mensch.
Barmhertighen Milden.
T Lants vveluaert.
Deucht verconder.
Gherusten gheest.
De Liefde Ghods.

Onbermhertighen ghierichaert.
VVraeck ghierighen.
Onverduldighen.
T verdorven Lant.
Quade fame.
Quade Conscientie.
Den Toorne Ghods.

Den verheuchden Armen. De Eerste personagie.
VVAt brenght den tyt al met, vvat gaet hy al vertooghen
vva*n*t dat eerst lagh ter neer, bringht hy vveer int verhooge*n*
Datmen eerst sach verdroogen,, vveder lievelick groeyd
VVat ouervloedich sproot, vvort vvel vveder gesnoeyd,
Die eertyts vvas vermoeydt,, heeft nu een plaetse om rusten,
Die eertyts vvas verdruckt mach hem nu ghaen verlusten,
Die 'tvier vvel eer blusten, onsteken dat seer crachtich
Die vvaren Iongh en sterck, syn nu oud en onmachtich,
Die eerst vvaren prachtich,, steken in aermoeds schoen,
Dit is des tydes aert syn laten en zyn doen,
Svvinters bleeck, tsomers groen noyt vvas hy stil bevonden
Van vvien hy vvas beleeft of vvie hem oyt bestonden,
Van dat des vverels gronden,, door *t'vvoord,* vvaren geleyd
heeft hy oyt voortghebracht versint en elck verspreyd
vvat oyt diende verbreyd, tot s' menschen reyn vermaecken
oock tot haer drucx voortsel en dierghelycke saecken,
VVie oyt schreven of spraecken van hem dus sprack en schreef

Om nu verhalen: al vvatmen in hem bedreef,
Hy selfs vvt 'thert veel vvreef,, alsulck noodich bedincken,
Dus vvillen vvy daer met, onse sinnen niet crincken
Maer met aendacht toevvincken,, vvat nu op desen tijt
Constich vvort voorghestelt, tot der Armen profijt,
Nu benaude doch sijt verheucht met my al t' samen.

Danckbaer Mensch. De ij personagie.
VVie hoor ick daer spreken: een vvoord na t' betamen
Het dient sonder schamen,, van my vvel ondersocht
Hebben Liefd en trau peins ick t' samen ghevvrocht,
Van niet lievers en mocht,, ghy my doen bericht.

Den verheuchden Armen.
Op een goed gherucht, vvort goede Hope ghesticht
Daer troosts schuldighe plicht,, dickvvils vvt gaet volghen.

Danckbaer Mensch.
Met een Hopelick hert dan, op niemant verbolghen
Hebbende inghesvvolghen,, vreught met haer ghenooten
Siende (nu my d'armoed' heftich quam bestooten
Van het rijtlick ontblooten,, daer den mensch sijn troost op set)
Dat op mijn ongheval (dat met veel verdriet is besmet)
Bermhertich vvort ghelet,, vvant ick veel hulp ontmoete.

Den verheuchden Armen.
'tSpreeckvvoort valt vvaerachtich na 'tsuer comet soete,
Na smerte de boete,, dus ist recht en reden,

Danckbaer.
Met danckbaerheyt te toonen, onsen tijt te besteden
So vvel morghen als heden,, so natuere ons riet.

Den verheuchden Armen.
Daer vvy niet plochten te doen, dan herten leets gebiet,
Daer moghen vvy nu 'tLiet,, van vreuchden singhen,
Onsen dranck houven vvy niet meer met tranen te minghen,
Sonder noot vvy noch ginghen,, het pat na het treuren,, dal

Danckbaer mensch.
Van meer te vallen des droufheyts seuren,, val
Niet meer ghebeuren,, sal, hoop ick: doch tis Godt bekent,

Immers vvy sijn voor dees tijt verlost vvt veel ellent
Dvvelck mijn herte vvent,, hem danckbaer te vvesen,

Verheuchden Armen.
En oock den bermhertighen die om ons ghenesen
ghebruyckt is in desen,, moet van ons sijn aenveert,

Danckbaer mensch.
'tGeeft oorsaec datmen sulck een mensch heeft lief en vveert,
Te recht menich begeert,, sijn tegenvvoordicheyts glans.

Den verheuchden Armen.
Tis hy die vvy moeten achten voor onsen noot eenen schans,
Godt gevende nochtans,, van alles de eer,

Dancbaer.
Als instrument sijnder bermherticheyt, en niet meer,
't Soude ons hinderen seer,, so vvy anders vvilden

Verheuchden Armen.
Hier comt hy gaende, den Bermhertighen Milden,
Van vvien vvy arme oyt liefdich vvaren ghetroost,

Dancbaer.
Hem nu te vermanen, om volherden in dat propoost,
Is noodich begloost,, om verhoeden veel smerten.

Verheuchden.
Welghecomen ionstighen vriend vvt grond onser herten
verbonden t' uvven dienste, vvy ons ghestadich houvven.

Dancbaer
Gods milde gratie vvil u herte bedouvven,
Dat ons goed betrouvven,, niemant sy bevleckende.

Bermhertighen Milden. De iij Personagie.
Mijn bevveecht ghemoed, tot medelyden streckende
Is aderen, senuen, lijf en goet, hervvaerts treckende,
My blydelick ontdeckende,, als den vvelghesinde
Om my by u te voughen, als tot mijn beminde,
Niet als metten vvinde, ghevvaeyt noch gestiert,
Maer met bedachte gheneghentheyt daer toe gheviert,
Die de deucht regiert,, cant alsoo beschicken.

Den verheuchden.

Och hoe doet t'aensien uvvs persoons ons hert verquicken
Ons blyschap verdicken daer droefheyt vvas naest.

Danckbaer.
Ons arm ghestalte siende cont ghy mercken haest
Hoe elck dient gheaest nae u oud christlick ghebruyc.

Verheughden.
Och geeft ons noch een almoesse om versaden onsen buyc
Siet an na n gevvoont ons arme crancke.

Bermhertigen.
Neemt daer met blyder herten, nemet in dancke,
De eere geeft die daer leeft in d eeuvvighe vvonste.

Dancbaer.
Den selven dancken vvy oock en u van uvver gonste,
Die u als instrument, gebruyckt tot ons believen,

Bermhertig.
Als u yet ontbreeckt, spreeckt Ick sal u gerieven
Noode soud ick u grieven met onbermhertige sede,

Verheuchden.
VVy dancken u dusent fout maer seght ons na ons bede
VVat dat hier ter stede nu al gestelt vvort voort,
Ten deele goede vriend hebben vvy vvel gehoort,
Dies het recht acoort vvy noch geerne vvisten.

Bermhertighen.
Tvvee noodighe vraghen, vragen ons sonder listen
De edel *Pellicanisten* als cloucke Ingienen,
Noodighe vragen seg ick die vvel gheantvvoort dienen
Tot aenschouvven der bermhertige int getal cleene,
En tot ontsicht der onbermhertighe int ghemeene-
die daer int ghevveene d'arme laten verslagen.

Danckbaer.
Och hoe ontsteeckt ghy onse lust na tbescheet te iaghen
VVat syn doch de vragen,, brenghtse ons voort ten toon

Bermhertighe.
Die D'arme Liefdich troost vvat hy vervvacht voor loon
En ooc vvat Sstraffe fel die troost loos haer verachten,
Dat syn beyde de vraghen contrary van geslachten,

d'een vreucht d'ander clachten,, in haer aenmerckinge

Den Verheuchden armen.
Dat syn seker vraghen verscheyden in vverckinghe
Goed antvvoort sal versterkinge,, den Mensch inprenten.

Bermher.
Poetische noch philosophische instrumenten
En moghent hier verienten om behalen prys,
Maer bevveglick Chrystlick met Schrifturlic bevvys
moet elck syn advys hier bringhen ter handen,

Danckbaer Mensch.
Dats vvel reden vvant vvaer synder stercker banden
dan die ons vanden,, aldersterckste ghegheven syn,
Dats de Heylighe Schrift Godes VVoord de rechte lyn,
Om alles af te meten recht na Godes vvil en vvensch,
Dus vvat voor loo*n* te vervvachte*n* heeft een Bermhertich mensch
Singht ons David voor met eenen helderen galm,
VVel dien singht hy inden eenenveertichsten psalm,
Die anneempt den nootdruftigen en dien helpt met vreucht
VVant die*n* bevvaert, in syn crancheyt gemaect verheucht
Sulc een groote deucht Loont hy in veel manieren.

Bermhert.
V schoon inleydinghe doet my nu versieren
Om te verchieren,, godvruchtich voortstel,
Dat Salomon beschryft doet ghy my bedincken vvel
VVie d'arme in haer gequel,, bermhertich ontfermt,
Dien leent den heer en de sulcke God erbermt,
Genadich beschermt,, voor alle commerlick verdriet

Den Verheuchden.
Dat ghy dit en van noch meer ander vveet het bediet
Vervvond'ren vvy ons niet,, door de vvercken goet
die ghy daghelyckx syt doende vvt de liefde vloet,
Ons verheucht lyf en bloet,, dinckend' op't vertoogen.

Bermhertighen.
Ist vvonder dat ick my tot sulcx vvil pooghen
Slaende de ooghen,, op den loon dierbaerlijc
VVant spreect niet *Christum* by Matheus claerlijc

VVie in synen naem vvaerlick,, eenen Bekervvaters cout
De sijne jonstich schinckt, sijn loon vverr menichfout,
En vverdigher dan gout,, versekert dien t'ontfanghen.

Dancbaer.
Dien u belooft heeft, sal hem u oock toelanghen,
Dus steets uvve ganghen,, stiert op sulcke paden,

Verheuchden.
Loon siin sy oock vveerdich die de arme beladen
Met trooste versaden,, na macht en met bescheede,

Dancbaer.
Gheluckigh vverden sy; ja sy sijnt alreede
Die d'arme oyt troosten, deut 'tLiefdich bevveghen.

Verheuchden Armen.
In dit tijtlick leven segh ick: hebben sy vercreghen
[+]Gods bermhertighen seghen, so Iob is tuyghende

[+]Capt.31.

Dancbaer.
Om den noot der armen t'ondersoucken hem bugende
En sy vvt hem sughende,, laefnis in al haer lyden.
Syne heerlicheyt vvies op tot sijn verblyden,
En van hare syden,, seghen t' hemvvaerts vloyende vvas.

Bermhertighen.
Dat vvert ick oock vvel ghevvare op elck pas
VVant claerder dan een glas,, sie ick voor my schynen
Gods milden seghen, en alle teghenspoet verdvvynen,
En devvijl uvve pynen,, dus vverden verdreven
Soo is vervult met vreucht u tydelick leven,
So moet ick ancleven,, oock vreucht sonder mincken,
VVant als d'ondersaet sijn Overst met liefd' gaet beschincken
Sulck gesticht mach crincken,, geen storm of eenich tempeest.

Dancbaer.
Dees deucht vverckt ghy door uvven melydenden gheest
In al dat Christlick vreest,, den schepper van hier boven

Verheuchden.
Ick ben daer door bevveecht mynen God te loven
Als in eenen oven,, liefd' tot u vierich gloyd,

Dancbaer.

V dancbaer te vvesen mijn herte 'tuvvaerts spoyt
Van my vvorden versoyd,, die u eer vvilden mind'ren

Verheuchden.
'tBedroeft my als icker sie die u yet vvillen hind'ren
Als een Vader sijn kind'ren,, sy dy ghenadelick,
Lievelick troostende, met hulpe ghestadelick,
Ons sijnde beradelick,, in al dat ons misluckt.

Dancbaer.
Doen ick heb gheseten, benaut, verflaut, verdruckt,
Ia by na afgheruckt van gheduldicheyts fate,
So hebt ghy my ghetroost liefdich met caritate,
't Gevoel deser bate,, doet my u verheffen.

Verheuchden armen.
Als droufheyt door benautheyt my quam antreffen
So mocht ick beseffen,, door u verlichtinghe,
V liefdich troosten, oorsaeckte droufheyts svvichtinghe
Goed' onderrichtinghe,, ic daer vvt scheppen conde,
Dies verheuchden ick my met hert ende monde,
Prysende vvt den gronde,, u vveldadich verstyven,

Danckbaer.
In u blijckt datmen Paulus hoort schryven
An Mannen en VVyven,, der Corinthers vroedich,[+]
In allen seyd hy sydy ghevvorden rijck en spoedich, [+]**Corint.12.**
Vermaert overvloedich,, in goeddadicheyt, deur desen
hebdy ghemaeckt dat God deur vele vvert gepresen,
Bekennende de sorge die hy liefdich heeft voor u.

Verheuchden.
VVat deucht ghy ons bevvesen hebt, hoort elc merklic nu
Hinder soud' dien mensch doen, die u van ons beroofde,
En siet daer vertoont hem noch een metten blooten hoofde,
Die oyt veel beschoofde,, van u deuchdich opsetsel.

Berm.
VVat is hy voor een?

Dancbaer.
Tis 'tLants vvelvaert, dien ghy noyt deed beletsel
Hinder noch quetsel,, maer dat oyt ghevoordert hebt.

VVant daer onbermherticheyt oorsaect dat overvvloet ebt
Deur u ist datmen schept,, met vvelvaerts bekeren.

Bermhertighen.
Laet my hem sien te deegh so mach ick my versekeren,
En dees glorie onder mijn victorien legghen.

T'Slants vvelvaert. De iiij personagie.
Siet my vrielick an tis. vvaer datse van my segghen.
Gy en sult an my, in dit sien loftutery vol bedrogh,
Ervarentheyt heeft gheleert en daeghlickx leert sy noch,
Dat vvaermen God met Liefde doet Offerhanden
Dat daer altyt vvelvaert en voorspoet hebben de Landen,
Deur de gierige tanden,, vvort daer niemant verscheurt,
Met eyghen baet niemant syn ghevvissen besmeurt
VVeynich men daer treurt,, vvant 'tis na vvensch en eysch,
VVeynige vvorden daer geknaeght vanden been 'tvleysch,
Daer Liefde d'overhant heeft siet menich syn genougen,
VVant daer vvascht ee*n* hant d'ander, ee*n*drachtich sietme*n* plouge*n*,
Elck souckt hem te vougen,, by sulc lant en gemeente,
En deur sulckx cryght tvolc noch Lant gheen vercleente,
Maer vermeerderinge, toevvas, van alles int beste,
Dats Gods milden segen die int eerst en in't leste
hem ghenadich vertoont, tot troost aller vromen,
Dus sijnde als uyt den naem, van die hier ghecomen,
Bedancke u hertgrondich soo reden brenght mede,
V vvenschende langh leven, rust, pais en vrede,
Dat ghy langhs soo meer in liefde meucht volheerden
Op dat u int ghemeene steedts mach houden in vveerden
En soo vast anveerden, een danckbarich gemoedt,
Op dat God den Heere die dit alles door u doet
Aensie met liefden soet,, meer en meer op ons vvelvaren,
En my langh in sulcken voorspoet, dulden en bevvaren,
Soo mach veel besvvaren, van ons sijn ontdoken.

Bermhertighen.
V blytschap en danckbaer hert soetgeurich van roken,
Hebbende ontloken,, met redenen behendich

Vervvect in my oock vreught uyt en invvendich
My verblydende in uvve blijdtschap grootelick
Daer in te volherden is my dienstelick en noottelic,
Soo ick hope te doen met hulp vanden oppersten Godt.

T'Landts VVelvaert.
VVie daer in volheert die doet nae sijn gebodt,
En sal het hoogste lot,, daer voor vervverven,
De Croon der vveldadicheydt voor en nae haer sterven
Sullen sy beerven,, nae Basilius vermaen.

Bermhertighen Milden.
Alsmen alsoo s'Landts vvelvaert can by staen
Soudt ment niet gade slaen,, het vvaer te blameren?

T'Lands VVelvaert.
Die sulck fondament leydt, mach vryelijck fonderen,
Tijdt laten passeren,, met vreucht sonder bedrouven,
Mits blydelijck te helpen, die hulp behouven
V loon sal niet touven,, maer haest comen in't gesicht.

Bermhertighen Milden.
Bidt Godt voor my, so magh ick doen mijn schuldige plicht,
Maer vvie compt hier soo licht,, uyt Stadt oft Duynne,
Den mondt al lachende, in de hant een Basuynne
Van voet, tot de cruynne,, afbeldende niet dan pais.

T'Landts.
T'is een Personagie die in mijn Huys en Palais
langh heeft ghevvoont, mijn gunst ghenietende,
Ghenaemt Deuchts-verconder anders niet vlietende
van hem en is, dan deucht, van deuchtlicke sinnen.

Bermhertighen.
Ist dan de Fame?

T'Landts.
Tissy, of een van haer Ghesellen vol minnen,
Niet gaet hy beginnen, segh ick, dat t'goede vermeeren

Bermhert.
Ick sie vvel hy gaet hem hervvaerts keeren,
Hem moet ic met eeren,, mijn jonst laten blycken.

Deuchts Verconder, De vijfde Personagie.

Ick die doorvvoel, doorvlieghe, verscheyden Koninckrijcken
Ia in alle vvijcken,, van meniche doe verhael,
Van Mannen en Vrauvven, ja van de vrome altemael,
En ter eeren van haer deucht in't lichte bringhe,
Ten is my niet moghelick dat ick my bedvvinghe,
Maer spreke, en singhe,, dat my nature beveelt,
VVat deucht ghy bermhertighe doet, dient niet gheheelt,
Maer overluyt ghespeelt,, met Basuynen, Claroenen,
Een eerlick man sydy, u ghevvas sal groenen:
VVant vruchtbaer saet hebdy inder aerden gesayd,
Seer lievelick vvaeyd,, van u 'tvvindeken van trauvven,
Die van u hoort spreken, mach op sulck gherucht bauvven,
VVant die int benauvven,, sijn, en langh ghevveest,
Deur uvve spijsmildicheyt, ghy de sulcke gheneest:
By Salomon men leeft,, van uvven loon die ghy daer voor
te vervvachten hebt, dvvelck sal dienen tot een spoor
Om u, en elc daer door,, tot liefd' te bevveghen gaer:
So langh als vverelt is, sal ick u volghen naer,
V deucht maecken ruchtbaer,, voor alle volcken,
Hier neder op d'aerde, ja hoogh tot inde vvolcken,
Dits den tijtlicken loon daer u hert mede sal sijn vervult,
En vvat ghy hier namaels daer voor ontfanghen sult,
Dat hebdy met ghedult,, vanden heer te vervvachten,
Hope geeft troost, en loon doet den arbeyt versachten.

Liedeken.

Die deuchdich, vreuchdich, geeft
d'Arme wt caritaten
Sijn faem, lofsame, sweeft
Eerlick op alle straten.

Daer groeyt, en bloeyt, sijn rom
In de gheruste hoven,
Mijn stem, moet hem, daer om
Ghestadelicke loven.

Tis hy, die my, ghewis
Doet sijn de*n* deucht verco*n*der
Die machtich, crachtich, is
Doch boven al bysonder.

Tis meest, den geest, die seght
Loof en danct sulcke*n* mensche
Die u, alsnu, toeleght
Liefdighe*n* troost ten wensche.

Prince.
Den Prins, alsins, gheeft eer

Op zijn jonste wilt dincken,
Sijn loon, en Croon, niet teer
Sal hy u miltlick schincken.

't Lants Welvaert.
Hoort ghy dat gheluydt vvel soo lievelic clincken?
VVat een goedt gherucht ist, hoe cierlick doet het blincken,
Den glans uvver deughden, die veel sijn in't ghetal.

Danckbaer.
Soo langhe de Sonne het Ertrijck beschynen sal,
Soo vverdt hier over al,, met lof en danck vereert,
u menichvuldige deuchden, vvant elc vvordt daer door geleert
in deuchden hem te oeffenen tot allen stonden.

Verheuchden.
VVraecgiericheidt onverdult, en dergelijcke sonden,
vvorden niet bevonden,, veel min triumpheerende
inden mensche, daer ghy sijt regnerende,
Maer in plaets van dien compt hem blijtschap by
daer bermhericheydt is daer is men te rechte bly,
van veel quellinghe vry,, niemandt voor hinder ducht.

Deuchts Verconder.
Ghedvvonghen ismen te gheven van u een goet gerucht,
merckende de vrucht,, uvves arbeyts cloecmoedich
vverckende sulck een deucht in de herten vroedich,
sijnde veel behoedich,, voor veel svvaer torment.

T. Lants.
Landen, Steden, Dorpen sijn al u hulp bekendt
De vrome uvven ent soucken noch na jaeghen
Maer u leven vverdt ghevvenscht, u doodt sal elc beclagen,
Ten vvaer van die behaghen,, hebben in onghelucx betrapen.

Bermhertichеydt.
Dat boose menschen ghelijck de VVolf nae de Schapen
na d'onnoosele gapen,, met menighe nope
dat is my vvel bekendt, en nochtans ick hope
in dees deucht voort te gaen tot mijn en mijns naesten nut
Dat ic met haer en sy met my vvorden beschut.

van veel jamer en vedriet, tvvelcke menichs hert deursnijdt.
O vvie vverdt ick daer noch gevvaer och noyt soo verblijdt
Tis mynen gherusten gheest dat voel ic nu van binnen,
Deur hem can ic al veel svvaerheydt en anstoots vervvinnen
Geruste sinnen,, sijn oorsaec van veel vreucht int leven.

Gherusten Gheest de seste Personagie.
Dat ick my hier vertoon, en u hier com beneven
is om u te gheven, dat u nu is oorboorlijck,
Niet ghelijc de vvereldt haer kinderen is versmoorlijck
In eygen behaghen,, dat bedrieghelijck ghelaet,
Quaet noemende goedt, en het goede quaet,
Allsulcx en is mijn daet,, mijn vvoort noch mijn natuere,
Maer openbaer u rust, op u gevvisse puere,
Die uyt den getreure,, met een gheloouich hert
d'arme gheholpen hebt uyt commer, noot en smert,
Leeft voort daer op gerust, vvilt in dees deucht verstyven,
vvant soo lang sal ick u ghetrouvvelic by blyven.

Danckbaerheydt.
Dats een deucht, vviens vveerden men niet can beschrijven
Dats eenen loon die verheucht het aderen bloet,
vvats doch ter VVereldt beter dan een gherust ghemoedt?
vvesende ghevoedt,, met s' Hemels dauvv' bequaeme.

Verheuchden Armen.
VVy vvenschen u dit van herten in 's Heeren name
Alle vreucht ter VVerelt moet u noch gheschien,
En verclaren vvat noch uvven loon sal vvesen boven dien.
Te vveten, t' noodichste, t' beste datmen vindt ter VVerelt
Iae hier op Aerdtrijck, hoe schoon het is beperelt
en ist te sien noch te hooren, Oost, VVest, Suydt noch noordt,
Maer tgeen' noyt ooghen ghesien heeft, noch oore ghehoort
jae noyt en vvas bespoort,, in't gedacht der menschen,
Dat is dat eevvich leven, vveert om na te vvenschen,
De Hemelsche vreucht, Gods barmhertighe liefde reyn,
die u daer vvordt vertoont, nae figuerlijcken treyn
Eevvich duerende, claer als diet al verschoont

Daer met sult ghy uyt ghenade van God vvorden gheloont,
Met der eeren Croon gecroont, nae dit leven tydelic.

Bermhertighen milden.
Och hoe hoor ican al dees tydinge blydelic,
VVie ist die nydelic,, d'Arme ontstelen soude?
T'ghene haer toecomt, alsmen niet met Goude
Maer tsynen behoude,, met den Hemelschen schat
soo rijckelijc beloont vverdt, och seght my vvie of vvat
dat men voor dien, of dat soude vvillen verkiesen?
Sou yemandt om het tytlic, t'eeuvvich vvillen verliesen?
T'vvaer dvvaesheyt, dies hop ic my daer voor te bevvaren,
Diet tijdlic voor t'eeuvvich kiest hem naect veel besvvaren.

T'Landts.
Maer op dat gheen misverstandt by u soude raeren
Of een der Dienaren,, van eyghen liefd' vol afgrijs
Die den Mensch veel aenvallen en hem maecken vvijs
dat deur sijn goedt advijs,, eyghen vvijsheydt en verstandt
hy desen loon gheniet, bringhende soo vander handt
der liefden, trouvven bandt,, ons door Christum verknocht vast
Soo dient ondersocht, en nae eysch der liefden ondertast
VVat vrucht datter vvast,, van dit Saedt in uvvs herten Acker.

Danckbaer Mensch.
Dats noodich bedocht, vvant hier door maect ghy vvacker,
die op eyghen vverc, onreynlic ligghen en rusten
Dus de vvijl ghy langhen tijdt miltlic en met lusten
d'arme liefdich getroost hebt, en daer door bevveeght
dat danckbare herten, dancbaerheijdt hebben ghepleeght
Dat d'Arme haer hebben verheucht met een blyd anschijn
T'Landts vvelvaert veroorsaect, dat goede gheruchten sijn
van u ghegaen, en dan door uvve liberalicheijdt
Met een gherusten Gheest, ghevoordert u eyghen saligheydt.
Ghebruyckende den middel, ons van God daer toe verleent,
Om sulc misverstandt by u is, en dat ghy meent
sulcx u uyt te spruyten, als Fonteyn en Ader.

Bermhertighen Milden.
Neen ic sekerlic, vvant mijn goede vverken te gader

Sijn in haer selven onnut, onreyn en onvolcomen,
Dies en mach ick my daer op gantsch niet beromen,
Maer die alleen nomen,, door't Geestich ancleven,
Vruchten des vvaren gheloofs, my van God ghegheven,
Dus gheen loon en vervvacht ick vrouch noch spade,
Dan so vele God den Heere vvt louter ghenade
my daer voor sal schincken, na sijn beloft vvaerachtich,

Den verheuchden.
Daer comen vvy over een met des Heeren vvoort crachtich,
VVant Paulus andachtich, ons sulck verstant gaet ionnen,
Dat vvy sonder hem niet goets doen noch dencken connen.
Ia al vvaert dat vvy al deden, dat vvy te doen sijn schuldich
So sijn vvy noch onnutte, en in boosheyt menichvuldich,
Moetende gheduldich,, 'tgoede vervvachten van boven.

Danckbaer.
De vverckheylighe heeft Augustinus oyt verschoven,
Haer vvild' hy niet beloven,, loon voor haer vermeten draven,
VVant God (seyt hy) beloont dijn verdienst niet, maer sijn gave*n*,
Veracht ghy dees gaven, u overvallen veel stormen.

Verheuchd.
Vraghen ons nu de Pelagiaensche vvormen,
Sijn de goede vvercken onnut vvaer toe dan ghedaen?
Niet onnut en sijnse, alsmen vvil hooren en verstaen,
Elck moet haer grypen aen,, en van niemant sijn on'tvloden
Om datse God behaghen, en van hem sijn gheboden,
Tot vvelckx verstercken vast d'Apostel Petrus seght,
Ick bevind over al die God vreesen oprecht,
En goet doen, hem lief sijn en aenghename.
En vvederom seyt den selven Apostel bequaeme,
Door Christum sijn aenghenaem ons' off'randen geestelic
God die de selfde rijckelick en feestelick
Beloont vvt ghenade, door't gheloofs gherijf.

Berm.
Dats vvaer: vvant sonder gheloof is al sonde ons bedrijf
Sonder gheloof noyt ghevvonde siele heelde,
Al vvaert dat ghy al u goet den armen vvtdeelde,

Ende en had de Liefde niet des gheloofs Vriendinne,
Ten vvaer al niet, dus moet t'onsen ghevvinne
dees saecke vvel onderscheydelick sijn begrepen,
Op dat vvy door hooch vermete*n*,, crygen geen onreyne strepen,
VVant vvt 'tvoorseyde, blijckt alsment vvel anmerckt
Dat de vvercken ons' niet sijn, maer Godes dies' in ons vverckt,
Vermeerdert, en versterckt,, na sijn eyghen vville,
Dit beken ick al te mael, vvy en sijn in gheenen gheschille:
Maer touft vvat, svvijght stille,, vvie compt hier dus vvreet.

Onbermhertighen Gierigaert de viij. Personagie.
VVel vvats hier voor tijdinghe, of ist secreet?
Soo en derf ick na 'tbescheet,, niet voorder soucken,, dan.

'tLants.
Och sijt ghy daer die so menich bringht het vloucken,, an
O onbermhertighen die oyt de arme brocht t'onder,
Ten is gheen secreet daer af nu elck is vermonder:
Maer u bysonder,, dit angaet en treffelick raeckt.

Onbermhertighen gierigaert.
Gaet my bysonder an, so ghy my ontdeckt heel naeckt
So ist recht dat hier daeckt,, 'tlichaem, oft yemant vermoeyde,
Maer vvats de vraghe, of de claghe, ist dit beroeyde?
Dat noyt anders stroeyde,, dan afionstighe cladden,
Steets benydende dat de Rijcke meer hadden
Dan sy: 'dvvelck comt door haer eygen versumen.

Deuchts vercon.
Daer spreecktdy na u natur. en na u oude costumen,
Ghy achtet als plumen,, dat so swaer is van ghevvicht.

'tSlants vvelvaert.
VVat ist te beduden dat ghy toont so suer een ghesicht,
Ghy veroorsaeckt ghevvicht,, in seer vele plecken,
VVat al qua daden heb ick van u hooren vertrecken,
Voor eenen Rijcken vrecken,, men u al hatelick scheldt,
Dat ghy een dootslagher sijt Ambrosius vermeldt,
De vvyle de arme door uvve onbermhertighe vet'ren
Dootlick vvorden ghevvont, dus moet ghy u bet'ren,

soud'men van dees vlecke u vvasschen suver.

Onberm.
Neen voor niemandt heb ick ten besten eenen stuver
Laetse ratelen en pratelen ic en acht niet een myte.

Verheuchden.
Maer quyt ghy soo u selven?

Onberm.
Ick en acht dat niet, gaef ick veel ick vvaer veel quyte,
ist t'mynen vervvyte,, ick sal verandtvvoorden t'stick,
heeft yemandt ghebrec, sy mochten gevvrocht hebben als ick,
en vvaernemen de tyden die zy sorgloos verquisten.

Danckbaer,
Die haren tijdt versvvymen, en soo haer vvelvaert misten
van sulcke arme deucht te doen vvy niet en spreken,
maer die deur ouderdom of andersins in ghebreken
ghecomen sijn, op die laet doch rayen der lieden vlam.

Onberm.
Neen d'een soo vvel als d'ander, icscheerse al op eenen cam,
Die oyt soo nae my quam,, vvees ick altijdt op een ander,
Hoe nae soudt ghy my selfs geeren doen gaen metten pander?
Mits vvech te gheven, daer an al mijn solaes leyt,
Hoe vvaert voor my niet een over groote dvvaesheydt?
My selven t'ontblooten, om een ander te decken,
En ick oudt en cout siinde, mocht elck met my gecken,
Neen ick houde mijn geldeken voor mynen schilt.

Verheuchden.
O ongheloovighen, vvanhoopich, op Gods ghenade milt
Die deur mens'lijc vernuft, al dit gaet inprinten,
Seyt niet d'Apostel Paulus tot die van Corinthen:
God can maecken dat alle ghenade over u zy
overvloedich, op dat in als overvloedt hebbende, ghy
tot alle goede vvercken overvloedich vvesen meucht,
T'is de Heer die rijck en arm maect, daer op met vreucht
altijdt de vrome hebben ghehoopt in elcke Province,
lae Alexander Magnus een Heydensche Prince
Treckende uyt Macedonia gaf Vriendt en Maghen

alle zijn goederen, houdende alleen in't behaghen
de hope daer hy op steunde als op een pylaer,
Dit vvas een Heyden, dus die vvil zijn een Christen eerbaer,
Moet soo onchristlick niet spreken, maer met andacht
dincken, dat den eeuvvighen God alles heeft in zijn macht,
Die een yeghelick helpt, en van alles voorsiet.

Onberm.
Maer al en vvaer't om mynen ancomenden ouderdom niet,
Soud'ic laten in't verdriet,, mijn eyghen kind'ren,
Soud'ic haer niet (met'mijn goedt te mind'ren)
te cort doen, en hind'ren,, contrari der liefden aert.

Danckbaer.
Och neemt doch exempel an de Weduvve vermaert,
Die haer liefd' heeft ghebaert,, an Elias seer veel,
Sy en hadde in haer huys maer een handt vol meel
en een vveynich olye, voor haer en haer soons noot,
Dvvelc zy nochtans hem met een gheloovich hert anboot,
Dies sachmen voorspoet groot,, altijt by haer blyven.

Verheuchden.
Hebt ghy veel kind'ren sietmen vvt *Ciprianus* schryven,
Betracht des te meer, des Heeren ghenaden
op haer te bringhen, door bermhertighe daden,
Die goederen die ghy uvve kinderen vvilt versparen,
Gheeft die seyt hy den Heere te bevvaren,
Gheen beter besorgher isser op gheene banen.

Onberm.
Daer isser al rijcker dan ic vvilt die ooc vermanen,
Ick en can 'tgheraes, en t'ghepraes niet langher hooren.

Danckbaer.
Is een ander rijcker dan ghy, stelt u dat vooren,
Hebt ghy minder middel, en sydy milder in'tgheven
dan een ander, soo sal u te meer ghevvin ancleven,
Dus en vvilt niet beven,, maer der liefden aert volbringht.

Onbermhertighen.
Neen hoe lievelick dat ghy fluyt of singht,
Ghy en bevveeght noch dvvinght,, my niet nae u begheeren,

Hoe 'tmyne vvech ghevende sou my dat niet deeren?
Neen liever selve verteeren,, so heb icker vreucht af.

Verheughden Armen.
O verdorven eertvvorm, vvat naeckt u al te straf,
Hoe rust ghy op den staf,, van broosheyt vol ghevveens.

Onberm.
Maer vvie sou ick hier helpen, seght my doch eens:
VVant ick en sie hier gheen arme gaen, staen noch comen.

Dancbaer.
Siet daer comen sy, nu is u alle onschult benomen,
Toont u als den vromen,, of ghy blijft in schanden.

Wraeckgierighen de ix. Personagie.
Och doen ons nu doch een aelmoesse ter handen,
So moghen de banden,, mijns lydens ontbonden sijn.

Onverduldighen. De x Personagie.
Och doen ons caritate met een blijde anschijn,
So mach al ons ghepijn,, ons niet meer vernielen.

Onberm.
VVaert ghy daer seker so dicht op mijn hielen?
Ghy ledighe Fielen,, ghy doet my 'tbloet verhitten.

Wraeckgierighen.
Gaet ghy my noch na u ghevvoont met steurheyt besmitten?
Stadich moet ick sitten,, op vvraeckgiericheyts stoel.

Onverdul.
O mijn sinnen hebben langhe ghehadt 'tghevoel
Van u herte heel coel,, onbermhertich versteent.

Wraeckgierighen.
Niet u doot maer u leven sal vvorden bevveent,
V deuchden vercleent,, ja gheacht ter vverelt onnut.

Onberm.
VVats dat voor gherucht, hoe clinckt dat desperaet gheschut,
Sonde dat den put., mijns herten omroeren?

Bermhertighen.
Sijn 'tgheen redenen dunckt u, om u te voeren

Na den vvech der liefden, met vvoort, noch metter daet?
Helpt bidden noch dreygen? ick vveet met u ghenen raet,

Dus eer 'tvvort te laet,, vvilt dit vvel gronderen.

Onberm.
't Sijn slechts redenen, om my te tormenteren,
't Solaes te verneren,, dat ick langh heb ghehat.

Wraecgier.
Blijft ghy dan even vvreet, gaet ghy uvven ouden pat?
So vvilde ick vvel dat,, u veel ongheluck benaude:
Ia dat ghy nimmermeer vreucht nog deucht anschaude,
En altijt verflaude,, in al dat ghy sijt regierich,
O mocht ick mijnen vvil doen, met dit svveert vvraecgierich,
Sou ick u seer vierich,, benemen u leven boos,
Ick en legghe niet dan laghen, met alle listen loos,
Even ernstich en altoos,, om comen tot mijn vermeten
ben ick nu oock t'onbermhertich op u verbeten
Door u heb ick vergheten,, dat reden my te raden plach,
Oorsaeck sijt ghy van mijn ongheluckich gheclach,
My verlanght na den dach,, dat u ongheluck gheschiede.

Onverduldighen.
Onverduldich als sinneloos, ick loop en vliede,
't Ghedult ick vvtvviede,, niet vveet ick vvat ick maecke,
den noot die druckt my dat ick nerghens na haecke,
Dan dat my haest ghenaecke,, 'sdoots bitter strael vergalt,
Ia so hy niet haest mijn leven overvalt:
Ick moet, ick vvilt, ick salt my selven doen ontsincken.

Wraeckgier.
Reden boven reden heb ick om u doodlick te crincken,
Onverdraghelick stincken,, u steure vvreede stucken,
Onmenschelick sietmen u de arme verdrucken,
Niet dan onghelucken,, spruten vvt uvven bedelve,
Besondicht hem eens yemant an u, al vvaer ick 'tselve:
VVien salment moghen vvyten, anders dan u alleyn?
O ghy ghierighen viltz stinckende poel onreyn,
Hoe menich groot en cleyn, sult ghyer noch bedrouven.

Onverdul.
Oorsaeck sijt ghy, dat ick ghestadich moet touven,
na nootdrufts benouven,, och 'theeft so lang gheduert,

Oorsaeck sydy dat 'therte door smerte is besmuert,
Mijn cleederen gheschuert,, om coelen mynen toorn,
Ter VVereldt sydy niet anders dan eenen stekenden doorn,
Des overvloets hoorn,, suldy hop' ick niet behouden.

Wraeckgierighen.
Gheen hairen vvensch ic dats' op uvven hoofde souden
grysen, noch verouden,, maer haest int onreyne slyc
verrotte, verdvvyne, ja sijn den Beesten ghelijc,
Soo besit ghy het rijc,, dat men u toevvenscht sleurlick.

Onverdul.
VVat deed ic ghebooren,, by dit monster onnateurlic,
Den boosen figeurlic,, afbeeldende ghenouchsaem,
Of een zijnder daden uytreehtende in zynen naem,
Tot deuchden onbequaem,, niemandt doet ghy bate.

Wraeck.
Dat ick u 'tleven niet neme, vveet niet vvaerom ic 'tlate
ghy vileynighen vrec, onred'licker dan een Beest,
Als ee*n* die doordroncke*n* in vvreetheyt zijn, ghy niemant vreest,
VVraec sal hop' ic u volghen, schakel an schakel.

Onbermhert.
Hoe droogh vvordt u keel gheschreept als met een rakel,
Maer alleen 'tghekakel,, hebdy, en ic de eyers.
Ic en passe op dreygers, vlouckers noch vleyers,
Op lachers, op schreyers,, noch derghelijcken hoop,
En vvie ist ooc anders, die maecken al dit gheloop
dan ghy lieden, die hier met groote ghestoorte
alles in roere stelt, ten is gheen behoorte,
Men sou deur' en poorte,, voor u houden ghesloten.

Onverduldighen.
Och 'theefter meer dan ons al langhe verdroten,
den smaec uvver noten,, bitter, ongn'adelick,
VVy en zijnt vry alleen niet, siet daer blijcket dadelick,
Daer vertoond hem oock dat arm *verdorven Land,*
Dat deur u heeft moeten voelen schaed en schand,
Crijgh, Onvveer, Moort en Brand,, vvie sou dat versvvyghen?

Onbermhert.

Dat de See vvater-loos vverde, men mocht my oock tyghen,
Soo mocht ick vvel hyghen,, van draghen sulck een last,
Men sout my vvel al op legghen vvaer ick een slechten gast,
Maer hola soo en tast,, men my niet 'teen op 'tander.

Wraeckg.
Och mijn herte gloeyd, als eenen vierighen brander,
Sout ghy u ontschuldighen, daer u schult blijckt soo claer.

Bermhertighen.
Laet hem doen dat hy vvil, 'tsal niet helpen te gaer,
Maer laet comen vvat naer,, desen vertoonder ellendich,
Soo mach hy vvtspreken met redenen behendich,
VVat vvt, en invvendich,, hy heeft bevoelt onrustich.

Verdorven lant. de xj. Personagie.
Och hoe plach ick te sijn, hoe plaisant, schoon, en lustich
Vol vreught en melodye, van over langen tijt,
Elck vvas my anghenaem, elc vvas in my verblijt,
Veel neeringh en voorspoet, had elck die in my vvoonde,
Een schoon ghesonde lucht, hem meesten tijt vertoonde,
Vol steden schoon en sterck, volckrijck in alle vvijcken,
De velden vet en groen, sachmen vol vreuchden blijcken,
Va*n* menich goet vroom ma*n*, vvas ic doorploucht doorvvandelt,
Cooplieden groot en veel, hebben in my ghehandelt,
Ruste, vred', en pais, vvas in my met behaghen,
Vry sachmen varen heen, Schepen, Schuyt, en VVaghen,
Spelen mocht elc dan op Luten, Velen, Herpen
Met noch meer snaren clanc, mocht elck den geest verscherpen
Int corte groot en cleen, in deucht en vreucht vermeerde,
'tVVas al niet dan voorspoet, vvaer men hem vvende of keerde,
Maer nu ben ick eylaes door uvve vvreede seden
Tot sulcke straffe fel, ghecomen en ghetreden,
Dat al mijn steden groot, nu sijn veroveert snel,
Al mijn Invvoonders veel, ghebrocht in groot ghequel
Daer 'tlustich coorn ghevvas vruchtbarich heeft ghebloeyt,
Daer ist dat oncruyt quaet, nu overvloedich groeyt,
Daer Scheuren vvaren vol, door den bequamen Oest,
Daer ist verdorven al, gheydelt en heel vvoest,

Daer dat cloncken eerst, Claroenen, en Schalmeyen,
Daer hoortmen anders niet dan een iammerlick schreyen,
Daer eerst vvas niet dan goet, ist al met quaet vervult,
En dit hebdy ghevvracht, daer af sydy de schult,
Deur u is al verkeert, dat eertijts plach te vvesen,
En van een quaden boom, met herten leet seer druckich,
O tyden vol verdriet, o daghen ongheluckich,
O schadelicken mensch, die in my vvoonen quaemt,
Hoe ben ick nu deur u verlaten en gheblaemt,
Och vvat hebdy versaemt,, in my al onghevals.

Onbermhert.
En soutmen al dit quaet legghen op mynen hals?
Al maeckty veel gheschals,, ick en treckx my niet an.

Verdorven lant.
Schriftuer gheeft nochtans bevvijsred'nen daer van,
Dat d'onbermhertighe vvercken des lants bederven.

Onbermh.
Ghy sout my gheern heel morselen in scherven,
Verhaeld Schriftuer van my yet? doet dat blijcken.

Verdorven lant.
Ia sy doch: van u, en van uvves ghelijcken,
VVant by Zacharias, God hebbende gheboden vroet,
Dat yder een an sijn Broeder soude bevvijsen goet,
Oock vrientlicheyt, en bermhertichеyt sonder vreesen,
Datmen geen onrecht sou doen an VVeduvven noch VVeesen
Noch an den Armen, maer haer met hulp verstercken:
Doch sy daer na niet vvillende hooren noch mercken,
Maer als den Diamant verherdende hert en ooren,
So is van hem ghecomen sulc eenen grooten tooren,
Dat hy haer niet hooren vvilde doe sy riepen hem,
En heeft ghesproken dan, met sijn Godlicke stem,
Ick hebse verstroyt onder de Heyd'nen ghedreven,
Die sy niet en kennen. en achter hem is ghebleven
't Lant vvoest, ydel van menschen, daer gansch niemant
in vvandelt noch en vvoont, en so is dat edel lant

ghecomen, en ghemaeckt tot een vvilde VVoestyne.

Onver.
Blijcket daer niet dat ghy oorsaeckt de ruvvyne
Van Landen, en Steden, Beesten, en Menschen?

Wraeckg.
Niet dan na u doot, vvy verlanghen noch vvenschen,
Na verdienst niet dan ongheval hoort u te ghenaecken.
Ghy en vvs ghelijck, vvat sydy anders dan Draecken?
Die op dreyghementen, noch op beloften sijt, passende.

Onbermhert.
Of ghy al sijt op my tierende bassenden,
Anders niet vvassende,, sijn in my dan d'oude blad'ren,
Al doedy met dit gheven; beven bloet, en ad'ren,
Niet suldy vergad'ren,, vvt mijne pooten.

Verdorven lant.
Gaet ghy oock al dit vvt u herte stooten,
V druck sal vergrooten,, by daghen, en nachten,
Ia Gods schrickelicken toorn, die vol is van crachten,
Hebdy te vervvachten,, gheen dinghen ghevvisser.

Onbermh.
Hoe 'tis of niet en is: niemant en isser
Die my sal doen minderen, mijn tijtlicke vveelde.

Verdorven lant.
'tSou my vvonder gheven, soot God niet haest verveelde,
En dat ghijt niet bequeelde,, met ontallicke smerten.

Onbermhert.
Ic ben altijt noch fray, en ghesont van herten:
En of ghy Gods toorn op my recht hebt ghemickt,
Ten sal also quaet niet vallen, als ghijt vvel schickt,
Dies ben ic niet verschrickt,, en roept doch niet so seere,
Hoe mijn ghelt: dat is doch mijns vverelts eere,
Sou ic my daer van blooten, vermindert vvaer mijn naeme.

Verdorven lant.
En vreesdy dan niet voor een quade fame?
Die hier op de vverelt u eere sal mind'ren,
In coopmanschappen, in staten, u, en u kind'ren

Schaed'lick sullen hind'ren,, daer is op te letten.

Onbermher.
Quade Fame seghdy: vvat acht ick op haer besmetten,
Stoot sy my vvt vvetten,, of coopmanschaps profijt,
Ick houd' dat ick hebbe, so en vvert ic niet quijt,
In vvetten in coopmanschap sietmen veel gheschieden.

Verdorven.
Siet daer compt sy vvie cant haer verbieden,
Ontloopen, ontvlieden,, vvt haren bedvvanghe?
Och! tis niet goet haer vyant te sijn, s'onthout so langhe,
Van spraeck, van ganghe,, so veerdich in'tvlieghen,
Verdoolt sijn sy die haer meenen te bedrieghen.

Quade Fame. de xij. Personagie.
O invvoonders des vverelts: vvie ghy meucht vvesen oock.
Hoort na dit gherucht, siet op na desen roock,
Stinckende als loock,, of onreyne dieren,
Siet daer dien vreckaert, die hem heeft gaen verchieren,
In costlicke cleed'ren, blinckend' van Silver, en Gout,
Tis hy: die den armen haren nootdruft onthout,
Haer vliet, en schout,, als hy die sou ontmoeten,
Onbermhertich valt hy op haer sonder versoeten,
Hem sietmen slechs vvroeten om sijn eyghen ghemack,
Noyt en herberghde hy vremdelinck onder sijn dack,
Noyt en seyd' noch en sprack,, hy een vvoort,
Haer heeft hy oyt ghetoont, een ghesicht ghestoort,
Haer sendende voort,, met een hert verbolghen,
VVat heb ic dan anders te doen dan te volghen
Mijn nature? my anclevende crachtich,
Voor en na sijn doot vvert ic hem ten quaden ghedachtich.

Verdorven Lant.
Hoe behaeght u dat geluyt, vallet u niet onsachtich,
Te bitter te machtich,, sydy daer mede niet ontstelt?

Onberm.
Ic hoor vvel sy heeft oyt veel gheclapt, gherelt,
De sinnen ghequelt,, met veelderley grillen,
Ic hebt geacht, of niet geacht, doch vvilde sy haer stillen:

Ick soudet wel vvillen,, om van schade te sijn behoet.
Och! vvie vertoont haer daer noch in mijn ghemoet?
Mijn Aderen bloet,, vercruypt nu ickse aenschauvve.
Och! 'tis de *Conscientie* die my druckt so nauvve,
Onanghenamer Vrauvve,, quam noyt in d'ooghen mijn,
En niet dan verschrickingh' en voel ick en ghepijn:
Och! vvie sal't nu doch sijn,, die my hier af gheneest?

Verheuchden Armen.
Iae 'tis u *Qua Conscienty:* en langh' heb ick ghevveest
vervvondert, hoe sy u niet eer 'tghemoet heeft gheprickelt;
VVeynich Godloose sijnder die haer hebben ontvvickelt,
Maer heftich over allen met ghevvelde straf.

Quade Conscientie. De xiij.Personagie.
Dat ick hier comen moest, oorsaeck my sulcx in gaf:
VVaer med' hebt ghy arm' caf,, u leven door ghebracht?
Och! vvat verschrick'lijck quaet hebt ghy doch al ghevvracht:
D'een tot vvraeckgiericheyt bevveeght buten en binnen:
D'ander tot mistroosticheyt met onverduldighe sinnen,
Landen verderf veroorsaect niemant ghevrompt,
Dies een *Qua Faem* en nae volght, vvaer ghy gaet of compt,
En hebt so tijt'lick uvven naesten bedorven,
En een *Qua Conscienty* voor u allen vervvorven:
O! ghy onnaturlicken, o! ghy snooden catyf,
VVat hebt ghy anders ghedaen met u bedryf,
Dan uvven naesten styf,, tot boosheyt ghedwonghen?
Daer ghy haer ghebrocht hebt, dat perck sydy niet ontsprongen,
Iae dusent tonghen, vol seyden u ancomende verdriet:
VVaer meendy te vaeren? vvant Godt die 'tal door siet,
Is onrechtveerdich niet,, maer 'trecht by hem hout stede.

Onbermhert.
VVel hoe ontstelt ben ick in mijn ghemoet met onvrede,
Van lede te lede,, voel ick niet dan 'tverschricken:
Haelt Harpen en Velen om my te verquicken,
Mijn druck voel ick dicken,, met straffe nopen:
Mijn gheest is so verbaest, al saegh ick vvyt staen open
de poort' des Helschen viers, die hittighe vlam.

Och! vvie vertoont hem daer noch? schynende gram,
Noyt vrees'licker quam,, oyt binn' mijn ghestichte,
Met een brandende Fackel: och! van sulcken lichte
verduystert my 'tghesichte,, Och! wie ist? doet my 'tverstant.

Danckbaer.
't Is den schrick'licken *Toorne Godts,* die op u toornich brant,
En u dierbaer pant,, sal vierich verslinden.

Onbermhertighen
Och! vvaer sal men dan berghen en heuv'len ghenouch vinden
om my te bedecken voor al sulcke svvaerheyt?

Verheuchden.
Och! sijn ooghen door-sient al, hy is de claerste claerheyt,
Niemant can sijn Godtlicke hant eenichsins ontvlieden.

Danckbaer.
Een onbermhertich oordeel sal den sulcken gheschieden,
Die in onbermherticheyt hebben gheleeft altijt.

Verheuchden.
Die grimmicheyt sijns toorns (alsoo Iob belijt)
sal over die comen, die met onbermherticheyt groot
De Arme hebben verdruckt en verlaten in noot,
Een vier sal hem verteeren voor sijn boosheyts lot,
Niet van menschen anghesteken, maer vanden oppersten God:
Dit sal sijn (seg ick) tot straf van sijn leeven leeuvvich.

Danckbaer.
Daer d'onbermhertighe in pijn en smerte eeuvvich
sullen moeten sijn als van Godt verlaten ghans.
Daer sullen de bermhertighe den claren glans
van't eeuvvich licht ghenieten, elck als een vvaere Christen.
VVant by Matheus en ander Evangelisten
verclaert hy dudelick, dat hy d'Arme eerbaer
in sijn plaets' heeft ghestelt, en al vvat men haer
doen of laten soude, het vvaere goet of quaet,
Dat hy hem dat al selfs toe-eygent: vvil oock metter daet
'teen loonen 'tander straffen, ghenaed' en recht doen blijcken.

Onbermhertighen.
O vvee my onsalighen dan, vvaer sal ick henen vvijcken?

Nu moet ick besvvijcken,, in't onlydelick torment:
Och sal ick nu moeten dat eeuvvich deurende sonder ent
verdraghen en ghenieten: mijn gheboorten dagh
ick nu vvel desperaet'lick vervloucken magh:
Och! vvee my, o vvach,, vvat ded' ick ghebooren?

Verheuchden.
Sijn rechtveerdich oordeel bringht dat mede nae 'tbehooren,
Deucht, crijgt vreucht,, quaet, onbaet,, sonder verschooninge.
Dus segghen vvy beslutelijck in ons vertooninghe,
Dat voor belooninghe,, en straffe dese gheslachten,
Die d'Arme heeft ghetroost, of veracht, hebben te vervvachten:
D'een *Godts bermhertighe liefd' uyt ghenade prysweerdich:*
D'ander, *zijn schrick'licken toorn nae zijn oordeel rechtveerdich.*

Dancbaer.
Dit sijn ons' antvvoorden, en daer in vvy blyven volheerdich,
Stellende de louter ghenade Godts vol trauvven,
Voor het eenich fondament, daer op elck moet bauvven,
Al die vvillen anschouvven,, 's Hemels vreucht bequaeme.

Verheuchden.
De vvercken der liefden die sijn vruchten lofsame,
Die nae den betame,, spruten overvloedich
uyt den gheloovighen mensch tot sijn naesten spoedich,
Dien Godt seer goedich,, loont uyt ghenaede dierbaerlick.

Danckbaer.
Sijn rechtveerdicheyt vereyscht te straffen svvaerlick,
Die vrecken spaerlick,, verdrucken Christi leden.
Dus elck Christen mensch sy vrientlick ghebeden,
Dat hy nae dese reden, sijn ooren vlytich vvent.

Verheuchden armen.
Dat hy synen naesten die door ouderdom lam en blent,
Of andersins is ghecomen in armoeds verdriet,
Dat ghy hem doch met bermhertighe ooghen ansiet,
Op dat ghy hem doch niet,, in verdruckingh' laet versincken.

Dancbaer.
Tracht altijt nae macht u licht te laten blincken,
Vvven naesten verheughende met Christ'licke vreucht,

Hem bevveghende tot danckbaerheyt een over groote deucht,
Deur sulcken middel meucht,, ghy deuchdich vervverven.

Verheuchden armen.
Een goed' gherucht voor en nae u sterven,
In't ghemoet ruste erven,, ende dan naer al dit
comen door Christum in het Hemels besit,
d'VVelck soude vvesen 'tvvit,, daer vvy moeten nae schieten.

Danckbaer.
Die rijck en machtich sijn, laet d'arme dan ghenieten
van uvven overvloet, deelt doch met blyde sinnen
En die cleen van goede sijt, vreudich vvilt oock beghinnen,
Is u liefd' slechts goet, ghy helpt d'armen uyt veel dangiers.

Verheuchden.
Volght hier in'tvoorbeelt der Macedoniers,
Die als met 'thert vol viers, liefdich vvaren ontsteken
om d'Arme te helpen, al waren sy selfs vol ghebreken,
VVt haer sach men leken,, caritatyne druppelen.

Dancbaer.
Niet met bedvvanghe, so men deet met cluppelen
tot den arbeyt huppelen,, d'onred'licke createuren:
Maer met vryvvilligher herten laet sulckx ghebeuren,
Sulck vverck sal ghedeuren,, eeuvvich sonder vergaan.

Verheuchden.
Vreest u voor 'tHelsch ghepijn? van elck sy dan ghedaen
vvat God nae schrifts vermaen,, ons van sulckx doet uytlegh.

Danckbaer.
Tracht nae d'Hemelsche vreucht, ghy vveet den rechten vvegh,
En vreest voor gheen ontsegh,, hout ghy dien pat in desen,
Bevelen u voort de sorghe, vvilt dan niet sorg'loos vvesen,
Bereyts'len tot vertreck vvillen vvy sonder beyden,, maecken.

Verheuchden.
Dats vvel, verlanghende herten mogen om scheyden,, saecken:
VVant veelheyt der spyse etens lust verdrooghen,, doet,
Met beleefder herten dan elck hem hier pooghen,, moet
oorlof te nemen aen al die hier versaemt sijn.

Danckbaer mensch.

Oorlof dan voor eerst, alsoo 'tvvel betaemt fijn,
Eervveerdighe Magistraten, verstandich minn'lick,
Die in u Prins'licke stat, daer *Deucht Cracht is verwinn'lick,*
Ons so vrientlick heeft ontfangen als nu ten tyden,
En ons plaetse ghegont, om d'Arme en 's Gheests verblyden,
Vervvinning' nae 'tstryden,, vvenschen vvy d'achtbare Heeren

Verheuchden.
Dat neering' en voorspoet hier altijt mach vermeeren,
VVenschen vvy ter eeren,, en jonst *Haerlem* de stede.

Danckbaer.
Edele, notabele, borghers en vremdelinghen mede,
Godts barmhertighe vrede,, moet by u steets blyven.

Verheuchden.
Oorlof nemen vvy an 'tghemeen, an mannen en vvyven,
An jong' en out, die hier vergaert sijt sonder tvvisten.

Danckbaer.
Oorlof mede-broeders in const edel *Pellicanisten,*
Speel-coornen vvyt vermaert, op-setters deser feesten,
En alle const-rijcke, cloucke, reyne gheesten,
Die minst metten meesten,, nu hier ghecomen sijt.

Verheuchden.
Tot uvves en elckx vermaeck, en der Armen profijt,
Neemt danck'lick ons voorstel ghedreven heel simpel,
Sie ons fauten niet an, al hebben vvy menighen rimpel,
Ons ontbreeckt den vvimpel,, van die eertijts vvaren.

Danckbaer.
VVetenschaps ghebreck heves veel doen versparen,
Den arbeyt doen besvvaren,, in ons oncostich dal.

Verheuchden armen.
Oorlof dan voor't lest, in dancke nemet al,
Die vvas, is, en vvesen sal,, eeuvvich tot elckx beschut,
Sal hop' ick dat hier is gheschiet tot d'Armen nut
en onser aller vreucht,, met deucht,, sijn bespoyende:
VVant *Trau moet blijcken*, daer men is *In liefde groyende*.

In liefde groyende.

Refereyn.

G*hy die wilt sijn gheacht van Christi Leden schoone,*
Roemende u der deucht, die 'tliefdich vier ontsteect,
De daet die moet den roem al claer bringhen ten toone,
Anders ten baet al niet, wie daer af schryft of spreeckt:
Als u ghelooves cracht niet als den dagh uyt-breect.
Wat sal men voor gheloof in u sien of ontsluten?
Elck weet uyt 'tydel vat gheen vochticheyt en leect:
Wt dorre wortels doch siet men niet vruchtbaers spruten.
Dus gloyd' inwendich liefd', laets' ooc vlammen van buten,
Toont doch der liefden aert, is liefd' in u gheplant.
Sydy een boom vruchtbaer, laet mercken uwe fruten,
Groyd' liefd' in u oprecht, toont daer af 'trechte pant:
Souct ghy't vast' fondament, en baud' dan niet op't sant,
Soo ghy u red'lic acht, hebt acht dan op de reden:
Sydy noch slaef noch kindt, ghebruyct vryheyts verstant,
[+]*Sydy een Ridder clouc, van u moet zijn ghestreden.*
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock sijn leden. [+]**Ephe.6.12.**

Christum *uyt wien dat compt 'tlevens Fonteyn ghevloten,*
[+]*Ende van zijn Ghemeent het hooft is onbevlect,*
Voor wien hy heeft uyt liefd' zijn dierbaer bloedt vergoten, [+]**Ephes.1.22.**
En so ons sond' onreyn met zijn liefde bedect
heeft seer sorghvuldich hier zijn liefde uytghestreckt
tot zyne leden cranc, de arme al te same,
En ons met reden goet tot haerder hulp verweckt,
Segghend': wat ghy haer doet liefdich in mynen name,
Dat doet ghy my seer milt. Dus met liefden bequame,
Die hongh'rich, dorstich zijn, laeft haer met spys en dranck:
Die naeckt of vreemdelingh is cleet, herberght het lichame.
[+]*Groot sal wesen hier naer u loon en uwen danck.*
So ghy den stam bemint, draeght dan oock liefd' tot de ranck: [+]**Math.5.12.**
Wilt uwes levens tijt in dese deucht besteden,
Doet het Godlijck bevel, an d'Arme out en cranck,
met een blymoedich hert, wordt 'tChrist'lic ghebeden.
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

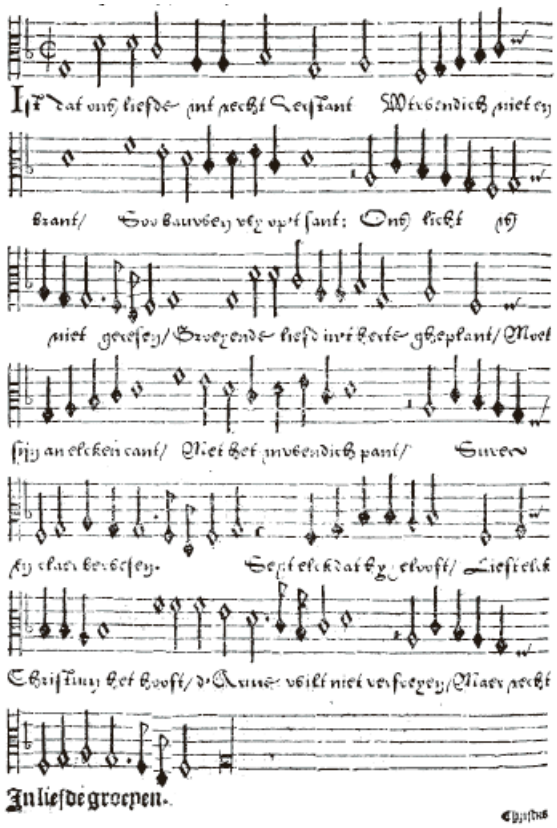
Troost haer liefdich en soet, Christi leden vercooren,
De wyl ghy tijt en goet noch hebt in u ghesticht,
Vertouft niet tot dat ghy het beyde hebt verlooren:
Wyst haer niet vander handt, doet u schuldighe plicht,
Slacht niet de rijcke vreck, dinckt om zijn swaer ghericht:
Gaet blydelick tot haer, waer dat zy zijn gheseten.[+]
Laet blincken als de Sonn' uw's gheloofs waere licht, [+]**Lucas. 16.**
Syt niet gierich bedrouft, als 'tIonghelingh vermeten:
Den Phariseeuschen roem sy oock van u versmeten.[+]
Blaest Basuyn noch Trompet, als ghy toont uwe deucht, [+]**Mat. 19. 22.**
Met een hert ongheveynst laet haer u weldaet weten;[+]
So vervult ghy 'tghemoet met Christelicke vreucht, [+]**Matth. 6. 2.**
Met yder een wert ghy en elck met u verheucht,
Met rust en vrede goet suldy nae't eeuwich treden.
Vergaert hier eenen schat, die ghy naer vinden meucht.
Volght d'arme Weeuken doch, en doet nae Paulus seden.
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.[+]
[+]**Lucas.21.**

Prince.
Prins'licke *broeders al, die gheerne in dit leven*
een Christen *waert bekent, en u oock maect bereyt*
om te comen by hem in zijn Rijcke verheven,
Vought u dan op het pat, dat u daer vredich leyt.
Liefd' met 'tgheloof verknocht, d'welc nimmermeer en scheyt.
Dat is den rechten wegh om tot dees vreught te raecken,
Wie den gierich versuymt, dat naemaels seer beschreyt;
Een droppel water niet mach hy hebben noch smaecken.
Doet de Arme dan deucht, veel vreucht sal u ghenaecken.
Mont-Christenen niet zijt, want 'tsou u vallen swaer,
Om sien uw's gheloofs vrucht, menichte daer nae haecken.
't Ghekarm der Arme och! clinct tot den Hemel claer.
Doet so Iob heeft ghedaen, toont u als een Pylaer:[+]
Dinckt wat d'Apost'len wel in haere tyden deden [+]**Iob 1.**
Hoe elck litmaet oprecht liefde toond' openbaer.[+]
Sydy Abrahams saet, laet u hert' zijn besneden. [+]**Actor. 4. 34.**
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

In liefden groeyende.

Liedeken.

Op de wyse, *VVy lesen in Esdras van den vvijn*

I*st dat ons liefde int recht verstant*
Wtwendich niet en brant,
Soo bauwen wey op 'tsant:
Ons licht is niet geresen,
Broeyende liefd in't herte gheplant,
Moet sijn an elcken cant,
Niet het inwendich pant,
Suver en claer bewesen.
Segt elck dat hy gelooft,
Lieftelik Christum het hooft,
d'Arme wilt niet verfoeyen
Maer recht **In liefde groeyen**.

Christus het hooft en hebben wy niet
Maer als hy van hier schiet,
Ons in zijn plaetse liet,
De Arme cranck en beladen:
Haer by te staene is sijn ghebiet,
Soo men in der schrift siet,
Dus helpt haer uyt verdriet,
Wilt haer met troost Versaden.
Want tijt en onghemack
Maeckter vele oud' en swack,
Die d'arbeyt moet vermoeyen,
Dus wilt In liefde groeyen.
Die rijck ende machtich sijt, met spoet
Doch uwen naesten voet,
Met caritate soet,
Helpt hem met troosts-iuwelen,
Ontrect hem doch niet sijn eyghen goet,
Dat ghy hebt in't behoet,
Met eenen blyden moet
Wilt dat mild'lick wtdeelen:
En ghy arme bedacht
Gheeft ook na uwe macht
Ws gheloofs cracht doet bloeyen,
Wilt so In liefde groeyen.
Wie Christus leden cranck ende teer,
Vertroost en by staet seer,
Die en sal nimmermeer
Comen in sijn ongonste.
Want die haer gheven leenen den Heer,
Die u na sijnder leer
Sal loonen t uwen eer,
Met sijn Hemelsche wonste:
Dus tracht na dit ghewin,
En leght blymoedich in,
Den vreugden-stroom laet vloeyen
Wilt so In liefde groeyen.

Prince

Prince *uyt liefde ist elck ghewaecht,*
Die Christum liefde draeght,
Ghedooght niet datmen claecht
Over u wrede seden,
Weest die ghy sijt, doch niet en vertraeght,
Maer met neersticheyt vraeght,
Na die oud en ghedaeght,
Swack sijn, en teer van leden,
Den roem sonder de daet,
Valsch goud is sulck chieraet,
Sulcke sal God wtroeyen,
Dus wilt **In liefde groeyen.**

In liefden groeyende.
Ick wensch om 'tbest.
Celosse.

[De Coren-aren van Catvvyck]

Haerlem tot die van Catwijck.

Dat *Liefd' moet blijcken* seer Const-lieve *Coren-aren,*
Bewijst ghy metter daet, het welck in my veroorsaect
sulcke*n* vreucht, meer da*n* ick met mond en tong ca*n* verclare*n*,
Al waer ick als *Demostenes* wijs en wel bespraect:
Dies tot danckbaerheyt van dijn trouherticheyt naect,
Wensch ick dy voor groet den vloet van *Iovis* gulden regen,
Met ghedurigen loff, gheluck, wijsheyt, en vreucht volmaect.
Voorts heet ic u welcoom, als weer liefdich t'uwaerts genege*n*,
Daer *Trou* en *Liefde blijckt,* rust welvaert door Godts zegen.

Antwoort.

Wy *Coren-aren* altsae*m* danken met herte*n* demoedich // dijn
Speel-coorns plaisant, die in const overvloedich // zijn
Van u goedtgunsticheyt, en vriendlijck welcoom // hiet
Die ons op u feest hebt genood' bevroedich // fijn
Met menich cloeck gheest, en welrieckend' bloom,, fier
Sulcx wy insonderheyt (niet ghesprooken tot room // schier)
u niet hebben connen weygeren, met eenighe reden // doch
Waer op wy zouden smaecken u volvloeyend' stroom // hier
Daer uyt ghy ons meer en niet sparich schenckt beneden // noch
So ist dat wy hier verschynen tot deser steden // och
Verthonende ons Intrede naer u Chaerts beschrijven // claer
Wat voorts meer zal volghen salmen oock med' en // toch
Behoorlijck doen blijcken tot const geryven // naer
So Godt genade geeft, en ghesont by u blyven maer.

De Coren-aren van Catvvyck.

Catwick, Lieft moet Blycken

t.o. E2v

Moorders Priester Leviet Samaritaen ende gewonden Waert Christus Judas Ouerpriesters Ouderlingen Hooftman Crichs-knechten

De intrede van Katwijck verthoont.

Soo door het exempel vanden Samaritaen, als door den persoon vanden rechten Samaritaen Christus dat een barmhertich Mensche der Menschen behoudenisse ende leven soeckende is. Daerentegens dat een onvroedt Gierigaert zijns Naestens verderfende ondergangh werckende is: jae (als Iudas dede) zijner eyghen Heer om gelt verradet.

Presentatie.

O suyvere Fonteyn, O *Heliconer* kint,
Apollos suyghelingh', die u al hier laet vinden,
Dewyl ghy voor de uw' alsulcke sorghe draeght,
Wy *Cooren-aren* dy te cieren onderwinden,
Om toonen dat wy mede sijn des Armens vrinden:
Dies u voor't eerst' nu vereeren ons Blasoen.
Den seghel daer med' wy ons t'uwen dienst verbinden,
Ghelijck het selve doch elck schuldich is te doen.
Die op *Parnassi* berch wil leven in het groen,
Daer nimmer lust ghebreeckt noch konste sal beswycken:
Dewyl de neghen daer die daetelijcke voen
die vlytich soeckende met meerd'ring te verrycken.
Aensiet de gunst, hier in altijt de *Liefd' moet blycken*.

Rhetorica tot de *Coren-aren* van Catwijck. Eyschende des Intredes verclaringhe.

Philopater met onrechtvaerdighe gramschap ontsteecken
tegen de Ioden, om dat sy niet waren gheweecken
(volgens sijn bevel) van haer vaderlijcke Wetten goet:
Heeft dies ghedacht sich over de ghevangen te wreecken,
Ghebiedende door die meeste wreetheyt te storten haer bloet.
Dies elck met tranen laes! Godt aen-roept en valt te voet:
Die haer niet alleen verlost door wonder-daden crachtich,
Maer verandert oock des Coninckx hert en wreet ghemoet,
Dat hy haer bewijst en doet // veel weldaets en liefde sachtich.
Met geen minder vreucht (als elck hier door was deelachtich)
ontfangh' ick u minn'lijck O jonstighe *Cooren-aren*:
Ghy die daet'lijc toont dat *Liefd' moet blijcken* waerachtich:
Wilt my den sin uw's Intreets verstandich verclaren;
Want men hoort doch geen broot voor goe vrinden te sparen.

Balade op den Intrede.

A*lle des* Spel-coorns *Broeders (by wien* Trou met blycken*)*
aen alle vry Cam'ren in Hollandt *hebben ghesonden*
een Chaert, die ter bestemder tijt met consts verrycken,
Voor de stads Haerlem *sullen werden ghevonden*
in't Boom-rijck hout, om aldaer te dien stonden
te verwachten der Cam'ren Intre met personeringh' soet.
Wat deucht oyt wracht (nae des Chaerts vermonden)
een Mensch barmhertich liefdich vol deuchden goet:
En wat verschricklick quaet een gierich Mensch onvroet.
Al 'twelck wy Coorn-aren *niet hebben afgheslagen:*
Maer insonderheyt overgheleyt dat Lijeft blycken moet*,*
Sijn wy tot zulcx versoeck hertlick wel ghenegen,
Om den meesten hoop der menschen te beweghen,
Dat den troostloosen Armen mocht werden ghetroost.
Verclaerend' ons Intrees zin met dit naevolghend' propoost.

Ons Heer Christus een leeraer van Godt vercooren,
Heeft een claer Exempel der barmhertigheyt voor-ghestelt,
't Welck wy u alhier verthoonen naer behooren:
Als ons Lucas in't thiende Capittel vertelt,
Van dees Moordenaren *die wreed'lick met ghewelt*
Hebben ghewont dees Mensche, uyttreckende zijn cleeren,
Gaende Van Ierusalem *nae* Iericho *over 'tvelt,*
Hem half doot latende, zijn alzoo wech gaen keeren.
Deesen Priester *hem siende, heeft niet willen salveeren,*
Maer is oick wech ghegaen, verlatend' in zijn ellent.
Desghelijcx deesen Levyt*, door een naestigh begeeren*

den selven wech passerende, heeft als een onbekent
onbeweechlick hem ghelaeten in zijn torment,
Die van dees Moord'naers *was ghewondt moordadich:*
Maer een ander heeft hem aen-ghesien genadich.

Desen Samaritaen *zijnde zeer veracht*
onder der Ioden natie als haeren vyandt,
Is den selven wech insghelijck ghereyst onsacht,
Al waer hy deesen ghewonden sach leghen uyt verstant:
Terstont tot hem gaende met barmhertigheyt wandt,
Verbint zijn wonden, Oly en Wyn gaet hy daer in ghieten,
Leght hem op zijn Beest als een vriendt playsant:
Noch siet men meerder deucht van hem ghenieten,
Brenghend hem ter herbergh', al waer hy de Weerdt gaet hieten
sorghe voor hem te draghen: noch daer en boven
ghevende hem twee penninghen, wat hy meer sal verschieten
belooft wederom te gheven sonder vertoven.
Dit is een deught waerdich om prijsen en loven,
Ghewracht van deesen vreemden Samaritaen*,*
Als wy door dees persoonen u eerst doen verstaen.

Nu volcht Christus *den rechten* Samaritaen *reyn,*
Die ons al hier werdt verthoont door deesen,
d'Welck ghecomen is van boven in 's Werelts pleyn,
Om ons arme ghewonde menschen te gheneesen:
Wy die onder de Helsche Moord'naers mispreesen
ghevallen waeren, heeft hy ons daer van bevryt.
En noch daeren-boven (als wy moghen leesen)
veel Miraculen ghedaen in 'sWerelts cryt,
De Blinde maecte hy siende met vlyt:
Den Dooven hoorende; ghenesende oick Vrouwen:
Verweckende de Dooden door zijn cracht subyt.
Sijns Vaders verborghen wil heeft hy ons entfouwen:
Leerende zijn woordt daermen op moet bouwen,
Om ons daer door te keeren van alle dwalicheyt,
Sijnde een middel tot onsser zalicheyt.

Al dees voor-verhaelde daeden en wercken
hebben zijn twaelf apostelen aenschouw't met ooghen.
Deesen Iudas een van zijn vercooren Clercken,
Ginc een verradich werc aen zijn Meester betooghen,
Hem verraedende, een Heer van al vermooghen,
't Welc hy uyt enckel giericheyt heeft ghewrocht:
Want dees heeft hem tot d'Over-priesters gaen vooghen,
Sijnde door giericheyt zeer qualicken bedocht,
Hem vraeghende: wat wilt ghy mijn gheven, in-dien ic mocht
hem u overleveren, mijn stellende te vrede?
O! verschriclic quaet, die zijn eyghen Meester vercocht,
Om dertich silvere penninghen Iudas dit dede:
Met d'Oversten des volcx, en Chrychs-knechten mede
heeft hy hem doen vanghen met een cus verradich,
Hem ter doot brenghende door verwoetheyt gestadich.

Prince.

Ghy Princelicke toe-hoorders, dit is d'intentie
van dees' ons Intrede verthoonende openbaer,
Volghend' u Chaerte, maeckende daer van mentie,
Van ons Cooren-aren *ghepractiseert voorwaer.*
Biddende 'tselve in danc te willen nemen claer:
Laet u beweghen door dees Exempelen wis,
Op dat ghy deucht meucht wercken voor en naer,
Tot troost van uwen naesten, die in armoed' is,
Als u bewesen wert door deesen Samaritaen *fris:*
En verschrict u voor dees giericheyt en wortel quaet,
Al waer Iudas in verstrict, en is ghevallen mis
vande oprechte leer, dien hy heeft versmaet.
Ontfangt (als voorsz.) hier meed' ons Blasoen, t' uwer baet,
't Is ons begeeren,, om te vereeren,, u ghetrou Pellicanisten*,*
Daer Liefde *goet,, en* Trou blijcken moet*,, sal men niet twisten.*

Liefd' moet blijcken.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Den troosteloosen armen.
't Geruchte.
Den meesten hoop der menschen.
Wangunstich hart,
Medoghent hart.
De sommighe
Begeerlijckheyt der ooghen.
Schriftuerlijcke reden.
Den Sone des menschen. Of de stemme Christi.
Den Satan.

d'Eerste wtcomste.

Den troostelosen armen.
Och vvat svvaerder droefheyt comt mijn omringhen
Die mijn 'thart benauvvet, maer doch sonderlinghen,
Dees groote armoede, in mijn laeste daghen.
Den ouderdom svvack comt mijn oock bespringhen,
Also dat ick met recht mach kermen en clagen,
Ick ben een onvvaert gast, en een mishaghen
Den Meesten hoop, voortaen der menschen geck en spot.
Och hoe vveynich hoortmen naer den armen vraghen,
Maer den Meesten hoop vult nu zijn eygen pot,
En past vveynich of niet, op Christi claer ghebot,
Die den Armen voorvvaer met ernst heeft bevolen.
Eylaci! verdriet is mijn als een quaet lot
ten deel ghevallen, daerom moet ick dolen.
Mijn selfs verbergende, in hutten ghescholen:
't VVelck menichmael mijn doet tot vvanhoop ghenaecken,
Ropend' overluyt met een stem onverholen,
O Godt laet ick u door armoed' niet versaecken

VVaer is nu mynen tijt henen vvech ghevloghen
Dien ick eertijts aensach met mijn jonghe ooghen,
Z'is geheel verdvvenen, als hadse noyt ghevveest.
VVaer is nu mijn schoonheyt daer elck een na ginck poghen?
Mijn grote sterckheyt, en cloeckmoedighen gheest?
Rijckdom en eere, hebben mijn begeven meest,
En ick, voormaels verheven, vvert nu verschoven,
Dus vvaeyt mijn heel teghen des teghenspoets tempeest.
O Godt almachtich goet, en Vader hier boven,
Hoe straft ghy den mensch om hem te bedroven?
Dat bevind' ick nu selfs in alle mijn leden,
VVant de Heer der heeren, comt hard beproven,
Mijn svvack mensche, met dees tegenheden,
Ick vveet d'oorsaeck niet, noch om vvat reden:
Daerom sal ick noch in desperatie raecken,
VVant tis onverdragh'lijck, dus blijf ick tonvreden,
O Godt laet ick door armoed' u niet versaecken.

VVaer sal ick eenich troost of hulpe soocken,
Die mijn arm mensche sal commen vercloocken?
Op dat ick niet gheheel ter doot toe versmacht,
Ick (doch) vveet vveynich raet, vvat baet mijn het vloocken?
Nochtans van tvve quaden groot moetmen met voordacht
kiesen het beste een, en van de noot onsacht
moetmen maecken deught, also men gemeenlijck zeyt.
Misschien vvat Godt de heer door sijn Godlijcke cracht
mijn noch verleenen sal, den tijt moet zijn verbeyt:
VVant hy des menschen hart, als vvater beecken leyt,
En die vermurvven can door zijnen geest alleen.
Maer dees aenvechtingh svvaer, die dickvvils vvert beschreyt,
maeckt mijn mistroostich zeer, dat ick niet vveet vvaer heen,
Daerom sal ick voort desen vvech moeten treen,
Der armoed' clachtich, en 'tsuere dickvvils smaecken,
Armoede maeckt droevich, dus spreeck ick in't ghemeen,
O Godt laet ick door armoed' u niet versaecken.

Prince.
O Princelycke Heer, een beschermer sterck,
Die onse Schepper zyt vvy uvve handen vverck,
Verlicht mijn svvaricheyt, helpt my vvt desen noot.
Sterckt myn groote svvackheyt in dit seer droevich perck,
Met geduldicheyt, vvant ick lyde veel aenstoot,
Op dat ick niet versmoor in dees benautheyt groot,
Dier meed' ick omcingelt ben, achter en vooren.
Myn lichaem vvert heel teer naeckt ende bloot
Den honger steest my hart als scharpe sporen,
O Godt almachtich laet my niet verlooren,
Nae u belofte vvis en vvoort oprecht en goet,
VVilt my genadelyck O Vader verhooren,
Maeckt dat ick uvven naem mach loven en prysen vroet,
Als ghy u barmhertich oogen, op myn open doet,
En u grondlose liefd', in myn arm mensch doet blaecken,
Op dat ick niet meer roop uyt vvanhoop vervvoet,
O God laet ick door armoed' u niet versaecken.

't Geruchte blasende binnen de gordyn. Spreeckt daer nae boven uyt.
Hoort, hoort, hoort, ghy menschen al t'samen,, nu
In vveelden levende, en redelyck vvel varen,
Nae t'geen men vercondighen zal nae tbetamen,, u,
hoe dat den trostlosen armen is in besvvaren,
Sijn svvare droefheyt coom ick u openbaren,
VVaer in ghy hem moet troosten elck nae zyn vermogen,
VVant anders zal hy van droefheyt ten grave verharen,
In desperatie versincken sonder u medogen.

Den Meesten hoop der menschen met Wangunstich hart uytkomende. Wandelt over het Toneel,

Den meesten hoop der menschen zeyt.
VVel vvat nieuvvs comt ons hier over 'thooft gevloghen?
Noyt hoord ick sulck gherucht alhier in't lant,

't Gheruchte blaest weder, en seyt.
Och menschen al ghy moet u tot den armen voghen,
Om hem te troosten metter liefden bijstant,
Sijn geschrey comt tot God almachtich, vvant
Tis onverdraeghlijck 'tgheen hem nu gheschiet,
Veel ghebreken comen hem over aen elcken kant,
Om sijn lichaem te bedecken, heeft hy vveynich of niet,
Oock de svvaren hongher, brenght hem tot groot verdriet,
Die svvackheyt zijnder leden hem oock ontstelt.

Meesten hoop.
Ia, ja, ick hoor vvel tis al het oude liet,
Dvvelck dickvvils vvert ghesonghen, en over al gespeelt,
Tis van den armen, die ons daghelicx quelt,
En ons hooft versuft maeckt met al haer ghetier

Wangunstich hart.
Ick vvoude dat hy vvaer daermen de clocken smelt,
En hem soude stoocken, en verbranden in'tvier.

't Gheruchte blaest wederom, en seyt.
Den armen svvevende door seer groot dangier,
Op vveghen en straten, altijts dach ende nacht,
En heeft doch niet al vvaer hy mach rusten schier,
Over sulcx hy daghelijck doet bitterlijck zijn clacht,
Daer in behoort voorsien te zijn, hier vvel op acht:
VVant anders sal 'tvvraeck over u altsamen ropen.

Wangunstich hart.
Hoe nae meent ghy datmen terstont sal comen met pracht,
En de beurs ghereet voor hem doen open.

Meesten hoop.
Neen neen, 'tvvert by ons vvt het sparen niet gheschopen'
Daer is heden daechs al te quaet aen te comen,
Die van sijn ghelt scheyt, vvil vvillens ontlopen
Sijn eyghen vvijsheyt, grotelijck tot zijn onvromen,

Wangunst

VVist ick te voren dat ick daer van sou dromen,
Om te slapen gaen soud' ick mijn vermijden,
't Gelt vvast so overvloedich niet an de bomen,
Daerom tis beter te houden, dan laten ontglijden,
Den armen moet so veel in de vverelt lijden,
Een ghegeven brock is hem haest vergheten,
En een vveynich mach hem niet helpen in dese tijden,
Om veel te gheven daer van vvy niet vveten,
VVant vvat vveetmen hoe ons leven sal vverden versleten:
Tis beter een goet vrient verleghen, dan selfs de man.

Meesten hoop.
Maer laet dees voddery vvt 'thooft zijn ghesmeten,
VVant ick en mach niet met allen hooren daer van,
Ich heb 'tselver quaet ghenoech dat ick 'tmijn behouden can,
VVat soud ick noch ander helpen vvt druck en pijn?
Tis beter dat ick mijn selfs reeckeningh maeck voortan,
Op dat ick niet te kort coom, nae desen schijn.
Maer vrient den middach comt aen ghy sult mijn,
Indient u gelieft, van daegh een gast vvesen,
Ick vveet voor ons seer delicaten vvijn,
Die van veel menschen seer vvert ghepresen.

Wangunstich.
Goede vrient ick dancke u hooghlijck van desen,
Het is een moghelijcke bede, by u te blijven.

Meesten hoop.
VVat's daer van te bedancken, blijft vry sonder vresen,
VVy sullen eens vrolijck zijn, en vreucht bedrijven.

Wangunstich.
Maer hoe hiet de VVaerdinne, die ons sal gherijven,
En vvat steeckt zy uyt, seght mijn d intentie.

Meesten hoop.
Sy hiet begeerlijckheyt der ooghen, een der schoonste vvijven.
In vveelden hout zy dickvvils haer residentie.

Wangunstich hart.
In vveelden: daer isset goet zijn, vvant met diligentie,
Alle uvves ghelijcken soecken alsulcken VVaerdin,

En tis haer leet te derven haerder presentie,
Begeerlyckheyt der oogen is hem altyts in den zin.

Meesten hoop
Ia sy is een vrou die ick van harten bemin,
Laet ons darvvaerts gaen, tis meer dan tyt,
Om dat ick met haer beter bekent ben tre ick voor in,
Volght myn nae terstont zonder eenich respyt.
Ou ou vvaer zydy nu vvaerdin? kyckt uyt met vlyt,
hebt ghy gheen ghasten van doen, om vvat te bancken?

Begeerlyckheyt der oogen
VVel Meesten hoop der menschen hier vvellecom zyt,
Ick hoop u te tracteren ghy sult myn bedancken.
Comt beyde in en sit neder op dees plancken,
men salt u gereet maecken, een vveynich vvachtende rust.

[+]***Medogent hart alleen uytcomende, zeyt.***
Och hoe jamerlyck gaetet als nu in de vverelt toe, [+]**Pause.**
VVat hoortmen clagens vvat groter ellent,
Smenschen hert moet bersten, en vverden vvemoe,
Van al 'tgeclach der vreemdelingen, en ons bekent,
VVaer dat den Armen loopt of vvaer hy hem vvent,
Hy vint gheen troost, noch hulp tot zijnder baten,
'tGheruchte is my oock ter ooren ghecomen omtrent,
Dat hy in vvanhoop versinckt en vvert als desperaten,
Den Meesten hoop der Menschen (ducht ick) sal hem verlaten.
Hierom den noot is groot en 'tcomt meest overal,
VVaer salmen eenen vinden die hem troost by maten?
Het dunct mijn goet dat ick mijn pogen sal
tot de sommighe vvonende hier in desen dal,
Sittend' in redelijck vvelvaren en goeden doen.
Ick hoop hy sal 'tbeste doen, ist niet grof 'tis smal.
Dus vvil ick in tijts gaen tot hemvvaerts voor de noen.
Goeden dach mijn vrient de Heer vvil u met vvijsheyt bevroe*n*,
Vergheeft mijn grofheyt dat ick coom tot u heel stout

De sommighe sittende binnen de Gordynen aen een Taeffel, met

Papieren daer op, in een stoel, gheheeten redelijck welvaren, en seyt.

Godt almachtich vvil u oock voor alle quaet behoen:
Comt vryelijck in laet ons malcanderen gheven een kout.

Medoghent herte.
Ick heb u vvat voor te stellen mijn reden vvel onthout,
Vanden noot der Armen die ons daghelijcx druckt seer hard'
Lydende veel verdriets en armoede svvart,
Een Mensch moet hem ontfarmen, al vvaer hy noch so vvreet.

De sommighe.
Van ghelijcken heb ick oock ghehoort 'tgherucht op de mart,
Al vvaer iet vverde gheseyt vanden Armen overbreet,
Maer vvat daer in ghedaen is ick noch niet en vveet,
En hoemen hem zal troosten, in zijn ghebreck en lyden.

Medoghent hart.
Alle Menschen moeten hen naerstich schicken ghereet,
Om hem te helpen en in zijn armoed' verblyden.

Sommighe.
T'is vvel vvaer dat ick 'tselve niet en can ontryden,
Mijn schuldighe plicht eyscht liefde aen hem te bevvysen:
Maer daer zijn veel excusen, die mijn dickvvils bestryden,
Dat ick niet doe als het vvel vvaer te prysen.

Medogent
Van alle blaeuvve glosen moet ghy hebben een afgrysen,
Een oprecht Medogent hart moet ghy bethonen,
Het is van node den hongherighen te spysen,
Den dorstighen te laven, niemant moet hem verschonen,
Den vreemdelinck te herberghen die buyten vvonen,
Den naecten te cleden, den ghevanghenen te besoocken,
Den krancken hant reyckinghen te doen (sonder belonen,)
Om den dooden te begraven, sal elck een hem vercloocken.
Dit zijn vvercken der barmhertigheden (als ons de Boocken
duydelijck verclaren) om aen den Armen te volbrenghen.

Sommighe.
VVaer vintme*n* sodanige mensche*n* die hen hier toe bestoocken?

Of door bermherticheyt metten Armen vermengen,
Om den Armen te helpen soectmen gemeenlijck 'tverlengen,
Ic vvil mijn selven hier van niet heel uytsluyten.

Medoghent.
Hoe seer sietmen (eylaes) Gods gaven verquisten met plengen,
Dat den Armen moet ontberen, en staen daer buyten.
O Meesten hoop der Menschen, met u schavuyten,
VVaer sult ghy dit ten Ioncxsten daghe verdedighen?

Sommighe.
Die hen begheven tot sVVerelts svvare servituyten,
Int brassen, suypen, dansen en springhen als de onsedighen,
Maeckende hen tot Duyvels Oor-cussens als de ledighen,
Sulcx sietmen gheschieden meest onder de Rijcken,
En hoe vveynich vvillen sy haer metten Armen bevredighen,
Maer tvvist en tvvedracht soect den meeste*n* hoop al gelijcken.

Medoghent.
Maer vvat dunct u van de saeck sonder lanck te prijcken?
Sult ghy naer u vermoghen metten Armen doen 'tbest,
En hem in zynen noodt ghenighersins besvvijcken,
Godt sal u vvederom seghenen in't eerst of in't lest.

Sommighe.
Ick verstae zeer vvel der Armen droevich request,
Mijn vvil is vvel goedt, maer 'tbreect my aen de macht,
Ick vvensch hem toe dat hy vverdt gheholpen uyt het nest,
Sijnder armoe groot, vvaer in hy als nu sit onsacht,
Ick peyns menichmael om die zaeck met voordacht,
VVat middel dat ic daer toe sal connen ramen,
Ic heb een huys vol Kinderen, hier op ick acht,
Die mijn alle daghen veel costen t'onderhouden altsamen,
Oock moeten zijn ghegheven Slandts middelen by namen,
In somma t'is met mijn soo breedt niet, als elc een meent.

Medoghent.
Sout ghy den Armen niet helpen? dit sou mijn gramen,
Ick en tvvijffel niet vorvvaer dat u hert alsoo is versteent,
Ghedenct eens dat God u de middelen heeft verleent,
En in redelijck vvelvaren zijt gheseten ghereet,

Hierom laet niet achter, maer u selven vercleent,
Om den armen te troosten naer dat ghy vveet.

Sommige.
Maer den Meesten hoop der menschen die hem heel vergeet,
In VVeelden levende, en geacht van alle lieden,
Laet die den Armen troosten (met zijn hoogh vermeet)
Van hem behoort sulcx in sonderheyt te gheschieden.

Medogent.
Men moet soo seer op een ander niet vlieden,
Maer een yder moet volbrengen sijn schuldige plichten,
En den Armen uyt Medogent hart troost aenbieden:
VVant elck moet dragen zijn eygen gevvichten.

Sommige.
Ick bekenne vvel datmen behoort zyn naesten te stichten,
Hem vermanende tot alle goede vvercken:
Maer indien hy hem niet en vvil laten onderrichten,
Zo salmen niet blyven als ongehoorsame clercken.
Ick sal even vvel den Armen helpen stercken,
VVant ghy bevveeght mijn seer met uvve propoosten,
Oock voortaen naerstich op sijn armoede mercken,
Al vvare dat zy quamen van VVest en Oosten.

Medogent.
Niet alleen u vrient, maer oock den alderboosten
is men schuldich te helpen, met raet of gelt,
Den bedruckten en mismoedigen vriendelijck te vertroosten,
Sulcx vvert ons van Christo selve voor gestelt.

Sommige.
Dit is het gene 'tvvelck my dickvvils in't herte quelt,
Datter zo vveynich opsicht op d arme vvert genomen,
En hem siet lopen so deerlijck op vvegen en velt,
Van goede stamme, en vrome ouders gecomen,
Haer schamende openbaer te bidden als den vromen,
Sulcx men dagelijcx mach sien in dese landen.

Medogent.
VVat dunckt u van den Meesten hoop die hem gaet romen?
Van grote rijckdomen,, maer tis hen tot schanden,

Hoe hy de selve misbruyckt als oncostelijcke panden,
Tot alle vvellusten, sonder mate overvloedich,
Met Begeerlijckheyt der oogen, die hem doet branden,
En valschelijck bedriegen, met listen hooghmoedich.

Sommige.
Hy laet hem dincken dat hy is al te voorspoedich,
En datter niet quaets hem noch mach comen naerder.

Medogent.
Maer laet ons gaen sien vvaer vvy hem vinden vroedich,
Horende zijn reden die hy vveet te seggen claerder.

Sommige.
Hoe datme*n* hem meer port, hoe sijn boosheyt vvert ope*n*baerder
Het sal oly in't vier zijn, vvatmen tegens hem begint

Medogent.
Indien hy niet vvil horen, hem naeckt noch svvaerder,
VVant zijn conscienti sal hem vvroegen als ontsint,
Al ist dat begeerlijckheyt der oogen hem nu bemint,
Men sal een ander register met hem gaen trecken,
VVant Schriftuerlijcke reden (als geen slecht kint)
Sal hem door zijn vvoorden daer toe vervvecken.

Sommige.
Den Meesten hoop der menschen sietmen dagelijcx gecken
met Schriftuerlijcke reden, en houden voor sot:
Hy sal den armen troosten als deed' den vrecken,
Diet al schrappen en lappen in haer eygen pot.

Medogent.
En mach sulcx niet helpen so bevelen vvijt Godt,
Diet hem sal lonen naer sijn verdienste schuldich.

Sommige.
Den Meesten hoop der menschen past op niemants gebot,
Dan op Begeerlijckheyt der oogen menichfuldich.

Medogent.
Maer hier en tusschen blijft den armen noch onverduldich,
So langh hy niemants troost en erft,
Maer laet ons eerst den armen gaen troosten gehuldich,
VVant anders hy van svvaricheyt en armoede sterft,

Misschien vvatmen daer nae van den Meesten hoop vervverft,
Die 'tvier van doen heeft moetet in dassche soocken.

Sommige.
Voorseecker het sal va*n* he*n* noch cleyn genoech vverde*n* gescherft,
So daer vvat van comt tot den armen vercloocken,
Al eer vvy gaen om het hier toe te bestoocken,
'tSal u believen by mijn te blyven als een gast,
So gaen vvy t'samen vernemen in vvat hoocken,
Daer vvy hem sullen vinden, en vverden verrast.

Medogent.
Ick danck u vriendelijck, doch tis seer vvel gepast
Dat ick even op 'tmael coom, en by u moet blyven:
Och mocht den armen bloet heden vverden ontlast,
Ick soud' Godt dancken, en goede vreucht bedryven.

Den Meesten hoop der menschen met Wangunstich hart, sitten aen een taeffel: Begeerlijckheyt der oogen aendienende spreeckt.
Siet hier mijn Heeren ick, ick coom u vvat brengen by,
Van als genoegh gesoden, en lecker gebraden.

Meesten hoop.
VVaerdinne vvaer blijft ghy so lange (segget mijn)
Die tijt die gaet, en 'tvvert heel spaden.

Wangunstich.
Het is noch tijts genoegh, ten can ons niet schaden,
VVant vvy sullen van daegh int velt hiet hoyen.

Meesten hoop.
VVie sou nu vvercken? ick en ben so niet beraden,
Maer een potgen te drincken, en vvat te poyen.

Begeerlijckheyt.
En altemet een romertgen over taffel te goyen,
Dat is doude const van mijn beste calanten.

Meesten hoop.
VVaerdinne tapt ons vvijn om 'thart te verfroyen,
VVy zijn voorvvaer van u alderheylichste Santen.

Begeerlijckheyt.
Den Meesten hoop der menschen, een der beste quanten,

Die versoecken mijn dagelicx tot mijnder baten.

Wangunstich.
VVy sullen u lustich bystaen, als cloecke travvanten,
Spijt alle die 'tleet is, en ons daerom haten:
VVant datmen seer gaerne doet is quaet te laten,
Het moet nu zijn tijt hebben zo lange vvy hier zijn.

Begeerlijckheyt.
Mijn vrient siet daer vvilt dit romertgen aenvaten:
vvel moet u becomen mijn Heeren desen vvijn.

Meesten hoop.
Ick danck u Vriendinne van goeder harten fijn,
VVangunstich hart ick salt u eens brengen.

Wangunstich.
VVellecoom moet het vvesen, en ick bedanck oock dijn,
Ick salt uytdrincken sonder storten of plengen,
VVaerdinne sout ghijt van mijn eens willen gehengen,
Een paertgen te vvachten, 'tsal mijn helpen meest.

Meesten hoop.
VVangunstich hart en salder geen tijt me verlengen,
VVant hy is al vvat stout op een anders feest.

Wangunstich.
Ick doe mede als menich onbeleeft geest,
Dat ick om niet cryge, en sal ick niet batalen.

Begeerlijckh.
VVangunstich hart ick prijs u, oock niet al te milt en vveest,
Alsment ergens om een grand-mercijs mach halen.

Meesten hoop.
Maer VVaerdinne comt hier by mijn sitten sonder dralen,
En een vrolijck liedeken te singen vvy u bevelen.

Begeerlijckheyt.
Ghy beyde moet mijn helpen of ick soude falen,
Maer ick sal eerst beginnen al sout vvat schelen.

Hier singen sy het liedeken,
op de voys Venus der minnen Goddinne.

Laet ons te samen vrolijck spelen,
Geneught en mach ons niet vervelen,

Daerom wy lustich quelen,

En vreught uyt delen.
De wijn die ons nu wert geschoncken
Doet ons het harte seer ontfoncken,
Als zy wert uytgedroncken,
En 'tglas geschoncken
O ghy begeerlijckheyt der oogen
Hoe hebt ghy ons tot u getogen?
Ghy soeckt ons te genogen,
Naer u vermogen

Prince.
Princes men moet u eer toe schrijven,
Om dat ghy ons hart doet verstyven:
Wy willen by u blyven,
En vreucht bedryven.

Den troosteloosen Armen wt, en seyt.
O benautheyt en svvaricheyt die aen mijn beclyven,
Is daer noch geen troost voor mijn omtrent?
Ick moet vergaen indien mijn niemant comt geryven:
Mijn lichaem vergaet van ouderdom vvert ick blent,
Mijn benen begeven mijn, is met mijn by nae op't ent,
Den ouderdom comt mijn aen met alle gebreken,
Och ick vvoude dat mijn noot over al vvaer bekent,
En dat ick den Meesten hoop der menschen mocht spreken,
Hoe vvel VVangunstich hart met alle zijn quade trecken,
Altoos met hem omme gaet vvaer dat hy is:
Nochtans sijn versteent harte soudem*en* dat niet connen breken?
Voortstellende mijn groote armoe, en svvaricheyt gevvis,
Misschien of hy mijn troost, als een noothelper fris,
En sijn hart bevveeght vvert, door mijn clagen en karmen:
Maer indien ick van sijn hulpe of troost gae mis,
So moet Godt almachtich myner ontfarmen,
Die is den hooghsten troost, en toevlucht der armen:
Dus gae ick terstont voort tot hemvvaerts henen.
O Meesten hoop der menschen vvaer is u erbarmen?
Ghy die in VVeelden sit, vvilt u tot mijn vercleenen.

Meesten hoop.
VVaerdinne vvat hoor ick daer pypen en stenen?
Kijct eens uyt en siet vvat daer is te doen.

Armen.
Goeden dach Vrouvve die Heer vvil u vvijsheyt verlenen,
VVaer is den Meeste*n* hoop der mensche*n* vvilt het mijn bevroe*n*

Begeerlijckheyt.
VVel ouden grysaert hoe coomt ghy aldus koen?
Voorvvaer mijn dunct ghy sijt al vvat onbeleeft,
Het is een oude rochaert alsoo ick gae vermoen,
Maer vvat leyt ons aen al zijn roepen en cryten.

Meesten hoop.
Laet hy hem van hier packen, of ick zalt hem doen,
Desen ouden crepel van de deur vvech smyten.

Armen.
O Meesten hoop der mensche*n* vvilt mijn gebrec niet vervvyte*n*,
Godt can u oock vvel besoocken met svvaerder straf,
Ick bid u vvilt een vveynich met mijn u tijt verslyten,
VVant anders van mistroosticheyt vaer ick in't graf.

Meesten hoop.
Terstont van hier, of ick slae u met u eyghen staf,
Dat ghy met u beyde handen zult nae tasten,
VVant sulck onbeschaemt bedelaer ick noyt en gaf,
Die my in mijn maeltyden zoo onbeleeft verrasten.

Wangunstich.
VVy sullent vvel op cryghen al zijnder gheen meerder gasten,
Hebt ghy gelt te verdrincken? zooct een ander Logys.

Begeerlijck.
Desen ouden grysaert heeft overlangh vvel connen vasten,
Hy sal byde Locht vvel leven, hy behoeft geen spijs.

Meesten hoop.
Ick seg u gaet van hier of anders men sal u maken vvijs,
Daer van ghy niet en vveet, o ouden Kaes jagher
men vveet de meningh vvel van u versuften grijs,
Ick sal u hier niet lyden, om hooger noch lager.

Wangunstich hart slaet hem hier, ende zeyt.

Hout daer hout daer, vvat dunct u van sulcken rager?
Is die niet goet om uvven naers daer me te vegen?
VVat hebben vvy te doen met desen crepelen clager,
Ick meen vvel hy heeft daer dapper vvat ghecregen.

Meesten hoop.
Sulcken boef behoortmen niet te lyden op s'Heeren vveghen,
'tVVaer beter datmen hem vinghe ick segh u dat.

Wangunstich.
Mijn Heer daer ben ick zeer vvel toe gheneghen,
Ick sal hem grypen al eer hy ons ontloopt zeer rat,
En binden hem vast en vverpen hem in een gat,
Op dat zijn cryten ons niet meer en let.
Comt comt ghy Reeckel ghy moet met mijn desen pat,
Men zal u int hock legghen, zoo mooght ghy vverden vet.

Armen.
Mijn kermen en claghen sult ghy noch altemet
Door grooter onverduldicheyt dagelicx hooren.

Meesten hoop.
Nu vvel aen vvilt vvederom drincke*n* van 'tgee*n* ons is voorgeset,
Den ouden Rochaert en zal ons niet meer comen te voren.[+]

[+]**Pause.**

Troostloosen Armen claghende in de Ghevanghenisse.
O Godt almachtich zal ick gheheel gaen verloren?
VVat comt mijn ouden Man over, o svvaer verdriet!
Is dit menschelijck op mijn ouden Man alzoo te verstoren,
Ic die in mijn leven haer hebbe misdaen het alderminste niet,
O vvreetheyt der Meesten hoop der menschen, ziet
D'onredelijcke Creatueren gaen u verre te boven,
VVaer is yemant oyt zulck verachting gheschiet?
Of vvaer is oyt mensch zo vvangunstich verschoven?
VVaer heeftmen den Armen zo vvredich zien bedroven?
O Meesten hoop der menschen vvat maeckt ghy gheschals,
De Godt der vvraken cant noch een vvijltijts vertoven,
Maer eyntlijck hy salt vergelden op uvven hals,
VVat boosheden machmen versieren ghy bedryftse van als,
Door VVangunstich hart, en oock door dees lose Hoer,

De begeerlijckheyt der oogen vol practijcken vals,
VVant noyt mensch ter vverelt die met haer vvel voer,
Sy bedrieght zo menich Edelman, Burger, en Boer,
Die haer tot VVeelden begeven onberadich,
VVat sout mijn baten dat ick haer veel quaets toe svvoer?
Even vvel ick blijf in de svvaricheyt gestadich,
O Godt van Hemelrijck zijt mijn arme genadich,
Sal ick ouden man hier nu sterven verholen?
Mijn hart zal noch bersten van al dees svvaricheyt schadich:
Maer of ick veel clage, 'tmoet den Heer zijn bevolen,
Die noch een middel mach schicken tegens mijn dolen,
VVaer door ick ten laesten mocht vverden getroost,
Dus gae ick neder sitten in desen Kercker gescholen,
Misschien vvie hem mijn arme oude man vernoost.

Medogent hart.
Vrient om te comen tot ons voorgaende propoost,
Het is tijt dat vvy eenichsins vverck beginnen,
Om den armen te gaen soecken, 'tsy VVest of Oost,
Misschien vvaer vvy hem droevich gescholen vinnen.

Sommige.
Ick tvvijffel niet of hy is desperaet van zinnen,
Sulcx onlancx door 'tGeruchte is gevvorden kont.

Medogent.
Het is nodich dat hy troost mach gevvinnen,
Laet ons tot hemvvaerts gaen zonder toeven terstont,
En hem liefdich vertroosten, naer den aert der Christen gront,
Sulcx behoort van alle menschen te vvorden volbrocht.

Sommige.
Ick sal hem cussen met een lieflijcken mont,
En bereet zijn dat 'tvverck der liefden ae*n* hem vvert gevvrocht.

Medogent.
VVel mijn dunckt dat daer binnen yemant crocht,
Souder vvel d'een of d'ander zijn gevangen?

Armen.
O Godt almachtich sal ick van niemant vverden besocht?
So sal ick hier sterven door al dit svvaer verstrangen.

Medogent.
Hy roept als of hy hadde nae yemants verlangen,
Laet ons hem toe roepen, en horen vvie dattet mach zijn.

Armen.
O vrienden mocht ick van u eenige hulpe ontfangen,
Mijn hart verstickt van grote benautheyt svvaricheyt en pijn,
Ick arm out man leg hier gevangen (ick claget dijn)
Isser nu niemant die mijn,, mach comen te baten.

Medogent hart.
VVie heeft u hier doen leggen? seght ons de oorsaeck fijn,
Misschien vvat vvy mogen doen datmen u los zal laten,

Sommige.
Hebt ghy gevvelt bedreven op stegen of straten?
Of ander quae feyten, ontdeckt ons de zaecke bloot.

Armen.
O neen ick heb gegaen als den desperaten,
Tot den Meesten hoop der menschen, om mijnen noot
hem voor te stellen, met alle reverentie groot:
Maer hy heeft door VVangunstich hart vol haet en nijt,
Onvvaerdelijck mijn getracteert, also dat het mijn verdroot,
En hier doen leggen zonder myn te vvillen horen met vlyt.

Medogent.
Den armen (Godt betert) vverden heden zeer benijt
van den Meesten hoop der menschen (veel in't getal)
En door VVangunstich hart aengedaen veel leet en spijt,
Maer Godt ist die t'syner tijt, vvel vvreecken zal.

Armen.
O vrienden verkoren helpt mijn uyt dit droevich dal,
Ick biddet u hartgrondelijcken vvilt doen voor mijn het best.

Medogent.
VVy sullen gaen tot den Meesten hoop der menschen (voor al
En presenteren van uvven t'vvegen request,
Dat ghy mooght ontslegen vverden uyt dit vuyle nest,
Oock dat ghy vertroost vvert van harten milt.

Sommige.
Al vvaert datmen liep van het Oost tot in het VVest,

Den Meesten hoop der menschen vverpt het al in'tvvilt,
Om den armen te helpen, ist dattet dickmael verschilt,
Sulcx hoortmen (eylaes) hoe langer hoe meer.

Armen.
Och vrienden op dat mijn droefheyt mocht vverden gestielt,
So neemt terstont tot hem haestelijck u keer.

Medogent.
VVy gaen hem ontdecken uvven noot en svvackheyt, seer
doende het beste (so veel vvy immer connen)
Op datmen u mach helpen vvt dees armoed' en deer,
't VVelek vvy u van harten vvt liefden jonnen:
Maer op dat het vverck vvel vvert begonnen,
Tot voorstant van den armen, naer den liefden aert,
En vvat behulps voor hem mocht vverden gevvonnen,
Het is nodich dat vvy Schriftuerlijcke reden (vermaert)
met ons nemen, die hem die zaeck ernstelijck verclaert:
Zulcx dunckt mijn goet, onder verbeteringh geseyt.

Sommige.
Schriftuerlijcke reden is bydeⁿ Meesten hoop van cleynder vvaert,
Die Begeerlijckheyt der oogen heeft hem al te zeer verleyt:
Men mach het besoecken, die saeck dient niet langer verbeyt,
En alles daer in doen naer ons schuldige plicht.

Medogent.
Den armen moetmen vertroosten in zijn svvaricheyt,
Ick en can sulcx vvt mijn hart niet setten licht,
Het bedroeft mijn zeer, dat desen vvreden boosvvicht
so schandelijck met hem handelt, zonder bevvegen,
Maer vvat isser van te seggen? daer is geen opsicht
op den troostlosen armen, ten mach niet zijn versvvegen.

Sommige.
VVel vrient vvie mach ons hier comen tegen?
Mijn dunckt hy ist daer van ghy hebt gesproken.

Medogent.
Het is Schriftuerlijcke reden (tot mijnvvaerts genegen)
Die ons sonder tvvijffel selver gaet zoocken.

Schriftuerlijcke reden.

Vrede sy u: de Heer vvil u beyden met vvijsheyt vercloocken,
Tot prijs en lof van zijn alderheylichste naem.

Medogent.
VVelcoom moet ghy zijn vvt liefden ontloocken,
VVant noyt eenich vrient quam ter saecke zo bequaem,
VVy hebben groot verlangen naer u vrient eersaem,
VVy sullen u vvat voorstellen, vvy sijn seer beroert van sinnen.

Schriftuer.
Ontdeckt mijn u zaeck sonder vrees of schaem,
Ick merck dat ghy bedroeft zijt in't harte binnen.

Medogent.
Op dat ick ordentlijck mijn reden gae beginnen,
Ick salse u van t' eerste tottet laesten ontdecken.

Sommige.
O Schriftuerlijck reden vvy sullen u van harten beminnen,
Schaft ons goeden raet, die mach tot hulpe strecken.

Schriftuer.
Al vvat in mijnder macht is, zal ick sonder vertrecken
niet achter vvegen laten, maer doen zo veel ick mach:
Verstocte harten can ick tot Medogentheyt vervvecken,
En met blijtschap verheugen die sitten in groot geclach.

Medogent.
Men heeft door 'tGerucht gehoort onlancx voor desen dach,
Hoe dat den troostlosen armen (sijnd in svvaren druck)
Roepende dagelijcx als desperaet sonder verdrach,
Als een out man ondervvorpen groot ongeluck:
Die niet mach vvercken, noch vvinnen een stuck,
Verlangde seer dat hy mocht vverden verlost:
Is tot dien eynden gegaen (door noot) met zijn cruck,
Tot den Meesten hoop der menschen, als een beschaemt post,
Die hem door VVangunstich hart vvredelijck bost:
In plaetse van hulp en troost, vercrijght hy svvare slagen,
Hem vveygerende te hooren spreken (behalven spijs of cost)
Heeft hem ten laesten door een groot mishagen,
In de gevanckenisse doen leggen (aenmerckt dit gevvagen)
Al vvaer vvy hem hebben gesproken, nu onlancx geleden,

Ons biddende zeer dat vvy terstont sonder vertragen,
Hem mochten verlossen uyt dees zyne benautheden:
Dus hebben vvy voor genomen hervvaerts te treden,
Tot den Meesten hoop der menschen, in VVeelden geseten,
Die vvy de zaeck sullen voor stellen met reden,
Op dat hy voor al mocht ontslagen vverden, vvy vveten
dat hem niet gebreeckt dan alle ding, 'tsy drincken of eeten,
Clederen, ja sijn gesontheyt vvert hem door commer ontnomen:
't Zal u gelieven met hem te spreken van dees secreten,
VVant u vvoorden sullen by hem gelden als den vromen.
Maer d'onse sullen fabelen schijnen ende dromen,
Dus bidden vvy vvilt u tot hem gaen vogen snel,
VVant voor Schriftuerlijcke reden sal hy meerder schroomen
dan voor ons beyden, dat vveet ick voorseecker vvel.

Schriftuer.
Het is nodich dat ghy mede gaet met een opstel,
VVant daer geen Medogent hart is verstaet d'intentie,
Heeft den troostlosen te vervvachten niet een spel,
d'VVelck mach dienen tot sijn troost en assistentie,
Oock cant niet schaden der Sommiger presentie:
Hy sal hem misschien voor u beyden vresen.

Sommige.
Laet mijn doch achter ghy hebt meerder credentie,
VVant ick sal daer niet meer dan een oin't cijffer vvesen.

Medogent.
Gaet ghy mede, hoort hem een lesgen lesen:
VVant zodanige vermaningen sullen u oock niet schaden.

Schriftuer.
Ick sal u oock met eenen stichten, door mijn reden gepresen,
Laet ons al 'tsamen gaen als vvijse beraden.

Medogent.
Gebruyckt ghy de vvoorden, vvy sullen door Godts genaden
scherpelijck toe luysteren, en helpen alst is van noden.

Schriftuer.
VVaer sullen vvy hem vinden eert vvert te spaden,
Den dach passeert (voortaen) de tijt zal haest zijn gevloden,

Ick sal stout voorgaen, en doen niet als den bloden,
VVant voor hem ben ick vervaert niet een Hollantsche mijt.

Medogent.
In VVeelden sit hy, hebbende gebraden en gesoden,
Met vleys lusten, en VVangunstich hart vol nijt.

Schriftuer.
Ick sal aencloppen, schickt dat ghy byde hant zijt,
Laet ons vverck beginnen om hem te preken.

Begeerlijckheyt.
Hola vvie clopt daer aen de deur so subijt,
Hy clopt so hard, al vvoud' hy de deur breken,
VVellecoom vrient comt vry in sonder smeecken,
Met u geselschap, alhier op onse statie.

Schriftuer.
Om eeten noch drincken comen vvy hier niet gestreken,
Noch in al u samblant hebben vvy geen recreatie:
Maer den Meesten hoop der menschen tot deser spatie,
Hebben vvy te spreken, van nodige zaecken.

Begeerlijckheyt.
Ick sal hem de bootschap doen met een goede gratie,
En ghy sult terstont tot u alder meninge raecken:
Mijn Heer hier buyten staen drie mannen die seer haecken,
Het dunckt mijn al vvat vvonders te zijn.

Meesten hoop.
Laetse binnen comen om ons dranck en spijs te smaecken,
Ick salse eens brengen desen romer met vvijn.

Begeerlijckheyt.
Ghy sout binnen comen doet den Meesten hoop vveten dijn,
Hy sit ter tafelen maeckende goede chier.

Schriftuer.
U spijs en dranck segene de Heer almachtich fijn,
Op dat ghy die selve soberlijck mooght gebruycken hier.

Meesten hoop,
Wat is u begeren, seght ons u meninge fier,
Mijn dunckt daer sal vvat bysonders oprysen.

Schriftuer.

VVy comen tot u om voort te stellen met goe manier,
Een saeck seer nodich, en vvaerdich om prysen,
VVaer in ghy moet met Medogent hart bevvysen,
Troost en bystant aen den troostlosen armen.

Meesten hoop.
Ia, ja, ist anders niet, ghy mooght vvederom gaen bysen:
Tis te vergeefs al u bidden, smeecken en karmen.

Wangunst.
VVat meent ghy honich te rapen van dusdanige svvarmen?
Voorvvaer ghy doolt, en sijt 'thuys voorby gelopen.

Meesten hoop.
Maer seght ons, vvie sijt ghy al t'samen om ons t'ontfarmen?
En cont ghy u selven met u middelen niet bedropen?

Schriftuer.
Ick ben Schriftuerlijcke reden (van God geropen)
Om u tot liefdich vertroostigh te vervvecken.

Medogent.
Ick heet Medogent hart (staende altijt open)
Om een yder t'ontfarmen, en tot mijnvvaerts te trecken.

Sommige.
En ik ben de Sommige, vviens sinnen strecken
tot Schriftuerlijcke reden, en Medogent hart,
Die u den noot der armen comt ontdecken,
Om hem te helpen uyt pijn en benautheyts smart.

Wangunstich.
Ick hoor vvel ghy sijt van bockgens volck (jae vvat een part)
Meent ghy hier te vangen alsulcken visschen?

Meesten hoop.
Om sulcken comanschap mooght ghy gaen op een ander mart,
VVant anders sult ghy u rekening qualijck gissen.

Wangunstich.
Het sal u faelgeeren, en groflijck missen.
Dus treckt van hier, het sal u zijn de beste voet.

Begeerlijckheyt.
Of anders sult ghy u noch van anghst bepissen:
Ick radet u voor 'tbeste dat ghy dat doet.

Schriftuer.
O Meesten hoop der menschen, met dit u Godloos gebroet,
Hier in VVeelden sittende, en ghebruyckt 'svverelts solaes,
Ghy spreeckt seer trots, al eer ghy vveet vvat u ontmoet:
Aenhoort eerst mijn begeeren (sonder onmanierlijck geraes)
Ghy hebt door VVangunstich hart (uvven nydigen dvvaes)
sonder recht of reden, in den Kercker doen sluyten
den troostloosen armen, den ouden svvacken baes,
Al vvaer hy al desperaet, leyt in duystere muyten:
Voor eerst souden vvy hem eysschen los daer buyten,
Van zijn banden ontslegen, ende hem laten vry:
Ghy hebt met hem gehandelt als onbarmhartige guyten,
Die noyt gevveest is in eenige saecken en parthy:
Indien u zulck goetdunckt zo antvvoort ons ghy,
Op dat vvy dan voorder spreken daerom vvy comen.

Meesten hoop.
Sal ick hem los laten, so moetmen voor eerst aen my
de handen vullen, met tvvaelf ducaten zonder schromen.

Wangunst.
Daer moet ghy aen (so doen vvy noch als den vromen)
Ghy hebbet geen vveygeringh met alle reden.

Sommige.
Tvvaelf ducaten sijn vvel lichtelijck te nomen:
Maer quaet te tellen voor diese moet besteden.

Schriftuer.
Gedenckt om den gevangen, als of ghy oock meden
een gevangen vvaert een lit van u eygen lijf:
VVy biddent u seer met vriendelijcke beden,
Hy heeft niet te geven, daerom doet hem dit gerijf.

Meesten hoop.
Daer moetender ten minsten zijn vier of vijf:
VVant anders en isser niet een vvoort van te seggen.

Wangunstich.
Nu verstaet ghy den sin, ende 'trechte motijf,
Anders en suldy met ons niet ploegen of eggen.

Medogent hart.

Den Troostlosen armen heeft genoech op zijn regge,
Men moet hem onderstant doen sonder verbeyden.

Sommige.
Maer om dat den armen bloet niet sou blyven leggen,
Ick sal u vier ducaten terstont gaen bereyden,
Die ick voor hem betalen zal, al eer vvy scheyden,
VVant mijn iammert van den ouden man, en grote qualen.

Meesten hoop.
VVerpt over ick sal hem u uyt doen leyden,
So mooght ghy passeren, om niet langer de dralen,
VVangunstich hart ghy sult hem uyt den Karcker haelen,
En laten hem comen alhier voor onsen oogen.

Sommige.
Hout daer het gelt, 'tvvelck ick u voor hem sal betalen,
Sijt ghy nu te vreden? hebt ghy nu u genogen?

Schriftuer.
Och lacen hoe vverden de Sommige vvtgesogen,
Van den Meesten hoop der menschen in 'svverelts vveelt,
Door vvangunstich hart sietmen naerstich pogen,
Den armen t'onderdrucken, die hem verveelt:
Die Begeerlijckheyt der oogen seer lustich queelt,
En raet hem daer toe met valsche practijcken.

Wangunstich.
VVaer legdy ou greysaert? vvaer zydy schoon beelt?
Ghy sult verhuysen, en vvederom daer buyten kijcken.

Darmen.
Noyt bedrofder, noyt troostloser als mijns gelijcken,
Sal mijn noch meerder svvaricheyt comen aenboort?

Wangunstich.
Men sal u los laten, so mooght ghy gaen strijcken:
Hier is geselschap die u vvachten rechte voort,
Comt uyt gaet terstont met mijn, siet en hoort
vvattet voor volck mach zijn, die u ontbieden.

Darmen.
O Godt almachtich noyt hoord' ick aengenamer vvoort,
Sijnder noch tot mijvvaerts Megodende lieden?

Wangunstich.
Hier is den boef: vvant sodanige 'tlant verspieden,
En noch dagelijcx quellen op vvegen en straten.

Schriftuer.
Ghy veracht den ouden, maer sulcx behoort niet te geschieden:
Noch den troostlosen geensins ongetroost verlaten.

Meesten hoop.
Nu mooght ghy vvel gaen vvat roert ons u praten,
Mijn dunckt ghy sijt van bockgens volck verkeert,

Wangunstich.
Hy laet hem duncken dat hy vvijs is boven maten:
En als den Meesten hoop der menschen meer geleert.

Schriftuer.
Ghy Meesten hoop der menschen in VVeelden geeert,
Met u VVangunstich hart obstinaet van sinnen:
Al ist dat ghy den troostlosen armen parsequeert,
Gevvisselijck ghy sult loon naer u vvercken vinnen,
Met de Begeerlijckheyt der oogen, die van binnen
'tharte doorvvont, met quade lusten menichfout.
Mocht ghy den troostlosen met een lepel vvaters verslinnen,
Een emmer vol vvaters ghy niet halen en sout.

Meesten hoop.
Het is ghenoech: dat liedeken is ons al te out,
Ghy mooght vvel gaen passeren daer 'tu gelieft.

Schriftuer.
Al hebben vvy den man gelost, (dees reden onthout)
VVy sijn noch niet te vreden, en qualijck gerieft.
Maer u sal noch vvat anders van ons vverden gebrieft,
Daerom vvy principael tot u zijn gecomen hier.

Wangunstich.
Maer laten u reden sijn niet al te ondieft,
Op dat ghy geen *Nihil* en crijcht op u request fier.

Meesten hoop.
Ick mach van u een vvoort niet meer horen schier,
Dus gaet uvver vvegen, 'tbeste vvy u raden.

Medogent.

Aenhoort onse reden diemen u met een goe manier',
sullen voorstellen al eer het vvort te spaden.

Schriftuer.
O Meesten hoop der menschen vol ongenaden,
Aenhoort ons propoost met ooren vlytich,
En merct op den Troostlosen armen seer beladen,
Dien ghy versmaet met u vvoorden spytich,
Syn gebreckelijcken ouderdom sijt ghy vervvytich,
't VVelck buyten reden is en buyten des Heeren gebot,
Toe snauvvenden als honden boos en bytich,
Maeckende van het uvven geck en aller menschen spot,
Al is hem te deel gevallen, dit verdrietich lot,
Denct dat den Armen by u altijt zal vvonen,
Het is een gave gecomen van den almachtigen Godt:
Daer om behoort ghy hem te troosten, tot zijnder verschonen,
V vveldadicheyt bevvysende aen sulcke personen:
Godt heeft u veel middelen hier op aerden verleent.
Dus vvilt troost aen den Troostlosen armen bethonen,
En laet u hart niet langer also blyven versteent.

Meesten hoop.
Troost ghy den bedroefden, mijn dunct ghy meent
dat ick het van de bomen schudde met groten hopen.

Schriftuer.
VVie hem om den Armen te troosten vercleent,
Godts ghenade staet voor hem hier naemaels open,
En vvie hem ontfermt over 'tcryten en ropen
Die zal Godt vveder ontfermen als daer staet geschreven.

Meesten hoop.
Gaet terstont van hier of ghy sult het becopen,
VVat geraes vvert hier van u al t'samen bedreven,
Heb ick vvat ick vvilt houvven om daer van te leven:
VVant die 'tsyne vvech gheeft can qualijck aen ander raecken

Schriftuer.
Al vvat ghy geeft dat zal u noch aencleven,
En 'tgeen ghy behout dat zal u ontlaecken:
Die rijcelijcken zaeyt sal veel versamelen binnen zijn daecke*n*,

Maer die spaerlijcken zaeyen, sietmen vveynich vergaren.

Wangunstich.
Ghy sult ons hooft noch al te versuft maecken,
't Is voor een doofmans deur, al u preken en baren.

Medogent.
Wat ongeschicktheyt hoort men van ons verklaren?
Men spreeckt met reden, die ghy niet en acht.

Schriftuer.
VVee u ghy Meesten hoop der menschen die u gaet besvvaren,
Met u VVangunstich hart, die daerom zeer lacht.
VVee u die nae veel suypen en drincken tracht,
Van 'smorgens vroech (sonder eenich ophouden)
Tot den avont toe; jae den gehelen nacht,
Tot dat u den vvijn verhit, alsmen mach aenschouvven.
Met harpen, psalter, veel vreucht ontfouvven:
Oock tamborynen, vedelen, en vvijn tot u vvellust:
Niet merckende op t'vverck des Heeren met berouvven,
Daerom zal Godts thoren over u niet vverden geblust,
uvve heerlijcke sullen lyden, en nergens vinden rust:
VVant de Helle heeft haer kele vvijt ontsloten,
Op dat alle die d'Begeerlijckheyt hebben gecust,
Nedervvaerts daer henen varen, als Duyvels genoten.
Beyde: rijcke en heerlijcke vverden verstoten,
Die haer leven door brengen in alle overdadicheyt.

Meesten hoop.
Ho, ho, de tijt is lang voorby gegaen, droomdy van coten.
Dat den laesten dach sou comen die vvas verbeyt,
VVant van de tijt af ons voorvaders sijn slapen geleyt,
Sijn alle dingen gebleven als nu ten tyden.

Medogent.
O Meesten hoop der menschen mijn hart dat schreyt,
Over u afgryselijcke vvoorden, die ghy moet myden.

Meesten hoop.
Laet ons eeten, laet ons drincken (als den blyden)
VVant als vvy sterven ist met ons doch al gedaen.

Schriftuer.

Och Mensche neen nae dees tijt sult ghy moeten lyden
de Helsche tormenten die ghy niet sult ontgaen,
Ist saecke dat ghy op desen voet zult blyven staen:
VVant Christi vvoorden sullen u niet een letter falen.
Hierom bid ick u hoort noch naer ons vermaen,
Denckende op den dach des Heeren alsmen zal betalen,
Alsdan sult ghy ropen cryten over de svvare qualen,
Die niet hebben vervvacht die toecomste heerlijck
van Christo Iesu met zijn Heerscharen altemalen,
O Berghen bedect ons voor den aenghesicht verveerlijck
Die op den throon sit, maer sy sullen heel deerlijc
van hem verstoten vverden in den afgront der Hellen.

Meesten hoop.
VVech, vvech naer u vvoorden ben ick niet begeerlijck,
Ten mach doch niet helpen al u preecken en quellen.

Wangunstich.
Con dy niet gaen ou ghy geleerde ghesellen?
Mijn dunct ghy hebt vvel dapper den Bybel in den mont.

Begeerlijckheyt.
Voorvvaer ghy vveetse by naest van buyten te spellen,
Ick hoorde mijn dagen geen geleerder hont.

Medogent.
Ghy behoort u te schamen (ick seght goet ront)
van u lichtvaerdige vvoorden, o onverstandich vvijf.

Schriftuer.
Indien ghy niet vvilt luysteren nae dees reden gegront,
Vervverpende mijn vermaningen om dees Armens gerijf,
So vvillen vvy van hier gaen scheyden ras en stijf,
VVant 'tis onnodich 'tHeylichdom voor dees honden te drage*n*,
Of de Peerlen voor de Verckenen schuvvende dit gekijf,
En sal het stof van mynen voeten hier af gaen vagen,
Tot een getuygenisse voor u lieden ten Ionxsten dagen,
Dat ghy nae mijn vvoorden niet en hebt vvillen horen,
Al vvaer ghy niet zult ontgaen Godts straf en plagen,
Maer evvichlijck in de verdoemenis versmoren.

Meesten hoop.

Hout op met u preecken of ghy sult my verstoren,
Ick ben anders niet ghesint maect gheen langer sermoen,
Prebelt ghy noch meer ick sal toestoppen mijn ooren,
Of gaet uvven pat voortaen vvaer ghy hebt te doen.

Schriftuer.
Ist daer dan geen troost voor den Armen te vervvachten koen?
So moet het Godt gheclaget zijn die hem noch sal ontfermen:
Maer ghedenct vvat svvaerder Oordeel tot u sal spoen,
Die troostloos veracht den Troostloosen Armen.

Medogent.
Indien ghy Meesten hoop der menschen niet comt t' erbarmen
met u VVangunstich hart boos van natueren,
Noch door dees vermaningh met liefd' vervvarmen,
So scheyden vvy van u metten Troostlosen vol trueren,
Soeckende dan troost aen de Sommige tot dese ueren,
Die Schriftuerlijcke reden niet en sal achten cleen,
Maer den troostloosen Armen helpen vvt droefheyts besueren,
Ghedenct u saecken over, vvilt u tijt tot deughden besteen,

Schriftuer.
Den dach des Heeren sal u overvallen certeen
seer haest en onversiens als een Valstrick gelijcken.
Hierom vvaect en bidt ghy menschen in't ghemeen,
Het moet al verschynen voor't Oordeel Arm en Rijcken.

Armen.
O vrienden vercoren vvilt mijn doch niet besvvijcken,
Maer laet ick troost van u liefdich erven,
VVilt mijn niet ter rechter noch ter slincker hant afvvijcken,
Van droefheyt soud' ick troostloos in armoed' sterven.

Schriftuer.
Al ist dat ghy s'vverelts Rijckdom hier moet derven,
Ghedenckt het is u staet daer in u Godt gheroepen heeft,
Noch van den Meesten hoop der menschen geen troost vervverven,
Godt sal een ander vervvecken die mildelijck geeft,
De Sommige die door Medogentheyt niet en beeft,
Sal alle Christelijcke vermaninge nemen in't goede.

Sommige.

Den troostlosen Armen die by nae van droefheyt sneeft,
Sal ick liefdich troosten in pijn en armoede,
Al ben ick niet begaeft met grote voorspoede,
Nochtans zo sal ick doen naer mijn crancke vermogen.

Armen.
Ick danck u hartgrondelijck van u trou'lijck behoede,
Dat ghy mijn uyt de gevanckenis hebt getogen.

Medogent.
't Is een vverck der liefden, vvaer toe ghy u ginckt pogen
(dadelijck bevvesen) als een barmhartich mensche oprecht.

Schriftuer.
Nu ghy Sommige siende den troostlosen Armen voor oogen,
Troost hem nu liefdich dese besvvaerden knecht,
Sijt niet vvederspannich als den Meesten hoop heel slecht,
Op dat ghy met haer niet comt tot het misval.

Sommige.
Al ist dat mijn gemoet somtijts daer tegens vecht,
Hopende nochtans dat ick d'overhant vvel behouden sal,
Ick soude mogen voortbringen vvtvvegen zonder getal:
Maer ten mach voor Godt niet helpen tot zijnder tijt:
VVant Schriftuerlijcke reden bevvegen mijn boven al.
Den armen te troosten liefdich met vlijt.

Armen.
O Godt almachtich, hoe seer vverd ick nn verblijt,
Dat ick ouden man die in droefheyt vvas gesoncken,
En svvaricheden groot, vvederom sal vverden quijt:
Mijn hert onlancx besvvaert, begint nu zeer t'ontfoncken.
Ghy Meesten hoop der menschen dertel en brootdroncken,
VVat heb ghy al leets en smaetheyts aen mijn bevvesen.

Schrift.
Daer voor sullen over hem svverven de helsche voncken,
Met den vrecken Rijcke-man (als vvy by Lucam lesen)
Die den armen Lasarum niet troosten als desen,
Is daer nae gepynicht, en Lasarus getroost,

Sommige.
Ick vvorde zeer bevveecht, dees schricklijck vresen,

Maer in sonderheyt, in dien mijn van desen man vernoost,
Hoort vrient ghy sult met mijn gaen hoort mijn propoost,
Ick vvil noch meerder liefden aen u stellen te vverck,
Hoe vvel ick niet en vveet of ghy comt van vvest of oost:
Nochtans sal ick voortaen op u nemen mijn oogen merck:
Hebt ghy iet van doen spreeckt het vry uyt als een Clerck,
Ick ben bereyt u terstont te helpen, seght vvat u deert.
Sijt ghy nu svvack, ick hoop u te maecken redelijk sterck:
Van hongher en dorst, sijt ghy heel vvtgeteert.

Armen.
Ghy hebt aen my een groote vveldaet bevvesen met begeert,
VVt den Karcker verlost, met rantsoen ofte gelt,
V noch meerder voor te leggen, ick ben seer verveert:
VVant den goeden mach vvel al te veel vverden voorghestelt.

Sommige.
Segt maer een vvoort ic sal u voorts helpe*n* als een vroom helt,
VVilt u gebreecken voor my niet laten verholen:
VVy sullen t'huysvvaert gaen, al vvaer ghy ongequelt
Sult liefdich getroost vverden, als ons Christus heeft bevolen.

Schrift.
Den bedruckten te troosten die in benautheyt gaet dolen,
Is men schuldich aen zijn even naesten te volbrengen ras.
VVeygert u vyant niet, op dat ghy vierige colen
op zijn hooft mooght vegaren, door u vveldaden te pas.
Onse Heere Christus die veel menschen van droefheyt genas,
Is in de vverelt gecomen alhier:
Om den bedruckten te vertroosten, die in benautheyt vvas.
Den gevangen verlossen. Den blinden goedertier
siende maeckte. Den doven vvederom doen horen fier.
De crepelen gaende, vercondigende openbaer
een vrolijck jaer des Heren, alle menschen schier:
Als ons Esaias heeft voorseyt zeer claer.[+]

[+]**Pause.**

Sommige weder uyt met de anderen, seyt.
VVel aen ontbreeckt u iet spreeckt een vvoort maer,
Ic sal u bystant doen zonder langer te beyden.

Ick sie dat ghy by nae naeckt zijt, dus hout daer,
Het vvelcke ick voor u hebbe doen bereyden,
Gheve ick u aleer vvy van malcanderen scheyden:
Op dat ghy u leden mooght eerlijck bedecken:
Dan sal ick u (voorts) tot meerder troost gaen leyden
Maer vvilt eerst dese clederen terstont aentrecken.

Armen.
O vrient noyt sach ick also grote liefde strecken,
Vanden Meesten hoop der menschen: als ick van dijn,
Maer men gaet spottelijck met mijn arme gecken:
Dvvelck mijn gevveest is groot verdriet en pijn.

Sommige.
Comt nu hier aen dees taeffel, en eet met mijn,
Op dat ghy van honger eenichsins mooght versaden.

Armen.
Geeft mijn eens te drincken, al eer ick van dorst verdvvijn,
VVant 'thart dat stickt mijn met drooght beladen.

Sommige.
Drinckt daer vvt (dat u Godt seegen met zijn genaden)
so veel alst u gelieft, om uvven dorst te versachten:
Eet oock van dees spijs, gesoden, of gebraden,
d'vvelck u gelieft vvilt naer mijn niet vvachten.

Armen.
O vrient ick hadde van dorste moeten versmachten,
So ghy door u medogentheyt mijn niet had verlost.
Ick heb in den Kercker gelegen zo veel dagen en nachten,
Al vvaer ick genoten hebbe vveynich dranck en cost.
Al vvast dat den Meesten hoop hadde sijn vvijn en most,
Hy heeft mijn door VVangunstich hart also vergeten.

Sommige.
Voorvvaer ghy sijt heel mager vvt het vleys gedost,
VVilt u als een man vercloecken, met drincken en eeten.

Armen.
Mijn hart begint t'ontfoncken door dees leckere beten,
O vrient vvat danckbaerheyt zal ick u hier voor bevvijsen?

Schriftuer.

O broeder eerstelijck sult ghy voor al vveten
dat ghy Godt almachtich moet loven en prysen,
Die u dees vveldaet doet, en 'thart in vreughde rysen,
Door de Sommige met Medogent hart geknocht,
En hoe vvonderlijck Godt de mensche dickvvils gaet spysen,
Als hy aen veel personen 'tselve heeft ghevvrocht;
De kinderen van Israhel met honger en dorst besocht,
Sijn in de VVoestyne met het Manna gevoet,
En gelaeft met vvater vvt den steen daerme*n* vveynich op docht.
Elias vvert van den Raven ghebracht spyse zoet.
Sampson verslagen hebbende de Philisteen vervvoet,
Is met onlyd'lijcken dorst gequelt te dier stonden,
Om te verheugen zijn geest en verstercken 'tgemoet,
Heeft vvonderlijck 'tvvater vvt den backtant gevonden.
Noch vint ghy meer exempelen te lanck om verconden:
Dees zullen u dienen tot troost en aller stichtinge.

Sommige.
Ick tvvijffel niet of desen man is van Godt toe gesonden
om aen hem te bevvysen mijn schuldige plichtinge,
Als ick verstae vvt u schriftuerlijcke onderrichtinge,
Die mijn aengenaem is boven 'svverelts juvvelen.

Armen.
O vrienden ick gevoele van boven des Geests verlichtinge,
V lieflijcke troostlijcke vvoorden mijn niet vervelen,
En aen al dees vveldaden die ghy aen mijn gaet uytdelen,
Sal ick Godt en alt'samen hooghlijck loven.

Sommige.
Maer op dat geen gebreck u soude mogen schelen,
So ist voor al 'tnodichtste te troosten, daer en boven
also ghy van den Meesten hoop der menschen zijt verschoven,
En moet dolen en svverven op straten en vvegen,
Niet hebbende al vvaer ghy mooght rusten met vertoven
om u lichaem te bevvaren voor koude, snee en regen:
Tot dien eynde zalmen door middelen vercregen
doen bouvven tot der Armen residentie
een vvel betimmert huys, op datmen u alsdan te degen

mach herbergen, en onderhouden met diligentie
haer leven lanck, doende den svvacken assistentie,
op datse ten vollen vvorden ghetroost altijt.

Medogent.
Ick sal daer over opsicht hebben (met mijn presentie)
Dat alle dingen vverden geregeert met vlijt.

Sommige.
Alle dees vertroostinge ghy van mijn vervvachtende zijt,
Daer van sal u niet een stipken faelgeren mis.

Armen.
O Godt almachtich hoe seer ben ick nu van harten verblijt.
Een vader der vvesen en armen sijt ghy gevvis
Haer niet verlatende, maer beschermt den uvven fris
voor desperatie, dat sy niet comen tot verdriet.
Ghy beproeft hen en vveet vvat den uvven van noden is:
VVant boven haer vermogen sult ghy haer niet
versoecken met tegenheden (dat dickvvils gheschiet)
Ghy gheeft een geluckige vvtcomst in't endt.

Schriftuer.
Nae dien ghy desen armen dees liefdige troost aenbiet,
VVaer door hy evvichlijck zal blyven behouden ient.
En met desen vreemdelinck seer vriendelijck u maeckt bekent,
Iesus Christus zal u ten joncxten dage niet verstoten:
Maer sult ontfangen de heerlijck crone excellent,
Als ghy u voor den Richterstoel u selven sult moeten bloten,
Al vvaer ghy hebt te vervvachten (dees vveldaet overgoten)
de lieflijcke stemme comt ghy gesegende al ghelijck,
Besit 'tConinckrijck mijns vaders (als bontgenoten)
d'VVelck u bereyt is van evvicheyt autentijck.[+]

[+]**Pause**

Den Meesten hoop.
Mijn ziel vveest nu vvel ghemoet zonder besvvijck,
Ghy sijt vvel voorsien voor veel jaren overvloedich,
Mijn schueren zijn vol, seer vvijt streckt mijn rijck:
VVat ick begin of voleynde 'tis al voorspoedich,
Ons hindert niet meer 'tgeraes der armen bloedigh,
Het is al vrede achter en voor, ick vveet geen quaet.

Wangunstich
Ghy Meesten hoop der menschen soudy vvel begeren vroedich
den Hemel te ghenieten voor dese heerlijcken staet?

Meesten hoop.
Ick ben vvel te vreden, indien onsen Heer mijn laet
hier opter aerden blyven, gebruyckende 'svverelts solaes.

Begeerlijck.
VVie soude van hier scheyden? vvat een sotte praet.
Hout u mont toe, svvijcht doch alsulcken geraes.
Nu drinckt eens om, hoe sit ghy dus en suft ghy eelen baes?
Begint ghy vaeck te crygen? laet staen u gapen.

De stemme Christi.
O Meesten hoop der menschen, o ghy hovaerdigen d'vvaes,
In desen nacht salmen u onversienlijck comen betrapen:
En u ziel van u geeyscht vverden eer ghy sult slapen,
VVie sal dan toebehoren u rijckdom en schat?

Meesten hoop.
O vvee mijn arm mensche, een der ontrouvve knapen,
VVaer sal ick mijn bergen op desen pat.

Stemme Christi.
Ghy menschen al ghy moet verschynen naeckt en plat,
Alhier voor den Richtstoel Christi openbaer,
Om reeckenschap te geven (terstont zeer rat)
van uvve vvercken: 'tsy goet of boos te gaer.

Meesten hoop.
Och heuvelen bedeckt ons voor dit schricklijck gevaer,
En ghy bergen valt neder om ons te bedecken
voor den aenschijn des Heeren, die daer sit voorvvaer
op den troon der heerlijckheyt, o aerde vvilt ons in lecken.

Sommige.
O nu mach ick mijn hooft vrymoedich uytstrecken
ten Hemelvvaert, om blydelijck t' aenschouvven
mijn Salichmaker, die mijn tot hemvvaerts sal trecken,
En verlossen van alle s'vverelts benouvven.

Armen.

Nu sal ick oock verheerlickt vverden van desen getrouvven
Salichmaker: vvant hy is het onbevleckt Lam,
Die nu sal afvvasschen mijn droefheyts bedouvven:
VVant dit is de geen die mijn zonden op hem nam.

Wangunstich.
Noyt meerder droefheyt mijn zo haestich op quam,
VVaer zal ick oock blyven voor dit vreeslijck verthonen?

Begeerlijck.
VVy moeten nu t' samen in gaen der Hellen dam,
Al vvaer geen verlossinge is noch eenich verschonen.

Stemme Christi.
Comt ghy gesegende Schapen ick sal u belonen
met het Coninckrijck mijns Vaders 'tvvelck u is bereyt
van den beginne des vverelts de heerlijcke cronen.
VVant ick ben hongerich gevveest, en ghy hebt niet verbeyt
mijn te spysen. Ick ben dorstich gevveest van vvemoedicheyt,
En hebt mijn drincken gegeven, als den lyberalen.
Ick vvas een Vreemdelinck (by nae verleyt)
Ghy hebt my geherbercht, om niet te dvvalen.
Ick vvas naeckt: ghy hebt mijn ghecleet altemalen.
Ick ben cranck gevveest, ghy hebt mijn met betalen
daer vvt verlost, met een hartelijck begeert.

Sommige.
Heere vvanneer hebben vvy u hongerich verneert,
En vvy hebben u ghespijst als den vromen?
VVanneer hebt ghy ghedorstet, vvy hebben als een vveert
mildelijck u gelaeft? vvanneer sijt ghy tot ons gecomen
Als Vreemdelinck, u geherbercht zonder schromen?
VVanneer hebben vvy u naeckt gesien gereet,
VVy hebben u leden bedeckt? al somen
u oock besocht heeft in u cranckheyt en leet.
VVanneer hebt ghy ghevangen gevveest zeer vvreet,
En hebben u verlost vande svvare banden?

Stemme Christi.
VVat ghy aen een dees minste myner broederen hebt besteet,

Dat heb ghy aen mijn gedaen als cloecke verstanden.
Maer ghy vervloeckte bocken gaet t'uvver schanden,
In dat eevvige vier, dat den Duyvel met sijn rot:
VVant ghy hebt my niet gespijst als vaelianden.
Ick heb gedorst ghy hebt mijn gevveygert, dits 'tslot,
Ick vvas een Vreemdelinck, ghy hielt met mijn den spot,
Niet vvillen herbergen. Noch mijn naeckt lichaem
met cled'ren te bedecken. En sijt noch niet gecomen tot
mijn in cranckheyt te besoecken met troost eersaem.

Den Meesten hoop.
Heer vvanneer hebben vvy u gesien (bequaem)
Hongerich, dorstich, of Vremdelinck versmacht.
Of naeckt, of cranck, of gevangen in praem,
Vvy hebben u gedient, en hoochlijck geacht.

Stemme Christi.
Voorvvaer segh ick u, al vvat ghy een van dit geslacht,
Den minsten niet en hebt bevvesen door Medogent hart,
Dat hebt ghy mijn gevveygert (dees vvoorden tracht)
Gaet in de evvige pyne en onlydelijcke smart.

Satan.
Her, her, her, ghy moet mede met ons om vert,
In de helsche pyne, al vvaermen sal stoocken en blaecken:
Daer is knersinge der tanden en duysternisse svvart.
VVy sijn van Godt verstote*n*, en sullen geen blyschap smaecken

Schriftuer.
Eersame beminde alhier ter steden,
Nu hebt ghy gesien, en speelvvijs gespoort:
VVat loon vervvacht die darme leden
liefdich troost, vtvvysende Godts vvoort.
Dats d'eeuwige vreuchgde, van geen oor gehoort,
Daer en tegen vvat hem sal genaecken (Gods straffe fel)
Die troostloos d'Armen veracht, genieten voort
d'Ewige verdoemenis, der pynen gequel.
Nu ghy Meesten hoop der menschen, laet u door dit spel
tot Medogentheyt bevvegen, om d'arme te troosten:

Op dat ghy met de Sommige ontgaet de duystere Hel:
Maer hoorende des Heeren stem, en lieflijcke propoosten,
Ende met alle gelovigen van vvest en oosten,
Aensitten in't Coninckrijck der Hemelen vreught,
Met Abram, Isack, en Iacob niet als den boosten.
Die vvenschen vvy u *Coren-aren* uyt rechter deucht:
VVant *Liefd' moet blijcken* onder ons jonge jeught.

Liefd' moet blijcken.

Referein.

Overmits Christus Iesus ons heeft bevolen,
Hem lief te hebben, laet ons daer in niet dolen,
Maer van ganscher hert, en gemoet beminnen.
Verwerpt ghy dit gebodt openbaer of verholen,
Zoo sult ghy Christum voor u hooft niet bekinnen.
Maer indien Godts geest is in u herte binnen,
En als een nieuw' creatuer u selven verstout,
Om dit gebot nae te coomen met hert en sinnen,
Soo hebt ghy Christum tot u hooft getrout,
Ia alle zijn leden aen hem verknocht menichfout
Welck zijn d'arme troostloose menschen gemeyn,
Die hy v heeft gerecommandeert ionck en oudt
Als zijn eygen persoon hier op aerden certeyn,
Al is ons hooft opgevaren in 's Hemels pleyn
Hy heeft ons gelaten tot den dach van heden
Dees arme menschen beswaert met tranen en geweyn.
Lieft ghy Christum het hooft soo troost dan oick zyn leden.

Totten Romeynen doet Paulus ons vermaen,
Dat wy veel leden aen een lichaem bestaen,
Daer van Christus 'thooft is (alhier geseyt)
Indien ghy Christum Iesum u hooft hebt aengedaen,
Verstoot niet zijn arme leden met quaet bescheyt,
Om de vaste verbint'nis, moet ghy zijn bereyt
haer te vertroosten, in haeren noot 'tallen tyden,
Wie haet zijn eygen lichaem inder daet en waerheyt?
Maer een yder sal hem selven voor anderen bevryden
Dewyl wy verbonden zijn aen allen zijden
Dat het een lidt van't ander niet werdt gevelt
Den eenen goed doende, en een ander myden
Soo is u geloof ydel, en werd getelt
onder getal der vromen, maer u schadt en gelt
zijn u hooft, daer ghy u aen verbint sonder reden,
Die maer als Rentmeesters daer over zyt gestelt,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oick zyn leden.

Godt eyscht barmherticheyt en geen offerhande,
Wilt al t'samen met redelicken verstande,
Lieflicke troost aen Christi leden bewysen
Die vermenichfuldighen in dees landen
Een iegelyck is genootdruckt te voen en spysen.
Want hoe kan de liefde wt sulck een rysen?
Die tot den behoeftigen seyt, zyt versaet
En zyn leden van hem sluyt, wie kan zulcx prysen?
Maer Paulus bewyst ons anders metter daet,
Siet toe dat ghy tot den gevangen gaet:
Als selfs gevangen zynde, in't swerels ront:
Den armen bedruckten wilt oick coomen te baet,
Als of ghy selfs in groot benautheyt stont,
Soo sult ghy thoonen, dat ghy zijt onder 'tverbont,
Der Christ-gelovigen, indien ghy met vreden
Zyn leden zijt troostende, niet met den mont,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oick zyn leden.

Prince.
Nu niemant ter werelt, of laet u vinden goetaerdich
Te thoonen barmherticheyt, aen Christi leden waerdich
Soo suldy als Princen, voor Godt werden geacht
Hoe qualick conde den Ionglingh beweecht werden vaerdich
Daer om dat hy Christum 'thooft sonder aendacht
Niet recht lievede van geheler sin en macht
En zyn evenaesten gheen lieft bethoonen,
Laet v liefd' insonderheyt noch zyn gebracht.
Aen d'Huytgenooten des geloofs, als lieve persoonen
V naburen die gebrecklick onder u woonen
Haer verstandlick troostende als een christens werck
In alle droefnisse haer soeckende te verschonen,
Met spijs en dranck hen onderhaudende sterck.
Alsoo neempt acht en een naerstigh oogen merck
Waer thoe ghy verplicht zyt, met goede zeden
Want Lieft moet blycken *int' aertsche perck,*
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oick zyn leden.

Liedeken

Op de wijse: *Eylaes Rhetorica.*

Dye wil een Christen zijn,
Zal tot elcken termijn
Betoonen naer zijn macht
Aen d'armen zeer bedroeft
Zijn liefd' met bly aenschijn,
Soo salmen kennen fijn,
Dat Christus werdt geacht
Den armen leeden 'thooft,
Hierom naer zijn gebodt
Lieft ghy u Heer en Godt,
Soo wilt dan oick met vlijt
Troosten in desen tijt
d'Armen die altoos tot
V roept met swaer gecrijt.

Dees vertroosting goet
Aen Christi leden vroet
Ghedaen uyt liefden claer
Werd by Godt meer ghesien
Dan offerhande soet,
Die met een vry ghemoet
Ghebrant zijn openbaer,
Wat cander meer gheschien
Van die wil zijn vereent
Met Christo en zijn ghemeent
Deur hem voor 'thooft bekent
En 'thert tot hem gewent
Zuyver en onversteent,
Als of hy waer present.
Wilt uyt deelen u broot,
Die zyn in hongher groot.
Den dorstighen oock laeft
Met dranck nae u verplicht.
Die ghevang'nen in noot
Verlost: en 'tlichaem doot
Inden aerden begraeft.
Hout d'arm' in dyn ghesicht:
Om herberghen zijt milt
Vreemden die doolen wilt,
Hier aen bekent men al
Dat ghy zijt van 'tghetal
Die Gods kind'ren stilt,
Alhier in swerelts dal.
Ghy die in rijcdom sneeft,
Den armen miltlick gheeft
uyt reynder liefd' en deucht,
Met hert, ghemoet en sin,
Godt die in't hoochste leeft,
En alle rijckdom heeft
Zal u met d'eeuwich vreucht
Loonen met groot ghewin,
U rijckdom is al niet
Laet ghy in't verdriet
Christi sijn leden schoon,
Ghy derft des levens croon,
En raeckt als t' is gheschiet
Buyten des Hemels throon.

Prince.
Ghy Princen hoech gheeert
V herten hier verneert
Tot d'armen desolaet,
Die Christi leden hier
Om te troosten begeert,
Hy heeftse lief en weert,
Die hen in noot bystaet
Nae sijn vermoghen schier,
Van sijn ghelt, goet en schadt,
Die gaet den rechten padt.
Met den ghetrouwen knecht,

Woeckert u pont te recht
Tweevoudich t'uwen badt,
Als Lieft moet blijcke*n hecht.*

Liefd' moet blijcken.

[De roo Roosen van Schiedam]

Haerlem tot die van Schiedam.

Ghelijc een Schip in't midden der mensch verslindende zee woedich,
Door *Neptuni, Aeoly* en *Iovis* grammich ghewelt,
Soo fel angevochten dat niet alleen het volck mismoedich,
Maer selfs de Schiplien, met sulcken angst en vrees verselt,
Dat voor uyterste toevlucht, met knyen neerghevelt
en gevouwen hande*n*, elc schreyt tot God met tranen clachtich,
Soo swaerlijck elck dan wenscht om in vryheyt te sijn gestelt:
Heb ick oock gewenscht dijn comst o *Roo Roosen* eendrachtich,
Weest welcom dan, ghy die *Aensiet de joncheyt* onmachtich.

Antwoordt.

V Hertelijck versoocken sijn wy *Roo Roosen* gedachtich,
En bedancken u *Haerlem* hier gheseten op den troon
der consten, met u broeders en susters eendrachtich,
Van u vrund'lick welcoom met consten schoon,
Daer van ghy draecht als edel Maecht die croon,
Die u oock behoort, door u eloquente reden.
Dus een open danckbaer herte moet zijn u loon,
En *Aensiet de joncheyt,* naer Retorices seden,
Wy sullen *Trou doen blijcken* met ons in-treden.

De roo Roosen van Schiedam.

Schiedam Aensiet de Joncheijt

Schiedam, de Mensche, Doot, Duvel, Hel, de priester, de leuit, Samaritaen, Judas, Girigheit, Knagende Conscientie, Desperatie, Wanhope.

De intre van Schiedam verthoont.

By d'exempel vanden *Samaritaen,* dat de Mensche *Iesus Christus,* den Mensche die van Godt geweken, onder de zielmooders *Doot, Duvvel* ende *Hel* ghevallen is, van hun soo swaerlick ghewondt zijnde, dat hem *Wet* en*de Goede wercken* voorby ghegaen zijn sonder helpen, door zijn onschuldigh bloet (de rechte Olye) tot het leven heeft gebrocht. Daer en tegens dat *Iudas* door *Giericheyt* ghedreven, den *Barmhertighen* zijn eygen Heer verraden heeft, dies hem volchde de *knaghende Conscientie,* die he*m* wanhopen dede.

Presentatie.

O Retorica jent lustich om aenschouwen,
Met al u Const-broeders hier in't Haerlemsche pleyn,
Die u welkoom aen ons *Roo Roosen* gaet ontfouwen,

Waer van wy u dancken met vrolijcker herten reyn,
Tot dien ende wy u schencken een present certeyn,
Neemt het in danck, als wy u vriendelick schrijven,
En *Aensiet die joncheyt* hier in *Roo Roosen* cleyn,
't Gunt wy presenteren tot *Speel-corens* gherijven,
Verhope 'tsal, hier al // tot een ghedenckteycken blijven.

Rhetorica tot de *Roo Roosen* van Schiedam, Eysschende des Intredes verclaringe.

*W*Ert den Olm-boom bemint vanden Wijngaerdt schoone?
En ontfangt sy va*n*de*n* Olm-boo*m* weer liefde te loone?
Is oock de Tortelduyf soo tot elcander ghesint?
Hoe sou dan niet ick der wijsen vercieringh en croone,
Beminnen, die vande welcke ick hertlijck sy bemint,
Sulck sijt ghy *Roo Roosen*: dies als een moeder haer kint
u beminnende, ben ick hertliefdich tuwaerts gheneghen,
Weest wellecoom dan, en volghens reden my claer ontbint
tverstant ws Intreets, doch wilt welsprekentheyt pleghen,
Want sulcx can dieren, vogelen, boomen en steenen bewegen.

Balade op de Intrede.

O*M dy te verthonen Rhetorica verheven,*
En daer by te verclaren Schriftuerlick nae 'tleven,
Den sin ons Intreets op dijn vraech ghevoet,
VVat deucht oyt vvracht een mensch (en heeft bedreven)
Barmhertich liefdich goet (en daer beneven)
VVat verschricklick quaet een gierich mensch onvroet.
Soo stellen wy eerst voor ooghen het exempel soet
vanden Samaritaen, 'twelck wy compareren,
Hoe dat den mensch gheschapen rechtvaerdich heylich goet,
Onsterffelick ghemaeckt was by den Heer der Heeren,
Om alle Creatueren te gouverneren:
Iae burgher van s' Hemels Ierusalem met vrede.
Den mensch onghehoorsamich hun van Godt gaet keren,
(verghetende 'tverbont dat hy ghemaecke had mede)
En treckt nae Iericho de vervloecte stede.

Dat is: den mensch door onghehoorsaemheyt gaet wijcken
van Godt, sich beghevende tot quade practijcken,
En eyghen Duyvels wercken, waer door hy is gheraeckt
onder de rechte siel-moorders als hier gaet blijcken)
Sonde, Doot, Duyvel, *die hem swaerlick doorstrijcken*
Quetsen en diep wonden, half doot mismaeckt,
Oock ontcleeden, en maken van alle hoope naect,
En beloften by Godt aen sijn verbont ghehanghen,
Ladende op hem den toorn Godts, schricklick vervaect,
Soo dootlick ghewont, ontcleet en mit druc omvanghen,
Op den wech blijvende legghen met swaer verlanghen:
Gaen weth en verdiensten der goe wercken daer henen,
Die hem niet connen helpen noch rechten sijn ganghen,
Maer laten hem in Godts toorn en doots vercleenen,
Niet hebbende te vervvachten dan clagen en vvenen.

De wijle hy nu dus leyt in Godes toren,
In hel, verdoemenis en in sonden verloren,
Soe compt Christus Iesus de goede mensch aen,
Den warachtighen Samaritaen *uytvercoren,*
Inde volheyt des tijts voor ons gheboren,
Reysen in't dal der stortingh' van soo menighen traen,
Kennen d'elendicheyt daer meed' den mensch is bevaen,
Werd' barmhertich beweecht, en recht liefdich ontsteken,
Hy die Godt ghelijck en als Godt is ghedaen,
Vercleynt hem, neemt aen een dienst-knechts teken,
Lijt veel bespots en smaetheden niet om uytspreken,
Vert ghebonden om s'menschen wonden meed' te rechten,
Als een onbevlect lam ter slacht-banc aen 'tcruys gheweken,
Op dat hy 'thantschrift en s'mens sond' daer aen sou hechten,
uyt liefd' door sijn dierbaer bloet, voor rijck arm en slechten.

't Welc hy inde wonden vergiet als oly en wijn,
En laed' over de sond' op hem (als recht medecijn)
den toorne Godts, en brengt den mensche teder
in een goede herberch (dat is) versoent hem fijn
voor Godt zijnen vader, en vercrijcht naer pijn,
Verghevinge, versoeningh en ghenade weder:
Iae hy draecht noch sorghe voor hem (als een recht reder)
Beschut hem dagelicx door sijn macht voor alle quaet,
En sit ter rechter hant sijns vaders neder,
Als een oprecht middelaer ende Advocaet,
Beveelt den mensch den waert dat hy hun gade slaet,
Verstaet de dienaren sijn woorts dat sy verconden,
Boet bekeringh, vergheving der sonden vrouch en laet,
Tot dat de mensch uyt dees herberch als ghesonden,
VVeder in't eeuvvich leven mach vverden ghevonden.

Waer mede volcomelijcken wert bewesen,
VVat deucht een mensch barmhertich liefdich ghepresen,
In dees werelt voor ons alleen oyt heeft gevvracht:
Iae doen wy noch sijn vyanden waren voor desen:

Machmen van meer barmhertigheyt en liefde lesen?
Liet sijn persoon (voor ons als sijn vrienden) dooden onsacht,
Door Iudas verraet boosdadich, wreet, onbedacht,
(Machmen daer teghens schriclijcker quaet openbaren)
Die door ingheblasen giericheyt, by daech ende nacht,
Iesus sijn eyghen Heer en meester niet wilde sparen,
Maer om een cleyn ghewin (nae Schrifts verclaren)
Hem overleverende in s'viants handen,
Die nae veel smaetheyts hem brachten in s'doots beswaren
Waer door Iudas hem selfs oock bracht in s' Duyvels banden,
Tonende naect berou tot sijnes sieles schanden.

Prince.
Als hy nu hoorde dat des oppercten Princen soon
veroordeelt was te sterven, hy sijn verraders loon
door sijns conscientus cnaghen weer heeft ghepresenteert,
En seyd' ick heb ghesondicht, watmen t'onrecht sal doen
het onnosel bloet, voor een yder ten toon?
Maer hem worden onbeleeft 'tselve gherefuseert,
Waer door hy terstont heeft ghedispereert,
En door een bast wanhopich sijn leven benomen,
Wel wetende 'tberou te laet in hem was ghekeert.
Wilt u doch hier in spieghelen alle waerde vromen,
Mach verschricklicker quaet door giericheyt voortcomen,
Daerom doet in tijts Trou blijcken *als den* Pellecaen,
Want d'onbarmhertighe altijt vresen en schromen,
Hier mede wy besluyten, neemt dit present in danck aen,
En Aensiet de joncheyt *hier in* Roode Roosen *staen*.

Aensiet de joncheyt.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Eerbiedich versouck	*Voor-reden.*
Crachtelosen ouderdom.	}*Twee arme crepelen en ghebreckighe oude mannen.*
Hulpelosen ouderdom.	}
Menich Christen mensch.	*Een welvermogende Burger.*
De Werelt	*Een machtige en oostelijcke Coninginne.*
Wellust der vleesch.	} *Drie staets-princessen, en*de *Dienaressen der Werelt, weeldige Ionckvrouwen, lichtvaerdich en costelijck gecleet, naer haren aert.*
Begeerlickheyt der oogen.	}
Grootsheyt des levens.	}
Schuldige plicht.	*Een eenvoudich man.*
Wet der vryheyt	*Een vrouwe in lange witte clederen*
Belonighe. *Een Maget.*	}*Stomme Personagien, achter de Wet der vryheyt gaende.*
Straffe. *Een wreed' man.*	}

Voor-reden.

Eerbiedich versouck.
Tot eer en prys des naems van onsen Heer der Heeren,
(daer toe al 'smenschen doen behoort te zijn gericht)
Tot lof dijens hogen Godts, die eerstmael heeft gesticht
van aerd' den mensch, om hem te dienen en te eeren:
Tot stichting vande geen' die (in haer oordeel) keeren
de ooge haers vernufts, nae *Redens* heylsaem licht:
Als oock tot nut van die, vvijens deerlick droef gesicht,
De Redenrijcke Maecht (die deucht met vreucht can leeren)
geport heeft, tot 'tberoep van deese t'samen-coomst:
Daer toe soo sullen steets, vvy haer dienaren vroomst,
Dien zy uyt haren hof gepluckt heeft (om te dragen
tot een ken-teeckens beelt) de schone *Rosen root*.
VVy (seg ick) sullen u den over hogen noot,
Het iammerlick gebreck, vviens gryse outheyts dagen:
Hun storten over 'thooft seer veel ellenden svvaer,

Gaen stellen voor het ooch als in een spiegel claer.

Soo dat ghy sullet sijen, hoe sy (om van hun plagen
en armoedts last, verlost te vvesen nae hun vvensch)
gaen schudden uyt, int oir van Menich Christen mensch,
hun deerlick Claech-gebedt: om hulp sy hem aenvlijegen,
(Naer onschult) hy belooft, en vastlick nemet aen,
Nae raet syns schuld'ge plichts, te sullen hun bystaen.
Maer, so den mensch sick haest door schyngoet laet bedrijegen,
Vergeet syn plicht en laet in vleijssches slaepe vvijegen;
Soo compt de vverelt vals, met haeren boosen lust,
Die draijt sijn sinnen om, syn herte sy ontrust,
Soo aerdich vveet zy hem te vleijen en te lijegen;
Dat hy sick overgeeft, te syn haer slaef en knaep,
Iae dat hy ganslick valt in sorgeloosheyts slaep,
En nijet vvil nemen aen, syns Schuld'gen plichts vertone:
Hy vvort vveed'r opgevvect, en van de outheyt broos
noch andermael versocht: maer laet hun troosteloos,
Tot dat des Vryheyts vvet hem stelt voor haren throone,
En doet hem hooren aen schriftuijrlick en ijdone
Die d'armen liefdich troost, wat loon de sulck verwacht,
Als oock wat straffe fel, die troostloos haer veracht?
Dat roert hem het gemoet door 'tloon vvert syn persone
seer lijevelick geloct: daer tegen schrict hem af
(van onbarmherticheyt) die vreeselicke straf:
Hertgrond'lick vvert hy dan bevveecht, en neemet vooren
d'ou mannen by te staen jae doet het daetlick,
Soe dat syn trouvv' aen hun oock blijckt genadelick.
Dat is den sin van t'geen, ghy hijer sult sijen en hooren
(met Godts gehengeniss') soo neycht daer toe de ooren
nijet enckel uvves hoofts, maer d'oogen vvs gemoets:
Op dat u hert, daer uyt erlangen mach ijet goets:
Belieft ons met gehoor, vvilt stilte nijet verstoren,
Op dat door vvangehoor, u sin nijet vverd misleyt:
Daer aendacht niet en is, verstaetmen geen bescheyt.

d'Eerste uytcomste.

Crachtelosen ouderdom uytcomende segt tot hem selven[+]

Hoe vreemt, hoe ongelijc is 'tleven op der aerden,
d'Een brengt syn dagen deur, met heyl en groot geluck,
Eens anders tijt compt om, met ramp, verdriet en druck,
d'Een leeft gansch ongeacht, en d'ander vvort in vvaerden
gestelt, geeert, men telt hem onder de vermaerden,
d'Een svvemt in s'vverelts vreucht (als in syns herten vvensch)
En d'ander slyt syn tyt, als een ellendich mensch:
d'Een vvert door d'oud're*n* svveet (die oyt veel goets vergaerde*n*)
Een ryck een machtich heldt, en door d'onseeck'ren loop
der draijende fortuyn, crycht goed'ren over hoop,
Soe dat hy nijet en vveet die alle t'overdencken:
Daer tegen is een soort van menschen, die onsacht
In s'vverelts jammer-dal, met tranen zyn gebracht,
Die 'tvvanckelbaer geluck nijet goets heeft vvillen schencken,
Maer die van kindtsbeen af, schijer schenen te verdrencken
in lydens vvater-vloet, jae die in t'leste uijr
huns levens, smaecken noch des lydens vruchten suijr:
Door armoed' en gebreck, (dat alle macht can crencken)
Van dit ramp-salich volck, dit machteloos geslacht
ontbloot van alle hulp, ontset van alle cracht,
Ken ick my d'alder armst' d'onsalichste te vvesen.
Myn Ouders vvaren arm doe sy my brachten voort,
In jeugets blinden tyt (daer in elck vreucht oirboort)
Heb' ick den svvaren last van armoed' moeten vresen,
Nu, in mijn ouderdom, (tvvelck ick beclaeg' by desen)
Treft my t'gebreck noch meest: 'tgeen my in myne jeucht
vvas een ondraechlijc pack, vvert my nu toegeveucht
in svvacken ouderdom, van ijder man mispresen.
Och! arm stock-ouden man, behoeftich, lam en blint,
Verschoven en veracht, jae 'tspot van menich kint,
Ghy cont door svvacheyt steets noch vvinne*n* noch te vvercken,
Hoe suldy dan met eer, in desen droeven strijt

[+]**Compt uyt 'thuyz des droefheyts**

In dees' benaude eeuvv, in desen duijren tydt,
Van s'vverelts dool-hooff snoot, de*n* door-ganc conne*n* mercke*n*?
Och seelf en vveet ick't niet, Is nijemant in dees' percken
Die mijnen Raedsman sy? ghy Godt die t' all' regijert,
[+]Ghy Godt, ghy hogen Godt, die d'menschen sinnen stijert,
Schaff middel voor dyn knecht, vvil' hem o Heer verstercken
Op dat hy door vvanhoop nijet eenmael van dy vvyck,
Dat hy door grooten noot, nijet spreecke te gelyck,
VVaer is Godts helpende', hant vvaer is de Heer versteecken?
In s'vverelts Rond' is dy doch gansch verborgen nijet,
[+]Dyn oore hoortet all', dyn oogh het all' door-sijet,
Dy syn o Heer bekent des ouden mans gebreecken.

[+]**Roept God aen.**

[+]**Staet wemoedich suchtende ende na den Hemel siende.**

Hulpeloosen Ouderdom compt uyt, en spreect tot sich selven.

[+]Gansch broos, heel vvanckelbaer is s'mensche*n* staet in t'leve*n*,
Syn aensijen, vreucht en macht seer haest verandert sick,
Syn vvesen drayet om schijer elcken oogen-blick,
Die huyden vvaerdich vvas in eeren hoogh verheven,
Is morgen ongeacht uyt synen staet verdreven
Die eertyts Heere vvas, is nu gevvorden knecht,,
Die op-geblasen tradt, gaet nederich en slecht,
Dijen Fortuyn, vriend'lick vvas, dijen heeft sy nu begeven,
s' Heeft hem die eertyts sadt in vollen over-vloet
Ont bloot van alle macht, van Ryckdom, gelt en goet,
Soo dat hy hulp'loos sit op ongeachte schelven:
Och als hy dan bedenckt syn voorgeleden staet,
En, in de vvage stelt met dit voor oogigh quaet,
Soud' druck niet sulcken mensch het herte gansch bedelven?
Ick vraget and'ren niet, ick vveet het by myn selven
Hoe my gemoedet is dat droef benaude hert.
Hijer voortyts vvas ick ryck ick leefde sonder smert,
Met Speel-tuijch quam 'tgeluck my ryck'lick overvvelven,
Myn kinders gaf ick veel, Iae boven myne macht,
Sy dreven hoogen Staet, in myn gemoet ick dacht
Sy souden inden noot my comen vved'r te baeten;
Maer laes, tis my gemist, de doot, de droeve doot,

[+]**Compt uyt 'tvoorschreven huijs des droefheyts.**

Die heefts' in't graf geruckt uyt s'aertrijcks blinden schoot,
Zy hebben gansch geen goet, maer schulden nagelaeten,
Huns levens cost'lickheyt, een pracht groot boven maeten
die heeft het al verslint, die heeft het al verteert,
dat van my ouden man moet vverden nu ontbeert
Nu als ick meest behoef, soo heb, ick minst t'aenvaeten,
Nu dringet my den noot tot myner handen vvinst
Soe can ick doch eijlaes van svvackheyt vvercken minst,
Dijes ben ick troosteloos, en alle raet ten enden.
Hoe hebdy my o doot met dynen bitt'ren strael
Nijet lange vvech gehaelt uyt svveerels Iammer-dael,
VVaerom en maeckt ghy niet een eijnd van mijn ellenden?
Com noch o doot com noch, co*m* vvildy t'myvvaerdts vvende*n*,
Ick ben by eijgen doch: com helpe my van kant,
Eer dat ick sterve noch van dese mijne hant.[+]
Maer ou vvijen sije ick daer, sal Godt noch vvillen senden
Tot myvvaerts een gehulp, vvel vvie mach dese syn?
Och of hy my vvat bracht, versachten soud' myn pyn,
Maer neen ick mercke vvel aent treurige gesichte
Dat hy met my moet syn in'tselve ongeluck,
VVant droevich is tgelaet, syn vvesen is vol druck,
Nochtans spreeck ick hem aen, misschijen of hy my stichte.[+]
Gegroet syt vvaerde vrindt,

[+]**Siet Crachtelosen ouderdom.**

[+]**Spreeckt hem aen.**

Crachtelosen Ouderdom.
De Heere dy verlichte.
En geve meer gelucks dan my nu vvedervaert.

Hulpelosen Ouderd.
VVel vvaerom doch, hoe soe, of sydy oock besvvaert?
Het vvaer my goet verlaet, op dat myn moet niet svvichte,
Ick bidde segget my, vvat is dy doch misschiet?

Crachteloos.
Tis my ommogelick soe groot is my t'verdriet,
Als ickt 'bedencken moet, soe scheurt my 'thert van vresen,
O druck, o grooten druck, o last, o svvaren last,
O Cranken ouderdom, hoe vverdy aen-getast,
Van groter noot en is in boucken noyt gelesen

Hulpeloos.
Och vrundt met my eijlaes macht oock nijet arger vvesen,
T'is nijet dan al te quaet, hoe langer noch hoe meer,
T'gebreck noijt grooter vvas, noijt ducte my soseer
des armoed's svvare pack, geen quader dach als desen:
Tis tyt dat elck van ons malcander hulpe bijet.

Crachteloos.
Tvvee naecte connen doch d'een d'ander kleeden nijet,
Dus ist verloren vverck vvat dat vvy t'saem' beginnen.

Hulpeloos.
Ick ben gansch desperaet.

Crachteloos.
En 'tis met my gedaen,

Hulpeloos.
Compt niemant ons te baet,

Crachteloos.
Soe moeten vvy vergaen,

Hulpeloos.
VVat grypen vvy best aen?

Crachteloos.
VVat sullen vvy versinnen?

Hulpeloos.
Daer is noch eenen vvech tot onser baet te vinnen,
Een middel compt my daer noch inden sin, voor't lest.

Crachteloos.
Och soe, dat vvaer voor ons tvvee oude mannen best
dat vvy voor onsen doot noch hulpe conden vvinnen,
Maer vvelck' is 'tmiddel doch? te vveten is mijn vvensch.

Hulpeloos.
VVy sullen moeten doen ons' clacht aen *Menich mensch*,
VVy sullen onsen noot op t'hoochste hem aenraden,
En bidden, dat hy ons met syne gaven milt
in desen ouderdom uyt liefd' vertroosten vvilt,
Dat hy van t' groot gebreck ons arme vvil ontlaeden.

Crachteloos.
Myn hongerigen buyck soud' ick die noch versaden

met droef gebedelt broot? O neen dat vvaer t'onsoet.

Hulpeloos.
Van tvvee quaed'n ons den noot het beste kiesen doet,
En 'tis vvel meer gebeurt dat oude lijeden baden,
Com voort, treed' met my aen, hy compt ons in't gemoet,[+]
Godt geef u goeden dach.

[+]**Menich Christen mensch compt uyt op 'tgehoor vande voor geclaghten.**

Menich christenmensch.
En dy geen tegenspoet.

Crachteloos.
En beter als't my doet, moet u den gangh becomen,
Iae vvelcoom moet ghy zijn, vvy hebben u vervvacht.

Menich christenmensch.
Wat clonck my daer in'toor? my docht ick hoorde clacht,
En clagend' droef gerucht heb ick terstont vernomen,
Dijes is my 'thert geroert, 'tgemoet begint te schromen,
VVie heeft hijer dus geclaecht? de vvaerheyt my vertelt.

Hulpeloos.
Ick selve bent gevveest, ick hulpelosen helt,
Ick heb hijer voorgestelt, (niet dat ick't my vvil romen)
Hoe dat ick eertyts ben gevveest in goeden staet,
En dat my alles nu soe dapper tegen gaet
dat ick van groot gebreck nijet langer vveet te leven,
Dat ick van gelt en goet, van hulpe ben ontbloot,
Dat alles my ontbreeckt, jae oock het drooge broot,
En dat ick dach en nacht van hongers noot moet beven.

Crachteloos.
Met tranen heb ick ooc te kennen hijer gegeven
hoe mijnes levens tijt genomen heeft begin
met allerley ellend', hoe ick geboren bin
in armoed' en gebrec, hoe ick heb moeten svveven
door s'vverelts vvilde Zee, vol sorgelic gestorm,
Vol angst en vol verdriet, vol jammerlic gekorm:
Voor al, dat ic nu in myn oude svvacke dagen
geen middel vvete tot myn nodich onderhoudt.

Hulpeloos.
Dat is den gront daer op ons' clachte vvas geboudt,

Dat is den gront daer op ons' clachte vvas geboudt
Die vvy u *Menich mensch* noch andermael voordragen.

Crachteloos.
En bidden, dat ghy doch verhoren vvilt ons' clagen
Dat ghy ons troosten vvilt met uvven overvloet.

Hulpeloos.
Gesegent heeft u Godt met menich tytlick goet.
Syn gaven stort hy u nae syn goet vvel behagen,
Niet dat ghy daer of soud' volcomen heere syn.

Crachteloos.
Maer dat ghy die (als een getrou Rentmeester fyn)
behoorlick delen sult aen Christi naecte leden,
Helpt troost ons arme dan, en boetet onse smert.

Menich Chr.
Och vrunden ick bekent, ick help u met myn hert,
Myn sinnen syn bevveecht door uvve claech-gebeden,
Ick vveet den noot is groot, u clacht bestaet in reden,
Maer laes, vvat sal ick doen? den tijt, den droven tyt,
(die door benautheyt groot schier alle nacht verslyt)
En laet my ovrich nijet, om aen u te besteden,
De vvyt bepaelde Zee, en oock het brede lant
nu gans onveylich syn, door oorlogs vvreden brant,
Die daegh'licks voor haer brenght veel arme oude lijeden:
Seer slap de neringh is, d'betalingh is heel snoot,
De schattingen syn veel, d'ongelden overgroot,
Die ick tot 'sVaderlandts beschermingh moet aenbijeden:
Ick sie hoe meer en meer de middelen van myn vlijeden,
Hier met een ongheluck daer aen een ander kant,
Soo tot myns selfs behoef, als oock tot onderstant,
Die voor d'vryheyt van 'tlant hoogh-nodich moet geschijeden
Hoe soud' ick konnen dan myn even mensch bystaen?
Hoe vvaer doch mogelick dat hulpe sou d'ontfaen
den ouderdom van my? die met myn eygen saecken
ocharmen nijet en heb dan al te veel te doen.

Hulpeloos.
Wee, vvee, sal niemant dan ons' ondergangh vergoed'n,

Sal ick door groot gebreck den doot noch moeten smaecken?

Crachteloos.
Den last valt my te svvaer.

Hulpeloos.
Ick vveet het nijet te maecken,
Comt nijemant my te hulp, soe neempt myn tyt een end.

Chrachteloos.
En soe Godt synen troost tot myvvaerts nijet en send',
Myns levens leste uyr sie ick eer langh genaecken,
Door armoed', door gebreck, door jammer en verdriet,

Menich Chr.
Hou soud' een Christ'lick hert sich doch bedroeven nijet,
Dat daech'licx hoort en sijet de clachten deser armen
die oudt, ellendich sijn, jae machteloos en svvack,
Sijet sy vergaen bynae van't groote ongemack,
VVie soud' (seg ick) vvie soud sick hunder niet ontfermen,
Hoe vvaert doch mogelick dat nijemand' soud' erbarmen
haer jammerlicken staet, en crancken ouderdom?
Als ick 'toogh op hun slae, soe is mijn tongh schijer stom,
Het herte keert my om door't suchten ende karmen,
Dies ben ick vvel te recht becommert en bevveecht.

Hulpeloos.
O Menich mensch, of ghy noch mede-lyden creecht,
Om ons (door vvare liefd') te lossen uyt dit lyden,
Soe soud' ick voor myn doot noch eenmael zyn verheucht.

Crachteloos.
En of ick noch eens mocht van dese ongeneught
een cleynen tyt vry syn, hoe soud' ick my verblyden.

Menich Chr.
Stelt onverduldicheyt eenen cleynen tyt besyden,
VVeest vvel gemoet, u noot vvert van my noch verlicht;
K'sal haestich henen gaen om raet tot *Schuld'ge plicht*,
Myn vvelbekanden vrundt, die my tot alle tyden
In svvare saecken heeft een trouvv' behulp gedaen,
En sal op uvve saeck' my rypelick beraen,
Op dat vvy t'uvver baet een goeden raet bedencken:[+]

[+]**Gaan all' binnen.**

Godts handt vvill' mid'ler tyt bevvaren u voor krencken..

De Wereldt, comende uyt 'tHof der duysternissen, achter haer hebbende Wellust des vleesches, Begeerlicheyt der oogen ende Grootsheyt des levens, stelt haer op den Throon des Satans ende segt.

All' die in vvaerdicheyt en eere fyn verheven,
Dijet gunstige geluc soe hooge heeft gestelt.
Dat nijet alleene sy in haer vvill' en gevvelt,
Haer onderdanen goet, maer oock haer lyf en leven:
Die moeten hert en sin gestadelic begeven
om naerstich toe te sijen, dat sulcken haeren staet
vvel seecker sy gestut, beschut voor alle quaet,
Op datse teen'ger tyt nijet vverde neergedreven,
VVant hoese hooger vvaer verheven boven al,
Soe veel te svvaerder oock soud' vvesen haren val.
In sulcken staet (seg ick) moet nauvve toesicht vvesen,
Men moet voorsichtich sijn, jae sorgen ende vresen,
Op dat men nijet alleen 'tvercregen vvel bevvaer',
Maer dat men op een nijen noch meer daer toe vergaer'.
Dat is het eenich spoor, het eynde van myn vvenschen,
Daer toe strect all' myn doen by 'tmeesten deel der menschen.
t' VVaer nijet genouch dat dit ons over-groote Ryck
Alleen soud' syn bevvaert voor 'tcomende ongelyc,
Maer nacht en dach moet ick met aller macht arbeyden
om syne heerlicheyt noch vvyder uyt te breyden
T'is vvaer, dat my gedenckt van een seer oude schaed'
die op ons quam, doe dat verhated' vrouwen saet
ons souverainen Prins den cop heeft ingetreden,
Hoe dat ons machtich Rijck op die tyt heeft geleden
een onvervvin'lic quaet, en afbreck over-groot,
Maer ey dat s' al gedaen, daer vverd' nijet op geblood'
Geen svveet noch arbeyt groot geen moeijt' vvy vvilde*n* sparen,
VVy syn met aller haest vveed'r in het vverc gevaren,
En hebben t oude Rijck herboudt, en soe vermaect,
Dat het ten vollen is in heerlicheyt geraect,
Iae dat het boven al staet inden top geresen:
Al om vverd' ick geeert, al om vverd' ick gepresen,
Den Throon des Satans is alom vveed'r opgerecht,

Elck mensche vvierooct my, elc dijent my als een Knecht,
Ick leg' hem gansch en al begraven in het herte,
Als hy my maer erlangt soe is hy vry van smerte,
Sulcks dat myn groten naem is luytbaer en bekent
van s'vverelts oogs opgangh, tot daer sy neemt een end'.
Nu dijent vvel toegesijen, nu eyscht vvel vvaergenomen
dat dit geluckich vverc (door soe veel svveets becomen)
nijet blyve steecken daer, maer k'vvilde dat ick sach
dat het gevordert vvaer noch huyden desen dach:
Hijer toe syt ghy bequaem o vvaerdige Princessen,
O Pylaers van ons Ryck, o trouvve Dienaressen,
Dit is u eygen vverc neempt ghy dijen last vry aen,
Maect geene svvaricheyt, vveest nergens in belaed'n,
Gaet cloeckelic te vverck, het moet u vvel gelucken;
VVie soud' den voorspoet doch uyt uvve handen rucken?
Ter vverelt genich mensch, geen stercheyt noch geen craht,
V mogentheyt is veel, te groot is uvve macht,
Daer door ghy s'menschen cracht soe dapperlic cont dvvingen
dat sy vryvvillichlick u moeten selfs toebringen
gehoorsaemheyt en eer, jae dats' hen nijet ontsijen
voor uvve heerlicheyt te buygen hals en knijen:
VVant laet sich yevvers maer aen eenich oirt vertogen
den lust van 'tvveeld'ge vleysch, Begeerlicheyt der oogen
En s'levens hogen pracht, laet het maer eens geschijed'n
dat die den mensch van ver' maer comen aen te bijed'n
gemac, rijcdom en eer, en s'vverelts heerlicheden,
Men sijet met vvat een lust, met vvat begeerlicheden
den mensche daer op vlamt, hoe dat hy jaecht en loopt,
Met vvat een vierigheyt hy sorch op sorge hoopt,
Hoe yv'rich dat hy is, om die te mogen crygen;
Dijes can ick t'uvver eer met reden nijet versvvygen
dat' s'menschen herten zyn ten vollen in u handt'
Dat ghyse vvenden cont, en dryven aen vvat cant
u sulcks maer en gelust; Iae dat moet ick getuygen
dat ghy des menschen cracht en vville t'saem condt buygen.
Kortom, den mensch is in u vrijendelic gevvelt

Met hert, sin, vvill' en macht volcomentlick gestelt:
Ick ken, dat sonder u nijet staend' soud' connen blyven
des vverelts grote ryck en hooch verheven throon,
Ic vveet oocdat ghy syt bequaem' hoeck-steenen schoon,
Die 'tnieu-geboude vverck op 'talderhooghste styven;
Dijes sy u lof en prijs, eer moet ick u toe schryven
voor all' de daden vroom, die ghy oyt hebt gevracht,
De deucht die aen ons is door u te vveech gebracht,
Vereijscht een fame die geen eeuvve can uyt-vvryven,
Soe uyt der maten vvel my all' u doen behaecht.

Wellust des vleesch.
O vvaerde Coningin, die s'vverelts schepter draecht,
Die onder dynen voet volcomentlick condt drayen
't geluck van dese eeuvv', all' 'tgoet van desen tyt;
'tis my een groote vreucht, 'tis my een hooch jolyt
dat dyne Majesteyt myn dijensten connen payen.

Begeerlickheyt der oogen.
Van vreuchde springh ick op.

Grootsheyt des levens.
Myn hert moet sick verfrayen,
VVanneer ick hoor dat haer myn dijenst is aengenaem.

Begeerlickheyt.
't Verheucht my oock als ick vveet dat de luyde*n* faem
Mijn daden nijet alleen doet voor haer ooren vvayen:
Maer dats' haer hoocheyt oock syn vvaerd' en lieff-getal.

Grootsheyt.
Dat is het spoor, 'tvvelck my steeds doen voort varen sal,
Om hare Majesteyt meer dijensten te bevvijsen:
En vvaerom toef ick doch? den vvill' is immer goet,
'tGebreeckt ooc aen geen macht, vvant elck belyden moet
dat ick in mogentheyt ben boven al te prysen.
Hoe menichmael heb ick t'vveedrachticheyt doen rysen,
Beyd' tusschen Over-heer. en tusschen Ondersaet,
Door Grootsheyt, door begeert' van eer en hooger staet,
Stel' ick des vverelts rond' in t'vvist, dat svvaer affgrysen,
Om mynen t'vvil en is op aerden meer geen vree,

Elck mensch nae hoogheyt staet, jae elck is even ree
te treden in t' geschil, selfs t'kindt met syne moeder:
Men crycht, men svvemt in t'bloet, men arbeyt meer en meer
om hoocheyt, en om die verganckelicke eer
stelt elck hem in t'gevecht, jae broeder tegen broeder.

Begeerlickheit.
VVat seytmen nu van my? voorvvaer ick ben veel vroeder,
K'heb hare Majesteyt al meerder dijenst gedaen,
Om my (seg ick) om my soe sietmen nemen aen
vervvarringh en beroert', des oorlogs rechte voeder;
Om my den Coopman reyst, beyd' over Zee en sant,
Door bosch door bergh en dal, door 'tonbevvoonde lant:
Om eene hant vol gelts (of vvints) by een te schrapen,
Betroudt den Schipper 'tlyf in eenen hollen boom;
Om my den Crijchs-man vecht, om my draecht hy sic vroom
Kortom, al s'vverelts volc is t'samen uyt om rapen,
T'gelt' is der Christ'nen Godt, 'tgelt is der Christ'nen vvapen,
Ick vvord' van haer gevijert, den rijcdom dijenen sy.

Wellust.
Nijet min en heb ic ooc altoos gequeten my,
Om trouvven dijenst te doen en heb' ic noyt geslapen;
VVie isser oyt gevveest soe treffelic bekant,
Soe ryc, soe sterc, soe vvys, of machtich van verstant,
Die onder myn gevvelt sick niet heeft moeten geven?
VVie isser doch soe stoudt, die eens derf dencken hijer,
Dat buyten desen brant van myn onbluss'lic vijer
maer eenen enck'len dach syn hert soud' connen leven?
Neen, neen, t' en mach nijet syn: elck vvil my syn beneven
Elck loopt, elck jaecht, elck schept in my syns herten lust,
Elck meynt dat hy in my vint syner zijelen rust:
All' teenmael sonder d'vvang uyt eygen vvill' gedreven;
VVant mynen last is licht, myn jock geen mensch en d'vvingt
Maer elck syn eygen hals daer onder vvillich dringt:
Iae 'tis alsoe gestelt, dat vvild' ick hem ontlopen,
Hy sluijt my in het hert, en houd't my soe gevaen,
Dat my niet doenlick is te connen hem ontgaen,

Soe seer is myne liefd' steeds inden mensch gheslopen.

Begeerlickheyt.
Myn liefd' hem duchten,, doet.

Wellust.
Ick doe hem vveder hopen,
VVant myn gebruyc is van veel aengenamer cracht.

Begeerlickheyt.
Ooc zyn myn vruchten,, soet.

Grootsheyt.
En ick dijen' nijet veracht,
VVant als den mensch maer tracht nae my met handen open,
Syn loon is louter pracht, en hoge heerlicheyt.

Wellust.
Nijemant en haect daer nae, noch nae Begeerlicheyt
der oogen, of den lust die moetter voor al vvesen,
Derhalven ist al nijet vvat sonder my begint.

Begeerlickheyt.
VVy dijenen all' by een, best zyn vvy eens gesint,
VVant sonder d'ander, en vvaer d'een nijet vvaerd gepresen.

De Wereldt.
Princessen tvvist nijet meer, 'tvvert u belast by desen
V daden vveet ick vvel, u macht is my bekent,
My tvvijffelt daer nijet aen, ick ben te vvel gevvent
u vromicheyt, u deucht en trouheyt uytgelesen.
Gaet voort in uvven dijenst, syt vlytich ende vvaeckt,
Sijet naerstich toe dat ons geen schade meer genaect
Maect dat vvy aen ons Rijck geen afbreck meer en lyden,
Soe sal een heerlick loon u allen zyn bereyt.

Grootsheyt.
Om te voldoen den vvil van dyne Majesteyt
sal ick geen naersticheyt, geen moeyt' noch arbeyt myden.

Wellust.
Ick ben oock al gereet.

Begeerlickheyt.
En ick stae hijer besyden,
Ick vvacht dat haren mont sal spreecken het bevel.

Grootsheyt.
Och vvaer ick slechts in't vverck.

Wellust.
Dat vvild' ick oock soe vvel,
VVaer ick maer aen den man, hoe heftich soud' ick stryden,
Ick bracht in corten tyt de saecke tot ons' vvensch.

De Werelt.
Gaet henen en neemt u gangh nae *Menich Christen mensch*,
T'is tyt, 'tis meer dan tyt, dat vvy met yver vvreecken
het leet dan onse Croon dus lange is geschiet,
Ons Schepter daer en vvil hy onder buygen nijet,
'tGeen hy in 'thert gevoelt, dat vvil hy nijet uyt-spreecken,
Invvendich dijent hy ons, maer het uytvvendich teecken
van onderdanicheyt en heb' ick noyt gesijen,
Brengt hem in ons gevvelt, tsa doet hem eere bijed'n,
Omringt hem met bedroch, met list en loose treecken,
Ghy hebt gelegentheyt, 'tis nu bequame tyt:
VVant *d'Armen ouderdom* die cracht en hulp is quyt,
Heeft hem haer grooten noodt op huyden voor gedragen,
En met een claech gebedt zyn hulp en troost versocht,
Tot onschult heeft hy vvel 'styts droefheyt voort gebrocht,
Maer eynt'lick noch belooft te sullen sick bevragen,
Dijes is hy rechtevoort juyst op den vvech geslagen
om met *Schuldige plicht* syn vrunt, te plegen raet,
VVelck opset, soe hy nijet belet vvert met der daet,
Princessen ghy condt sijen dat vvy't noch nae beclagen;
VVant soe sal dadelick bevvogen zyn syn hert
om d'Armen hulp te doen, om boeten hunne smert
Om (nae syn plicht) aen haer te tonen liefdes vvercken
't VVelck soe geschijet, hy steets van sich verstoten sal
des vverelts Majesteyt. met hare lusten al,
Dus vvilt voorsichtich zijn, en op u hoede mercken.

Begeerlickheyt.
O neen, dat most nijet zyn, daer voor vvil ick my stercken,
Veel lijever vvil ick hem gaen onder-scheppen 'tpadt.

Grootsheyt.

Hey, soe dat is vooruyt.

Wellust.
[+]En dats' nae even radt,
Hy dijent best aengevadt eer dat hy uyt dees' percken
can comen aen het huys van synen schuld'gen plicht.

[+]**Sy treden voort met hun beyde*n***

Begeerlickheit.
[+]Ey, sonder sorgh, die reijs' doe ic hem staken licht,
Ick sal met soet gedicht hem soe in d'ooren blasen,
Dat hy nijet eenen voet sal connen vorder gaen.

[+]**Begeerlicheyt houdt hun stae*n*de**

Grootsheyt.
Iae al met soeticheyt vvil ick hem comen aen,
En doen hem soe voortaen nae myne dulheyt rasen.

Wellust.
Syn hert en sinnen sal ick soe geheel verdvvasen,
Dat hy Schuldige plicht sal geven geen gehoor.

Begeerlickheyt.
Houdt op, ons' Coningin heeft hooger sorgen voor,
T'vvaer doch om nijet, of vvy ons' daden al oplasen,
Haer Majesteyt is daer ten vollen van verneucht.

De Werelt.
Princessen t'is my lief, t'is my een groote vreucht,
Dat ick hijer uvve deucht en daden hoor ontfouvven:
Maer vvant den tijt nu cort, en onsen noot vereyscht,
[+]Dat onses rijcks gestalt van my vverd' overpeyst,
Soe vordert ghy de saeck', ick sals' u toe betrouvven.

[+]**Treet af vande*n* troo*n* ende gaet binnen met gespeel.**

Grootsheyt.
Iae hare Majesteyt mach daer vvel vry op bouvven,
Dat Menich Christen mensch sal syn in haer gebijet,
Noch huyden desen dach, alleer de Sonn' vvech vlijet,
Eer sy t' vergulden hooft sal vvillen ons onthouvven.

[+]***Wellust, Begeerlickdheyt ende Grootsheyt, comen t'samen uyt, ende Wellust spreeckt.***
Nu staet de saeck aen ons, de sorch is ons bevolen,
T'vereyscht dat vvy voor al gaen houden goede vvacht.

[+]**Pause.**

Begeerlickheyt.
Iae hier ter rechter hant sal ick gaen nemen acht,

Op dat den mensch van ons nijet come te verdolen.

Grootsheyt.
En ick sal voor ons hof my stellen onverholen,
Op dat ick hem terstont mach hebben in't gesicht.

Wellust.
Waer blijft hy doch soe langh? 'tis vreemt vvat hy uytricht,
Hy is ons immer nijet met listicheyt ontscholen,
Neen, neen, ick sie hem daer, hy compt ons in'tgemoet.[+]

[+]**Menich mensch compt uyt.**

Begeerlickheyt.
Gegroet zyt Christen mensch, van herten zyt gegroet,
VVy vvenschen u voorspoet, als vvaerdige vrijendinnen,
Ter goeder uijr hebt ghy u hijer by ons gepaert.

Menich Chr.
Ick danck' u hertelick.

Grootsheyt.
Hoe sydy dus besvvaert.
VVat ist dat u bedroeft, hoe climmen dus u sinnen?

Menich Chr.
Den Geest is my ontroert, ontstelt ben ick van binnen,
Invvendich hebben myn gedachten eenen stryt,
VVaer door myn droevich hert alsulcken onrust lyt,
Dat ick selfs nijet en vveet, vvat laten of beginnen,
Soe draeijet my den sin gestadich om en om;
VVant huyden quam by my den svvacken Ouderdom,
Cracht'loos en *Hulpeloos*, van yder man verlaten,
Seer deerlick claechden zy, jae seyden dat den noot
van armoed' en gebreck, hun quelde totter doot,
Sy baden dat ick hun doch comen vvoud' te baten,
Of dat sy troosteloos, corts mosten byder straten
gaen svveven hijer en daer, jae datmen oock eer langh
aen hun steedts speuren soud' een droevich ondergangh,
Devvijl' sy ganschlick nijet en hadden te aenvaten
tot onderhoudingh van hun oude leden svvack,
Om dat der handen vvinst door cranckheyt hun ontbrack.
Nu vveet ick , dat ick hun nijet garen soud' sijen sterven
van honger en gebreck, of dijergelijcken quaet,

'tVVelck inder vvaerheyt vvaer een al te vvreede daet,
Daer voor ick Godes straff' tot vvraeck soud' moeten erven.
Nu ist oock soe, dat ick seer qualick ijet can derven,
Daer met zy inden noot syn souden onderstut,
Nadijen myn midd'len gansch en al zyn uytgeput
in dees' benauden tyt, die 'taertrijck comt omsvverven
Met Oorloch, ende Crych, met droefheyt en verlijes;
Dit is de saeck', vvaer door d'ong'rustheyt in my vvijes,
Dat vvas de svvaricheyt, daer met ick ben beladen,
Devvyl ick niet en vveet vvat best gedaen sal syn:
Nochtans heb' ick belooft, ick heb' verbonden myn
met Schuld'ge plicht myn vrunt te sullen my beraden,
Of eenich middel vvaer, dat buyten myner schaden
geholpen mochten syn dees' *Oude mannen* all',
Die binnen *Haerlem* syn in over-groot getal,
Of men hun hongers noot soud' mogen soe versaden,
Of sy in sulcken staet eens mochten syn gebracht,
Dat doch geeyndicht vvaer' hun dagelickse clacht:
Daerom ben ick alsnu recht op den vvech getreden
om met hem in syn huys, te spreecken van de saeck:
[+]Op dat ick dan in haest daer van een eynde maeck',
Bid' ick houdt my niet op, maer laet my gaen met vreden.

[+]Hy poocht henen te gaen maer wort op gehouden

Wellust.
VVat ist dat ick verstae, vvat hoor' ick uyt u reden?
Hoe na zyt ghy oock met die ijdelheyt bevaen,
Of steeckt in u oock dijen bedrijegelicken vvaen,
Dat ghy in desen tyt soe qualick soud' besteden
en vverpen teen'mael vvech, u midd'len over-schoon,
Op een onseeck're hoop van een toecomend' loon?
Neen, neen, vvacht u van des, vvilt eens gaen overdencken
hoe menich ongeluck u hanget over 'thooft,
Daer door ghy van u goet soud' connen syn berooft,
Peynst eens hoe haest u selfs 'tgebreck soud' connen crencken.

Begeerlickheyt.
Iae houdt all' vvat ghy hebt, denct nijemant ijet te schencken,
Vergaret meer daer toe, vult schuyr, comptoir en kist,

Raept, schraept, bedrijecht en lijecht, spaert geenderhande list,
Op dat u tytlick goet mach meerderen allencken:
En vvilt u soe ter noot vergaren eenen schat,
Op dat vvanneer ghy selfs sult vvorden oudt en mat,
Ghy middel hebben moecht om heerlic van te leven,
Laet d'ou mannen gaen, vvyst ghyse vande hant.

Menich chr.
Maer neen ick sorgh, soe ick haer dede geen bystant,
Dat sy door groot gebreck den geest haest moeten geven.

Grootsheyt.
VVat moijet u die sorgh, vvats' u daer aen bedreven?
Het jammert u van die, die selver ganslick nijet
gesocht en hebben voor't toecomende verdrijet,
VVilt ghy de sulcke juijst met hulpe gaen beneven?
Besorcht u selven eerst, gelovet dit gevvis
dat immer u het hembd' naer dan den mantel is,
Verquist u goet soe nijet, maer vvilt het vvaerdich houvven,
Vercijert u eygen lyf met costelick habyt,
Iae maect u prachtich toe, schept daer in u jolyt,
Coopt hoeven ende lant, wilt hooge huysen bouvven,
Soe sal een ijder u met vvonderheyt aenschouvven,
Soe vverdy doch geacht, soe suldy syn geeert.

Begeerlickheyt.
Laet varen Schuld'ge plicht, u herte van hem keert,
Syt vvel gerust, vvilt ons u saecke toe betrouvven,
Soe meuchdy leven in volkomen overvloet.

Wellust.
VVeest vrolick, syt verheucht, hebt altyt goeden moet,
VVilt met eens anders saeck' u sinnen nijet ontrusten,
Dijent uvven eygen buyck, drinct uvven vvyn met vreucht,
Gebruyct alsoe u goet tot allerley geneucht,
Denct om den armen nijet, maer volcht vvs hertes lusten.

Menich chr.
Maer die eertyts den noot der armen nijet en blusten
die hebben (soe ick vveet) ontfaen een svvare straf,
Hoe sou met my dan gaen, hou soudet loopen af,

Soe ick myn even mensch hijer binnen dese kusten
van honger en gebrec, van armoed' lijet vergaen?

Grootsheyt.
Neen, neen, ten sal soe haest met hun nijet zyn gedaen,
Sy syn tot desen dach van honger nijet gestorven:
En 'tgoet dat ghy besit, dat is in u gevvelt,
Ghy syt daer als een heer en meester in gestelt,
Ghy hebt het tot u lot en eygendom vervvorven.

Begeerlickheyt.
Soud' ghy't dan geven vvech, soud' ghy daer meed' de korven
der armen vullen gaen? soe vvaert haest al gespilt.

Wellust.
O neen, dat vvaer geen raet, u bet bedencken vvilt,
Door veel te geven, soudt ghy selfs haest syn bedorven,
VVant 'tgeven menich mensch ten lesten bidden doet.

Grootsheyt.
Sijet dat ghy dat beschut, gebruycket soe u goet,
Dat ghy met u gebreck geen and're moet besvvaren,
Verteert het selfs, soe doet ghy nijemant ijet te kort.

Menich Chr.
Vrijendinnen het gemoet my heel bevvogen vvort,
Soe heeft my steed's getreft u lieffelick verclaren,
V treffelick bevvijs, en vrijendelick bedijet,
Dat ick my heel en al geef onder u gebijet,
Om uvven vvil te doen, laet ick myn reyse varen.

Wellust.
Soo vvillen vvy ons dan oock vrijend'lick met u paren:
Dat is de rechte daet van een verdachten man,
Eens anders goeden reat te vvillen nemen an;
Comt rustet hijer by ons, vvilt geen geneuchte sparen.

Zy stellen hem in een Zetel, genaemt Vleeslicke sorgeloosheyt, ende tot teecken van triumphe, singen zy 'tnaevolgende Liedeken, waer door hy geheel vast in slaepe geraeckt.

Nae den voys, Schoon lief vvilt my troost geven.

1.
***O* Werelts machtich Rycke**
Waer is nu dyns gelycke,
Die 'thooft so steket op?
Dyn overhogen Throone
staet heerlick nu ten thoone
Geresen inden top.

2.
Nu breket door het duyster,
Den glants en schone*n* luyster
van dyne heerlickheyt,
Den neveldamp moet swichte*n*
Dyn daeg'raet sietmen lichte*n*
In voller eerlickheyt.

3.
Noyt waerdy so verheven,
Men sach noyt hoger sweven
dyns grote*n* schepters macht
Als Aertrycks Burgeryen
Dy vleyen ende vryen
door dyns aenlocke*n*s cracht

4.
Nu syn des werelts Booden
Nu syn des menschen Gooden
Gemack, Rijckdom **en** Eer**,**
Die synt daer sy voor knyelen,
Daer sy rust harer zyelen
By soucken meer en meer.

5. **O Werelt, nae dyn wensche**
Selfs Menich Christen mensche
Nu slapet sorgeloos,
In Vleyslickheyt geseten,
Syn plicht heeft hy vergeten
Door dyne lusten broos

Dit ghesongen zynde spreeckt Grootsheyt.
Sijet hy is nu met onse lijefd' ontsteecken,
VVy hebben hem tot onsen vvil gebracht.

Begeerlickheyt.
Iae doch ons eer is daer heel vvel betracht,
Ons vroomheyt is voor alle man gebleecken.

Wellust.
'tVVaer jammer dat aen ons ijet soude ontbreecken,
Dus laet ons gaen, op dat vvy vvinnen tijt,

Haer Majesteyt sal hoochlick zyn verblijt,[+]

[+]**Gae*n* binne*n*.**

En onsen vlyt groot lof en eere spreecken.

Nae een weynich vertoevings, compt Schuldige plicht uyt 'tHof der genaden, ende siende den Mensche slapen, spreeckt.

VVanneer de*n* arme*n* me*n*sch ae*n*schout Gods vvonder vvercke*n*,
Des Hemels rond' gevvelf met lichten schoon vercijert,
Het Aertryck vvel voorsien met vvreet en tam Gedijert,
De vvyt-bepaelde Zee verspreyt in vele percken,
En hy oock boven dijen met aendacht gaet aen mercken
hoe heerlic dat hem Godt verheft heeft uyt het slijck,
En in 'tbegin gemaect zyns evenbeeldes blijck;
Hoe hy hem boven al (om zijeles heyl te stercken)
verlost heeft vande sond' van Adams boosen val
die van Godt scheyden af, hem en syn afcompst al:
Hoe hy hem (seg ick) vveer in 'tbondt van syn genaden.
genomen, en gemaect heeft slevens erfgenaem,
Soe dat hy vveder is een Kindt syns Rijcks bequaem:
Sal sulcken mensch nijet, syn becommert en beladen?
Hoe hy syns Scheppers deucht, syns hogen Godts vveldaden
met herte, tongh en mont sal mogen maecken groot,
Hoe hy syn ouden mensch best brengen sal ter doot,
Hoe hy tot Godes eer, sal vvand'len goede paden
die recht en heylich syn gelijck hem toebehoort,
Hoe hy becleden sal syne vvedergeboort
met vruchten schoon, die der bekeeringe syn vvaerdich?
O jae, dat compt hem toe dats' synen plicht geheel:
Maer och eylaes, ick merck' hijer gansch het tegen-deel,
Sijet *Menich Christen mensch*, dus ijdel en lichtvaerdich
in Sorgeloosheyt slaept, hoe 'svveerelts lusten aerdich
hem hebben gansch en al, in haren dienst vervvarmt,
VVat ist o Heer, vvat ist, dat ghy dy steedts ontfarmt
over den armen mensch, die licht en onbesvvaerdich
vertredet dyn gebodt: VVel dijen mensch, die dy vreest,
Gevvillich tot het goed', herboren door dyn Geest;
Maer laes zy syn so svvac, zy gaen op gladde vvegen,

Op glipperige pad'n, met voeten heel onvast,
Soe haest sy met een stoot dan vverden aengetast,
Terstont is 'theele lyf ter aerden need'r geslegen.
Ten sy dat dynen Geest hen vveder-houdt te degen:
Nae 'tvleysch sy hebben lijef, hoocheyt, gemack en rust,
Rijcdom en vveeldicheyt, jae alle vverelts lust,
Geen ongemack, geen pijn en connen sy staen tegen,
Maer nae des vleysch begeert' sy luysteren eylaes,
En vvorden soe gevaen met dit bedrijechlick aes.
Hijer vvas ick voor beducht, dat vvas myn sorch, myn schrom
Myn hert getuychde my ijet quaets, dan vviste nijet
(O Menich Christen mensch) vvatt' huyden had' bedijet
dat ghy (naer u gevvoont') tot my nijet vvaert gecomen,
Derhalven heb ick selfs myn vvech nae u genomen,
En vind' u rechtevoort in sulcken snooden stant,
VVat sal ick hijer in doen? best neem ick hem by d'hant
en roep hem uyt den slaep, best gae ick hem opvvecken,
Best leyd' ick hem van hijer, op dat geen meerder quaet
in sorgeloosheyts stoel, steeds over hem en gaet.
Hou Christen mensch ontvvaect, vvilt naerstelick oprecken[+]
de lend'nen vvs verstants, u oogen vvilt ontdecken,
Staet op, rijst uyt den slaep, syt nuchteren en vvaect.

[+]**Stoot hem aen.**

Menich Chr.
VVie stoort my hijer, vvie ist die my onrustich maect?

Schuld. plicht.
T'is Schuld'ge plicht u vrunt.

Menich chr.
Laet hem van hijer vertrecken,
Ick doe hem geen bescheyt, den slaep is my te soet.

Schuld.
VVaect op (seg ick) o mensch, syt nijet meer soe onvroet,
Denckt dat ghy Hemelsch syt, en jaget dan (met reden)
nae 'tgeen dat boven is, schict dat ghy dat erlangt,
En aen dit tydelick' u hert nijet meer en hangt,
De VVerelt die vergaet met haer Begeerlicheden,
Den nacht die is voorby, den dach is aengetreden,

Eerbaer soe vvandelt dan voor d'oogen uvves Godts,
Als inden claren dach, vergeet njet syns gebodts,
Maer heylichlick geeft tot gerechticheyt u leden,
Als een gehoorsaem kint, al uvves levens tyt;
Gedenct maer eens hoe haest u heerlicheyt verslyt,
Dat snelder uvven tyt vlijet, dan een spoel in't vveven,
Peynst mensche, peynst, hoe cort u uijre is gestelt,
Hoe dat u cracht vergaet als bloemen op het velt,
Hoe dat maer enen roock en schaed'vve is u leven,
En vvilt u lichaem dan uyt sorgeloosheyt geven,
Neemt vlytich vvaer den dach daer in ghy vvort besocht.

Menich Chr.
O Schuld'ge plicht, ghy hebt in tvvyffel my gebrocht,
Angst en becommeringh syn steedts in my gedreven,
Ist soe met my gestelt, soud' soe myn saecke staen?
Soe vvaert tyt dat ick dy vermaningen nam aen,
'tVVaer nodich dat ick uyt den slaep vvaer opgeresen,
Maer neen, ick mach noch nijet, te svvaer is 'thooft voorvvaer,
Myn oogen syn oock noch van vaeck' nijet al te claer,
Ick bidde laet my noch een cleyn tyt in myn vvesen.

Schuld.
[+]Neen, neen, staet haest'lick op, voor meerder quaet vvilt vresen,
Verhart u herte nijet, soe ghy hoort s'Heeren stem,
Syn cloppen nemet vvaer, vvaeckt. en gehoorsaemt hem:
Compt, rustet u op my, vvilt hijer nijet langh verbeyden,
En reijct my uvve hant, dat ick u mach geleyden.

[+]**Heft hem uyt de*n* stoel ende leydet hem binne*n*.**

Crachtloosen ende Hulpeloosen ouderdom, weder uytcomende vernijewen hun vorige beclach.

Crachteloos.
O noot, o hoogen noot,
O svvaren last om dragen.

Hulpeloos.
O noot, suijr als de doot.

Chrachteloos.

O noot, o hoogen noot,

Hulpeloos.
'tGebreck vvas noyt soo groot,
Noyt voeld' ick soe Godts plagen.

Crachteloos.
O noot, o hoogen noot,
O svvaren last om dragen,

Hulpeloos.
Och vrunt 'tis al om nijet, of vvy veel staen en clagen,
'tSchynt dat op onse saeck' heel vveynich vvort gelet.

Crachteloos.
Godt heeft nochtans soe hooch bevolen in syn vvet
dat boven alle dinck sal vvorden acht geslagen
Op d'Armen, en dat elck sal boeten hunne smert.

Hulpeloos.
Och vvaer die VVet geprent, in menich Christen hert.
Men soud' ons dan dus langh nijet laeten sonder helpen.

Crachteloos.
Wie sal my troosten doch?

Hulpeloos.
VVie sal myn commer stelpen?
Sal dit myn oude lyf vergaen door hongers svvaert?

Crachteloos.
VVaer is barmherticheyt?

Hulpeloos.
O lijfd' vvaer is dyn aert?
Dat vvy dus troosteloos ons leven moeten enden.

Crachteloos.
VVaer dat vvy henen gaen, vvaer vvy ons selven vvenden,
VVy crygen geenen troost, geen hulpe nae ons vvensch.

Hulpeloos.
VVy deden ons clacht aen menich Christen mensch,
VVy hebben onsen noot hem deerlick voorgehouden:
Dat hy, en Schuld'ge plicht nu vvast beraden souden

is 'tgeen hy ons van daegh' soe vast'lik heeft belooft.

Crachteloos.

VVel vvat mach d'oorsaeck syn dat hy dus lang vertooft,
VVat raet heeft hy gepleecht? Och of vvyt mochten vveten.

Hulpeloos.
Iae die het seggen dorst', k'denck 'tis hem al vergeten,
VVy syn al uyt het hert, als hy ons nijet en sicht.

Crachteloos.
'tVVaer beter selver dan gegaen tot Schuld'ge plicht,
My dunct het vvaer vvel goet, dat vvy hem gingen spreecken.

Hulpeloos.
Ick vundet oock nijet quaet, en dat vvy ons gebreecken
hem stellen voor, misschijen vvat raet my vveten mach.

Crachteloos.
[+]Sijet! hijer compt hy gegaen.

[+]Schuldige plicht comt weder uyt.

Hulpeloos.
Och vrundt een goeden dach,
En Zijeles salicheyt, vvilt Godt de Heer dy gonnen.

Schuld. plicht.
En 'tgeen ghy meest begeert vvil u uyt lijefde jonnen
die Godt, die machtich is al t'samen ons te voed'n.

Crachteloos.
Och of dat vvesen mocht, het vvaer soe vvel van doen,
Iae mochten vvy een stuck maer van ons vvensch becomen.

Hulpeloos.
Maer neen eylaes, ons is nu alle hulp benomen:
Ick vvet geen middel meer, noch oock geen vorder raet;

Crachteloos.
De Doot can my alleen verlossen van dit quaet,
Sy is den vvech daer door ick steeds sal moeten vluchten.

Schuld. plicht.
VVat droefheyt is doch dit, vvats' d'oorsaeck van dit suchten?
Myn vrunden segget my ick vvil u hulpe bijed'n.

Hulpeloos.
Men soud' uyt ons gelaet den druck vvel connen sijen
daer 'thert meed' is gequelt soe jammerlick van binnen.

Crachteloos.

VVy mannen arm en oudt, die vvercken nochte vvinnen
en connen, (soe ghy sijet,) door slichaems ongeval,
Nochtans behoeftich syn, van slijfs noordruften al,
Iae die gecomen syn in d'uyterste benautheyt,
Soe dat vvy sterven schijer elck ogenblick van flautheyt,
VVy (seg ick) hebben hijer dus bitterlick geclaecht
dat Menich Christen mensch geen sorge voor ons draecht,
Dat hy met syne hulp ons nijet en is beneven:
VVy hebben ons gebreck hem huyden aengegeven,
VVy hebben hem versocht te vvillen ons bystaen.

Hulpeloos.
Daer op heeft hy belooft in haest te sullen gaen
tot dy, syn Schuld'ge plicht, om middel te beramen,
En vinden eenen raet, op dat vvy eenmael quamen
uyt dees' ellendicheyt, uyt armoed's groot gevaer,
En is dat'nijet geschijet?

Schuld.
O neen 'tis ver' van daer,
'tIs met hem nijet soe claer, maer ander heel gelegen:
Met moyten heb' ick hem noch huyden opgecregen
uyt Sorgeloosheyts stoel, daer in hy sat en slijep,
Daer in hy met het hert versoncken vvas soe dijep
dat hy ten Hemelvvaert nijet eens en can op mercken,
Dijes ducht ick dat hy gansch vergeet der lijefden vvercken,
Soe seer heeft 'sVVerelts lust de sinnen hem verdooft,
Begeerlicheyt van 'tgoet houdt soe om laegh syn hooft
dat hy nijet eens en denct op 'tnoot-hulp vanden Armen.

Crachteloos.
Dat moet Godt zyn geclaecht.

Hulpeloos.
Dat vvil sick Godt erbarmen,
Die steeds der Armen clacht tot inden Hemel hoort.

Crachteloos.
Soe vvy geen hulp of troost en crijgen rechtevoort,
Ick seg het is een saeck vvel vvaerdich om bedroeven,

Schuld.
Mier broeders vvat cant schad'n noch eenmael te beproeven,
Seer selden vvert den boom met d'eersten slach gevelt,
Maer meest al metter tyt, door const of door gevvelt,
Van d'aenhoudende hant vvort hy gevvorpen neder,
Soe dunct my raetsaem dan hem aen te spreecken vveder,
Op hop' dat hy ten lest'n bevvogen vverden moet:
VVat segh ghy beyd' daer toe?

Hulpeloos.
O jae het dunct ons goet.

Crachteloos.
De deucht die ghy ons doet, vvil Godt de Heer dy lonen.

Schuld.
Ick sal hem roupen dan, ick sal hem hijer vertonen
u jammerlicken staet, u armoed' en gebreck:
[+]Hou Menich Christen mensch, compt sonder langh vertreck,
Compt haestelicken hijer, bereyt u tot meed'.doogen, **[+]Roept hem uyt.**

Menich Chr.
VVel vrunden segt vvat ist?

Schuld.
VVy stellen u voor oogen
den over-groten noot, d'onlydelicken last,
Die binnen dese Stadt noch meerdert ende vvast,
Door 'tgroot getal van veel oud' mannen, die verschoven
hijer leven in gebreck, in armoed' en ellent,
[+]Dit synse die ick seg, compt, sijetse en bekent
hoe nodich datse hulp hoe datse troost behoven. **[+]Vertoont he*m* Crachteloos**
Merct! vvaermen hun besiet, van onder af tot boven **ende Hulpeloos.**
met jammer men bespeurt veel pynlicheden cranck,
Daer door sy onbequaem zyn, tot den arbeyt stranck,
Den honger heeft hun vleysch schijer tot het been gecloven:
VVie soud' hun baren doch, vvie soud' nijet zyn belad'n
als hy zyn oogen eens op hun soud' moeten slaen,
VVije*n*s hert soud' t'hunvvaerts doch met lijefde nijet onstek*e*n?
O Menich Christen mensch, hun hope is naest Godt
op u alleen gestelt, volbrengt dan liefd's gebodt,

Deelt hun u gaven mildt, verhooret doch hun smeecken.

Menich chr.
Ist vveder svvaricheyt?

Schuld.
Och vvilt doch soe nijet spreecken,
Gedenct hoe mild'lick ghy van Godt gesegent vvort,
Hoe rijcklick dat hy syn genade op u stort,
Hoe goedich dat hy heeft genesen u gebreecken
doen ghy in svvare sond', soe dood'lick laegt gevaen,
Denct vvat een lijefdich vverck hy aen u heeft gedaen,
Dat hy syn een.gen Soon in dit dal heeft gesonden,
Op dat ghy door syn bloet, van Sonde, Doot en Hell'
soude evvich syn gevryt, dat hare prickels fel
u nijeu gevvasschen Ziel, nijet vveed'r en souden vvonden:
Peynst met vvat danckbaerheyt ghy aen hem syt verbonden,
Hoe hoochlick dat ghy vveed'r met lijefde syt verplicht,
Aen syne leden naect, die sonder toeversicht
in over-groot getal, hijer vverden steeds bevonden;
Dees' die nootdruftich syn, vvat goets en vveygert nijet,
Becrachticht u geloof, troost hun, en hulpe bijet,
Op datmen eenmael hun mach lossen uyt dit lyden:
Dees' hongerige spijst, dees' dorstige doch laeft,
Sijet! dat ghy in u kist hun leven nijet begraeft,
Voor sulcken vvreeden daet o mensche vvilt u myden.

Menich chr.
VVat legt men my te voor in dese droeve tyden,
Hoe vvaert my mogelick te blusschen sulcken noot
der Armen, vvijens getal soe veel is en soe groot
dat al myn macht daer toe soud' connen nijet bedyden:
De midd'len die ick heb' syn vveynich ende svvack,
hoog nodich synse my ook tot myns selfs gemack,
En 'tgeen my ovrich is, dat dijen ick te bevvaren
voor een aenstaende noot, en voor den ouden man;
Seer veel heb' ick van doen, eer dat ick houden can
myn eygen huysgesin, in hoogheyt en vvelvaren,
Laet my met vreden dan, vvilt vorder moeijte sparen,

+My schijet nijet over, om d'oud' mannen by te staen.

+Gaet binne*n*

Schuld.
VVel broeders, ghy hebt my nu hooren vvenden aen
all' mogelicke vlijt, om dat ick soe seer garen
had' Menich Christen mensch bevveecht tot uvver baet,
'T schijnt vvel dat uvven noot hem nijet ter herten gaet,
En dat hy inden vvint slaet uvve drouve clachten,
Soe seer heeft s'VVerelts sorgh met lust verstrict syn hert.

Hulpeloos.
O droefheyt, droefheyt groot.

Crachteloos.
Onlydelicke smert
en isser dan geen raet om ons' druck te versachten?

Schuld.
Iae vvilt een cleynen tyt met lijtsaemheyt noch vvachten,
Ick sal u grooten noot gaen maecken openbaer
de Wet der vryheyt, op dat Menich mensch door haer
hertgrond'lick vvert bevveecht, op u gebreck te achten,
Betrout my uvve saeck', u selven t'huysvvaert vvend',
+Bidt Godt aldaer, dat hy syn segen hijer toe send'.

+Crachteloos ende Hulpeloos gaen in't Huys des droefheyts en*de* Schuldige plicht in 'tHof der genade*n*

Wellust, Begeerlickheyt ende Grootsheyt comen uyt ende leyden Menich christen mensch aende handt.

Wellust.
Ghy hebt een groten storm daer cloecklick afgeslagen
O Menich Christen mensch.dijes sy u lof en eer.

+***Begeerlickheyt.***
Quijt soe u selven doch, soe vverdy haest een heer,
En blyft ons maer getrou, vvy sullen sorge dragen.

Grootsheyt.
Sijet hijer, daer synse vveed'r, daer comense aen jagen,
Die soucken metter daet, u grondelick bederf.

Wellust.
Sijet toe gelooftse nijet, ontseght haer andervverf,
Compt volget onsen raet, ghy crijcht al u behagen.

+Schuldighe plicht comt uyt met de Wet der vryheyt, hebbende een Olyftack in de handt, achter haer leydende Beloninge een vriendelicke maget in d'een handt hebbende een Laurijer cransse en*de* op d' ander*n* arm een schoon wit cleet, mitsgaders straffe, een wreet man, hebbende een geessel inde hant.

De Wet der vryheyt stelt haer op den Troon der Rechtvaerdiger barmhertigheyt ende spreeckt.
Laet Menich Christen mensch hijer comen voor myn ooge*n*,
Ontbijet hem haestelick dat hy hem t'myvvaerts vint.

Schuld.
Hoort Christen mensch laet u nijet leyden soe verblint,
Compt hooret ons gespreck, vvilt haestich hervvaerts pogen.

Menich chr.
Och vrunden (soe ghy sijet) t'is buyten myn vermogen,[+]
Dit volck hout my dus op, en schut my aldermeest,
O VVet, o VVet, o VVet.

[+]**Des Werelts Princessen trecke*n* Menich Christen mensch ruggeling nae haer Hof toe.**

Wet der vryheyt.[+]
Syt voor my nijet bevreest,
Ick ben die VVet doch nijet die eertyts met aerdbeven
op Sinai den Bergh, in Taeffelen geschreven
in Mosis eygen hant gegeven is met vijer;
Van Sion gae ick uyt, mijn jock is goedertijer:
Gy staet hijer voor den troon s'Barmherticheyts rechtvaerdich,
Daer van, dat ghy, door my, ten Iongste*n* daeg' hooch-vvaerdich
u laetste vonniss', en u oordeel sult ontfaen,
Recht nae den plicht, die ghy sult hebben dan gedaen
of die ghy hebt versuymt, aen d'arm' bedruckte menschen;
Op dat ghy dan bevveecht vvort, om hun nae hun vvenschen
te helpen, en dat ghy hun lijefdich troosten meucht,
Soe hooret vvat voor loon, vvat aengenamer vreucht[+]
ghy daer voor steeds vervvacht, en seecker sult erlangen
De ruste des gemoets, sal uvve zijel omvangen,
Daer door dan u *Gewiss'* oock sal verseeckert syn,
Dat ghy becrachticht hebt u g'loof met daden fyn.
Tytlicken zegen Godts, sal rijck'lich u aencleven,
Met grooten overvloet, op dat ghy lang moecht geven.
't Gebedt der Armen, vvort u seecker toegeseyt,
Voor d'vvelvaert uvves lyfs, en zijeles salicheyt.
Godts liefde, sult ghy oock volcomentlick gevvinnen,
VVant hy vvil (nae syn vvoort) den milden gever minnen.
Vergevinge der Sond', vvert over u gestrect,

[+]**De Wet treet af van haren troon twelck de Princessen siende vlieden wech en*de* laten Menich Christe*n* mensch alleen staen derhalven zy he*m* by der hant neemt ende voor haren troo*n* leydet daer zy wederop gaet ende spreeckt.**

[+]**Beandtwoordinge der vrage die d'arme*n* liefdich troost wat loon die sulc verwacht.**

VVant broederlicke lijefd' der sonden veel bedect.
+*Met den Rechtveerdigen* soe suldy oock *opstygen*,
Daer suldy eyndelick dat groote loon vercrygen, +**Luce 6.35.14.14.**
Dit lijef blymarich vvoort sult ghy alsdan verstaen,
+*Compt ghy gesegende myns Vaders*, tredet aen,
+*Compt en besit dit Ryck*, dat u is toebereydet, +**Math.5.7.25.46.**
'tGeen ghy met vast geloof en hope hebt verbeydet, +**Rom.2.7.**
Dat vvort volcomentlick alsdan by u beerft;
+*De croon der eerlickheyt* ghy vreuchdich dan vervverft.
+*'t Hemelsch Ierusalem*, daer suldy *eewich leven*, +**Iacob.1.12. 2.Tim.4.8.**
Die *vreucht*, *die heerlickheyt*, sal u daer syn beneven, +**Gala 4.26. 1.Corin.2.9**
Die *oore*, *oogh*, of *hert noch noyt begrepen heeft*.
Daer crijchdy *'tBruylofs cleet*, voor smert ghy dan nijet beeft,
+*Godt* selve suldy *sien*, hem suldy *gelijck wesen*,
+*Hy sal* volmaecktelick dan *syn u loon* gepresen: +**1.Ioan.3.2. Cori.13.12**
Kort om, *aen Lyf en Zijel* vvert *'t heyl* u toegebracht: +**Genesis 15.1 Psal.16.1.**
Die d'Armen liefdich troost, dit loon hy al *verwacht*.
De vruchten vvs geloofs vvil Godt dus hoch belonen,
Soe heerlick vvil hy steeds syn gaven in u kronen.
Is dat noch nijet genouch, condt ghy door 'tloon noch nijet
ten vollen syn bevveecht, soe hoort nae vvat verdrijet
+en nae *wat straffe fel*, u lyf en zijele trachtet,
Soe ghy *den Armen* hijer gansch *troosteloos verachtet*. +**Als ooc wat straffe so die troostloos haer veracht**
Een wroegende gewiss ghy crijcht die altyt knaecht,
In voor Godts strengh gericht u stadelick beclaecht,
Dat ghy nijet heb verhoort den armen mensch syn karmen,
Oock comet over u, *het vloecken vanden Armen*,
Over u gijericheyt, en hunne clacht tot Godt,
Dat ghy hun nijet en helpt, noch troost (nae syn gebodt,)
V tytlick goet, sal Godt *vervloecken* en versmaden,
Soe dat het heel en al, u strecken sal ten quaden,
Tot dat ghy eyntlick noch vvert opgevvect gevvis,
+*In die opstanding', die* tot u *verdoemen* is:
Daer suldy hooren dan, dat *Oordeel onbarmhertich*, +**Joan.29. Jacob.2.13**
Gaet ghy vervloecte gaet *in 'tvijer der Hellen* smertich, **Mac.25.41**
'Tvvelck voor den Duyvel en syn volck is toegemaeckt,

Siet! met den rijcken vreck ghy droevich dan gheraeckt
in pyn die eeuwich duyrt, daer *knerssinghe der tanden*
en weeninghe sal zijn, daer 'tvyer altijdt sal branden,[+]
Daer nimmermeer en sterft dat knaghende Ghewormt':
In die Hell', daer altijt moort-schreyich vvort ghekormt,
Daer sul dy eeuvvich zijn *van Godts aenschyn ghescheyden*.[+]
Daer hebdy Christen mensch my hooren nu uytbreyden,
Die d'Armen liefdich troost, wat loon hy wachtet wel:
Als ooc die troostloos haer veracht, wat straffe fel:
Compt kieset dan met vvelck van dese tvvee personen[+]
ghy inder eeuvvicheyt hier naemaels willet vvonen,
Met die soe vrijend'lick staet aen myne rechter hant,
Off die soe eyslick dreycht hijer aen den slincker kant:
Compt, kijest, en vvilt nu selfs u eyghen oordeel stichten.

[+]**2.Thess.1.8**

[+]**2.Thess.1.9**

[+]**Wijst op Straffe end' Beloninghe**

Menich Christ.
O! VVet, nae dy alleen, nae dy vvil ick my richten,
Door vvelcken dat ick doch gheoordeelt vverden moet.
Compt laet ons gaen, op dat mijn hant nu bystant doet
mijn arme Broeders, die mijn hulpe soe behoeven.
O! armoed' ghy en sult haer soe niet meer bedroeven,
Mijn dadelicke hulp en sal hun niet besvvijcken;
Ick troost haer lijeffdich: vvant aen hun mijn *Trou moet blijcken*

Compesce te ipsum.
I. Duinglo

Refereyn.

VV*anneer den Christen mensch ghedencket Godts weldaden,*
Hoe dat hy vande Sond', van Adams bosen val
(die van Godt scheyden aff, hem en zijn affcomst' al)
soe treff'lick is verlost, soe heerlic is ontladen,
Soe datse zijne ziel niet meer en connen schaden:
Wanneer hy dit te recht met aendacht gade slaet,
En hy in Zijn ghemoet daer seecker uyt verstaet
De grondeloose lieffd', de schatten der genaden,
Die Christus ware Mensch hem steed's bewesen heeft:
Sal hy dan wed'rom niet de daghen die hy leeft
dien Christum met zijn Ziel met hert en moghentheden
bewysen ware lieffd'? Och! hoe soud' anders zijn?
Hoe soud' hy doch de vrucht zijns weder-lieffdes fijn
aen Christi leden naect niet rijckelick besteden?
Al woud' des Werelts sorch hem heftich dat ontraed'n,
Selfs soud' hem zijn ghewiss' dus plichtich spreecken aen:
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

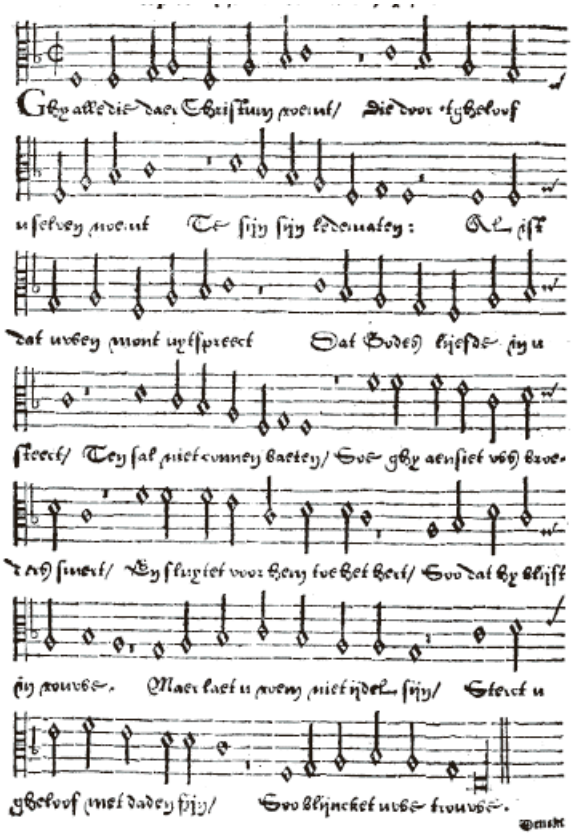
De lieffde die den mensch aen Christum moet bewysen,
Bestaet volcomentlick in 'thouden zijns ghebodts,
'tWelck van u eyscht dat ghy (als ware kind'ren Godts)
malcander hebbet lieff, in't cleden ende spysen.
Dit is het nieu ghebodt, (hoogh-waerdich om te prijsen,
Dit is des vryheyts Wet, die u ghegeven,,is,
Dits Christi Testament, dat u ghebleven,, is,
Als hy in 's Hemels hoochd' ten lesten soud' oprysen,
Om voor dien hooghen Godt te zijn u Middelaer,
Heeft hy in zyne plaets' u hier ghelaten naer
zijn arme leden al, en heeft met hooghe reden
bevolen, dat ghy hun (als hem) goet soudet doen.
Waerom vertraecht ghy dan, ! Christ'nen wilt u spoed'n,
Te bieden uwe hant, dien, die met claech-ghebeden
versoucken uwe hulp, in hunnen hoochsten noet,
Roemt niet alleen van lieffd', maer legt u daden bloot,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Dit is de rechte vrucht, dit's 'tongeveynsde teecken
van ware lieffd', dat ghy niet enckelick en siet
uw's broeders noot, maer dat ghy dadelick hem biet
u hulp', en dat ghy niets voor hem en sult versteecken:
Wie siet zijn broeders noot, en heelt niet zijn gebreecken,
Maer sluyt voor hem het hert, en laet hem in verdriet,
Voorwaer Godts lieffd' en is in sulcken menschen niet,
't Is ydel dat men hem van lieffde hooret spreecken.
Wat helpet dat u mont liecht, dat ghy Christum lieft,
Als ghy zijn leden arm niet liefdich en gerieft,
Maer laet hun troosteloos van uwen huyse treden?
't Is ydel wat ghy sigt, want beyde daet en woort
verschillen gansch en al. Daerom het niet behoort
dat ghy u met den naem van Christen sult becleden:
Wilt ghy recht Christen zijn, soe lievet 'tgeen hy mint,
Becrachticht met der daet, het woort dat ghy ontbint,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Prince.
Die aller Princen Prins, die Trou *heeft laeten* blycken*,*
aen zyne Iongers arm, meer dan oyt Pellicaen*,*
Die lieffdich overtreft oock den Samaritaen,
Wiens lieffde nimmermeer heeft connen oyt beswycken,
Die Prins die met lieffd' selffs geheel is te gelycken,
En met zijn eygen bloet zijn Kercke heeft gebout,
Die hy als 'trechte hooft noch lieffdich onderhout,
Wil met dees' zyne lieffd' u herten soe verrycken,
(Christ.lieve vrienden) dat elcx hert bewogen wert
d'Oud' mannen hulp te bied'n, te boeten hunne smert,
Soe rechte Christenen door waere lieffd' oyt deden:
Daer toe Beweg' u eerst dat Christi voorbeelt schoon,
Als ooc dijen schoonen prys, dat over-hoge loon,,
Voor al die straffe fel, die gy verwacht t'onvreden,
Indien ghy d'Armen hier gansch troosteloos veracht,
Laet varen dan den roem, nae dat alleene tracht,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Liedeken.

Op de wyse van den Lxviij. Psalm.

Ghy alle die daer Christum roemt,
Die door 'tgheloof u selven noemt
Te sijn sijn ledematen:
Al ist dat uwen mont uytspreect
Dat Godes lijefde in u steect,
Ten sal niet connen baeten,
Soe ghy aensiet ws broeders smert,
En sluytet voor hem toe het hert,
Soo dat hy blijft in rouwe.
Maer laet u roem niet ijdel sijn,
Sterckt u gheloof met daden fijn,
Soo blijncket uwe trouwe.

Denckt hoe u Christus heeft gherijft,
Siet aen sijn grondelose lijefd',
De schatten der genaden.
Die hy soe rijcklick heeft ghestort,
Op dat ghy (door sijn lijden) word
Van s'doots Verderf ontladen:
Merckt hoe hy met sijn dierbaer bloet,
V arme ziele heeft gevoet,
Bewasschen en herschepen:
Soe dat ghy blijft tot aller stont
In Godes heylsaem reyn verbont
Met lijf en zijel begrepen.
Als u ghemoet dit overleyt,
Ghedencket dan wat danckbaerheyt
Ghy weder sult betonen:
Laet hert en sin dan sijn beducht,
Hoe ghy (met weder-liefdes vrucht)
Sijn liefde sult belonen.
Hy will gheen reuck noch offer-werck,
Maer dat ghy sult (in liefde sterck)
Barmhertigheyt bewijsen,
Dat ghy sult houden s' vryheyts wet,
Den armen (in sijn plaets' geset)
Hier cleeden ende spijsen.
Dat is hem lief en waerd ghedaen,
Gewis wil hy sulckx nemen aen
Als aen sijn selfs persone:
Want t' water datmen d'armen schenct
In sijnen naem, hy steeds gedenct
Selfs in des Hemels troone.
En die der liefden werck uytricht,
Diens licht sal hy het claer gesicht
Des daeg'raets sijn geleecken:
Gods liefd' hen van 'tverderf bevrijt,
Sijn zijel besprengtse t' aller tijt,
Als soete water-beecken.

Prince.
O Princen saijt u gaven dan
Hijer onder d'armen ouden man,
Soe ghy te doen sijt schuldich:
Wie op der armen acker sayt,
Voorwaer met vreucht hy weder mayt,
De vrucht sijns saets thien-vuldich.
Daerom uyt liefd' hun dorst doch laeft,
Hun leven in u kist niet graeft,
V pont wilt wel besteden,
Maeckt dat u hulp nijet langh vertooft:
Maer soo ghy lievet Christum 'thooft,
Soe troost dan oock sijn leden.

Aensiet de joncheyt.
Dwinght u selven.
I. Duinglo.

[Haselieren van Aedwaertswoude]

Versekering ter salicheit, Fontein der deuchden, Alle geloouige voor end onder de wet, Beloofte Goods, De Mensche Christus, Mensche geslacht, Duvvel, Hel, Doot, leeringe des heiligen geests, Gelouighe in Christum, Giericheit, Ricdom, gierigaert, Acham, Achab, Iudas.

De intre van Aedwaertswou verthoont.

DAt de Mensche Christus Iesus, op den welken Godes beld, Allen [...]oovighen voor ende onder de Wet is wijsende, het Menschelijck geslacht door het, Swaert der voldoeninghe verlost: de Doot, Duyvel ende H, in de [...] van overwinninge gesloten houdende, ende dat de Leeringe des heyligen Geests, vergeselt met de Schrifture de Gheloovige in Christo daer [...] nae volght de Versekerde verlossinge ter salicheyt. Voort brengende de Fonteyne aller deughden. Daer teghens dat de Gierigaert den [...] vergeselschapt zijnde met Giericheyt, die den wortel aller quaet voort brengt, nae gaende is, ende den voorschreven wortel heftigh nae sich trecke, [...] Acham pluckte de vrucht van Eygen bederf, Achab de vrucht van Moorderie, Iudas de vrucht van Verraderije.

De roo Rosen van Schiedam. Haesrsav

Aen Siet Goodt cracht

Haerlem tot die van Aedwaertswoude

Een Minnaer die door jonst van zijn Lieff heeft ontfangen
'tblymarich troostlijck woort, nae lang' verdriet en pijn,
Mach nae des vruchts geniet so hertlijck niet verlangen,
Als mijn hert heeft verlanght nae de by-comste dijn,
Ghy die *Aensiet Godts cracht*, O *Haselieren* fijn,
En sin-rijck u vertoont, sijt dies seer wel-ghecomen:
De Heer gheleyde dy, een trou Leytsman der vromen.

Antwoordt.

Soo haest O schone Stat ons was ter ooren komen
de moyte die ghy deet om d'Arme by te staen,
En dat ghy u te hulp de *Muses* had ghenomen,
Vervreuchde ons 'tghemoet, en hebben 'tbest' ghedaen
om ons (ghelijck ghy siet) te gheven op de baen,
Dat *Phoebus* ons verlicht, verblydend' in u groet:
De Mensche salich is die d'Arme bystant doet.

Rhetorica totde *Haselieren* van Aedwaerts woude. Eyschende des Intredes verclaringhe.

Themistocles, Epyrus, Marijus, Sylla verheven,
Pompeus, Iulius Caesar eersuchtich gedreven,
Met wat arbeyt sorch, angst, pijn van hun is bestaen,
Om door hun crachtich gewelt de Wer'lt te doen beven.
Maer wat was de vrucht van hun wreed'lijc moordich dootslae*n*
wert haer eerdorst geblust? nee*n*, maer sijn meest sche*n*dich vergae*n*.
Veel gheluckiger zijt ghy Const-rijcke *Haselieren*:
Want naer ghy u betoont, schijnt ghy alre t'ontfaen
een deel der begeerder eer, om dijn Crans te chieren:
Dies wellecom wilt voorts u werck Minervich bestieren.

Ballade op de Intrede

D*adelick als Adam 'tgebodt van Godt den Heere*
door des Viants bedroch en zijns Wijfs gelaet
hadde over getreden, waer door hy ten dien keere[+]
als ongehoorsaem, sich selfs en al zijn Zaet
onderworpen heeft, alser geschreven staet:
d'eeuwige verdoemenis, 'tschrickelicxste benouwen.
Soe heeft Godt genadich (volgens zijn eeuwigen raet)
hem en Eva zijn Wijf getroost, als Godt vol trouwen
met de beloftenis, dat het Zaet vander Vrouwen
hem verlossen soude, en 'tSerptents cop vertreen.
Om dan ons Intrees sin daer vastelick op te bouwen,
Voor soe veel 'teerste lidt belangend' es gemeen:
Soe siet hier voren gaen, hem die eertijts alleen
op't Vrouwen zaet voorseyt, vertrouwet heeft voordachtich,
Wetend' dat Godts beloft nootwendich es waerachtich.

Alle Gelovige voor ende onder de VVet
es die genaempt ende Belofte Godts *gepresen,*
Hem wysend' op den Mensch Iesus Christ onbesmet,[+]
Seggende: Door u Saet soe sullen waerlick naer desen[+] [+]**1. Timo.2.9.**
alle Volckeren op de Aerd' gesegent wesen:[+] [+]**Gen.22.18.**
Wt uwen broederen de Heer verwecken sal [+]**Duet.18.**
een Propheet my gelijck, seyt Moyses, soe wy lesen,[+]
De welck ghy hooren sult, 'tjock uwer lasten al, [+]**Esa.9.**
Met uwe dryvers-stock hy breeckt en brenght ten val:[+]
Siet daer sal eene Maget ontfangen ende baren [+]**Esa.7.**
eene Soon, end' zijn naem, O soet lieflick geschal
genaemt es, Godt met ons, naer des Propheets verclaren:
Welcke beloften doen in hem geloovige varen
ontwijsselicke hoop, dies door 'tgeloof verbeyt
hy zijn verseeckerde verlossing ter salicheyt.

+*Siet voorts den* Mensche Christus Iesus *van Marie geboren,*
Genaempt Eeuwich Vader, Raet, Cracht, Vreed'-vorsten helt, +**1.Timo.2.5.**
+*Die den Vader heeft versoent, ende gestilt zijn toren,*
+*End'* 'tMenschlick geslacht *verlost van 's Doots gewelt* +**Esai.9.5.**
+*door zijn* voldoeninge, *als verwinner in't velt*. +**1.Ioan.2.**
+*De* Gevanckenis *hy gevangen heeft genomen:* +**1.Cor.15.**
+Leering des Heyligen-geest *met de* Schriftuer *verselt,* +**Colos.1.**
+*De* Gelovige in Christo *daer op wijst als den vromen,* +**Ioan.19.10**
Doende sulcx in hem seer vastelicken comen. +**Ephe.4.8.**
+Verseeckerde verlossing ter salicheyt *vroet*
die daer aen volcht, Dits dan de deucht die wy noemen, +**Solutie.**
Die oyt heeft gevvracht een mensch barmhertich liefdich goet:
Want den Mensch Iesum Christ alleen dees tytel moet
werden toegeeygent, hy heeft uyt rechter minnen
de voorseyde deucht gedaen eeuwich sonder beginnen.

Welcke deucht hant aen hant de Fonteyn aller deuchden
als haer rechten oorspronc men hier voortbrengen siet,
Verchiert met het geloof en hope vol vreuchden,
Mitsgaders met de liefd', sonder die ist al niet:
Want die hem sulcx bevindt, dat hy Christi gebiet
getrouwelick nae treed, die doet oock zijne wercken
naer 'tpont hy heeft ontfaen, zijn schat hy minlick schiet
in d'offers rechte kist: dus d'Arme te verstercken,
Dit hebben sulcx gedaen, als Godts getrouwe clercken,
Die Christi voldoening hebben te recht gekent:
Als Abraham *die soe wy in* Paulo *bemercken*
Engelen daer door heeft in zijn herberch gewent.
Hier van Hiob *hem roempt,* Tobias *exelent:*
Met Cornelius *den Hooftman dit ernstlic dreven,*
Wetende dattet was 'tgebodt van Godt gegeven.

Om te bewysen voorts 'tweede deel van ons Intrede,
Wert VVereltlicke rijckdom *hier eerst gepresenteert,*

Met Gierichеyt *verselt, die naer haer oude zede*
met alle haer vermoogh hem naestelic festeert,
De wortel aller quaet zy es en genereert:[+]
Sijnde beyde verchiert als afgoden vol envye. [+]**1.Tim.6.10.**
Siet! wie es haer dienaer die altijt veel begeert?
Tes Gierigaert, *zijn* vverck es al afgoderye[+]
met zijn begeerlicheyt de vuylstinckende prye: [+]**Solutie.**
De wortel aller quaet hy heftich naer sich trect,
Belaen met vruchten schriclic, daer hy aen elcke sye
tot boosheyt abundant wrevlich daer wert verweckt,
Soe dat niet mogelic es dat yemants pen perfect
alle 'tverschrickelic quaet soude stellen by memorien,
Want daer mede zijn vervult Schriftueren en Historien.

Doch om den sin van dien claerlijcker uyt te drucken,
Werden hier drie getuygen persoonlic gebracht voort,
Die van gierichеyts ranc de boose vruchten plucken:
De eerste es Achan, die Godt soe heeft verstoort,
Dat hy en zijn Geslacht daerom werden versmoort: [+]
Dies hy eygen-bederf afpluct quaet in't beloonen, [+]**Josua,7.**
Siet Achab *plucken af de verschrickelicke moort,*
'Twelc hy door gierichеyt aen Naboth *ging betoonen.*[+]
Volcht Iudas *den verraer, diemen niet sach verschoonen* [+]**3.Wegu.21**
zijn loffelijcken Heer, het onbesmette Lam,[+]
Die hy om zijn gewin an moordersche persoonen [+]**Matth.26**
verriet: dies hy afpluct, vanden vervloecten stam
Verradery. *Dit ist dat in ons harte quam,*
Om op des Intrees zin, Rethorica *aen te dienen*
by de Pellicanisten*, de constige Engienen*

Aensiet Godts cracht.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Den Armen.	}*Spelende Personagien.*
Schriftuerlick veermaen.	}
Medogent hert.	}
Gelovige Caritaet,	}
Onbarmhertich gemoet.	}
Gods beloften.	}
Gods dreygende gramschap.	}
Christus ten Oordeel.	}*Stomme Personagien.*
Salige Sielen.	}
Verdoemde Sielen.	}

Den Armen.
Och dat des menschen leven hier soe ongelijck,, es
En soe zeltsaem den zegen die Godt hier tijtlic zent,
Dat d'een soe arm en d'ander zie seer rijck,, es,
Ende nochtans alt'samen geschapen zijn bekent
van eenderley stof, van eenen Schepper exellent,
En vanden selven Schepper gevoeyt vverden mede,
Baert in mijn vervvondering vol droefheyts torment:
Als icker om peynse tot elcker stede,
Mijn gemoet es verstrict met mistroostichede,
Mijn lichaemelicke oogen zijn met tranen bedout,
Aensiende menich mensch prachtich van zede,
Met leckere bancketten, met silver, met gout,
Met costelicke clederen, juvvelen menichfout,
Godts mede-gaven misbruycken overdadich.
En ick daer jegens mit droufheyt benaut
ben om mijn sobere nootdruft altijts beladich:
O schicking Gods hoe zydy soe ongenadich,
Hoe hebdy u grimmige roede soe seltsaem gekeert,

Dat ghy eenige die met arbeyt gestadich
soe lange zy des macht hadden hebben gelaboreert,
haer vvist niet verquist, maer in armoe verteert,
En out gevvorden zijnde, es haer niet overgebleven
dan verstramde leden, met gicht geturbeert.
En daer tegen sie ick in rijckdom verheven
menich vvulpsch mensch, vol vvellusten gedreven,
Die sich nochtans noyt vouchden nae Godts gebodt,
Om in't svveet haers aensichts te vvinnen haer by-leven:
'tDunckt my int overpeynsen te vvesen een spodt,
Ofte anders sodanigen verborgen slodt
dat mijn slotel van desperati niet can ontsluyten.[+]
Ontbeyt vvie staet ginder, 'tschijnt dat hy zijn lodt
hier heeft geleyt, vvat sal hy vvillen uyten?

[+]**Vaderlicke sorg uyt.**

Vaderlicke sorgh.

O Armen, Armen, gaet niet te buyten[+]
de mate van spreecken u desperatie stilt,
Godts ordonnantien en verborgen conduiten
zijn u onbekent, tes vvaer hy heeft gevvilt
dat eenige van zijn Schepsels door zijn genade milt
souden zijn begaeft met tijttelicke haven,
En eenige daer en tegen in armoe getilt:
Op dat de rijc-gesegende van hare gaven
souden mildelick deylen de behouftige slaven.
Hierom hout op van despereren, buycht u gemoet
onder zijn verborgen Oordelen, vvilter niet naer graven:
VVant voor alle menschen heeft hy geschapen overvloet.

[+]**Vaderlicke sorg eerlick als een Diaken gecleedt.**

Den Armen.

Maer hoe es uvven naem, my dat te vveten doet,
Die mijn soe troostelicke redenen comt toe praten.

Vaderl. sorgh.

Ick ben Vaderlicke sorge, die nair vermogen goet
den noot der Armen oyt quam te baten.

Den Armen.

Och vvelcoom zijt, mijn hert es verblyt boven maten,
nu ick u hier vinde, troostsame Vader vol deucht:

Mijn redenen t' aenhooren en vvilt nijet laten,
Die ick u sal seggen vol ongeneucht.

Vaderl. sorghe.
Segt vry.

Den Armen.
Och Vader, behalven dat soe ghy vveten meucht,
En selfs voren hebt verhaelt, Godt in zijn raet almachtich
gevvilt heeft, dat hier op aerden altijts soud' zijn geveucht
arme gebreckige, hem selfs te helpen oncrachtich,
Oock ten tyde als 's Landts saecken staen in payse eendrachtich,
Als den verschrickelicken Crijch geen armen en maect,
Als de neringen goet zijn, als den coop-handel vvaerachtich
sonder perijckel van roverye vvert geraeckt:
Iae datmen het Gout openbaerlick en naect
mach dragen op een stock door alle landen;
Als Bancquerouten en fallatien zijn gestaect,
En andere menichfuldige bedriegeryen vol schanden,
Daer nu ons Vader-landt boven verstanden
mede vvert gequelt, O bedroufden tijt,
Merct hoe dat d'Oorloch met haer vvrede handen
soe veel vvel-hebbende luyden 'thaer heeft gemaeckt quyt,
Naect en beroyt, vol desolatien subyt,
VVeduvven en VVesen, het doet my versuchten,
Lamme en Creupele, diemen hier in 'tcryt
als hulp-soeckende schapen siet comen vluchten.
En de slapheyt der neringen doet my oock duchten,
Die als een generale straf de gemeente plaecht,
Overmits den vryen handel vol florerende vruchten,
Door dit gestadich Oorloch vvert uytet velt gejaecht.
VVaer door menich man van aensien soe seer verlaecht,
Dat hy den coop-handel geheel laet staen;
Sulcx dat daer by de vvinst vande gemeente vertraecht,
Dat vele haerder vverden mit armoe belaen:
Dese al t'samen by een anderen gedaen,
En daer by gehoocht soe veel bedructe schapen,
Die om vervolgingh haers geloofs te mogen ontgaen,

Sich begeven hebben onder 'tHollants beschermende vvapen,
Maecken sodanigen getal 'tverstant vvilt rapen,
Van desolate personen, O Vaderlicke hart,
Dat d'Aelmisse die my daer jegens comt betrapen,
Geheel in souffesant es om te stelpen mijn smart,
Het ongemack, den dorst, den honger svvart
cunnen niet gevveert vverden tot desen stonden,
Of ten zy dat ghy daer op neemt sodanich regart
O Vadelicke sorgh, door u soete faconden,
Dat meer hulps en bystant mach vverden gevonden.
'tVVelck u vertrout vvert, helpt doch mijn lyden suyr.

Vaderl. sorgh.
Ey drouvich geclach, die mijn diepste gronden
aenroert en vervvect tot compassie puyr,
Mijn betraende oogen betonen dat het vuyr
van hulp ende liefde t'uvvaerts es ontsteecken,
O Armen, Armen, hoe gaern tot dees uyr
soude ick u helpen, maer de middelen gebreecken;
Nochtans heeft Godt door zijn genade niet uyt te spreecken
dees Landen met middelen genouch voorsien
met vvelgesegende Invvoonders, soe ic hier reecken
om den noot der Armen te helpen door dien.

Den Armen.
Och heeft hy?

Vaderl. sorgh.
Claerlick jae hy: dus hem prijst met gebogen knien;
Ick sal gaen doen mijn best om u te secoureren,
Daer toe dat ick vvel raet sal vinden misschien,
Verdraecht soe lang verduldich u tormenteren
hier binnen, en maeckt groot den naem des Heeren.[+]

[+]**Pause.**

Vaderlicke sorgh ende Schriftuerlic vermaen uytcomende.

Vaderlicke sorgh.
Och jae Schriftuerlick vermaen de saecke es gestelt
als ick u in 'tbrede daer hebbe vertelt,
Ick ben teynden raet, ick vveet niet vvat beginnen,

Den *Armen* my dagelicx ten ooren relt,
En ick en ben niet voorsien van soe veel middelen of gelt
om hem te helpen, en den noot te vervvinnen:
Derhalven ick u de saeck vvel hebben vvillen ontbinnen,
V biddende dat ghy in desen grooten noot
my als getrou Raetsman mit verstant en sinnen
assisteren vvilt vvant u kennisse es groot.

Schriftuerlick vermaen.
[+]O *Vaderlicke sorgh* op der aerden cloot
doe ick niet lievers dat u te baten
in u Goddelicke voornemen tot inder doot,
Blijft altijts volstandich sonder aflaten.

[+]Schriftuerlick Vermaen gecleet als een leeraer

Vaderl. sorgh.
VVat raet dan?

Schriftuerlick vermaen.
Ick sal my gaen vinden by alle staten
van menschen, die Godt heeft gesegent rijckelick
met tijttelicke gaven, 'tverstant vvilt vaten:
Dese sal ick vermanen en straffen gelijckelick,
Dat zy volgens 'tgebodt des Heeren autentijckelick
den Armen bystaen, en mildelick zijn gedachtich;
De reden verseeckert mijn hope en besvvijckelick,
Dat niet ydel sal keren het vvoort vvaerachtich;
Met in d'ootmoedige herten vvercken crachtich
oprechte barmherticheyt niet om volprysen,
Die haer handen opende haer schatten deelachtich
den Armen maecken sullen, naer der liefden advysen.

Vaderl. sorgh.
VVel doet doch u debvoir, vvilt geringh gaen bysen,
VVant den noot vereyscht geen lange tyden,
Al 'tgunt datmen onder mijn sal bevvysen,
Sal vvel besteet vvorden aen allen syden.
[+]Ick gae binnen Godt bidden, dat u daet vvel mach gedyden.

[+]Vaderlicke sorg binne*n*

Schriftuerlick vermaen alleen op Toneel wesende seyt.
Godt Vader almachtich, Schepper rechtvaerdich,
Verlicht doch de harten door u goetheyt playsant,

Die ick nu sal ontdecken uvven vville eervveerdich,
Vande bystant der Armen nae het recht verstant,
Hola vvien sien ick ginder? dien comt vvel ter hant[+]
om aen hem te beginnen: ick val hem aen boort;
Mijn dunct 'tis Medogen hert de rechte quant,
Ick vved ick hier ten eersten sal vverden verhoort,
hy die es boven alle Hemelen 'tlevende vvoort,
Die om den mensch overvloedige rijckdom te geven[+]
selfs arm es gevvorden, die vvensch ick dat recht-voort
u vvaerde vrundt, voor een groet moet aencleven.

[+]**Medogent hert comt uyt.**

[+]**2.Cor.8.9.**

Medogent hert.

Ick danc u minlick: vvant van alle mijn leven[+]
en mach ick niet aengenamers vverden gegroet;
VVellecoom mijn lieve bekende verheven,
De oorsaeck uvves compstes maect my doch vroet.

[+]**Medogent hert gecleet als een simpel man.**

Schriftuerl. vermaen.

Vaderlicke sorgh den getrouvven Herder goet
heeft my te kennen gegeven met droevige reden,
Hoe seer den noot der Armen in overvloet
dagelicx vermeerdert in Dorpen en Steden,
Sulcx dat hy teynden raet is den naecten te cleden,
Den hongerigen t'spysen, of den dorstigen te laven met,
Of ten zy d'aelmis vermeerdert, dit dee my tot u treden,
Om u te vermanen, dat ghy naer Godts gebiedende VVet[+]
van't gunt daer ghy als Rentier over zijt geset,
Hem mildelick assisteert mit barmhertige vvercken,
Brengende u schatten voor zijn voeten suyver en net,[+]
Ten eynde hy die uytreyct om den Armen te verstercken.

[+]**Deut.15.21**

[+]**Act.4.34.**

Medogent hert.

O druckige tydinge, ghy jaecht my in droefheyts percken,
Mijn es bitterlicke vvee, al mijn solaes verloopt:
VVant als Vaderlicke sorg den noot der Armen doet mercken,
Soe moet de saecke met soberheyt zijn geknoopt,
Mijn invvendich gemoet es tot medoochsaemheyt gehoopt,
Hoe gaern soude ick den Armen helpen gemeyn,
Maer eylaes 'tgene dat my aldermeest noopt

dats, dat mijn tijtlicke middelen zijn te cleyn,
De vville es goet, maer de macht certeyn
ontbreect mijn, o vvaerde vrundt vol trouvven:
VVant het gunt ick mach geven, en es maer een greyn
inde sack vol armoede vol benouvven,
Ick moet het ontvouvven.

Schriftuerl. vermaen.
VVilt daerom niet verflouvven
+om den Armen te deelen, nair de maet ghy hebt ontfaen,
Al hebt ghy vveynich, laet daerom de liefde niet vercouvven. **+1.Cor.8.**
'tExempel vande Macedoniers vvilt vlytich nae gaen,
Die van haer vveynich seer getrouvvelick hebben gedaen
den Armen bystant, en boven haer vermogen bedacht;
+VVant ist dat de bereyde goetvvillicheyt naer Pauli vermaen
voren gaet, soe ismen angenaemelic geacht, **+1.Cor.8.12.**
Niet nae datmen niet en heeft, mer na datmen des heeft macht.
+D'offerhande van d'arme VVeese stelt u voor oogen,
Des vvelcx cleyne gifte vvas van meerder cracht **+Luce.21.**
als vvesende van hare nootdrufticheyt getogen,
Dan alle den schat die de rijcke van groot vermogen
gegeven hadden van haer overvloet.
+Oock seyt Augustinus, soe zijn schiften betogen,
Datmen d'aelmisse der Armen verre achten moet **+August. in quest. verst. benod. Test 4.I.24.**
boven d'aelmisse der Rijcken: VVant de Rijcke onvroet
geeft, vertrouvvende op zijn overvloet in zyne kisten,
Maer d'Arme betrouvvende opte Heer. Soe oock doet
mijn alderliefste, en laet des Viants listen
u van dees meyning niet leyden, vvilt liever jegens hem tvviste*n*,
+Deylt den Armen, al most ghy met u arbeyt
suerlick verdienen; ten es geen verquisten, **+Ephe.4.24.**
Mer Godt een aengenaem offer vvelrieckende toebereyt.

Medogent hert.
Schriftuerlick vermaen u dringende bescheyt
mijn overredende doet my moveren,
Den Armen tot onderstant van zijn nootdrufticheyt
van mijn goederen te deelen, soe veel ick can ontbeeren.

Schriftuerl. vermaen.
Dats een goet voornemen: en inden naem des Heeren
laet al u doen zijn, van 'tbegin totten ent.
Siet vvie dat hier compt, dees sal u vvel assisteeren[+]
in u prijs-vvaerdich besluyt, als hulpersse exellent:
Tis u Suster, *Geloovige Caritaet*, die ghy vvel kent,
De deuchtsaeme Fonteyn niet om vol loven,
De vervullinge des VVets es zy pertinent,
Niet soeckende baet tot haer selfs behoven:
Sy es lanckmoedich, vriendelic, heeft noyt eymant verschoven,
Sy benyt niemant, noch niemant zy en liecht:
Sy blaest niet op, maer es stichtelick den groven,
Sy es langmoedich, mer tot verbittering zy niet en vliecht,
Sy es rechtveerdich, niet archdenckende, noch bedriecht,
Sy verblyt haer niet van ongerechtige malitie:
Maer inde vvaerheyt zy verheucht, zijnde daer'in opgevviecht,
Zy gelovet, lydet, ende hopet al sonder ambitie:
Suyver van conscientie, en reyn van harten es haer conditie,
Ongeveynst in't geloof in alle manieren.
Daerom in voorgenomen deuchdelicke exercitie
vvilt haren raet volgen in alle duvvieren,
VVant zy sal de saecke sulcx bestieren
dat ghy in 'tminste daer in niet en sult verdvvalen.

[+]**Geloovige caritaet uyt**

Medogent hert.
Sijt vvelcom lief suster goedertieren.

Geloovige Caritaet.[+]
Ic bedang u mijn broeder vol soete talen:
Hebt ghy hier yet te doen? vviltet my verhalen.

[+]**Geloovige caritaet een vrouwe personagie.**

Medogent hert.
Compt, ick sal u hier binnen doen hebben 'tverstant,
Daer ghy my mijn koffers en kisten sonder falen
sult sien ledigen om te bestellen ter rechter hand
mijn tijttelicke goet, my van Godt toegesant. [+]

[+]**Geloovige caritaet en*de* Medogent hert, binne*n*.**

Schriftuerlick vermaen.
Ontbeyt, dits een goet begin, het doet my droefheyt staecken,
Dat Medogent hert dus Goddelick zijn saecken

door Gelovige caritaet uyt te voeren begint:
Ick vveet had hy nu macht na vvil, hy sout soe maecken
dat Vaderlicke sorgh soude geraecken
uyt alle zijn svvaricheyt: maer zijn bevvint
en es niet seer groot. Daerom ick bevint
voor't best, dat ick de saecke vvyders anvat,
Om te sien, vvie datter noch sulcx es gesint,
Dat hy om Godt te behagen deylt den Armen zijn schat.
+Mer hola, vvie staet ginder, vvie mach doch vvesen dat?
'Tschijnt 'tis een man van vermogen; ic vvil hem anspreecken,
VVil hy doen als Medogent hert, ick gelove plat
dat den Armen vvert geholpen van zijn gebreecken.
Goeden dach vrunt.

+**Onbarmhertich gemoet uyt.**

Onbarmhertich gemoet.
+Goeden dach.

+**Onbarmhertich gemoet trotsich gecleet**

Schriftuerlic vermaen.
Ick come hier gestreecken
om u aen te dienen een saecke van svvaer gevvicht.

Onbarmhertich gemoet.
VVat saeck es dat?

Schriftuerlic vermaen.
Maer Vaderlicke sorgh die es gesteecken
vol svvaricheyt, om dat hy geen middelen sicht
om den Armen genouch te helpen, of ten zy hy vvert verlicht
met meerder aelmissen, dan hy tot noch toe heeft ontfanghen:
Ende alsoeghy als des vermogende zijt verplicht
om den Armen te helpen uyt het verstrangen,
Soe sult ghy tot Vaderlicke sorgh nemen u gangen,
+Of tot den Armen, die altijts onder u vvoont,
En hem van 'tgene ghy besit, soe vele uytlangen,
Dat zijn commerlick gebreck mach vverden verschoont.

+**Deut,15.11.**

Onbarmhertich gemoet.
VVie ick?

Schriftuerlic vermaen.
Iae ghy.

Onbarmhertich gemoet.

Soe vvaer ick vvel dapper gehoont:
Laet dees Bedelaers selfs vvinnen en erven,
Op dat zy van haer aerbeyt vverden geloont,
En haer vvinst mogen verstrecken jegens haer bederven;
VVant die arbeyden vvil, derf van honger niet sterven.

Schriftuerl.
Hoort, alvvaert datmen om een penning cocht een broot van tien pont,
Al mocht men om een stuver een ton Pharao vervverven,
Iae al vvaert datmen alderley toespys byder straten vont,
En datter meer gelts te vvinnen vvaer, dan tes tot deser stont,
Soe souden echter armen op aerden vvesen.
VVant 'tgunt gesproken es door des Heeren mont,
Es vvaerachtich en sal vvaerachtich blyven naer desen:
Daerom doet uvve hant op, vvilt den Heere vresen,
En helpt uvven broeder die in benautheyt leeft,[+]
Die met u een vleesch es en draecht gepresen, [+]**Deut.15.**
als ghy het Even-beelt Godts met liefde aencleeft,
Eet u beete niet alleen, en den bedruckten geeft[+]
troost, als haren vader mit een verblyden, [+]**Hiob.31.15**
Leent hem u schatten, die ghy vveet dat niet en heeft[+]
u yet vveder te geven tot geenen tyden. [+]**Luce.6.35.**

Onbarmhertich gemoet.
Neen ic, hola, dien raet stel ick besyden,
Ooc om dien te volgen en heb ick geen moet:
Ick sou soe doende, selfs haest gebreck moeten lyden:
VVant dit volcxke*n* es soe onbeschaemt, zy haelde*n* al mijn goet.

Schriftuerl.
VVie den Armen ontfarmt, vveest dit vvel vroet,
Die leent den Heere, naer Salomons ontfouvven,[+]
Daer van ghy al vvat ghy besit (mit overvloet) [+]**Prov. 16.17.**
selfs als een Rentier te leen moet houvven:
Dus gehoorsaemt u eyge*n* heer, die*n*t hem als knecht vol trouvve*n*,
Deylt u verganckelicke schatten zijn leden teer,
Op dat hy sijn gaven geestelic op u laet neder douvven:
En vvilt ghy een goet Coop-man zijn, nair Augustini leer,[+]
Of eenen groten vvoeckenaer, soe geeft met goet begeer [+]**Avgust in Epist.**

'tgunt ghy alhier niet behouden en sult mogen
om t' ontfangen, dat ghy verliesen moocht nimmermeer,
O onbarmhertige hert stelt u dit voor oogen,
En vvilter nae poogen.

Onbarmhertich gemoet.
Maer by gedoogen,
Mach ick nair mijn will 'tmijn niet gebruycken vrouch en laet?
Ick vveet het mijn beter besteet, ten dient soe niet vervloogen,
VVant ic heb ooc genouch te doen om te vervolge*n* mijn staet

Schriftuerl.
O ghy sorchvuldige vreck, in vveldoen opstinaet,
U selfs te vergeefs quellende by dagen en nachten,
Die middelen daer u den Goddelicken raet
belieft heeft, als Rentmeester over te doen vvachten,
Soudt ghy employeren tot behouf vanden Armen verachten,
En niet tot verquisten, als ghy doet broosselick,
By den geenen, die om hem te voeden selfs hebben machten,
Afsnydende sulcx u vvellusten Godloosselick.
Noot hem die u niet noden en mogen onnoosselick:
[+]VVant ick seg u voorvvaer, het is een roof der Kercken
met u overvloet 'tgoet der Armen boosselick, **[+]Hieron. in Epist.**
Den selfs vvelhebbende te verstercken,
VVilt van het ingevvant der hongerigen u prijs mercken,
Ende niet vande berstende overvloedige buycken;
[+]VVant siet het is een ongeluck in alle percken,
Te dvvingen boven nootdruft den dranck te gebruycken: **[+]A[mos] in Ser, 231 de Tem**
Die alrede van volheyt schier in haer selven souden duycken,
En den Armen te vveygeren, 'tgunt hy voor der deuren bidt,

Onbarmhertich gemoet.
Ick en heb geen groot verstant van u redens ontluycken'
Dan altoos ick vveet seeckerlicken dit,
Daermen om voor te spreecken dus seer op es verhit,
Dat het de beste nieuvvers nae zijn van haer magen;
VVant vvanneermen hem vvat geeft, der kannen lidt
vvetense onder den duym niet dan al te veel te doen vvaghen.
Daerom hoe datse stenen ofte clagen,

Sy sullen mit mijn clederen niet sitten in d'asschen.

Schriftuerl.

Neen hoort, daerom moet ghy in 'tvveldoen niet vertragen:[+]
VVant al vveet de Lant-man dat niet al sal vvassen,
Het zaet dat hy saeyende inder aerden gaet passen,
Soe en laet hy daerom nochtans het saeyen niet:
Alsoe oock ghy, wilt om u aelmissen te saeyen rassen,
VVant gelijc als 'tzaet salder ter rechter hant van comen yet.

[+]**2.Tessal.1**

Onbarmh.

Ick blijf by mijn voorgaende, en sing t'oude liet,
'Tis sich voor dich, dats mijn beste verstant,
En oock al houd ic het mijn, niemant es te cort geschiet;
Dus moecht ghy vvel op een ander vvetten u tant.

Schriftuerl.

VVeet ghy niet dat ghy u broeder doot als metter hant[+]
die van armoe vergaet met gebreckelick suchten,
Onthoudende hem zijn behoeft, zijn leven in armoe gespant
ghy in u kisten sluyt, ghy moecht vvel duchten,
Zijnde sulcx een doot-slager, dit zijn u vruchten
ghy onbarmhertich gemoet, vvilt u bekerende zijn.

[+]**[...] in Psal. 25er immaculate**

Onbarmhertich.

Vredenen voorvvaer zijn niet dan cluchten,
Soude ick om dat ic bevvare het myn,
Een doot-slager zijn, voorvvaer tes mijn pijn,
V vervvijt te verdragen het doet mijn verstooren,
Ick gae by mijn geselschap om te drincken den vvijn;
Ooc begeer ic naer u redenen niet te hooren
Ic sach liever al de bedelaers in armoe versmooren.[+]

[+]**Onbarmhertich gemoet 'tbinnen**

Schriftuerl.

Iae daer toont ghy te recht u vvolfsche hart,
VVant het zaet in u gevvorpen, valt als onder den doren,
VVaero*m* het om vrucht voort te brenge*n* geheel onbequae*m* vvare*n*
Ick beclage u eylacen mit een geestelicke smart,
Siende dat u, u aertsche goederen bestricken,
Och of ghy vvaert verandert als vvit en svvart,
Dan soud' u 'tgoet dienen, nu ist u een verschricken,

Gods vrese faelgeert u, hoe vvilt ghy micken
opte vvijsheyt des Heeren met mildicheyt gepaert,
Dat ghy den Armen deelet, Godt soudt soe schicken
dat ghy meerder dan nu gesegent vvaert,
En soud' mids dien over u trecken Gods genade goet van aert.
Ick gae binnen om te sien hoe Vaderlicke sorgh vaert.

+Medogent hert ende Geloovige Caritaet uyt.

+Pause.

Medogent hert.
Comt Suster laet ons gaen, doch der saecken last
vvert u toevertrout, hout daer, neemt gy den schat

Geloovige caritaet.
Dus doende, mach *Vaderl. sorgh* an middelen geraecken vast,
Om den Armen in zynen noot te helpen vvat.

Medogent hert.
Ghy hebt immers het broot en den drancke nat,
Daer ick van seyde, en al d'ander spys mede.

Gelovige caritaet.
Iae ick lieve Broeder: vvant den Armen mat
moet ghy noch huyden daer van doen bystandichede.

Medogent hert.
Ontbeyt, *Vaderlicke sorgh* vvoont hier ter stede,
Heb ick het vvel onthouvven: jae siet dit es zijn huys,
Genaemt, VVyse regering, daer es emmers vrede
en eendrachticheyt altijts sonder confuys.

Vaderlick sorgh uytcomende, Geloovige Caritaet de rechter, ende Medogent hert de slincker hant gevende, seyt.
Ick heet u vvellecoom reyn Maechdeken kuys,
En oock u Medogent hert tot deuchden gevvent.

Geloovige Caritaet.
Hier, hout daer dien beurse mit munt ende cruys,
Geeft u mijn broeder, door mijn vader exellent.

Medogent hert.
Ten eynde dat ghy den schat daer in present
getrouvvelick anden Armen soudt deylen uyt:

VVant Schriftuerlic vermaen u vvel bekent
heeft mijn den grooten noot der Armen beduyt,
Seggende dat ghy vvaert teynden raet en besluyt
om den Armen te helpen, overmidts middel gebrac,
En soe lang ick om geven heb macht of virtuyt,
En mach den Armen niet lyden ongemack.

Vaderl. sorgh.
Hy die 'tHant-schrift des Vyants anden cruyce stack,
En om s'menschen leven den doot ging besuyren,
Vermeerdere u geloof, soo't noch es svvack,
Tot belooninge van dees vveldadige cuyren,
Nu en vvil ic vertouven tijt, dagen noch uyren,
Om te stellen in't vverc dees gave groot,
En mit goeden raet de saecke sulcx besluyten,
Dat soe ver het strecken mach, vverd' geholpen der arme*n* noot.

Geloovige Caritaet.
Siet hier is noch dranc, mitsgaders spys en broot,
Deylt het den hongerige*n* en dorstige*n*, om 'tgebrec te verdryve*n*,
Hout daer zijn clederen, cleet den naeckten bloot.

Medogent hert.
En vvilt den Armen (ist mogelic) van als geryven;
Ontbreect u noch yet, vvilt my ontbieden of schryven:
VVant al mijn vermogen t' uvven besten es.

Geloovige caritaet.
Iae soe lang ick by mijn broeder mach vvonende blyven,
Soe heeft den Armen tot hem een vry acces.

Medogent hert.
Maer voor al Vader es mijn versouc op u expres,
Dat ghy den Armen beneffens 'tuyt deylen van dese dingen
dienende alleen tot lichaemelicke onderhout nae mijn les,
Mit geestelicke spyse vvilt versorgen sonderlingen,
Daer door ghy zijn ziel Hemels voetsel sult toe bringen.
Dat zijn getrouvve vermaningen in Gods vvoort gefondeert:
VVant den mensche leeft niet alleen ('tverstant vvilt omringe*n*)[+]
van 'tbroot, maer van elck voort, dat uyt Godts monde keert. [+]**Mat.4.4**
Volgens vvelcke loffelicke spreucke (Vader vvaerdich gheeert)

VVilt door u hooch verstant, daer ordre op ramen,
Dat in allen des Heeren naem mach vverden geglorificert.
[+]Ick vertrou u vvijsheyt de saecke; vvy gaen nu binnen te samen,
Die oprecht in zijn gemoet handelt, derf sich niet schamen.

[+]**Geloouige Caretaet en Medogent hert binne*n***

Vaderl. sorgh.
O deuchtsaem hert, door de liefde gejaecht,
Die ten behouve van de Armen, door liefde hooch van namen
Niet alleen nae 'tlichaemlick, maer oock nae 'tgeestelic vraecht
Als een spyse die de ziele aldermeest behaecht,
Dies ick u Godt bemurvver der harten moet love,
Die soe getrouvvelick voor u arme leden sorge draecht:
VVaer uyt ick bevinde Heer, dat ghy uyt u Throon van boven
Geloovige Caritaet hebt neder geschoven,
In't gemoet van Medogent hert perfect,
Die daer door met sodanigen yver es bestoven,
Dat hy tot hulp vanden Armen invvendich es vervvect
[+]Maer hout, vvie macht zijn, die ginder 'thooft uyt steect:
My dunct, can ick vvel sien, het es den Armen.

[+]**Den Armen uyt.**

Den Armen.
Ick geloof immers niet dat Vaderlicke sorgh met my gect,
Nochtans ick en vveet niet hoe ick verstae dees tarmen,
Hy trooste my onlancx op mijn druckich karmen,
Dat hy mit uyterlic vermogen sou doen zijn best,
Om eenige harten tot barmherticheyt te vervvarmen,
Ten fine, ick mocht geholpen vverden in't lest;
Mer eylacen! daer en volcht niet vande rest,
Daerom ick sie hope van hulp in't Oost noch VVest,
O desolaet leven, suldy aldus desolaet sterven.

Vaderl. sorgh.
Beyt neen ghy, u droufheyt vvilt afkerven,
Siet hier es genouch broot, spijs en bier,
Klederen en gelt, hout daer, tast toe, 'tsijn u erven,
V van Godt gesonden, danct zijn Goddelic bestier.

Den Armen.
O geluckigen dach O harten goedertier,
Die dit bearbeyt hebben, mijn hart bedanct u spoedich.

Vaderl. sorgh.

VVeest verduldich in u lyden, hout goede manier,
Godt sal voor u sorgen als een Vader goedich,
Die vercoren heeft deser vverelt armen ootmoedich.
'Tvoorbeelt des Heeren Christi u voor oogen set,
Die arm es gevvorden, om u rijck te maecken overvloedich:[+]
VVant door u armoede ghy zijn Even-beelt zijt net, [+]**1.Cor.8.9.**
Dies zijt seecker dat u armoe in Christo heylich es met.
VVant de Meester die immers niet minder es dan de Knecht,[+]
Zijn Schepper des Hemels en der Aerden, hier op let, [+]**Mat.10.24.**
Is armelick in een stal geboren (soe Lucas berecht,)[+]
Continueren*d*e inden selven staet, heeft niet daer hy sijn hooft op lecht,[+] [+]**Luce.2.7.**
Niet tegenstaende, de vogelen hebben nesten en de vossen holen, [+]**Mat.8.20.**
Ist dat u, u ongemackelick leger aenvecht,
Troost u mitten Patriarch Iacob, (ghy en sult niet dolen)[+]
Die zijn hooft op steenen oor-kussens te rusten heeft gescholen. [+]**Gene.28.11.**
En soe ghy u qualick gecleet te zijn bevint,
Het exempel van de Apostel Paulo laet in u zijn bevolen,[+]
Die met naectheyt es versocht, en de soe u berint, [+]**2.Cor.11.27.**
Honger, dorst, of coude, d'selve Apostel dit versint
heeft allen die geleeden, op menich termijn.[+]
Hierom d'Aelmis u gegeven, niet onnuttelick verslint, [+]**2.Cor.11.27.**
Maer alleen tot u onderhout, vvilt u vvachtende zijn,
Neemt simpel u nootdruft, niet te veel, 'tvvaer arger als fenijn.

Den Armen.

Ick sal Vader u heylsamen raet volgen onbevreest,
Om mit dese gaven t' huys te gaen ick my nu pijn,
Ten eynde ick vvat mach verquicken mijn benauden Geest,
Ick vvoon in't huys *Desolaet, leven,* somen hier leeft.[+]

[+]**Den Armen binnen.**

Vaderlicke sorgh.

Iae dats my kennelick, en van harten quellende,
Mit een invvendige bedroeffenisse aldermeest,
Cond' ick op u vvoon-plaetse ander ordre zijn stellende,
Ick soude niet naer laten, maer mijn daer toe zijn versnellende,
En maecken dat ghy vvoonde in eerlick onderhout,
Dat ic over lang begonst heb te maken; hoort vvat ic ben mellende,

En ongevaerlic als nu omtrent ten halven es gebout,
Daer ic 'tvverc moet late*n* beruste*n* by 'tgebrec 'tmaeckt my benout
vande aelmisse van d'onbarmhertige naer hun vermogen:
VVant zijn liefde tot den Armen vind' ick heel vercout,
Overmits zijn gemoet tot onbarmherticheyt es gebogen;
Nochtans acht ick, dat hem de saec gestelt es voor oogen
door Schriftuerlic vermaen, ick verlang naer tyding: vvant
misschien sal hy hem nair Schriftuers heylsamen raet vogen,
[+]En mitsdien den Armen reycken zijn milden hant.

[+]**Schriftuerlic vermaen uyt.**

Schriftuerlic vermaen.
Gegroet zijt Vaderlicke sorgh, der Armen bystant,
Hoe staen nu de saecken, comt u niemant te baten?
Heeft mijn trouvve vermaninge u niemant toegesant,
Om aen u voor den Armen te doen caritaten?

Vaderlicke sorgh.
Bylo jaet: vvant Medogent hert heeft niet naer gelaten
door Geloovige Caritaet, te geven veel,
Naer advenant zijn macht, maer 'tquelt my boven maten,
Dat hy selfs soe vveynich heeft, hy can my maer helpe*n* een deel,
En mit vveynich aelmisse, dit is heel scheel,
En can ick den Armen naer mijn sin niet assisteren:
Want in plaets dat hy vvoont in desolaet leven geheel,
Soud' ick hem gaern in eerlic onderhout logeren,
Op dat ick d'aelmisse mocht verstrecken mit eeren,
[+]En dat men siecx in mijn bedrijf geen bedelaer en vont.

[+]**Deu.15.**

Schriftuerl.
Dat vvaer prijsselick.

Vaderl. sorgh.
Iae maer de materialen manckeren,
Dies mijn gebouvv ten halven blijft staen tot deser stont:
Och hebt ghy den noot niemant meerder vermont
dan Medogent hert, segt my de secreten.

Schriftuerl.
Iae ick hebt 'tOnbarmhertich gemoet oock gedaen cont.

Vaderl.
VVel vvat seyt hy?

Schriftuerl. vermaen.
Hy en vvil nergens min van vveten,
'Tschijnt hy heeft liefde en Godts vrese geheel vergeten

Vaderl.
Soe ben ick teynden raet.

Schriftuerl.
Ende ick noch niet:
VVant hope hout den moet noch onverbeten.

Vaderl.
Sout ghy noch hoop hebben om in dit verdriet
raet te schaffen, my duydelic bediet.

Schriftuerl.
Ick hebt altoos in't sin eens te versoocken.

Vaderl. sorgh.
Hoe sult ghy't doch aenleggen? singt mijn dit liet.

Schriftuerl.
Hoort, ghy vveet ick heb Medogent hert aengesproocken,
Met het Onbarmhertich gemoet, in boosheyt gedoocken,
Om de saecke by ons hier voren verhaelt,
VVaer naer hem Medogent hert soe heeft gaen vercloocken,
Dat hy naer vermogen zijn schuldigen plicht heeft betaelt;
En hoe vvel uyterlicke macht van hem nu es verdvvaelt,
Godt mach hem hier nae noch veel zegens geven,
Vaer omme ic de belofte Godts ongefaelt
geresolveert ben hem te schicken beneven,
Die sal hem, comt hem meerder rijcdom t' aencleven,
Veroorsaecken tot meerder giften: niet cleyn
en blijft hy ooc van desen doen al zijn leven,
Hy sal te vlytiger doen, 'tgunt hy nu doet alleyn.
Vant de *belofte Godts* vvaerachtich certeyn
sal hem seggen, *wat loon dat die verwacht*
die alhier den Armen troost uyt liefden reyn
Ende soe veel aengaet, *'tonbarmhertige gedacht,*
Die 'tgebodt Godts in 'tbystaen vanden Armen niet betracht,
Sal ick Godts *dreygende gramschap* doen anhooren,
Die hem sal verclaren *vvat straffe onsacht*

die d'Arme troosteloos veracht sal comen besporen.
Ten eynd' hy sich bekeert, of ten minsten van te voren,
gevvaerschout es, en over my niet heeft te clagen.

Vaderl.
En valt het dan alst nu doet, ist dan niet verloren?

Schrift.
Neent geensins: vvant Godt helpt nair zijn vvelbehagen,
Noch als 'smenschen raet uyt es, dus vvilt niet vertsagen;
Comt binnen, en hoort hoe sich mijn voornemen sal toe dragen,
Soe mogen vvy daer nae de saecke vvyders beraetslagen.

+Medogent hert ende Geloovige Caritaet buyten.

+Pausa.

Medogent hert.
Segt suster, hebt gy opten vreemdeling vvel gepast,
Die op huyden gevveest is by mijn te gast:
Och hoe verblijt vvas hy, my gedeynct hoe hy t'eeten custen,
VVant hy hadde den geheelen dach gereyst en gevast,
Sijn leden vvaren vol vermoeytheyt getast:
Ick geloof dat hem 'tslapen seer vvel moet lusten.
Is zijn bedde oock' gemaect, om bequaem daer op te rusten?
Is hy van als voorsien? maect my dat vvijs:
VVant dat hem yet gebrack, 'tvvaer quaet dat ghy't versuften,
De vvijl hier voor sodanige is goet Logijs.

Geloovige Caritaet.
Iae hy is van als voorsien, oock van dranck en spijs
om morgen mit het te nemen opte reys.

Medogent hert.
Dats vvel gedaen suster, u vverck es propijs:
Maer hoe macht mitten bloet zijn, stae ick vast en peys.

Geloovige.
VVat bloet?

Medogent hert.
Die ick gisteren vvas besoucken, en naer den vleysch
bevangen vvas mit eene cranckheyt svvaer,
En boven dien en is hy niet nae den eysch
van zijn grote siecte versien vervvaer,

Van spijs, dranck en behouften eenpaer,
Als sodanige siecke altijts plegen.

Geloovige.
Hoe es zijn naem?

Medogent hert.
Toevallende gebreck, dies sult ghy claer
dees dranck en spijs hem t'huys gaen dregen,
By avontuer sal zijn hart zijn genegen
naer verandering van spijs, 'tdoet somtijts boet.

Geloovige Caritaet.
Ick sal het altoos tot zynent gaen legen:
VVant nae ick verstae, t is een armen bloet,
Lust het hem niet, t is voor zijn kinderkens goet.

Medogent hert.
Maer ontbeyt eer ghy noch gaet, neemt dat gelt met.

Geloovige.
VVien sal ick dat brengen?

Medogent hert.
Het *Onbarmhertich gemoet*,
Die om gelijcke somme heeft in Gevanckenis geset,
'tBenaude hart by naest van droefheyt verplet:
En siet daer, dats voor de costen, verlost hem bloot,
Om dat hy uyt vvesende, naer Godts vvet
in't svveet zijns aensichts mach vvinnen zijn broot.

Geloovige.
O broeder, u bevelen als helpende ter noot,
sal ick gaen volbrengen met haesten groot.[+]

[+]**Geloovige binnen.**

Godts beloften uytcomende, seyt.[+]
Nu vvil ick volgens den raet van Schriftuerlick vermaen,
By den vveldadigen man Medogent hert gaen,
En troosten hem in zijn deuchdelick beginnen,
(Dats naer 'tgebodt Godts den Armen by te staen:)
VVant het is niet genouch de hant anden plouch te slaen,
Maer in't volherden bestaet het vervvinnen.
Ontbeyt, my dunct ick sal hem hier ten eersten vinnen.,
Hier coom ick vvel te pas, om hem te spreecken fijn,

[+]**Godes beloften uyt**

Hy moet fantaseren, soo't schijnt of yet sonder versinnen,
Dat eenich sints voor den Armen sal voorderlic zijn,
VVant hy trect geheel aen der liefden lijn.
Dies spreeck ick hem aen. Sijt gegroet Medogent hert.

Medogent hert.
Dat loon u den oppersten Medecijn,
Die om 'smenschen verlossing sterf met smert.

Godts beloften.
+D'aelmisse die by u gegeven vvert,
Sijn voor Godt in gedachtenisse op gecomen: +**Actor.2.10.**
+Daerom sal u licht op gaen inde duysternis svvert,
V donckerheyt sal zijn als den middach sonder schromen. +**Esai.58.10.**

Medogent hert.
Hoe es uvven naem? vvilt my die toch nomen.

Godts beloften.
Ick ben *Godts beloften*, u van Godt gesent,
Om u te verseeckeren, ten zijn geen dromen,
+Dat u niet sal overcomen commerlic ellent,
Om dat ghy den Armen geeft in zijn torment; +**Prov.28.27**
Siet uvve gerechticheyt sal eevvich blyven,
+V horen sal in hocheyt mit eeren zijn bekent:
+VVant de lendenen der Armen u mit segen verstyven, +**Psal.112.5.**
+V tijckelic saeyen sal u sulcx doen beclyven, +**Hiob.31.20**
Dat ghy daer door ooc rijckelicken maeyen sult: +**2.Cor.9.6.**
+Ghy en sult niet verlaten vverden, vvilt vreuchde bedryven,
Noch u zaet om broot gaen, maer zijn vervult. +**Psal.37.25**.

Medogent hert.
O Godt Vader almachtich, Heere gedult,
Sal mijn door u genade soe veel vvorden toebereyt
voor 'tvveynich dat ick doe? en 'tis immers niet dan schult:
Oock en geef ick van't mijn niet, alsment vvel overleyt
+VVant de aerde is u Heere, soe David seyt,
En alles vves daer in es, niet uyt gesteecken. +**Psal.24.1.**

Godts beloften.
+Iae salich zijt ghy barmhertige, vvant barmherticheyt
sal u geschieden, naer des Heeren spreecken, +**Matt.5.7.1**

Siet ghy sult geluckelijc zijn gebleecken,[+]
VVant u daet hier naer vergelden vvorden sal, [+]**Luce.14.12**
In d'opstandinge der rechtvaerdigen, 'tsal niet gebreecken,
Iae sal u int't openbaer vergolden vvorden al
by uvven Hemelschen Vader, vvat ghy 'tgetal[+]
zijnder armer leden heymelick hebt bevvesen, [+]**Mat.6.**
En u loon sal oock groot zijn vvant u schatten niet smal,[+]
Versamelt gy inden Hemel, by den heyligen mits desen,[+] [+]**Luce.6.35.**
Daer ghy voor dief noch voor motte hebt te vreesen.[+] [+]**Luce.12.23.**
En ghy maect dat door u liefde des Heeren naem[+] [+]**Mat.6.19.**
by velen vvert gedanct, en loffelijc gepresen. [+]**2.Cor.9.12.**

Medogent hert.
O grote Beloften.

Godts beloften.
Die sullen u geschieden alle te saem,
VVilt des sonder tvvyfel geloven bequaem:
VVant die het belooft heeft, die es getrouvven[+]
Tis den belover die Adam sonder blaem [+]**Heb.11.12.**
belooft hadde, dat het zaet vander vrouvven
'tSerpents cop sou vertreen, en an stucken douvven.
Iae die belooft had Abraham den vader,
Dat zijn zaet sulcx soude verminchvouvven
als de sterren des Hemels alle te gader:
Sulcx dat zy de beloften vanden eeuvvigen berader
hebben gelooft, als vvarense haer sichtbaer vertogen,
Die in haer vvrachten sodanigen verseeckerden Ader,
Dat sy haer toesegginge sagen als voor oogen,
Ende inde verseeckerde hoop zijnse niet bedrogen,
Maer eyndelic est hem volcomen gebeurt.
Insgelijcx geve ick u ghy herten vol medogen
verseeckeringe door de beloften hier voor angereurt,
Dat u al de voorseyde belooningen ongetreurt
deur Godts genade sullen comen ancleven.

Medogent hert.
O Belofte Godts myne Ziele speurt
door u een verseeckerde Conscientie in dit leven,

Maer ontbeyt, vvie comt ginder soe hoochmoedich gedreven?
[+]Laet ons hooren vvat hy te kennen sal geven,
En ons soe lange rusten hier beneven.

[+]**Onbarmhertich gemoet op't ander eynt van to*n*neel uyt.**

Onbarm. gemoet.
Ist niet vvonder datter zijn soe onbeschaemde menschen,
[+]Datse jegenvvoordich met bedelen de luy vallen an boort,
'Tis immers nu een goe tijt, niet om vervvenschen: [+]**gaen sitten**
VVant die vvercken vvil, verdient gelt aen allen oort;
Maer ick acht, zy zijn opte geef-brocken becoort,
En dencken, zy vvinnent mackelic, datse vvinnen mit karmen.
Daer quam des dage*n* een vent by my, die my maecte verstoort,
Hy hiet Schriftuerlick vermae*n*, en sprac voor een vader der arme*n*,
Hy vvierp my te voor soe veel clachtige tarmen,
Datter mijn ooren noch af zijn vvalgende sat:
VVant ic sac noyt mensch soe in onbeschae*m*theyt vervvarme*n*,
Hy sprac al hadden dees calissen an mijn goet eygen gehat,
Dan niet te min, hoe vvel dat hy hem veel vermat,
Ic ging door, en liet hem alleen staen rasen:
'tVVas van te spysen, te laven, te cleden, dat
hy geduerich inde mont hadde, maer 'tzijn vyse vasen,
Van den vreemden te herbergen, vvist hy veel te blasen,
Als ooc vanden siecken vlytich te besoocken,
Van den gevangen te verlossen, ('tdoet my verdvvasen)
had hy ooc inde mont, maer ic schadt hy had geroocken
dat het benaude hart door mijn toedoen sat gedoocken
in gevangenis.om betaling van een pont acht ofte tien,
Die ic nu hebbe vercregen door sulc vercloocken,
En anders by avonteur had icker niet of gesien.

Godts dreygende gramschap mit een Swaert inde handt, genaempt Rechtvaerdicheyt, zijn voeten mit vvolle becleet, genaempt Lanckmoedicheyt.
[+]Schaempt u ghy Onbarmhertighe, dat ghy u roomt van dien;
VVant siet een onbarmhertich oordeel sal over u strijcken, [+]**Jacob.2.13.**
Om dat ghy geen barmherticheyt hebt laten geschien,
Ghy die u ooren stopt in alle vvijcken
[+]voor 'tschreyen der Armen, ghy sult van gelijcken

[+]**Prov.21.13.**

nimmermeer verhoort vverden, ic maeckes u'cont.
VVant siet, Sodom es u suster, vvilt die bekijcken,+
Daer men misdaet, hoochmoet, en aller dingen volheyt vont, +**Hebr.16.49**
Ooc goede vrede, daer zy en haer dochtere*n* op vvaren gegront,
En daer en tegen den Armen quamen zy niet te baten.
O oft ghy met vrese mijn redenen verstont,
'tBeginsel van vvijsheyt soud' u ondeucht doen haten,+
Maer neen, ghy sult of nemen boven maten, +**Prov.18.27**
VVant ghy hebt uvve onbarmhertige oogen gekeert
vanden armen ellendigen, jae hem geheel verlaten,
Niet jegenstaende hem 'tonderhouden Godt heeft begeert,
VVaerom ghy als overtreder sult vverden gejusticeert.
Te meer soe u gegeven es rijcdom en macht+
Daer ghy alle daechs leckerlic van hoveert, +**Luce.16.**
In alle overdaet naer u vvellustige gedacht.
En siet, den Armen leyt voor u deur van honger en versmacht,
Die ghy ontsiet met de brocken van u tafel te versaden;
O vrec, ghy cont niet verantvvoorde*n* dees rechtvaerdige clacht.
Daerom sult ghy sterven, en voor u misdaden
vvorden begraven in der Hellen, daer niet is dan versmaden,
Een vlammend' vier, daer van ghy eeuvvich dorstich zijt;
VVant ghy zijt een Rentmeester vol ongenaden,
Die thien duysent pont vverde gescholden quijt,+
En siet om hondert pont ghy u Broeder in gevangenis smijt, +**Mat.18.**
Waerom ghy soe lang in gevanckenis sult zijn geseten,
Tot dat ghy al u schult hebt betaelt tot een mijt;
VVant Godt is rechtvaerdich, dat moet ghy vveten.

Onbarmhertich gemoet.
Maer segt my toch hoe dat ghy zijt geheten
die my soe seer dreycht, en schandelicken schelt?

Godts.
Ic ben Godts dreygende gramschap, die u niet sal vergeten,
Maer loonen nae verdienst, soe hier voren es gespelt,
Mit mijn svvaert Rechtvaerdicheyt suldy sijn gevelt,
Hoe vvel dat ick sachtelic coem angestreecken
En gelijc als Samuel den Saul te voor heeft vertelt,

Sijn straffe die naemaels vvaerachtich es gebleecken:
Soe sal u oock gebeuren, 'tgunt ghy my hier hoort spreecken.

Onbarm. gemoet.
Ay my, vvat ist dat my invvendich soe jaecht?

Godts.
Een quaden Geest (als in Saul) is in u gevveecken,
[+]Die u deerlieken met ongerustheyt plaecht,
En mit anvechtingen u Conscientie knaecht,
Mit verschrickelicke tormenten in u gevlogen,
Sulcx dat ghy alrede u straffe draecht:
VVant ick heb u als vervolger gestadich inde oogen.

[+]**1.Re.16.14.15.**

[+]Godts beloften ende Medogent hert opstaende op 'trechter eynde van't Toneel, ende Godts dreygende gramschap mit Onbarmhertich gemoet op 'tslincker eynde staende.

[+]**Hier wert vertoont Christus te*n* Oordeel, en*de* verrysende an zijn rechter hant salige ziel*en* en*de* aen zijn Slincker ha*n*t verdoemde zielen hout in zijn rechter hant een rol, daer in geschreven staet: Comt ghy gesege*n*de, want ic ben hongerich geweest en*de* gy hebt my gespijst: en*de* in de slincker ha*n*t een rol daer in geschreven staet: Gaet gy vermaledyde wa*n*t ic ben hongerich gheweest, en*de* gy en hebt my niet te eten gegeven.**

Godts beloften.
Vorders staet u Medogentheyt te vertogen,
Dat uvve salichmaecking ter jongster uyr
sal gefondeert zijn op het medogen
dat ghy hier gehadt hebt uyt liefden puyr,
Tot d'arme ledekens Christi: Daerom dees figuyer
van uvven Coninck ten Oordeel vvilt aenschouvven,
Die u ten Iongsten dagh sal anspreecken niet suyr:
Comt ghy gesegende mijns Vaders voltrouvven,
En besit het Coninckrijc, dat u sonder verflouvven
bereyt es al van des VVerelts begin:
Siet ick ben gevveest in hongerich benouvven,
En ghy hebt my gespijst uyt reynder min:
Ick heb dorstich gevveest, en ghy (soe ick bevin)
hebt mijn troostbarich mit drancke gelaeft:
Ick vvas een vreemdeling, ghy naemt my in
ter herberch: Ick vvas naect, en ghy gaeft
mijn clederen: En siet ghy hebt tot mijn gedraeft,
En mijn besocht in mijn crancheyt, ten zijn geen dromen:
Ick vvas inde Gevanckenis, als gevangen mishaeft,
Ende siet ghy zijt tot mijn ingecomen.

Medogent hert.

Maer segt mijn Belofte Godts vol vromen,
VVanneer heb ick de Heer hongerich gesien, en gespijst,
Ofte dorstich, dat hy van my te drincken heeft genomen,
Ofte vreemt, dat ick hem hebbe gelogijst,
Ofte naect, (mijn vverck niet te veel en prijst,)
Dat ick hem mit clederen hebbe bevvonden,
Ofte vvanneer hebbe ic hem (mijn toch bevvijst)
cranck, of in Gevanckenis gevonden,
Dat ick tot hem gecomen ben.

Gots beloften.
Hoort mijn doorgronden:
Daer op sal de Heere mit redenen verclaren,
VVat ghy de minste van dese desolate monden
(dat zijn sijn arme leden, die hier leven in besvvaren)
gedaen hebt, dat is ooc mijn vvedervaren.

Godts dreygende.
En om dat ghy Onbarmhertige vveet, dat u verdomenis bestaet
in troosteloos verachten van d'arme scharen,
Soe siet hier 'toordeel van u Rechter in figuerlic gelaet,
Die jegens u sal seggen: VVech ghy vervloeckte van myn gaet,
In't eeuvvige vier, den Duyvel en zijn Engelen bereyt:
VVant ick ben hongerich gevveest, en ghy opstinaet
en hebt my niet te eeten voor geleyt:
Ick ben dorstich gevveest, en ghy vol ongenadicheyt
en hebt my niet gelaeft, of gegeven te drincken:
Ick vvas een vreemdeling, en ghy hebt my ontseyt
te herbergen, (soe u mach gedincken:)
Ick ben naect gevveest, (als ghy van hovaerdy gingt stincken,)
En bleeft gebreckich om mijn te cleden net:
Ic vvas cranc, en men had my in gevanckenis laten sincken,
En ghy en hebt my niet besocht, hier vvel op let.

Onbarmhertich.
Neen hola, dats fault, dit vry besyden set,
VVanneer heb ic de Heere hongerich gekent,
Ofte dorstich, ofte ooc een vreemdeling met,
Ofte naect, ofte in crancheyts torment,

Ofte gevangen, ofte in eenich deerlic ellent.

Godts dreygende.
Hoor, daer op sal u den Rechter verclaren met reden,
VVat ghy anden minste*n* van desen niet hebt gedaen of gevve*n*t,
(Dats te vveten, aen zijn arme leden,)
Die ghy oyt by u gehadt hebt, en noch by u hebt heden,
Dat en hebt ghy ooc niet gedaen an mijn:
Mits vvelcken ghy Onbarmhertich gemoet sult moeten treden
inde eeuvvige verdomenis en Helsche pijn.

Godts beloften
VVt allen vvelcken vvy *Haselierkens* besluytende zijn,
Dat die door een Geloof in liefden-vverckende,
By ons genompt Gelovige Caritaet fijn,
Den Armen liefdich troost, en sulcx es versterckende,
Tot een beloon vervvacht van hem, die't al es merckende.
[+]*Een goet gewissen hier, en hier naer 'teeuwich leven.*

[+]**Solutie.**

Godts dreygende.
En ter contrarien vvy u hier zijn verclerckende;
VVt gunt insgelijcx voren es gedreven,
Dat *die d'Arme troosteloos veracht*, sal comen beneven.
[+]*Een quaet gewissen hier, en hier naer 'teeuwich sterven.*

[+]**Solutie.**

Godts beloften.
VVant gelijc hem de medogende al hier begeven
om van hem den Armen troost te laten vervverven,
Als vruchten haers Geloofs, door der liefden conserven,
Soe sal Christus Iesus haren Salichmaker goet
hem vvederom saligen, en in zijn eeuvvige erven
als zijn vvaerde erfgenamen stellen mit spoet.

Godts dreygende.
En gelijc d'onbarmhertige keren haer aenschijn onvroet
van den armen ellendigen, die hem nochtans es bevolen,
Overmidts hem faelgeert de reyne liefde soet,
Soe sal hem die d'liefd' selfs es, belasten onverholen
van hem te vvijcken, en inde Helsche scholen
te vertrecken, daer niet es dan lyden en tempeest,
Knerssinge der tanden, braydinge der colen,

'tVVelc eeuvvich duert o schrickelic foreest.

Medogentheyt.
VVaerom elc vvert gebeden, de minst mette meest,
Om hem te vougen naer Godts vvil 'tallen dagen
bystaende den Armen met een vrolicken Geest:
VVant in den blyden gever heeft Godt een behagen.

Onbermh.
Verschrict u voor Godts gramschap, die sonder vertragen
u anders dreygende sal comen bespringen,
En de vrese des Heeren die sal u jagen,
Als een beginsel der vvijsheyt tot deuchdelicke dingen.

Godts beloften.
Dit hebben vvy *Haselierkens* u voort vvillen bringen
opte vragen inde Caert verhaelt Retorijckelick.

Godts dreygende.
Als die noch in const niet sonderlingen
ervaren en zijn, soe vvy bekennen gelijckelick.

Medogent hert.
Doch ten eynde dat in ons oock trou soude zijn blijckelic.

Onbarm.
Soe hebben vvy om hier te compareren ons niet gevvacht.

Godts bel.
V biddende dat ghy van't quaet zijt afvvijckelick,
en 'tgoede anhangen, soe *ansiet* ghy *Gods cracht*.

FINIS.

Aensiet Godts cracht.

Refereyn.

H*et en is Christus Iesus (O ghy geloovige geslachten)*
niet genouch geweest, dat hy des Vyants machten
(daer onder ghy als verwonnenne waert gevaen)
[+]*aen stucken breecken, ende door zijn eygen crachten*
[+]*u verlossen soude, soe hy ooc heeft gedaen:* [+]**Heb.1:3.**
Maer heeft boven dien (op dat ghy te seeckerder soudt staen) [+]**1.Cor.15.**
u ende hem selven in een lichaem besloten,
Daer van hy het hooft is, (nae des Apostels vermaen,)
En ghy al gelijc de leden, elck naer zijn groten:
Ten eynde ghy d'een d'ander in alle aenstoten,
Als d'een lidt des lichaems t'ander behulpsaem soudt zijn,
Daer van't hooft inden eerst en u lede genoten
[+]*een exempel der liefden heeft gegeven fijn,*
[+]*Ende geseyt: u salmen voor mijn leden t'allen termijn* [+]**Io.13.14.15.**
kennen, ist dat ghy d'een d'ander lief hebt mit reden, [+]**Ioa.12.35.**
[+]*Of ghy zijt zijn leden niet. Dit doet my seggen dijn,*
Lieft ghy Christum het hooft, so troost dan oock zijn leden. [+]**1.Ioa.4.20**

[+]*V die dan de gave van prediken es gegeven,*
Predict het woort mit lanckmoedich aencleven, [+]**2.Tim.4.2.**
[+]*Straft, dreycht, vermaent, nat maeckt en plant,*
T'zy tijd'lic of ontyd'lic, voucht u beneven [+]**1.Cor.3.6.**
de ledekens die hongeren naer Godts woort playsant,
Deylt die 'sgeests spyse, reyct hen een troostbare hant,
Die ghy benout van Conscientie in d'geest vint verslagen:
Heylt de ledekens cranc met een geestelic verstant,
Dient elc lidt van spijs sodanich alst can verdragen,
Die melc behouwen, en laet u geensins behagen
te versuymen mit andere harde oft mannen spijs,
[+]*Hebt acht op u selfs ende opte leer, ghy sult bejagen*
de behouding van u en die u hooren propijs, [+]**1.Tim.4.16.**
Laet als een Basuyn clincken uwe stemme wijs,
Dat door u schult geen lidt stervend' werd' afgesneden
van't lichaem, maer jaecht nae desen regel om prijs,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Ghy tijtlicke gheseghende leden rijckelic,
Quijt ooc wel u Ampt en weest niet beswijckelic,
In't besteden vant ontfanghen pondt u belast,
Der eersten kercken leden laet die gheluckelic
Als exempelen aen u Conscientie zijn ghepast,
Want niemant onder hen was met ghebrec verrast,[+]
Sy die huysen oft landt hadden d'selve vercosten [+]**Act.4.34.**
En den prijs vandien als leden an t'hooft ghebonden vast,
Sy voor de voeten der Apostelen brochten,
Daermen elc lidt nae zijn ghebrec daer van besochten,
En voor 'tbederf bewaerden met Vaderlick opsicht,
Laet soo ooc ghy die u beroomt te zijn ghevlochten,
An 'thooft Christi tot u broeder lichten u licht:
Want sluyt ghy u hart als u oog hen ghebreck lijden sicht,[+]
Hoe can de liefde des hoofts in u zijn mit vreden? [+]**1.Ioan.3.17**
Want ghy beroemt u mit leughens, des ick u bericht,[+]
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden. [+]**1.Ioan.4.20.**

Prince.
In somma ghy Princelijcke leden vol trouwen,
Van 'thooft Christi wilt u lichaem onderhouwen,
Door het gheloove werckende uyt liefden reyn,[+]
Draghende d'een d'anders lasten in ancxtich benouwen,[+] [+]**Gal.5.**
Ghelijc 'thooft u lasten ghedragen heeft alleen, [+]**Gal.6.**
Iae die voor gheen roof gheacht heeft te zijn certeyn:[+]
Godt ghelijc heeft hem vernieticht en laten vinden [+]**Phil.2.6.**
In de ghedaent eens knechts: jae hen vernedert cleyn,
Ghehoorsaemich tot den doot des cruyces vol ellenden,[+]
Om u te zalighen, ende ghy sijt mijn vrienden,[+] [+]**Phil.2.8.**
(seyt hy) soo ghy al wat ick u ghebiede doet. [+]**Ioan.15.7.14.**
Nu ghebiet hy dat ghy malcander willet onder winden,[+]
Lieff hebben en de hant behulpsaem reycken moet: [+]**Ioan.15.12**
En wie ter contrarie sijn ghebodt treet mitte voet,
Dien oordeelt hy niet, want sijn oordeel es gheleden,
Om allen welcken schict u nae desen regel goet,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock sijn leden.

Liedeken.

Op de voys Eylaes liefde u cracht.

Christus het hooft voorwaer
Sijnder ghemeenten claer
Heeft ieghelic lidt
Ghestelt in sijnen staet,
Op dat in lijden swaer,
d'Een d'ander openbaer,
Wt reyn liefde wit
Soud' helpen vroech en laet,
Waer van het hooft niet slecht
Eerst gaf 'texempel recht:
En seyt ghy wert bekent,
Mijn Jonghers excellent,
Zoe in u is ghehecht,
Liefde uwes Broeders ient.

Wilt daerom alte samen
Elck naer hy is bequaem,
Als leden ghetrou
Soucken d'een d'anders eer.
Ghy leeraers sonder blaem
Predickt des Heeren naem
Tot boet en berou
Beroept de leden teer,
Die benout zijn vray gheeft
Verslaghen en bevreest
Gheeft troostelijck confoort,
Acht op u en op 'twoort,
Ghy sult behouden meest
Den ghenen die u hoort.
Ghy die gheseghent en wijt
Met tijtlijck goet hier zijt,
Begraeft niet uwe pont
In d'aerde daert doe geen vrucht
Maer u ghetroulick quijt
In uwen staet altijt:
Dats dat ghy den mont,
Van u broeder die sucht,
Overmits honghers noot,
Deylt uwe spijs en broot,
Of anders 'tcan zijn niet
Dat in u is ghebiet,
De liefde Christi bloot,
Dus u broeder aensiet.
Want die sijn room hier draecht
Dat hy naer Christum vraecht,
Ende toont hem fel
Teghen sijn leden mat,
Niet loghent hy behaecht
Hem selfs, en sal gheplaech
Voor sijn daet rebel
Hier namaels worden plat,
Dus door 'tgeloove goet
Werckend' in liefden soet,
D'een d'ander helpen wilt,
Verdragende oock milt
Malcanders fault ghy moet,
Soo blijft onmin ghespilt.

Prince.
Want u hooft Princen al,
Quaem neder in dit dal,
Vernedert ghelijck
Een dienstknecht in't ghesicht
Rechtende vanden val,
V leden goot en smal
Daer ghy inden slijck
Der sonden laecht verplicht,
Ende gaf u een wet,
Dat ghy d'een d'ander met
Soud' helpen dach en nacht

Naer u vermooch en macht
Dat doe tsoo sult ghy net
Hier naer Aensien Gods cracht.

Aensiet Gods cracht.

[De witte Acoleyen van Leyden]

Haerlem tot de Hollanders van Leyde*n*.

GEe*n* vreuchd' de*n* bedroefde, gee*n* troost 'tcleynmoedich herte
Geen dranc den dorstigen, geen spijs den hongerige*n* goet
Geen geneesdrancken den benaude*n* siecken in sijn smerte,
So verlusticht, versterckt, verheucht, verquickt en voet,
Als uwe const, mijn begherich verlangich herte doet,
O *vvit Accoleyken* in const niet om verghelijcken,
Soo vruchtbarich bedout met der Hipocernen vloet.
Weest dies seer wel gecomen en peynst tot deuchts verrijcken,
Daer *Liefd' is 'tfundament* daer nootlijc *Trouvv moet blijcke*n.

Antwoordt.

MEt so grooten vlijt-eer, als wy van u versocht // zijn,
Met soo grooten vlijt-eer wy alhier ghebrocht // zijn,
Om te gebruycken const, by u Constrijcke *Pellicanisten*
Mits dat wy als goede nabueren daer toe vercnocht // sijn,
Om te vervoughen by alsulcke wijtberuchte *Archisten*,
Al wert sulkx nochtans benijt by veel *Momisten*,
Wy en hebben ons daer aen gheenssints willen stooren,
Noch acht slaen op haer grim-spijtich gnorren oft twisten,
Mer hebben vry moedich de const wel willen oorbooren,
Om datse eerlick, leerlick en stichtelijck is om hooren:
En bysonder op dese voorderlijcke meningh end' intentie,
Die ghy met goeder herten doen den armen te vooren,
Van't oude mannen Gasthuys , een oprechte benevolenti,
Oock deuchd' en vromicheyt, door 'twelck u credenti
Hem in't wijtste der werelt *Fama* verspreyden // sal,
Door alsulcken daet tot der armen assistenti,
End' dat den ouden armoe he*n* door u so troost'lic vermeye*n* // sal.

Op t'welck ons Magistraet oock alsoo gheacht // heeft
Dat sy hun der halven Christ'lijcken bedacht // heeft
Der armer menschen saecke te willen hanthouwen,

Ende ons daer tot consent ende macht // heeft
ghegheven, om dat wy tot dienst vanden benouden
harwaerts wilden comen, ende veerschijnen souden
in desen staet, soo ghy ons siet voor ooghen:
Waer door wy verhoopen den armen onnoselen ouden
mannen, soo veel dienst te doen, als is in mijn vermooghen.
Dies bedancken wy u welcomst, en sullen ons pooghen
u Chaert te vervolghen, en te voldoen nae 'tbetamen,
Hoopende dat uyt ons bewijs-werck niet sal werden gesoogen
jet quaet oft archs, dat veroorsaecken mocht schand' off blame*n*,
Maer dat uyt ons *VVitte Accoleyen* (naer ons goet ramen)
Niet da*n* eerlijcke const sal blijcke*n*, daer tot ons hert gewent // is
'tWelck wy ons nimmermeer en hebben connen schamen,
Mits dat *Trou moet blijcke*n en by ons *Liefd' 'tfundament* ,, *is*.

Liefd' es 'tfondament.

De witte Acoleyen van Leyden.

Leyden. Liefd' es t'fondament 1607

t.o.X3v

liefde, 'tgeloof, Bermhertige, Hongerigen, Dorstigen, Vremdeling, Naecten, Cranken, Ghevanghen, Godsalige hope, Goede faem, Volmaecten loon, Gierich hert, Afionst, Knagende gewisse, Wanhope, queaden faeme, Loon na quade Wercken. }

De intrede vande witte Acoleyen van Leyden verthoont.

Dat een Barmhertich mensche in Gods wille verknocht, vergeselschapt met Liefde en Gheloof, den Hongherighen spijst, Dorstighen laeft, Vremdelingh herberght, Naeckten cleedet, Krancken besoeckt, Ghevanghen troost. Dies hem volcht een Godsalighe Hope, Goede fame, ende eyndelijck den Volmaeckten loon. Daer en tegens dat een Gierich-hert steunende op Eyghenbaet, en Oneerlick Ghewin vast houdende, werckt Afjonst, dies hem volcht een Knagende Conscientie, Wanhope, Quade Fame, eyndelijck Loon nae quade Wercken.

Presentatie.

IN danck ontfa*nge**n* wilt Princes, wiens *Trou moet blijcke*n,
Naer onse groete doch die gansch uyt *liefd* gheschiet,
Want sy is 'tfondament waer van wy niet en wijcken:
Het Blasoen dat u nu *'tvvit Accoleyken* biet,
Waer inne ooghschijnelijck men speuret ende siet,
Want liefde God de Heer den menschen heeft bewesen:
Want even soo hy heeft vant'fnijnich smert-verdriet
De Slangsijnde gherecht een menichte ghenesen.
Alsoo sijnde ghecruyst, ghestorven en verresen,
Heeft door't onnoosel bloet ons weer te recht ghebrocht,
Dies eeuwelijck sijn naem gheeert sy en ghepresen,
Dat liefde by ons sy, en trou in 'thert verknocht:
Want salich is den mensch die in de liefde oyt wrocht.

Rhetorica totde *witte Acoleye*n
Eyschende des Intredes verclaringhe.

DE bewaringh des gheloofs, der vrientschappen bant,
D'onverwinlijcke trou, hoe sterkk hoe vast gheplant,
In't herte van *Damone* en *Phycia* 'tsamen,
Met *Terentio* en *Bruto* naer mijn verstant,
En vermach geensins d'onghequeste trouw beschamen,
Die ghy my nu en oyt hebt bethoont na const betamen,
O *VVit acoleyken* by wien blijckt *Liefd is 'tfondament*,
V ontfang ick blijdelijc: en weet dat ghy my een aengenamen
dienst sult doen, soo ghy my u werck redenrijck volent,
Den boo*m* wert door sijn vrucht de*n* meester door sijn werc beke*n*t.

Ballade op de Intrede.

T*er werelt is den mensch van natuyr heel onvroet,*
Door Adams *val onnut en onbequaem tot goet,*
Schriftuyr betuyghet claer als reghel heel eendrachtich,
Maer den ghetrouwen Godt als eenen Vader soet,
Den mensch tot 'tgheloof treckt, die hem bereyden moet
tot de liefd', die terstont toont haren aert seer crachtich,
Den mensch ghetrocken zijnd' der g'naden nu deelachtich,
Voelt dat de liefd' voor al tot zijnen schepper strect,
Die hy beminnen moet als zijnen Godt almachtich,
'tGheloof daer naer in hem des naesten liefd' verwect,
Die hem tot deuchden stiert van herten onbevlect,
Dies 'tGheloof en de Liefd' in d'eerste plaets voortreden,
'tGheloof sech ick dat met den wil Gods den mensch trect
tot ware liefde Gods, en veel barmherticheden,
En soo te troosten soeckt al d'arme Christi leden.

Wy Acoleytgens *wit, daer* Liefd' es 'tfondament,
Naer de ghegheven vraech daer Trou blijckt *angheschent,*
Nu hier den Christen mensch in't openbaer bybringhen,
Wat deuchden hy oyt wracht barmhartich nu bekent,
bewijst zijn Beurs heel claer, als t'gheven wel bewent
aen d'arme menschen teer, die den noot comt bespringhen,
Siet d'eerst is hong'rich, die spijst hy voor alle dinghen,
En ooc die dorstich is die laeft hy metten dranc,
Hy ontfangt in zijn huys al d'arme vreemdelinghen,
Den naecten die cleet hy, die daer siec zijn oft cranc
besoeckt hy dach en nacht die daer zijn in bedwanc,
In stocken, blocken, ooc ghevanghen en beslooten,
Barmhertich liefdich ooc neemt hy tot haer den ganc,
Dees' deuchden hebben noyt den trouwen mensch verdrooten,
En zijn Godt aenghenaem, uyt 'twaer gheloof ghesprooten.

Nu volcht dees' deuchden hier, de Hoop *die betrout vast*
op haren Ancker *sterck, die voor haer draecht den last,*
Dats de Genade Godts*, en dan den* Loon nae vvercken*,*
Daer steunt zy op, dees' hoop wort den mensch toegepast:
Dees' hoop Godtsalich goet in den mensch daech'licx wast,
En doet hem so voort gaen, in deuchd en oock verstercken.
Dies volcht de Goede Faem*, met haere snelle vlercken,*
Die 'tChristen gemoet maect, dat alom is verbreyt,
Dat hy barmhertich is, dat is seer goet te mercken
door 'tblasen des Trompets, *die den lof roupt en schreyt.*
Volmaecten loon *comt lest, die de vreuchd' wijt uyt spreyt,*
En naer des Heeren wil betaelt zy al de daden.
'Tis claer der vreuchden Croon, *in't Rijcke Godts bereyt,*
Die voor de deuchden goet, hem naer noch comt te staden,
Niet uyt verdiensten, maer uyt enckelder genaden.

De tweede vraech is, wat verschrick'lic quaet seer snel
een Onbarmhertich mensch oyt vvracht*, de deuchd' rebel:*
Het Gierich hert *beweecht den mensch meest hier op aerden*
tot vrecheyt obstinaet, als blijct door zijn voorstel,
Dat daer rust op den stock, die Eygenbaet *hiet wel:*
Oneerlick gevvin *dat hout hy in grooter waerden,*
Den mensch niet wel bedacht, zijns gesint hem verclaerden,
Die d'Armen niet een doyt in haeren noet en geeft,
Hy hout zijn coffer toe, dat Afjonst *openbaerden:*
Niet aensiend in wat noot dat zynen broeder leeft,
Of yemant hong'rich is, door dorst of naectheyt beeft,
Ten gaet hem niet eens aen, hy wil den stock aenhangen,
Die Sorch *is* van gebrec*, sorch sonder noot hy heeft,*
En laet sulcx zijn gemoet, ja hert en sin bevangen,
Een gierich mensch sal doch alleen naer gelt verlangen.

Het Cnagend' gemoet *volcht, of Conscientie wreet,*
Dat sulcken mensch voorwaer te seer quelt wijt en breet,

als hy aen 'toordeel Godt denct by nacht en dagen
hy eet zijn hert, van boet weet hy seer cleyn bescheet
Waer hy hem keert oft went, geen uytcomst hy en weet,
des volcht 'tVVanhopen *quaet, twelck zijn werck doet beclagen*
aen Gods genaden gaet hy heel end' al ontsagen,
'twelck hem sal brengen naer in't eewich verdriet groot,
de Quade Faem *siet ghy, zijn groote schand' na dragen*
zijn afionst wert bekent, zijn gierich hert wort bloot,
dies volcht hem daer seer haest den aldermeesten noot,
dats Loon na vvercken *quaet, twelck den mensch moet besueren*
dat voortsbrengt duyvel, hel, end' Oneynd'licken doot*,*
Ja 'teewich vyer voor hem bereyt tot aller uren
die quade wercken doet, moet eewich sulcx betrueren.

Prince
Dits vanden intreed' hier den sin en 'trecht verstant
laet ons al gelijck, ons beurs nemen inde hant
En aen dees' mannen oudt in Haerlem liefd' bewijsen
en liefdich zijn tot haer die soecken troost aen 'tlant
ontbint dan allegaer des waren liefden bant
want Christus sal dees daet als hem selfs gedaen prijsen
hebt doch allegaer van Gods tooren een afgrijsen
Wilt troosten haer die hier nu zijn heel out en cout
neemt liefde by der hant, laet die u veriolijsen
de vergelding' van God die crijcht ghy menichfout
die voor u starf de doot, gehangen is aen 'thout
Wilt nu met danckbaerheyt oock zijnen lof vermeeren
Liefd es 'tfondament *doch, 'twelck wy door jonsten stout*
In onssen Blom-schilt*, met eerbieding' u vereeren*
u Trou moet blijcken *nu, die ons deed' herwaerts keeren.*

Liefd' es 't fondament.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Quistgoet.
Vreckheyt.
Gelt hebbende mensch.
Een Bedelaer.
Drie oude mannen biddende.
Godsalige hoop.
Vreese voor straf.
Vaderlicke sorch.
Liefde.
Trou.

Cort bewijs, of vermaen-reden vande voorsz genomen Personagien.

DEn *Gelt-hebbende Mensch* wort hier voort gestelt als de nodichtse tot de *Loterie*, ende den *Armen* in alles met zijn gelt te mogen helpen. *Quistgoet* ende *Vreckheyt*, eendeels om Goeielick den Ommestanders ende Toehoorders wat te vermaecken, ende eensdeels om dat den *Gelthebbenden mensch* licht tot d'een of d'ander genegen is, mer om hem op den goeden wech te brengen. So comen voorts de *Godtsalige Hoop*, ende *Vreese voor Straf.* Naer dat oude ende schriftelick Spreck-woort, *Oderunt peccate boni vi tutis a mote.* Ende *Oderunt peccate mali fr midine pene. Vaderlicke sorch* ende de oude biddende Mannen worden voort gestelt om te bewysen den noot der Armen. Ende ten laetsten comen de *Liefde* ende *Trouw*, om den *Gelt-hebbende mensch* geheel ende al te bewegen tot troost der Armen, ende de *Vreckheyt*, mits dien geenssints gehoor te geven. De *Liefde* achtervolgende 'twoort ofte devijs *Liefd' es 'tfondament*. Ende de *Trou*, achtervolgende 'twoort ofte devijs *Trou moet blijcken*.

Van de eerste Geschiedenis de eerste uytcomst.

Quistgoet. Vreckheyt.
O VVerelts sot gelaet, vvat doet ghy my beginnen?
Ontstelt is my het hert, verheucht ben ick van binnen,
'Tis al vreucht' en geneucht, dat ick neem byder hant:
De vvijste acht ick my, jae cloucste van't heel lant. **Hy smijt een bal wech met een Raket.**
VVant ick nu mijn verstant tot vreuchden can begeven.
'Tsa, 'tsa, vliecht nu daer heen, ongeneucht zy verdreven:
Ick moet nu al dit volc beschencken metter daet, **Hy worpt Suycker,**
Den milden gever is doch vvelcom vrouch en laet.

Vreck.
Sorch hoe bevangt ghy my, hoe cont ghy my 'thert vellen,
VVaer ick gae ofte stae, mijn sinnen haer ontstellen,
En soucken al by een te houden 'tgelt en 'tgoet:
Dat alle ding dier is, dat geeft mijn cleynen moet;
Men can om vveynich gelts doch niet seer veele coopen,
Daer vvat t' ontfangen is, daer sal ick vvel haest loopen:
Maer uyt te geven maect mijn herte svvaer verdriet,
Die schotich is te buyl, die raect noch vvel te niet.

Quist.
In de comst van dit vvijf ben ick te seer vervvondert:
En 'tsou voor mijn vreemt zijn, soo't nu niet fel en dondert:
VVant gelijcheet' end' cond' een d'and'ren tegen zijn,
So is dees' vrou end' ick, voorvvaer vvy plegen fijn
als tvvee vianden groot d'een d'ander seer te schouvven:
Ick moet vernemen eens vvat zy hier meent te brouvven.
VVel blom der vrouvven schoon, vvat doet ghy hier ontrent?

Vreck.
Ick ben op 's Heeren straet, daer elck vry ongeschent,
van ijemant aengerent, mach gaen met rust en vreden.

Quist.
Nu vrou ghy spreect seer vvel, en 'tgelijckt oock vvel reden,
VVilt naerder treden eens, en hoort my oock een vvoort.

Vreck.
Als ick u maer en sie, ben ick op u gestoort,
V vvesen rechte voort en can my niet behaegen.

Quist.
Nu ghy my so veel segt, nu moet ick u naem vraegen,
Hoe zijt ghy doch genomt? segtet doch vry recht uyt.

Vreck.
VVat sout u helpen doch, of ick gaef 'tlavuyt,
Ic ben een schoone bruyt, een vreckich mensch mitsdesen,
V voortstel en bedrijf vort van my heel mispresen:
Dus pact u uyt mijn ooch, t' is met u al verkerft.

Quist.
VVie ben ic dan segt my, dat ghy sulcx seggen derft:

Ic hebbe hier vervverst vroomheyt en mild'heyt dapper.

Vreck.
Een Quistgoet zijn ghy vrient, en een oprecht opsnapper,
In't Tucht-huys ghy vvel dient, of ijevvers gestelt vast
op een Indiaensch schip, dat vvort u toegepast,
Ghy vvort daer me verrast, vvant sulcx dient uvv's gelijcken.

Quist.
Vrou gierigaerts comt hier so prat en moedich strijcken,
Die gansch niet vvaert en is dat sy op aerden vvoont:[+]
Sy sou vvel eten dreck, so carich sy haer toont,
Sy en souct voorvvaer niet een doijt hier te verteeren,
En van haer schoon chiraet sou elck hem vvel verveeren:
Magerman roert de pot dats haren besten vrint.

[+]**Sy treet hem wat nader.**

Vreck.
Ia man vvaer elck een so als ick vvel ben gesint,
Daer souder lief kint so veel niet bancqueroet spelen,
VVant mijn sorch die beclijft u mild'heyt die doet quelen,
Die veel stort en verquist, die en vraecht nieuvvers naer.

Quist.
Nu daer is al vvat an, ghy schijnt te seggen vvaer,
Ick doet met vreuchd' eenpaer, en ghy met sorch beladen,
VVat sal u comen doch 'tgelt naer u door te staden?
Ick leef met vreuchden soet, en ick slaep dat ick ronck:
En vvanneer soud' ic't doen, dan tervvijl ick ben jonck,
Als ick door grijsheyt pronck, dan sal ick schaffen vvijsheyt.

Vreck.
Neen, neen, ick seg in veel te sparen doch den prijs leyt,
En so mijn advijs seyt, 'tversoet den ouden dach.

Quist.
Ick prijs lijftocht voor 'tgelt, als ic't heb of oyt sach,
V sorch end' u geclach en can my niet vermaecken,
Met schoone vroutgens fris ter tafel, dat sijn saecken
die 'thert verquicken vvel, sulck bedrijf prijs ick meest.
Met vvat jaecht u doch uyt, seght my dat onbevreest;
Comt ghy hier houden feest, om uyt de mand' te eten?

Vreck.

Heb ick vvat in mijn mand', moet mijn dat zijn vervveten,
[+]Ick prijs de beeten goet, daer ick me maec goet chier:
Schoon vvater drinc ick vvel, of oock goet drie duijts bier.
Als ghy so daer so hier, den Rijnschen vvijn gaet drincken.
Dies com ick hier by 'tvolc om elck te doen gedincken,
Dat zy heel sparich zijn, end' bevvaeren haer gelt.

[+]**Sy langt een stuck kaes ende broodt uyt**

Quist.
Comt ghy hier daerom uyt, ist so met u gestelt?
Met cracht ende gevvelt sal ick haer anders leeren,
Laet vreuchde en soulaes nu hier in Stadt vermeeren:
VVant te verteeren veel maect nering t'allen cant,
Is yemant sonder gelt, die spreeck aen 'tbeste pant,
Neemt vreuchd' doch byder hant, vvilt danssen springen bly,
[+]Ick gae deur, met u sorch sult ghy niet dvvingen my.

[+]**Gaet in.**

Vreck.
Cleyn achter dencken doet verteeren gelt en schat,
En alst dan door de keel is, vvie heefter dan of vvat?
'Tis dan den rechten pat, om naer 'tGast-huis te trecken.
Dies is mijn recht gemoet om goe sorch te vervvecken:
VVant 'tvvaer goet dat elck een hem vvijs'lick vvel bedocht,
En zijn gelt heel' vast hiel, so lang als hy vvel mocht,
Den vogel inde hant en sal u niet bedriegen,
[+]'Tis beter sulcken een, dan thien die in't vvilt vliegen.

[+]Gaet In.

Vande eerste Geschiedenis de tweede uytcomst.

Gelthebbend' mensch, Quistgoet, Vreckheyt, een Bedelaer.
Hoe qualick is den mensch nu hedens daechs daer aen,
Alst al geloopen is, en 'tbest al om gedaen,
So is men noch begaen, vvaer elck met 'tgelt sal blyven:
[+]Ick heb vvel gelt, mer vvat sal ick daer me bedryven?
VVant hou ic't lang by my, 'tis claer mijn schade groot,
En door 'tuytstetten van 'tgelt comter veel in noot:
VVant 'tuytstellen is bloot quaet yemant te betrouvven.

[+]**Quistgoet hoort van verre toe.**

En mits de Lombart gaf veel vvoeckers, liet ic't houvve
hem: met dat is nu heel uyt, oock 'tgeloof en gebiet
by de Coop-luyden is oock diemael groot verdriet:
Op vaste gronden siet, vvil elck seer vveynich geven,
End'ick had gaerne veel, vvant t'is nu dier te leven;
Den besten raet vvaer goet om verseeckert te zijn.

Quist.
VVel Vader geeftet my, ick sal u helpen fijn,
Ick ben den dienaer dijn, die sulcx vveet te handelen.

Gelth.
Iae maer men most met my met goeder trou vvandelen:
Soud' ghy my vveten vvel te stellen goeden borch.

Quist.
Ba jae, in trouvven jae, en hebt voor mijn geen sorch.
Hier comt dit out VVijf vveer, die salt vveer al bederven.[+]

[+]**Vreckheyt comt uyt.**

Vreck.
Als ick de VVerelt sic ick moetet schier besterven,
Hoe cost'lic is het volck hoe cost'lic is't gecleet,
Heel cost'lic is den tijt, ick sie mijns herten leet,
Elck is hoevaerdich breet, al blijftet te betalen,
'Tis vvonder vvaer zijt al beloopen ofte haelen;
Ick prijs 'tgelt inde kist, met menich schoon stuc gout,
Het comt so vvel te pas als men traech vvort en out,
Het troost ons het verflout, dat geraeckt is in schaden.

Gelth.
Dit VVijf dat is vvel vvijs, 'tvvaer goet met haer beraden,
Cost zy my helpen slechts aen vast en groot gevvin.

Vreck.
VVel vrient ghy schijnt besvvaert, vvat hebt ghy inden sin?
Hebt ghy behagen ins sulc een out vvijfs manieren?

Gelth.
Ick ben in't hart ontstelt, noch mach ick niet luyt tieren,
End' yemants trouvven raed, vvaer my een vaste cruck.

Vreck.
Al 'tgeen dat ick vermach, het zy oock in vvat stuck,
is t'uvven diensts geluck, vvilt my doch niet versvvygen.

Quist.
Tis een soet beetgen, jaet ghy meuchter lust na crijghen,
Sijn vijghen nu paertsdrec? so is de saeck onclaer.

Vreck.
Mer doch vvie sijt ghy dan, ghy schijnt vol sorchs voorvvaer,
VVilt vry treden vvat naer, en my u saeck ontdecken.

Gelth.
Ick ben een sulcken mensch die niet vveet te bestrecken
'tgeen vanden Heer my is gegheven en ghegont,
Ick soud' niet gaerne hier in d'aerd begraven 'tpont
dat ick ter deser stont heb van den Heer ghepresen.

Vreck.
Ick merck ghy sijt vol gelts, en so besvvaert mitsdesen,
En 'tis vvel reden oock, vvant 'tbesvvaert menich mens.

Quist.
Had' ic't in mijnen hant den vvech vvees ic't naer vvens:
hoe datmen't in dees' grens, sou moghen vast belegghen.

Gelth.
VVat soud' ghy daer medoen? vvilt my sulcx recht uytseggen,
Het mach so sijn ick sal heel volghen u advijs.

Quist.
Besteden soud' ic't claer aen lijfftocht sijt ghy vvijs,
Soo creecht ghy daer off prijs, en oock van rustich bancken.
en teeren van voor off een schelling op twee blancken,
Het vvaer versekert dan voor eenich bancqueroet
by hubse deernen fraey, Och daer ist immer soet
Den Rinschen coelen vvijn, van suyckergoe bancketten,
Daer machmen ancxst en sorch vvel op d'een sijde setten,
En dan vveet yder een vvaer dat doch blijft sijn gelt.

Gelth.
Ghy en dient my gansch niet, de sorch ghy meer versnelt,
VVaer ick dan niet gequelt om aen ander te gheraken?

Quist.
Affborghen most ghy't d'een, en uvve schult versaecken,
U sorch is al te groot, ghy sorcht doch al te veer.

Bedelaer.

Den Armen staet doch by het loon, dat geeft de Heer:
Ick van hier schier ter neer, vvant ick heb niet om t'eeten.

Gelth.
Laet my ongequelt vrient, ick heb my al gequeten,
Het hooft is my ontstelt, ghy comt in't quaet saijsoen.

Bedelaer.
Nu vroutgen ick bid u, vvilt ghy het beste doen?
VVilt mijnen honger voen, end' mijnen dorst vvat slissen.

Vreck.
Iae vrund' al heb ick vvat, ick en macht selfs niet missen,
Had' ghy 'tuvv' vvel bevvaert, ghy leet nu geen verdriet.

Bedelaer.
Och jongman ick bid doch, mijn ellend' vvel aensiet,
Geeft my van 'tuvve ijet, en vvilt u mijns ontfarmen.

Quist.
Niet liever en doe ick dan geven aen den Armen:
Mer 'tis mijn leet, mijn buyl heb ick niet byder hant.

Bedelaer.
Dus vvijst men d'Armen hier nu meestendeel van cant,
Ist niet een groote schant, O Heer vvilt ons vertroosten,
VVat helptet datter nu veel cooren comt van Oosten,
Als 'tvolck ons niet en geeft, 'tis reden dat 'thert truijrt.[+]

[+]**Gaet in.**

Vreck.
Dit is gild' van u volck, dus vvort u vverck besuijrt,
Dus gaetet buijrt aen buijrt, die 'tgoet te vrouch verbrassen.
Daerom doch lieve vrient, vvilt op den haspel passen,
Hout u duijm inde hant, dat is vvel veer het best.

Quist.
So ghy volght haren raed', so hebt ghy 'tarchst op't best,
Veel liever had ick pest, dan sulck een bruijt te leyden:
Die vreckich is van aert, sal selden cost bereyden:
VVant zy bleef schier vvel doot, om de vvaerd' van een duijt,
Slecht eeten en slecht in haer cleeren is dees' bruijt,
Die vvoont by dese druijt, die moet vvel leeren vasten,
Suijr vvey is haren dranck, vvat noot sy doch al gasten:
So ghy haer volgen vvilt, u leven is vercocht.

Vreck.
Veel beter ist verspaert, dan licht om hals gebrocht,
Die 'tsparen heeft besocht, daer siet men rijcdom meeren,
Eer ghy een doijt uyt geeft, vviltse driemael om keeren,
En hout u gelt by u, so blijft ghy vvel gerust.

Gelth.
Tot geen van tvveen heb ick een sonderlinge lust,
So 'tgelt my niet en blust, vvaer soud' ick dan of leven,
Niet gaerne soud' ic't oock verbrassen of vvech geven,
Ghy sijt te gierich vrou, alst blijct aen uvven staet.

Quist.
Die in haer handen raeckt, sulck een 'tniet vvel en gaet
Splijtpenning, selden vroo, dat sijn haer gespeelinnen:
Dus hout het vry met my, ghy sult noch vreuchde vvinnen,
Elck sal beminnen u, ghy vvert ge-eert geacht.

Gelth.
VVant hy is daer best aen, die niet van sulck geslacht
is, noch met u verpacht, vvant 'tsal doch altijts falen;
Dies moet ick ander volck met voor-raet achter halen,
Die my doch raden 'tbest tot mijn eer end' prouffijt.
[+]Dus gae ick deur mijn hart dat lijt nu grooten strijt.

[+]Gaet in.

Quist.
Dat visgen sijn vvy quijt, dat is ons al ontvlogen,
Ick had hem vvel alleen in't strick seer fray getogen,
Mer ghy bederfftet al, vrou suijr-muijl door't geraes.

Vreck.
Ghy sijt en blijft altijt een Quist goet armen dvvaes,
Ghy sijt niet van mijn aes, verscheyden sijn ons vvercken.

Quist.
Ghy sijt een grimster quaet, en ick doe vreuchd' verstercken,
Vaert nu vvel, ghy die sijt te gierich nae den aert.

Vreck.
Vaert ghy oock vvel, die oijt sijn schoone goet verspilde,
Ghy die doch niette mijt der vverelt hier verspaert.

Quist.
Vaert nu vvel ghy die sijt al te gierich na den aert,

Voor vrou Splijtpenning sijt ghy doch te recht vermaert.

Vreck.
En ghy voor een Quistgoet, end' voor een groot vuijl gilde.

Quist.
Vaert nu vvel ghy die sijt te gierich na den aert.

Vreck.
Vaert ghy oock vvel, die oijt sijn schoone goet verspilde,
Hy vvaer seecker niet vvijs die ons om ons vel vilde.

Vande tweede Geschiedenis de eerste uytcomst.

Gelthebbend' mensch, Vier arme oude mannen. Godsaliche hoop. Vreese voor straff.
O gelt vvat cond' ghy den mensch hier al in't hooft bringen,
Ghy cont hert en gemoet dan hier dan daer toe dvvingen,
Den mensch maect ghy ontstelt, en brengt hem dick in pijn,
Ten is oock niet vvel goet heel sonder gelt te sijn,
En die't teveel heeft fijn, die doettet seer besvvaren,
Becommert is elck een hoe hij't vvelsal bevvaren:
Doen ick sulcx niet en hadt, ick leeffde met rust fier,
En nu ic't al veel heb, can den gelt-dorst niet hier
gelaeft zijn by manier, mer g'lijck de vvolckens vliegen,
So drijft my mijn gepeijs, de sorch en mach niet liegen:
'Tvleijsch is niet alleen traech, becommert is 'tgemoet,
Het gesicht van 'tschoon gelt is vreuchden, rijck en soet,
Mer groote sorch die doet, hoe ment vvel sal besteden,[+]
Elck een ging gaerne vast, alst oock vvel is een reden,
En ijemant die veel geeft, is meest vol arch en list,
Als ment t'ontfangen meent, dan vvortet vvel gemist,
Dan ist qualick gegist, en maect hem heel beladen.
Och vvist ick eenen vrient, die my het best mocht raden:
VVant goeden raed' in' noodt behouft elck in't gemeen,
Een vrundt in noot is goet, als ons naect groot gevveen.

[+] **De Gelthebben'd' me*n*sch staet op d'een syde ende Godsalige hoop ende Vrees voor straf op d'ander syde, ende de oude mannen comen int midden uyt,**

Vier oude Mannen comen uyt.

d'eerste spreect.

Ist niet een arme saeck, die ons gemoet doet suchten,
Ons leden sijn heel svvack, het hert vol ongenuchten,
D'een doof en d'ander lam, de rest creupel of blint,
Voortijden vvaren vvy tot vvercken vvel gesint,
Mer nu elck hem bevint besocht met svvaer elenden:
Och vvy en vveten schier vvaer vvy ons sullen vvenden,
Om hulp bijstant of troost, elck een verlaet ons heel;
Och vvaer daer ijevvers doch een plaets voor ons den deel,
Dat vvy out mannen, veel troost mochten noch genieten

Den tweeden.
VVy bidden door den noot, die ons vvel mach verdrieten.
Den gang is by ons traech, vvy connen qualick voort.
Och ginder sie ick een, gaen vvy hem eens aen boort;
Och Vader ongestoort, deelt ons arm oude menschen.

Gelth.
De Heer sy uvven troost, ick help u veel te vvenschen,
Ick heb nu geen cleijn gelt, vvacht op een ander mael.

[+]***Den derden.***
Dus varen vvy nu meest, 'tis de gemene tael,
Ick sie volck sonder fael, met die salt ons vvel lucken,

[+]Godsalige hoop met Vreese voor straf uyt.

Den vierden.
Och Vrouvven deelt ons vvat, den noot vvil ons verdrucken,
VVy sijnder quaelick aen, d'armoed' die dvvingt ons seer.

Godtsa.
[+]Neemt dat in Gades naem, u hulp sy voorts de Heer,
Hy is hoop en troost meer, als den mensch can vergelden.

[+]Sy geeft wat.

Vrees voor st.
[+]Schand' sou hy hebben claer, die sulcx niet en ontstelden,
En niet helpt naer sijn macht: neemt broeders dat in danck.

[+]Sy geeft wat.

Den eersten.
De Heer sy uvven loon, ons vergelding' is cranck,
Dits eenen blyden ganck, dit sijn tvvee vvaerde vrouvven,
[+]Ock een seer cleijne gift, die helpt ons uyt benouvven.

[+]De Armen gaen in.

Vrees voor S.
O boose vverelt snoo, vat cond' ghy al aenrichten,
VVat cond' ghy valscheyt groot en listich bedroch stichten,

De broederlicke liefd' en trou sijn cleyn geacht,[+]
'Tis al om groot gevvin daer elck een nu naer tracht,
'Tsy met recht off met cracht, daer vvort niet om gegeven.
Ick *Vrees voor straffe* ben schier heel uyt 'tlant gedreven,
Elck doet dat hem belieft, heel stout en onbevreest.

[+]**Iob.20,**

Godsa.
Elc roupt naer groot gevvin, die hoop behaecht haer meest,
De hoope naer den geest Godsalich en met eeren,
Die is niet eens geacht, tot gelt en goet sy keeren;
VVant 'tgaet soo't gaet, 'tis goet, al vvaer't ooc hoer off dieff,
Heeft ijemant mer slechts gelt, hy is vvelcom en lieff,
Men sal hem doen geen grieff, van vvaer hy't heeft gecregen,

Gelth.
Ick sieder nu daer tvvee, ick hoop 'tsal sijn te degen,
Ick moet haer spreecken eens, sy schijnen hooch befaemt.
Ick moet u groeten hier, also het vvel betaemt,[+]
Elc so ghy sijt genaemt, vrindinnen seer prijsvvaerdich.

[+]**Hy groet**

Godsa.
VVie sijt ghy doch die tot ons hier nu comt so vaerdich?
Maect u aen ons bekent, ghy schijnt doch heel verbaest.

Gelth.
Den Gelthebbende mensch, nu t'eynden raed' by naest,
Niet vvetend' nu met haest, vvat ick met 'tgelt sal maecken,
VVaer ic't besteden sal, sulcx doet my vlytich haecken.
Dit is al mijn gepeijs, daer toe strect mijn verstant:
Weet ghy voor my vvat raet, staet my by clouck ter hand;
Dies verclaert my eens nu, vvaer sal ic't vvel beleggen?

Vrees voor S.
VVel hebt ghy nu veel gelts? sach ick u niet ontseggen
een aelmis aen dees' vier oud' mannen ongesont?
Schaemt ghy u die daet niet, is dat een Christen gront
die vvy den Armen al behooren toe te dragen?

Godsa.
Hebt ghy veel gelts, en comt ghy ons noch om raet vragen
vvaer ghy't besteden sult, en vvijst dit volck voor by?
'Tis qualick claer gedaen seg ick van herten vry,

Datghy haer sijt party, 'tsijn immers Christen leden:
'tFy laet gy een stuc gelts aen haer nu te besteden,
Och Gelt hebbende mensch vvat hebt ghy inden sin?

Vrees voor S.
Hy tracht na't eeuvvich niet, mer naer het aertsch gevvin.
Gierich ick hem bevin, en met veel sorch bevangen,
VVeet ghy niet hoe dat sy al vaeren die 'thert hangen
aen VVouckenaers proffijt? met schand' sy sulcx bestaen,
Die 'tghevvin soucken groff, hoe ist haer al vergaen?
Al doetmen haer 'tvermaen, 'tis groot verlies ten lesten.

Gelth.
VVie sijt ghy doch ghy tvvee' raed my bid' ick ten besten:
VVant u te volghen naer heb ick beslooten vast.

Godt. sal.
Ick ben de goede hoop, die voor mijn pijn en last,
Daer men my met aentast, off voor Christ'licke deuchden
hoop te besitten, naer by Godt volcomen vreuchden,
Diet al vergelden sal, ja 'tminste goet vverck hier,
[+]'tGebreck dat in my is hoop ick vast en sterck schier:
dat Christus goedertier, mijn lyden sal versoeten, [+]**Rom.5**
Door sijn genaed' alleen diet al voor my can boeten,
Mijn hoop Godtsalich goet is sulcx vrouch ende laet:
Door sulck hoop ick vervveck elck een tot charitaet.
En doe der lieffden staet, in 'smenschen harte groeijen.

Vrees voor S.
End' ick ben Vrees' voor straff die elck een doe verfoeyen,
[+]Die haer hant sluyten vast als yemant lijt gebreck.
Ick Vrees voor straff, ben die elck een sijn hart vervveck [+]**Syrach.4.**
dat hy vliet de schand-vleck, die hy sou moghen haelen
[+]aen d'arme menschen teer, vreest straff vvilt daer naer taelen:
Dat ghy Godt en d'eer hier aen d'armen doet genouch. [+]**Prov.14.**

Gelth.
Och ghy tvvee raeckt mijn hart, ick geeff my tot gevouch,
Ick vvil vvel inden plouch, en doen naer uvven vville.
Ick ben vvel rijck van goet, ick hou my slecht en stille:
Mer ick volch nu u raet, ick hebt al overdocht.

Godsa.
Deelt dan den Armen milt, dan hebt ghy't recht besocht,
Souct 'tHemels heerlicheyt, de rest sal u gevvorden:
VVilt met een vaste hoop u lendenen omgorden,[+]
Denct de Heer is met u, die 'tal vergelden sal. [+]**Mat.61**

Vrees voor st.
Besteet u gereet gelt, sorcht voor geen ongeval,
Op vaste gronden al, naer oorlof vande landen,
Niet op lichtvaerdich volck, off op gegeven panden,
De straf sou anders u in't lest noch volgen naer.

Godsa.
Mer denct op d'Armen meest, ick bid's u lieve vaer,
Haer die daer suchten svvaer, vvilt doch met troost verstercken:
Hier is so menich man die verstijft is door 'tvvercken,
Nu oudt, cout, crom en traech, ellendich en verslaeft:
Och ist niet reden mensch die rijck'lick sijt begaeft,
Dat ghy den Armen laeft, en souct te onderhouvven,
'Tgoet is u maer gelient, lieffd' moet door u sulcx bouvven,[+]
Laet doch u manlick hart niet blyven heel versteent. [+]**Eccl.5.**

Gelth.
Seer vvillich is den geest, mer 'tvreckich hert dat vveent,
Om dat 'tgevvin vercleent, en dan 'tschoon gelt moet derven.

Vrees voor st.
Het hoort u doch niet toe, en 'tdoet u straff vervverven,
Souct ghy noch meer gevvin dan 'teeuvvich Hemels rijck?
Schaemt u dat ghy meer souct: vvant hy valt heel in't slijck
die souct in s'werelts vvijck door't gelt te sijn verheven.
VVat vvillen vvy dan meer als't middelmatich leven?
En met het overschot ons broeders te versien,[+]
Die schier verlooren gaen, om die de hant te bien [+]**Esech.22.**
sult ghy haer niet verspien, en sult ghy haer niet helpen?
Die lijden honger dorst, sult ghy den noot niet stelpen?
Het vvaer een schande groot, een eeuvvich ziel verlies.

Godsal.
Och 'tvvaer goet dat Gods geest elck een 'thert so door blies,
Dat de lieffd' vvat meer vvies, al hier by alle menschen.

Vrees voor S.
Och mocht ic sulcken Liefd' hier onder onsluy vvenschen,
als Christus ons voorstelt by Lucam in sijn vvoort;
Mocht die nu groeyen hier, ging die doch alom voort,
Die elck als plicht behoort, te toonen sijnen naesten.

Gelth.
Hier sta ick nu vveerom vvel halff als den verbaesten
VVie sal de naeste sijn, daer dees' Liefd' nu toe streckt?

Godsal.
Het vvort u nu terstont figuyrlick hier ontdect,
+V herte doch vervvect, siet een int bosch gevonden,
Hy vvas bynaest vermoort, hy heeft sijn lijff vol vvonden, **+De Gordijn gaet oopen.**
Den Priester siet hem aen, de Levijt gaet voorby,
Ten bevveecht haer gansch niet of hy seer gequetst zy:
+Den Samaritaen vry, die vvort met Liefd' ontsteecken,
Med'lijden creech hy stracx te helpen sijn gebreecken, **+Luc.10.**
In al sijn vvonden goot hy Oli ende VVijn:
Hy besorcht hem van als, dus oordeelt selfs nu fijn,
VVie sal de naeste sijn, van al dees' drie voorseyde?
'Tis den Samaritaen die hem tot Liefd' bereyde,
uyt Liefd' heeft hy't gedaen, dees. Liefd' is vvaert geeert.

Vrees voor S.
'Tis Christus die ons nu door dit exempel leert,
Die van ons hier begeert, de naeste hier te achten,
Al die nu in noot zijn, dies vvilt naer dees' Liefd' trachten,
Denct den Samaritaen, is Christus selfs present,
Die ons al heeft verlost van 'teeuvvich helsch torment,
Helpt dat uyt haer elend, die van ons troost behouven,
Daer is gebreck van als, den noot doet haer bedrouven,
So veel gebreck'ich volck als hier nu is alom,
Die schier stijff en lam sijn, haer is een groote som,
Hoort doch al sonder rom, haer roupen, suchten, kermen,
Een schande vvaert voor ons, soo vvy haer niet ontfermen,
Schout doch die schand' vrient, beraet u met ons tvvee.

Godsal.
VVant God de Heer die daer aensiet des menschen vvee,

Sal u tot elcker stee, vervullen met genaden,
Dat moet ghy seecker sijn, laet u de hoope raden,[+]
V gelt vvort vvel besteet, so ghy ons vast gelooft. [+]**Psalm.41.**

Vrees voor st.
VVee den mensch die daer vvort door giericheyt verdooft,
'Tverstant vvort hem berooft, verstroijt so sijn sijn sinnen,
Te schand'lick sietmen hem het groote goet beminnen,[+]
'Tis niet dan vvinnen dat hem in't hooft leijt en maelt, [+]**Prover.11.**
Als een onrust dat hem in't vvoelen niet en faelt,
So is sijn hart doorstraelt, in geen saeck vvel te vreden.
Dus gaet met ons, ghy crijcht goet ondervvijs met reden,
Dat die *meest geeft, meest wint*: Gods vvoort ons sulcx betoont,
Hoe ghy meer d'Armen geeft, hoe ghy meer vvert geloont.

Van de derde Geschiedenis, de eerste uytcomst.

Oude Mannen. Vaderlicke sorch.
De Oude mannen singen de volgende twee versen,

Op de voys: In bitterheijt der sielen.

VVy **oude Christi leden,**
Nu sijnd' in d'uitersten noot,
Doen t'uwaerts ons gebeden
Ons hoop voorwaer is seer groot,
Benout schier totter doot,
Van goet, gelt, en middel heel bloot:
Toont u barmherticheden,
En geeft ons het daech'licx broot.
Denckt dat wy moeten sterven,
Loon na wercken is het ent:
'tRijck Gods sullen sy erven,
Die 'tmedogen sijn gewent,
Liefd' is **doch** *'tfondament*,
Daer door Gods rijck ons comt ontrent:
Laet ons doch troost verwerven,
Trou moet blijcken **ongeschent.**

d'Eerste oude spreeckt.
O Heer der Heeren goet ghy sijt ons toeverlaet,
Elck een verstoot ons schier, vvy vveten luttel raet:
Noch liefd' noch caritaet, en vvorter schier bevvesen.

De tweede.
Die arm is die blijft arm, en schier alom mispresen.
Den honger quelt ons seer: VVy sijn schier bloot en naect,
Men stoot ons schier op straet, vol jammers en mismaeckt,
Heer ons daerom niet laect, vvy sijn de vverelt moede.

De derde.
Hoe deerlick ist te sijn verlaten heel van goede.
Iong sijnde hebben vvy heel vrouch en laet gevvrocht.
Nu oudt sijnd' vverden vvy met een svvaer cruys besocht,
O! Heer die ons oyt brocht troost, sijt by ons in't midden.

De eerste.
'tVVaer schier van noot dat vvy voor elck huys gingen bidden,
Mer laet ons sitten neer hier ontrent desen baen,
+Dat dunct my best: vvant ick niet veer en souck te gaen.
Laet ons doen hier 'tvermaen, oock voor 'tvolck onse clachten.
En van ons vader goet troost en bystant vervvachten.

+d'Armen gaen neder sitten.

+***Vaderlicke sorch.***
Och vvat is hier in stadt so menich arm out man,
Die niet gevvinnen mach, noch gansch niet vvercken can,
Cativich besvvaert van het seer veel vvercx besuyren,
Mijn hert dat is voor haer besorcht tot allen uyren,
'tMelyden is in my, ick ben door haer benout.
Mits ick de lieffde sie schier heel en al vercout,
Bedvvongen vvas ick stout, den besten raet te bruycken
die nu gevonden is, 'thert dat begint t'ontluycken.
Believet slechts de Heer t'ontsteecken 's menschen hert,
Dat siende haren noot, haer verdriet en haer smert,
Bevveecht sijn en getert, tot Charitaets uytdeelen
uyt rechter Liefd' en Trou, ten can, elck niet verschelen,
'tIs al incomste groot dat ick voor d'armen vvens.

+Vaderlicke sorch comt uyt.

+***De eerste.***
Och hoe cativich is den armen ouden mens,

+d'Armen staen op

In desen ommegrens, men niet op ons siet passen.
Men sou meer vragen naer de honden die veel bassen:
Dan men naer ons nu doet, ist niet een arme saeck?
Och! vaderlijcke sorch die comt naer hem ick haeck,
Nu ick vvis tot vreuchd' raeck: brengt hy slechts goe tijdinge.

Vaderlicke sorch.
Och kinders sijt verheucht, u naect haest verblijdinge.
Een Lotery is hier voor u nu opgestelt,
Bidt Godt met harten doch, dat hier incom' veel gelt,
Dat hy de harten velt, die gierich sijn ontsteken:
'tIs al om u gedaen te helpen u gebreken,
Die daer bevangen sijt met last en groot confuys.
'tIs om te bouvven een seer schoon en Heerlick huys,
Om d'Armen in haer cruys, heel Christ'lick t'onderhouvven.

De tweede.
Och! de genade Gods vvil doch sulck volck bedouvven
die voor ons sorgen; trou Godt sy gebenedijt.

Vaderlijcke S.
Hebt nu noch vvat gedult voor eenen cleynen tijt,
Bidt slechts met grooter vlijt, dat 'tvolck veel mach inliggen.

De derde.
VVy sullen haer gelijck, veel loff en prijs na seggen,
Die voor ons vvel diep eens tasten inde kist.

Vaderl. S.
'tIs vvinst daer geen bedroch in is, noch arch off list:
Godsaligh en goet ist, sulcken vvinst te vervverven,
Voort 'tijt'lick sullen sy het eevvich rijck be-erven,
Die d'armen onderstant doen van haer overvloet.

De vierde.
Vervlouct so is de siel die d'armen niet en voet.
Off die sijn ooch niet spoet, tot die hier troost behouven.

Vaderl. S.
Och! quamen vvy te cort hoe sou ons sulcx bedrouven,
VVy hoopen immers neen, mijn sorch geheel vertrect.
Gaen vvy Godt bidden seer, sorch vvel verdriet vervvect.[+]

[+]**Gaen in.**

Van de derde Geschiedenis, de tweede uytcomst.

Quistgoet. Vreckheyt.

Quist.
VVie sal my nu gelt doen? nu prijst elck een de milde,
Had ick nu gelt, ick sou my toonen als een gilde:
Elck verset nu sijn pant, hier is te grooten quint,
Naer Indien loopt elck in storm, onvveer, en vvint,
En gierich hem verbint, om die reijs te believen;
Hier is vvinst voor de hant, door gelt en vaste brieven,
De minste vvinst die staet op de marctt in't gesicht:
Mer d'aldermeeste vvinst elck in sijn hert verlicht;
VVant s' is van groot gevvicht, en gaetse al te boven.
Noijt menschen consten haer sulcx qualick hier beloven,
'Tprofijt is over groot, 'tis meer dan cent pour cent:
Daer en is geen gevaer, 'tis vvinste sonder ent,
'tsijn prijsen excellent, en 'trijck des Hemels vreuchdich.

[+]***Vreck.***
Om in te leggen reast elck een, en 'tdunct haer deuchdich:
Mer ick achts niette mijt, selfs houvven is ver 'tbest,
Die veel geeft is veel quijt, en 'tmisluct noch op't lest:
Ick prijs t'ontfangen 'trest, ick hou niet veel vant geven:
Nochtans heel ongerust ben ick hier in mijn leven,
Als ick een arm-mensch sie, het hert my in't lijf cnaecht,
Ick vveijger haer al stout, ick blijf heel onversaecht,
Ick denck een ander draecht, sijn gelt tot haers besorgen.

[+]Vreckheyt comt uyt.

Quist.
Dit gierich vvijf vvoud' ick vvel aen een staeck sien vvorgen,
Sy quelt me t' aller tijt, en valt my in mijn schilt.

Vreck.
VVel schoon gesel hoe ist met u noch even vvilt?
Is u mild'heyt gestilt, heeftse een ent genomen?

Quist.

Alst uyt is, dan mach ick by u om ander comen;
'Tis doch tot mijnen best, ick vved' niet eenen duijt.

Vreck.
Met vvat doet ghy vveer hier, vvat jaecht u noch eens uyt,
Dat ghy comt uytter muijt, vvilt my dit openbaren?

Quist.
Het is een *Loteri*, dat com ick hier verclaren,
Hier sijn veel prijsen schoon, van silver en root gout,
Toont nu te sijn een vvijf van harten onverflout,
VVilt nu inleggen stout, ten sal u niet verdrieten.

Vreck.
Inleggen soud' ick vvel, mer daer sijn te veel nieten,
VVaer elck Lot eenen prijs, ick vvaer seer haest gereet.

Quist.
En dat al om cleijn gelt, is dat niet vvel besteet?
Neen moer al vvaer't u leet, ghy moet vvat avontuijren.

Vreck.
Als ick dan niet en creegh, dan soud' icx doch besuijren,
'Tquaest is leg ick niet in, so crijch ick oock geen prijs'

Quist.
Och Vreckheyt gelooft vry, ghy en sijt niet recht vvijs,
Ghy sout schier op glad ijs, u gelt vvel durven langen,
Al soud' ghy in ses Iaer niet eenen doijt ontfangen,
Mer voor de arme luy hout ghy u buijdel toe.

Vreck.
Ick sie vvel gaef ick nu een kalf en dan een koe,
Ick vvordet so vvel moe, mer neen ick sal my vvachten,
Trect een haer uyt mijn hant, ghy sult al d'ander slachten,
Van my en mach gansch niet, dus hout u hooft gerust.

Quist.
Hebt ghy dan tot al dees' schoon prijsen geenen lust,
Of dat ghy d'armoe blust? ghy moet een hart vvijf vvesen.

Vreck.
De prijsen acht ick goet, 'tgelt geven vvort mispresen,
Prijs comt onseecker doch, mer 'tgelt dat blijft gevvis.

Quist.

Om niet souct sy vvel prijs, ey dat vvaer moy en fris:
Schaemt u dat u hert is, geneijcht niet dan te crygen.

Vreck.
Ghy sijt vvel een fray quant, ick can niet langer svvygen:
VVat sult ghy doen? ick vveet dat ghy gelt hebt als slick,
Tast ghy diep inde buyl laet sien voor ygelick,
Met vvat een groote stick, ghy haer hier sult beschincken.

Quist.
Een goet oprecht mild' mensch sal d'Armen vvel gedincken,
Elck naer sijn arme macht vrymoedich recht van sin,
VVt een oprecht gemoet, mer niet om groot gevvin:
[+]Des milden gevers min, sal Godt almachtich loonen:
Hy sal (dat is voorvvaer) int rijck des Hemels vvoonen. [+]**Actor.20.**
Dies moet ick elcken een tot geven doen vermaen.

Vreck.
Die sijn gelt selfs behout, die is ver' best daer aen.
Ick vvil van hier nu gaen, het geven can niet baten.

Quist.
O Vreckheyt als ghy sterft, vvaer sult ghy't goet dan laten?
Schand' en oneer volcht u, en dan de helsche doot.

Vreck.
Vrient sorcht ghy voor u selfs, ick en heb hier geen noot,
Geeft ghy al naect en bloot, ick salt mijn vvel behouvven:
[+]Het geven sal u eer vved' ick dan u berouvven.

[+]**Gaet in.**

Quist.
Nu Splijtpenning gaet deur, blijft vry uyt dit gelach;
Ghy en dient ons hier niet: vvant u sorch en geclach
het volck hier niet en mach, tot gierichеyt vervvecken.
Mer ick hoop 'thert sal haer tot mildicheyt nu strecken:
Inleggen sal elck een met vreucht en harten coen,
[+]D'aelmis is aengenaem, elck vvil hem daer toe spoen.

[+]**Gaet in.**

Van de vierde Geschiedenis, d'eerste ende leste uytcomst.

Vrees voor straff. Godtsalige hoop.
Gelthebbende' mensch. Lieffde. Trou.

Vier Oude mannen
Nu Mensch ick betrout u, ghy hebt geleert seer vvel,
Met vvat vvaerschouvving goet gegaen, is het bevel,[+]
Dat vvy elck arm gesel, sijn t'onderhouvven schuldich,
Den loon sal voor u vveer groot sijn en menichfuldich,
Die ghy ontfangen sult voor u bevvesen deucht.

[+]**Syrach.29.**

Godsal.
Noijt loon so groot noch prijs, die den me*n*sch meer verheucht
en Christum selfs geneucht, te doen aen d'arme lieden.[+]
Dies moet ghy nu daer aen, vvilt allen uytstel vlieden,
En besteet hier u gelt vrymoedich int gemoet.

[+]**Esaie.58.**

Vrees voor st.
Schand' en vvee comt den mensch, die sulcx oock niet en doet,
Die d'Armen hier niet voet, en oock heel is genadich:
'tGebet der Armen roupt voor uvven Godt gestadich,[+]
Om bystant voor u ziel, so ghy hem nootdruft schaft.
Daer tegen siet hoe dat Zodoma vvas gestraft,
Door des Propheets vvoort saft, Ezechiels verclaren,[+]
Om dat sy d'Armen gansch niet barmhertich en vvaren.
Daerom vliet sulck misval, u vreckich hert doch stilt.

[+]**Syrach.35.**

[+]**Ezechiel.16**

Geltheb.
Och mijn vriendinnen goet, ick doe al vvat ghy vvilt,
Den Armen nu heel mildt, te geven ist begeeren:
Hoe dat ict dan moet doen, vvilt my dat (bid ick) leeren,
Om d'Armen deuchd' te doen, mijn hart en gemoet haect.

Godsal.
Hout u aen't vvaer Geloof, vvaer door de Lieffde blaect:
Want 'tGeloof niet gesmaect, is u vverck niet medallen;
De Lieffde comt tot ons niet van selfs toegevallen,
Mer comt door 'tvvaer geloof, dat daer op Christum siet:
En sonder dat geloof is u vverck cranck als riet.
Iacobus ons bediet, de Lieffd' is doot bevonden.[+]

[+]**Jacob.2.**

Vrees voor st.
'tGeloof vverct in ons lieffd', naer 'theylich schrifts oorconden,

En maect den Christen mensch dat hy Godt heel lieff heeft.
En tot de lieffde hy des naesten hem begeeft:
Doch dese liefd' aencleeft, die voortsbrengt goede vvercken.

Godt sal.
Des naesten lieffde doet deuchd' in elck een verstercken:
En die de lieffd' heeft is voor 'tgeven niet verschroomt,
[+]Mer siet doch vvaer dat nu de vvare Liefde coomt
Met de Trou hier vervroomt, sy comen hier ter feesten.

[+]De Lieffde en Trou comen.

Liefde.
Nu Suster laet ons gaen vervvecken minst en meesten,
Tot lieffd' en charitaet tot dees schoon Lotery,
VVie sijn sy die daer staen? my dunckt 'tis geen party,
Het sy vvie dattet sy, laet ons haer doch wat vragen.

Godt sal.
Geluckich sijn sy die de lieffde t' allen dagen
ontmoeten, en de trou den mensch recht vvert bekint.

Trou.
VVie heb ghy daer by u: hoe is dees mensch gesint?
Is hy in sonden blint, off in de liefd' ontsteken.?

Vrees voor S.
'tIs den Gelthebbende mensch, die hen nu laet gespreecken
om d'Armen by te staen, hy geeft hem tot gevouch.

Liefde.
Die gelt heeft die vveet nu vvel vvech en raed genouch,
VVaer dat hy spaed' en vrouch, met 'tgelt sal mogen blijven,
Noyt beter vvast beleyt noyt vaster moch't beclijven,
Als aen dees' armen oudt, in dees' Haerlemsche stadt.

Trou.
[+]VVant Christus spreeckt doch selfs en maect u geenen schat
die den roest off 'tmot vat, en schenden can op aerden,
Off een dieff steelen can, souct schatten hooch van vvaerden
by den Hemelschen Vaer, die niemant en bedarft.

[+]Math.6.

Geltheb.
Is hy verlooren dan den mensch die hier rijck sterft?
VVert by hem niet vervverft t'erfdeel den schonen Hemel?

Godsal.

De Heer die spreect ront uyt, veel beter sou den Kemel
door 'toogh van een naeld' gaen dan ee*n* mensch rijck en prachtich[+]
int Hemels rijck, die noyt lieffd' bevvees vvaerachtich,
Hem mach vvel schromen: vvant 'teynd' is de bittere doot.

[+]**Motg.19**

Vrees voor S.

Die t'ooch affkeert als hy sijn Broeder siet in noot,[+]
Misdoet aen Godt seer groot, dus vvilt hem niet versmaden,
V gift hem niet ontrect: dus mensch laet u doch raden,
VVeest blijder als ghy geeft dan ghy ontfangen sult.[+]

[+]**Syrach.4.**

[+]**Actor.20.**

Liefde.

Die sijnen broer vvat geeft, die betaelt hier sijn schult,
Geeft hem vry met gedult, laet u sulcx niet verdrieten:[+]
Al ist dat ghy veel geeft, noch meer sult ghy genieten,
Alvvaer't maer eenen dronck cout vvaters die ghy schenct.[+]

[+]**Deut.15.**

[+]**Math.10.**

Trou.

Dus aende vvoorden die Iacobus spreect (gedenct)
VVat batet broers vermenct, off ghy 'tgelooff vercregen
hebt, en goe vvercken al laet ghy noch ondervvegen,[+]
Sulck gelooff en can u doch geenssints baten: vvant
is yemant naect in noot, en ghy geen onderstant
aen hem doet metter hant, mer segt broer gaet in vrede,
VVat sal dat baten hem? so is u gelooff mede.
Dat sonder de liefd' is, dat is een vast besluyt.[+]

[+]**Jacob.2.**

[+]**De Gordijne gaet oopen**

Geltheb.

Och! Lieffde vvoud' ghy my verclaren eens recht uyt,
V dadens recht virtuyt, die Godt sijn aengenamich.

Liefde.

Nu mensch siet dan vvel toe, dit sijnse meest bequamich:[+]
Die hongerich vvort hier gespijst met cost begaeft.
Die dorstich is benout, vvort oock met dranck gelaeft.
Die als vreemd' heeft gedraeft, vvort vrient'lick hier ontfange*n*.
Die naect is vvort gecleet. Die sieck is: off gevangen,
VVort hier uyt lieffd' getroost, geholpen uyt den last.
Op d'armen die hier in gebreck sijn vvort gepast.
Dit is de lieffde vast, die Godt hier naer sal croonen.[+]

[+]**Math.25.**

[+]**De gordine gaet toe.**

Trou.

Dees' lieffde sal de Heer mit 'teeuvvich rijck beloonen,
Alvvaert de minste van de broeders hier geschiet.

Godsal.
VVie dat den armen geeft, crijcht vveer dubbel siet,
'tGelt dat ghy d'armen biet, dat leent ghy oock den heer,
[+]Al dat ghy haer hier doet noch boven prijs end' eer,
Sal hy ter goe'r tijt vveer, vvel vveten te vergelden. [+]**Pro.19.**

Geltheb.
Fy mijnder dat ick my met 'tijt'lick goet so quelden:
End' so ontstelden om het over groot prouffijt.
Mer noch een goede vraech is hier gevraecht by tijt,
[+]*Die d'armen liefdich troost, wat loon die sal verwachten?*
Als oock wat straffe fel die troost'loos haer verachten? [+]**Vrage des spels.**
Het recht beduyt daer van te seggen niet ontbreect,

Liefde.
Noyt geen beter beduyt als Christus selver spreect,
Tot die barmhartich sijn, die staen ter rechter zijde,
Comt in mijns Vaders rijck ghy gebenedyde,
[+]Besit volmaecte vreuchd', u van 'tbegin bereyt,
End' daer naer heeft hy oock tot al die geen geseyt, [+]**Mat.25.**
Die tot haers naestens leyt, noyt hebben lieffd' bevvesen,
Gaet in het eeuvvich vier vermaledijt mispresen:
Dat voor den Duyvel end' sijn Engels is beschict.
Van honger en van dorst ben ick vergaen verstict,
Ghy hebt my niet verquict: mer troost'loos naect verlaten.

Trou.
Och! vrienden goet vvilt dit mit trou ter herten vaten,
Comt doch te baet alhier dees' oude arme mans,
Die nu in groten last sijn en vergaen bycans,
Ghestadich ende gans' hier roupen, suchten, karmen,
[+]Comt haer te hulp, slaet doch vvel acht op Godes armen.
Verlossing comt u toe, en oock des lants *victori*, [+]**Psalm.41.**
[+]*Gods segen tijd'lick hier. En naer de croon der glori.*
Voor haer die in memori, hier houden d'armen svvack. [+]**Eerste solutie.**
En die troost'loos haer hier veracht, crijcht 'tstraf'lick pack,
[+]*De Hel, Duyvel en doot, hem van Godt toegevoucht.*
[+]**t'Wede solutie.**

Vrees voor S.
Vreest sulcx Christen mensch, in Godes vvijngaert ploucht,
Syn rancken doch vernoucht, met lieffd' en laet trou blijcken,
Elck doe naer sijne macht, den armen en den rijcken,
VVort hier prijs toegeseyt elck een al even naer.

Liefde.
De Macedoonsche kerck end' van Achaya daer,
Hebben in noot voorvvaer, aelmoessen groot gegeven:[+]
Om dat al d'armen vry en gerust souden leven,
Na Godes vvoord' in de Ierusalemsche kerck.
O ghy die buyten Stadt vvoont gaet oock so te vverck,
Neemt hier op d'armen merck, laet u schat sijn ontbonnen:
Denct dat *de deuchd'* hier *heeft des viants cracht verwonnen*.[+]
VVant Haerlem heeft voor 'tlant lijff en goet vroom gevvaecht.

[+]**Paul.Rom.25**

[+]**Vicit vim virtus.**

Trou.
VVel salich is het lant dat in tijts sorge draecht,
End' onderhout behaecht, van d'arme vvesen goedich:[+]
En 'tout gebreck'lick volck, God geeft vveer overvloedich
den zegen over haer. Mer vvee de Stadt en 'tlant,
Dat d'armen inder noot niet en doet onderstant,
En sorcht aen elcken cant, dat geen gebreck gevonden
vvort, vvie can hier de straff verbreyden en vermonden?
Die d'Onbarmhartich mensch vervvacht ter lester uyr.

[+]**Luc.6.**

Vrees voor S.
Den Rijcken vreck die viel den Lasaro vvel stuyr.
Die arm sijnd' in't getruyr, badt om vvat broots gestadich,[+]
De honden vvaren sijns meer als hy selffs genadich,
Dies so volchden hem naer vermaledijde straff.

[+]**Luc.16.**

De Liefde.[+]
Och mensch aensiet de Hel die is des rijcken graff,
Een droppel vvaters cout souct hy om s'brants verdrijven:
Mer ten gebeurt hem niet, den brant moet altijt blijven,
Den Helschen brant is hem gegeven tot sijn loon.
Aensiet Lasarum nu, die heeft der vreuchden croon,
Rust heerlick ende schoon, in Abrams schoot vol vreuchden,
Sijn lijdsaemheyt vvas heb gereeckent tot veel deuchden,

[+]**De gordijn open.**

En 'tonbarmhertich hert vvort gestraft t'allerstont.

Geltheb.
O mensch gedenckt doch dit, arm rijck, met hert en mont,
VVilt door geen loosen vont, u hert off beurs toesluyten,
Laet ons al ons best doen, laet lieffd' uyt jonste spruyten,
Aen dees' oud' luyden arm, aenhoort doch haer geclach,
Elck doe al dat hy can, elck geeff al dat hy mach:

[+]***De eerste der Oude mannen.***
ALmachtich Vader goet, Fonteyn der medicijnen,
Comt ons te staden nu, ontfonct doch yg'licx hert,
Het veel inleggen sou genesen onse smert,
So vvel van hier als vert, vvy soudent al genieten.

[+]**D'oude Mannen, comen uyt ende spreken noch van verre staendt**

De tweede.
'tInleggen laet Heer nu niemant doch verdrieten:
Och yg'licx milde hant is nu den meesten troost.

De derde.
[+]Elck say nu mildelick in den oprechten Oost,
Ghy sult vveer te propoost, dubbelfout vruchten mayen.

[+]**Prov.19.**

Trou.
[+]Hier comen d'oude luy, 'thert schijnt haer te verfrayen.
Haer meeste hoop die is op dit aenstaende huys,
Het verblijt haer hert seer, en 'tverlicht oock haer cruys,
En vvenschen haet confuys, gevelt in d'oude dagen.

[+]**Psalm.41.**

De eerste.
[+]Hier is de Lieffd' en Trou, geen beter volck vvy sagen,
Ons beste vrunden sijn hier nu by een vergaert.
Och lieffde toont doch nu den Christelicken aert:
Och Trou nu hier doch baert, u goetheyt ongemeten.

[+]**Sy commen wat naster**

Liefde.
Hoe sou doch yemant t'hans dees' arme luyt vergeten?
End' seggen dat hy Godt lieff hadt soo't vvel behoort.
Hebt doch d'een d'ander niet lieff metter ydel vvoort,
Mer oprecht lieffd' oorboort, al hier voor yders oogen:
Ghy noot u vrunden rijck, die haer daer vver toe poogen,
Mer noot die crepel sijn, die lam sijn, en heel blint;

Godt vvert vveer uvven loon, de salicheyt ghy vvint,
Veel troost u dan berint, en rust sal u toecomen.

Trou.
In de uyre des doots vvilt ontrou als Pest schroomen,
Hy doettet vvis den Heer, die d'Armen doet yets leet.[+]
Daerom toont haer u jonst, vveest daer toe vvel gereet: [+]**Prover.14.**
Het geven is by Godt veel vvaerder dan t'ontfangen,[+]
Met vvat ernst, met vvat lieffd', met vvat een groot verlangen [+]**Math.25.**
ontfingen d'oude Vaers den armen vreemdelinck,
Met een oprechte lieffd' elck een haer tegen ginck.
'tBarmhertich goeder dinck, vvas elck vvaer't hooch gepresen.

Godsal.
Vant vroutgen dat daer in Zarepta vvoonden, lesen
vvy, die den Propheet Godts spijs gaff in sijnen noot.[+]
Haer en gebrack noijt jet, noch oli noch oock broot, [+]**Actor.20.**
Gods zegen over groot, bleef by haer totten lesten.
Iob vvas der Armen vaer hy deed' altijts ten besten
om helpen elck en een, 'tsy crepel, blint, off lam.
Tobias stont 'tvolck by, en d'Armen te hulp quam,
Als menich Christen stam, hem oock ghetoont heeft goedich.

Liefde.
Sacheus gaf de helft van sijn goet seer ootmoedich,
Om d'Armen by te staen in haer elende svvaer:
De Heer die spreect tot ons uyt enckel lieffde claer;
Al const een moeder haer, kint eenichsints verlaten,
So en sal ick u niet, mer roupen t'uvver baten,
Als een Clock-henne doet haer cleyne kuijcken jonck:[+]
Sult ghy dan vveyg'ren broot, off eenen cleynen dronck [+]**Math.10.**
den rechten armen stronck, jae Godes huysgenooten?
'Tis lang genouch u gelt te houden vast geslooten:
Dies opent nu u beurs, den armen mensch verblijt;
Denct dat een sulck goet vverck bemint den Heer met vlijt.
Dat hy 'tmilt geven vvijt met genaed' sal bedouvven.

Vrees voor st.
En vvee, vvee over die, die d'Armen ijet onthouvven.
'tBleeck aen Ananias en Zapphira onvroet,

Die haer beloften niet naer quamen, so Lieffd' doet:
Mer d'Armen metter spoet, dat belooft vvas, onthielen;
Dies sy daer beyde voor d'Apostels voeten vielen,
En sturven haest de doot. Laet u dat doch bevvegen.

Hoope.
Deelt van den overvloet, die ghy hier hebt vercregen,
En legt doch mild'lick in voor d'Armen van der stadt.

Liefde.
Hebt lieff, als Christus u oock vvel lieff heeft gehat,
Die hem inden doot plat, voor u mensch heeft gegeven;
[+]Hebt nu sijn leden lieff, tervvijl ghy sijt in't leven,
Reijct uyt u milde hant, siet d'Armen voor u staen. **[+]Epi.Iob.4**

Trou.
Denct hoe dat Christus goet den *Rechten Pellicaen,*
Naer des Schriftuyers vermaen, u met sijn bloet ging spysen.
[+]En sullen vvy nu niet oock lieffd' en trou bevvysen,
Aen sijn arm leden teer? het vvaer een ontrou vverck. **[+]Rom.5.**
Schout u doch het vreckich hert, Lieffd' sy u oogen-merck,
Neemts' onder uvven vlerck, die voor ons staen en suchten.

Geltheb.
Laet ons sijn vvel gereet, en soucken geen uytvluchten:
Lazarus roupt tot ons, hy roept met groot verdriet,
Dees' oud' bedaechde Mans doch met goe jonst aensiet,
In noot haer de hant biet, jae alle schamel menschen.

De tweede der Oude mannen.
'Tis al om hulp, bystant, daer vvy om roupen vvenschen:
Och staet ons nu doch by, vvy hebbent nu van doen,
Den tijt die gaet schier uyt, 'tis nu het lest saysoen,
Dat ghy ons vvel cont voen, 'tinleggen sal cesseren.

De derde.
Och noot maer eens te min u rijcke vrund' en heeren,
En comt ons nu te hulp in noot en svvaer elent.

De vierde.
Toont nu, dat bidden vvy, dat *Liefd' es 'tfondament*,
Die altijt is ontrent ons arme oude lieden.

Liefde.

De lieffd' die ghy bevvijst, sal Christo selfs geschieden:+
De straff vvilt vlieden doch, die ghy schier hebt gehoort. +**Math.25.**

Hoop.
Den vvaren loon die is u verclaert uyt Gods vvoort:
De Croon is bereyt voort, voor die't bevvijst aendachtich.

Vrees voor st.
Dat ghy de minste doet, dat doet ghy Godt vvaerachtich:
Hoort d'Armen clachtich, doch vrienden groot en cleyn.

Liefde.
Eedel, oneedel, oock mans, vrouvven al gemeyn,
Treed' inder liefden pleyn, vvilt charitaten schincken.

Trou.
Ghy siet hier voor u staen veel schoone prysen blincken:
Met ses stuyvers crijcht ghy het alderhoochste lot.

Liefde.
En off ghy niet en creecht, so doet ghy Gods gebot,
Dat ghy van 'toverschot, iet geeft, die't nu behouven;
Spaer' doch u gelt nu niet, vvilt d'Arme niet bedrouven,
Laet Lieffde nu 'tgeen sijn dat u het herte raect.

Trou.
Staet d'Armen troulick by, de vreckicheyt doch staect,
Die dicvvils seer mismaeckt, ziel en lijff doet besmetten.

Liefde.
Op 'tgeen in d'eerste Kerck geschiede, vvilt vvel letten,+
Der Christen gelt en goet vvas al gemaect gemeen, +**Actor.2.**
Die het minst achter hiel, die raecten in gevveen:
Dees' Lieffde suyver reen, vvilt nimmermeer vergeten.

Trou.
Den Iongman die eens daer begerich vvas om vveten+
van Christo, vvat hy sou doen om salich te sijn, +**Math.19.**
Creech voor antvvoort: Vercoopt u goet op dit termijn,
Geeft het den Armen fijn, en volcht my dan geringe.
Schriftuyr seyt, dat hy den Heer verliet en vvech ginge.
Och verlaet ghy Godt niet, verlicht der Armen smert.

Liefde.
Elck een die toont, dat hy nu heeft een Christen hert,

Volvoert den Christen naem, in liefd' vvilt niet besvvijcken.

Trou.
'tIs nu den rechten tijt dat vvare *Trou moet blijcken*.
In alle vvijcken moet nu 'tbeste sijn gedaen.

Vrees voor S.
'tIs Christus selfs die clopt, siet vry den noot nu aen.
't Is *Liefde boven al* die d'armen can vertroosten.

Hope.
Die *In liefd' getrou* is, is lofbaer VVest en Oosten,
In't bouck des levens vvort geschreven sijnen naem.

Liefde.
Hy vvort alom verchiert met een seer goede faem,
Als hij't uyt liefd bequaem, doet met 'thert niet benepen.

Trou.
Het moet vrymoedich sijn: en *Wt jonsten begrepen*.
VVant het gebreck is groot dat alom vvert gespeurt.

Vrees voor S.
Aensiet de jonckheyt hier: en hoe d'ouderdom treurt.
Aensiet liefd' die schier scheurt, als dicvvils is bevonden.
In d'eerste Kerck mocht elck van Trou en Lieffd' vermonden,
Als elck een daer by bracht sijn gelt en tijt'lick goet,
Met genucht gaff elck een: jae van sijns harten bloet.
Wt liefd' bestaen deed' oock den mensch sijn mild'heyt toonen.

Godsal.
Aensiet Godts cracht. die naer sulcx toeseyt te beloonen.
Dies *Liefd' moet blijcken* claer voor u een groote deuchdt,
Den loon vvort naer vveer groot. En ooc *Noyt meerder vreucht*
Als ghy vervvachten meucht, voor ancxst ende verflouvven,
Van die hier 'tbeste doen Gods armen t'onderhouvven:
Die hier door elents noot, nu maecken groot misbaer:

Gelthebbend' mensch.
'tVVert *Wt liefden versocht* 'tontfarmen over haer,
Op 'talderhoochste claer, sijn sy u al bevoolen.

Liefde.
Denckt Godt die't al doorsiet, hem en blijft niet verhoolen:
Hy vveet dat ghy gelt hebt, 'ten is u maer geleent.

Trou.
Gheeft dan daer 'thoort. of 'tvvort van u noch naer bevveent,
Ghy vverter door vercleent, men is u verfoeyende

Liefde.
VVeest naer Schriftuyrs vermaen altijt *In liefd' groeyende*,
Ic bid' u noulick noch laet u doch zijn bekent,
Dat van ons salicheyt de *Liefd' es 'tfondament*,
VVant die tot liefd' hem vvent, die stort nu hier zijn tranen:

Trou.
VVy *Acoleyen vvit*, zijn die u hier vermanen
tot vvare liefd' perfect, neemt sulcx van ons in danck.

Vrees voor straff
Al zijn vvy noch ter tijt in const al vvat te cranck,
Ons voorstel sonder dvvanck laet doch vvel zijn ghenomen.

Godsalighe hoop.
Liefd' en Trou deden ons met yver hervvaerts comen,
Om ons goetjonstich hert te toonen vrouch en laet.

Gelthebbend' mensch.
Oorlof o Heeren vroom ghy *Haerlemsch' Magistraet*,
De Deuchd' heeft metter daet *de Cracht* hier *overwonnen*.[+]

[+]*Vicit vim virtus*

Liefde.
Ghy doet ons meerder eer, als vvy verdienen connen,
Mer vvy erbieden ons tot uvven dienst ghereet.

Trou.
Is in ons Speelen fault, 'tis ons ten minsten leer,
Hout het doch al secreet, eerlicke vrome borghers.

Vrees voor straff
En oorlof mannen clouck, ghy trouvve vvelbesorghers
van dees' schoon *Lotery*, en dees' vermaerde feest.

Godsalighe hoope.
Oorlof noch eens al die hier sijt heel onbevreest
ghecomen minst en meest, van binnen en van buyten.

Gelthebbend' mensch.
VVant *Liefd' es 'tfondament*, 'tmoet nu uyt 'therte spruyten,
En *Trou moet blijcken* hier, 'tis nu het recht saysoen.

Liefde.

Legt nu doch mild'lick in, 'tis doch daerom te doen,
V vvorden voorghestelt veel rijcke schoone prijsen,, hier.
Die gaerne van liefde spreeckt, die vvilse nu bevvijsen,, hier.

Liefd' es 'tfondament.

Refereyn.

N*Adien Christus den eenighen ghebooren Gods zoon*
(Warachtich God) sittende in sijns Vaders troon,[+]
uyt 'sVaders gehoorsaemheyt mensheyt had aenghenomen, [+]**Matth.1.2.16.3.17**
Om ons te verlossen met zijn heerlic lichaem schoon[+]
van d'eeuwighe doot, die ons (eylaes) was opghecomen [+]**Matt.1.13.24.**
door Adams sondich val die als den onvromen
Had overtreden sijns Scheppers heerlick ghebiet,
Ons noch soo lief heeft ghehadt, dat sonder beromen
voor ons aen 'tcruys ghestorven is, dit wel insiet:
En dat hy ooc den mensch noch noyt hier en verliet[+]
die hem liefde, soo hy ons in sijn woort onverhoolen [+]**Mat.27.34.35.**
ghetuycht, soo ist reden dat elck hier oock verspiet [+]
Sijn arme leden teer, die hy ons hoogh heeft bevoolen,[+] [+]**Philip2.6.v.8.**
Haer te gheven spijs en herberch (voor't schadelicke doolen) [+]**Mat.10.43**
Op dat wy als een lidt sijns lichaems in rust en vreden
Sijn gaven moghen besitten, eer dats' ons werden ontstoolen,
Lieft ghy Christum het hooft soo troost dan oock sijn leden.

Die is een Christen lidt, die kent oock Christum recht,[+]
uyt een ware gheloof, en is voorwaer sijn knecht:[+] [+]**Ioan13.32.**
Want d'liefd' tot Christum bestaet sijn woort te gehoorsamen, [+]**Ioh.14.2.**
En nadien sijn leden teer hier lyden veel aenghevecht,[+]
Verdrucking, armoed groot, met cruys, lyden en blamen, [+]**Luc.14.**
Soo wilt dan als leden Christi u gheenssints niet schamen,[+]
Want sulcx doende, salmen u deuchdich achten na 'tbetamen, [+]**Matth.25**
Dat ghy den armen mild' deelt, uyt Christelic bevroen
van u tijt'licke haeff, en dat men u siet spoen[+]
gheen schatten hier ter werelt te willen vergaren, [+]**Syrach**
Maer inden Hemel hooch, alwaer die even groen **29.11.12.13.14.15.16.17.18**
sonder roest ofte mot sullen blyven (na 'tverclaren
sijns Goddelicke woorts) dies wilt doch openbaren
u behantreycking' aen d'Armen, in Dorpen en Steden,[+]
Waer door ghy wort verlost van u tijt'lic beswaren, [+]**Syrac.7.3**
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock sijn leden.

Want Christus selver seyt, my hebt ghy niet altijt,
+Maer den Armer ghewis, dies wat ghy die met vlijt,
Ia den alderminsten doet, dat sal my soo behaghen, **+Deut.15.11**
+Als aen my selfs ghedaen, en wort alsdan ghevrijt
in de ure des doots van al u sondich claghen, **+Mat.10.43.18.5.**
+Ooc wert u afgheweert des Duyvels boos na jaghen,
+Als d'een hant mild'lick deelt sonder dat d'ander weet 'tbescheyt, **+Psal.41.1.2.3.**
aen d'Armen onghetroost, soo naken u gheen plaghen: **+Mat.6.1.**
Als den Gierighen mensch*, die door zijn quaet beleyt,*
+Sijn schat voor d'Armen sluyt, en haer niet en bespreyt
met troost oft onderstant, dies hy't (lacy) sal besuyren **+Deu.15.7.9**
Met de eeuwighe doot, en Hel voor hem bereyt:
Maer 'tRijcke Gods voor u, dat in eeuwicheyt sal duyren,
Dies wilt u harten al sonder onderscheyt doch stuyren,
+Te troosten d'Armen hier door de voorverhaelde reden,
+Gods zeghen u toe vloeyt, tijt'lick tot alle uyren, **+Prov.23.9.**
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden. **+Deut.15.10.**

Prince.

Wilt Princen cleyn en groot des Armen niet afgaen,
Maer siet op Christum selfs den rechten Pellicaen,
Die men met zijn dierbaer bloet zijn jonghen heeft sien spijsen,
Twelck waren wy al selfs met d'erfsonde belaen,
+Soud men dan niet uyt Liefd' Christi leden troost bewijsen?
+Op dat in haren noot haer vreuchd' eens mach oprijsen, **+Psal.11.v.3.**
+End' haer roepen en karmen eens nemen mocht een ent, **+Prov.14.21.29.17**
Door het inlegghen mild' op hoop van schoone prijsen, **+Psa.1.2.5.6**
Daer van (al crijcht ghy hier niet,) u dat wel is bekent
Byden Heer hier boven: Dies wy daer Liefd' es 'tfondament*,*
Bidden elck een met hart en knien alhier gheboogh en,
Dat yder hem uyt Liefd' tot inlegghen nu went,
Want Trouvv moet blijcken *nu ter tijt voor elck eens ooghen,*
Dies wilt rijclick en mild' u tot inlegghen pooghen,
+Elck naer zijn macht en staet, als Christus discip'len deden:
+Want wie meest geeft meest wint, soo sal Godt dijn gift verhooghen, **+Syrach 14.23.14**
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden. **+Proverb 11.24.25.**

Liefd' es 'tfondament.

Liedeken.

Op de wijse: Verheucht u maeckt jolijt.

O Mensch o Eedel dier,
Die door Gods gaven hier[+]
Nu ontfanghen heeft
Dit tydt'lick leven swaer.[+]
Ledt op de goe manier
Vws vvandels vroom bestier,[+]
Deuchd' u dan aencleeft
In al dijn handel claer.
End' u te recht versint,
Dat soo ghy Liefde vint
In Christum t' eenich hooft,
Om daer in vast gelooft,
V dan met troost verbint,
Aen zijn Leden verdooft.[+]

[+]**Ecles.15.8.**

[+]**Genes.1.27**

[+]**Levit.19.35.36.37.**

[+]**Prov.21.**

Wilt door 'tghelove soet,
Mit vlijt, ijver en spoet,
Christi lede, teer
+Van u schatten hier voen.
Want al het aertsche goet **+Mat.6.20.**
Dat Christus u hier doet,
+Sult ghy meer en meer
Verwerven en bevroen: **+Proverb.11.24.25**
+Siet doch daer mede maect
Goe vrienden, eer ghy raect **+Luc.11.33.**
Te sterven in dit dal
Of u opcomen sal
De doot, die bitter smaect
Tot uwen ongheval

Want Christus, selfs belijt,
Dat wie hier in sijn tijt
+Den armen mild' deelt
Dat hy 'tleven verwerft, +Ezec. 18.7.9
+En dat hy met groot vlijt
+Den macht sijns vyants strijt **+Psal 41.1.2**
+Tot gheen schaede beveelt, **+2.Cor.9.6.**
+En sijnen druck afkerft: **+esa 18.7.10**.
+Oock door ghenade groot, **+Prov.28.27**
+De sulc vry van aenstoot, **+Prov.22.9**
En sijn sonden bedect **+Deu.15.10**
Daer me hy is bevlect,
Al warense bloet root,
Sulck lieft' hy tot ons strect.

Dus lieft ghy Christus wis
Die ons verlosser is,
Soo sal uwen licht
In duysternis op gaen,
Soo ghy met een hert fris
Met voetsel niet gaet mis,
d'Armen u verplicht
Die hier sijn seer belaen:
En ghy 'tooch daer op hout,
Voorseecker hy aenschout
Godes rijck eeuwicheyt,
En sijn seghen bereyt,
V tijt'licken bedout,
Tot op 'taertsche afscheyt.

Prince.
Wilt Princhen alle t'saem
Betoonen aenghenaem,
Dat hier Trou *met* Liefd'
moet blijcken *'tallen stont,*
Als een deuchd seer bequaem
Oprechtich sonder blaem,
Die niemant en griefd',
Men is 'tfondament *ront.*

Steect u milde hant uyt,
Leght in tot een besluyt
Voor d'oude mannen, swack,
Op dat die met ghemack
Bhenutten de virtuyt,
Van u gelt, goet en pack.

Liefd' es 'tfondament.

[De Aeckerboom van Vlaerdinghen]

Haerlem tot die van Vlaerdingen.

*A*L *Tagi* oft *Hermoni* gulden sant overvloedich,
Can de*n* gout dorstigen so seer vergenoegen niet,
Als dijne schoon incomst, o *Aeckerboom* constvroedich,
Een goet welbehaghen in my schept en baert: want diet
recht aenmerckt, moet bekennen dat ghy *Liefd' aensiet,*
'tWelck my hert'lijck dringt, als ooc sijnde door liefd' gedreve*n*
V vrientlijck te bedancken, en voorts na redens ghebiet,
Sijt ghy meer dan welghecomen Castalides verheven,
Die doot van nijt en strijt is vreuchts en vredes leven.

Antwoordt.

V Wijt beroemde faem, en door daet die wel gebleke*n* // heeft
O ghy Haerlem out, in wien trou noyt besweken // heeft
Die doet ons harten brandich naer u gesichte haecken,
'tSchijnt dat natuer in u een nieu Athenen besteken // heeft,
'tVerschil is maer de naem, u daet het selve teecken // heeft
Van vroomheyt en wijsheyt meed' als't blijct in alle saecken,
Daerom wy ons bycomst gheensints en conden staecken,
Maer comen hier van veer: ja daer der Maser stroom // ent,
Over 'tsandich ghebercht, om by u te vermaecken,
Met danck van u welcoom, die ghy tot ons seer vroom // sent
Wy bidde*n Aensiet lieft,* tot u met jonst *d'Aecker-boom,,* went.

De Aeckerboom van Vlaerdinghen.

Vlaerdingen. INRI, Aensiet liefd, 1514, 1606.

t.o. Cc4v

[...]thooning Van de [...]*sticht werking* [*...Vanden bermhertigen, De Wet, Bermhertigen, Rechte liefde, Hongerigen, Dorstigen, Vremdeling, Naecten,* [*Gevangen*]*, Crancken, gehoorsaemheit, Geruste Conscienti, loffelicke fame, Quaet werking Vanden gierigen, D'Armen, Girigaert, Ongehoorsaemheit, Verachting Godes Wet, Cnagende Consientie, Wanhope, Eewige haet.*

De Intre van Vlaerdingen verthoont.

Dat een *Barmhertich Mensch* door *Oprechte liefde*, wordende ghestiert tot der *liefden wet* den *Hongherigen* spijt, den *Dorstigen* laeft, den *Vremdeling* herbercht, den *Naecten* cleedet, den *Krancken* besoeckt, den *Gevanghen* vertroost, ende alsoo *Gehoorsaemheyt* werckende is: dies hy vercrijcht een *Gheruste Conscientie* die hem tot salicheyt versekert, beneven de *Goede Fame*, die hem is volgende: Daer entegens dat een *Gierich Mensch Christi leden* verdrijft en*de* verdruckt, ende also *Ongehoorsaemheyt* werckende is door verachtinge van *Gods wet*, waeruyt volcht een *Knagende Conscientie,* die hem tot *Wanhope* brengt, en*de* eyndelijck in *Eeuwighe*n *haet*.

Presentatie.

O edel greyn // *Rethorica* reyn // seer hooch verheven // sijt,
op *Pernassus* berch, om sonder erch, const te doe*n* ontfouwe*n*, soet
daer wy *Akerke*n*s* fier, naer co*n*sts manier, soot is geschreve*n*, wijt
tot uwer eere*n,* u hier prese*n*teere*n*, uyt jo*n*st die ewich douwe*n*, moet
ons slecht *Blasoe*n, een *Akerboom* groe*n*, sonder verflouwe*n,* goet
waer in ongegrieft, *aensiet lieft*, die ant cruis so elc bloot, weet
tga*n*s me*n*slic geslacht, vri heeft gewracht, en 'tserpe*n*t growe*n*, doet
hy was alleen // die voor elck een // inden swaren noot // street
en door liefts beleyt // uyt gehoorsae*m*heyt // voor ons de*n* doot, leet
als ghy hier siet, sonder verdriet, fyguerlic voor ooge*n*, wel.
Dus sijt het da*n*ckelic, van ons ontfa*n*ckelic, uyt lieft diet exploot deet
en neemt aen de jonst, bove*n* de const, wilt u daer toe poogen, snel
wa*n*t *d'Akerboom*, aen des Maes stroo*m*, u lof altijt verhoge*n*, sel.

Aensiet lieft.

***Rhetorica* tot *d'Akerboom* va*n* Vlaerdingen. Eyschende des Intredes verclaringhe.**

SO weynich als 'tvier sonder hitte can gewesen,
En 'twerck van heet make*n* en verwarme*n* volge*n*s desen
So weynich oock liefd' van deucht en dies van weldoe*n*, vroet
Sulcx blijct aen u *Aeckerboom, die ae*n*siet liefd'* gepresen
Want 'twas lieffde die ontstack u lieffdich gemoet,
Om mijn feest te vereeren door uwe comste goet.
Dies ick u minlijck bedanck: en ontfang met sonderlingen
lust, om 'tleerlijck bewijs dijns Intreets t' aenhooren zoet:
Wilt dan tot sulcx naer mijnen raet u tong constich dwingen,
Die goeden raet gebruyckt, vaert weel in veele dingen.

Ballade op den Intrede.

N*ae dien den Mensch natuyrlick aller weghen*
tot het quaet is gheneycht, oft tot sonden gheneghen,
En onbequaem tot goet, door d'inghebooren aert:
Also dat hy 'tghebodt, van Godt, altyt is teghen
verachtende sijn woort: dat hem wordt voorghesleghen:
Ingelycx, alle deucht en met lust boosheyt aenvaert,
Ten zy dat Godt zeer goet, hem synen gheest wederbaert,
So dat hy volghen can, den wech der deucht met vreden.
Hier om wy Akerkens *tot voldoeninghe der* Chaert
als nu vertoonen, hier door ons simpel Intreden:
VVat deucht oyt vvracht een Mensch, *hier in dit dal beneden,*
Barmhertich liefdich goet. Als oock vvat schr*i*cklijck quaet
een gierich Mensch onvroet, *vol ondancbaerheden*
*werckt, door zijn snoot bedrijf, soeckende eygen bae*t.
'tWelck u Rethorica*, hier vertoont wert metter daet.*

Aenmerct dan hier den Mensch barmhertich liefdich goet,
Gheregeert door Gods geest, *die hem inblaest seer soet,*
Barmherticheyt *met vlyt, en siet hoe hem beneven*
gaet de oprechte Lieft, *die hem stiert metter spoet*
tot der Liefden vvet, *die hy naerstich voldoet,*
En bewijst Lieft boven al, *aen Godt, als staet gheschreven.*
Want hy dat met daet betoont, door dien hy zijn naesten eeven
by staet met liefdich werck: Dien volghende oock aen Godt.
Siet hoe den Hongherighen *ghespijst wert hier in't leven:*
En den Dorstighen *ghelaeft: den* Vreemdelijnck *(na 'tgebodt*
Godts*) hy naer hem trect: en betoont zijn* liefde *tot*
deese Naecten out, *dien hy cleet met zijn cleeren:*
Den Crancken *hy besoeckt: den* Gevangen *in't slot*
wert hier door hem vertroost, uyt rechter Lieft *vol eeren.*
Dies hy Gehoorsaemheyt *werckt, en volcht de* VVet *des Heeren.*

Siet aen hoede alderhoochste en aldermeeste deucht,
Die een mensch *oyt wracht, in ouderdom of jeucht.*
hem nu is volgende met seer cloecken verstanden:
Namentlijck. ghehoorsaemheyt, waer door Godt verheucht,
Die dees mensch *ghewracht heeft door* Gods geest *met vreucht,*
Een deucht die Godt *begheert boven eenige offerhanden.*
Want door een smenschen gehoorsaemheyt *sijn s'vyands banden*
ghebroken: en wy tot Gods kind'ren vercooren,
Hy volbrengende de VVet*, heeft gheblust d'Helsche branden,*
Zonder gehoorsaemheyt *bleven wy in* Gods *thooren,*
Daer wy al sijn verlost, en door Gods geest *herboren.*
Want door liefde boven al aen Godt *altijt te toonen,*
En sijn naesten als sich selfs, coomt dees deucht te vooren:
Waer uyt oock daetlick volcht, in dees mensch *tot verschoonen,*
Den Conscienti gerust *eeuwich tot sijnder loonen.*

De Conscientie gerust, *door* Ghehoorsaemheyt *ghewracht,*
Treet den mensch lieflijck na, verseeckert hem met cracht,
door handen opgherect, de Salicheyt *aen deesen*
die hy naer 'tleven, hier tot synen loon verwacht.
Siet oock de Loflijcke faem, *door deser deuchden macht,*
Die hem onsterffelijck maect, en volcht (alsoo wy leesen)
vanden Samaritaen, *en meer ander ghepreesen,*
Die onmogelijck sijn, in ses clausen te werhaelen:
Maer alsoo wat deucht oyt wracht, wy nu hebben bewesen,
Een Mensch barmhertich goet. *So sullen wy sonder draelen,*
Oock het Verschricklijck quaet *der ghierighen afmaelen.*
Siet hier dan een Gierich mensch *seer deerlijck voort comen,*
Magher, verschrompelt, bleeck, sorgende rijcdom te faelen,
Verdrivende met smaet Christi leden *sonder schroomen,*
Een gierigaert is een dieff, Godloos vvaert om verdomen.

Ghelijck den Rijcken *vreck* Lasarum *ghinck versmaen,*
Die hy met grote smaet dede van hem ghaen.
Also dees Gierich mensch*: gaet* Christi *leden verdrijven.*
Veriaecht die troostloos: jae dreycht hem om te slaen.
Merckt wat Verschaicklijck quaet *hier door doch wert gedaen.*
Namentlijck Ongehoorsaemheyt, *die hy werckt met verstyven:*
Breeckende de boeyen, o! quaet en vals beclyven.
Ghy doch het meest sijt dat oyt mach sijn geschiet,
o! Ongehoorsaemheyt, *die door 'tSerpents inwryven*
zijt ghecomen voort: dies het eeuwich verdriet
op ons ghecomen is (want Adam 'tgebodt *verliet)*
Siet de verachting Gods, *die volcht door d'ongehoorsaemheyt,*
Verscheurende de VVet, *so ghy voor ooghen siet:*
Dies het eene quaet uyt het ander hem verspreyt.
Want die boosheyt werckt, wert straffe toegeseyt.

Door Ongehoorsaemheyt, *en* verachting *van* Gods vvet.
Coomt Cnagende conscienti, *schricklijcken met*
een Knaegenden vvorm, *inder gierigen herte cnaghen,*
Die niet op en hout, voordat sy hem beset
met d'esperatie, *die hem vervolcht en brengt in 'tnet,*
Met stroppen en basten, hem vvanhopich *te plaghen.*
Iudas *verradich boos, can d'exempel uytdraghen:*
Want hy door giericheyt Christum *heeft verraden.*
En vvanhopich *hem verhing, naer* Schriftuirs *ghewaghen:*
Dies d'eeuwighen haet op hem coomt, en Gods versmaden
volcht: want sy uyt Giericheyt *spruyt, als voorgaende quaden,*
Vol nijds door Slangenfel, so hier claer wert ghebrieft.
Dit sijn de wercken boos, en der gierigen daden,
Schout o menschen dat quaet, u armen naesten ghereft,
Laet u trou blijcken: *en altijt* aensiet lieft.

Aensiet lieft.
Schout nijt altijt.
Loeckefier.

Spel van Sinnen.

Parsonagien.

Den barmhertigen mensch.	*Een man statelijck gecleet.*
Den onbarmhertigen mensch	*Een man gierich en rijck.*
Bewijs der Schrifturen.	*Een man met een boeck inde handt.*
Den bequaemen tijt.	*Een man als een wachter.*
Godlijcke liefde.	*Een vrouw in't wit sinnelijck gecleet.*
Oud en arm.	} *Drie oude mannen.*
Den naecten.	}
Den hongerigen.	}
Geruste conscientie.	*Een vrou schoon en eerlijck.*
Cnagende conscientie.	*Een vrou leelyck en yslijck gecleet, in d'een hant een Slange, in d'ander hant een open hert, daer een spiegel in staet: De Slange daer ae*n *cnagende.*

Stomme Personagien.

Den dorstigen.	} *Arme oude mannen.*
Den crancken.	}
Den gevangen.	}
Schrickelijcke vreese.	*Als een geest, inde handt hebbende een Luyte.*
'tGesicht.	
'tGehoor.	
Den reuck	
De smaeck.	
'tGevoel.	

Actus 1. Schena 1.

Den barmhartigen mensch.

Als ick aenmerck en aenschouvve met vervvonderen,
V over grote cracht, o! mijn Godt hooch verheven:
So aenden vierige*n* blicxem, als aen 'tverschricklijck donderen,
Daermede dat ghy doet Bergen en Bosschen beven.
En als ick oversie en aenmerck daer beneven,
Den blaeuvven Hemel claer, gestert die ongefaelt,
Door uvve groote cracht, eeuvvich loopende vvert gedreven
rontsom des aertrijcx cloot. En hoe de See bepaelt
is, door u vvijsheyt groot, die nemmermeer en dvvaelt.

+En oock hoe d'aertrijck schoon, is verciert aen allen sijden:
So denck ick o! mijn Godt, vvat den Psalmist verhaelt, +**Psalm 8.**
VVat is doch vanden mensch alsnu in desen tijden?
Dat ghy hem sijt gedachtich, en hem vertroost in lijden:
VVant ghy maect dat hy Godt seer ghelijck,, is,
Ghy seghent synen arbeyt, en doet hem verblijden:
+Iae maeckt dat hy van goederen overvloedich rijck,, is,
+Hoe vvel dat hy cattivich, en niet dan aerd' en slijck,, is. +**Genes.2.**
Voor dees uvve goetheyt soo moet mijn siel u loven, +**Psalm 130.**
Maer noch bysonder heer voor u groote vveldaet,
+Die ghy my hebt bethoont, als ick vvas verschoven
door de sonde boos, en ghevallen in u ongenaedt, +**Genes.3.**
Also dat ick eeuvvich most sijn ghevveest versmaet,
Van u mijn Godt en Heer, en blijven in uvven thooren:
Ten vvaer u groote lieft, daer door ghy my van 'tquaedt
hebt verlost: en door uvven soon my vvederom vercoren,
Dies ick sijn meed' ghenoot ben, en door hem herboren,
Also dat ick beken dat het sulcx is o! Heer,
Dat hy my heeft verlost: die anders vvas verlooren,
VVaer voor dat ick en can u voldancken nemmermeer.
En boven dees ghenaed', begaeft ghy my oock seer
door uvve milde hant, met uvven seghen grootelijck,
Die ghy my noch toesendt, dies ick tot uvver eer,
Die vveer ghebruycken sal, aen die die leven blotelijck
in den Bequamen tijt, die my hier toe is nootelijck.

Hier gaet den Barmhertigen mensch sitten inden stoel van Verghetenheyt, ende oversiet sijn goet ende schadt: waer door dat hy in slaepe valt.

+***Oudt ende arm. Den hongerighen. Den naeckten.***
O! ouden dach. +**d'Arme*n* comen hier te samen uyt.**

Hongerichen.
O! hongers-strael.

Naectten.
O! beclaechlijcken stant.

Oudt.

O armoede svvaer.

Hongherighen.
Hoe doet ghy ons d'ooghen vvrijven.

speaker}*Naecten.*
Hoe doet ghy ons queelen.

Oudt ende arm.
Hoe svvaer is uvven slach.

Hongherighen.
Ghy sijt bitter als regael.

Naecten.
Biet ons niemant de handt?

Oudt ende arm
O ouden dach.

Hongherighen.
O honghers strael.

Naecten.
O beclaechlijcken stant.

Oudt ende arm.
Ist nu anders dan het plach?

Hongherighen.
Sijn vvy verlaten altemael.

Naecten.
So blyven vvy in schandt.

Oudt ende arm.
Dat is seecker en vvaer.

Hongherighen.
VVaer sullen vvy doch blyven?

Naecten.
VVy moeten noch steelen.

Oudt ende arm.
O ouden dach.

Hongherighen.
O honghers strael.

Naecten.
O beclaechlijcken stant.

Oudt ende arm.

O armoede svvaer.

Hongerighen.
Hoe doet ghy ons d'ooghen vvrijven.

Naecten.
Hoe doet ghy ons queelen.

Oudt ende arm.
O Barmhertich Mensch, laet het u verveelen
ons een aelmoes te gheven, vvilt u ontfarmen,
Vertroost ons arme oud' Menschen, ons druck vvilt heelen,
En hebt medelyden met ons ellendighe Armen,
Deelt ons vvat mede, laet ons noot u erbarmen:
Godt sal u loonen tot allen stonden.

Hongerighen.
Den vvreeden honger heeft ons schier verslonden;
Och vvie sal ons troosten oft helpen uyt benouvven?
Och isser nu gheen barmherticheyt meer bevonden,
So mach leeven ons 'tsamen vvel rouvven,
VVee ons te sijn ghebooren al hier van vrouvven:
VVy sterven duysent dooden door der honghers pijn.
[+]En siet hier den Dorstighen, die gheenen adem can houvven
door ghebreck van dranck: dus helpt hem en mijn. **[+]Wijst op hem.**
O doot, o doot, ghy sout my nu aengenaem sijn,
VVaer't mogelijck, dat ghy mocht mijn leven enden.

Naeckten.
O Barmhertich mensch sult ghy u tot ons niet vvenden?
Sult ghy ons niet helpen naer u vermooghen?
So moeten vvy vergaen door svvare ellenden.
VVee ons, dat vvy ons moeders borsten hebben ghesooghen.
O Barmhertich mensch, doet eens open u ooghen,
Siet ons ouden armen ellendich voor u staen,
Versaet onsen honger: vvant de spijs is ons ontooghen;
Laeft doch ons dorstighen, nae des schrifts vermaen.
VVy die oudt, naect en bloot sijn, vvilt ons niet versmaen:
Coomt onse cranckheyt te hulp met uvve deucht.
Laet doch ons vreemdelingen niet ongetroost gaen:
En vertroost ons ghevanghen ter vvyl ghy noch meucht.

Och vvaect doch op, en ons herte verheucht,
Door u barmhertige vvercken betert ons suchten,
Godt sal vveder in u daden rapen gheneucht:
Dus gheeft ons uyt lieft ende vveert ons duchten,
VVy en vveten naest Godt gheen ander om by te vluchten:
VVant vvy sijn out, vreemt, cranc, en vveten niet vvat te maecken.[+]

[+]**Den mensch blijft noch slapen, sy gaen rontsom hem staen.**

Oudt ende arm.
Och vvie sal hem uyt den slaep opvvecken.

Hongerigen.
Ick hoop hy sal selfs ontvvaecken.

Naecten.
Is hy niet doot? och! vvilt eens by sijn handen trecken.

Oudt ende arm.
Och! vvie sal hem uyt den slaep opvvecken?

Hongerigen
Ick en derf niet ghenaecken tot dier plecken.

Naecten.
En ick en derff hem niet aenraecken.

Oudt ende arm.
Och! vvie sal hem uyt den slaep opvvecken.

Hongerigen.
Ick hoop hy zal selfs opvvaecken.

Naeckten.
Laet ons hier een vveynich onse clachten staecken:
En met verduldicheyt na den Bequamen tijt trachten,
VVy mogen 'tbeste hoopen en 'tsal ons oock ghenaecken,[+]
Godt salt met ons versien, 'tzy by daeg oft nachten.
Nu siet vvaer den tijt coomt daer vvy na vvachten.[+]

[+]**Den Tijt uyt.**

[+]**De Armen gaen op haer knien ter neder hurken.**

Den bequaemen tijt uytcomende te singet dit navolgende Liedeken.

Ontwaeckt o mensch ghetrouwe,
Die vergeet Gods weldaet,

Eer dat ghy coomt in rouwe:
En den tijt van u gaet.

Hoe hebt ghy dus vergeeten
Gods goetheyt o! ghy mensch,
Dat ghy dus sijt gheseeten,
Is al naer Duyvels wensch.
Staet op en wilt ontwaecken,
Bewijst nu lieft met vlijt,
d'Armen hier naer u haecken,
Hun doch barmhertich sijt.
Wild doch o! mensch verachten
Des vergeetenheyt boos:
En hoort der armen clachten,
Die voor u staen althoos.

Den Bequaemen tijt spreeckt.
Och! dat alle menschen eens te recht conden bemercken,
Hoe costelijck dat den tijt vvaer, en vvat grooter schadt
hy is, en vvat yder mensch behoort te vvercken
in des tijts bequaemheyt (ick segge dat
hy) van elck een beter in vvaerden sou sijn ghehouden vvat,
dat hy alsnu is, 'tvvelck men moet beclaeghen.
Maer ghy Verghetenheyt, ghy maect den mensche mat,
Door u soet schijnende slaep leght ghy hem stercke laghen:
Also dat den Barmhertighen oock vergeet 'tGodlijck behagen:
En door uvven slaep nu vergeet den bequamen tijt,
Die ick moet opvvecken sonder eenich vertraghen,
[+]Hou, hou ghy mensch ontvvaeckt, siet vvaer ghy sijt.

[+]**Hy clopt.**

Den mensch opspringende
VVel vvat is daer? vvie is die hier dus crijt?
VVie sijt ghy die my dus onbeschaemt coomt stooren?
Laet my doch slaepen, vvilt ghy vechten ick soeck gheen strijt:
En laet my met vreden, ick can nae u niet hooren.

Tijt.
O! Barmhertich mensch siet vvie u comt te vooren,
Siet den Bequamen tijt, die ghy moet nemen vvaer,
Om den armen deucht te doen, anders genaect Gods thooren,
[+]En ghy vvert uvven tijt quijt, die cort is als een haer.

[+]**Comparatio**

VVant als den Arent snel vliecht hier ende daer: [+]
Oft ghelijck eenen die haest vvert vvech ghedreven,[+]
Soo gae ick snel voorby, aensiet ghy my dan naer,
Soo can doch niemant niet my u vveder gheven,
Dus vermaen ick u o! mensch, en coom u noch beneven.
VVaect uyt vergeetenheyt daer ghy in sijt gheseten.[+]

[+]**Iob 9.25**
[+]**Psa.109.23**

[+]**Hy clopt.**

Barmhertighen mensch.
Och! laet my slaepen.

Tijt.
O! neen vvilt den Bequamen tijt niet vergheten
alsnu tegenvvoordich, soo ghy met ooghen siet,
Bevvijst barmherticheyt, vvilt van u schatten uytmeten,[+]
Aen dees arme oude, eer dat den tijt verschiet.[+]

[+]**Sirc.29.12.**
[+]**Levit.9.32**

Oudt ende arm.[+]
Och! is hy vvacker.

[+]**Den Tijt blijft wandelen over ende weer. De*n* Barmhertighen mensch wrijft sijn ooghen, de armen bidden.**

Hongerighen.
My dunct vvel jae.

Naecten.
Och! spreeckt hem aen macker.

Oudt ende arm,
Och! hy is vvacker.

Hongerighen.
Ick vvert dagelijcx svvacker.

Naecten.
Och! laet bevvijsen ghena.

Oudt ende arm.
Och! is hy vvacker?

Hongerighen.
My dunct vvel ja.

Oudt ende arm.
O! ghy Barmhertighe thoont nu u hulpe dra,[+]
En coomt ons oude arme ellendighe te baten,[+]

[+]**Sira.29.12.**
[+]**Psal.112.9**

Laet medoghentheyt u hert doorstralen vroech en spa,[+]
Bevvijst barmherticheyt, en vvilt ons niet verlaeten.[+]

[+]**Levi.19.32.**
[+]**Collo.3.12.**

Hongerighen.
Een vveynich broots vvaer my soeter als honich raeten,

+Och doet aen ons barmherticheyt, 'tis mijn begheren:
+Spijst doch met broot, och en vvilt ons niet haeten; +**Rom.12.13.**
+Laeft onsen dorst, die ons seer coomt deeren. +**Syrach.4.2.**
+**Psalm.13.9.**

Naecten.
+Och deylt een vveynich van 'tovervloet uvver cleeren,
Op dat ick mijn oude leden voor de coude mach bevvaren, +**Esaie.58.**
Die haest sijn verstijft. En die Heer der Heeren
+zalt u vergelden eer seer lange jaren.
+**Psalm 41.2.**

Barmhertighen mensch.
V clachten souden mijn hert seer haest besvvaren,
O ghy oude, arme, naecte onnosel vvelpen:
Maer vvat soud' ick gheven mijn lieve kaeren,
Ick heb nu niet over, op een ander tijt sal ick u helpen.

Oudt ende arm.
Och! lacy, och armen.

Hongerighen.
VVaer sullen vv nu blyven?

Naecten.
Wie zal hem dan ontfarmen?

Oudt ende arm.
Och! lacy och armen.

Hongerighen
Hoe steecken mijn darmen.

Naecten.
VVie sal ons nu geryven?

Oudt ende arm.
Och! lacy och armen.

Hongherighen.
VVaer sullen vvy nu blyven?

Naecten.
Van coude duncken mijn leden verstyven.
O! benauden dach, o droeffelijcke vuyr,
O! druck boven druck, daer men af mach schryven:

Hoe doorcnaecht ghy ons herten ende natuyr.

Bequaemen tijt.
O Mensche, Mensche, hoe toont ghy u dus suyr:

Ick mercke vvel vvat u noch is ghebreeckende.
Ghy en hebt gheen liefde, in u brandich als vuyr:
Iae lieft gebreect u noch, en sy moet u sijn quelende

Armen t' zamen.
Och dats vvaer, dats vvaer.

Tyt.
Siet vvaer de Liefde coomt, nu sijt niet smeeckende.[+]
Dees sal u doen helpen met Schriftuyrlijck bevvijs.

[+]**Liefde co*m*t uyt.**

Actus 1. She.2.

Bewijs der Schriftuyren. Godlijcke Liefde.
Ick Liefde die daer ben het fondament, jent,
En van alle eeuvvicheyt ben ghevveest te vooren,
Eer 'svverelts gront geleyt vvas, niemant mijn begin noch ent, kent
VVant Godt is in my, en ick uyt hem ghebooren,
En door my is 'tmenschlijck gheslacht bevryt, en van thooren
verlost, daer het anders eeuvvich sou sijn ghevveest versmacht.
VVt liefde heeft Godt de vverelt lief gheacht,
En heeft synen eenighen Soon uyt lieft ghesonden,
Die ghehoorsaem sijnde, 'tgansch menschelijck gheslacht
heeft vry ghecocht met syne bloedighe vvonden,
En op hem ghenomen den vloeck, die nae 'sVVets orconden
over 'tgansch menschelijck gheslacht vvas uytghebreyt.

Bewijs der Schriftuyren.
Ghy Godlijcke Liefde, die daer vverct de salicheyt,
Sijt ghesprooten uyt Godt vol alder deuchdt:
Door u is 'tmenschelijck geslacht (al soo de Schrift seyt)
bevryt. Dies alle die gelooven, moeten sijn verheucht.
VVat vvas den mensch te vooren, vvat vvas sijn vreucht?
VVat vvas sijn gheslacht, vvat vvas sijn voorcomen?[+]
Sijn navel vvas onbesneden, in der gheboorten jeucht.
Hy vvas soo onreyn, dat yder hem most schroomen.
Hy lach inden bloede, niemant heeft hem aengenoomen,
Dan ghy o Liefde, door barmherticheeden.

[+]**Hese.16.4.**

Liefde.

Daerom soo klaech ick my met recht en reeden
over den mensch die ic sulcke trouvve lieft heb gaen betoone*n*:
Op dat hy lieft boven al sou bevvysen aen d'arme leeden.
Maer eylaes, den mensch gaet hem self jammerlijck hoonen,
Versuymende den tijt, costlijcker dan goude Croonen,
En die met haest en snel lichtelijck can vvech gaen.
+Siet doch hoe hy heeft vergheeten het heerlijck beloonen,
Van de Godlijcke liefde, die aen hem is ghedaen: **+Keert haer nae den**
Siet hoe hy inden stoel der Verghetenheyt sit ghevaen, **Mensch.**
Slapende versuft tot zyner zielen schaeden.
O Barmhertich mensch hoort ghy niet mijn vermaen?
Denct ghy niet op den tijt bequaem om onbelaeden
barmherticheyt te doen? en om Christi voet paeden
+te volghen nae met vlijt, sonder eenich toven:
En om nu vveder lieft te doen voor de vveldaeden **+Coomt by hem.**
die Godt u heeft ghedaen, als ghy vvaert verschoven.
+VVaect op, vvaect op, vvaect op, siet vvie hier comen van bove*n*:
Om te vermanen u, dat ghy vvaer neemt den tijt **+Stoot hem aen.**
die teghenvvoordich is, ras eer't u gaet bedroven;
Bevvijst lieft, neemt hem vvaer, eer dat ghy hem vvort quijt.

Barmhertighen mensch
Hola, amy vvat is my, vvie is dat die my smijt?
Och mijn hert beeft, och vvat sal my gheschieden?

Liefde.
Och Mensche vvilt uyt de Verghetenheyt doch vlieden.
Neemt vvaer uvven tijt, ghebruyct te recht u sinnen.

Barmhertighen mensch.
O Godlijcke liefde, die ick hier moet beminnen,
O overschoon juvveel, o reyn Goddelijck zaet,
+VVelcoom moet ghy sijn, ghy doorsteect het hert van binnen,
Met u Godlijcken strael soo coomt ghy my te baet. **+Hy doet haer reverentiat!**
Attende.

Oudt ende arm.
O Barmhertich mensch toont ons doch u genaet:
Laet Godlijcke liefde u hart ontsteecken invvendich.
Och ons oude arme ghebreckighe niet meer versmaet;
Doet ons bystant, vvy die zijn ellendich.

Hongherighen.
Den benauden hongher die is ons schier schendich,
Den svvaren dorst doet ons aedem versticken:
De doot vvaer ons aenghenaem, vvaer hy 'tleven endich
Daerom o Barmhertighen, vvilt ghy ons verquicken.

Naecten.
Och vvilt op ons oude naecten vreemde micken,
Vertroost die ghevanghen zijn, o Mensch seer goedich,
Oft vvy moeten ellendich vvanhoopich vergaen als vvicken.
Ten sy uvven troost tot ons coomt gloedich.

Liefde.
Hebt ghy dus vergheeten Godts liefde spoedich,
Iae de Liefde vvs Scheppers ghy trouloose knecht,
Die den doot voor u gheleeden heeft door vvonden bloedich,
Om dat ghy vveder lieft soud' bethoonen recht
aen sijn arme leden: die ghy aldus oudt slecht
door u verghetenheyt en u sondighen aert boos.
Nu rijst uyt desen stoel, en van u aertsche sorghe lecht,
Die doch niet anders baert dan een leeven roockeloos.
Trect aen de cracht Godts, op dat ghy moecht altoos
d'aertsche sorghe vervvinnen, en victori vervverven.
Neemt vvaer den bequamen tijt: bedvvingt u vleysch broos.
Bevvijst lieft en deucht, hier in desen erven
aen Christi leden, die schier van honger sterven,
En die sonder u hulp, haest vergaen souden
Siet nu den Bequamen tijt, laet haer troost vervverven.
Noyt bequamer tijt, om te troosten dees ouden,
Die ghy eere schuldich sijt. Dus en laet gheen lieft vercouden:
Maer volcht der naturen VVet, en voldoet Godts ghebodt.

Bewijs der Schrifturen.
Eert den ouden Grysen, spreect den Heer uvven Godt,[+]
Op dat het u vvel gae in uvven lande.[+] **[+]Levi.19.32**
En soo hun yet ghebreect, vvilt u hulpe tot **[+]Exodi.20.**
hun lieden vvenden, als die metten handen
niet connen arbeyden Daerom laet u herten branden
door Godlijcke liefde, die Godt altijt prijst,

[+]Hebt u naesten lieff, toont u niet als de ghevvitte vvanden:
Maer deelt van u goet: en den hongerigen spijst. [+]**Mat.25.**
Laeft den dorstigen: en oock u liefde bevvijst
aen den armen naectten. En vertroost die crancken teere.
Herbercht den vreemden, op dat sijn vreuchde rijst,
En besoect die ghevangen sijn met groot verseere,
Alvvaert oock uvven vyandt: vvant nader Schrifturen leere,
[+]Sult ghy vierighe coolen vergaren op sijn hooft.
[+]**Psal.25.21.**

Liefde.
Bethoont der liefden vvercken, doch niet en vertoeft,
Denct hoe lieff uvven Schepper u heeft ghehadt,
Dien volcht naer, ende vertoeft die sijn bedroeft,
Met bevvijs der Schrifturen gheschreven plat.

Bewijs der Schrifturen.
[+]Die den armen liefdich troost vergadert eenen schat,
Die motten in eeuvvicheyt niet en sullen eeten, [+]**Luce.12.33.**
[+]In't Hemelsche Ierusalem die heerlijcke stadt,
[+]Daer hy vvoucker ontfangen sal, na schrifts uytmeeten: [+]**Hyob 21.11.**
[+]Dus en vvilt o! mensch Gods vveldaet niet vergheten, [+]**Mat.19.20.**
Maer sijt barmhertich liefdich tot d'armen gheneegen, [+]**Mich.6.8.**
Troost nu dees ouden, die arm, naect, cranck hier sijn gheseten,
[+]Soo sult ghy hier tijtlijck vercrijghen den Godlijcken seegen:
[+]En u loon sal zeer groot sijn inde Hemelsche vveghen, [+]**Psalm.41.8.**
[+]Gheeft die u bidt uyt reynder liefde machtich: [+]**Luc.6.35.**
[+]En verstoot niemant die arm sijn en verleeghen, [+]**Luce.6.27.**
Op dat sy niet en schreyen, en over u sijn clachtich: [+]**Syrach.4.2.**
VVant hun tranen gaen opvvaerts door de vvolcken crachtich,
[+]En den Alderhoochsten die verhoort hun smeecken,
Daerom bevvijst doch lieft, en sijt d'armen ghedachtich, [+]**Sap.7.2.**
[+]U licht sal helder als den dagheraet doorbreecken.
[+]V hooren sal verhoort vverden by daghen en vveecken [+]**Esaie.58.7.**
[+]En uvve sonden die sullen van u ghlijden: [+]**Psalm.812. 9**
[+]En te recht salmen u dan salich spreecken, [+]**Colloss.3.12.**
Daerom u mensch wilt gheen barmherticheyt mijden: [+]**Math.5.7.**
Maer vvilt tegen vergetenheyt en aertsche sorghe strijden,
Ghy sult door de cracht Godts heerlijck overvvinnen.

Barmhertighen mensch.
O Bevvijs der schrifturen, ghy ontsteect van binnen
mijn hert, en beroert invvendich den gheest:
Mijn siel is brandich door vierighe minnen.
VVech Verghetenheyt, die my vvaert lettende meest:
VVech Aertsche sorghe, vvech vermaledidich beest,
Vliet van my; vvant de cracht Godts sal my bevvaren.
door u o Godlijcke liefde, die mijn ziel gheneest,
En vervveckende uyt den slaep, die my aen de besvvaren.
Coomt nu hier ghy oude arme bedroefde scharen,[+]
Heb ick u dus langhe ongetroost gelaeten:
D'oorsaeck vvas Liefde, die in my niet vvas ghevaren.
Nu houdt daer ghy Ouden, neemt tot uvver baten
dees gave van my, vvilt vrymoedich aenvaten:
VVeert alle druck, mijt u van droevich quelen.
Hout daer ghy Hongherighen, neemt van my dees volle maten
met tervv', seer bequaem om u noot te heelen.
Coomt hier ghy Dorstighen, laet u niet verveelen
dees aenghenamen dranck van my met vreden.
En ghy ouden Naecten, neemt daer tot uvver deelen
dees kleederen, bequaem tot dexel van u leeden.
Coomt ghy armen Vreemdelinck, ende gaet heeden
in mijn huys, daer sal voor u herberch vveesen.
Ghy ouden Crancken, coomt oock nu hier ter steeden,
En neemt dees heylsaem dranck om u te gheneesen.[+]
En ghy Gevanghen mensch, benaut van anxt en vreesen,
Sijt in Godt vvel ghetroost, ghy sult sijn Rijck vervverven.

[+]**Hy keert he*m* tot hen.**

[+]**D'arm coomen by hem, en*de* hy geeft elcken**

Oudt ende arm.
O Barmhertich mensch, Godt geef u d'Hemelsche erven,
Voor u groote deucht, die ghy ons hebt bethoont.

Barmhertich mensch.
Sijt ghy nu al ghetroost?

Hongherighen.
Och jae vvy: Godt die inden hooghen Hemel vvoont
die vvil u loonen, en seghenen menichvuldich.

Naecten.

Dees groote vveldaet blyven vvy u schuldich.
Maer Godts seghen sal eeuvvelijck op u douvven:
Godt sy u loon. Hier me gaen vvy gheduldich;
Den almachtighen vvil u in sijn ghenaede houvven.

Gheruste Conscientie coomt onversiens by den Barmhertighen mensch, ende seyt.
O ghy Barmhertich mensch, nu moecht ghy vvel betrouvven
dat ghy een recht kindt Godts sijt, ende oock sult blyven:
VVant ghy hebt verlost d'Armen uyt hun benouvven,
En uyt haer svvaer verdriet, daer in sy scheenen te verstyven:
Lieft hebt ghy bevveesen, en lieft sal u beclyven.
Daerom leeft nu gherust nae Godes vvil en vvoort.
Ick verseecker u door u liefdich geryven
dat ghy een kindt Godts sijt, die Christo toe behoort:
Een Erfghenaem des verbonts, die sult smaecken rechte-voort
de vreucht des Hemels throon: VVant ghy hebt nu al hier
d'Armen liefdich ghetroost met herten onghestoort:
Dies crijcht ghy tot u loon in dit leven fier
vrede seer menichfout, en Godts seghen goedertier:
Maer grooter loon sal Godt hier naemaels u bereyden.

Schriftuyrlijck bewijs.
Daerom o Mensche goet, vvilt niet van Liefde scheyden:
Maer blijft volhardich, deelt mildelijck dach en nacht.
Nu laet ons t'samen gaen, siet vvaer ick u sal leyden,
Hier in het huys van rust, daer ghy u loon vervvacht.
En siet vvat straff hy crijcht, die d'Armen troostloos veracht.

Actus 1. Sch.3.

Den Onbarmhertighen mensch.
O ghy mijn siel die nu sit sonder sorghen,
Leeft nu gherust, laet varen alle quellinghe,
Eet, drinct, vveest vrolijck heden en morghen,
Ghy hebt goedts ghenoech: siet vvat groote tellinghe
van gelt hier is: dus sijt blyden sonder uytstellinghe.
Siet hier d'overvloet van veel ander goeden.

die noch dagelijckx grooter vvassen met svvellinghe.
Daerom leeft met vreden sonder eenich vvoeden:
Eet, drinct, vveest vrolijck, vvilt u met 'tbeste voeden.[+]
Ghy hebt nu voor veel jaeren by u vergaert,[+]
Hebt een goet leven, sijt blyde, vvilt u spoeden
tot alle gheneuchten, die desen rijckdom baert:
Doet u selven deucht, siet het is al verspaert,
Stelt u tot rust mijn siel, sonder eenich crackeel,
Leeft nu met gheneucht nae der vvellusten aert.
Al hier in dit schoon seer lieffelijck Prieel,
Bequaem tot slevens rust, daer ick nae haeck gheheel:
Hier sal ick oversien al mynen rijckdom breeder.

[+]**Syra.11.19**
[+]**Luce.12.19.**

Den Onbarmhertighen mensch gaet neder sitten in't Prieel van Hardtneckicheydt, in den stoel van Verachtinghe, spreeckt tot sijne vijff sinnen.

Coomt oock mede mijn sinnen nu in 'tgheheel,
En stelt u al hier by my oock needer.
Coomt ghy lieflijck Ghesicht, mijns tijts besteeder:[+]
Door u sal ick aenschouvven al mijn rijckdommen.
Coomt ghy Ghehoor, die nu niet en sijt teeder,[+]
Ick sal door u hooren alle namen nommen.
En ghy soeten Reuck, vvilt oock by my commen,[+]
Ghy doet my riecken alle cruyden crachtich,
Van specerien, boomen, bladers, en blommen,
Die uyter aerden spruyten door nature machtich.
Coomt ghy goeden Smaeck, voecht u hier eendrachtich,[+]
VVant ghy doet my smaecken de lieflijcke spijs.
En ghy Ghevoel stelt u oock neder sachtich,[+]
Coomt hier neffens my, vvant ick u van herten prijs,
Door u can ick ghevoelen sneu, vvaeter oft ijs,
En al mijn schatten oock van gout en silver schoon.
Dus ghy mijn sinnen al, ghebruyckt u listen vvijs
nae u ghebruyck, also ghy sijt ghevvoon
in desen rijckdom, die u vvert aengheboon:
Ghebruyckt hier in u lust nae u begheren.

[+]**Ghesicht.**
[+]**Ghehoor.**
[+]**Reuck.**
[+]**Smaeck.**
[+]**Ghevoel.**

Actus 2. Sche.3.

Naeckten. Oudt ende arm.
Coomt druck en verdriet ons niet vveer deeren?
Coomt armoede niet vveer met grooter svvaerheyt?
Eens ghetroost gheen ghetroost, o! Heer der Heeren,
VVie sal ons vveder helpen uyt dees druck vol vervaerheyt.

Hongerighen.
VVie sal ons vertroosten door sijner liefde claerheyt?
VVie sal ons vveer helpen uyt dit groot ellent?
VVie sal ons vvederom stercken? ick en vveet inder vvaerheyt
nu niemant die can vveeren 'tverdriet ons toegeseyt.

Naecten.
Och! siet vvaer den mensch hier sit ontrent,
Begaeft met rijckdom, laet ons dien vveer aen spreken.
[+]O goede vrient vvy bidden u, aen ons u hulpe vvent,
VVant vvy sijn oudt en ellendich, vol alle ghebreken. **[+]Sy gaen by hem.**

Oudt ende arm.
Daerom baert een vveynich van barmhertighen treecken,
O! mensche die nu sit in rijckdom hooch verheven,
Zijt doch barmhertich, vvilt ons oude arme niet versteecken,
Die hongerich, dorstich, met armoede vverden ghedreven.

Hongerighen.
VVilt een vveynich broot my ouden desolaten gheven,
VVant over grooten honger is my nu plagende,
Doet doch bystant, oft ick en mach niet leeven:
En *Aensiet* doch *lieft*, sijt ons jonst toedragende.

Onbarmhertighen mensch.
VVie sijt ghy die alhier dus stoutelijck coomt claghen?
En my hier coomt quellen, hoe schaemt ghy u niet?
Meent ghy dat u ghecrijt my niet is mishagende,
In mijn sinnen vyve die ghy aendoet verdriet?

Naecten.
Och! mensch die door 'tghebruyck uvver sinnen oversiet
u rijcdom ende schadt, laet u niet verveelen
ons een aelmoes te gheven, u milde handt doch biet,

En vvilt ons bedruckten doch vvat mede deelen.

Hongerighen.
VVy hebben gelt noch broot.

Oudt ende arm.
VVy en derven niet stelen.

Naecten.
VVy sijn oudt, naect en bloot.

Hongerighen.
VVy en hebben gelt noch broot.

Oudt en arm.
Och! helpt ons uyt onsen noot.

Naeckten.
Ten can u doch niet scheelen.

Hongerighen.
VVy en hebben gelt noch broot.

Oudt en arm.
En vvy en derven niet steelen.

Onbarmhertighen mensch.
Hoe coomt ghy Bedelaers hier aldus caeckelen?
Meynt ghy dat mijn goet is tot uvven besten?
Ghy toont recht uvven aert, dat ghy stracx comt quelen,
Daer ghy een man met eeren siet om 'tsijn te hebbe*n* in u neste*n*,
Ghy gheeft er niet om, al soud' ick selfs ten lesten
oock bedelen gaen, als ick mijn goet vvas quijt.

Oudt ende arm.
Och! vvy en sijn sulck volck niet als ghy ons vervvijt:
Maer out en*de* arm door ongerijf sijn vvy gecome*n* in't verdrucke*n*.

Onbarmhertighen mensch.
Hadt ghy in u jonckheyt vvillen u lenden bucken,
So en vvaer u gheen noot dus bedelen te gaen,
By huysen en deuren om te haelen u stucken.
Maer 'tis recht fielten vverck dat ghy gaet bestaen:
VVant den bedel-sack sijt ghy seer toe ghedaen,
Die hebt ghy so lief dat ghy hem niet cont laeten.

VVant als ghy Landtloopers een goede proeye hebt gevaen,
Soo moet ghy savonts 'tgelt by goet bier verpraten.

En dan looptmen vveer bedelen door steghen en straten,
Dus sijn vvy ontslaeghen van u tot ghenen tijden.

Hongerighen.
O goede vrient laet sulcke ghedachten glijden,
VVy en sijn voorvvaer niet sulcke rabauvven.
Dat vvy arm sijn, en aldus ghequelt door lyden,
Dat moeten vvy van Godt neemen, en ten besten houvven,
Denct dat alle menschen die gheboren sijn van vrouvven,
Met bysonder gaven van Godt sijn begaeft,
d'Een met rijckdom en goet, die Godt op hem laet
douvven, d'ander sietmen dat door armoede eeuvvelijck slaeft.
Dit aenmerckt o! mensch, en vvel in u hert graeft,
Dat ghy door Gods goetheyt in dees staet sijt ghecoomen,
En vvy arm en cranck sijn ghevveest, en blijven onghelaeft
Dus en veracht ons niet, maer gheeft daer vvy op hoopen,
Sluyt niet u milde handt, maer doet u schatten open,
VVant door ons grooten noot soo bidden vvy ghelijck.

Oudt ende arm.
VVy en connen doch o mensch alt'saem niet even rijck
zijn, dat cont ghy vvel aenmercken door 'tverstant uvver sinne*n*:
Nu vvy sijn arm en naect, neemen tot u ons vvijck,
Deelt ons een vveynich me, so gaen vvy t'samen binnen.

Onbarmhartighen mensch.
VVech, vvech ghy Bedelaers, ghy sult van my niet vvinnen,
Godt help u, Godt help u, en ist noch niet ghenoech?
VVat meent ghy dat ghijt hier al opgheschept sult vinnen?
VVech, vvech ghy oude boeven, en gaet uyt mijn ooch.

Naeckten.
Och! gheeft een vveynich.

Onbarmhartighen mensch.
Ick seg u Godt help u.
Ghy Fielten men behoort u te spannen inden plooch,
Beter dan te gheven, en in u bedelen te stercken.

Hongerighen.
Och! troost ons vvat.

Onbarmhartighen mensch.

Ick segghe gaet heenen, verdient u cost met vvercken,
Soo sullen u leden door leuyheyt niet verstijven,
Fluex gaet van hier.

Oudt ende arm.
Och! vvat raet nu?

Hongerighen.
Och! 'tis nu al verlooren.

Naeckten.
VVy vverden versmaet nu.

Oudt ende arm.
Och! lacy vvat raet nu?

Hongerighen.
Hoe vverden vvy ghehaet nu.

Naecten.
Nu moeten vvy versmoren.

Oudt ende arm.
Och! lacy vvat raet nu?

Hongerighen
'tIs nu al verlooren.

Oudt ende arm.
Laet ons vvat beyden, ende hier een vveynich hooren,
En sien vvie hier coomt, oft vvy noch creghen troost..

Den Bequamen tijt coomt singhende uyt.
O **mensche hoogh van waerden,**
Hoe sijt ghy dus verhart?
Wilt ghy nu niet aenvaerden
Dees armen vol van smart?
Neemt waer u tijt seer reyne,
Werct liefde met der spoet,
Oft u naect groot en cleyne
Swaer straffe door hoochmoet.
Den tijt sal u bedrieghen,
So blijft ghy in't verdriet,

Hy sal haest van u vlieghen:
Daerom wel voor u siet.
Och Mensch wilt doch oprysen:
Christi leden gherieft,
Wilt haer niet van u wysen,
Maer met vlijt *aensiet lieft.*

Bequamen tijt spreeckende.

+Hoe langhe sult ghy o Mensch uvven tijt verquisten
in ydelheyt seer groot? VVanneer sult ghy op sien?
Sult ghy altijt besich sijn om 'tgelt in sack of kisten
te steecken? Sal giericheyt nimmermeer van u vlien?
VVilt ghy my niet vvaernemen? VVilt ghy gheen hulpe bien
in dees benauden tijt, aen den benauden goedich?
V meen ick, o ghy Mensch, ziet vvat u mach gheschien:
Den tijt is noch voor handt, neemt hem vvaer seer spoedich,
Eer dat ick van u vliech: dus met u Sinnen goedich
aenmerct vvel vvat ghy doet, besteet vvel u ghedachten.

+**Den Onbarmhertige*n* me*n*sch blijft sitten speculeere*n*de en steect sijn gelt in sacken en*de* doosen, oversiende eenich brieven.**

Den Onbarmhertighen mensch.

Hoe ghy snelle Tijt, vvaerom vvilt ghy niet vvachten,
Meent ghy dat ick juyst tot u dienst ben bereyt?
Seecker ghy behoort my vvel vvat beter te achten
dan ghy doet. Dust spreect met redelijckheyt.
VVeet ghy niet dat ick van elck een vvel vverd' verbeyt,
En sout ghy dan naer my oock niet vvat verthooven.

Bequamen tijt.

O Mensch, Mensch dees seeden sal u doen bedrooven:
Aenmerct vry hoe costelijck dat is den tijt,
Ghy hebt u vijf Sinnen tot uvven behooven,
+Ghebruyct die vvel eer ghy my vvert quyt.
+VVant soo haest den Mensch is gheboren in 'sVVerelts cryt
Soo sijn zijn daghen oock mede bestelt,
+Die seer cort sijn, jae vergaen met vlyt.
+Ghelijck eenen roock vervliecht op't velt.
+Iae ghelijck een pijl snel vlieghende met ghevvelt
door de locht vande Schutter vvert ghedreven.

+**Job.14.4.**
+**Psalm.90.**
+**Sapie.2.5.**
+**Sapie.9.12.**
+**Co*m*paratien**

Oft ghelijck een snellen vvater-stroom hem versnelt,[+]
Die niemant nae speuren can in dit leven:[+]
Oock ghelijck een schaduvv' die den mensch beneven[+]
gaet, so verdvvijn ick niet siende nae niemant om,
Maer gaen snel voort sonder stil staen, even
ghelijck een damp: oft als den Arent crom
ghebect, snel vliecht om voor sijn jonghen stom[+]
te halen eenich aes; oock als een Schip seer snel
vaert door de ruyschende See: en oock ghelijck een blom[+]
haestelijck vergaet, also o! mensch rebel,
Verdvvijn ick metter haest, en nummermeer en sel
u vveder coomen by, als ick ben ghepasseert.[+]

[+]**Jaco.4.14.**
[+]**Psalm 109**
[+]**Psalm 90.**
[+]**Job.9.24.**
[+]**Essai.4.6.**
[+]**1.Pet.1.24.**

Onbarmhertighen mensch.

Siet ghy niet hoe mijn hert en sinnen sijn ghekeert
tot al mijn grote schadt, die ick niet can verlaten:
En ick ben in mijn fleur, dus Tijt is mijn begeert,
Stelt u om rusten vvat, en vvilt hier by my praten.
Begeert ghy eenich goet? vvilt vryelijck aen vaten,
En staet doch stille vvat, ter vvijl dat duiert mijn jeucht.

Bequamen tijt.

Seer verblinden mensch, ick en raep gheen gheneucht
in desen uvven schadt, het is seer ver van daer,
Ick soeck gheen tijtlijck goet: maer maect daer meed' verheven
d'Armen die hier nu staen, sijnde in groot besvvaer,
Doet desen onderstant eer dat ghy coomt in vaer.
VVant ick Bequamen tijt ben daer toe ghecomen hier,
Trect u sinnen van u schat, voecht hun dot d'Armen claer,
En deelt van uvve goet met barmhertich bestier,
So en sal nemmermeer den Bequamen tijt dier
van u vverden beclaecht, maer ghy sult hem eeuvvich houden.

Oudt ende arm.

Och! doet bystant aen ons seer arme ouden,[+]
Die hier voor u ooghen nu seer deerlijcken staen,
Deckt ons naecte leden, oft vvy vergaen van couden,
Bevvijst doch liefde, een aelmoes laet ons ontfaen.

[+]**Den Tijde gaet over en weder wandele*n*de,**

Hongerighen.

Ootmoedich bidden vvy u, verhoort doch ons vermaen,
O mensch, ghy die van Godt nu zijt begaeft seer:
Och deelt vvat mede, vvilt ons niet versmaen,
V goet en sal minderen tot gheenen keer.

Naecten.
Gheeft van u overvloet, en de almachtighe Heer
sal u vveer seghenen met rijckdommen groot:
Verlost onse leven, vvant vvy sijn svvack en teer,
En van armoede moeten vvy sterven de doot.

Onbarmhertighen mensch.
Ja, ja, ghy sout altijt vvel claeghen van noot:
Ist vveer te doen met u claeghen en stenen;
Ick sal u doch niet gheven, 'tsy gelt oft broodt.
Dus gaet van my, ende loopt haest heenen.

Oudt ende arm.
Och! soo moeten vvy vveenen.

Hongerighen.
Iae treuren en suchten.

Naecten.
Van coude vervriesen mijn teenen.

Oudt ende arm.
Och! soo moeten vvy vveenen.

Hongerighen.
'Tgaet ver' buyten ons meenen.

Naecten.
VVaer sullen vvy vluchten?

Oudt ende arm.
Och! vvy moghen vvel vveenen.

Hongerighen.
Iae treuren en duchten.

Oudt ende arm.
VVaer sullen vvy blyven, oft in vvat ghehuchten
sullen vvy nu schuylen in dees coude daghen straf?
Ick en vveet vvat raet, vvaer sal ick my verluchten?

Och! vvaeren vvy ghestorven: och laghen vvy in't graf.

Hongerighen.

Och! vvasser yemant dien ons vvat briselen gaf,
Om onsen hongherighen buyck mede te versaeden:
Van hongher soud' ick schier eeten der verckens draf,
En die my dat gaef, de my veel vveldaeden.

Naecten.
Och! isser gheen troost? Och isser gheen ghenaeden?
Och lacij och armen. Maer ontbeyt vvie hier coomt.
Och Bevvijs der Schriftuiren leytse op u paeden,[+]
Wilt doch nu bevveeghen den mensch beroomt.

[+]**Bewijs der schrifturen comt uyt.**

Actus.3 Sce.1.

Bewijs der schriftuiren.
O ghy Onbarmhertich mensch, siet dat ghy u niet verdoomt
door u onbarmherticheyt, teghen desen ouden Armen:
Maect niet dat u herte en siel eeuvvelijck schroomt.
Maer sijt barmhertich liefdich: vvilt u ontfarmen
over den ellendighen, en aenmerct haer karmen,
Troost haer met u tijtlijck goet, op dat ghy meucht vercryghen
van d'eeuvvighe schatten: dus vvilt u erbarmen
over dees behouftighen, die voor u nyghen,
Die hongherich en dorstich nae den adem hyghen,
Doet bystant, volcht 'tGoddelijck ghebodt.
Gheeft van u overvloet, doet hun claghen svvyghen.
Oft ghy sult slachten den rijcken ende hovaerdighen sodt.
Die schatten en vergaederen voor dieven, roest en modt.
Spreect oock niet tot, u siele snel: vvilt vrolijck leven.
Oft een stemme sal tot u mede comen van Godt
inder nacht, en tot,, u vverden ghedreven,
Segghende: ghy dvvaes, heden sal u coomen beneven
de felle doot, die't doch al gaet verslinden.
Dus ghy o Mensch, al schijnt ghy hooch verheven,
Neemt vvaer den tijt snellijck als de vvinden,
haestich vvech passeert, en niet meer is te vinden.
Oft meent ghy dat u daghen eeuvvich sullen duyren.

Bequamen tijt.
Och mensch strect u sinnen nae de Schriftuyren.

VVant siet ick gae heenen, en u naect noch verdriet,
U en resten niet meer dan sommighe uyren:
En mijn blyven is hier cort, soo ghy selfs siet.
Daerom ghebruyct my eer dat ick van u schiet,
Mijn blyven is hier cort, soo ghy vvel moecht mercken.

Onbarmhertighen mensch.
Hoe, soudt ghy soo scheyden van deeser percken?
O Bequamen tijt neen, neen, dat moet niet zijn,
Ick sou my met recht beclaghen voor Leecken en Klercken,
Dat ghy my soo begaeft en liet in pijn.
Ick ben noch in mijn jeucht: vvant het leven mijn
coomt nu noch eerst op het best, om vvellust te hantieren.
Nochtans soo dunckt het my maer te sijn ghevveest een schijn,
Ick crijch nu eerst verstand om mijn sinnen te regieren,
Aenmerckt doch eens o Tijt het leven van veel dieren:
Ghelijck den Olifant, die leeft veel hondert jaeren.
Oock den Raven ende Svvaen: vvat gaet ghy doch versieren
dees leeven jaeren veel en gaen hun t'saemen paeren
den Leeu en oock het Hert, die bey sonder besvvaeren,
leyden een leeven lanck sonder verdriet oft last.
En sou des menschen tijt soo haest'lijck dan vervaeren?
Dat en ghelooff ick niet, al staet ghy sulckx en bast.
Adam, Enoch, en oock Mathusalem seer vast,
Leefden seer langhen tijt van hondert jaeren veel.
Daerom soo voel ick vvel dat ghy u vertast,
En soeckt my te verdooven met u ghespeel,
Om mijn goet te gheven dees bedelaers gheheel.
Maer hola, soo noch niet, ick can vvel lieft betonen
als ick ben oudt en cranck, en als mijns leven deel
vervloghen is, dan ist tijts ghenoech om hun te verschonen,
Ick mocht coomen te cort: vvie van al die hier vvonen
sou my doch gheven yet? Secht my doch hier eens dat.

Oudt ende arm.
Soo ghy ons yet gaeft, sou u vverden een schat
die nemmermeer den mot in eeuvvicheyt sal eeten.

Bequaemen tijt.

VVel nu adieu, o mensch ick moet nu scheyden plat,
VVee u dat ghy dus vast hertneckich sijt gheseeten.

Hongherighen.
Och! mensch, mensch, sult ghy ons eeuvvich vergeeten,
Den Bequamen tijt gaet deur, och! vvat raet? vvat raet?
Hebt noch med'lijden, vvilt noch troost uyt meeten,
met een vveynich aelmoes coomt ons noch te baet.

Oudt en arm.
O mensche ons nu doch niet en verlaet,[+]
Noyt bequamer tijt om ons te gheryven.

[+]**Den Tijt gaet stil henen.**

Naecten.
Och! siet ghy niet dat den tijt deurgaet,
VVaer sullen vvy arme ellendighe doch blijven?
Och! helpt ons noch.

Onbarmhertighen mensch.
Flucx pact u van hier ghy Boven alle vyven,
Ghy Bedelaers, ghy Fielten, pact u flucx vvech,
oft ick sal u t'samen met slaghen vvech dryven,
VVech, vvech van hier, eer ick mijn handen aen u lech.

Oudt ende arm.
Isser dan gheen troost?

Onbarmhertigen mensch.
Ghy hoort vvel vvat ick sech,
Ghy oude Rabauvven, flucx maect u van hier.

Hongerighen.
Nu sijn vvy verlaten, en blijven in dangier,
Och! vvy ellendighe vvie sal ons druck versachten.

Onbarmhartighen mensch.
O ghy mijn sinnen vvilt ghy om hun niet achten.
Ghy Gesicht ick ghebiede u ooghen van hun te houvven,[+]
Ghy Gehoor keert u ooren van hunne clachten,
Dat beveel ick u. En ghy o Reuck vol trouvven,
Ontfangt gheen lucht van haer. 'tsou my doen grouvven.
En ghy Smaeck ick beveel u dat ghy niet en proeft

[+]**Ghaen binnen.**

iet van haer reden, vvant 'tsijn rabauvven.[+]
En ghy Ghevoel die my nemmermeer bedroeft,

[+]**Te wijlen den mensch tegen sijn Sinnen spreeckt, staet Knagende conscientie om een hoeck, en*de* dreycht hem van verre.**

Raect haer niet aen, noch en tast hun lijf noch hooft,
Dat ghebiedt ick u t'samen, en t'is mijn vville.

Bewijs der Schrifturen.
O ghy boos mensch, hoe sijt ghy dus in gheschille
met u arme naecten? hoe sijt ghy dus hertneckich?
Hoe zijt ghy dus verhert, door de bittere pillen
van verachtinghe Godts, ende quade sinnen vreckich?
Hoe misbruyckt ghy u sinnen? hoe sijt ghy u tot boosheyt streckich?
V onbarmherticheyt sal u rouvven (ghy knecht trouloos)
Den Bequamen tijt is deur die u vvas vervveckich:
Maer ghy hebt gheen liefde, dies blijft ghy verhert altoos,
En u Sinnen sijn versoopen in u hertneckicheyt boos:
Dies u straffe volcht in corter vuyren.

Knagende conscientie.
+O! vermaledijt mensch, vvat vvreeder cuyren
hebt ghy bedreven hier teghen d'arme Christi leeden?
O ghy onsalighe hoe sult ghy dit besuyren,
VVee u ghy verdoemde, door het qualijck besteeden
van uvven tijt, en 'tmisbruyck uvver sinnen heeden,
+Spiegelt hier u sonden, en u verschricklijck doen
in u boos knagende hert, ghy en vint rust noch vreden,
Ghy hebt immer u sinnen ghehadt (avont ende noen)
volkomen in't ghetal, om die vvel te ghebruycken koen,
Och! vvee u boose ghy moecht vvel vreesen en duchten.

+**Knagende conscientie valt onversiens op de*n* Onbarmhertighen mensch.**

+**Toont hem het Cnage*n*de hert daer een spiegel in staet.**

+***Onbarmhartighen mensch.***
VVijct van my ghy hels dier, vvilt van hier vluchten,
Ick mach vvel noch goet doen, en 'tis noch tijts genoech.

+**Ter wylen de*n* Onbarmhertigen teghen sijn Quade consientie is sprekende, we stellende, soo coomt den Barmhertighen mensch, met sijn Geruste conscientie ende Liefde sitten in het Prieel van rusten.**

Knagende conscientie.
Neen, neen, het is al te laet, ghy moecht vvel suchten,
Den Bequamen tijt is deur, aenschout hier uvve sonden.

Den Onbarmhertigen blijft sitten, Knagende conscientie hout het hert met den Spiegel voor hem. Den Onbarmhertighen mensch schut somwylen 'thooft toonende een gelaet van mistroosticheyt.

Actus 5. Sce.3.

Naecten. Hongerighen t'samen. Oudt ende arm.

Hoe sijn vvy ghehaet, hoe vverden vvy verschoven.

Hongherighen.
O! benauden tijt, o! bedrooflijck vvesen.

Naecten.
O! Onbarmhertighen hoe gaet ghy ons bedroven.

Oudt ende arm.
Hoe sijn vvy ghehaet, hoe vverden vvy verschoven.

Hongerighen.
VVaer mach den Barmhertighen sijn, die vvy nu behoven?

Naecten.
Conden vvy hem vinden vvy vvaren genesen.

Oudt ende arm.
Hoe vverden vvy ghehaet, hoe vverden vvy verschooven.

Hongherighen.
O! benauden tijt, o! droeflijck vvesen.

Den Barmhartighen mensch.
Och! sijt ghy daer mijn Broeders (en vvilt niet vresen)
Ick heb naer u ghesien (in straeten en hoecken)
Hout daer tot uvven troost (o vrienden uytghelesen)
Dit gheeff ick u uyt lieft, vvilt u daer me vercloecken:
En siet nu make*n* een huys bereyt, ghy hoeft niet meer te soecke*n*
om herberch, maer ghy sult daer vredich vvoonen.

Oudt ende arm.
d'Eeuvvighe goede Godt vvilt u eeuvvich loonen,
O ghy mensch die sijt barmhertich liefdich goedich.

Hongerighen.
Hy die om ons misdaet vvert ghevvont seer bloedich,
VVilt vveder sijn ghenad' en lieft aen u bethoonen.

Naeckten.
d'Almachtighen vvil u met de croon der salicheyt cronen,
Voor al dees u vveldaet, hier van u ontfanghen.

Oudt ende arm.

Och! gaen vvy hier binnen, naer rust heb ick verlanghen,
Laet ons nu blyde sijn, en Godt altijt prysen.[+]

[+]**d'Armen gaen in.**

Bewijs der Schrifturen.
O ghy Barmhertich mensch, die noch lieft gaet bevvysen,

Ghy die d'Armen liefdich troost, en tot hun sijt ghesint,
+V licht sal nu als den dagheraet oprysen:
VVant Godt heeft u lieff, als een moeder haer kindt. +**Esaie.58.9**
Voelt ghy niet vvat rust u conscienty vint?
En oock vvat seghen Godt u daeghelijckx coomt aenbieden
+door sijn jonstighe lieft, daer hy u aen verbint
uyt grooter ghenaden. Het sal oock gheschieden +**Math.6.8.**
dat u gheslacht nemmermeer sal vlieden
voor den vyandt: en ghy sult oock vercryghen
+reghen ter rechter tijt: contrari boose lieden.
+Maer noch veel grooter loon sal u noch toe nyghen +**Deuter.18.**
nae dit leven hier, 'tvvelck ick can versvvyghen. +**Deuter.11.**
+Daerom staet op, en siet vvat loon dat ghy vervvacht
+hier na in d'eeuvvige vreucht: coomt en vvilt hervvaerts stygen +**Math.5.7.**
Siet hier het Godlijck Lam uyt Davids gheslacht, +**Hy staet op**
+Dat overvvonnen heeft door Godlijcke cracht,
En hier in de vvolcken sit om oordeelen ghemeen. +**Math.3.**
+Siet daer de gheen die barmherticheyt hebben ghevvracht,
+En hoe sy van de Godloosen sijn ghescheen, +**Thimo.20.**
+Ende ter rechter handt van Christo den Heere treen, +**Math.25.**
Hoorende sijn stem lieflijck heel bysonder, +**Hier wert nu vertoo*n*t seer cierlick de Sone Gods sittende in de wolcken en*de* menschen voor hem staen om gheoordelt te werden, ende Engelen voeren de salige in de salicheyt: En*de* de verdoe*m*de werden inde Helle ghevoert.**
Segghende: Coomt ghy ghebenedyde met een,
Besit mijns Vaders rijck van boven tot onder,
'tVVelck voor u is bereyt, (den godloosen tot vvonder,
Eer dat des vverelts grondt van my oyt vvas gheleyt.)
VVant ick vvas hongherich, ghy hebt (ick bens oorconder)
my ghespijst: Ick vvas dorstich, ghy hebt my bereyt
lieffelijck dranck tot mijn nootdrufticheyt:
Ick vvas een Vreemdelinck, en ghy liet my inne:
Ick vvas naect, en ghy hebt my ghecleyt:
Ick vvas cranck, ghy hebt tot mijn ghevvinne
my gheholpen uyt rechter vierigher minne:
Ick vvas ghevanghen, en ghy hebt my besocht
inden Kercker. Dus siet vvat u van anbeginne
uyt mijn barmherticheyt vveder is toeghedocht.
Nae dat dese reeden dan aldus is volbrocht,

Soo vvorden de Rechtvaerdighe met groot jolijt,+
Als ghy hier siet van d'Enghelen ghetrocken door de locht — +**4.Esd.9.**
in 'tnieu Ierusalem, dat sy van haet en nijt,+
van vervolch, van droefheyt sullen zijn bevrijt,+ — +**1.Thess.4.**
Daer couvve, hongher, dorst hun niet en can letten,+ — +**Apoc.21.**
Hoort hier een groote vreucht sulcx als in 'svverelts crijt+ — +**Psal.81.**
noyt en is ghehoort noch ghesien van cadetten,+ — +**1.Cor.6.**
'tLam Godts gaet al hun tranen afnetten,+ — +**1.Cor.2.**
'tvvaer my onmoghelijck dees vreucht te vertalen — +**Psal.22.**
die daer vvert bedreven in 's hemels ghesetten:
VVant alle vreucht die yemant soude connen afmalen,
Ofte alle melodie die ick mochte verhalen,
Oock alle verheuginge der Reden-rijcken,
Die moeten voor dese vreuchde dalen,
Ende en zijn niet vvaerdich daer by te ghelijcken,
Noch te achten by de vreucht die hier sal blijcken
voor de barmhertighe, als ghy siet met ooghen.
Maer vvee u ghy onbarmhertighe die sonder medooghen+
uvven even broeders van u hebt ghedreven, — +**Hy keert hem tot de*n* onbarmhertighen.**
die ellendich quamen bidden met knien ghebooghen,
V ghenaeckt noch verdriet hier in dit leven,
VVant van uvven Vyant sult ghy vverden verdreven,
En niemant sal hem jammeren, noch u beclaghen,
V goet, u schatten die u zijn over bleven,
Sult ghy niet ghenieten in uvven daghen,
En u conscientie moet en sal eeuvvich cnaghen
Als in een brandende vyer, soo ghy nu vvert ontvvaer,
Een schrickelicke vreese sal u oock comen plaghen,+
Maer aenschout noch het meeste dat u volcht naer, — +**Treet hem by hem.**
En siet hoe de salighe alhier zijn blinckende claer,
En hoe de onbarmhertighe ellendich verschoven,
Zijn hoorende de stemme verschrickelijck vol vaer:
Sprekende gaet ghy vermaledyde sonder vertoven
inden eeuvvich brandende poel, die niet en is te verdoven:
VVant ick vvas hongerich, en ghy en hebt my niet
ghespijst, ick vvas dorstich niet bedroven,

Ghy en gaeft my gheen drincken, maer liet my in't verdriet,
Ick vvas een gast, ghy vvaert die my verstiet,
Ick vvas naeckt en cranck ghy quaemt my niet te baten,
Ick vvas ghevanghen, gheen troost ontfing ick siet
van u daerom sal ick u nu oock verlaten:
Dus gaen hier in't eeuvvich vier al die vervvaten,
Dat voor haer en den Duyvel is ghemaeckt,
Om dat sy troostloos veracht hebben Christi ondersaten,
Soo vverden sy daer met tormenten ghehaect,
Inden brandenden poel die eeuvvelijck blaect,
Ghy onbarmhertighe dit is u straf,
Die u ende alle Godloosen naect,
uvven vvorm sterft hier niet, noch en comt in't graf,
Huylen noch schreyen neemt nemmermeer af,
Men hoort daer vveeninghe en knersinghe der tanden
d'Een vervloeckt zijn gheboort, d'ander seer flau en laf,
Roept vvee, vvee, vvy moeten eeuvvich branden
in dese droevighe ende stinckende vvaranden,
in desen afgront, in dit duyster dal,
VVee u ghy onbarmhertighe, fy u der schanden,
Dat ghy dus hebt gheleeft, daerom siet hier uvven val,
[+]Siet dit is u loon, die ghy zijt vervvachtende al,
Die d'Armen sonder troost hebt gaen versmaden.

[+]**Hier comt Schrickelicke vrees met een luyt inde handt spelen achter den Onbarmhertighen.**

Onbarmhertighen mensch.
O verschrickelicke vrees, o gheest van onghenaden,
O eeuvvich cnaghende vvorm, die nemmermeer vergaet,
Hoe valt ghy my dus svvaer, hoe ben ick beladen,
Mijn sinnen heel verstroyt loopen in hoeck en straet,
[+]En ick cattivich mensch moet vverden desperaet,
Door mijn giericheyt groot, en onbarmhertich vvesen.

[+]**De sinnen loope*n* wech.**

Knagende conscientie.
O ghy onsalighe, ghy meucht u vvel vreesen,
VVaer vvilt ghy nu blijven, siet hier doch u loon,
Die ghy vervvacht, nemmermeer sult ghy ghenesen,
Ghy zijt vervloeckt van het Lam op den troon.

Onbarmhertich mensch.

VVaer sal ick blijven o straffe my onghevvoon,
Ick ghevoel u alreede in't herte van binnen,
O aerde verslint my als Chora en Abiron schoon,
Ghy berghen valt op my, vvaer sal ick rust vinnen,
Ghy heuvelen bedeckt my, oft vvilt my verslinnen,
VVee my onsalighe oyt te zijn gheboren.

Knaghende conscientie.
Iae ghy zijt vervloeckt door Gods tooren,
Dus gaet met my, ghy cont gheen vreucht verpachten,
Siet al u goet is vvech, u schatten sijn verlooren,
Ghy zijt doch al berooft, Gods plaech comt nu met machten,
Coomt met my, laet ons gaen, vvant ghy moet vernachten
in het huys van druck dat voor u nu staet oopen.

Gheruste conscientie.
En ghy barmhertich mensch meucht nu vvel vast hoopen,
Dat ghy haest by het Lam sult comen met gheneucht
in't hemelsche foreest, daer ghy zijt toe gheroopen:
VVant ghy hebt lieft bethoont, en ghevvracht een deucht,
Naer Gods vvil en vvoort hebt ghy d'Armen verheucht,
Daerom soo sult ghy gaen met my in't huys van vreden.

Bewijs der Schriftueren.
Hierom ghy menschen al, vvilt doch vvel besteden
uvven bequamen tijt, eer dat hy van u scheyt,
Sijn barmhertich liefdich goet vertroost Christi leden,
V loon sal zijn d'eeuvvighe vreucht en salicheyt.

Liefde.
Aensiet lieft, en toont u jonstighe hulpe, niet en beyt
aen den armen naeckten en seer oude grijsen,
Soo sal Duyvel, hel noch doot u moghen doen gheen leyt,
Alsoo ghy ons speel-vvijs nu hebt sien bevvijsen,

Gheruste conscientie.
Een gheruste conscientie die meer is om vol prijsen,
Sult ghy hier vinden, hierom sijt u spoedich
tot lieft en barmherticheyt, en u vreucht sal rijsen,
Als vvy aeckerkens verthoont hebben overvloedich.

Barmhertich mensch.

Hier mede oorlof, o ghy vrienden goedich,
Sijt danckelijck ontfanckelijck dat u is bebrieft,
Is ons dicht slicht, oft ons materie niet seer vloedich,
Oft zijt ghy cranckelijck oft vvanckelijck van ons gherieft,
Neemt het ten goeden en *Aensiet lieft*.

Aensiet lieft.

Refereyn.

Ghy Christen schaer, die nu door Gods handt crachtich
verlost zijt en bevrijt van al u zonden quaet,
Door Gods groote lieft die hy toedroech eendrachtich
aent menschelijcke gheslacht d'welc eertijts was versmaet,
'tWelc ghy bekennen moet, want ghy door 'tGoddelic saet
vanden Doot zijt verlost, en uyt lieft vercoren
tot rechte kinderen Gods, aenmerct wel dese ghenaet,
En hebt u Schepper lief, toont dat ghy zijt herboren,
Hout naerstich zijn ghebodt, dat hy u leyt te voren,
En hem ghehoorsaem zijt, hoort na zijn stemme soet,
Bewijst lieft boven al, denct dat ghy waert verloren,
En nu uyt lieft verlost, door Christi dierbaer bloet,
Daerom doch weder lieft aen uwen naesten doet,
Barmhertich, zijt ghesint tot den bedroefden heden,
Draecht ghy Godt liefde toe, als ghy met recht doen moet,
Aen d'Armen dat bewijst, die zijn in dorp oft Steden,
Lieft ghy Christum het hooft, zoo troost dan oock zijn leden.

De Armen vol van druc, die Godt u heeft bevolen,
Sijn voorwaer Christi leen, naer zijn woords oorconden,
Daerom soo ghy bemint Christum vry onverholen,
Doet dees benauden deucht, opent des liefts gronden:
Want wat ghy doet aen haer, sal weder zijn bevonden,
Aen Christum selfs gheschiet, jae hy salt oock nemen aen,
Daerom aensiet haer smart, die met pijn is ghebonden,
Die sonder uwen troost gheheel moeten vergaen,
O mensch barmhertich sijt, denct wat Christus heeft ghedaen,
Doen ghy laecht in u bloet, onreyn niet waert te achten,
Hoe ghenadelijc dat hy met lieft u heeft omvaen,
Waerom en hoort ghy niet, dan naer den Armen clachten,
Die hy u soo beveelt, och naer zijn woort wilt trachten,
Weest Godt ghehoorsaem, en wilt u lieft uytbreden,
Met barmhertighe daet wilt haren druc versachten,
O ghy die Godt bemint, sijt met liefde doorsneden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

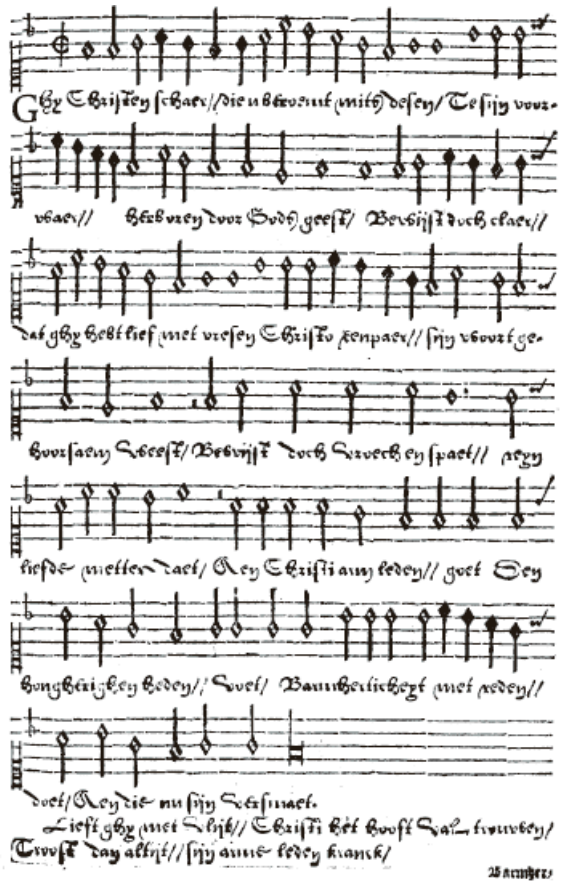
Brengt vruchten voort, der bekeringhe weerdich,
Niet met uytwendich schijn, maer uyt liefts daden milt,
En acht de liefde Gods o mensch niet soo lichtveerdich,
Maer toont hem wederlieft, en zijn leden wilt
met wercken bystant doen, op dat het niet en verschilt,
Woorden van den daet maar laat 'tsamen wesen,
Deelt den hongherighen broodt, der dorstighen dorst stilt,
Den armen naecten cleedt, den crancken wilt ghenesen,
Den ghevanghen besouct, wilt herberghen midts desen,
Als Abram heeft ghedaen, waer door hy dicmael schoon
Enghelen heeft ghehadt in zijn huys, soo wy lesen,
Hierom barmhertich zijt, onderhout Gods gheboon,
Want gheen meerder lieft, acht Godt in 's Hemels troon,
Dan d'Armen hulp te doen naer der liefden seden,
Voorwaar de sulck belooft, hy d'eeuwich rijck tot loon,
Dus die gheloovich zijt, en hoort nae Godes reden,
Lieft ghy Christum het hooft soo troost dan oock zijn leden.

Prince.
Lieft ghy Christum den Prins, ghy menschen al te samen,
Soo troost zijn leden arm, volght na zijn woort en leer:
Want met gheen meerder lieft en mocht ghy tot hem ramen,
Dan zijn leden cranck te troosten en lancx soo meer,
Och toont sulcx metter daet, roopt niet o Heere Heer,
Maer doet den wille zijn, wilt zijn ghebodt volbringhen,
Want soo ghy Christum lieft, troost die benaut zijn seer,
Oft anders ghy bewijst, dat ghy zijt sonderlinghen
een die gheen waerheyt spreect, dus wilt u sinnen dwinghen
tot lieft dijns naesten arm, die hier troostloos swerven,
Reyckt hun u milde handt, laet hun clachten niet dringhen
door de wolcken hooch, Godt soude u haest bederven:
Want het zijn zijne leen, die zijn rijck sullen erven,
Daerom doet haer bystant, verhoort hun clacht en beden,
Indien ghy Godt bemint, laet des u troost verwerven,
Aensiet lieft *t'aller tijt, doet als die Out-vaders deden,*
Lieft ghy Christum het hooft, zoo troost dan oock zijn leden.

Aensiet lieft.

Liedeken.

Op de wijse: Vredighen tijt, die menich doet verblijden.

GHy Christen schaer // die u beroemt mits desen,
Te sijn voorwaer // herboren door Gods geest,
Bewijst doch claer // dat ghy hebt lief met vresen
Christo eenpaer // sijn woort gehoorsaem weest,
Bewijst doch vroegh en spaet // reyn liefde metter daet,
Aen Christi arm leden // goet
Den hongherighen heden // voet,
Barmherticheyt met reden // doet,
Aen die nu sijn versmaet.
Lieft ghy met vlijt // Christi het hooft vol trouwen,
Troost dan altijt // sijn arme leden kranck,

Barmhertich zijt, troost d'Armen in't benouwen,
Herbercht, verblijdt den dorstighen met dranck,
Want wat ghy hier seer reyn doet aen dees minsten cleyn,
Sal Christus alsoo achten siet,
Als oft ghy hem met machten biet,
Daerom doch d'Armen clachten niet
Veracht hier in't ghemeyn.
Volcht Christi woort, bewijst liefde eendrachtich,
En wilt confoort doen aen zijn leden bloot,
Hun claghen hoort, hout Gods ghebodt seer machtich,
Hem niet verstoort, weest ghehoorsaem devoot,
Barmhertich, liefdich fier, sijt aen u naesten hier,
Aensiet dees Arme welpen wel,
En wilt hun commer stelpen snel,
Godt u dan weder helpen sel,
Troost Christi leden dier.
Soo ghy bemint Christum u Godt en Heere,
Sijt ghy sijn kint, maeckt dat ghy dat bewijst,
Liefdich ghesint weest tot u naesten seere,
'tSy naeckt oft blindt, barmhertelijck haer stijft,
Lieft ghy Christum het hooft, sijn leden niet bedrooft,
Maer troost haer t'allen stonden wis,
Doet naer des Schrifts oirconden fris,
Die ghehoosaem bevonden is,
Toont dat ghy Godt ghelooft.

Prince.
De leden naeckt van dees Prins onverholen,
Doch niet versaeckt, maer reyckt u milde hant,
Haer Schepper waeckt, die haer u heeft bevolen,
Daerom soo haeckt om hun te doen bystant,
Hierom haer nu gherieft, soo de Schriftuere brieft,
Barmhertichеyt laet blijcken toch,
Wilt Christum niet afwijcken doch,
Want hy sal u verrijcken noch,
Indien ghy Aensiet lieft.

Aensiet lieft.

[De witte Lavender van Amsterdam]

Haerlem totde Braba*n*ders va*n* Amster:

Den soon *Chilonis* in Dolimpische speelen heerlijck,
Eer, prijs winnende door zijn cloecke manlijcke daet
Tot groot vernoegen zijns vaders out, wijs en eerlijck:
Sulckx dat te groote vreucht snel af sneet zijn slevens draet.
Dees blyschap is selsaem weert in een Philosooph versmaet.
Doch acht dat door dijn comst O *Lavender blom* constgierich
Mijn hert *VVt levender jonst* geen minder vreucht ontsaet:
Dies weest hertlijck wellecooom ghy Minervisten vierich.
Hy die't al in allen is, sy u door zijn Gheest bestierich.

Andtwoord.

Die't al in alls is, een door dit schoone weder
ons by eencomst verheucht: jae soo den Winter ment,
Dat het schijnt, hy alleen niet schickt van boven neder
de guldrandighe Son, maer selfs zijn aenschijn went
tot ons: wiens vlyt tot nut der Armen is bekent,
Behoede u voor schaed', bewaer u sonderlinghen.
Op dat ghy blyven moocht in voorspoet ongheschent,
Soo langh de oude vrou *Natura* d'Aerde sal dwinghen,
te baren (als sy doet) verganckelijcke dinghen.
Want ghy o! schoone stadt, wiens stantvastich ghemoet
voor langhe tyden den *Poten* heeft doen singhen,
V Borgheren te baet al noch soo vele doet
door uwen wysen raet door u beleyden vroet,
Dat daghelijcx u lof sal wassen ende meeren.
Dies hebbende verstaen dit u begeiren goet,
Wy *uyt levender jonst* ons herwaerts wilden keeren
Om naer vermoghen u oock mede te vereeren,
Ghelijck ghy d'uyterlijck ghestalt nu mercken meucht,
'tGemoet doch kent alleen ons Godt de Heer der Heeren,
Die wetend' is dat wy beminnen uwe deucht,
En uwen welstant ons de herten seer verheucht.

De witte Lavender van Amsterdam.

Brabantsche tot Amsterdam. Vijt leuen der Junst.

t.o.Ii1v

Brabansche tot Amsterdam. giericheijt, Moordenaers, Verwoetheyt, Onbarmhertichheijt, Eijgen eer, Priester, Onbeweechlick hert, Levijt, Samaritaen, Gevvonden, Barmherticheijt, Liefde, Hooftman, Prins.

D'Intre van de Brabanders van Amsterdam verthoont.

Dat *een onvroet mensch* verstrickt zijnde inde banden van *Giericheyt*, werckt *Tyrannije* ende *Rasernije*, tot verdruckinghe ende verderf zijns Naestens ter doot toe, soeckende *Eygen Eere*, met een *Onbeweechelijk hert*. Daer teghens dat het wercken van een *Barmhertich liefdich Mensche* is den selfden zijnen naesten te helpen, ende te verquicken op dat hy leve.

Presentatie.

*G*elijck een dorstich mensch is wenschende na dranc.
Die hongrich is nae broot. Die naect na de kleere*n*
En na gesontheyt die ghequest is, ofte kranc,
Soo heeft *'tLavenderken* na desen dach van eeren,
Seer vierichlijck gehaect, om med' de vreucht te meeren,
Die u o edel Maecht *'tSpeel-korentken* aen doet:
Waer over menich wreck medogentheyt sal leeren,
Den armen mensch te baet, het welck men prysen moet:
Men sal nu claerlijc sien wat deucht, ja wat groot goet
u Redenrijcke-tong verwect, in alle wijcken?
Voor een beginsel dan ontfanget onse groet,
Die Heere die arm wert om d'arme te verrijcken,
Den vlijt verstercken wil van u wiens *Trou moet blijcken*.
De Liefde van gemoet steets vriendelijck is en goedich,
Geen mensche sy bedriecht, geen mensche sy benijt,
Vreedsamich van gepeys, van sinnen oock lanck-moedich,
Die niemant en verwect tot twist, tweedracht, oft strijt,
Geen eyghen bate sy en soecket t'eenigher tijt,
Verdraget alle dinck, staet na de waerheyt mede,
Geen pracht sy soecken sal, maer alle wellust mijt,
Lichtvaerdich is sy niet, maer eerelijck van zede,
Die haren naesten oyt geen ongerecht en dede,
Maer alle wat sy mach seer mildelijcken schenct,
Geloovet alle dinck, hoopt altijt na de vrede,
Geen valsch en is in haer, noch oock geen quaet en denct:
Maer lydende verdraecht den ghenen die haer krenct.
'tGheloove is een gaef van God de Heer gegeven
Niet ongestadich, Maer vertrouwend' altijt vast,
Op de beloften van het toegeseyde leven,
In Christo onsen Heer, wiens bloet ons sonden wast,
Des menschen herten sy te geener tijt belast,
met eenich quaet gepeys, oft ydele gedachten,
Sy is stantvastich, en ghestadelijcken past
op hen, die t' aller tijt in liefde na haer trachten,

En haren Godt voor een almachtich Heere achten,
De Vader namentlijck de Sone, en den Geest,
Na wiens barmherticheyt en goedicheyt moet wachten
In't vierighe gebet, de minste met de meest,
Also dat hy geensins niet duchtet, noch en vreest.

Prince.
De hope is een wacht dat onbeweeglijck is,
Van 'tgeen ons is belooft in Christo, die ghepresen
tot aller tijt moet sijn, waer van dat (voor gewis)
geen blijcken hier en sal in't aertsche leven wesen,
Maer in't toecomende, als hy die is verresen
ten oordeel comen sal, en been en vleesch verwect.
Dit is *'tLavenderken*, dat u o *Prins* mits desen
voor oogen wert gestelt, daer ons ghemoet toe streckt,
Seer crachtich ende goet, van reucke onbevlect,
Wit, suyver, hooch van stant, hoewel teer in't aenschouwen,
Die *VVt levender jonst* in't eeuwich leven trect,
Den mensche die sich wil al eenen Christen houwen,
Wel hun die altijt vast op dese deuchden bouwen.

Tot de Brabanders van Amsterdam. Eysschende des Intreets verclaringe.

Wadt stoisch ernstich gemoet en sou sich niet bewegen,
Om tot verwondering en vreucht te sijn geneghen:
Al waert oock Socrates Diogenes, en Seno vry:
Ia acht so noyt Demuerides haer te verblyen plegen,
Dat sy ten minsten souden vergeeten haer Helsche rasery,
Soo sy maer aenmercten hoe constich en chierlijck ghy
u toont o *Lavender uyt levender jonst* goedich:
Waer van ick u bedanck, en sijt dies welgecoomen my.
Voorts bidde ick dy, geeft my van als claer bewijs spoedich,
Door hooren en verstaen wertmen recht een saeck vroedich.

Balade op den Intrede.

VV*at deucht oyt vracht een die bermhertich is en goet*
in veel Historien gheschreven is, met reden,
waer van 'tverhalen hier soud' wesen overvloedt:
Dies sal alleenelijck nu mynen tijt besteden
om te bedieden 'tgheen verthoont heeft ons Intreden,
Dewyl het self hier med' ghenoechsaem wort verclaert,
Als namentlijck, dat hy die liefdich is vol vreden
zijn naesten bystant doet, en 'tgheen hy heeft gegaert
voor hem oft zijn gemack, alleene niet en spaert,
Maer wel voor hen die dat in haren noot bederven,
Al sulcken mensch voorwaer die is veel eeren waert,
Dewyl zijn broeder hy daer dore menich werven
van syne krenct verlost, jae wel bevryt van sterven,
Al zijn doen strect tot deucht, in goet doen sich verblyt,
Wat hy ter handen neemt, ten besten hem ghedyt.

Soo wat verschricklijck quaet een gierich mensch onvroet
oyt wracht, oock desgelijckx by vele wort gheschreven,
'Tis een verwondering wat haer versuft gemoet
in alle hoecken van de Werrelt heeft bedreven,
Daer Coninck Corphus in Egiptelant verheven
zijn dochter in oneer gebruycken liet om gelt,
Gins twintich dusent de berooven van haer leven.
Caganus Koninck van de Hongaren onstelt,
Om dat voor ieder hooft hem niet en werd' getelt
een Hongers gulden, laes! door wreckheyt dit gheschieden,
Van Maurits Keyser, die gebiedent was int velt,
Hier op den Ryn by Bins een Heer al d'arme lieden,
Die hy (o sware saeck) had' onder zijn ghebieden
deed' brengen in een schuer, en die verbranden liet,
wat en bedryvet doch de groote giercheyt niet.

Met ons incomst is hier uyt de schriftuer bethoont

dat VVrecheyt *om het gelt zijn naesten doet ombrengen,*
Iae onbarmhertichlijck zy niemant en verschoont,
Het leven cortende, daer zy't niet can verlengen,
De mensche (die) zy hout gevangen in haer strengen,
Wat hy niet looflijck can, met groot gewelt bestaet
om te vergaderen, soo sal hy sich vermengen
met Tirannye *wreet, en* Rasernye *quaet,*
Soo't menich mael gebeurt, de Duyvel is zijn raet,
Die hun gemoet en hert heeft in zijn net beloken.
Ghelyc het selve is ghebleken aen dees daet,
Daer Christus onse Heer heeft duydelyc van gesproken
Het welc hy ooc geensins sal laten ongewroken,
Maer wel nae zijn gerecht hy swaerlyc straffen sal,
Die door de Giericheyt *alsoo geraect ten val.*

De Moordenaers *hebt ghy gesien, (alst is geseyt)*
zeer grousaem inden stric van Giericheyt *gebonden,*
Een Priester *volgende van* Eygen-eer *geleyt.*
Daer naer ooc een Leviet*, die beyde den gewonden,*
Voor by zijnde gegaen, nochtans niet by en stonden,
Maer onbarmhertichеyt hem lieten daer hy lach,
Het welc dewyle zy nae machte bet'ren conden,
En onbewegelyc aenhoorend' het geclach,
Om hem te helpen gans en maecten geen gewach,
Hun 'tself by Godt voor zond' sal toegerekent wesen,
Als voor des Richters stoel zy inden Iongsten dach
verschynen met gesucht. want dan sal Godt gepresen
uyt spreecken: Ic was cranck, ghy hebt my niet genesen,
Maer liet my ligghen daer ick lach gewont in't velt,
Het Helsche vier voor u brandt, ende grousaem blaect,
De Duyvel vierichlijc naer uwe comste haect.

Hier saegt ghy volghen naer een die barmhertich was,
Hoe wel Samaritaen *die vindend' op der straten*
een Mensch, een armer Mensch, soo qualijcken te pas,
Deed' wat hy conde doen, van 'tgheen hem mochte baten,

Van zijn Beest trede hy, zijn wonden ende gaten
met Olie heeft terstont gebonden en vermaect.
Als de schynheylige heeft hy hem niet verlaten,
Maer hilp hem op zijn paert, en is daer me geraect
ten huyse, al waer hy opsicht'lijck werdt ghewaect:
Want hy beval, men hem soud' alles doen ten besten,
Waer toe hy gelt uyt gaf, en seyd': mijn harte haect
dat hy genesen zy, dies wat u meer sal resten,
Als ick nu wedercom, betalen sal ten lesten.
Dies was Barmherticheyt *en* Liefde *hem beneven:*
Wie soo den Armen troost, van Gode wort verheven.

Prince.
Hier hebt ghy cortelyck van ons incomst den sin,
De Personagien oock verklaret zijn hier mede:
God geev' het selve nu mach strecken tot gewin
van menich, die als noch is stuer en straf van sede,
Soo gierich en onvroet, dat hy noyt bystant dede
zijn broeder, die hy siet geraken inden noot,
Op dat hy me geraeck in d'eeuwich huys van vrede,
Bevryt van d'Helsche pyn, bevryt van d'eeuw'ge doot,
Het welck de Heer ons gon, door wiens barmherticheyt groot
Wy daer van zijn verlost, soo wy tot ons verstercken
ons broederen by staen, met gelt, goet ofte broot:
Want ons geloove doch alleenlijck is te mercken
in de barmherticheyt, en ander goede wercken,
Waer over 'trycke Gods den mensch is toegeseyt,
Wel hem die sich in tyts tot dese vreucht bereyt.

VVt levender jonst

Spel van Sinnen.

Personagien.

Arm van state.	
Liefde tot sijn naesten.	
Onbermhertige gierichеyt.	}*Sinnekens*
Eygen Eere.	}
Rijck van goede.	
Barmherticheyt.	*De Vrouwe.*
Wackerheyt.	*De Maerte*
Schrifture.	

Prologue, en d'Epilogue.
Leergierighe ende Verthoonder.

Voor-reden.

Leergierighe. Verthoonder.
Ick mercke vvel 'tgerucht my niet bedroghen heeft,
De vvijl hier over al dit volck met hopen svveeft:
En doch by dit Thonneel men lichtlijc kan gemercken.
Dat hier Rhetorica met vlijt sal vvillen vvercken,
Dit my't aenhooren lust, dit lust my aen te sien.
Hier comt een (soo my dunct die sal my vvel bedien,
VVat hier gheschieden sal, vrient laet u niet vervelen.
Maer segget my (bid ick) vvat salmen nu hier spelen?
Ist soo danich dat 'tself tot stichting dyen can?

Verthoonder.
Tot stichting vryelijck, met corte vvoorden man,
Ick u verhalen vvil het geen men sal vertoonen.
De vvijl *'tSpel-coorentgen* trou, Rhetoricam vvou croonen,
Haer settend' eerelijck in eenen hoogen staet,
Ghelijck men die nu siet in alle haer gevvaet
Den armen mensch te baet, onmachtich, out van dagen:
Het *Wit Lavenderken* hier inne schiep behagen,

'tVVelck sich nu vinden laet, om *uyt levender ionst*,
Hier speelsche vvyse med' te thoonen na de konst,
Die d'Armen liefdich troost wat loon de sulck verwacht?
Als oock wat straffe wel die troostloos haer veracht?
Ghy nu Leergierighe het selve meucht aenhooren.

Leerg.
Dat sal ick vlytelijck, soo my niet vvilde stooren
'tgeroep van menich mensch, beladen met de tong,
Och! oft alsulcke die een ur' oft tvvee bedvvong,
Soo mochten (die als ick begeirich sijn) vvat leeren.

Verth.
Het self mijn vvenschen is, ick com oock om dees Heeren,
En al' omstaenders med' te bidden, dat hun vvil
sy hooren ende sien; end' alsoo sijnde stil,
Het gene sy al nu door't spelen sullen vveten,
VVert hert'lijck nae ghedacht, te geener tijt vergeten:
De vvijl nu d'ur daer is, soo dat m'al re begint.
Ghy dan die Christum lieft, en syne leden mint,
Dien deucht te stichten lust, en sonde te vernielen,
Doet open d'oog van u begeirelijcke sielen,
Door d'oor van u ghemoet aenschouvven sult met vreucht,
VVat loon vervverven sal de voor verhaelde deucht,
En met verschrickinge vvat straff' alsulcke sonden.

Leerg.
Ick ben seer blijde vrient dat ick u heb ghevonden,
V danckende van 'tgeen my van u is geseyt:
Ick bidde oock met u, dat elck een sy bereyt,
Te svvygen met gehoor, op dat er vverd' gevvonnen.

Verth.
De Heer almachtich Godt vvil ons het selve gonnen.

1. Handelinge. 1. uytcomste.

Arm van state.
VVee my elendich mensch, vvee my katyvich man,
Die nu niet meer en heb, dien nu niet meer en kan,

VVaer sal ick henen gaen? vvaer sal ick nu belanden?
Most dit mijn out gesicht mijn huys noch sien verbranden?
Most ick in sulcken plaets, most ick in sulcken tijt,
Mijn goet, mijn vrouvve med', en kind'ren vvorden quijt?
O veel te svvaten saeck, o veel te svvare plagen,
Op eenen tijt te sijn berooft van goet en magen,
Mijn soon mijn lieve soon, hoe deirlijck saegt ghy m' aen,
Als ghy gevvont, nochtans geboyt most mede gaen:
Daer uvve Moeder laes! neer viel voor uvve oogen,
Om dat de goede vrou geensins en vvou gedoogen,
Dat u soet susterken soo deirlijck vverd ontschaect,
O lieve goede maecht vvaer toe sijt ghy geraeckt?
Och! had ick niet ghevlucht, och vvaer ick doot gheslagen,
Soo had ick niet gesien het geen ick sal beklagen,
Soo lang' dit gryse haer my hangen sal om 'thooft,
O vvee! my arme mensch soo deirelijck berooft,
VVaer sal ick troost of hulp, vvaer sal ick bystant vinden?
Een arm verlaten mensch comt svvaerlijck vveer aen vrienden,
O Heer vveest mijn versterck, o Heere staet my by.

1. Handelinge. 2. Verschooninge.

Arm van state. Liefde tot zijn naesten.

Liefde.
VVie mach hier vvesen doch soo deirlijck inde ly?
Mijn vriend hoe klaecht ghy dus? vvat is u overcomen?

Arm.
O vrouvve vraecht ghy dat? het is my al benomen,
Paert, koyen, schapen me, vvat my heeft toe ghehoort,
Mijn huys tot assen leyt mijn goede vrou vermoort,
Mijn dochter is ontschaect, mijn soon gequest gevangen,
Soo dat ick nu alleen heb na de doot verlangen:
VVant ick niet vveet te doen, ick vvete geenen raet.

Liefde.
V ongeluck (mijn vrient) my tot aen 'tharte gaet,
Maer hoe is dit ghebeurt? van vvie? vvaer is u vvooning?

Arm.
Te **Loch-heym** sachmen vrou dees jammere vertooning,
Gelegen by d'**Arm-stadt**, soo ghy vveet vvaer dat leyt?

Liefde.
Ia ick verstaen u nu 'tis my genoech geseyt,
Gaet binnen, rust u vvat, ick sal my gaen vercloecken,
Om voor u een'gen raet, troost ofte hulp te soecken.

1. Handelinge. 3. Verschooninge.

Liefde tot zijn naesten.
Hier over vvil ick nu den rijcken spreecken aen,
Hem doende naer Godts vvoort een hertelijck vermaen,
Als Esaias seyt, sy die daer sijn in noot,[+]
Gheleydet in u huys, en breket doch u broot [+]**Esai.58.7.**
den hongerigen, kleet den naecten na den eesche:
Siet dat ghy u selfs niet ontrect van uvven vleesche,
V betering alsdan toeneemt voor ons gesicht,[+]
Ghelijck den dageraet doorbreken sal u licht, [+]**Esaias.8.**
En u gerechticheyt sal voor u henen treden:
Ia godes heerlijcheyt besitten sult in vreden,
My dunct alsulcke vvoort hem vvel vermorvven sal.

1. Handelinge. 4. Verschooninge.

Onbarmhartige giericheyt. Eygen-eere.
Nichte, hou nichte, vvaer steect ghy doch al?
V tijt vvort immers niet vvaer genomen.

Eygen-eere
Hola, vvat schuylt hier? vvie maect daer gheschal?

Onbarmhertighe.
Nicht, hou nichte, vvaer steect ghy doch al?

Eygen.
Hoe roept ghy doch dus? my dunct ghy vvort mal,
Ick sal u voor al tijts genoech by komen.

Onbarmhertighe.

Nichte, hou Nichte, vvaer steect ghy doch al?
V tijt vvort immers niet vvaer genomen.
Ghy soudt u des schromen had' ghy gehoort
hoe Liefde den Rijcken nu vvil aen boort,
Op dat hy sich voort,, verand'ren sou van state,
En syne vreckheyt (die groot is) late,
Den Armen te bate,, t' onser onneer.
Daeromme laet ons nu nemen den keer
nae den goeden Heer,, sonder te beyen,
Oft anders sal hem dees Hoere verleyen,
Wy moeten hem vleyen,, dat is u voor.

Eygen.
Holla vvat Neef, daer craect de door.
Daer is den Seignoor, staet vast en stille.

1. Handelinge. 5. Verschooninge.

Rijc van goede, Eygen eer, Onbarmhertige gierichеyt.
De vvyle dat ick't nu al heb nae mynen vville,
Mijn Schapen op het drooch, de Paerden inden stal,
Het gelt in overvloet, daer by bos, berch en dal,
Bevind' ick dat de mensch geen reden heeft te treuren,
Dien by soo vele mach gesont te sijn gebeuren:
Ick gae ick stae, ick ry, ick vaer, ick vvaeck, ick slaep,
In alles sonderlingh ick mijn genuchte raep,
Den overighen tijt ghenuchlijck vvord' versleten
in't spelen, dansen, oft in't drincken, oft in't eten,
Ick vind' voor my gereet al vvat mijn harte lust.

Eygen.
En sijt ghy Neve niet vvat beter nu gerust,
De Liefde merct men vvel heeft hem noch niet gevonden.

Omb.
Nu onsen vveet-sack doch al even vvel ontbonden,
Om het tot onser nut met goeden raet te styven.

Rijc.
O vvat vermach en kan het klincken vande schyven.

O vvat vermach 'tgesicht van 'tblinckende geel ront,[+]
Het gevet eenen moet, het opent ons den mont,[+]
Het maect sijn meesters trots, stout, fortsich, en kloecmoedich:[+]
De vvyle men daer door krijcht alles overvloedich.
Gelijck het aen my blijct: VVat sal ick seggen meer?
Het gae dan soo het vvil, vvie gelt heeft is een heer.
Dies heb ick niet te doen, als nae de eer te trachten.

[+] **Syrach.41.**
[+] **Prover.18.**
[+] **Sirach.13.**

Eygen.
Neef, vvy en hoeven niet veel langer nu te vvachten,
het is veel meer dan tijt dat vvy hem spreken aen.

Rijc.
Maer vvien sie ick hier? Ick moet een vveynich staen,
K'en hebse (soo my dunct) te voren niet ghekent.

Omb.
Siet onsen keer,, mijn Heer,, is t'uvvaerts rechts gevvent:
Ick hope vvy by u te rechte sullen raecken.

Rijc.
Tot myvvaerts? Hoe doch dat? Seght op, vvat sijn u saecken?
Van vvaer is dat ghy comt? Hoe is u beyder naem?

Eygen.
Van Bree-straet comen vvy, een plaetse seer bequaem,
Daer veel Kasteelen ende Sloten sijn ghelegen,
Die schoon sijn in 'tgesicht, verciert met ruyme vvegen.
Mijn naem is Eygen-eer, tot uvven dienst bereet.

Rijc.
VVat segdy, Eygen-eer?

Eygen.
Iae soo ist dat ick heet.

Rijc.
V heet ick vvillecom, u socht ick met verlangen:
Ick moet u vvaerde lief in mynen arm ontfangen;
VVant my niet meer ontbreect, al d'ander heb ick doch.

Eygen.
O neen mijn heer en vriend', mijn Neef ontbreect u noch,
Soo ghy u ende my in overvloet vvilt voeden.

Hoe heet u Neve dan? hy houdet my ten goeden:
Soo hy my dienen kan, ick geef hem plaets by my.

Eygen.
Hy dient te vvesen heer altijt aen uvve sy:
VVant niemant 'tonser nu u beter kan ghelijcken
als hy, die vvillecom altijt is by den rijcken.
Sijn naem is Gierichеyt die onbarmhertich niet
uytgheven sal, ten sy hy daer veel meer voor siet:
Soect niemant deucht te doen, siet op sijn Eyghen-eere.

Rijc.
Ghy vrienden myne vreucht ick nu voorvvaer vermeere
VVant by den Armen doch gans niet is als verdriet;
Daer by den Rijcken niet als vrolickheyt gheschiet.
Dus gae vvy t'samen in.

Eygen.
VVy volghen (heer) u naer
VVat dunct u Neve nu? het is met ons al claer.

2. Handelinge. 1. uytcomen.

Liefde.
VVaer ic den Rijcken volg, hy soect my steets t' ontvlieden:
VVant hy niet hooren mach van eenigh' arme lieden,
Hy volght slechts Eygen-eer, staet op sijn tijtlijck goet,
Soo dat hy niet alleen den Armen van hem doet,
Maer selfs oock synen Godt en Heere niet en achtet,
Alsoo dat hy eylaes! de Goddeloose slachtet,
[+]Daer David ons van seyt: Sy hebben hun verlaet
Op't gelt en groot goet, devvyl het hun vvel gaet, [+]**Psalm.49.**
[+]Op't gelt en silver sy gans setten haer betrouvven,
[+]Sy neyghen haer daer voor, voor haren Godt sy't houvven: [+]**Baruch**
Hy is soo stout en trots, dat hy nae niemants vraecht, [+]**Esaias.2.**
[+]Hy vvilt alleene niet verhooren 'tgheen men klaecht
[+]voor d'arm-behoeftighe, maer alle syne stucken [+]**Psalm 10.**
selfs strecken met gevvelt den selven te verdrucken: [+]**Sapien.2.**
Hy segenet sich selfs, en lastert onsen Godt:

VVie is (seyt hy) ons Heer, en drijft alsoo den spot:[+]
Het vvelck soo hy in tijts sich niet en laet berouvven, [+]**Psalm12.**
Sal hy elendich mensch d'eeuvvighe straff' aenschouvven.
VVant vvie hem op het sijn verlatet, sal vergaen:[+]
Den gierigaert en vvort Godts rijck niet op ghedaen.[+] [+]**Prover.12**
Nochtans en vvil ick hem daeromme niet verlaten, [+]**1.Cor.6.**
Maer sien oft eenich vonck in't lest hem mochte baten,
Hier comt hy, (soo my dunct,) de dore immers craect.

2. Handelinge. 2. Verschooninghe.

Rijck van goede, Liefde tot zijn naesten.
Als nu soo ben ick gans tot mynen vvil gheraect,
De vvyle ick by 'tgoet oock d'eere heb vercreghen,
En soo tot d'arme volck gans niet en ben genegen:
Het vvelck by elck een my in't aensien meerder maect.

Liefd'
O lieve vriend' ick bid' al sulcke reden staect:
De Heer almachtich Godt en seghent uvve schuren
alleene niet voor u, maer oock voor u gheburen
die arm sijn. VVant hy seyt: ses jaer u lant besayt,
En soo daer van de vrucht inhalet afgemayt:
Maer laet het ligghen stil ten eynde van ses jaren,
Op dat het arme volck het sevende mach garen.
V VVijn-berch sult ghy oock soo nau aflesen niet,[+]
Maer voor den Armen me daer aene laten iet. [+]**Ex.23.11.5.**
Het coren op het velt soo reyne niet op oosten,
Of ghy en laet daer vvat om d'Arme me te troosten.[+]
Hoed' u dat in u hert geen Belials nucke sy,[+] [+]**Le.19.10.5.**
Die spreeck het sevend' jaer; het vry jaer is nae by, [+]**Deu.24.19.5.**
V Broeders siende aen onvriend'lijck sonder gheven:[+]
VVant by de Heer u dat voor sond' vvoort aengheschreven. [+]**Deuter.15.Capit.9.**
Maer soo daer teghens ghy u Broeder mild'lijck gheeft,[+]
Soo sal d'almachtich Godt (dien in den Hemel leeft) [+]**Deut15.10**
u seghenen in al u voorghenomen vvercken,
Alsoo dat ieder 'tself oogschijnlijck sal bemercken.

Daerom de giericheyt uyt uvven huyse vveirt,
En eygen-eer diet al voor hem alleene geirt,
+Doet doch u vrienden goet al eer ghy comt te sterven.

+**Syrach.14.**

Rijck van goede.
VVel doch vvat hoor ick nu? my selfs sal ick bederven,
Om and're die my 'tself en vveten genen danck,
Me Vrouvv' hiervan soo vvort my 'thooft al veel te kranck,
Elck man sijn huys voorstae, ick hebbe niet te missen.

2. Handelinge. 3. Verschooning',

Onbermhertighe giericheyt. Eyghen-eere. Liefde sijns naesten. Rijck van goede.
Ons Meester hulp behoeft, kan ick te dege gissen?
Dus soo moet icker uyt, en toonen vvat ick kan.
VVel vrouvve staet ghy hier? gaet t'huys by uvven man,
En heeft hy u besorcht, soo moocht ghy t'samen eten,
Al 'tgeen ghy seggen vvilt, vvy oock al seer vvel vveten:
+Dat elck sijn huys voorstae: en 'tsijn met vreucht besit,
+Begeirt een anders niet, segt hoe verstaet ghy dit? +**Exod.20.**
Maer vvel drinckt vvater uyt u graft, oft uvven bronnen, +**Prover.5.**
+Eet u broot, drinct u vvijn, soo veel u God sal gonnen:
En hebt ghy niet, het self in't svveet uvv's aenschijns vvint, +**Eccles.4.**
VVie kloeck'lijck vvercken vvil genoech te doene vint.

Eygen-eere.
Het is al luyaerts vverck, die maect my me verbolgen,
Die soo van straet tot straet de bedel-sacken volgen:
+Siet vvy gebieden u (seyt Paulus) dat u hant
gesloten vvesen sal voor een alsulcken quant, +**2.Tess.3**
Die onordentelijck gaet dvvalen by sijn vveten:
VVant dien niet vvercken vvil, oock mede niet sal eten:
En vvie doch vveet soo haest het eenich man bescheyt.

Onberm.
+Soo gy yets goed doen vvilt, sult ghy (soo Sirach seyt)
vvel toesien, op dat ghy de boeven niet en stercket, +**Sir.12.**
En noch eens soo veel quaets als goet daer door vvercket:

VVant Godt haer vyant is: hoe staet ghy nu en siet?

Liefde.
Die reden vrienden hoort niet tegens my gheschiet:
VVant ick dat self toe staen: maer bidde voor den Armen,
Die oudt van daghen sijn, die voor den Heere karmen,
Van kommer en gebreck: vvaer over dat men vveet
dees vvoorden sijn ghegaen van David den Propheet,
VVel hem die sich in't cruys van een arm mensch[+]
zeer vvijslijck draecht: nae vvensch:
VVant Godt de Heer verlost hem toch in't ent,
Ten tyde van elent,
Godt sal hem noch bevvaren fray en fris,
En salich voor gevvis,
Oock niet toe laten dat hy in't ghevvelt
zijns vyandts vvord' ghestelt:
De Heer sal hem troost brenghen en ontset
als hy light sieck te bet,
En sijn kranck-bed veranderen in vreucht
van frische nieuvve jeucht.

[+]**Psalm.42.**

Omberm.
Met desen kout ghy niemants hier verheucht:
Dies ghy vvel meucht, met vveynich eere scheyden.

Rijck.
Soo ghy doch hier noch langher vvilt staen beyden,
VVy gaen nae huys, staet ghy soo langh het u behaeght.

2. Handelinge, 4. Verschooninghe.

Liefde.
Hoe vveynich hoort de me*n*sch naer imants die hem klaecht,
Hoe ongevoelich is sijn hert, verstoct voor't schreyen
des Arm-behoeftighens, toe laet hy hem verleyen
Door Eygen-eer, hoe vast hy op de giericheyt staet
die onbarmhertich is, en niemants comt te baet:
Seer vveynich hy gedenct, het gene staet gheschreven:
En vveygert geensins niet den Armen iet te gheven[+]

[+]**Prove.3.27**

+soo't u de Heere geeft, ghy doet u selven goet:
+Maer d'Onbarmhertige bedroeft sijn vleesch en bloet, **+Prov.11.17.**
VVie sijn ooren stopt voor't schreyen van den armen, **+Prov.21.13.**
Al roept hy tot den Heer, hy sal hem niet ontfarmen,
Daerom elaes! is hy veel te qualijck aen,
Die voor sich selfs alleen geen reden vvil verstaen:
Nochtans vvil andermael by hem doen mijn vermeugen,
Ick hope noch in sijn saeck mijn selven te verheugen.

3. Handelinge. 1. uytcomst.

Onbermhertige giericheyt. Eygen-eere.
Hoe hadden vvy dat hoerken.

Eygen.
Hoe vvas sy verbaest,
Sy vvas aen't snoerken.

Omb.
Hoe hadden vvy dan hoerken.

Ey.
Ia dat lieve moerken,
In haer verstant schier reast.

Onb.
Hoe hadden vvy dat hoerken.

Eygen.
Hoe vvas sy verbaest.

Omb.
Ick vved sy soo haest,, haer niet en laet vinden,
Om voor creupelen, lammen, oft blinden,
Te maecken vrinden,, als sy socht te doen.

Eygen.
Neen neve,, die teve,, is veel te koen,
Ia eer morgen noen,, sy al vveder comt.

Omb.
Is sy dan nichte soo seer onbeschromt?
Als of sy vermomt vvaer in haer bedrijven.

Eygen.

Soo ick haer stoutheyt neef begon te beschryven,
Ick moster aen blyven,, den ganschen dach,
Sy gheeft my stilsvvygens so menighen slach,
Al maeck ick kleyn gevvach,, het doet my dickvvils smarte,
En daer by speeltse noch soo mennige perte,
Vermorvvet herte neef van menich man en vrou,
Soo dat sy gheraecken tot leetvvesen en berou:
Ia vvorden vvel trou die onbermhertich vvaren,
Sy leertse den kost uyt haren monde sparen,
En gelt vergaren,, voor hun die ledich gaen:
Ia vvat noch meer is, sy derf noch bestaen
(al ist qualijck gedaen) de sonden te bedecken,[+]
Ia alle overtreding die tot boosheyt strecken,[+] [+]**1.Pet.4.8.**
Dickvvils sal sy trecken,, derhalven vvijt en sijt,[+] [+]**Prov.10/12.**
Sy verdraecht alle dinck, sy hoop altijt, [+]**1.Cor.13.7.**
S' is sonder vervvijt,, gelooft alle dingen:
Sy kan de mensch oock sonderlingen,
Sonder quaet vvoort dvvingen,, dat hy alleene niet[+]
het schaep os, oft paert, het vvelck sy dvvalen siet, [+]**Deuti.22.1**
Sonder eenich verdrit,, vvederbrenget sijnen naesten,
Maer vvel soo doet sy hem noch daeren boven haesten,[+]
Om (soo't gheschieden laesten) des vyants paert oft koe, [+]**Exod.24.4.**
('tvvelck onbehoorlijck is) hen vveer te dryven toe.
Ia is sijn Esel mee te dragen door sijn lasten,
Soo doet sy hem tot nut sijns haters hand aen tasten,
Al soude hy vasten, en 'tsijn versuymen me.

Onbermhertige.
O loose hoere had ick u hier ter ste,
Ick seg niet vvat ick de hier onder dees solen.

Eygen.[+]
Sy soect noch te vergaren gloyende kolen, [+]**Rom.2.21.**
VVat batet verholen,, op haer vyants hooft,
Hier over sy menich de sinnen berooft,
Die haer gelooft,, soo datmen siet spijsen,
En laven met vvijn, die met afgrysen,
Vyantschap bevvysen,, vvat dunct u daer van?

Omb.
Hier over ick my niet genoech vervvonderen kan,
Is sy die teve dan, die door alsulck bedryven,
Maect dat de vyandt hier soo lang te land kan blyven?
Gebraken hem schijven, sy deeds' hem leenen vvel.
Fy die Kack-joffrou, fy dat loose vel,
Is sulcx haer bestel? mochtse vvel gaen by tyden.

Ey.
+VVat meer is: sy gaff Iob naer sijn selfs belyden,
In't hert geen verblyden,, om sijn vyants gesucht
Maer daer en tegen sy bracht hem in onghenucht,
Als hy't gherucht sijns ongelucx aenhoorde.

+Iob.31.29.

Onb.
Voorvvaer de teef is vveert dat men haer vermoorde,
Met strop oft coorde,, dat vvaer haer recht.

Eygen.
Dat ghy u daer in stoort neef dat staet vvat slecht,
VVy moeten in't gevecht haer stercker vveder-streven.

Omb.
Maer nichte siet toch eens, vvat sal ons Godt hier geven?
VVaer die niet beter bleven by 'tvier oft in sijn huys?

3. Handelinge. 2. Verschoninge.

Arm van state. Onbermhertige giericheyt. Eygen-eere.
Eylaes! noch dagelijcx vvast mijn verdriet en cruys,
Berooft van huysinge berooft van al mijn haven,
Van kinders ende vrou, die door hun pynich slaven,
My mochten brengen yet: vvord ick noch metter tijt
soo vvel mijn goet gehoor, als mijn ghesichte quijt,
De leden sijn my stram, seer svvaerlijck kan ick bucken,
Hoe ick te voete ben betuygen dese krucken:
En 'tgene my meer quelt, vvaer ick my henen set,
Ick niet alleene een, maer al de vveirelt let,
Sy nemen gans geen acht hoe qualijck 'tmy mach lusten,
Nochtans soo moet ick my voor dese door vvat rusten,

Hem, hem, hem.+

+**Hoest.**

Onbermhertige.
Oft men 'tself lijt oft niet,
Ba desen ouden geck te dege doch besiet?
Hoevvel can hy de stoep van dit schoon huys verchieren,
Op grysaert vvech van hier, vvat sijn dit voor mannieren?
Dat ghy u dus gaet tieren voor ander lieden door.

Arm.
Mijn vriendt en belcht u niet, ic comer eerste voor,
Ick bid u hout gemack, ick ben soo svvack van leden,
Dat ick hem, hem, hem, nau ses stappen voort kan treden,+
Ofte vvel de beenen my begeven in het gaen. +**Hoest.**

Onbermhertige.
Op, op seg ick van hier, u clachten zijn verstaen,
Van selfs hoort ghy voortaen de straten en de lieden,
Soo mismaect als ghy sijt, te rechte vvel te vlieden.

Arm.
Hem, hem, hem.+

+**Hoest.**

Eygen eere.
Op, op, vvat vvacht ghy noch?

Arm.
Och! my katyvich man, hem, hem, hem, hem, och! och!.+

+**Hoest.**

Onbermhertige.
VVat mach doch desen droch noch preutelen en praten?

Eygen eere.
Com ga vvy binnen neef, en laet hem op der straten,
VVeer soecken tuvver baten,, een ander stoel oft banck.

Arm van state.
Daer gaen dees t'vvee met vvil, en ick doch tegen danck:
Maer hier comt eene die seer vvaerdich is ghepresen,
Sy is alleene die by d'arme soect te vvesen,
God groet u vvaerde vrou, vvaer henen leyt den ganck?

3. Handelinge. 3. Verschooninge.

Liefde tot sijn naesten. Arm van state.

Een blyde bootschap vriendt my vveder t'uvvaerts dvvanck,
En nu soo vind' ick u te passe hier ter stede:
De Heere van de stadt vermorvv't door onse bede,
De vvijl Barmherticheyt sich daer oock vinden liet
seer vlytich nemen aen (ghelijck men claerlijck siet)
d'oude Arme by de staen, jae sy alreede bouvven
een Huys, een cost'lijck Huys, daer die hun sullen houvven,
Versien met torf en hout, met goeden kost en dranck.
Daer sal nu menich mensch half blint, doof ofte manck
in leven heel gherust, tot dat hy door het sterven
in't eeuvvich Rijcke sal met Lasaro ste erven.
Nu segt my vrient, hoe u dees tydinghe behaecht?

Arm van state.
Ick danck' u vvaerde vrou die sulcke sorghe draecht,
En my dus onverdient nu helpet uyt de smerten:
Ick danck den vvysen raet, die dit dus neemt ter herten,
En gheeft die niet en heeft in synen ouden dach,
d'Eeuvvighe Godt ons Heer het self vergelden mach.
[+]Hem, hem, hem, hem, hem, ick ben soo seer verkout.

[+]**Hoest.**

Liefde.
Nu Vader 'tis genoch, u hooft gedecket hout:
Ick heb alreede last u in dat huys te leyden,
Devvijl een plaets oft tvvee alreed' is af ghescheyden.
Barmherticheyt (daer ick hier voor van heb ghemelt)
is datelijck al daer voor Moeder in ghestelt.
Dit Huys naer de model sal hebben tot verschooningh'
besonderlijck ghestelt soo menighe schoone vvooningh',
Dat 'tselve aen te sien den mensch verheughen sal.
Ootmoedichheyt al ree, een van die, men voor al
daer vindet heel volmaeckt. *Gherustheyt* is begonnen.
Van sonden 'trecht berou men haest sal speuren konnen.
Ghehoorsaemheyt, Ghedult, 'tGekarm tot Godt den Heer
Goed' hope, Zedicheyt, en noch veel ander meer,
Men rechtend' is met vlyt, na *d'Eeuwich rijck* t'verlanghen:
Den krancken tot een troost men mede gaet aenvanghen.
Soo dat in corten tijt het Huys sal sijn volmaect.

Arm.
Mijn goede Vrou, mijn hart al reede vierich haect,
Om 'tselve aen te sien, het hooren my verheucht.

Liefde.
Siet daer recht uyt, ghy dat al ree bemercken meucht,
Hier zijn vvy voor de door, ick sal hier aene schellen,
En uvve saecken gans de Moeder recht vertellen:
Vertoeft my voor de door, een vveynich neder sit.

3. Handelinge. 5. Verschooning'.

Arm.
O Godt der Heeren Heer, vvaer me verdien ick dit?
Hoe sal my armer man al sulcke vreucht ghebeuren?
VVie hadde sulcx ghedacht, als ick began te treuren,
Verlaten jae bespot, soo't scheen van alle menschen.
Siet! soo heeft *Liefd'* vervvect des heeren nae ons vvenschen,
Om my en and're meer, die naect sijn ende bloot,
Van outheyt lam en stram te helpen inden noot,
Te helpen uyt den noot, te helpen als het blijcket,
Tot dat de siele ons uyt sterflijk lichaem vvijcket.
De tijt gebreect my nu geensins om boet te doen,
Op dat ick vlytichlijck met Gode my versoen.
Dies u eervvaerdiche vvyf' en voorsienigh' Heeren,
Got aller Heeren Heer de vreucht me vvilt vermeeren,
En spare u gesont, tot dat de coude doot
met haren snellen voet voor uvve doren stoot,
Die niemant can ontgaen, die niemant can ontrennen.

3. Handelinge. 6. Verschooning'.

Barmhertícheyt. Arm van state.
Hoort vrient, rijst, komt in ghy moet my leeren kennen:
De *Liefde* heeft van u soo vele my gheseyt,
Dat u de huysinghe van *Ootmoet* is bereyt,
Daer inne sult ghy u (hoe out ghy sijt) begheven,

Soo langhe als ghy noch op aerden hebt te leven:
Op dat ick uvve siel op-offer onbevlect.
Ick heet u vvillecom, met vreden daer in trect,
En sijt voortane voor geen nootdruft meer beladen,
Soo langh ghy daer in blijft: dus volght de rechte paden.
Set op u mutse vrient, en dect u gryse haer.

Arm.
Soo sal ick u ghebodt in ootmoet volghen naer.
Hiermede vvaerde vrou soo sal ick treden in.

3. Handelinghe, 6. Verschooning'.

Liefde. Barm.
VVel Suster vvat seght ghy? VVy hebben een begin
nae onser beyder sin,, hoe sal ment doch uytvueren?
De kost sal voor de stadt groot zijn en langhe dueren.
Hier toe dient goeden raet, dit dient vvel overleyt,
Eer d'een van d'ander gaet, eer d'een van d'ander scheyt.
Hier op soo bid' ick u, u meyninghe laet hooren.

Barmh.
Rijck van goed' moet hier aen, al soude hy sich stooren,
En geven (naer Godts vvil) behoorlijck nae sijn macht.

Liefd'.
O lieve Suster hy hier in den dooven slacht,
Ick heb hem aenghevveest derhalven menichvverven:
Doch 'tschijnt hy liever vvil Godts aenghesichte derven,
Dan dat hy gheven soud' van synen overvloet.

Barm.
Ten is noch niet genoech, schept vveder eenen moet,
Gaet hem al vveder aen: soo hy dan niet vvil achten
op Godt, die 'tselve vvil; dat hy ten minst mach slachten
[+]den straffen Rechter, die in't lest hem heeft bedocht,
Als van een VVeduvv' hy seer dick vvert aenghesocht, [+]**Luce.18.**
om d'eynde van haer recht, en in sich selven seyde:
Al vrees ick geenen Godt in't leven dat ick leyde,
Noch geenen mensch ontsie: nochtans om dat dees vrou

my moylijck is, soo dat sy vvel in't leste sou
my schande mogen doen, soo vvil ick haer recht vvysen

Liefde.
Ick meyne suster niet dat ghy het self sout prysen,
Maer dat ghy heftich sijt om stercken mynen vlijt,
De noot en dvvingt soo niet, vvy hebben noch al tijt,
Om hem een andermael met reden aen te spreken,
Ick meyn hy sal van Godt soo vvijt niet sijn gevveken,
Daeromme gaet met my, ick hoop vvy treffen d'ure.

Berm.
Soo villen vvy met ons oock halen de Schrifture,
Die vvat vvy seggen, hem siet duydelijc verclaer

Liefde.
Recht suster 'tis my lief: doch gaen vvy eerst eens daer.

4. Handelinge. 1. uytcomste.

Eygen-eere. Onbermhertige giericheyt.
VVat dunct u neef?

Onbermhertighe.
Het vvilter vuylen,
Hoe vvas sy op haer dreef.

Eyghen-eere.
VVat dunct u neef?

Onbarmhertighe.
Die loose teef,
Deed' hem schier huylen.

Eygen.
VVat dunct u neef?

Onbarm.
Het vvilter vuylen,
Sy klapt hem buylen, en blutsen aen 'thooft.

Eygen-eere.
Ia vvat vvy seggen hy nu niet meer ghelooft,

Soo is hy verdooft,, ja berooft van sinnen.

Onbarmhertighe.

Die lieve slap-scheet brocht noch ten huyse binnen
een ander om spinnen,, het geen sy had' gheroct.

Eygen.
Iae de loose trompe heeft vry het vier ghestockt,
En hem gheloct,, met suycker soete reden.

Omb.
Het vvas al te vergeefs doe vvy daer teghens streden,
Haer vvelghemaecte zeden,, behaechden onsen heer.

Eygen.
Maer Neef hoe dickvvils sy u treden op u zeer,
Ick vvedde oft ghy meer,, by haer u latet vinden.

Onber.
Voorvvaer zeer noode Nicht sal ick't my ondervvinden,
Hoe vvel het oock dienden tot onser-beyder nut.

Eygen.
Ey goy Manneken mijn, hoe seer vvaert ghy bedut,
En socht aen my u stut,, devvijl men openbaerde
'tGeen Esaias ons seer duydelijck verclaerde:
De gieregaert en sal geen heer meer sijn ghenoemt,
[+]VVant sijn doen dvvaesheyt is, daer hy hem van beroemt.
En daer by onbeschoemt de *Liefde* noch vertelde, **[+]Psalm.43.**
Het gene *Lucas* schrijft, dat Christus selfs vermelde:
Een Rijck-man by veel goets veel vruchts kreeg' van sijn lant,
Dies seyde by sich selfs: ick denck in mijn verstant,
VVat my te doene staet, vvaer ick mijn goet sal vueren,
Ick vvete raet, ick sal doen meerd'ren myne schueren,
En soo dan by mijn goet vergaderen mijn vrucht:
VVant veel te kleyne doch is alle mijn ghehucht,
En spreken tot mijn Ziel, ghy hebt voor vele jaren
veelt goets vergaert, vvaer van ghy nu seer vvel sult varen.
Maer Godt seyde tot hem: ghy dvvaes, siet desen nacht
vvort ghy u Ziele quijt, vvaer vverd' u goet ghebracht?
VVat had' ghy doch bedacht,, had' ick door mijn beleyden
met dese voorden u van dees teef niet ghescheyden?
'tIs nochtans vvaer (sprack ick) dat Godt te eeren heeft
gheroepen menich mensch, die hy doch rijckdom geeft,

Iae goed'ren en gevvelt. Daer konden sy niet teghen,[+]
Ghelijck als David seyt,[+] **[+]Eclesi.5.**
Godt geeft haer synen seghen, **[+]Psalm 112.**
Sijn huys sal sonder iet t'ontbreken
vol goets en rijckdoms altijt steken.
Abraham, Isaac, Loth, Iacob, Iosaphat,
David, en *Salomon* veel goed'ren hebben ghehat.
Ghelijck oock *Hiskia* had rijckdom, goet, en eer,
Iob, Iudith, Ioachim, en ander duysent meer.
Hy vvil oock dat met vlijt vvy spaersaem sullen vvesen,
Gelijck van Christo selfs vvy duydelijcken lesen, [+]
Die tot sijn Ionghers sprack, de brockelingen gaert,[+] **[+]Iohan.6.**
Dat niet te quiste gae, maer alles vverd' bevvaert[+] **[+]Math.14.**
VVie inden somer gaert,, is cloeck. VVie in't huys houvven[+] **[+]Marcus.8.**
toe siet, sijn kamers al vol rijckdoms sal aenschouvven.[+] **[+]Prover.10.**
Maer vvie een vveynich, jae 'tgheringste niet en acht,[+] **[+]Prover.24.**
Van dach tot dach af neemt. Dus schaemt u niet, maer tracht **[+]Sirach.16.**
vvaer veel toegrypens is, te sluyten uvve schyven,[+]
Den uytgift, den ontfangh oock vlytich op sult schryven. **[+]Sirach.42.**
VVat dunct u Neef, en stont ick u niet kloeck'lijck by?

Omb.
Maer hoe gheringe laecht ghy vveder inde ly,
Als vveer soo soet'lijck sy,, u 'tmondeken de stoppen.
Nicht voorvvaer ghy had al veel te veel te croppen,
Met haer te vvillen soppen,, een vvalging' voor ons is,
Sy hadden u voorvvaer (dat seg ick) veel te vvis,
Doen ghy uyt Sirach spraect, sy oock uyt Sirach spraken.
VVat seyde d'een mach doch den vvrecken met goet maken,
Dat men hem rijck bevant, oyt geensins vvel en stont,[+]
VVat sal doch gelt en goet by eenen vvrecken hont? **[+]Sirac.14.3.**
Het is een boose mensch, die niet mach sien oft lyden,
Dat men de lieden doe vvat goets tot hun verblyden,
Maer vvendet sijn ghesicht, en niemants en ontfermt.
Daer toe hoe vvierden u de ooren noch vervvermt
als d'andere hier by seer spytelijck ginck voeghen,
Een onversad'lijck mensche hem nimmer laet ghenoegen,

Iae noch van giericheyt hy niet ghedyen kan.

Eygen.
Sy seyde noch vvat bet, dat meer neep lieve man:
Dus moeten vvy daer van,, en kielen ander holen,
Liefd' en *Barmhertícheyt* bevryden hem van't dolen.

Onbarm.
Ghevveken Nicht, 'tvolck comt, de predick is ghent.

4. Handelinge, 2. Verschooninge.

Liefde. Barmhert.
VVy hadden ons in tijts by desen man gevvent,
Ick hoop' het sal vvel sijn men most alsoo beginnen.

Barmhert.
Iae Suster ick heb moet dat vvy hem sullen vvinnen:
Des VVerrelts eer,, soo seer,, hy nu niet meer,, en acht.

Liefde.
Iae noch in't leste hy daer gans niet op en dacht,
En syne giericheyt vol onbarmherticheden
hebt ghy soo hert en sterck met soeticheyt bestreden,
Dat sy gemindert is, ghelijck men 'tselve merct.

Bermhertícheyt.
Hy moet nu daeg'lijcx sijn met Godes vvoort versterct.
Daeromme laet ons gaen, versuymende geen ure:
Ick gae nae d'Arme toe, gaet ghy haelt de *Schrifture*.

Liefde.
Ick suyme niet, ick gae.

Barmhert.
En ick naer huys verlang',
Dies neem' ick derrevvaerts seer vlytich mijnen gang'.

4. Handelinge. 3. Verschooninhge.

Barmhertícheyt. Arm van state.
VVel goede man sit ghy en vvacht hier aen de door?

Het is al veel te kout, ghy moet u beter myden.

Hoe ist nu met den ganck, en bet'ret niet by tyden?
Oft isset even noch als het te voren vvas?

Arm.
Een out gebreck'lijck mensch seer svvaerlijck oyt ghenas:
Nu doch devvijl ick ben in dit ghemack ghecomen,
Soo dunct my dat de sucht heeft minderingh' ghenomen:
Dus ick my hier verlust, vermakende den geest.

Barm.
Nochtans hier in ben ick voor u al vvat bevreest.
Gaet binnen by de vier, en vvarmt u, laet u raden,
Een vveynich couden haest den ouden man kan schaden.

4. Handelinge. 4. Verschooninge.

Barmhert.
Dits al mijns hertsen lust, dits alle mijn behagen,
Dat ick besorghen mach de ghene die daer klagen,
Dat ick vvat goets mach doen, en helpen menich mensch:
Dits alle mijn ghenucht, dits alle mynen vvensch,
In't dienen heb ick vreucht, in't dienen my vermake,
Als ick naer mynen last by svvacker lieden rake.
Och! oft doch ieder een ghenoechsaem sijnde rijck,
Om aelmoessen te doen, vvaer soo begeerelijck,
En nae dit arme huys soo vlytich quame loopen,
Om goeden Olie van barmherticheyt te coopen
in Lampen der vveldadicheyt, op dat door't licht
de Bruyd'gom die voor gaet, sy kreghen in't gesicht,
En 'tkostelijck gevvaet, daer zy hun me verheeren,
Alsoo veranderen in vvitte suyv're kleeren,
Soo sijn litmaten doen, 'tvvelck rechte Armen sijn.
Dus doend', al vvaer't by nacht, sy door der Lampen schijn
gheraecken souden in de Bruyloft vol van vreuchden,
De rechte paden langhs, naevolghende de deuchden,
Die niet svvaer sijn te gaen voor die den Bruyd'gom kent,
En syne liefde steets tot hemvvaerts heeft ghevvent,
Die door medoghenheyt ghedreven sich ontfarmen

Over de gene die behoeven, als dees armen,
Doet dit (bid ick) terstont ghy aertsche menschen al:
VVant d'ur is onbekent vvanneer hy comen sal,
Haest u doch vlytelijck na d'eeuvvige vvellusten:
En laet de valsche die verganckelijck sijn berusten,
Op dat ghy niet te laet en kloppet aen de door,
En dies de Bruyd'gom seg, vvie mach daer vvesen voor,
Al roept ghy schoon, Heer, Heer, voorvvaer ick ken u niet.

4. Handelinge. 5. Verschooninge.

Wackerheyt. Barmherticheyt.
VVat ghy bevolen hebt mijn vrouvve is gheschiet,
De bedden sijn ghemaect, de potten sijn aent sieden,
d'Eet-plaetse is nu schoon gekeirt na u gebieden,
VVat ist dat u belieft ick nu noch meer sal doen.

Barmherticheyt.
Gaet dect de tafel kint, het is ontrent den noen,
Maect alles sy gereet, op datmen haest mach eten.

Wackerheyt.
VVel.

Barmherticheyt.
Staet noch vvat stil, eerst moet ghy niet vergheten
eens om te gaen, merct vvel oft ghy noch jemant siet
die out van dagen, arm mocht vvesen in't verdriet,
En brenget die hier by my, aleer vvy noch beginnen,
Ter vvyle sal ick gaen en doen u vverck daer binnen:
Spreect *Liefde* daer van aen oft sy noch iemant vveet.

Wackerheyt.
VVel vrouvve ick ga.

Barmherticheyt.
Hoort toe ick heb noch niet gheseet,
Als ghy haer spreken sult groet haer van mynent vvegen:
Haer seggende ick my na middach sal verlegen,
Te komen daer sy vveet dat sy my vry verbeyde.

Wackerheyt.

Belieft u meer me vrou?

Barmhertichеyt.
Neen, dat u Godt gheleyde.

5. Handelinge. 1. uytcomste.

Rijck van goede,
Voorvvaer *Barmhertichеyt* en *Liefde* (die te samen
als gisteren voor den noen, tot mynen huyse quamen)
my treften tot aen 'thert, beroerden mijn gemoet:
Maer als ick my bedenck, vvaer toe dit groote goet?
VVat is doch Eygen-eer vol onbarmherticheden?
VVaer toe dit kostelijck gaen? vvaer toe 'thovaerdich treden?
VVaer toe doch arme mensch dit prachtighe ghelaet?
VVaer toe doch desen staet? vvaer toe doch dit gevvaet?
Devvijl ick overdenck dat ick sal moeten sterven,
Tot aerde vveer vergaen, en al vvat aerts is derven,
De uren loopen om, de dagen ende vveken,
Maenden en jaren me seer haestich sijn verstreken,
Die vvech is komt niet vveer, den ouden dach die naect:
En d'eeuvvich is so lang, dies't hert in't lijf my haect,
Om vveten vvat ick heb te doen na de Schrifture,
Op dat mijn sonden ick in't ende niet besure,
De Pauvv' hoovaerdich treet, recht den staert drayt en svviert,
Als hy de pluymen siet daet hy med' is verciert,
Die schoon van vervve sijn: maer als hy daer na vveder
op sijne pooten let, slaet hy den staerte neder.
Soo gaet het oock met my de hovaerdy my quelt,
Als ick denck op mijn goet, aensiende 'tgroote gelt:
Maer als ick vveder in my selven overpeyse,
Dat ick in d'aerde moet, en hier alleen door reyse,
Soo schaem ick myner daet en late den moet sincken,
Devvijl de sonden voor den Heere groulijck stincken.
Siet hier comt eene die ick lange heb gevvacht.

5. Handelinge. 2. Verschooning'

Barmhertigheyt. Rijck van goede.
Naer dat de Maerte my de bootschap heeft ghebracht,
Soo ist nu tijt te gaen om 'tgeen is voorgenomen,
Ick meyn mijn suster sal haest met *Schrifture* komen:
Soo ick te recht sie hier staet de rijcke man,
Hy heeft my al in d'oog, soo ick bemercken kan,
ick gae hem te ghemoet.

Rijck.
Sijt vvel-gecomen vrouvve,
U edele gemoet met vreuchden ick aenschouvve,
Ick heb naer u verlangt, u suster comt zy me?

Barmhertigheyt.
Ick meynden haer alree te vinden hier ter ste:
Ia denck vvel dat sy nu niet lange meer sal letten.

Rijck.
VVilt ghy te vvijle vrou u niet vvat neder setten?
De vvijl ghy dagelijcx loopt en u soo moede maect.

Barmhertigheyt.
Het is onnoodich vrient, alsulcke reden staect,
Daer komt mijn suster aen.

Rijck.
Hier in ick my verblyde,
Maer vvie het sy daer gaen beneven hare syde?

Barmhertigheyt.
'T is de *Schrifture* die't ons al kan maken vroet.

5. Handelinge. 3. Verschooning.

Liefde. Barmhertigheyt. Rijck van goede. Schrifture
D'eeuvvige Godt de Heer almachtich ende goet,
Diet alles kan en mach gemaect heeft ende mennet,
VVien niet verborgen is, die alle herten kennet,
V gonne vreed' en rust die hier vergadert sijt.

Barmhertigheyt.
Amen, het sy alsoo, komt by ter goeder tijt,
Naer u soo hebben vvy gevvacht met groot verlangen.

Liefde.
Soo vvillen vvy vvat goets beginnen aen te vangen,
Seg soon gedenct u noch vvat lest voor vvoorden vielen?

Rijck.
'Tis daerom dat ick soeck de salicheyt der sielen,
My lust te hooren meer, soo ic't vervverven mach.

Liefde.
Siet de *Schrifture* sal u halen voor den dach,
VVat u te doene staet soo ghy vvilt salich vvesen.

Rijck.
Dies sy de goede God gedancket en gepresen,
Ick hoore vlijtich toe alst u belieft begint.

Schrifture.
Als ghy in u land oft stat een armer broeder vint,[+]
V hand niet toe en hout, noch 'therte niet verherdet, [+]**Deu.15.7.**
Maer leent hem mildelijck, dat hy gheholpen vverdet,
Ia sonder jet daer van te hopen leent, u loon[+]
groot vvesen sal, en ghy sult vvesen Godes soon, [+]**Lucas.6.**
Maect u vrienden, en vvilt van uvven rijckdom langen,[+]
Op dats' u by gebreck in Godts voorstede ontfangen, [+]**Lucas.16.**
Helpt den elendigen nootdruftigen te recht,[+]
Verlost hem die daer sit by 'tgodloos volck in hecht, [+]**Psalm 82.**
VVel die barmhertich is, vvant hy sal eeuvvich blyven,[+]
Hy stroyt uyt ende geeft den armen van sijn schyven, [+]**Psalm.102.**
Maer sijn gerecht (devvijl hy sulcx te doene poocht)
blijft eevvelijck, sijn hoorn met eeren vvort verhoocht,
Die d'armen geven, is of sijt den Heere telden[+]
Het goede sal hy hun tot betering vergelden: [+]**Prov.19.17.**
Soo vvie den schuldenaer sijn pond vveergeeft in noot,[+]
Den naeckten kleet: en hem die honger heeft geeft broot, [+]**Esech.18.7.**
Dat is een vromer man, die sal met grooter eere[+]
vervverven blydelijck het leven, spreect de Heere, [+]**Esech.18.9.**
Soo vvie tvvee kleeren heeft, doet vvel dat hy d'een geeft[+]
die naect is: alsoo oock met uvve spyse leeft, [+]**Lucas.3.11.**
VVanneer ghy maeltijt maect, soo noodet tot u spyse,[+]
Ghebreckelijcke, blinde, kreupel' en gryse, [+]**Luca.14.13.**

Ghy sult gheluckich sijn devvijl sy hebben niet,
V loon sal groot sijn als d'opstandinge gheschiet,
Dus vrienden doet vvat goets, den armen vvilt verheugen,
Hantreyckinge vvilt doen, soo veel ghy sult vermeugen:
Vergeet den armen niet als ghy eens vrolijck teirt,
Soo sal u comen toe de vreucht die ghy begeirt,
+Deylt onder velen uyt, het over lang' vergaerde,
G'en vveet vvat ongeluck kan comen op der aerde. +**Eclese.21.2.**
Godt spreect: siet Sodom vvas hoochmoedich, ende gaf
den armen niet, daerom quam over haer de straf,
En hebse vvech gedan, om dese hare sonden.

Barmhert.

+Daeromme mynen raet by u vverd' goet gevonden,
Laet u gevallen, dat door de gerechticheyt +***Dani.4.24.***
de sond' u late los, soo datse van u scheyt,
Van misdaet ledicht u daer ghy me zijt beladen,
Bevvijsend' (alst behoort) den armen u vveldaden,
Soo heeft de Heer u Godt met uvve sond' gedult.

Schrifture.

+Vercoopt dat ghy besit, geeft aelmoes, maect en vult
u buydels by den Heer, die nimmer en verouden, +**Lucas.12.33.**
Een schat die niet vergaet, maer eeuvvich moocht behouden
in Godes rijck, alvvaer geen dief kan nemen van:
Daer neven geene mot daer jet van schenden kan:
VVant vvaer u schat sal sijn, daer sal sick 'therte vinden.

Liefde.

Dan sult ghy roepen, en de Heer u den beminden
antvvoorden, en vvanneer ghy schreyen sult, sal hy
u spreken toe, siet hier ick ben u vaste by,
V schoon licht sal alsdan opgaen in duysternisse.

Schrifture.

+VVel sy den mensche die soo goet is van gevvisse,
+VVie den geringen doet gevvelt oft overlast, +**Sirach. 14.**
Sijn Schepper lastert hy, en op hem niet en past, +**Pro.3.**
'tVVelck een verschricken is: en vveder daer en tegen,
Hy eert Godt, die daer is den armen toegenegen,

Soo ghy volmaect vvilt sijn ons Salichmaker spreect,[+]
Alsoo dat aen u doen met allen niet ghebreect, [+]**Mat.19.41**
Gaet vvat ghy hebt vercoopt, en gevet die't bederven,
In 'tHemelrijck sult ghy een groote schat vervverven.
Dit hebbende ghedaen, com volget my dan na:
Recht na de Vader toe, daer ick voor henen ga,
En sy verkochten al haer goed'ren ende haven,[+]
Na dat elck had van doen sijt d'een den and'ren gaven, [+]**Acto.2.45.**
Een die becariget en vvordet 'tsijne quijt,[+]
Een ander deylet uyt, en heeft meer t'aller tijt. [+]**Pro.11.24.13.27.**
Ghelijc't bleeck aende vveduvv', vviens olie ende mele[+]
niet vverd' vermindert, maer behiel al even vele, [+]**1.Re.17.20.**
Hoe vvel sy daer van at, en dagelijcx af nam:
Na dat Elias daer in Sarepta by haer quam,
Die sy soo mildelijck vant vveynich heeft gegeven.

Rijck van goede.

Hier door ick in den geest soo heftich vvord' ghedreven,[+]
Dat ick nu gheven sal ghelijck ick vvil en moet, [+]**Luca.19.13.**
De arm-behoeftigen de helft van al mijn goet:
En heb ick jemants jet bedriegelijck oyt vonden,
vvilt dat het self hem vveer vier dobbelt vverd' gesonden,
Tot een bevestinge geef ick hier op mijn hant.

Bermhertigheyt.

Ghy hebt vervvorven nu hier door alsulcken pant,
Die geensins kan vergaen, noch niet gestolen vvorden,
V lichaem sult ghy nu in vvitte kleeren gorden,
V blinckend' aengesicht sal geven eenen schijn.

Schrifture.

Volherdet ghy hier in soo sult ghy salich sijn.
VVant doen Sacheus had ghesproken sulcke reden,[+]
Seyd' Iesus salicheyt is hem gheschiet als heden, [+]**Luca.19.13.**
Met vast betrouvven dan gheduldelijck vervvacht,
De loon die daer toe staet, 'tself niet geringe acht:
VVant soo vvie mildelijck sayt, oock mildelijck sal mayen[+]
Het vvelck den sayer doch in geender vvijs can schayen, [+]**Corin.2.9.**
Godt daer by maken kan dat t'allen tyden nu,

Alle genade sy in overvloet by u,
Op dat ghy hebbende ghenoechsaem alle dinghen,
De goede vvercken meucht in overvloet by bringhen.
Ghelijck gheschreven staet: 'tgoet heeft hy by gheleyt
+den Armen; zijn goetheyt,, gheduert in eeuvvicheyt.
Siet in den Ioncsten dach, den grooten Vorst der Vorsten, +**Math.25.**
Siend' aen zijn rechte hand' de geen die naer hem dorsten,
Sal spreken minnelijck; Komt ghy nu al ghelijck,
Die daer ghesegent sijt, besit het Coninck-rijck,
'tVVelck u van aenbegin des vveirelts is bereedet:
VVant ick met naect ghevveest, ghy hebbet my ghekleedet:
Hong'rig ben ick ghevveest, ghy gaeft my spijs te danck:
Dorstich ben ick ghevveest, ghy gaeft my goeden dranck:
Ick vvas een vreemdeling', ghy heb my in ghenomen:
Als ick ghevangen vvas, soo zijt ghy tot my komen:
Ick hebbe kranck ghevveest, ghy hebbet my besocht.
Dan sullen die te saem 'thooft steken inde locht,
En segghen: Heer, vvanneer sijt ghy van ons ghevonden
dorstich oft hongherich, dat vvy u laven konden?
VVanneer vvaert ghy doch kranck, ghevangen ofte naect,
Daer 'tuvver hulpe vvy eens by u sijn gheraect?
Hierop de Coninck hun antvvoordende sal spreken:
Voorvvaer ick segghe u, ghy liet my niet ontbreken:
VVant vvat ghy hebt ghedaen de minste van de mijn,
(Van d'Arm' ist dat ick spreeck, die myne broeders sijn,)
Dat hebt ghy my ghedaen, ghy sult u loon ontfanghen.
Tot d'ander die verschrict staen met betraende vvanghen
ter slincker spreken sal: Vervloecte gaet van hier,
Daer niet dan vveedom is in't hels verschrick'lijck vier,
Daer onbarmhertichеyt en nydicheyt steets heng'len,
Het vvelck bereydet is den Duyvel en sijn Eng'len:
Hong'rich ben ick ghevveest, geen spyse ghy my gaeft:
Dorstich ben ick ghevveest, ghy hebt my niet ghelaeft:
Herberch heb ick gesocht, by u ick geene vonde:
Ghy hebt my niet ghekleet, daer ick naect by u stonde:
Doen ick ghevangen vvas, en sieckelijck met smart,

Kreeg van u geenen troost, niet eens besochten vvart.
Dan sullen sy beanxt oock spreken: segt ons Heer,
VVaer, oft vvanneer vvy u doch saghen immermeer
kranck, dorstich, hongherich, ghevangen, sonder kleet,
Oft vreemdeling', dat vvy voor u niet vvaren reet?
Voorvvaer sal segghen dan de Coninck hooch gheseten
voor een antvvoort, (hier op soo sult ghy lieden vveten,)
VVat ghy de minste niet van dese hebt ghedaen,
Dat hebt ghy my oock niet: daeromme sult ghy gaen
met beving' en ghesucht d'eeuvvighe pyne lyden:
Maer de rechtvaerdighe in d'eeuvvighe verblyden.
Onthout, let op u stuck' ick gae, ick heb gheseyt.

5. Handelinge. 4. Verschooning.

Rijck van goede. Liefde. Barmhertigheyt.
Ghy *Liefde* bid ick u van my doch niet en scheyt:
En ghy *Barmhertigheyt* vvilt stedes in my vvercken,
V by sijn doch alleen mijn svvackheyt kan verstercken:
Ick vvorpe nu van my, vvat vveirels men bevint,
Te lang' ben ick ghevveest verstocket ende blint.
Neem desen Tabbert vvech, k'en mach hem niet meer luchten.[+]

[+]**Den Tabbert sal hoochmoet heeten**

Liefde.
Soo ghy vast hout aen ons, en hoeft ghy niet te duchten,
Oft ghy sult salich sijn, alst voor ghesproken is.

Rijck.
O lieve vvaerde vrou ick houdet voor ghevvis,
Dies hoop' ick vlytichlijck door u hulp nae te comen,
Het gheen ghy hebt ghehoort, ick voor my heb ghenomen:
VVant alle mynen sin tot goet te doene strect.

Barmhertigheyt.
Soo is Godts geest door ons in't herte u vervvect.
Dies laet ons dan de Heer hier over t'samen dancken.

Liefde.
Godt goedertieren Heer, behoeder van den krancken,
Een Broeder van degeen die arm van geeste sijn,

Naect, dorstich, hongherich, ghevangen oft in pijn
VVy dancken u dat ghy verlicht hebt vele menschen,
Die al (alst hier gheschiet) om 'tgoet te doene vvenschen:
Vvve litmaten, die seer qualijck sijn ghestelt
om eenich vverck te doen, mits d'outheyt die hun quelt,
De vvijl men mildelijck als nu bestaet te gheven,
VVaer toe de meestendeel van't volck vvel vvort ghedreven,
Door uvven Heyl'ghen geest, door liefd' van uvven Soon:
O Vader die daer sit in uvven hooghen Troon,
Gheeeret en ghedient van menich duysent sielen:
VVeirt giericheyt van hier, die veel goets can vernielen,
En doch hoe langs hoe meer noch andere verlicht,
Op dat men t'uvver eer meer sulcke Huysen sticht.

Amen.

Slot-reden.

Leergierige. Verthoonder.
Dit heb ick nu ghesien, en hoop' het vvel t'onthouvven.
Maer segt *Verthoonder* doch, vvat gaeft ghy ons t' aenschouvven
in dese beelden stom soo onbevveechlijck stil?

Verthoonder.
Leergierige het self ick u verklaren vvil,
De vvyle ick in u soo grooten vlijt can speuren,
Tot sterckingh' van het geen ghy hebt ghehoort te veuren.
Dese verthooninghen sijn beelsche vvijs gheschiet:
Die aen de rechte syd' verthoont en ons bediet,
Hoe Tabitha (een Vrou die groote aelmoes dede)
ghestorven, vvederom door veler VVed'vven bede
van Petro vvirt vervvect, en vveer in't leven bracht,
VVaer over sy te saem aensaghen Godes macht.
En even ook alsoo, vvie d'Arme mild'lijck gheven,
Verrysen sullen, en vervverven 'teeuvvich leven.
Het geen ter slincker hant voor ooghen vverd' ghestelt,
Toont ons de grouvvelen, de pijn, anxt en*de* gevvelt,
Die d'onbarmhertighe hier nae sal over comen.
Naer het exempel by den rijcken vvreck ghenomen,

En in het midden ons het vvesen vvord' verthoont
der geener die alsoo in eeren vverd' ghekroont,
Als hy gheraket mits syne barmherticheden,
Hier uyt dit tydelijck in't eeuvvich huys van vreden.
Hy vvort seer fray verciert met vvitte kleeren fijn,
Daer by sijn aenghesicht heeft eenen claren schijn,
Ghericht als een Pilaer des Tempels hooch verheven,
Op't voor-hooft hadde hy des Heeren naem gheschreven,
Liefd' en *Barmhertichеyt* hem vvesen daer het Lam,
Op Sions schoonen berch, met vreucht sijn ruste nam:
De goude Mueren schoon, de costelijcke vvercken,
Met Iaspis en ghesteent, verciert in alle percken,
Voor ooghen stelden ons den overgrooten schat,
Van't nieu Ierusalem, Godts vvoon-plaets en sijn stat:
De Bruydt des suyver Lams, en d'erve sonder vlecken,
VVaer nae dat sulcke deucht den menschen doorgaens trecken.
Dit stae u dag'lijcx voor, slaet hier op vlytich acht.

Leergierige.
Op dat ick 'tselve doch te beter noch ghedacht,
VVenscht ick vvel ander mael te siene dees Verthooning',

Verthoonder.
Soo staet een vveynich stil, de Straf en de Belooning'
ick noch eens thoonen sal, op dat een yder mach
bedencken alst behoort op synen lesten dach.

Leergier.
Ick danck' u vvaerde man, ick danck' u die't ghemoet
aldus bevveghen kont van't quade tot het goet:
Men sal voortaen by my meer medelydens vinden:

Verthoond.
Dit neemt alsoo in danck, en maect u Godes vrinden,
Door de barmherticheyt, en liefde tot den Armen:
VVie hunder sich ontfarmt, Godt sal hem oock ontfarmen.

VVt levender jonste.
Recht moet recht zijn.

Refereyn.

G*hy aertsche kinderen, die Christen u laet noemen,*
Dat ghy alsulcke sijt, bethoonet metter daet,
Ten is doch niet ghenoech een Christen sich te roemen,
Maer door u wercking 'tself u te betuygen staet,
Het voorbeelt onsen Heer Christus u vore gaet,
Die ghy na uwe macht in liefde na moet sporen,
Bethoont barmherticheyt, den armen komt te baet,
Toont dat den eenen voor den andren is gheboren,
Op dat door uwe schult geen mensch en gae verloren,
En ghy by uwen God in ongenaed geraect.
[+]*Want Christus 'thooft ons t'saem voor 'tlichaem heeft vercoren,*
Daer by 'tghebrecklijck lidt tot meerder, eer gemaect; [+]**2.Corin.12.**
En so ghelijckerwijs 'tgewonde lichaem haect,
Dat sijn beschadicht lidt, ghehouwen oft gesneden,
Weerom genesen waer, wie cranc is ofte naect,
Wil Godt men helpen sal in sijn behoofticheden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock sijn leden.

Hier hoortmen d'eene mensch elaes! van honger clagen,
Den anderen van dorst, de derd' van commer weent:
De vierde van gebreck in synt oude dagen.
De vijfde bidt dan hem een penninck werd geleent.
De seste is soo kranck dat hy te sterven meent.
Hier comt een vremdeling. En daer sit een gevangen:
Maer meest de herten al verhert sijn en versteent,
De wijl de giericheyt soo vast hun blijft aenhangen;
Ia geen gesucht, ghekerm, noch geen betraende wangen,
De selve eenichsins vermorwen tot het goet,
Och! oft hy mildelijck gaef, die mildelijck heeft ontfangen,
Ghelijck hy doch voor God is schuldich, en moet.
Maer neen, soo eenich mensch den rijcken clachten doet,
Hy antwoort wel, wort warm, versadicht, gaet in vreden,
Wat helpt dat even wel? bedroeft zijn vleesch en bloet,
Laet den behoeftigen soo ongeholpen treden,
Lieft ghy Christum het hooft soo troost dan oock zijn leden.

Bewerct ghy aertsche volck, wat binnen Sarpat dede[+]
de Weduwe, die niet tot haren nootdruft hadt [+]**2. Regu.17. Cap.10.19**
als weynich Olis, en een weynich meels oock mede:
Nochtans Eliam zy (die haar om eten badt)
soo mildelijcken gaf, d'almachtich Godt doch dat
ghesegent heeft, dies zy gheen mind'ringh' heeft ghevonden,
(Hoe wel zy daghelycx daer af nam, en van al)
Tot dat de Heer op d'aerd' weer reghen had ghesonden.
Laet uwe buydels dan voor d'Arme zijn ontbonden,
Altijt wat goets te doen den Armen weygert niet: [+]
Maer geeft, en u werd oock ghegeven t'allen stonden.[+] [+]**Proverb.3.**
Een volghedructe maet in uwen schoot ghy siet: [+]**Lucas.6.**
Ontsluyt u Water-beeck, dat u fonteyne vliet[+]
voor die 'tbehoeven, lang's de straten uwer steden. [+]**Proverb.5.**
Soo wie barmhertich is, barmherticheyt gheschiet,[+]
En salich sal hy zijn nae ons verlossers reden. [+]**Mat.5.**
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Prince.

Prince Cornelius een Hooft van hondert knechten[+]
u een Exempel zy, die veel den Armen schanck, [+]**Actorum.10**
Daer by de waerde vrou Dorkas, die veel uyt rechten
by vele Weduwen, behoeftich ofte cranck,[+]
Men sach haer by d'arm volc, wie doof was, blindt oft manck, [+]**91**
Sy bystont inden noot, jae mildelyc heeft ghegeven,
Waer over als de doot haer siel te scheyden dwanck,
Door veel voor-bidden sy gheweckt wierd tot het leven,
En is een wyle tijts alsoo noch overbleven.
Volght haer voetstappen nae, sult ghy naer u doot
in't onverganckelijc met haer oock zijn verheven,
Al waer dat uwen loon zal wesen over groot.
Dus breect den Armen doch die hong'rich is u broot:[+]
Die in elenden zijn, in huys neemt, hoort haer beden: [+]**58.Esaia.7**
Den naecten cleedet, helpt den ouden inden noot;
Ontladet u ghemoet van alle gier'ge zeden.
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Liedeken.

Op de wyse, VVy lesen in Esdras van den vvijn

GHy alle die tot den Heer' gesint,
'tHooft Jesum Christum mint,
Bethoont dat ghy hem sijt een vrint,
En troostet dan zijn arme leden:
Siet gy een die behoeft en weest niet blint,
Maer stelt u als Godts kint,
En geeft, op dat ghy wint
Het eewich Koninckrijck vol vreden.
Het welck is toegeseyt,
En van begin bereyt,
Hun die over d'armen
Sich soo goedichlijck ontfarmen.

Den Weesen helpet te recht in noot,
Deylt onder veel u broot.
Kleet hem die naect is ofte bloot.
Besoeckt die daer sijn ghevangen.
Hem die te bedde leyt met pijne groot,
En lijdt soo menich stoot,
Eer hy comt tot de doot,
Waer naer hy wenscht met groot verlangen,
Toereyct 'tgeen hy behoeft,
Wacht ghy hem niet bedroeft,
Dat hy niet klage
Over u ten iongsten dage.

V suster **Sodom** *(spreect der Heeren Heer)*
Hoochmoedich nam den keer,
Alleene na des weerels eer,
En heeft den armen niet gegeven:
Siet dit heeft my ghedaen in't hert soo seer
En mits mijn schaepkens teer
Noch riepen meer en meer,
Soo hebbe ick haer wech ghedreven.
Dies ist een groote sond',
Niet doen het geen men kond',
Voor die daer schreyen,
En soo met smert den troost verbeyen.

De wrecke man zeer hoogh in sijn ghemoet,
De wijl hy had groot goet,
Deed' als een boose mensch verwoet,
Lasarum *van sijn door veriagen,*
Die zeerich, kranck, was qualijcken te voet:
Maer God die d'arme vroet
Tot aller tijt behoet,
In Abrams schoot hem dede dragen.
De rijcke man die sterf,
Het eewich vuer verwerf
Daer hem met treuren
Geen drop waters mocht ghebeuren.

Prince.
Ghy Princen die hier minnelijcken geeft
Den geenen die niet heeft,
En daer toe van outheden beeft,
't Is oft ghy dat den Heere telden:
Hy sal u bewaren dat ghy niet sneeft,
Maer eewich by hem leeft,
Komt dan die achter bleeft
Geeft aelmoes, Godt sal't u vergelden.
Ghy Broeders van de konst,
Haest uyt levender jonst
Doet den ghelijcken,
Want voor al u **Trou moet blijcken.**

uyt levender jonst.
Recht moet recht zijn.
Z. Heyns.

[De Lelie onder de door'n van Noortwijck]

Haerlem tot die van Noortwijck.

Gelijck door 's Hemels oogh' (mits syne gulde stralen)
het licht der sterren bleeck, en des maens t'ondergaen,
Ia wolcken swart door-breect, verlicht des werelts sale*n*:
Alsoo oock door u ghesicht sulck vreuchdich licht neemt aen
mijn hert, jae minder niet dan 'toyt noch heeft ontfaen,
Soo angh'naem my dit is, soo welcom moet ghy wesen
Cantijcke *Lely* schoon, die't hebt *VVt liefd' bestaen,*
Tot mijn en dyner eer, en d'Armen nut ghepresen,
Die sich met deucht verselt heeft voor gheen quaet te vreesen.

Antwoordt.

Wy dancken den wel-rieckenden *Speel-cooren,*
Om dat zy aen den *Lely onder den dooren*
By dese haere *Trouvve doen blijcken,*
Tot consts vermeerderingh', en des Armes oorbooren,
Op dat die niet en comen te gaen verlooren.
Soo wil nu verleenen onderstandt sonder beswijcken,
Als hy duer zijn gheboort en besnydenis ons hertelijcken
heeft verlost, doen wy met sonden waeren belaen,
Tot bewegingh' van dien, wy van *Rethorica* niet strijcken,
Als men hier eyntlijck mach kijcken // *VVt lieft bestaen*.

uyt liefd' bestaen.

De Lelie onder de door'n van Noortvvyck.

Noortwyck, Vvt Liefd bestaen,

t.o.Oo3v

Zacheus, Tabitha, Cornelius, Judas, Ananias, Saphira, Midas,

D'Intrede van Noortvvyc verthoont.

Door de personeringhe van *Zacheus, Tabitha,* ende *C. Centurio* wat deucht een barmhertigh Mensch oyt wracht, ende wat verschrickelijck quaet een gierich Mensch, door de verthooninghe van *Iudas, Ananias, Saphra* ende *Mida*.

Presentatie.

Naer dien nu alst behoort ons Intre is gedaen,
Behandigen wy u ons Blasoen, *VVt lieft bestaen,*
Eenvoudelijck om *Trouvv's blijcken* te verstercken
Neemt aen ons cleyn gonst // tot const // hier begaen:
Als daer toe jonck sijn, oock weynich belaen,
Willende niet ophouden naer Godts lieft te hercken,
Daer toe hem believen wil in Leecken en Clercken
te storten sijn Gheest, tot des Armes behouven,
De wijl sy out sijn, en niet moghen wercken,
Mildelijck in te legghen, om haer Siel niet te bedrouven.

VVt liefd' bestaen.

Rhetorica tot de *Lelie* van Noortwijck. Eyschende des Intredes verclaringhe.

AL mach *Isidis* beelt dragende eesel sijn ooren opsteecken
met de vliech op de*n* disselboo*m* sich pluijmstrijckich smeecke*n*,
Al mach *Momus* schijndeuchdich met suer ste*m*mich gelaet
dees mijn nutte Contsrijcke feest lasterlijck verspreecken,
off Affjonstich sijn hert eeten door boosen haet,
Ia al mach ons *Discordia* aendoen seer groot quaet,
so hout doch dees vrees' 'thert so treurich niet bevangen,
Off 'tgeen *ghy Lelitgen onder den doorn, VV liefde bestaet,*
trect my tot meerder vreucht, dies bluscht doch mijn hert verlange*n*
voleynt dijn werc, en weest seer vrintlijck va*n* my ontfa*n*ge*n*.

Balade op den Intrede.

Sacheus de eerste barmhertighe, zaliche.

VV*at deucht oyt wracht een mens barmhertich liefdich goet,*
Sal den sin van ons Intreey al hier gheven.
Eerst den barmhertighen Sacheus *ons ontmoet,*
Die Christum herberghden: en daer beneven
veel weldaden aen d'armen heeft bedreven,
Waerom hy selfs na dees hem ginck pogen,
Desen deelde rijcklijck aelmis by zijn leven,
En liet lichten zijn wercken in smenschen ogen,
Waert zaeck dat hy iemant hadd' bedroghen,
Gaf hy vier-vout weder, zoo hy't hadde ghedaen:
Daerom hem Christus oock ginck verhoghen,
Om dat hy sulcke wercken hadde bestaen,
Wert nu Abrams zoon (zeyt Christus zaen,)
En salich zy u huys, en zalicheyt gheniet.
Dit wracht een liefdich mensch, die op den Armen siet.

Tabitha.

Den tweede moet ick hier by voughen,
Wat deucht zy deur barmherticheyt heeft vercreghen:
Siet hier aen Tabitham, *niet om zien te vernoughen,*
Die altijt wandelde barmhertighe weghen,
Waer door zy heeft ghenoten een wonder zeghen,
Van Petro deur Christi Godtlicke daeden:
Want zy zieck zijnde, end' tot sterven ghenegen,
Iae nu ghetre'en hebbende de dood'licke paeden,
Siet werdet verwect uyt Godts ghenaeden,
Door Petram 'tInstrument, O! wonder Virtuit,
Virtuit van barmherticheyt' buiten alle raeden.
Siet! uit de doot deur Almis het leven spruit,
Iae een eeuwich leven, roupt over-luit,
Geen grooter deucht can een barmhertich mensche
doen, dan zulcken daer Godt zelfs om wensche.

Cornelius Centurio.

Cornelius Centurio *een wonder Instrument,*
Heylich, Godt-vresende, die hem oock beminden,
Noit wiste beter te doen, dan een present
te geven aen d'Armen, Godes gesinden:
Seecker hadde deesen Godts vriendt beter connen vinden,
Hy haddet voorwaer te wege gebracht:
Doch om dat hy Godes hert te recht kinden,
Heeft niet beter dan aen d'Armen gedacht,
Denckende 'tzijn siende goden, die welck' haer clacht
tot Godt doen, die hy ons rocommandeert
zoo zeer, end' deeldt zijn goet door goddelicke cracht:
Waerom hem Godt door zijn woort heeft vereert,
End' den geest geschoncken, ! rijckdom weert.
Soo dan een grooter deucht wracht een mensch spoedich
dan die d'Armen bemint uyt liefd' overvloedich.

Den eerste ongodt-salighe. Iscariot.

Nu wat quaet een gierich mens onvroet,
Can men hier oock ripelic wel bewysen,
'tEs voorwaer giericheyt, giericheyt die't hem doet,
Wt veel Exempelen, dit eerst sal rysen
in Iuda Iscariot *een gierich afgrysen,*
Hoe hem giericheyt onvroeden, en de maecte een onruste,
Die welcken wy hier affbeelden met deese advysen,
Die zijn eygen Heer deur giericheyt verradelick custe,
Nochtans hy zijn giericheyt zoe quaelick bluste,
Dat hy hem verhingh, end' bracht in doots smerte,
Door de straffe Godts, dees (zeg ick) onluste
maect giericheyt giericheyt in s' menschen herte,
Deur giericheyt bedreeff den booswicht dees schad'licke perte:
Soo dan geen dinck een gierige meer verwoet,
Dan giericheyt zelffs, die zulcken quaet voet.

Ananias met Sapphira.

Besiet oock Ananiam *met* Sapphiram *aen,*
Wat mocht haer giericheyt troosten off baeten?
Iae door die waeren zy zwaerlick belaen,
Om dat zy recht aelmissen gingen laeten:
Waerom Petrus met recht haer schynt te haeten,
Seggende: hoe heeft u den Duyvel zoo beseten,
Hoe onvroet u de giericheyt, ghy gierige vraeten,
Hoe zijt ghy in giericheyt zoe onvermeten,
Achterhouden u geld, gaet d'Armen veten:
Siet! ghy hebt gesondicht Godt en zijn geest.
Hoe onvroeden haer giericheyt? als men 'tquam te weten
dat zy't besturven geheel bedeest,
Deur giericheyt quam haer over des doots tempeest,
Op een staende voet zoo werdet verbreyt
Wat quaet een gierich onvroet, te weten giericheyt.

Midas.

Aenschout een Heydens Prins in zijn giericheyt blaecken:
O! giericheyt, giericheyt, bedriechelicken schijn,
Dees wenst deur giericheyt het geen hy conde raecken,
Dat het soud' werden gout, onvroed'licke pijn,
End' gierich vreckich quaet, jae dodelick venijn,
Door zijn vreckige wens most' deesen den doot sterven,
Eetend' zijn eygen doot, in gout verandert wijn,
'tWelc hem heel maect onvroet, dat hy meste beerven
een schrickelicken doot, zie wat ghy doet verwerven,
Onvroetend' zoo een mens. ! ijselick gesicht,
Des giericheyt onvroet, ghy doedet oock verderven
een mens die u bemint, deur u gierige schicht,
Die zeer onvroedelick in 'smenschen herte vlicht.
Siet dan t'schrick'lickste quaet, 'twelc maect onrust, ende vroet,
Is zelffs de giericheyt die in een gierige wroet.

Spel van Sinnen.

Personagien.

1. Armen.
2. Armen.

Veel Mensch.

d'Onbermhertige. } *Twee Zinnekens*.

Giericheyt. }

Sommich mensch.

Christus

Engel.

Diabolus genoemt Legio.

Twee Arme menschen, armlick gecleet.

Och! vvat zijn vvy arme Menschen op dees vveerelt geacht?
Niet min als niet, en luttel troost vervvacht
van veel menschen, die ons vveynich deelen,
Luttel zy ons doen, van bystant in ons gheslacht,
'tZy in zieckte, die by ons zeer gaet verveelen,
Door coude, honger, dat 'tgemoet gaet ontsteelen:
Ick seg dat Sommich mensch niet en dee, vvy mosten vergaen,
Veel hebbe*n* geen meede-lyde*n*, zy verhoore*n* ooc niet ons queele*n*,
Hoe vvel vvy met veel gebreecken zijn belaen,
Met veelderhande zieckte vvy meede zijn bevaen,
'tVVelck met recht vvel armoede mach heeten:
Arm ben ick,, en hier by moet ick,, doen noch een vermeten,
Arm te zijn, en dan noch met ellendt ben door beeten:
Dus vvy lyden veel, ick cant niet uyt svveeten,
En van goede luyden moet leven, dat my in't hart gaet vvroete*n*.
Maer hierom en vvil ick mijn Godt niet vergeeten,
Maer hem noch looven, die ons druck doet versoeten,
Datmen noch Sommich mensche vint die ons groeten
met goede vvoorden, zy tot ons verjolysen
deelen ons mildelijck: zy oock zulcx doen moeten
door Goodts geest, die in haer gaet rysen.

d'Ander
Daerom vvil den Apostel den menschen ondervvysen,
[+]Seggende: vvie daer tvvee rocken gaet dreghen,
Die moet tot ons Arme vry zijn geneghen [+]**Luce.3.8.**
om hem een te deelen, 'tvvelck is om prysen:
VVie daer oock spyse heeft, die moet ons spysen;
VVant hy dat boven al van Veel mensche doet begeren.
[+]Siet! doen hem de Pharizeen vvilde molesteren
dat hy hem niet en vvaschte voor den eeren: [+]**Luce.11.41.**
Christus bestrafte hem daer in, end' deed' haer vveeren,
Ick vvil alsulcx niet, maer ick begeer' gemeyn,
Deelt aelmisse van u goet, ziet soo ist al reyn.

Veel menschen uyt.
Hoe mach 's menschen hart dees VVerelt beminnen certeyn?
Dat doch al vergaen moet in dit tijtlick leeven,
Gout, silver jae alle costelijckheyt, ende vvat daer noch aen gaet cleeven,
'tMoet al 'tniet vverden, en als dreck vergaen.
VVat baet oock rijckdom, die daer meed' is belaen,
Als vvy doch al uyt dees vverelt moeten vaeren?
En dat ghy oock leeffde dobbelt Mathusalems jaeren,
Soo moeten vvy nochtans de doot in't laetste smaecken:
VVat baet dan vveelde die men hier soeckt te maecken?
Als gelt, juvveelen, daer men heden-daechs nae gaet pooghen,
Verongelijcke malcanderen, leggen in loosheyt bedooghen,
Om 'tmeeste goet vande VVerelt by een te raepen,
Daer nochtans geseyt vvert tot meesters en knaepen:
Als u broeder comt tot armoede groot,
En hem gelt leent als hy is naeckt en bloot,
Suldy geen vvoecker nemen van zijn hant:
En als hy u oock geeft zijn cleet te pant
[+]tot verseeckertheyt uvves gelts (al ist u vvonder)
suldy't hem vveder geven, al eer de Zon gaet onder: [+]**Exod.22.25**
Ick de Heere u Godt gae sulcx begeeren,
Geeft aelmisse van u goet, vvilt u vermeeren,
En u vlytelijck vveeren,, vvilt daer nae trachten.

Daerom God bestraften die luyden met machten:
Ick heb u grouvvelen ghesien (seyt hy by Esechiel)[+]
Dat ghy den nootdruftighe verlaet, en helpt haer niet vvel: [+]**Esec.16.40**
VVaerom hy haer plagen ginck senden,
Om dat zy haer oogen alsoo van den armen vvenden.
Noch seyt Esaias, leytse in huys, verhoort haer smeecken,
Spijstse, cleetse, vvilt voor hen u broot breecken:
Dus bid ick u Heer, gheeft mijn hier toe viericheyt
Bevvaert mijn van *d'Onbarmhertighe*: oock van *Giericheyt*.[+]

[+]**Pause.**

Twee Sinnekens uytcomende, d'een gheheten d'Onbermhertighe. d'ander Giericheyt.
VVaer zydy nu maetgen?

Giericheyt.
Hier ben ick u vogelaer.

d'Onbermhertige.
Comt voor den dach.

Giericheyt.
Isser vvat te doen?

d'Onbermhertighe
VVel hoort mijn praetgen.

Giericheyt.
Ghy sijt een logenaer.

d'Onbermhertighe.
VVaer zydy nu maetgen?

Giericheyt.
Hiet ben ick u vogelaer.

d'Onbermhertighe.
Comt zaeyt nu u saetgen.

Giericheyt.
Dat ick soo licht als een vogel vvaer.

d'Onbermhertighe.
Doet altijt soo veel als ghy mach.

Giericheyt.

Ick vvil mijn soo vvel als ghy spoen.

d'Onbermhertighe.

VVaer zydy nu maetgen?

Giericheyt.
Hier ben ick nu vogelaer.

d'Onbermhertighe.
Comt voor den dach.

Giericheyt.
Isser dan vvat te doen?

d'Onbermhertighe.
Ghy vveet het beter dan ick.

Giericheyt.
Dat is doch vvaer: vvant alle bey moete*n* vvy ons naerstich spoen,
Om den Duyvel te helpen aen veel vverck.
VVant 'tvolck vvort dagelijcx gierigher zoe ick bemerck,
Daerom moeten vvy beyde in deese saecke treeden,
Dat vvy veel menschen met looser reeden
brengen, dat hem een ander mach aenschouvven:
VVant 'tis licht om doen, elck is gaern an 'thouvven.
Hoe sy slechts 'tgoet moghen crygen gaen zy na sporen,
Niet vvech deelen te voren:
Hoort nae 'tverstant.

d'Onbermhertige.
Maer hoe vvildijt aenleggen?

Giericheyt.
VVel met desen stock-beurs, die ick hier heb in mijn hant,
Die moet ick hem geeven, dus sal ick hem daer toe coopen
Ick vveet voorseecker hy sal ons nae loopen,
Daer is gelt in by hoopen, vvat dunct u sal ic he*m* niet vervvinnen?

d'Onbermhertige.
Ick vveet niet vvel, hy is te scharp van sinnen,
De schrift is in hem binnen: jae alsoo vast,
Dus sal't quaet om doen zijn darmen hem verrast,
'Tis een arch gast, meen ghy die soo licht te becaecken?

Gierich.
VVat ick vvil hem op een ure Papou en Geus maecken,
Soo sal ick hem naecken cloeck ende coen,
Ghy zout niet ghelooven, 'tgelt can al veel doen.

Daer nae vvil ick my spoen, hy sal ons gehoor geven,
Soe hebben vvy genoch bedreven,
Hy soeckt mackelijck leven,, om alhier te vvandelen.

D'onbermh.
VVeest dan cloeck in't vverck.

Gierich.
VVat, ick sal lustich met hem handelen.
Ick hoop' vvy sullen hem vvel bepraeten:
Dat ghedaen zijnde, zullen vvy hem in zijn giericheyt laeten,
Soo sal hy loon nae vverck crygen: ist qualick bedocht?

D'onbermh.
O Giericheyt ghy hebt genoch gevvrocht:
Ghy deed' dat Christus vverd' vercocht om penningen dertich.

Gierich.
Daer vvaert ghy meede by, ghy waert hem onbermhertich,[+]
Dat hy aen de Cruys vverde ghehangen,
En heeft den bitteren doot voor ons ontfangen,
Tot sulcke gangen,, vvaert ghy toe genegen.

[+]**Mat.17.50**

D'onbermh.
Neve 'tvvas oock u schult dan men Ananias sach dregen[+]
met zijn vvijf de deur uyt, die zy in vvaren getreden:
En dat Iudas hem selven deede ontleeden,
Dit ginckt ghy smeeden,, en maeckten hem selven party.

[+]**Actor 11.5.2.**

Gierich.
VVildy my dat vvyten? daer vvaert ghy selffs by:
Alsoo oock ghy,, aen Achitophel hebt doen blijcken,
Doe zijn raet niet voort en ginck met zijn practijcken,
Ghy deed' hem 'tleeven ontstrijcken,, siet vvat gy noch hebt gedaen,
Dat den Rijcken-man den armen Lazarus liet gaen,
Verho*n*gert van zijn deur: vvaerom God hem ter helle*n* liet vare*n*,
En bracht hem in sulck groot besvvaren.
Nu laet ons dat sparen,, 'tis meer dan tijt.

D'onbermh.
Maer neve ghy zijt ghebooren tot Duyvels spijt,
'tVVas door u giericheyt dat sulcx ging geschien:
VVant hy mocht den ellendigen Lazarum niet sien.

Dit gingen vvy beyd' verspien,, vvat leyter oock aen bedreven?

Gierich.
VVel nu, daer niet meer om gekeven,
Maer laeten vvy vervorderen nu voort onse saecken.

D'onbermh.
Maer vvat dunckt u, hoe vvijldijt dan best maecken,
Om veel menschen te verleyen crachtich?

Gierich.
Ick sal u seggen, ick ben gierich, ende ghy onbermhertich,
VVy sullen hem ons selven in zijn herte planten,
En hem vreckich maecken aen alle canten,
Als loose Travvanten,, so sullen vvy hem daer toe vervvecken.

D'onbermh.
Maer segt mijn eerst vvaer toe dattet sal strecken,
VVant aen sulcken vverck leyt al veel aen gelegen,
VVy mosten gevveldich met scherpsinnicheyt zijn door-rege*n*,
Thien mael meer als vvy plegen,, dus vvillet mijn ontfouvven.

Gierich.
Maer vvat loon zy vercrygen, die op den Armen bouvven,
En vvat straffe fel vel' menschen sal ontmoeten,
Die den Armen niet en versoeten,
Noch eenige Aelmesse aen haer uyt deelen:
VVant Sommich mensch daer in verveelen,
Soo sullen vvy sien vvat loon zy crygen, d'een voor d'ander:
VVant vvy zijn oock menschen met malcander,
Soo vvilde ick vvel dat van te vooren zien,
Op dat ons in't leste sulcx niet mocht geschien:
Dus laeten vvy voort vaeren om dat te vveeten.
+VVant Christus zeyt, vvilt den Armen niet vergeeten,
Die hen een droppel vvaters gaet schencken — **+Marc.9.40.**
in mijnen naem, ick sal hem in mijn Rijck gedencken,
+En salt hem hondert vout hier nae loonen. — **+Mat.10.42.**

D'onbermh.
+Oock zoo doet Matheus ons daer by vertoonen,
VVilt uvven naeckten broeder doch spysen, — **+Mat.25.35.**
Hem cleeden en laven, zoo doet hy ons ondervvysen,

En als hy daer in niet en vvil rysen,, soo ist daer mede gedaen.

Gierich.
Neve dat is het strickgen dat hem sal verraen,
Hy macht niet ontgaen,, hout dat vry cecreten:
VVant als hy zijn broeder hier in gaet veten,
So sal hy loon nae vverc hebben, die baers sullen vvy vvel gall*en*.

D'onbermh.
't Is haest geseyt, vvat moecht ghy callen,
VVaer't zoo drae gedaen, gelijck vvy 'tseggen.

Gierich.
VVel laet ghy den moet dan al te mael leggen?
Dat en denck ick niet, nochte noeyt en hadde gedocht:
VVant ghy hebt daer mijn alsoo vvel toe gebrocht,
Gelijck als ick u doe, dus grijpt een moet.

D'onbermh.
Daer is mijn hant, ick belooft u, ick doet,
Ick sal mijn in't stuck zeer naerstich quyten.

Gierich.
Ick sal maecken dat hy 'tnest sal moeten beschyten,
Met vierige vvoorden hy sal ons vvel aencleven;
VVant ick sal hem zoo veel vvel geven
dat hy ons by blijft, soo vast als clitten.

D'onbermh.
Soo moet ghy als een spin in een vvebbe vveesen.

Gierich.
En ghy als de vinckers die op 'touvv' sitten,
Die seer soet nae alle vogelkens quelen,
Trecken de vinckgens, op datter ander by coomen spelen,
En haer dan 'tleeven onstelen,, als zy bennen in't net.

D'onbermh.
Nu dan, mijn tanden zijnder zeer vvel op gevvet,
Om het te brenghen in't persequeren.

Gierich.
Soo vvil ick mijn daer naerstich toe keren,
Nae u begeren,, al soud' ick in't vverck versticke.

D'onberm.

Hebt gheen sorch, ick sal mijn soo dapper vvel vveren,
Toont u vlytich soo vvel als icke.

Gierich.
Doet dan u best.

d'Onberm.
Ick salder op micken.

***Gierichey*t.**
+Siet! daer coomen zy bey, vvilt niet verschricken:
Dus laet ick u hier een getrou hulper in vinnen.

+**Sommich mensch en*de* Veel me*n*sch coomen beyde uyt.**

d'Onbermhertighe.
Ick salder vvel te deeghen op micken.
Dus laet ons in dit hoecxke soo langh' sitten binnen.

+***Sommich mensch.***
+Hoe mach 's mensche hert op dees VVerelt dus zijn ghestelt,
Dat hy altijt meer na't aertsch' dan na 'shemels gaet haecke*n*,
Altijt is vverckende meer om te vercryghen 'tgelt,
Is grypende ghelijck een VVolff, die ons soeckt te naecken,
Die van hongher raest, en soeckt te gheraecken
aen eenich roof, 'tvvelch hy mocht vernielen,
Om voetsel tot zijn Iongers, 'tvvelck haer vvel doet smaecken,
Soo is een mensch nae't goet malcander op die hielen,
Om dringhen d'een d'ander als onnutte sielen,
Met vvoecker, dieverij sulcx men nu gaet hanteren,
Niet eens acht hebbende (eylaes!) op haer zielen,
Met vvroeten, vvrabben, crabben, leelick om dat te begeren.
O! vaderlijcke Godt, vvilt mijn ooghen daer van keeren,
Dat ick al-sulcx niet en beginne:
VVant 'sVVerelts goet soude mijn ziele mooghen deeren.
Dus vvilt mijn als een onbesmet lam by u laten vinnen:
Niet als een Rijcken-man, die dit niet en coste versinnen,
Om dat hy den armen Lazarus mildelijc, minnelijc most deele*n*,
VVaerom hy most lyden dat hy de rijcdom so ginc beminne*n*.
Bevvaert mijn Heer, vvilt mijn van sulcke ghebreecken heelen.
Oock niet met den Maechden, daer't haer op ginck scheelen,
Haer Oly ontbrack, conden haer lampen niet verchieren.

+**Pause.**
+**Veel me*n*sch blijft after Sommich me*n*sch stae*n***

Maer mosten die coopen, souden haer lichten speelen:
Dus die bereyt stonden, en haer vvyselijck ginghen regieren,
Sijn in ghegaen met haer Lampen, brandende als de fieren.
Ten laetsten quamen den anderen, seyde: Heer, doet ons open.
Voorvvaer ick can u niet, dus vvijckt van my als dieren:
VVant ghy zijt niet van mijn schapen die ick hebbe gheropen.
Daerom bidd' ick Heer, laet my in't ent niet versopen,
Dat ick niet met de dvvase Maechden vverde gheacht;
Geeft my alle voorsichticheyt, daer ick om lopen.
Oock niet als den onnutten knecht, die niet hadde ghedacht
zijn bruylofts cleen aen te trecken, daermen meest op schacht:
Op dat ick niet vverd' ghebracht,, daer knerssinghe is der tanden.
Bevvaert mijn oock Heer vanden rijcken pracht,
Die zijn schuiren vvilde grooter maecken in zyne landen,
Sijn gelt vvas hem veel schoon in zijn handen,
Ende seyde: Ziele, vvilt nu in vvelluste leven.
Maer den Engel sprack (als den vaeljanden:)
Ghy sodt, dees nacht sal u ziel uyt 'tlichaem vverden verdreven,
VVat sal baten u goet, dat ghy dus gaet aen-cleven?
Daerom bid ick Heer, laet my dit niet ontmoeten,
Als ghy mijn maer cost en cleedingh' vvilt geven:
Op dat ick mijn broeder met aelmisse mach versoeten,
Soo vvil ick nae geen rijckdom ter VVerelt meer vvroeten,
Dan datmen mijn met een eerlijcke faem mach bedelven
soo langh' als ick hier ben om te voldoen mijn boeten,
Dat is dat ick mijn naesten soo veel mach doen, als mijn selven.

Veel mensch[+]

Hola, hola, blijft vvat, vvy passen als de clock op elven,
Iuyst op malcander, ick sal't u ontfouvven,
'tGheene ghy daer zegt vvilt op mijn betrouvven:
Ick soude mijn selven daer in hebbe gaen vercloecken,
En dat ghy nu soect, vvil ick van ghelijck soecken,
Iae in allen hoecken,, vvil ick u na treden:
Maer segt my hier eerst met goede reden,
VVaer leyt den vvech die ghy vvilt vvandelen?
Laet ons daer een vveynich off handelen,

[+]**Hy wil binnen gaen, maer Veel mensch treckt hem van achter wederom, ende zeyt.**

En segt my nu daer ick dus langh' nae heb gevvacht.

Sommich men.
VVel, leest ghy niet dat d'Heer als een dieff sal commen in den nacht?
VVant (seyt hy) vvist den Huys-vader dat den dieff sou naecken
(die comt om te steelen,) hy soude immers vvaecken
en zijn huys beschermen al op die tijt,
Gelijck een ghetrouvv' Huys-vader behoort de doen met vlijt,
Op dat hy den dieff voorsichtich mocht verjaeghen.
Soo is dit ghelijck (laetet u behaeghen)
te versoecken den Armen, soo daer staet gheschreven,
Daer van seyt hy, devvyle ghy 'tleeven hebt moocht ghy geven:
VVant het leven verghelijckt vvert by den dach,
Ende den doot is den nacht, dat men niet vvercken mach.
Dus vvil ick mijn van als vvel gaen versien,
Bereyen mijn huys, off den Heer quam op slach
VVie vveet vvat ongheluck den mensch mach gheschien?

Veel mensch.
Ick prijs dat oock dat een mensch hem soo gaet verspien:
VVant 'tleeven is cort al soo men mach mercken
aen Hiskia, doe Esaias hem ginck verstercken,
En sprack: bereyt u huys, vvant ghy moet sterven.
Maer door zijn smeecken heeft hem Godt doen vervverven
thien en vijf jaer langher, dan't hem vvas geseyt.

Sommich men.
Iae dat vvas hem van Godt zoo toe-gheleyt.
Maer siet aen *Anacreon*, hoe hem de doot ging' strijcken
deur een steentge van een druyf, dat hem 'tleven dede besvvijcken:
De Raets-heer *Fabius* die melck dronck onbedocht,
Een haer van een koe heeft hem ter doot ghebrocht.
De Paus *Adriaen* vvorchde aen een vliech datmen sach.
Chrysippus die bleeff aen een hertighen lach.
Tarquinius Priscus verstickte aen een graet.
De Keyser *Anastatius* bleeff door een blicxim quaet:
Ende *Nerva* is in een gramschap ghebleven:
Oock *Iustinianus* een roock-damp benam hem 'tleven:
En *Valentinianus* heeft een roep ghemaeckt,

Sijn Long-pijp scheurde, en is haest aen de doot gheraeckt.
Siet! vvat can den mensch 'tleven benemen:
Dus laet u dan dit niet zeer vervremen,
Dat hem een mensch vvat voor gaet bereyen,
Dan dat men daer nae inder eeuvvicheyt moet beschreyen:
VVant 'tis hier al tytelijck.

Veel men.
Daerom Iacob oock seyt: ons leeven vegaet hier subytelijck
ghelijck een roock vergaet in't vlieghen.
Oock seyt Esaias ('t mach niet lieghen,)[+]
Een mensch is als een bloem die schoon staet, [+]**Esaie.40.**
Als hoy op't velt, dat zeer haest vergaet
zeyd' die roepende stem inde VVoestyne.

Sommich men.
Siet! vvat is 's menschen leeven: daerom vvil ick mijn pyne
en mijn quaet leeven (hoop' ick) te vervatten
met bidden, met vasten, ick segghe u datten,
Ende mijn gaen stellen een voorganger voor alle persoonen,
Ick vveet voor seecker zy sullen myn alle croonen,
Tot salicheyt myner sielen, en stichtinghe mijns naesten
met charitaten troosten, daer toe vvil ick mijn haesten:
VVant Godt beveelt ons broeders te besoecken,
Die armelick sitten in verschooven hoecken.
Dits 'tgeen ick over-langh' hebbe ghedocht,
Comt (seyt hy) mijn ghebenedyde, ghy die mijn hebt besocht.

Veel men.
Tot dat selffde hebt ghy my nu ghebrocht:
Maer segt mijn vvaer sullen vvy eerst heenen?

Sommich men.
Maer op de plaets daer men suchten en steenen,
Dats 'tgeenen,, dat Godt van ons begeert
tot den Armen te keeren, alsoe hy ons leert.
Maer niet moeten vvy als den Iongelinck vveesen,
Die Godts ghebodt vvel onder-hiel, en hem vreesen,
Maer doe Christus sprack om zijn broeder te beschermen[+]
te deelen van zijn goet tot behouff vanden Ermen. [+]**Marcu.10.**

Soo heeft hy Christum hier in heel begeeven.

Veel men.
Wel, vvat seyde hy toe?

Sommich men.
Hoe svvaerlijck coomen den rijcken in't eeuvvich leeven:
'tIs lichter een Kemel door een ooch der naelden te gaen,
Dan dat een rijck 'sHemels cleet soude vverden aen-ghedaen.
Dus 'tgoet is bederffenisse haerder zielen.

Veel men.
VVaer ghy nu gaet, ick volch u op u hielen,
En in als sal ick u vveesen ontrent.

Sommich men.
Volcht my dan nae, vveest mijn obedient,
Laet u niet verleyen, oft u verveelde:
't Is beter te gaen in't Claech-huys dan in't huys van vveelde.

Gierich.
[+]Hou vvat, hou vvat, vvaer vvildy heen?
Ghy behoeft u dus niet te verhaesten.

[+]**Sy willen binne*n* gaen, de Neefgens commen uyt, houdende haer vast: Sommich mensch blijft wat staen, maer haest binne*n***

d'Onbermhertige.
VVel, vvilt doch een voetstap met ons treen.

Giericheyt.
Hou vvat, hou vvat, vvaer vvildy heen?

Sommich men.
Ick seg u laet mijn met vreen:
VVant ick vvil tot mijn even naesten.

Gierich.
Hoe vvat, hou vvat, vvaer vvilt ghy heen?
Ghy en behouft u dus niet te verhaesten.

Sommich men.
Ick seg u ghy zijt als den quaetsten:
VVant ick can't vvel uyt u habyten onderscheyen
Dat ghy Veel menschen en Sommich mensch sout gaern verleyen:
Maer ick vvil mijn bereyen,, tot den Armen
met geven, ende te troosten; vvant haer suchten en karmen
dat doet mijn vvee: dus vvil ick gaen heen.

Veel men.

Toeff vvat, toeff vvat, ick vvil mee.

Sommich men.
Dat segghen veel menschen heden-daechs in't ghemeen,
Toeff vvat, en gaen voorts na giericheyt onder vveech haecken,
Soo datse nimmermeer tot geeven raecken.

Gierich.[+]
Compt ghy Veel mensche vvilt u met ons vermaecken,
En denckt op hem niet: dus laet dat steecken.

[+]**Met gewelt binnen.**

Veel men
VVat, men hoort vvel een hont bassen, men mach vvel me*n*sche hooren spreecken,
Hy is by de sotten vergheleecken, die soo ydelijck vreesen.

D'onbermh.
Neen, hy vvil al te heylighen man vveesen:
Nu vveet men dat hy aelmisse sal deelen,
En Godt vvilt ons alsoo niet beveelen,
Maer seyt: vvilt u aelmisse met geen trompet geven ghereet.
Dus niet een beet,, macht hem stichten.

Veel men.
Men sal geen kaers onder een Coorn-vat setten om te lichten,
Maer op een Candelaer t'aller termynen,
Op dat het heele huys mach beschynen:
Soo doet oock dees om goet loon te cryghen.

Gierich.
Al ghenoech, laet ons daer off svvyghen.
Maer segt mijn eens vvat hy u ginck vermellen.

Veel men.
By loo geen quaet, ick moet u vertellen,
Den Armen te troosten, met aelmisse te geven,
Haer te versoecken ter vvijl men is in't leven:
En dat daer beneven,, met de schrift verbreyt,
Dat men sulcx moet doen, en oock vvie dattet seyt:
Daer hebdy 'tbescheyt,, ick vvil by hem gaen.

D'onbermh.
Neen, neen, blijft hier noch vvat staen,
VVy sullen u al anders onder-rechten,
Dat ghy de saeck veel beter sult slechten,

Soo vvillen vvy u oprechten, en vvat anders leeren,
Ghy moet doch dees VVerelt hanteeren,
Met danssen, hoveeren,, off men soude met u gecken.

Veel men.
VVel, vvat sal ick dan doen?

Gierich.
Maer ghy moet al te mael t'onsvvaerts laeten trecken,
En nae ons hooren, oock dat vvel over-legghen,
Oock vvel onthouvven dat vvy u segghen:
VVant u dan alle menschen sullen croonen,
En elcx sal gaern by u vvillen vvoonen
als ick't u sal geven: dus vveest hier om bly.

Veel men.
VVel, eerst most ick vveeten vvat het zy,
Ist goet ick vvilt gaern aen-tasten.

Gierichеyt.
Siet! 'tis daer in, het sal u niet verlasten:
VVant veel menschen daerom loopen,
En dat te cryghen met groote hoopen,
Doot noch Hel zy niet en ontsien,
Veronghelijcke malcanderen om dat te bespien:
Dus neemt het, vvant ghy compter licht an.

Veel men.
VVel, ist dan al te mael mijn?

d'Onbermhertige.
Iae't in trouvven, dus neemptse dan:
Maer op peen van dien dat gy daer noch veel moet by vergaren.

Veel men.
VVat, ick sal't doen, al soud' ick't een ander ontsteelen.

Gierich.
VVel, daer isse dan: maer nu moet ghy noch vvat by ons paren,
En aen hooren vvat ghy noch al sult doen,
Oock moet ghy u naer alle onbermherticheyt spoen,
Wilt u daer mee voen,, dat moet vveesen u saecken.

Veel men.
Gans, vvat can 'tgelt al uyt rechten.

Gierich.
Iae eerst meuchdy daer mee rijcke kinderen maecken,
Die kendy dan uyt hylijcken nae u sin,
Al soudy die in een schael leghen, ghy meucht niet min,
Dits 'tgeen dat ick vin,, vvilt daer eerst in verharen.

Veel men.
Maer off die persoonen somtijts niet al te boen en vvaren,
Een halff slacht, off crom vvas van leeden,
Oock dattet een bastaert vvas, al ghebruyckten hy geen reeden
Die souvv ick niet gaern begeren aen mijn gheslacht:
VVant die zijn doch voor de vverelt niet gheacht.
Ick vveet voor seecker dat ghy hier off sult svvyghen.

Gierich.
Al goet ghenoech, als ghy maer gelt mocht ghecrygen:
Dus vvilt altijt daer naer hyghen: vvant gelt is de loos.

Veel men.
Dat is voor seecker.

D'onberm.
O gelt, gelt, soeter ruyckt ghy als een Roos,
Al zijn de luy boos,, zy maecken haest haer selven goet,
Anders ist niet, dan 'tgelt ist dat al doet:
Dus moet ghy u met alle giericheyt besmitten

Gierich.
Ghy moet ons aen-hanghen al vaster dan klitten,
Ick seg u ditte,, met ziel en lijff.

Veel men.
Daer is mijn handt, en al tot u gherijff
ick by u blijff,, en vvil by u vveesen bequaem:
Maer segt mijn hoe ghy beyde heet.

Gierich.
Hy heet Onbermherticheyt, en ick Giericheyt, is ons naem,
VVant ick my niet en schaem,, u dat te segghen met ienen.

Veel men.
Iae, vvat dit zijn recht namen die mijn dienen,
Om gelt mee te cryghen soo veel als schelpen,
In alle giericheyt sal ick vveesen, 'tmacher in helpen,

En dan onbermhertich, vvat, ick crijch gelt by hoopen.

D'onbermh.
Ghy most den Armen ghevveldich 'tvel aff stroopen,
Soo moeten zy't becoopen,, al valtet haer suir.

Veel mensch.
VVel, hoe sou ick't best van haer cryghen?

Gierich.
VVeet ghy dat niet? slaet haer op alle jaers d'huys-huir,
Dat is een kuier,, die ghy niet moet vergeeten,

Veel men.
VVel, vvaer soude zy't best halen?

D'onbermh.
Sy mooghen 'tuer vroeger op staen, en een stick minder eeten,
Soo sullen zy't u vvel toe meeten,, vvilt daer op micken.

Gierich.
Dan moet ghy u gelt op groot vvoecker beschicken,
Dach noch nacht en most ghy rusten,
Loopen, draven, nimmermeer rusten,
En dat met lusten,, toont u als een man.

D'onberm.
VVroet al om gelt, ghy meucht over al, off, en an:
VVilt u met den Armen niet besvvaren.

Gierich.
Eer ghy die geeven sout, 'tis beeter ghy speelen gaet varen
op vvagens en schuyten, met fleuiten en singhen,
Oock met Vrysters in bancketten vvilt danssen en springen,
Dat zijn dinghen,, om de Armen te vergeeten.

D'onbermh.
Quelt vvry de meyskens, vvilt dat vry vveeten:
Somma, 'tis al goet, als ghy slechts aelmisse vvilt myen.

Veel men.
Sy soecken dat niet.

Gierich.
Gaern vvillen zy't van een rijck jong-man lyen.

Nu stellen vvy dat besyen,, en gaen vvy heen:
VVilt u gelt doch niet qualick besteen,

Noch denckt op geen Armen, vvilt dat op kerven,
Al zouden zy van hongher sterven,
En sulcx vervverven,, al sout Sommich mensch spyten.

D'onbermh.
Onthout dan dat vvy u hebben geseyt.

Veel men.
Ick salder mijn vvel te deeghen in quyten:
VVant gelt en giericheyt is my in mijn herte ghereesen,
Oock d'onbermherticheyt salder te deghen by vveesen.[+]

[+]**Pause.**

Twee Arme uyt. Eerste Arme.
Och! hoe mach Veel mensch dus hooch zijn van pracht?
Dat hy hem van ons soo treckt, en luttel acht.[+]
VVaer in ons Solomon prijst, en zeyt: [+]**Prover.28**
Een arm mensch moet altijt zijn bereyt
om den rijcke minnelick te aen-schouvven.
Daer en teeghen gaen zy haer ooghen van ons houvven,
'tvvelck hy in hem selven uyt vvijsheyt doet:
Maer Godt bestraft haer oock van haer hooghen moet,
En vvil van dien menschen alsoo niet begeeren.
Den Rijck-man seyt, Iob die sal hem keeren,[+]
Hem verootmoedighen, en verblyden zoet, [+]**Iob.1.**
Verneren tot den Armen, maer niet verheft zijn in zijn goet.

Tweede Arme.
Ghy Rijcke (seyt den Apostel) vveest op u hoet,[+]
En vvilt op den onseeckere rijckdom niet hoopen: [+]**1.Timot.**
Maer op den levendighen Godt, oock tot hem loopen,
Devvelck u al hier alle dinck rijckelijck geeft.
Dus deelt minnelijck ter vvijl ghy leeft,
En dat vvel ghebruycken in dees vveerelts percken,
Verheft u hier in, 'tzijn goede vvercken.
Dus sticht in u een mildelijck fondament.

Eeerste.
Salich is de Rijcke al inden ent
die sonder smetten vvert bevonden.
V betrouvven set niet op 'tgelt t'eenigher stonden:[+]

[+]**Eccles.7.**

Die sulcx doet en dat vvil beminnen.
Gheen booser dingh' die dat versinnen:
+VVant zy verdoomen haere Zielen.

+**Ecclesi.10.**

Tweede.
Dus vliet dan Rijckdom, als ghy doet den fielen,
VVilt doch nae den Mammon niet haecken,
VVant al die soeckt hem rijck te maecken,
+Die sullen in becooringhe vallen op de aerde hier.

+**1.Timot.6.**

Eerste.
Dus verlaet den Mammon, den grypenden gier,
Maer volcht doch de Schrift in't minste tittel

Tweede.
Al de Apostelen van ons schryven.

Eerste.
Eerst Matheus in zijn vijfde Capittel,
Salich zijnse die arm van Geest zijn,
Ende hem een droppel vvaters geeft, 'tzy bier offte vvijn,
Geeft in mynen naem, ten blijft niet ongheloont.

Tweede.
+VVaerom Tobias hier moet zijn ghecroont,
Dat hy zijn zoon heeft achter ghelaeten, +**Tobias 4.**
Seyde: hoort mijn zoon, 'tsal u baeten,
Van uvven goede deelt mildelijck den Armen:
VVie al sulcx doet, sal hy vveer ontfarmen,
Hier en hier naemaels zal hy dat vinnen.

Eerste.
Oock Esaias te recht gaet ontvvinnen,
+Helpt de VVedue in haer saecken,
Doet de VVeeskens ghelijck, vvilt daer nae haecken: +**Esaie.1.**
Al vvaeren u zonden soo root als bloet,
Ick salse snee vvit maecken als vvitte vvolle goet,
Dit zijn de vvoorden die hy heeft ontloocken.

Tweede.
Daerom heeft Christus vande VVedue ghesproocken,
Die tvvee myten in Godts-kist heeft ghesmeeten,
VVaer van hy 'tghemeen volck liet vveeten,

Siet! deese heeft het meeste hier in gheleyt:
Booven allen anderen heeft hy oock haer faem verbreyt,
Segghende: deese heeft van haer nootdruft ghegeven,
Maer dat de anderen hebben bedreven,
Is van haer overschot 'tgheene zy deden:
Maer vvilt met haer u gift besteden,
Soo gaert ghy schatten, niet daer dieven nae graven,[+]
Maer om 'sHemels paleys, t'vvelck zijn Goodts gaven, [+]**Math.61.**
Die oock sulcx doet, dat hy van Godt heeft ontfanghen.
Daerom Christus seyt: mijn volck moet volghen mijn gangen,
Sijn niet beter als ick en moeten myn nae treeden recht,
VVant de Meester acht hem selven hier in ghelijck de Knecht,
En seyt, u rijck sal ghelijck 'tmijn vande vverelt vvesen.
Dus zijt doch volstandich, en let op deesen.

Eerste.
Noch zeyt Esaias (alsoo men leesen:)
De vvercken zijn als een besmet cleet
dat van den motten vvert verplet, ende met voeten treet,
VVant men niet daer meede can uyt-rechten.
Lucas verhaelt daer by, ende seyt totten slechten,
Als ghy't al doet, dat by den mensche moet blijcken,
Soo gaet hy ons by den nutten knechten ghelijcken.

Tweede.
Sijn Goddelijck voort booven al gaet strijcken,
Hemel en Aerden sal al t'samen vverden ontdaen,[+]
Maer niet een tittel van zijn vvoordt en sal vergaen. [+]**Math.3.**
Dus acht hier op, geeft dit credentij,
Een vernederich hart eyscht Godt met penetentij.

Eerste.
Tot den Crancken spreeckt hy, hebt doch patientij,[+]
Ter vvijl ghy in't leven zijt sal ick u druck stelpen, [+]**Math.9.**
Mensche die ick heb vercooren, die sullen u helpen,
'tGhebedt des Armen sal de Heere verhooren.[+]
Een mensche (zeyt Solomon) is van Godt vercooren, [+]**Eccles.21.**
Die met 'tzijn te vreede is, en hem daer me verblyen:
Dan een vervvaent mensche en moet broot ghebreck lyen.[+]
[+]**Prover.12.**

+Heere Godt uyt den vvoecker gaet ghy d'arme ziele myen
(seyt David,) ende haer naem vvert vvel voor u ghehouvven. +**Psalm.71.**

Eerste.
Op den ellendighen vvil Godt selfs bouvven,
+Die ghebreck lyden, lijd'samich in trouvven,
Hoopen inde storm der besoeckinghe vvijt:
Een beschermer inder hitte, en helpt haer t'aller tijt. +**Esaie.25.**

Tweede.
Den armen mensch schelt hy noch niet quijt.
En sal nu noch nimmermeer vverden vergeten.
+VVant ick haer herten (seyt Godt) en zinnen can vveten:
Tot inden ent sal ick haer altijt by staen:
VVant haer volstandicheyt sal in der eeuvvicheyt niet vergaen. +**Psalm.9.**

Eerste.
De Heer sal den Armen zeer vrolijck ontfaen,
En sal haer kinderen daer by salich maecken:
Den Rijcken gierighen sal hy zijn Rijck versaecken,
En hem verneeren, jae heel onder-bringhe.

Tweede.
't Is vvaer (seyt den Propheet zonderlinghe)
den ellendighen begeert vvater om drincken,
+En zy en cryghen geen, van die't behooren te schincken:
Haer tonghe vvert drooch, van dorst zy gheheel versmachten,
En veel menschen daer toe haer noch verachten:
Die sal ick laten gaen verlooren,
Ick Godt van Israel sal den Armen verhooren. +**Esaie.12.**

Eerste.
Daerom Iacob seyt: ick heb die vercooren,
+d'Armen van deese vverelt, die't haer sullen beloven,
Die ick mijn Rijck sal geven om dat s' hier vverden verschoven:
VVant erffghenaem mijns Rijcxs sullen zy vinnen,
'tVVelck Godt belooft heeft al die hem beminnen.
Dus vvilt op den Armen gade slaen. +**Jacob.2.**

Tweede.
VVaerom Solomon ghebiet, en ons te rade,, gaen,

Daer een dor mensche ghebreckich is in lyden,
Crachteloos, en noeyt en mach verblyden,
Heeft overvloedich armoede groot,+
En vveynich vvert besocht, en luttel ansloot
van veel menschen, die sulcx zijn schuldich
haer te coomen troosten, ende lyden verduldich.
VVant de ooghen des Heeren al sulcke Arme ansien.
Die dan, die goet doen, en gaet verspien
zijn als den Armen, en die hen heeft ghegeven,
D'een door lyden, d'ander door ontfarmen vverden verheven.

+**Eccle.11**

Eerste.
De Heere is een toevlucht der Armen in dit leven:
Een helper inder noot, in cranckheyt verstyven.
Dus ick de Heer en vvil van haer niet blyven:
Haer verlanghen dat vveet ick om mijnt te begeren.
Noeyt en vvil ick mijn ooghen van haer niet keren:
Inden geest sal ick mijn haer laten verhooren.
Dus d'oprechte Armen heb ick vercooren:
Oock den ellendighe, die hier geen hulper heeft
stae ick altijt by, die daer vredelick leeft.
Somma, hy is haer trooster, en vviltse ontfermen.

Tweede.
Nu hebt ghy ghehoort hoe Godt ons gaet beschermen,
Toont u ghelijck aen ons, vvilt vreckicheyt vernielen.
Nu ghy Veel mensche, hebt acht op u zielen:
VVant nae u doot sal een ander nae u goet haecken,
Hy salder vveelde mee bedryven, als ghy moet blaecken,
VVat sal dat baten u rijckdom groot,
Als ghy moet lyden den eeuvvighe doot?

Eerste.
Comt hier mijn broeder, vvy zijn naect en bloot,
Laet ons vvat sitten hier beneven al,+
Ick vveet Sommich menschen ons ghenoech geven sal.

+**Gaen ant Gardijn sitten.**

Sommich mensch.
Daer heb ick besocht den oprechten Armen,+
Die daer soo desolaet by nae sitten versmachten,

+**Sommich me*n*sch uyt.**

Steenen, en klaghen, suchten, en karmen,
Zy haer leven deur brenghen (vvilt hier op achten)
minst by den mensch, maer meest in Godts ghedachten,
Oock haer vveesen vvel zulcx doet uyt-vvysen.
Daerom Christus seyt, mijn ooghen zijn op die gheslachten
die daer geestelijck arm zijn, ende die, die spysen,
Ick sie oock op al sulcken die in haer verjolysen.
Dus moet ick mijn altijt tot haer bereeden,
[+]Om den hongerighen te spysen, ende den naeckten te cleeden
Och! hoe veel menschen zijnder die haer tijt besteden [+]**Panseert wat.**
in vvellust der VVerelt, 'tleven zy eynden al hier,
Veel menschen in gierichеyt dees VVerelt betreden,
Oock onbarmhertich zy hier vvandelen fier.
Och! hadde Veel mensche by my ghevveest schier,
'tSou haer herten vermorvven dat zy eens saghen
hoe deerlijck dat den Armen hier sit goedertier,
Hoe milt souden zy in-legghen nu alle dees daghen,
Hoe souden zy gheven, en gelt toe draghen,
Dat zy maer gaven 'toverschot van haer goet:
Maer neen, zy vvillen sulcx niet bejaghen,
Zy zijn maer vreckich, 'tvvelck gierichеyt doet.
Daerom vvil ick noch eens hem gaen te moet,
Tot Veel menschen mijn vveeder bereyen,
En zien off ick hem tot miltheyt can leyen,
Ick vvil niet langher beyen,, dus gae ick tot hem keeren.
[+]Hola, hier comt hy.

[+]**Veel mensch uyt**

Veel men.
VVel Sommich mensch hoe bent ghy dus in't verseerent
Ick hoor u lamenteeren,, als ick heb gaen mercken.
VVaer hebt ghy u dus langh' in vveesen verstercken,
Daer gae ick nae hercken,, vvilt mijn beduyden?

Sommich men.
Och! ick heb besocht de arme luyden,
Die soo desolaet sitten bedropen,
Ich hebse ghegeven doen sy hebben gheropen
Om Aelmisse, nae mijn vermoghen,

Haer met vvoorden vermaent dat vvas mijn poghen,
Dus vvaer ick ghetoghen,, al ist u veel een over-last cruys.

Veel men.
VVel, vvaer vvaert ghy dan meest?

Sommich men.
Maer ghemeen'lijck in't Gast-huys
daer geef ick dat niemant en vveet:
VVant t'is beter (zeyt Christus) dat ghy deelt in't secreet
dan in't openbaer, zulcx doet hy prysen.

Veel men.
Iae, ick vveet daer niet off.

Sommich men.
Maer hoort, vvaer saecke dat ghy daer aff gaet ysen,
En dencken, vvaerom sou ick voor niet geven?
Soo vveet ick noch raet al hier beneven
dat ghy noch loon crijcht, jae loon, moghelijck noch profijt daer by.

Veel men.
O!, o!, daer haeck ick nae.

Sommich men.
VVel, legt dan u gelt in dees Lotery,
Soo doet ghy aelmisse laet u niet verdrieten,
Moghelijck sult ghy noch veel ghenieten:
Godt sal't loon zijn, misschien is u noch prijst bereyt.

Veel men.
Ist anders niet? VVat, ick heb over al in gheleyt,
Ende noeyt en heb ick vvat gecreghen.
Dus svvijcht hier aff stil, vvant ick ben hier niet toe geneghen,
'tValt mijn ongeleghen,, ick mach daer niet off hooren.

Sommich men.
Ey, laet u doch voor dees'-mael becooren,
Deelt yet, vvilt daer doch niet op vitten.

Veel men.
Ick vvil mijn daer niet mee besmitten,
Dus ick seg u ditten,, svvijcht daer off stil.

Sommich men.
VVel, soo volght dan u eyghen vvil:

VVilt ghy niet in-leggen, hebt dan 'tooch op ander armen bly.

Veel men.
Iae onder den Armen schuylt zoo veel boevery,
Looft dat vry,, vvat is aen haer bedreven?

Sommich men.
Soo segghen veel menschen, die niet vvillen geven,
En al heen vvat zy spreecken is haer sermoen,
VVy hebben selver met ons Huys-ghesin ghenoch te doen:
VVant de kinderen costen ons veel te houvven,
Van linden, van vvollen, soomen daghelijcx aenschouvven,
Iae't in trouvven,, poep, poep, ick heb ghenoch te geven.

Veel men.
Iae vvel, is dat niet recht vvaer gheschreven?
Die immer veel geeft, die vvert veel quijt:
VVant om vvech te deelen en ist altans geen tijt.
Dus al ist u spijt,, ghy sult mijn tot geen geven bevveghen:
[+]Ick prijs al houvven, houvven.

[+]**Hy schudt de buydel.**

Sommich men.
Dus veel gelt? hoe comdy hier an?

Veel men.
Iae, dat heb ick al door Gierichеyt vercreghen,
Met loopen, grabben, soo heb ick't doen verveelen,
Al sou ick't een ander hebben gaen ontsteelen,
Als ick't maer coste cryghen onder mijn duymen:
Ick denck hebben is hebben, ten doet den mensch niet ruymen:
Ick ben als den pluymen,, ick vvilt u niet versaecken.

Sommich men.
Ghy behoeft den Armen vvat by u levende lijff te maecken,
En die met een aelmisse vvat te versorghen:
Ghy behoort niet te beyen tot den dach van morghen,
Soo sout ghy u selven vvat vvillen stichten:
VVant de kaersse die voor is die doet best lichten,
'tSijn goede dichten,, tot u ghevoech.

Veel men.
Iae dat is noch langh' tijts ghenoech,
Als ick sieck leg op't bet, ende de doot my vvil crencken,

Soo mach icker vvat om beginnen te dencken,
VVil ick vvat scheynken,, comptet dan in mijn ghedacht.

Somm. M.
Maer hoort Christus sal comen alsmer minst op acht,
Siet vvat ghy vervvacht,, off vvat u sal baten.

Veel M.
Soo gaen hedendaechs sommighe sotte menschen praten,
En sijn altijt tot de schrift gheneghen:
Dus had ick liever dat sy daer van svveghen
Dat sy my altemets dus legghen en moeyen.

Sommich M.
Veel mensche vvilt u toch t'mijnvvaerts spoeyen,
En ist mogehlijck soo gaet eens mee.

Veel M.
VVel waer wilt ghy heen?

Sommich M.
Maer daer in't Armen huys op mijn ouvve stee,[+]
Dus comt met my ick sal u voor treen.

[+]**Hy wijst.**

Veel M.
VVel vvie sit dan hier?

Sommige M.
Hola, dat is den armen, daer vvil ick mee heen,
Die ick liever heb boven eenich goudt of juvvelen,
Die gae ick soo veel als mijn selven delen,
Dit moet ghy oock doen vvilt ghy 'tHemelrijck vercryghen.

Veel M.
Sommich mensch, ba, ick lacher om, dat ghy dit vvilt yghen:
En oock om hem, dat ick hem aensie.

Sommich M.
Daer van Christus zeyt noot doch die,
VVanneer ghy een maeltijt doet bereyen,[+]
Soo sul dy dan oock by u leyen;
Blinden en Creupelen, die niet kennen gaen,
Die suldy vriendelijck in u huys ontfaen,
Salich vvaerdy dat ghy u hier in stelden,
VVant zy u dat niet en connen vergelden,

[+]**Math.14**

+Daerom heeft David dus vvillen leeren,
VVel den mensch die tot den nootdruftighen keeren, +**Psalm.41.**
En hem aen-neemt om te doen aelmossen,
Die sal hy inder booser tijt verlossen.
V viant vvilt goet doen, dat begeer ick op dy.
Sulcx ist dat hy seyt, en verhaelt daer noch by,
Leent u broeder die daer is versoopen:
Om de penninghen vveer t'ontfanghen stelt niet u hoopen,
Op dat ghy niet van mijn vvert aff-dvvalich:
+VVie dit doet, zijn Ziele vvert salich. +**Luce.6.**

Veel men.
Ha, die vvoorden zijn my al te seer regalich:
Dus vvil ick gaen, ick heb ghenoech ghehoort.

Sommich men.
Maer hoort Veel mensche noch een vvoort,
Versorcht eerst dees Armen, soo suldy niet dvvalen,
En vviltse oock van straet in u huys halen
ghelijck ick sal doen, 'tzal u ziele baren.

Veel men.
Adieu Sommich mensch, ick vvil u hier in verlaten,
Ich heb liever, dan ick geeff, dit vvil ick aencleven,
+Mijn yst vande Armen, en dat om 'tgeven. +**Binnen.**

Sommich men.
Compt, volcht my, mijn broeders met my beneven,
Ick sal u oock geeven, cleedingh' en spysen,
+Dat men in Sommich mensch dan in Veel mensche*n* siet rysen. +**Binnen.**

+***Christus.***
VVel dien mensch die in mijn vvech heeft gaen vvandelen, +**Christus sit boven 'tgordijn op.**
En mijn gheboden ghehouden nae zijn vermoogen,
Mijn VVetten hebben bevvaert, mijn vvoord' handelen,
Met bidden, vvaecken, vvel dient die daer me is over-tooghen,
Die oock hebben gheschreyt met knien gheboogen,
En mijn hebben lieff ghehadt t'allen tyden,
Doe ick in 'tHofken vvas, en voor u most lyden
den bitteren doot, die ick niet en ginck myden:

'tWelck mijn vvater ende bloedt deede svveeten:
Ghegeselt hebben zy mijn, met stocken ghesmeeten:
Een doorne Croon hebben zy my op 'thooft gheset,
Mijn handen door-nagelt, (hoe vvel ick vvas onbesmet,)
Bespot, gespooghen slaghen heb ick ontfanghen,
Op-ghereckt aen 'tCruys, ende ginghen my hanghen,
VVaer van't bloedt over mijn lichaem ginck leecken,
Moordadelijck hebben zy mijn in't leste door-steecken:
En ick heb dit al gheleeden om de mensche t'ontfermen,
Die eerst door Adam verdomt vvaren ginck ick beschermen.
En noch gaender al svvermen,, veel in boosheden,
Dencken niet eens vvat ick voor haer hebbe geleden,
Maer vvandelen al heen in haer zonden voort.
Dus ist nu tijt dattet volck vverde ghestoort:
VVant ick vvil nu tot haerder keeren.

De Engel.
O Eeuvvighe Godt zy in zonden vermeeren,
Ia giericheyt triumpheren,, zy nu doen.
Daerom mijn Heer laet ons nu spoen,
Dat vvy de onrechtveerdighe haest verdoove:
VVant zy niet en vvandelen in geen oprecht gheloove:
Maer in quaet leven zy haer nu bereyen,
Hanteeren boosheyt, meest daer in vermeyen,
Veel affgryselijckheyt zy doen tot allen stonden:
VVee dien mensch die daer in vvert bevonden.

Christus.
Een oprecht Oordeel zal nu vverden ontbonden:
Ick vvil my vvreecken aen 'tmenschelijck gheslacht,
Van 'tbeginsel des vverelts heb ick ghevvacht.
Dus vvil ick datse al voor my commen staen,
Een yegelijck sal loon hebben nae't geen hy heeft ghedaen:
Die goede sullen met mijn zijn in vrede,
Die den armen hebben by ghestaen, compt hier mede.
Nu sult ghy sien (vveest hier op verhoet)
vvat loon hy vercrijcht die d'Armen bystant doet.
Dus vergaert hier alle menschen voor my.

+Nae uvven vville Heer (alst vveesen moet)
soo sal ick doen, (om dat ghy hebt gheboden,)
+Op dat men den quaden uyt den goeden mach roden.
Nu, daer mee ghevloden,, 'tvvert ghedaen.

+**De Engel climt aff.**

+**Veel menschen ende Armen al uyt**

Christus.
Hoort ghy menschen, vvilt vonnis ontfaen,
Ghy sult loon cryghen nae dat ghy hebt ghevvrocht.
+Eerst ghy Armen, ick hebbe u met mijn Rijck bedocht:
Salich zydy, om dat ghy hebt gaen lyden,
Ick hebbe u ellent ghesien tot allen tyden,
Verhongert, verdorst, hebt noeyt in u armoede vvillen sneven:
Daerom mijn Rijck vvert u nu ghegeven.
+Comt hier ooc Sommich mensche, die haer hebben bygestaen,
Comt hier met my in't eeuvvich leven gaen:
VVant ick heb hongerich ghevveest, ghy ginct my spysen:
Ick ben dorstich ghevveest, ghy ginckt my bystant bevvysen:
Ick ben ghevangen ghevveest, ghy hebt my besocht:
Ick ben naeckt gevveest, ghy hebt mijn met cleeding' bedocht:
Ick ben cranck ghevveest, ghy trooste mijn altijt:
Ick ben vreemdeling' ghevveest ghy hebt my niet ghemijt.
Comt mijn ghebenedyde in mijn Rijcke fier:
Maer ghy boose vvijckt van my al hier,
Ghy vvert ghebracht daer ghy eeuvvich sult branden,
+Daer vveeninghe is, en knerssinghe der tanden.

+**Armen climmen op.**

+**Sommich mensch climt mede op.**

+**'tGardijn toe.**

Duyvel.
+Bora, bora, bora, bora, &c.

+**De Duyvel comt uyt ende haelt Veel menschen.**

De Sinnekens uyt.

Giericheyt.
Moort, moort, moort, moort, moort.

d'Onbermhertige.
Brant, brant, brant, brant, brant.

Gierich.
Voort, voort, voort, voort, voort.

D'onbermh.

Moort, moort, moort, moort, moort.

Giericheyt.
Coort, coort, coort, coort, coort.

D'onbermh.
Bant, bant, bant, bant, bant,

Gierich.
Moort, moort, moort, moort, moort.

D'onbermh.
Brant, brant, brant, brant, brant.

Gierich.
Hy is inden Hellen tant,, daer hy eeuvvich moet blyven:
Soo sullen zy varen die ons raet bedryven.
Mijn ijsde doen ick den duyvel hoorde grauvven.

D'onberm.
By loo hoe greep hy hem met zijn clauvven:
Gans vvolff ick ijse vvel van alsulcke ghesellen.

Gierich.
Neeve, laet vvy ons leeven vvat beeter aen-stellen,
Dat *Legio* ons oock niet en comt bespien

D'onbermh.
Neeve, 'tquam door u dat sulck ginck gheschien,
Soo ginck ghy u bien,, daer leyt al u goetharticheyt.

Gierich.
Oock vvast door u onbermherticheyt
daer ghy hem soo in 'thart had me beseten:
Daerom moet ghy vverden over al verbeten,
'tVVert u vervveten,, dat ghy hem hebt verleyt.

D'onbermhertige.
Hola, dat is me vvat, 'tquam meest door u giericheyt
dat hy niemant geen Aelmisse vvilde delen:
Soo cryghen zy sulcken loon die daer in vervelen,
Die duyvel gaet met haer soo speelen t'allen ty.

Giericheyt.
VVel vvat most hy dan ghedaen hebben, segget my

souden Veel menschen by Christum comen raecken?

D'onbermh.

Maer hy most u en my eerst hebben gaen versaecken,
En hadden den Armen ghegeven, ghelooft dat vry.

Gierich.
VVel, vvaer soude ment nu best besteden?

d'Onbermhertighe.
Maer aen veel Armen, ofte hier in de Lotery,
Daer toe dient immers beter het gelt
dan dat het op groot vvoecker vvert bestelt,
Ghelijck aen Lombaerden, die daer nae verlanghen,
Sulcke vvensch ick hooft-somme noch renten t'ontfanghen,
Maer schandelijck verlies, end' aen een groot ghequel.

Gierichеyt.
'tIs seecker vvaer, daer segdy vvel,
'tVVaer doch beter dat zy't inde Lotery vvilde legghen.

d'Onberm.
Neen, zy vvillen niet: vvant zy meest altijt segghen,
Leg ick veel in, ick ben doch veel quijt,
Ick heb noyt prijs ghehadt t'eenigher tijt,
Dus ick mijt,, en laet dat staen.

Gierich.
Ich hoor vvel zoo ist al om den Armen niet ghedaen
dat sy doen ick en can't niet svvyghen.

D'onbermh.
Neen, elck doetet slechts om den hoochsten prijs te cryghen:
Dat dat niet vvas (ghelijck se oock daer aff rommen,)
Op de helft sou daer soo veel in de Lotery niet commen.
Dus ist al om den hooghste prijs te doen.

Gierich.
'tVVaer beeter datse haer ginghen spoen
dat zy milt gaven, en dencken siet
ick geef den Armen, en anders niet,
Daer ick hier nae loon aff zal cryghen te deeghen.

D'onbermh.
Ghelijck ghy hier oock ghesien hebt, dus laet u bevveghen,
VVeest hier toe genegen, so suldy met hem in zijn rijcke gaen.

Gierich.

VVel scheyden vvy, niemant sal hem nu niet lang beraen,
Caritaten te doen en mildelijck te gheven.

d'Onbarmhertighe.
Tast vry diep inde beurs, jemant mochter noch van leven,
Lieve mannen het mocht u commen noch dan thuys.

Giericheyt.
'Tis voor d'armen die God sal schicken in't man huys,
Aen vvelcke hy van u vvil hebben charitaten.

d'Onbarmhertighe.
Och doe u milde hant open, 'tsal u vveder baten,
Als ghy mocht commen in armoets benouvven.

Giericheyt.
Laet de liefde Gods in u niet vercouvven.
Hier mede oorloff ons spel is ghedaen.

d'Onbarmhertighe.
Soo suldy met d'Engelen by Christum u loon ontfaen,
'Tis *Wt liefd' bestaen*,, doet oock soo meede,
Door aelmissen crijchtmen inde Hemelen steede.

VVt liefd' bestaen.

Refereyn.

O onsalighe werelt, hoe gady dus doolen,
Hoe wandelt ghy verkeert de oprecht paden,
Hoe wijct ghy van die, hoe lecht ghy verschoolen,
Hoe vertreet ghy u salicheyt door u boose daden,
O aertsche wormen, wie heeft u gaen raden?
S'werelts rijcdom, looflijc by u te vermeeren,
Dien by u te houden, en noch meer te laden,
[+]Hoort ghy Christi woorden niet, moghen u die niet leeren?
Doen hy van ons scheyden, en voor al ginc begeeren **[+]Mat.25.**
vlytelijck uwen armen broeder te versoeten
met aelmisse te doen, daer meed' tot hem keeren,
Hebdy Christum lief soo laet u dat ontmoeten,
Houdy hem voor 'thooft, soo voldoet dan u boeten
aenden Armen, t'welc aen ons wert ghebeden,
Laet den Mammon in u herten soo niet wroeten,
Op dat wy 'tsien moghen, ende alle menschen meden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

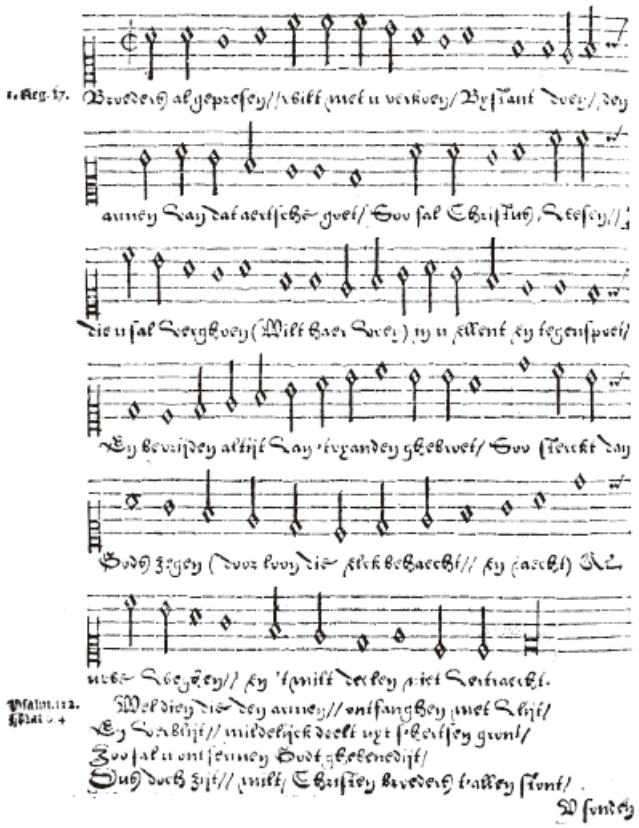
Hoe veel menschen zijnder die Christum beminnen
metten Priester ende Levijt die altijt bidden en lesen,
Doch weynich bystant salmen by haer vinnen,
Als bleec aen die van Ierus'lem, op Iericho most wesen,
Is ghevallen onder den moorders, die God niet vreesen,
Trocken uyt zij clederen, gaven hem 'tlijf vol wonden,
Doen sy hem saghen soo desolaet in desen
totter doot toe ghequetst, berooft, soo zijn sy op die stonden
hem voorby gegaen, gheen bystant wert by heur ghevonden
[+]Maer een Samaritaen die ging hem ontfermen,
Spranck van zijn beest, die heeft hem verbonden, **[+]Mat.12.43**
Gaff hem olie en wijn, en wilde hem dus beschermen,
Doen betoonde hy hier zijn lieft totten armen,
Laet de liefde in u oock alsoe treden
als desen Samaritaen, wat baet an'dre termen
off veel Schriftuers verhaelt? maer doet als dees deden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Toont dan u liefde, hebdy Christum lieff
mettet Weeuken, de welcke hadde ingheleyt
twee myten, in Gods kist, tot des armen gherieff,
Waer van Christus heerlick haer faem uytspreyt:
Dese weduwe die dit doet (alsoo hy seyt)
Die heeft het meesten alhier ghegheven,
Want dat zy dit dee' was haer mildicheyt,
Ende quam van haer nootdruft, daer zy most af leven,
Oock haer heele voetsel daer beneven:
Iae al wat zy hadde was daer ghebrocht,
Waer van zy boven alle rijcken werde verheven,
Die haer overschodt deelden, nae dat zijt hadden gedocht,
Maer aen gheen oprechte liefde waren zy gheknocht,
Hoe wel zy daer in bruycten goede zeden:
Maer de liefd' was in haer soe niet ghewrocht
ghelijck in dees wedue, die Christus soe gaet verbreden,
Lieft ghy Christum het hooft, zoe troost dan oock zijn leden.

Prince.
Elck doe doch caritaet, en u milde hant open,
Dat ghy Christelijcke broeders sijt in't beiaghen,
Mildelick wilt wesen voor die zijn versopen,
Hier voor 'tOude man-huys, daer men suchten en claghen,
legt doch vrielick in, dattet Godt mach behagen:
Misschien oft jemant hier noch selfs mocht verteren,
Dus ontfermt u, wilt u niet versaghen
In bermherticheyt te doen, wilt u vlytich weren:
Ghelijck den Samaritaen, diet hem ginck deren,
En in't gheven wilt oock van ghelijck doen,
Als 'tWeeuken deed', wilt u soo regeren,
Dus leght mildelick in, dat den armen mach voen,
Want 'tis Goods kist, wilt u hier nae spoen:
Dus niet saligher en moecht ghy' tbesteden
u offerhanden, die u zullen van d'Hels pijn behoen,
Toont u doch dan vlytich, soe raect ghy in vreden,
Lieft ghy Christum het hooft, zoe troost dan oock zijn leden.

Liedeken.

Op de wijse: *Syon uytverkoren vvilt nu ontvvaecken.*

[+]Broeders al gepresen // wilt met u verkoen,
Bystant doen // den armen vray dat aertsche goet, [+]1. Reg.17.
Soo sal Christus, wesen // die u sal verghoen
(Wilt haer voen) in u ellent en tegenspoet,
En bevrijden altijt van 'tvyanden ghebroet,
Soo sterckt dan Gods zegen (door loon die elck behaecht // en raeckt)
Al uwe weyden // en 'tmilt deelen niet vertraecht.

[+]Wel dien die den armen // ontfanghen met vlijt,
[+]En verblijt // mildelijck deel uyt s' hertsen gront, [+]**Psalm.112.**
Soo sal u ontfermen Godt ghebenedijt, [+]**Mat.6.4.**
Dus doch zijt // milt, Christen broeders t' allen stont,

V sonden al hy u vergheeft, zijt dit oorkont,
'tSal God niet vergeten // mer van hem zijn gesint // bemint
Mocht dit te recht weten // als, een moeder haer kint

Wilt den armen gheven // van u aertsche schadt[+]
Want soo wat // ghy doet 'tgheschiet in Christi naem: [+]**Acto 9.36**
Onsen Heer verheven // gheeft u vol u vadt,
In Dorp, Stadt, deelt dan mildich sonder blaem,
veriaecht giericheyt soo vercrijcht ghy d'eeuwighe faem,[+]
S*Soo sal u licht vene / eeuwich opgaen // en staen* [+]**1.Cor.6.4.10.**
Als d'Hemelsch stene // want ghy doet Godts vermaen.

Goods troost overvloedich // sal beloonen ient,
Sonder ent // onse wercken vroech en spade,[+]
Ent wilt seer goedich, den armen ontrent[+] [+]**Mat.10.42**
Zijn u went // tot hun, betrout Goods ghenade,[+] [+]**2.Cor.8.4.**
Op dat Christus ons van 'tHelsche Serpent ontlade, [+]**1.Cor.9.**
Soo blijven veel sonden // daer mede wy zijn bevlect // bedect,
Dies 'tghemeen stonden // 'thert vanden armen trect.

Prince.
Nu oorlof al ghelijck // Eedel Princieren
Regieren // doch u leven wilt te recht,
Sneeft niet doort aertsche rijck // zijt goedertieren,
Wilt vieren // Christum, haet giericheyts ghevecht,
Sulcx wert VVt liefd' bestaen*, u misdaden hy slecht,*
Tot God neemt uwen keer // en bemint Christum reyn, alleyn
Geeft milt den armen teer // dus volcht hem groot en cleyn.

VVt liefd' bestaen.

[Het Galis-blomken van Haestrecht]

Haerlem tot die van Haestrecht

PAulus Emilius Roomsch Hooftman*n* hebbe*n*de als de*n* vrome*n*
Den Coninck *Perseus* gevanghen en zijn lant becracht,
Des hy als cloec verwinner sijn inco*m*ste de binne*n* Rome*n*
Heerlijck inrijdende met grooten lof, pomp en pracht.
Hoe feestelijck hy wert ghetoeft en op't Capitolium gebracht:
Hoe blijd'lijck ghewelcomst, soo tuycht doch mijn gheweten,
Dat met gheen minder begeert ick u comst heb verwacht:
En dies immers soo welcom sijt, door jonst onghemeten,
O *Galis-blomken* die *uyt liefde versocht*, u wel hebt gequete*n*.

Antwoordt.

*W*y dancken u seer lof-trouwe *Pellicanisten*,
Vande eerlijcke reverentie die ghy ons aendoet,
Ende dat door liefde, die noyt de rechte baen miste*n*,
Bewesen natuerlijck aenden *Pellicaen* soet,
En noch claerder in Christo, wiens ghestorte bloet
Sijn ledekens verstijft, wie sou willen wijcken?
'tGalis-blomken wenst, uwer eeren Stadts voorspoet,
Ende 'tlangduerich welvaren uwer trafijcken:
Want 'tis *uyt liefden versocht,* dat *Trou moet blijcken*.

t.o.Tt3v

deuchdlicke mensche, bermhertigheit, liefde, goede Noncientie, willich om sterven, themels verbliden, Afionstich quaet, Giericheit, Spitige daet, Vroegende Conscientie, Doodelick verschricken, Helsche liden.

Het Galis-blomken van Haestrecht.

Haestrecht, VVyt Liefden Versoct.

Presentatie.

Ionste wilt aensien die is *VVt liefd' versocht*,
Van *'tGalis-bloemken* uyt Haestrechtsche landouwe,
Dit memoriael dat t'uwer eeren is mede ghebrocht,
Rhetorica neemt dancklijck, Constrijcke vrouwe
Ons Blasoen onconstich, dan doorsiet het nouwe,
Laet jonst door gonst voor const gheen oordeel strijcken,
'Twelck wy niet en vreesen, want by u *Blijckt trouvve,*
Ghy *Speel-corenken* die wy weynich verrijcken:
Onse cleyne macht *Versocht lieft* daer *Trou moet blijcken*.

Rhetorica tot *'tGalis-blomke*n Eyschende des Intredes verclaringhe.

SO groot'lijcx 'tverwijt der ghedaen weldaet is te versmaden,
So prijslijck is danckbaerheyt der ontfangen weldade*n*
Den wijsen is danckbaer, d'wijl de wijsheyt belijt,
Dat weldaets ghedenckenis (na Charites toeraden)
niet hoort out te worden, maer jeuchdich te blijven altijt,
Dit schijnt van u wel aeng'merckt met doorsichtighe vlijt:
En *uyt liefden versocht* o *Galis-bloemkens* const vroet!
Dies ghy my meer dan hert'lijck welghecomen sijt:
Vaert voorts dan, acht gheen berisp, maer peyst in u gemoet
'tBerispen lichter valt, dan wel verbet'ren doet.

Balade op den Intrede.

God wiens hooghen naem wy met eerbiedinghe aenvaerden,
Die inde beginne gheschapen heeft den schoot der Aerden:
Schiep daer nae den Mensche nae zynen beelde,
Rechtveerdich in kennisse zyner heylicheyt volwaarden:
En om dat de mensch inde deucht soude volhaerden,
stelde haer in Eden, 'tParadys van weelde,
Maer 'tAfjonstich quaet, *die dese deught verveelde,*
Heeft dese weldaet met quade ooghen aen-ghesien,
Alle dynck omroeyende, (alzoo Sathans rolle speelde:)
'tWelck den Lepel af-beelt, ende ons doet bedien,
Die quade ooghen niet achtende, (die zy behooren te vlien.)
Want beter waer't (vermaent ons Christus de Heere)
dat ons met een ooghe salicheyt mocht gheschien,
Dan met twee gheworpen te worden inden Helsche verseere.
Want 'tmeeste quaet inde VVeerelt is een valsche leere.

Daer nae terstont siet comt Giericheyt *ten voorschyne,*
Met deelinghe der goeden, dats uwe dats myne:
'tWelck Nemroth eerst began door schryckelyck ghewelt,
Inder rechter handt hebbende (alzoo't hier blyct ten syne)
Den onvruchtbaren Vygh-boom met dees doctryne
onnut, in d'ander hant een stock-bors, waer doormen voorstelt
giericheyt, deur begeerte van goet ende gelt,
Waer door menich Godt ende Contientie verraden.
Spitighe-daet (die den Davidt in honghers noot quelt,
Bewesen door Nahal spytich, vol onghenaden)
met een valsche waegh verspyende weldaden,
Inde ander hant een facxken (noeijt felder ontsprynghen)
met kaf voor koorne, segghende met versmaden:
Comt, op dat wy den arm voor gelt, (siet dit bedwynghen,)
Den nootdruftighen voor tvvee schoen onder ons brynghen.

Dit Verschrickelyck quaet *(nochtans weynich mensch beweent)*

*synde in gieriche*yt, *door* Spitighe-daet *versteent:*
Niet achtende Contientie, die haer knaghende wroecht,
Hebbende in d'een hant een hart, daer mede wort ghemeent
den onsterffelycken worm, die gheen quaet en verkleent,
Beduydende 'tverschricken des doots onghenoecht:
'tWelc aen vluchtende Kain werde toe-ghevoecht,
Hebbende altyt voor ooghen den dootlycken schicht,
Midts 't erloopen destyts, 'twelc 'therte door-ploecht.
Van Coninc Balthusar ter weghe ghevonden te licht,
Soo mene mene tekel Godt handt hem onderricht
den bevintlycken onderganc in volghenden tyden,
Als men voor ooghen siet door personeringhe ghedicht,
Duysternis, onblusschelyc vier, (ellendich bestryden,)
Gheen schrickelycker torment dan dat Helsche lyden.

Maer 'tGoddelyc vermoghen door medelydende cracht
heeft 'tverlooren leven den mensch wederom ghebracht
(te weten) in Christo, daer alle deucht uyt-vloeyt,
Ende dit door't gheloove inder menschen herten ghewracht,
Door welcke ghenade den mensch dancbaer bedacht
een beginsel crycht, ende in Deuchden groet,
Soo dat hy hem voorder inden gheloove spoeyt
tot de liefde Godts, ende den naesten verleghen.
Steect de slincker hant uyt, dats mildicheyt onvernoeyt.
*Daer nae volght Barmhertic*heyt *met troostelyc beweghen,*
Verbint den Samartiaen half doot ghesleghen:
'tWelc de Rosse af beelt, (soo ons Lucas verhaelt)
Gheeft den Waert twee penninghen (o deuchdelyc pleghen,)
*Waer by barmhertic*heyt *te recht wort af-ghemaelt.*
VVat salmen meer heyschen daer't al is betaelt?

Voorder sietmen hier deuchdelyc uyt spruyten
die dadelycke Liefde *en haer cracht en virtuyten,*
Versadende den nootdruftigen, wats hem behoeft:
Laeft oock den dorstigen (O treffelyc besluyten,)
Sonder aensien der persoonen van binnen of buyten,

En' dat oock met viericheyt, die nemmermeer vertoeft,
(Soo 'tvierich hert uytwyst,) en is brandende door groeft:
Inder slyncker hant houdende, (soo't hier blyct ter stede.)
Daer aen volght Goede Contientie, *die niet bedroeft:*
Inder rechter hant een open boecxken, ghenaemt Vrede:
In d'ander hant 'tghesloten boec, 'theeft syn beduytsel mede
op het Evangelium om singhen met reverentie,
Een duysent ghetuyghe van deuchdelycker zede.
Wel hem die bevonden wort in sulcken intentie:
Gheen grooter goet dan een gheruste Contientie.

Volght voort (begheerte nae 'sHemels beerven)
een Man, ghenaemt Goetvvillich om sterven,
Hebbende liefde gheoeffent met deuchdelyc opset,
Wenscht d'ontbindinghe syns Lichaems te verwerven,
Om met Christo te syn, (O noyt soeter conserven,)
Die hy in de rechter hant heeft, en meest op let.
In d'ander hant een Tafel, Moyses beschreven Wet,
Daer van byde vervullinghe in Christo heeft ontfaen:
't Welck Christus aen den Cruys stervende, hem comt te bet,
Roepende: O Vader siet, het is nu al vol-daen.
Simeon dit in siende, seyde: Nu laet ghy Heere gaen
uwen knecht in vrede. Wie sou nu willen wycken
die 'tHemelsche verblyden met sanck siet comen aen.
Spelende looft den Heere met acoort der Musycken.
Gheen meerder Liefde versocht, *dan daer* Trou moet blycken.

VVt liefden versocht.

Wert ryck in Godt.

Spel van sinnen.

Personagien.

Arm.	{ *Twee oude Mannen.*
Oudt.	{
Schriftuerlyck rapoort.	{*Twee mans als gheleerde.*
Troostelyck confoort,	{
Deuchdelyck mensche.	*Een Man*
Liefde.	*Een Vrouwe*
Barmhertichеyt.	*Een Man.*
Afjonstich quaet.	{*Twee Sinnekens.*
Spitighe daet.	{
Ryck.	{*Een Man.*
Vreck.	{*Zijn Wijf.*
Christus	
Twee Enghelen.	*Stomme Personagien: d'een een sweert inde handt, d ander eenen groenen tack.*

Arm ende Oudt buyten.

Arm spreeckt.
Adam, Adam, vvat hebt ghy bedreven,, och?

Oudt.
Eva, Eva, vvaerom hebt ghy ghehoor ghegeven,, doch
dat listich serpent, loghenachtich vol nyt,, siet?

Arm.
Adam, Adam haet ghy volstandich ghebleven,, toch,
Ghehoorsaem in't leven uvven Schepper altyt,, siet.

Oudt.
Maer neen ghy: dies syn vvy (eylaes) onvryt,, siet
den beelde Godts, nae ziel ende lichame,, nu
een behuysinghe Sathans, nu sonder respyt,, siet
bevindende vreese, ellent en blame,, nu,
Naecktheyt, smerte: dies ick my schame, nu,
VVaer sal ick troost vinden om ons vercoelen by?

Arm.
Al vvat vvy voort baren is onbequaeme,, nu
tot eenich goet, dats door 'tsondich invvoelen,, ghy,
'tGheheele menschelyck gheslacht moet dit ghevoelen,, vry,
Oock selfs de kinderkens inde gheboort',, eerst
sy crytende beven, door 'smoeders uytspoelen,, sy
ghevoelende de coruptie van haer liedersoort',, meest.

Oudt.
Gaende den breeden vvegh, als die gheen vvye poort,, vreest,
Nae dat nutuere begheert, gaet valschelycke lust,, uyt,
Isser noch vvat over dat tot 'smenschen confoort,, teest,
Dat vvort terstont door boose seden gheblust,, uyt,
Soo compt d'ellendighe mensch nemmermeer gherust,, uyt,
Van hem selven anders niet dan ydelen stanck,, fel,
Ende vol onreynicheyt, dat vaerter onghesust,, uyt.
Een vvorm, en gheen mensch (dit Iob ontspranck,, vvel)
uyt onreynen sade gheboren, voorvvaer een cranck,, spel.

Arm.
Tot boosheyt gheneycht. bequaem om derven 'tgoet,
Daer door vvy steven dickvvils teghen danck,, snel.
Doch de levende vveet dat hy sterven,, moet,
(Soo Eclesiasticus, Salomon, vervverven,, doet.)
VVant sterven (eylaes) ghemeene seden,, sijn,
Hebbende hier in't leven gheen blyvende erven,, soet:
Siet! den eenen sterft morghen, den anderen lijt heden,, pijn.

Oudt.
O vvel hem die haren tyt deuchdelyck besteden,, fijn,
Ende leven als die tot sterven bereijt,, is.
De vvyl den tyt cort is, ende vol van onvreden,, dijn.
VVant ghelyck de Son op-staet ('tvvelck met bescheijt,, is)
niet op en hout, voor datse onder gheleijt,, is:
Alsoo gaetet met den menichen kinderen hier.
Ghelyck in Iob (Capittel seven en neghen) gheseijt,, is:
Onse daghen sijn cort ende vol van dangier,
Ghelyck een daechs huerlynckx daghen schier:
Iae snelder dan een looper vaert de mensche henen

Arm.
Ghelijck een stroom of vvtvloeyende revier,
Of als een schaduvve, die terstont is verdvvenen,
Nu mach ick hier vvat op mijn krucxken leenen,
VVant van stane vvorden mijn leden vermoeyt eylaes.

Oudt.
O ellendich mensch diens gheboorte is crochen stenen,
Diens leven miserie alduer is bynaes,
Diens sterven benautheyt, en dan een vvormen aes,
'tLichaem een stanck met fel verschrommen.

Schriftuerlyck rapoort, en Troostelyck confoort buyten.

Arm spreeckt.
Mijn hert vergrout door Schriftuer ten is gheen gheraes,
O ancxstighe noot vvat sal ons noch overcommen

Schriftuerlyck rapoort.
VVat zijn de redenen die ghy gaet over sommen;
O arm en oudt vvilt die toch 'tonsvvaert vvenden,

Oudt.
VVy overlegghen t'samen doch sonder verblommen,
die conditie ende stat vant 'tsmenschen elenden,
Hoe de mensche begint, ende vveder moet enden,
Ey vvat corter leven, soo Schriftuer ons ontbint,
Anders niet vervvachtende dan des doots amenden,
Ten lesten van slanghen ende vvormen noch vvorden verslint.

Schriftuerlyck rapoort.
'tIs vvarachtich datmen dus gheschreven vint,
De mensch van eender vrouvve ghebooren leeft
enen corten tijt, die als een blom begint
op te gaen, maer afvallende sy terstont begheeft
haer plaetse, als die gheen sekerheyt en heeft,
Ghelijck een schaduvve, die onbestandich vlucht,
Soo is mede de mensch hoe hooch hy hier oock svveeft,
Iae al vvaer hy oock verheven tot aen de lucht.

Troostelyck confoort.
Mensch vvaerom ist dat ghy soo seer versucht,

Vreest ghy den doot, of eenich ander verstranghen,
Siet sy brenght u voort een schoone vrucht,
Die nae dit leven, in 'tander staet te ontfanghen,
VVat is dit leven anders, dan met druck behanghen,
'tVVelck oock seer cort, ende onlanghe gheduert,
'tGoet vvillende, can niet door 'tveeschelijck pranghen,
Of nu dit goetvvillen, van duysent een ghebuert,
En om 'tverlaten deses levens, och niet en truert,
VVant een boose saet, daer onder is ghesaeyt,
VVelcke boose vruchten den mensche bekuert,
VVaer van hy in't eynde het verderven maeyt.

Schriftuerlyck rapoort.
Ghy voelt by u selven, hoe verkeert, verdraeyt,
Hoe onrustich, hoe onvry van gheschille,
Hoe becommert, hoe belast in't leven ontpaeyt,
Al hadden vvy oock al de vvysheyt eender Sibille.

Oudt.
Godt heeft den macht, och hadick den vrijen vville
om 'tgoet te doen, in dit leven end 'tquaet te haten.

Schriftuerlyck rapoort.
Hoort vvat Godt in u spreect, svvijcht ghy stille,
Godt sal in u vvercken, tot uvver baten
'tVVillen, ende 'tvolbrenghen niet achter laten
nae zijn behaghen, dus 'tgheloove ghy daer in sedt.

Troostelyc confoort.
VVant dits 'tleven van Godts ghetrouvve ondersaten,
Die Godt 'tvverck in haer noeyt hebben beledt,
VVant alle goede gaven ontfanght men door 'tghebedt
inder stilheyt principaellijck van Godt ghevvrocht.

Schriftuerlyck rapoort.
VVat de mensch vvt hem selven vverckt is onreyn besmedt,
Onrechtveerdich, hoe schoon schynende ontknocht,
VVant al vvat door den Gheest in ons nieren is ghebrocht
is sonde, 'tmach voor Godts oordeel niet bestaen,
Daerom moet de mensch, dan anders vvesen bedacht
Soo hy vvil gherechtveerdicht vvt den tempel gaen.

Arm.
VVel vvat rechtveerdicheyt (doet ons voorder vermaen)
behoeven vvy dan, eer ick de ander af-sloove?

Schriftuerlyck rapoort.
Beter dan de Phariseeusche, dus merckt reden aen:
D'een comt door 'tvverck, d'ander door 'tgheloove.
Dit vveet ick, dat Godt van syn eer beroove
als ick de salicheyt stel in myn vvercken:
Met dese rechtveerdicheyt ick den mensche verdoove,
Die rechtveerdighe Godt en vviltse sien of mercken.

Arm.
VVat rechtveerdicheyt can ons dan stercken
als vvy benout comen inden uytersten noot?

Troostelyck confoort.
Siet! dits 'tgheloove der heylighen kercken,
Dat vvy gherechtveerdicht syn in Christi doot,
Niet door ons, (merckt dit troostelyck exploot:)
VVant daer toe is die sterre Iacobs gheopenbaert,
En die Sonne in gherechticheyt ons verschenen bloot:
Dits den offer vet in Moyses vvet verclaert:
Dits 'tvergoten bloet dat die contientie bevvaert
van doot'lycke vvercken, ende onreynicheden,
Om Godt te dienen, die ons niet besvvaert
met nieu insettinghen van menschelycke seden.
Dese heeft alleen 'tSerpents hooft vertreden:
'tHantschrift teghens ons verschuert, en voort-ghebracht,
Aen 'tCruyce ghehecht, (daer hy aen heeft gheleden,)
Den Vyant vervvonnen, den Duyvel berooft syn macht.

Schriftuerlyck rapoort.
VVet en verdoemenisse blyven door desen versmacht.
O Doot uvven prickel is nu verdreven:
O Helle vvaer is uvve fictorie en kracht?
Godt danck, d'overvvinninghe is ons ghegheven.

Troostelyck confoort.
Siet, die moet uvven troost syn in sterven en leven,
Soo-men u corts schriftuerlyck bebriefde.

Oudt.
VVy dancken u beminde vrienden verheven,
Die ons in dese soo troostelijck gheriefde:
En segt ons voor d'oorsaeck (oft eymant beliefde)
van dese ghenade en overvloeyende vadt.

Troostelyc confoort.
De moverende cause is de Godtlycke liefde,
Die ons in Christo soo lief heeft ghehadt,
Die ons ghegeven heeft synen Soon den dieren schadt,
Op dat een yeghelyck, (die ghelooft princepalich)
niet en verderve, maer die salighe stadt
beerve. Dus niemant blyve in desen dralich.

Arm.
Al vvel gheleeft, vverden vvy behouvven en salich,
Op Christo alleene dan al onse hoope staet.

Schriftuerlyck rapoort.
Hy is dat onbesmette Lammeken, nederdalich
om ons te verheffen: siet, in dese daet
hy die ryck vvas, vverde arm en desolaet
om ons ryck te maecken ten eeuvvighen termyne.
Die met ootmoedigher herten dan tot hem gaet
gheniet dese verdiensten, soo al vvaren sy syne.
Den barmhertighen Samaritaen is hy ten fyne,
Die door vverckinghe synder ghenaden meest
gheholpen heeft, 'tvvelck cracht is en medecyne:
Aen den Cruyce roepende dootlyck bevreest,
O Vader, in uvven handen bevele ick mynen gheest.
Betalende soo de schulden, by ons ghemaeckt.

Oudt.
Lof Christus ghebenedyt, die onse smerten gheneest,
Ende ons nu met barmherticheden ghenaeckt,
Die in hem gheloovende, hem selven versaeckt,
Die vvort in eeuvvicheyt ghetroost met desen.

Arm.
Isser noch meer troost (vvant 'thert vierich haeckt)
in Christo? verclaertet ons vrienden ghepresen.

Troostelyck confoort.
Iaet, vvant Christus alleen moet uvve toevlucht vvesen,
Bevvysende 'tselve door een vast vertrouvven,
Compt die beladen zijt, tot my om dijn ghenesen,
Ick sal u verquicken, O troostelijck ontvouvven,
tot hem te gaen, vvie sou nu verflouvven,
VVant alle volle ghenoechsaemheyt van hem in ons synckt,
Hy is dat Hemelsche Mannaedt met erknouvven,
V en sal niet hongheren, nae desen ghedynckt,
Hy is die den dorstighen 'tlevende vvater schynckt,
Die daer van drynckende, dorstet nemmermeer,
Alleen 'tgheloove ist, dat daer van edt ende drynckt,
'tVVelck tot Christum vlucht beladen zijnde seer.

Schriftuerlyck rapoort.
Hy is oock uvve middelaer, al zijt ghy svvack en teer,
Tusschen Godt, ende de menschen vvel vvijs beraden,
Die u vereenicht met Godt, in eeuvvicheyt een Heer,
Tot den Vader, door hem compt vry onbeladen,
uvve schult is betaelt, Alleen door ghenaden,
uvve rechtveerdicheyt is in zijn verdienst gheleghen,
De vvelcke ontfanght, de mens bedruckt beladen
Door 'tgheloove, int gheloove, gheloovich bedeghen,
Als 'tblyckt aen Abraham, die door 'tGoddelijck bevveghen,
de rechtveerdicheyt ontfynck, eerst maer in figuere
in Isaack, hoe vvel dat Godt desen seghen
vvt stelde, langhe tijt, tot op een ander huere,
Te vveeten in Christo, de nieuvve creatuere,
Die u van onrechtveerdicheyt, alleen ontlast
door't vastelijck hopen op desen ancker puere,
VVaer in uvve salicheyt is seker en vast.

Troostelyc confoort.
Dus mensche al vvort 'tgheloove somtijts aenghetast
Deur vvanhope, gheeft den moet niet verlooren,
Zijt ghevvortel in Christo, inder Liefden vvast
tot een mannelijck ouderdom reyn vvtvercooren,
Op dat ghy inden gheest vort vveder gheboren,

Een nieuvve creatuere in't gheloove ghesont,
Bequaem te ontfanghen, u toe ghesvvooren
den eedt, ghegaen vvt Godts ghebenedyde mont
'tVVelck is Christus, de vervullinghe van dit verbont,
Dat verseghelt vvort, inder Contientie net,
Van zijn volck vercooren, voor 'tsvveerelts gront,
Nu vvederom vernieut, door de invvendighe vvet
in den Gheest ghegheven met een beter opset,
Niet nae de voorgaende, daer d'oude t'onder bleven,
Maer dees vvet Christi daermen principalijck op let,
VVort door den vingher Godts, inder herten gheschreven
der gheloovighen, ende dan noch daer beneven
inden bloede Christi, door de Sacramenten
verseghelt ende versekert hier in dit leven
door den Gheest des gheloofs, niet om verjenten.

Schriftuerlyck rapoort.
Dus Arm en Oudt dees deucht vvilt int herte prenten,
VVant 'tis eenen troost, tot uvver sielen verstercken,
teghens 'tvleesch becommeren, ende accidenten
die de menschen toevallen, in 'svveerelts percken,
maer bethoont gheloove, door goede vvercken,
Ende niet men den naem alleen, vvaer voor is de duchten,
Die niemant helpen can, sy zijn Leeck of Clercken.
VVant van onse verkiesinghe zijn dit de vruchten,
Nu t'gheloof sonder vvercken, zijn dootlijcke luchten,
Verderven de mensch binnen en buyten:
Maer 'tvvarachtich gheloof, ten zijn gheen cluchten,
Heeft een cracht in hem, ende vertuyten,
VVant 'tis een fonteyn, daer voort uyt spruyten
alle deuchden, die ghy oock bevvijsen sult.
als deucht, vvetenschap matich te ontsluyten,
Godtvruchtich, lidtsaem, ende patientich ghedult,
Broederlijcke vriendelijckheyt, Liefde onschult,
VVesende van volcomentheyt den rechten bant,
Daer mede men de gheheele tafel des vvets vervult,
Als vvercken door den Gheest in't hert gheplant.

Arm.
Nu crych ick van uvver leere eerst 'trecht verstant:
Ick hoor' vvel Christus is der troosteloosen troost,
Die ons Godt de Vader uyt ghenaden sant
tot een Heylant voor allen van vvest en oost.

Oudt.
Och vrienden, vvaert ghy lieden noch vvat verpoost,
Op dat ghestilt vverde onsen anckxt en claghe,
Den armen mensch (eylaes) vvert soo haest verschalct verloost:
Of ick u lieden voortaen niet meer en saghe,
Opent ons 'tverstant van eender vraghe,
VVat Davidt daer mede te meynen plach
daer hy seyt: 'tis nu vvel een groote plaghe
dat hy den rechtveerdighen noeyt verlaten en sach,
Noch haer zaet bedelen. (O troostelyck ghevvach,)
Den sin van desen vvild' ick van u vvel ervaren.

Troostelyc confoort.
Ghy vvilt segghen, of een Christen niet bidden en mach:
Want Davidt brenght voort dit verclaren,
Ick vvas een jonck, en ben nu oudt van jaren,
Ende en sach den rechtveerdighen verlaten noijt,
Noch haer zaet broot bidden met besvvaren,
Bedelende by der straten arm ende beroeijt:
('tIs vvaer) in synen tyt en vvas niemant soo verstroeijt;
Maer het is nu anders (niet en murmureert:)
VVant de rechtveerdighe hebben gheleden oeijt en oeijt
door tierannich ghevvelt, ende andersins ghetrybuleeet.
Daerom heeft ons Christus hoochlyck gherecomandeert
der Armen noot met een neerstich vermaen
die vvy altyt sullen hebben. Dus laet syn ghesesseert
uvven commer, ende vvilt ons vooder verslaen,
Isser noch yet op 'therte dat u mocht belaen,
VVy syn tot uvven dienst bereyt volveerdich:
Doch vvy hebben u met Troostlyck confoort voor-ghestaen,
Mits Schriftuerlyck rapoort: dus blyft toch volheerdich.

Arm.

Och vrienden bekent, vvy syn dan onvveerdich,
V lieder reden maeckt ons daer in bedroeft,
Seker aen den Majestraet te gaen seer expeerdich:
Och! oft quame dat ghy ons voor dien tyt begroeft.

Troostelyc.
VVaerom dat?

Arm.
Men vint menich afjonstich ende quaet gheboeft
die deuchden verspyen van goet-hertighe lien:
Nochtans den armen ouderdom veel troost behoeft,
VVanneer 'tnoodich onderhout haer mocht gheschien.

Troostelyc confoort.
VVy laten u hier blyven, vvy sullen verder sien
nae't goet-hertich believen onser Majestraten;
VVacht ons vveder met een troostelyck bedien:
VVy sullen doende syn, voor seecker t'uvver baten
sult meer versocht vvorden door caritaten.
Dus sit hier neder met Obedientie,[+]
Desen titel vvillen vvy by u lieden hier laten,
(Te vveten,) vvat vvy u bevelen, dits Reverentie,
Dat laten vvy u lieden hier, (namelyck) met patientie.

[+]**Twee stoelen, den eenen Obedienne den anderen ghenaemt Reveren*t*ie.**

Hier wert den Ouderdom soetelyc neder gheset, met patientie op de borst. D'ander twee binnen. De Sinnekens buyten, d'een Afjonstich quaet, d'ander Spitighe daet gheheeten.

Afjonstich quaet.	*Spitighe daet.*
Ach, ach, ach hier ben ick oock:	En soo ben ick mede.
Hier is vvonder te quicken.	VVat let u Cosyn?
Menighen armen voock.	Hout recht de snede.
Ach, ach, ach hier ben ick oock	En soo ben ick mede,
Ick sie op gaen den roock:	Van sulcker sede,
Men sal't soo beschicken.	Op een ander termyn
Ach, ach, ach, hier ben ick oock:	En soo ben ick mede.
Hier is vvonder te quicken.	VVat let u Cosyn?

Afjonstich quaet. Hoe staet hier en raest dit bekackte svvyn:

Alle mans ghepijn, is uvve spitighe daet. *Spitighe-daet.* Hey hoe comt ghy dus by, sy soo ten voorschijn, Ghy zijt heel fijn, vvillecom bruer Afjonstich quaet. *Afjonstich quaet.* VVy hebben malcanderen vonden, vvy sijn sack nae saet, 'tVVaer jammer, vvaren tvvee stallen met ons bescheten. *Spitighe daet.* Ick ben beter dan ghy, ende van meerderen staet, VVant het gaet, soot gaet groot is mijn vermeten. *Afjonstich quaet.* Daer ghy zijt ben ick selden vergheten, Of 'theeft my ghespeten, ende seer verdroten, Ick ben inden sin van veel menschen gheseten, Van haer vvillen en vveten ben ick gantsch doorgoten. *Spitighe-daet.* Dijn afjonstich quaet heeft menich goet herte verdroten, VVt den Duyvel ghesproten, ter vveerelt gheen quaet soo fel. *Afjonstich-quaet.* Dien vvy aenvallen vvort ghevanghen of gheschoten, Ick vveetse in te poten, mijn afjonstich opstel. *Spitighe daet.* En spitighe daet leeren sy dan seer vvel, Terstont gantsch rebel, sy dadelijck uyt breken, Ick maecktse opgheblasen, hoochmoedich en snel, Haer spitich gherel, en vvilt toch niemant versteken. *Afjonstich-quaet.* Men kent ons vvel, laet ons van vvat anders spreken, VVie heeft oeyt besvveken, siet onsen soeten aert, Maer coesijn vvat compt hier volcx by een ghestreken, In tvvee vveken, en sach ick soo veel Lien vergaert. *Spitighe-daet.* Hier sal rethorijcklijck vvorden verclaert, Die d'Arme liefdich troost, vvat loon de sulck vervvacht, En daer en boven sal mede vvorden gheopenbaert, Als oock vvat straffe fel, die troosteloos haer veracht.

Afjonstich-quaet. Daer moeten vvy by zijn, al te deghen bedacht, VVant vvy zijn mede 'tgheslacht om een rolle te spelen, VVy moeten vvacker aen gaen, ba by gantsch cracht, Op dat sy haer milde macht thoonen sonder vervelen. *Spitighe-daet.* Iae jae, maer vvat anders haer in de ooren quelen, Dat sy liever hebben inden sin ghespannen. *Afjonstich-quaet.* Sy souden den Armen, acht ick, liever bestelen, Dan vertroosten d'Arme desolate mannen. *Spitighe-daet.* Sy saghense liever uyt den lande verbannen, Van vrecker gheslachten en vveetmen te vermonden. *Afjonstich-quaet.* Sy zijn teghens natuer haer selfs tierannen, VVant sy haer lichamen noeyt deucht en jonden, Sy versparent veel liever voor catten en honden, Hoe souden sy dan den Arm deuchtsaem verstyven. *Spitighe-daet.* 'tIs ghenoech segh ick, van sulcx oorconden, In volghenden stonden sullen vvy ons motyven breeder uytlegghen, ende hoogher dryven. *Afjonstich-quaet.* VVie datter gaet vvy sullen altijts blyven,, vaert wel.[+]

[+]**Binnen.**

Deuchdelijcke mensch,, Liefde,, Barmhertigheyt,, alle drie buyten.

Deuchdelijcke Mensche. Compt ghy Liefde met barmherticheden, Laet ons eenmael gaen onder den menschen beneden, En sien hoet daer staet met onse natie. *Liefde.* Iae vvy compt laet ons gaen en dat met reden, Ende soo de menschen haeren tijt vvel besteden, Houden mijne reden, soo vinden sy gratie.

Barmhertícheyt. Soo blijven vvy by haer met plantinghe van vreden, Dus gaen ick mede met deuchdelijcke contemplatie, Ock vvaer nu soo vvijs, de menschelijcke generatie, Dat haer abitatie, voor ons vvare ghevvijt, Soo mochten vvy houden vriendelijcke conversatie, 'tGodtlijck overdincken, sou ons dan maken verblijt. *Liefde.* Och mensch ick sorch dat ghy ver' ontvveken zijt mijnen aert, die door Liefden 'tleven gheeft, 'tZy door de lust, der ooghen een begeerich apetijt en hoochmoet des vvandels daer meest elck mensch in leeft, Och vvist ghy hoe lief dat u de Liefde heeft, Ghy en sout my in u soo niet laten verkouvven. *Deuchdelijcke Mensche.* Het sal moghelijck beter zijn, niet te seer en sneeft, In sommighe plaetsen salmen ons vvel aenschouvven, Hoe souvven alle deuchden dus zijn verdouvven? Dus u lieden doch soo seer in desen niet en quelt, Siet eerst int leven van mans ende vrouvven vvie sy ghehoorsaem zijn, en dan met reden vertelt. *Barmhertícheyt.* Och neen vvant de vveerelt is gheheel int boose ghestelt, Die vvelcke vergaen moet met al haer lusten, Barmherticheyt sorch ick mede is te neder ghevelt, Door giericheyt quaet en fel van in-busten. *Liefde.* Laet ons voor gaen vvy en moghen niet rusten, Ende sien hoe ons 'tleven der menschen behaecht, VVie sit ginder 'tvvaer goet dat vvy vvat t'susten, Laet ons hier aenspreken, om reden ghevvaecht. *Deuchdelijcke Mensche.* Goeden dach vrienden, Och niet en versaecht, Hoe staet het leven? verclaert ons u saken. *Arm.* Ick danck u vrienden die my dus lieflick vraecht

na ons verlanghen in die vierich vvaken, VVy vervvachten hier tvvee lieden daer vvy nae haken, Den eenen is ghenaemt Schriftuerlijck rapoort, En den anderen is een man van soeter spraken, Sie hy is ghenaemt Troostelijck confoort. *Deuchdelijcke mensche.* Mijn lieve beminde die redens vvel aenhoort, VVy en zijn niet alleen ter vveerelt binnen, Onse broeders die doen hier ons lieflijck vvoort, Vant in noot leert men trouvve vrienden kinnen. *Liefde.* Maer vrienden goed, vvat hebben sy inde sinnen, Verclaert ons oorsaken, gheen tijt vergauvveloost, VVant vvy zijn de ghene die u beminnen, Moghen vvy niet vveten haer meeninghe en propoost? *Oudt.* Och sy hebben ons in Christo soo vvel ghetroost, Zijn leven en sterven in ons fonderende, Midts alle menschen van noort, vvest, suyt oft oost, Die in't cruyce Christi zijn glorierende, En noch voorder zijn sy solesterende voor ons desolate Arm ende Oudt, Een troostelijck confoort vvy vvaren begerende, VVaer in sy doende zijn om oorsaken menichfoudt. *Deuchdelijcke mensche.* Dat zijn boden die vvel moghen zijn betroudt, VVy vvillen mede dervvaerts tot deser daten, Och broeders in patientie u vvat houdt, VVy staen in kennisse uvver majestraten, Ons die sy beminnen en moghen sy niet haten, Dus besidt uvve silelen noch vvat in lidsaemheyt, VVant ons deuchdelijck ingheven sal niet zijn verlaten, Een stille ghemack sal u vverden bereyt, VVaer by stadts deuchden sullen vvorden bereyt tot meerder vvelvaert der ghemeenten preminentie, VVy comen haest vveer, blijft hier in u patientie.

Gaen de Sinnekens buyten, d'ander binnen comende.

Afjonstich-quaet.
Ik sou siet vvel uyt mijn vel springhen nu.

Spitighe-daet.
En van quaetheyt siet, soud ick splyten vvel.

Afjonstich-quaet.
VVie sach zijn leven elendigher dinghen nu,
Ick sou vvel siet uyt mijn vel springhen nu.

Spitighe-daet.
Maer soumen dan niet connen bedvvinghen nu
dees Redenrijckers, ick vvouse verbyten fel.

Afjonstich-quaet.
Ick sou siet vvel uyt mijn vel springen nu.

Spitighe-daet.
En van quaetheyt siet, soud ick splyten vvel.

Afjonstich-quaet.
VVat bringhen sy voor met al haer cryten el,
Anders dan splinter in ander liens ooghen sien.

Spitighe-daet.
En den balck met macht haer oock vervvyten snel,
In haer eyghen oogh nemmermeer van dien.

Afjonstich-quaet.
Iae dat gheloof ick, 'tghebreck van dese lien
die steken achter inde besaetse of sack,
VVant sy die saghen, sy soudense moghelijck vlien,
Of sy en lietent vvaert haer gheen onghemack.

Spitighe-daet
Ander liens ghebreken hebben sy inde ooghen strack,
VVant die vooren inde besaetse steken,
Daerom vinden sy op een ander soo menighen lack,
VVaer door sy voorby sien haer eyghen ghebreken.

Afjonstich-quaet.
D'een sal 'tquaet goet, en d'ander 'tgoet quaet spreken,
D'een prijst relegie, d'ander salse laken.

de Republijcke door haer schimpighe treken,
Connen elcken van sinne nemmermeer maken,
Sy bemoeyen haer in Gheestelijck en vveereltlijcke saken.
D'een of d'ander is selden van haren sin,
D'een moet in den hemel, en d'ander in d'helle blaken,
Versmadende hoovaerdie, dan dats niet te min.

Spitighe-daet.
Als oock die giericheyt, en schandelijck-ghevvin,
Gheleghen in elle, mate, vvaghe en ghevvichte,
Hoerderije, oncuysheyt, met ander vuyl ghespin,
VVort teghen danck dickmael in d'oore ghevlicht,
'tAfjonstich quaet menich in't herte ghesticht,
Brenghen sy mede voor met cleyn verjolysen.

Afjonstich-quaet.
En vvat in desen spele sal vvorden ghedicht,
Dat sal de Ackte alhier ghenoechsaem bevvysen,
O spitighe daet vvat naect u afgrysen,
Hoe heb ghy in't begin onse Vaders bedroghen,
In plaets dat sy haren Schepper souden prysen,
Hebt ghy haer spitich dese vveldaet ontoghen.

Spitighe-daet.
O afjonstich quaet, dat quam door uvve loghen,
Ghy zijt de nydighe slanghe die den mensche verleyt
hebbende door list, die vvaerheyt gheboghen,
Den vvegh tot vlieden soo den mensch bereyt.

Afjonstich-quaet.
Nu vvel praterken, hebdy al uyt-gheseyt,
Maer vvat een spitighe daet hebt ghy bedreven
aen Abel, noeyt mordadigher o listich feyt,
En d'eerste vveerelt heeft haer spitich opgheheven,
Ende smadelijck veracht 'trechtveerdich leven
van Noach, die den sontvloet daer door ontginck.

Spitighe-daet.
d'Afgunste van Nemrod vvas die vvel te vergheven,
Die door gevvelt Godt noch menschen ontfinck.

Afjonstich-quaet.

Door spitighe daet hy 'temmeren aenvinck
den thooren van Babel, noeyt meerder confuys.

Spitighe-daet.
VVat ghy al raest dit quaet vvas al maer kinder dinck.

Afjonstich-quaet.
Maer ghy verspydet spitich Noachs cleyn abuys,
'tVVelck Sem bedeckte met den mantel chuys
der eerbaerheyt, vvaer door seghen op hem daeckte,
V moetvvillighe spiticheyt lach mede in Sodom 'thuys,
Ghy vveet vvel nae vvat deucht datmen daer vvaeckte.

Spitighe-daet.
V afjonstich quaet den Isaack ghenaeckte,
Door Ismael den bespotter obstinaet,
Ende Esau die uvve conste niet en versaeckte,
Maer benyden Iacob door u afjonstich quaet.

Afjonstich-quaet.
Ioseph moeste oock lijden uvve spitighe-daet,
VVerdende in spijt den Ismaellyten vercocht,
Ende noch meer lyden bejeghende hem met smaet
in Egypten, daer hy vvert over ghebrocht.

Spitighe-daet.
Maer vvat een schoonen daet hebben ghevvrocht
Simeon en Levy, door quade afgonste,
Al dat mannelijck vvas metten svveerde versocht,
Op den derden der nieuvver Maen in't onghesonste.

Afjonstich-quaet.
Spitighe-daet stelde daer in't vverck zijn conste,
Ghelijck sy menichmael in Egypten plach,
Ghy en rustet niet eer met u gheveynsde jonste,
Voor dat Pharo met zijn heyrcracht vesoncken lach,
Abimelech loont zijn broeders met een quaden dach,
Tierannich ombrenghende in moordadich ghevvelt,
Dit zijn vruchten diemen van u vervvachten mach.

Spitighe-daet.
Hoe heeft uvve afjonsticheyt den Simson ghequelt,
Hem zijn ooghen uytstekende, vvaer hoordemen oeyt vertelt

van meerder boosheyt, ende quader bediet,
Hoe heeft uvve afjonste den Davidt ontstelt,
Door 'tmiddel van Saul in menich verdriet,
Hoe heeft doeg door u afjonstich ghebiet
den Davidt verraden, ende Achimelech hoort.

Afjonstich-quaet.
Dat is door uvve moordadighe spiticheyt gheschiet,
Dat Saul dese Priesteren dus heeft vermoort:
Maer vvat een spiticheyt heeft Nabal gheoorboort
jeghens David, die hem in honghers noot ontseyde
spijse, gaende soo in uvve voetstappen voort,
VViens thoornighe comste hy niet en verbeyde.

Spitighe-daet.
Door 'tafjonstich quaet, hy dus van hem scheyde,
Dan seker vvy vvaren daer alle beyde in't vverck,
Maer hoort, seght my, vvie Abner ter neder leyde,
'tAfjonstich-quaet dat vvas hem te sterck,
Dan ick vvasser oock al mede in't perck,
Maer 'tafjonstich quaet vvasser principael.

Afjonstich-quaet.
Op Davidts handelinghe neemt vvel u merck,
VVie vvas daer in't spel ick doets u verhael,
Inde doot van Vrias dien trouvven vassael
VVas ick het oock Neefken, ick dinck vvel neen,
En vvat een spitighe daet hoort dit morael,
Thamar gheschiede, dat en vvas seker niet cleen.

Spitighe-daet.
Abselons oproer ginck Afjonste verbereen,
VVant hy stont hartneckich nae zijns Vaders rijck.

Afjonstich-quaet.
Door Spitighe-daet moeste hy daer uyt scheen,
Want het loon quam zijnen vvercken ghelijck.

Spitighe-daet.
VVy souden voort varen hier in dit publijck,
Doch ons compt een ander Actie voor de hant.

Rijcke ende Vreck buyten.

Afjonstich-quaet.
Hier compt Rijck en Vreck siet hoe mannefijck,
VVaer vvilt ghy lieden henen, opent u verstant.

Rijcke.
In onse Coomanschap daer is gelt abondant,
'tProfijt is t'onsen altijt even groene,
VVant om sulcx trecken vvy van d'een in d'ander lant,
Onse avigasie zijn ons altoos in saysoene.

Spitighe-daet.
Ghy comt hier te pas, 'tis voor of nae de noene,
Siet hier sit den Ouderdom heel bedroeft van sinnen.

Vrecke.
VVat hebben vvy met den Ouderdom te doen,
Daer is ghebreck over al buyten en binnen.

Afjonstich-quaet.
Hoe vvel vvilt ghy dan den hemel niet vinnen,
Dats de beste coomanschap die oeyt man besief.

Vrecke.
Iae jae onsen buydel souder al seer me dinnen,
VVy ontfinghen daer gisteren eenen brief,
Daer vvas banckeroot ende ander ongherief,
Op een ander zijn soo veel schepen ghesoncken.

Spitighe-daet.
Iae jae ghy hebt u selven al te lief,
Haedt ghy den Armen een duysent guldens gheschoncken,
Ghy mocht rekenen 'tvvaer inde zee verdroncken,
Dat sout ghy vinden ende 'tvvaer u een schadt
inden hemel, blust niet uyt der liefden voncken,
'tIs tot vertroosten der Armen datmen u dus badt.

Rijcke.
VVat heb ick te doen met Haerlem de stadt,
Voor den armen Ouderdom gaef ick niet een cruys,
Dus moeyt my niet meer, siet ick segghet u lieden pladt,
Sietse sitten sien, ick achtse veel min dan een gruys.

Vrecke.

't Is vvaer Rijckdom, vvy gaen liever nae huys,
VVant een duyt te gheven en hebben vvy niet ghepeynst,
Men mochtet vvel al doen, die vvord ick abuys,
Als icker om dijncke 'therte in my verheynst.

Afjonstich-quaet.
Siet hoe sidt den ouderdom hem selven en verkeynst,
Veracht de jonckheyt, ende prijst zijn voorsaten,
Sy haddent altijt geerne anders ghevveynst,
Nemmermeer te passe, sy crochen sy praten.

Troostelijk confoort, ende Schriftuerlyck rapoort buyten.

Spitighe-daet.
Siet hier compt tijdinghe van de Majestraten,
VVeest stille, ende luystert nae desen.

Troostelyc confoort.
Vrienden zijt ghetroost, vvant niet verlaten
en zijt ghy, noch en sullet oock niet vvesen,
VVant uvve Overicheden vveerdich ghepresen,
Arbeydende inder Liefden playsant, zijn
barmhertichlijck bevveecht om u ghenesen,
De deuchdelijcke Mensche sal u een onderstant zijn,
En de milde rijcken sullen in desen abondant zijn,
Die zijn ons al bekent, dits verre van vvanen,
Of den rijcken vreck hier in vvou ignorant zijn,
Ende niet beleeft als den cortisanen.

Afjonstich-quaet.
Hier is den rijcken vreck, ghy mochtse vermanen,
Siet hem hier staen, soo my dinckt heel overvvijft.

Schriftuerlyck rapoort.
Vrient vvilt ghy vvandelen de rechte nauvve banen,
Soo leent nu den Heere, ende zijn leden verstijft,
Maer siet vvel voor u, ende gheen vvoecker en drijft
Op uvven armen broeder met armoede belaeyen,
Maer vvat u inden sevenden jare dan overblijft,
Laet dat den Armen ende vreemdelinghen maeyen.

Troostelyc confoort.
VVanneer uvve broeder verarmt, vvilt hem versaeyen,
Noch uvve hart verharden t'haer lieder vercleenen,
Nae den vergeten schoof en vvilt niet vveder haeyen,
Maer opent uvve milde hant daer toe bereyt met eenen,
Dit vvetende dat ghy soo doende Godt sult leenen,
Die u met seghen dobbel daer voor sal stercken.

Spitighe-daet.
Dat en hoeft ghy lieden gantsch niet te meenen,
Datter eenighe deucht aen dese staet te vermercken.

Schriftuerlyck rapoort.
Met 'tvrouken van Sarepten sijt deuchdelijck in't vvercken,
Vertroostende den Eliam door honghersnoot svvack,
VVant Godts seghen vervulde ghenadich haer percken,
In sulcken overvloet, dat haer niet en ontbrack.

Troostelyck confoort.
Gaet henen edt het beste doch Esdras besprack,
Dat sy den Armen niet en souden vergeten,
VVant vvel hem die den nootdruftighen strack
aenneemt, die sal de Heere, dit moetmen vveten,
Inden boosen tijt verlossen O lieffelijck uytmeten,
Ende 'tsal hem wel gaen op aerden eenen langhen tijt,
En of ghy in cranckheyt veel tijt haedt versleten,
De Heere sal u verquicken, dit seker zijt.

Schriftuerlyck rapoort.
Verlost den verachten Armen met allen vlijt
uyt der Godloosen ghevvelt, seer ancxstich bedroopen,
Stroeyt uyt, ende gheeft den Armen met herten verblijt,
Op dat uvve gherechticheyt blijft, een troostelijck noopen,
Eert den Heere van uvven goede daer toe beroopen,
Soo vvorden uvve Schueren vol, dit oversomt.
uvve vvijn-perssen sullen van moste overloopen,
Soo ghy niet en vveyghert den nootdruftighen verschromt,
En spreeckt niet gaet henen, ende morghen soo comt,
Soo't u hant nu vermach, vvaer toe dan dit beyen,
'tIs een reden die niet en can vvesen verblomt.

Iae een verachtinghe ende ondeuchdelijck afscheyen.

Troostelyc confoort.
VVant vvie zijn ooren stopt voor der armen schreyen,
Die sal oock roepen ende niet vverden verhoort,
VVant ghy en zijt den Armen gheen troostelijck vermeyen,
Noch den bedroefden gheen troostelijck confoort,
In't onvveder gheen toevlucht gheen schaduvve voort
in der hitten, vvanneer die tierannen rasen.

Rijcke.
Ick heb tvvee ooren maer, niet een die daer nae spoort,
Ghy en soeckt anders niet dan ons te verbasen,
'tIs al van vertroosten soo vvy te vooren lasen,
Gheeft, gheeft, dats den ouvven sanck en 'tnieuvve liet.

Vrecke.
En ick en mach niet hooren, ick souvver in verdvvasen,
VVat roert ons al dit Schriftuerlijck bediet,
Gaeu nae huys,, vvant dit is my een verdriet,
Ken gaf voor al den bras siet niet een enckel spaen.

Troostelyc confoort.
De bede der Elendighen en ontsecht hem niet,
Doet den Armen hantreyckinghe, 'tis Godts vermaen,
Inder noot laet hem niet ledich van u gaen,
VVel den rijcken die soo doende is bevonden,
Ende den Armen zijne begheerte heeft voldaen,
Die de ooghen der VVeduvven noeyt heeft gheschonden
oft versmacht, hoort verder, dits Iobs oorconden,
Die zijn broot, seyt hy, alleene en adt noeyt,
De VVeesen haddens te bet, vvel lieflijck vermonden,
VVant van zijnder joncheyt aen hy die vergadt noeyt,
Als een Vader der vveesen van hem hy tradt noeyt,
Maer gheerne te troosten vvas zijn princepael slodt,

Schriftuerlyck rapoort.
VVie den gheringhen ghevvelt doet, ende en versadt noeyt,
Die lastert des selven Schepper ende onteeret Godt,
Ontfermt u des Armen, vvant vvie haer bespodt,
Die en sal van den Heere onghestraft niet blyven,

Deelet uyt den Arm, ende gheeft 'tis Godts ghebodt,
Soo vvort de ziele vet van mans en vvyven,
VVie droncke maeckt sal in vroeylicheyt verstyven,
VVel dien die hem des ellendighen ontfarmen,
Die leent den Heere, lof Goddelijck bedrijven,
Veracht den nootdruftighen niet die tot u karmen,
Een goede ooghe vvort gheseghent, vvant hy den armen
van zijnen broode gheeft, met vrolijck verblijen,
VVie zijn oogh afvvendet, in ondeucht svvarmen,
Die sullen ancxtelijck noot en commer lijen.

Troostelyck confoort.
Laet u broot varen ende over 'tvvater glijen,
Soo sult ghy het op langen tijt vveder vinden,
Breeckt den hongherighen u broot sonder vermijen,
Ende die in ellenden zijn, als den vvel beminden,
Leyt in u huys vvilt u voorder ondervvinden
den naeckten te cleeden, uvven vleesche niet en ontreckt,
Of anders sal onvrede dijn huys verslinden,
Ende den thoorne des Heeren ghy over u vervveckt,
Maer den nootdruftighen met armoede bedeckt,
En bedroeft niet, 'tvvelck ick bedinghe,
Maer doet hantreyckinghe in Liefden perfeckt,
Ende uvve milde gave gheeft doch gheringhe.

Afjonstich-quaet.
'tIs vvonder dat ick uyt mijn vel niet en springhe,
VVant desen rijck ende vreck zijn hoorende doof.

Vrecke.
Voor den Armen ick niet eenen penninck en bringhe,
Ick sou nalaten, sou ick, den vergheten schoof.

Spitighe-daet.
Ghy hout al veel meer van Achans roof,
De plunderinghe van Iericho cont ghy beslechten
door giericheyt houdende niemant gheen gheloof,
Als Samuels sonen verkeesen die gherechten.

Afjonstich-quaet.
VVat hebt ghy te doen met Davidt of zijn knechten,

Of met desen Ouderdom veracht ende onvveert,
Maer met Ghehasy om 'tgheschenck vvilt vechten,
Ende met Achab, Nabots vvijn-bergh begheert.

Spitighe-daet.
Is uyt op alle mans vvelvaert vvien 'tspijt of deert,
Veranderende 'tschepel, ende den sikel verhoocht,
'tGhevvicht vervalscht, en dan voort met der veert
den armen nootdruftighen al is hy benooght,
Vercoopen 'tkaf voor coorne, opdat hy ghebooght
onder haer zy, siet dat sijn uvve ghysen.

Schriftuerlyck rapoort.
'tIs noch om een cleyne tijt, siet vvaer ghy nae pooght,
Soo en is hy dan niet meer o fel afgrijsen,
Noch de plaetse zijner stede salmen sien noch vvysen,
VVant hy graeft nae ongheluck, ick bens oorconder,
In zijnen monde brant vier een cleyn verjolysen,
Ende vvie hem op rijckdom verlaet, die blijft daer onder,
En vvie hem daer toe haestet, ten is oock gheen vvonder,
Dis is nydich, veel quaets hem vvedervaren sal,
Den eghel heeft tvvee dochters schrycklijck als de donder,
Brengt hervvaerts, brengt hervvaerts, vvat vvy nu ontsparen al,
Leght hier leght daer als die oeyt 'tvergaren qual,
Niet eens denckende vvat plaegh dese lieden plaeght,
VVant 'tvercreghen goet vanden ondanckbaren mal,
vvort die ghegheven die Godt beter dan sy behaeght,
VVie ghelt lief heeft, ende die't om rijckdom vvaeght,
Die en heefter gheen nut van 'tzy u vertelt.

Troostelyck confoort.
VVee u ghy rijcke die dus nae giericheyt jaeght,
Ende den ellendighen bedroeft door ghevvelt,
VVee den ghenen, die d'een huys aen 'tander stelt,
En den Armen vergheet, door veel onnut onrusten,
Verlatende op u rijckdom van goet ende ghelt,
VViens commer die middelen noeyt en t'susten,
Onrecht goet helpt niet, vvant sy de sonde noeyt blusten,
Daerome laet af van giericheyt vrienden verheven,

VVant Godt sal om uvve sondighe lusten,
uvve schatten groot inde grabbelinghe gheven.

Liefde en Barmherticheyt, en deuchdelycke Mensche alle drie buyten.

Schriftuerlyck rapoort.
[+]VVillecom vrienden vvaer hebdy dus langhe ghebleven?
VVy zijn verblijt, o vvillecom vvel deuchdelijcke natie.

[+]**Hier neme*n* sy den ouderdom op uyt den setel.**

Liefde.
Compt desolate Ouderdom dien vvy met troost aencleven,
VVy hebben ghearbeyt t'uvver consolatie,
'tIs al vvel beschickt, ghy hebt vonden gratie,
uvve Majestraten door 'tliefdich medooghen,
hebben middel ghevonden, laet murmuratie
door Schriftuerlijck rapoort, zijn sy grootelijcx bevvooghen.

Barmherticheyt.
Insiende uvven Ouderdom met barmhertighen ooghen,
VViens grauvve haren een croone der eeren zijn.

Deuchdelijcke mensche
Sullen t'uvven trooste, en 'tGoddelijck vermoghen,
uvve vvoonplaetsen bereyden, en fonderen, fijn,
Daer sult ghy in ruste nae het begeeren, dijn,
In Godtsalicheyt uvven corten tijt besteden,
Met troostelijck onderhout nae t'instrueren mijn,
Danckt Godt voor desen, 'tis meer dan reden.

Arm.
VVy dancken den Heere van zijn goetheden,
Die ons een ruste voorsiet ende laet vervverven,
Met danckbaerheyt uytstortende onse ghebeden
voor de Majestraten onser Haerlemsche erven.

Oudt.
O Heer in volghende deuchden en laet niet versterven
de Republijcke van deser onser ghemeente,
Op dat sy ghevrijt zijnde voor 'taenstande verderven,
Vervvachtende troostelijck 'tbeloonen sonder vercleente.

Arm.

Den onbarmhertighen verbreeckt haer 'tghebeente
in't schrickelijck Oordeel, o Heer laetse smachten,
Den rijcken vrecken harder dan eenich ghesteente,
die verstroeyt blijven in gierighe ghedachten,
En den arm Ouderdom hier troosteloos verachten,
Versmadende vveldaet door 'tafjonst onvroet,
Die ons in armoede troostelijck versachten,
Laet die aenhooren uvve blyde stemme soet,
Compt ghy ghebenedyde in mijn behoet,
Besit 'trijcke mijns Vaders noeyt lieflijcker vvoort.

Barmhertichеyt.
Gaet met ons ter bereyder plaetsen goet,
Ende met sullicheyt sult daer 'tleven voort
besluyten, Altijt hebbende een troostelijck confoort,
Niet alleen nae der siel, maer oock nae den lichame,
Van beyden is u voldaen door Schriftuerlijck rapoort,
Gaet nu in vreden dan vrienden eersame.

Hier leyden sy Arm ende Oudt binnen, ende commen wederom buyten, Arm ende Oudt blyven binnen.

Deuchdelijcke mensche.
Nu is Arm en Oudt vry van smerte en blame,
Versien serteyn vvel een deuchdelijck bestaen.

Rijcke.
VVat sullen sy daer doen seght my by name,
Luey en leegh, op ende neer, uyt ende ingaen.

Deuchdelijcke Mensche.
Sy zijn Arm ende Oudt met veel ellenden bevaen,
Nu sullen sy vveynich rusten, ende daer nae den doot,
Ende ghy, vvilt ghy mede vvesen vvel beraen,
Gheeft allemossen den Armen in desen noot,
Al vvaert maer een beker vvaters och vrienden minioot,
Met assistentie haer troostelijck ghenaeckt.

Liefde.
Hoort met reden vvat Christus seyde ende besloot,
Soo yemant in dit leven vvil vvesen volmaeckt,

Die vercoope vvat hy besit dese reden smaeckt,
Ende ghevet den Armen lof troostelijck ontbinden,
VVel hem die soo doende aen desen schat gheraeckt,
Die sal hem inden hemel vvederom vinden.

Barmhertícheyt.
Die tvvee cleederen heeft, ende als den vvelghesinden
deele den anderen mede eylaes die gheen en heeft,
Die spijs heeft, doet desghelijcx tot troostlijck ondervvinden,
Hebt uvve vyanden lief soo Christus te kennen gheeft,
Leent sonder yet daer van te hoopen, en dat onghesneeft,
Soo vvort uvven loon groot in s'hemels beschouvven.

Deuchdelijcke mensche.
De leeringhe Christi doch voorder aencleeft,
Maeckt u buydels seyt hy, die niet en verouvven,
Een schat inden hemel vergaert door't vast vertrouvven,
Daer gheen dief en comt, noch mot en schent,
Ende met Zacheus laet u die sonden berouvven,
D'een helft van uvven goeden den armen toevvent,
Als d'arme vveduvve gheeft tvvee pennincxkens jent,
uvven loon sal groot zijn, ende 'tvvort u vergolden ras,
Nae t'exempel der eerster kerck doet exelent,
Sy vercochten hare goeden veel op dat pas,
Deelden een jeghelijcken nae dat hem van noode vvas.

Troostelyck confoort.
Tabitha een vrou veel aellemossen doende met deucht,
Ghestorven zijnde soo ick oock Actorum neghen las,
VVorde uytten dooden vervveckt veelen tot een vreucht,
Cornelis den Hooftman heeft menich hert verheucht
met vveldaet, dies hem de Heere ghenadich besochte.

Schriftuerlyck rapoort.
Doet oock soo ghy rijcken, vvant ghy't vermeucht,
Verlaet Vreckheyt u vvijf, die noeyt deucht en vvrochte.

Spitighe-daet.
Neen, neen sy zijn al van anderen ghedochte,
Sy moeten haer kinderen rijcke uyt hijlcken vvel.

Afjonstich-quaet.

Op datmen soo dan by duysenden vermochte,
Soo en sorchden sy dan voor gheen meerder ghequel.

Spitighe-daet.
VVat hebben sy te doen met al dit pover gherel,
d'Elende der Arm zijn sy te spijte,
desen rijcken met al zijn vreck opstel,
Den Arm tot troost en gaf hy noeyt een mijte.

Barmherticheyt.
Diet goet dese vveerelt heeft, niemant ten vervvijte,
Ende 'tghebreck van zijnen broeder in siet,
En sluyt zijn herte, o ondeucht cleyn van profijte,
De liefde Godts en blijft emmers in hem niet.

Liefde.
Daerom en vergeet doch gheen vveldadich ghebiet,
Sijt ghedeylsaem soo Hebreen derthiene ghevvaecht,
Doch den sodanighen offer, och niemant en vliet,
Ist datmen prinsepael de Heere behaecht.

Deuchdelijcke Mensche.
Ist dat uvve broeder oft suster elendich claecht,
Naeckt zijnde of hongherich vol van ghebreken,
Ende ghy haer met onbarmhertighen ooghen aensaecht,
Segghende gaet in vreden o schandelijcke treken,
VVort vvarm en versaet, blijvende soo versteken
van tijtlicken nootdruft, vvat helpt den Armen dat.

Spitighe-daet
Dese daet heeft vvel duysent mael aen haer ghebleken,
VVant tot vertroostinghe hy noeyt en versat.

Afjonstich-quaet
VVeduvven en vveesen hy oeyt vergat,
Den vreemdelynck hy noeyt herberghe en vvees,
Den nootdruftighen inden stof gheleghen plat,
Holpen sy noeyt op nae der Schriftueren hees.

Barmherticheyt.

Hier compt Christus inde opstandinghe des vlees[+]
voor ons siet, een verblijden en lieffelijck vermeyden.

Liefde.

[+]Hier compt Christus met twee Enghelen wt hemels verblijden, den eenen inder rechter handt hebbend een bloot sweert, Godts straffe genaemt ende in d'a*n*der handt een open boeck, ghenaemt Co*n*scientie, den ander*en*** **Enghel eenen palmtack in d'een handt, genaemt victorie, in d'ander hant croonen van rosemarijn, die de overwinners in Christo opstellende, ghenaemt belooninge. Comende mede 'shemelsche verblijden, En*de*** **goede concientie, 'thelsche lijden uyt come*n*de uyt 'thelsche lijden, met de doot ende quade conscientie, gepersoneert nae uytwijsen van der Intrede.**

Lof Godlijck vermoghen, vvaer door hy verrees,
Lof ghebenedidinghe,, Lof troostelijck verbreyden.

Christus.
Ras mijn bode, de schapen vvilt uyt de bocken scheyden,
Stelt die rechtveerdighe hier aen mijn rechter hant,
Compt ghebenedyde, men sal u plaets bereyden,
Besit dit Rijcke mijns hemelichen Vaders valiant,
'tVVelck u bereyt is door 'tdeuchdelijck bystant,
Met spijs en dranck, in noot ginckt ghy my aencleven,
Een vreemdelinck zijnde herbergh' ick t'uvvent vant,
Naeckt zijnde, hebt ghy my cleederen ghegheven,
Doen ick cranck vvas, heb ghy my met troostlijck beleven
besocht, ende in de ghevanckenis mits dien,
Zijt ghy tot my ghecomen, ick hebt beseven,
Siet dese vergeldinghe moet u vvederom gheschien.

Deuchdelijcke mensche.
O Heer vvanneer hebben vvy u also ghesien,
En quamen u te hulpe met sulck deuchdelijck beraen.

Christus.
VVat ghy den cleynsten dedet vvel barmhertighe lien,
Dat hebt ghy persoonlijck my selve ghedaen,
En ghy vervloeckte moet in dat helsche vier gaen,
dat u bereyt is, inder hellen afgrijs,
VVant ick in honghers noot zijnde, en met dorst bevaen,
stont my noeyt by, met dranck of spijs,
Naect zijnde en cranck noeyt deuchtlijck bevvijs,
En heb ick van nu in mijn leden ontfanghen.

Rijcken.
VVanneer saghen vvy u soo, verclaert ons 'tadtvijs,
Hongherich, dorstich, of naeckt in't verstranghen,
Een vreemdelingh, gast, of zijnde ghevanghen,
Dat vvy eenich van dien souden hebben gherefuseert.

Christus.
Dat ghy den cleynsten niet en dedt met verlanghen,
En dedy my niet, 'tzy u ghedeclateert.

Spitighe-daet.

Hebben vvy in uvven naem niet gheprofyteert,
En de Duyvelen uytghedreven seer pertinent.

Christus.
VVijckt van my ghy quaet-doenders ongherantsoneert,
VVant voorvvaer voorvvaer ick en heb u noeyt ghekent.

Rijcke.
O boos verschricken, O helsche torment.

Vrecke.
Berghen valt op ons om ons te bedecken.

Afjonstich-quaet.
Comt Doot ende ons het leven schent.

Spitighe-daet.
Laet ons niet levende ter hellevvaert trecken.

Rijcke.
Och siet die zijnt die vvy ginghen begecken.

Vrecke.
Nu staen sy siet in volstandicheyt groot.

Afjonstich-quaet.
VVy sotten en dvvasen in't ancxtich bevlecken,
zijn nu verlaten hier inder hellen conroot,
Voor 'tverschricklijck aenschijn des Heeren kiesende de doot,
Die voor ons vliet, o noeyt selder verschrommen.

Rijcke.
Siet onse Contientie is nu naeckt en bloot
een duysent ghetuyghen van ons verdommen.

Vrecke.
Och vvaer heb ick my selven brocht, vvaer zijn vvy commen,
Verschricken en vreese biet ons gheen verschoonen.

Schriftuerlyck rapoort.
Hier machmen in sien in deses spels oversommen
de conditie, ende staet der voorgaende persoonen,
Ten eersten siet in vvat een eerlijck beloonen,
die d'Armen liefdich troost nu al hebben vervvacht,
Den anderen mede hebdy hier een claer verthoonen

der straffe fel, die troosteloos haer veracht.

Troostelyck confoort.

Eervveerde notabele Heeren secreet bedacht,
Neemt danckelijck dit vverck cleyn van practijcken,
'tVVelck 'tuvver eeren den Arm tot troost ghevvracht,
van *t'Galies-blomken* onconstich in Rethorijcken,
Vyt Liefden versocht, oock ter eeren daer *Trou moet blijcken*.

VVt liefden versocht.
R.V.S. Wort rijck in Godt.

Refereyn.

G*hy rijcke die rijc zijt, doet Schriftuere vermaen,*
Vertroost den troosteloosen in druc belaen,
Ghy goethertighe haer doch assistentie doet,
Den biddende verhoort, soo u sal worden ghedaen,
Den aencloppende opent uwen schatten seer soet,
Die soeckt laet vinden uwe milde gaven goet,
Op dat ghy moeght ontgaen Gods stranghe Sententie,
Die over den onbarmhertighen recht veerdich gaen moet,
Neemt dit doch ter herten, ende met diligentie
volcompt trouwelijc den aert der Liefden intentie,
Soo wordt deuchtsaem verlangt u leven sterc,
Met een eeuwighe loon, dus doet assistentie
den nootdruftighen ouderdom, alhier in dit perc,
Ten wort niet vergeten u weldadich werc,
Al waert maer een beker waters, 'tis Christus reden,
Hier aen salmen bekennen, zijt ghy leeck oft clerc,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

'tGodlijc exempel volght in desen voordachtich naer,
Die inden beginne siet onse Vaders voorwaer
Menichmael ghetroost heeft, soo hy noch doet de zijne,
Met tijtlic voetsel ende decxsel eerbaer,
Ghenoechsaem veertich jaren lanc inder woestyne,
Ende Ioseph in Egypten ghesonden tot dien fyne,
Den kinderen Iacobs een eerlijc vertroosten net,
Dits ooc d'intentie des wets reyne doctryne,
Daer die Liefde des naesten nevens Godt wort gheset,
Die hier in voldoen der Heeren wille en wet,
Die vertroosten den Arm hy zy Heere ofte slave,
Ghelijc 'tvrouken van Sarepta, 'tquam haer te bet,
Want Godt zeghende in overvloet haer cleyne gave,
Elias was mede ghetroost door dienst der rave,
Ons tot navolginghe ten daghe van heden,
Doch goethertighe spaert nu gheenen schat noch have,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Inder deucht beminde doch niet en vercout,
Vertroost uwe leden seer arm en out.
Die anders ancxstich over u mochten claghen,
Den benoochden deelt milde spaert gelt noch gout,
Met sulcken Offer cont ghy uwen Godt behaghen,
Ghelyc Abigael stilt die voorghedreychde plahen
*van Davidt, maer vriendelicheyt met rede*n *oorboort*
Ghelijc Achimelech troostelijc in voorleden daghen,
Brenght den honrighen uwe thoonbrooden hoort,
Vergaert u een schadt daer gheen dief na spoort,
Inden Hemel door weldaet en deucht onwijckelijc,
Vervullende so de wet Christi inder Liefden accoort,
Verciert u leden in desen met weldaet rijckelijc,
Op dat ghy Ghesegende hoort alle ghelijckelijc,
Comt besidt met vreuchden 'shemelsche steden,
Volght dan voort in sulcke daet publijckelijc,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost oock zijn leden.

Prince.
d'Arme weeduwe Princen stel ic hier te bedyncken,
Die uyt vierighe Liefde twee pennincxkens quam, schyncken
ons een deuchtsaem exempel om daer nae te leven,
Laet soo mede uwe gaven inde offer-kist syncken,
Want met sulcken Gods-dienst wy den Heere aencleven,
Van onse gaven sal hy mede ghetuychnis gheven,
Inde daghen des oordeels noeyt meerder verlanghen,
Als ghy in eerlijcheyt met den hoofde opgheheven
inde eeuwiche woonstede dan wort ontfanghen,
Want ghy hebt den Honrighen sonder dwanc of pranghen
ghespijst, den dorstighen ghelaeft, gheen water ontseyt,
Den naecten verciert, ende cleederen omghehanghen,
Den ghevanghen vertroost, ende in u herberghe gheleyt
den vreemdelinghen, dus wort u deucht verbreyt
van Christo, want ghy soo volcompt zijn wet en seden,
Wilt ghy dan voor u vinden dees plaetse bereyt,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

VVt liefden versocht.

Liedeken.

Op de wyse vanden Lxviij. Psalm.

Compt Christen menschen doet u deucht,
Ghy rijcken compt want ghy 'tvermeucht,
Vertroost den troosteloosen,
Op dat sy dan werden verheucht,
Den Heer dancken zijnde met vreucht,
Voor u sonder verpoosen,
Die aencloppen doch open doet,
Die u bidden comt te ghemoet,
Soo mach seghen intreden,
Ende verwullen u dijn goet,
Als hy't bevint in overvloet,
Soo troost dan oock zijn leden.

Want zijn Vader die is seer milt,
Diet dobbel weder gheven wilt,
En loonen u weldaden,
Die uwen commer heeft ghestilt,
In teecken u voor eenen schilt,
Als ghy me waert beladen,
Heeft u voorsien door Liefde groot,
Niet alleen met een tijtlick broot,
Maer een eeuwich met reden,
Die bedruckt waert in grooten noot,
Als ghy aenschout Godts liefde bloot
Soo troost dan oock zijn leden,

In liefden doch niet en verflout,
Maer troost u leden seer benout,
Sie hier troosteloos vertsaghen,
Want arm zijnde en daer toe out
Doet uwen bystant menichvout,
Dat sal Christum behaghen,
Doet als Eliam was ghedaen,
Die morghenster sal u op gaen,
Godt verhoort u ghebeden,
En sal af al u sonden d'waen,
Wilt ghy van Christo prijs ontfaen,
Soo troost dan oock zijn leden,

Siet door den noot wert doch beweeght,
En tot troost uwen buydel leeght,
V een schat te versamen
in den Hemel, alsoo dat pleeght,
Op dat ghy ghenade vercreeght
inden noot t' uwer vramen,
Met d'arme weuken hier op let,
Deuchtsaem, maeckt uwen offer vet
ghy rijcken door goe zeden,
Soo wort Lazrus van u ontset,
Wilt ghy voldoen den Liefden wet,
Soo troost dan oock zijn leden.

Prince.
Ghy Princen wilt ghy wesen wijs,
Schout giericheyt een groot afgrijs,
Een quaet niet om te lijden,
Volght liever nae die lieft propijs,
Soo comt ghy in dat paradijs,
Een plaets om te verblyden,
In 'tWeldoen Broeders niet beswijckt,
Op dat ghy in Christum verrijckt,
Hier naer in 'sHemels steden,
t' Versocht uyt Liefden *niet en wijckt,*
Wilt ghy dat aen u Trouvve blijckt,
Soo troost dan oock zijn leden.

VVt liefden versocht.

R.V.S. *Wort rijck in Godt.*

[De Goutblomkens van Govda]

Haerlem tot die van Gouda.

Ick acht *Lucullus* en *Epicurus* by hun leven
In hun leckere Sardanaplitaensche maeltijden snoot,
So grooten wellust des lichaems niet can aencleven,
Of de wellust welcke doort 'tghesicht der ooghen bloot
Insluypende is in't hert, is immers wel soo groot,
Sodanighe smaeck ick nu door dijn constrijck vertoonen,
O *Goutbloemkens* die wel schijnt opghevoet in *Musas* schoot,
Dies weest welghecomen en g'looft voorts in verschoonen
't Geen gh' *vvt ionst begrepen* hebt sal ick met woecker loonen.

Antwoordt.

Ghelijck als in voortijden deden Jacobs sonen,
Welcke vriend'lijck waren ontfangen in Egyptenlant,
Daer sy groote danckbaerheyt ginghen betonen,
So doen wy tegenwoordich mede inde stat Haerlem constant,
V toeschrijvende loflijck prijs, als *Goudtbloomkens* playsant,
Door reden soetluydich) sulcx in ons der natueren ganc baert,
Ende *VVT jonsten begrepen* is, niet sonder oorsake want
'tGheschiet de Magistraet ter eeren, die voert 'tvierghesterde blanck // swaert,
Dies geven wy u lof, want sulcken welcomen is veel danck // waert.

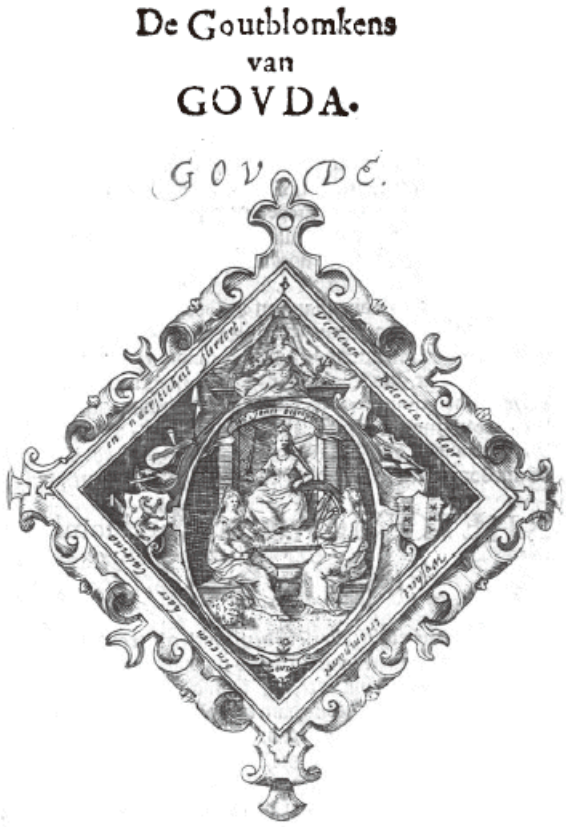

Goude, Keijser, Factoor, Liefde, Barmherticheijt, Duechde, Arm oude geVanghen, Tobias, Menich Verslaghen Isralijt, Loflycke Memory, De oude schuijr, Menich onnoosele kindt, Menich arm mensch en man, Deerlijck geclach Van Vrou, Verbittert hart, Hotto Bisschop Van Mens, Gierichеijt, quade doot.

De Intre van Govde verthoont.

Dat een *Barmhertich Mensch* door *Liefde, Barmhertichеyt* ende de *Deucht, d' Arme* ende *Ghevanghenen* besoeckt ende vertroost, als *Tobias* dede, die oock *Menich Israeliit* begroef, die int Velt verslaghen lagen, dies hem vocht een *Loffelijcke memorie*. Daer teghens dat een *Gierich mensch Menich arm mensch* ende *Onnoosel kint* met *Dierlick geclach* om den hals brengt, ghelijck de Bisschop *Hatto* die met een *Verbittert hert* door *Gierichеyts* ingeven seer veel arme menschen in een oude Scheure verbranden liet, dies hem volchde een *Quade doot*.

De Goutblomkens van Govda.

Govde, Verheven Retorica door Wysheit triompheert beneuen haer Catrina in naersticheit floreert. Wt Ionst begreepen. Govde.

Presentatie.

VVel gheluckighe moeder vol eloquentie,
Wiens schoon constige plaetse wy come*n* vereeren
Daer de negen *Muses* u prijs aen doen met reverentie,
Sullen wy *Goutbloomkens* uwen lof mede vermeeren,
Met dadighe afbeeldinghe u Rhetorica te adorneren,
Hebben sy *VVt jonsten begrepen* in desen sijn,
Door stichtighe tucht voor alle die sich hier presenteren,
Want 'tonderdaen woort moet met gehoorsaem werck bewesen zijn.
Neemt dan danclijc ons blaysoen O *Speelcorens* beroo*m*t // wijt
Want door sulcke*n* geschinc 'tgeschiede lang' in memorie // blijft
'tIs waer wy zijn by Appellus cleynconstich genoomt // zijt
Neemt danclijc ons Blaysoen O *Speelcorens* beroovet // wijt
Waer mede *'tGoudbloomken* hem ongeschroomt // quijt
in conste vermoghens, 'twelc d'Rethorijcklijcke glorie // Rijst
Neemt danclijc ons Blaysoen O *Speelcorens* beroomt // wijt
Want door sulcke*n* geschinc 'tgeschiede lang in memorie // blijft.

Rhetorica totde *Goutblomkens* van Gouda.

Den cloeckhertighen *Perseus* deuchdich ghetrouwe
Sich willich stellende in doots ghevaer ten aenschouwe,
Van 'twreet mensch eetende, wanschapen waterich dier,
Om te beschermen Andromedam de schoon jonckvrouwe,
Door wiens ghesicht zijn hert brande inder minnen vier,
'tWelc hy eyntlijc versloech met vreuchdich getuych en getier,
van al die hem haer en den Coninck deucht en eer jonden,
O *Goutblomkens* met sulcken vreucht ontfangh ick u hier,
Wat ghy met al dit volck meent, wilt my dies vermonden,
'tGheen *VVt jonsten begrepen* wert is meest goet gevonden.

Ballade op den Intrede.

De oude schrift betuycht, beneffens de nieuwe wet[+]
van menich mensche goet, ooc vol bermherticheden,[+] [+]**Gen.43.30.En*de* 45.17.**
Wiens naeghelaten Liefde *sonder rimpel of smet*[+] [+]**1.Reg.3.26.**
Wy u hier stellen voor, tot bewijs der Intreden,[+] [+]**sam.20.17. En*de* 25.18.**
Noch haer kinderkens drie met beweechlicke zeden [+]**Exo.1.9.**
Gheren te kennen soo, dat wy uyt gantscher crachten
ons naesten moeten doen als onse eyghen leden,
Nu de Barmherticheyt *die sy lieden oyt wrachten,*[+]
Ende de liefde volcht presenterende Lydens versachten,[+] [+]**Luce.10.34**
De vyoel vol Olie, daer nae hebt ghy de Deucht *siet,* [+]**Matt.9.15.**
Dees brenght de Croon der glorien *voor dien haer doen betrachten,*
'tWelcke Tobias *bevlijt, gheduldich in't verdriet,*[+]
Al is hy ghevanclijck, ghelijcke wel gheniet[+] [+]**2.Reg.17.3.**
den Armen zijn aelmoess' huyden ende morghen weer,[+] [+]**Tobi.1.4.**
De Liefd' en Deucht oprecht voor haer naesten sorghen seer. [+]**Acto.6.3. Ende 10.2.**

Tobias *nu hebbende ghenade ghevonden*
voor Salman offer vry ghestelt en ontslaghen,[+]
om te gaen waer hy wil, soo trect hy tot dees stonden, [+]**Tobi.1.14.**
hy al die bedruct zijn, besouct haer met behaghen,
Werdt der benouden troost, helpt henlieden last draghen[+]
in elcx beschouwen fijn, gheeft den Armen de hant, [+]**Tobi.4.16.**
Reyct mildelijcken toe, al dien kermen en claghen,[+]
uyt zynen tassch' ghenaemt Goods ghebenedydinghe, *want* [+]**Psal.112.9.**
hy de naecte versorght, ontsegghende niemant,[+]
Sulcx wy betoghen en te kennen gheven claerlic [+]**Mat.25.36.**
Met Ellendich oudt ghevanghen *hier inden bant*
oft boeye der Armoede, *welcken* Tobiam *volcht swaerlic,*[+]
Die hem gansch ghetrouw' gheeft, ende gheensins spaerlic[+] [+]**2.Cor.9.6.**
thiende van alle haef, nae der bedroufder wenschen meest,[+] [+]**Gen.14.10**
Hy doet den Armen veel die meer Godt dan de menschen vreest.[+] [+]**Tobi 2.**
[+]**Acto.2.19. Ende 5.30**

Dus behielt hy vander jeucht aen Gods gheboden vol trouwen,
Soo't blijct uyt ons bewijs, dat breeder wordt ontdeckt:
[+]*Want doen Sennacherib wreedt, Israel gingh' benouwen*
[+]*met moeyten, moort, dootslach, hy seer liefdich verweckt,* [+]**4.Esdr.2.24.**
Haer lichaemen begrouf, bloedich zijnde bevleckt, [+]**1.Reg.19.29.**
Siet doch wat een werck nut den deser gripet aen
met Barmhertich ghedult, die niemants behouft ontreckt,
Heeft hy't zynder waertschap de Godtvreesende ontfaen,
Maer soo nu luydtbaer wordt, door 'tverdrietich vermaen,
[+]*Dat op de straet* Menich verslaghen Israelijt *doot leyt,*
[+]*Soo is hy treurich siet vande maeltyt ghegaen,* [+]**1.Matt.1.41.**
[+]*Neemt de spade met hem,* Goetvvill'ghen Arbeyt, [+]**Amos.8.10**
Zijnde toeghevaerdicht soo hy hier staet bereyt, [+]**Tobi.2.4. ende 12.13.**
[+]*Om te begraven menich doodt lichaem naeckt,*
'tIs vvel ee*n* deuchtsae*m* vverc, dat ons voor Godt bequaem maect. [+]**4.Esdre.2.23.**

Alsulcke goetdaedt wracht desen barmhertich, liefdich, goet,
Soo dat hem nu naer coomt d'aldermeeste deuchde fijn,
Als Loflijcke memorie, *die't in* Stichtich nae dencken *vroet*
[+]*haer Bouck schryft, en ons leert dat wy al schuldich zijn*
van ghelijcken te doen, wendende haer aenschyn [+]**Anno 914. Gheschiet**
van 'tgrusaem deerlick feyt, 'tgheen wy sullen maken bekent, **onder den Keyser Otto de**
Even soo't is gheschiet, met onlyd'lijcke pijn, **Groote. Hier van leere*n***
Menich arm onnoosel mensch *vol drucx ende ellent,* **inde rechtvaerdighe**
Die ghy met Deerlijck gheclach *siet die hier zijn ontrent* **oodeelen Gods. Fol.207. 2.**
in dese schuere oudt, wesende ontboden al, **Bouck.Cap.5.**
Daer sy meenen t'ontfaen, door hoop in't hert gheprent,
Spijs teghen d'hongers noot tot haerder welgheval,
Doch contrarie ghebeurt, t'samen dit groot ghetal,
Werdt daer omme ghebracht, en tyrannich ghedoot ras,
Noyt afgrijslijcker stuck, dat sonder reden of noot vvas.

Dus comt Verbittert hert *met* Dangireus bedrijf,
De brandende fackel in d'eene handt ghenomen,
Houdt inde and're noch gheweldichlycken stijf
'tGhemeents jammet, *een roock tot bedervinghe der vromen,*

Hier na siet ghy terstont voor uwe ooghen comen,[+]
Hatto *Bisschop van Mens hoochnoodich verthoont hier,*
Wiens Gierichеyt *(waer voor seer is te schromen,)*
Hem volcht, en 'thert ontsteeckt als een onbluslijck vier,
Blasende hem aen d'oor, nae haer oude manier,
Met Verborghen-tyrannie *den blaesbalck inne,*
Bedroch, valsheden groot, en eyghen Liefd' 'tmismaeclijck dier,
Noch loosheyt, en boos-quaet, d'onnatuerlijcke eyghen-minne,
Met vertwijffelheyt snoodt, beyde van hert en sinne,
Aldus is hy verstockt, als een die door nijdt verdooft sneeft,
En Menich-mensch moetvvils, dit leven berooft heeft.

[+]**Munst.Alb30.Colm.**

Prince.
Merct voorts 'tjammer ghedaen van desen vrecken rijck
aen den Armen voornoomt, die hy hadde beropen
te comen in dees schuer, 'twelck sy deden ghelijck,
Die hy besorchde vast, en niet weder dede open,
Maer seyt met groote smaet, 'tzijn al ratten met hopen,
Die't coren ende graen verteeren in haer holen,
Werct door Verbitterthert, en seyt sy connent niet ontloopen,
Slaet die willen uyt, stooct brandt, leght haer al aen colen,
Dit gheschiet dadelijck, alsoo hy heeft bevolen:
Maer siet t'alderverschriclijcste quaet, dat hem ghebeurt,[+]
Die moetwils buyten 'tChristlijck-ampt gaet dolen:
Hier coomt de Quade doodt, *welcke hem heeft verscheurt,*
Door't Verschricklijck eynde *den schicht vol ratte*n *vreemt gecoleurt*
Hierom veracht niet, Princen, die met armoed' zijn benepen fel,
Maer laet haer van u zijn, VVt jonsten begrepen snel.

[+]**Test. Dictionar Histor.**

VVt jonsten begrepen.
Goods wet,, Is net.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Oudt en arm.	{*Twee oude Mannen.*
Oudt en machteloos.	{
Gherechten yver.	{*Ghecleet als twee*
Eerlyck voornemen.	{*mannen van vermogen*
Evangelische sachtmoedicheyt.	{*Twee vrouwen wesende staetlycke in't swert,*
Christelycke trouwe.	{*hebbende elck een boec in de hant*
Vermeten begeerte.	{*Sinnekens.*
'Swerelts beco*m*merthz,	{
Obstinaet gierigaert.	
'tGhemeene volck.	
Drie stomme Personagien.	{*Int wit met palmtacxkens.*
De Doodt.	
Satan.	

Oudt en arm.
Ay my! ay my!, vvat heb ick al te lyden,
Ellende en droufheyt aen allen zyden
comen mijn bestryden,, inden ouderdom svvaer:
Mijn ghebeent is verberndt door lanckheydt van tyden,
Als ander verblijden,, ben ick in rouvve voorvvaer,
Vol becommertheydt, sieckten en verstranghenisse: maer
hoope doetnu vvat vreuchden het herte mijn,
Door dien dat onse Magistraten eerbaer
zoo neerstigh' tot vemind'ringh' van onse qualen zijn.

Oudt en macht'loos.
Dat verfraeyt my mede vvat in elckx aenschijn,
Die met veel onlusten en cranckheyt ben ghesleghen,
In't herte verdorret als hoy door groote pijn,
Creupel, lam, schier blindt, ende traech in alle vveghen,
Door grooten arbeyt, dien ick inder jonckheyt most pleghen,
Vol steeckten ende vveedomme seer groot,
So dat d'een voet als d'ander 'tlichaem nauvv'lijcx lust te dregen,

De zenuvven vercrompen, d'ad'ren ledigh van bloede root.

Oudt en arm.
Sulcke smerte ghevoele ick mede, met svvaer aenstoot:
VVant in't svveet mijns aensichts heb ick dach en nacht,
in hongher en dorst ghevvonnen mijn broot,
In hitte in coude, hebbe veel jammers over ghebracht,
'tVVas al om een cleedt vvat ick dede off vvracht.
Soo dat ick vvel mach segghen met David den Propheet:
Te vergheefs staet hy vrouch op van synen bedde sacht,
Die Godt vvil dat het broot der droufheyt eet.

Oudt en macht'loos.
Iae broeder ghelooft vry dat ick dies oock vvel vveet,
En ghenouch beprouft hebbe hier en buytens landt.
Doch ick dancke noch den oppersten Heere ghereet,
Dat hy soo vervveckt der Magistraten verstandt,
Datse onse armoede nemende zijn byder handt,
Practiserende om die te versachten avondt en noen:
Dies meughen vvy jeuchden inder liefden brandt
door alle dese menschen (die nu hervvaerts spoen)
hopende datse mede sullen aelmoesse doen,
Ten handen onser Regenten, t'onsen onderhouden.

Oudt en arm.
Ich verhope jae, vvant het is licht te bevroen,
Dat zijt tot nut van ons huyden vvel van nood' hebbe*n* souden,
VVant vvy daghelijcx seer vermeerderen en verouden,
Iae veel handthaven behouvven ons lichamen naeckt,
Vol miserieu soo 'tGemeen volck overlangh' aenschouden,
Doch onghetvvijfelt 'sHeeren seghen vvert van ons gesmaeckt.

Gherechten yver.[+]
Daeromme vvillen vvy dat ghy u vaerdich maeckt,
Biddende den Heere inden Geest der vvaerheyt vromelick,
Dat hy met ons hier toe barmhertich veroorsaeckt,
De sake neemt by der hant en zy volcomelick,
Op dat vvy die moghen volvoeren onromelick,
Tot zijnder eeren, en ons naesten hulp' bequaem.[+]

[+]**Gerechten yver, ende eerlijck voornemen 'tsame*n* buyten. gaende eenmael of twee over thoonneel.**

[+]**Ioh.4.24.**

VVant hy vveet uvven noodt, dus en vveest niet schromelick,
Valt hem te voet, buyght de knien dijner herte*n* in zijne*n* naem.

Eerlijck voornemen.
Valt vierich inden ghebede voor den Heer lofsaem,
[+] VVant vvie bidt dien vverdt van hem ghegheven,
[+]Overvloedich veele aen ziel en lichaem. **[+]Math.7.7. ende 21.22.**
VVie clopt vverdt open ghedaen daer beneven, **[+]Mat.11.24**
[+]VVie souckt die vint, soo daer staet gheschreven,
[+]Dus voecht u nae zijn ghebodt inde ghebeden, **[+]Luce.11.19.**
[+]Roupende tot Godt hier in dit leven, **[+]Deut.4.19.**
[+]Die alle herten regeert op den dach van heden, **[+]Iere 29.12.**
[+]Op dat hy bemorvve alle menschen hier, en in alle steden, **[+]Act.1.24.**
Besonder den obstinaten Gierigaert, en zijn boose sinnen, **[+]1.Sam.16.7**
Noch 'tGhemeen volck, op datse helpen draghen nae reden
den ondraaglijcken last, die vvy ondervvinnen.

Gherechten yver.
Vaert alsoo voort, 'tis haest tijdt om beginnen,
Neemt de vreese Gods altoos voor ooghen,
Hy sal zijne ghenade buyten dees Stadt, en hier binnen,
Met vveldadighe handtreyckinghe dan doen betooghen,
Dus vergheet hem niet, op dat u vvelvaert mach verhooghen,
VVy sullen gaen bestellen nu in alle houcken
eenighe, alles nae ons cranck vermoghen,
Om de Menschen te vermanen met een verclouckeN
tot Aelmoesse, en compassie haer aensoucken,
Dan zijt oock ghedachtich in't storten van uvven ghebet,
Den Heere voor te stellen sonder murmureren of vloucken,
Dat hy ons vvil stieren ghetrouvve onbesmet,
Geen stomme honden, maer die 'tvolck connen onderrechten net,
[+]Ende dapper bevveghen, tot miltheden goedertieren,
[+]Nae uytvvijsen der Chriselijcker orden ende vvet, **[+]Deut.1.12.**
[+]So vvy al gheropen zijn, door den Vader vroet die haer vvil bestieren. **[+]Exo.18.20.**
[+]Act. 6.5.

Eerlyc voornemen.
Hier van is ghenouch, ghy vveet nu ons vville met manieren,
Ende 'tvoornemen is Godt, oock den menschen bekent,
'tVVelck vvy gaen beijveren sonder moeyten te vieren,

Naer coemt ghy alles dat is u voor ghevvent.[+]

[+]**Beyde, Gerechte*n* yver ende Eerlijck voornemen binnen ter plaetse dier sy uyt gecomen zijn.**

Oudt en Arm knielende.

O Godt onsienlijcken, die siet aller dinghen begin en ent
ontrent,, zijnde altoos die van herten bedruckt zijn,
Mijn stemme verhoort doch, die veel suchtens tot u sent,
Prent,, in u Godlijck vvesen dees redenen fijn,
Ghy die Abacoc vercoort tot eenen dienaer dijn,[+]
Ende Daniel dedet inder Leeuvven cuyl spysen,
Iae Azaria sandt in elcx aenschijn,[+]
Die den jonghen Tobias den vvech tot Rages gingh' vvysen,[+]
Ghy die u dienaers maeckt gheesten, vvaerdich om prijsen,[+]
Ende leyden Iacobs sonen inden dieren tijt[+]
't Egypten tot Pharao, om noodruft voor den ouden grysen,
Ick bidde u met ghevouvven handen, Vader sonder respijt,
Dat ghy onse bevvindt-hebbers ooc sulcke herten beschickende zijt,
Die haer niets en vreesen in vvoorden ofte vvercken,
'tVolck sulcx voor te houden met alder vlijt,
Dat sy onse oude svvanckheyt en armoede bemercken,
De handen ghevvillich biende tot een verstercken,
Haer bevvysende 'tghenadigh vervverf en beloonen,
Dus verhoort o Heer en hooft der Evangelische kercken,
Ons vvoorden en clacht, in't huys daer vvy vvoonen.

[+]**Ezech.8.3.**
[+]**Tob.5.6.**
[+]**Tob.7.1.**
[+]**Heb.1.7.**
[+]**Gen.42.5. ende 43.15**

Oudt en Machtloos knielende.

O almoghende Godt, ondervvyser alder persoonen [+]
Ghy die de [a]berghen doet daveren, door grusaem gheluyt,
Iae d'Elementen bevveeght, als ghy vvilt betoonen,
Dat daer niemandt Godt is, dan ghy. ghy ons beduyt,
Die den Hemel als een gordijne ontsluyt,
d'Aerde makende vruchtbaer nae u begheeren,
Hebt de Zee verdrooght, datmen daer in en uyt
vrylijcken mocht drooghs voets passeeren
Der Coninghen herten ghy eertijts deedt verneeren,
Als daer vvaren Salmanasser en David in desen,
Ierichoos mueren deed' ghy 'tbovenste neder keeren,
VVilt soo nu oock goedertieren Vader ghepresen,

[+]**Tit.2.12.**
Mat.27.52.
Psal.23.8. lb/}**2.Sam.21.8**.
[a]**Psal.97.5.**
Gen.1.1.
Psal.104.2
Hiob.9.8.
Gen.1.29
Psal.147.8
Exo.14.16.
Sap.14.3.
Psal.103.38
Tob.1.14.
1.sam 27.3 ende 25,35.
Iosu 6.20
Heb.11.30

De ghemoeden der Lieden beroerende vvesen,
Ende die al 'tsamen tot mededoghen bringhen,
Bindtse met de banden tot onser ghenesen
der barmherticheyt, niet alleen d'onderlinghen,
Maer oock den obstinaten Gierigaert, in alle dinghen
overmatich sittende, in't huys van vveelde,
VVant ghy certeyn Heer, condt hem bedvvinghen,
Ende 'tvverck der Caritaten inbeelde.

Oudt en arm.
Het beelt dan dat ghy alleen nae u Schepsel teelde,
[+]Ende van der jeucht aen veel angst heeft beprouft,
VVilt O Coninck der Gherechticheyt, die u liefde noyt heelde,
Inden grijsen Ouderdom niet vervverpen heel bedrouft,
Maer comet te baten, O Godt niet langher vertouft,
[+]Gebruyckt nu midd'len door mans oft compassieuse vrouvven,
t'Is meer dan tijt, vvant elck van ons u hulp behouft.

[+]Psalm.70.19. ende 119.1. 71.9. 75.18.

[+]Psal.21.14

Oudt en macht'loos.
Dus siet neder uyt uvven troone Heer vol trouvven,
Dempt ende verdelght alle ons verdriet in elcx beschouvven.

Gherechten yver.
[+]O diepheyt des Rijckdoms, en der vvijsheyt bevonden,
Hoe onbegripelijck is u Godtlijcke kennisse puere,
uvve oordeelen en vveghen zijn niet om doorgronden,
D'een leeft seer vveeldich, d'ander smaeckt voor 'tsoet 'tsuere,
Dit vvijst ghy ons aen door den Armen, met Schriftuere,
Die vvy altoos sullen by ons hebben, maer Christum niet,
[+]Dus zijn vvy verplicht, haer te helpen t'elcken ure,
[+]Hier in zijt ghy ons een raedt-gever, hebbende door u onthiet,
een ordre ghevonden, voor d'vvelcke u lof gheschiet,
Alsoo veel als ons doenlick zy, Heere certeyn,
Vord'ren vvy dies, alsoo yder mensche siet.
Hebben daeromme voorghenomen met herten reyn,
Nu aen te doen dienen uyt uvven name groot en cleyn
het meerder behouff en te noodich' vervverven,
Dat dese Oude is ontbrekende hier in dit pleyn,

[+]Beyde Oude binnen, ende nae de Pause weder uyt achter Gerechten yver ende Eerlijck voornemen

[+]Rom.11.33.
[+]Math.25.11.

Devvijle sy veel aenvvassen, ende vveynich erven.+

+**Sy met malcandren ee*n* weynich swijgende ende voortgae*n*de. cloppen ae*n* ter plaetse daer Evangelische sachtmoedicheyt uyt comen en Christelicke trouwe die sullen mits daer aen haer gesproken, terstont bereyt zijn.**

Eerlijc voornemen.
Voort voort Evangelische sachtmoedicheyt, vvilt gee*n* moeyte*n* derven

Gherechten yver.
Coempt hier Christelijcke trouvve, eerlijcke maeght,
In vviens alle ledicheyt heel is versterven,
Ghy moet op de beene, vvant het ons alsoo behaeght.

Evangelische.
VVat ghelievet mijn Heeren, dat doch ghevvaeght,
Blyd'lijck onversaeght sullen vvy gaen ende loopen beye.

Christelijcke trouwe.
uvven vville soo verghenoughen onvertraeght,
Dat daer over niet vverdt gheclaeght,, hier in dees contreye.

Eerlijc voornemen.
Ghy sult gaen door den ganschen lande, over bergh' en heye,+
Maeckt u in't ghereye, Zuyd ende Noort,+
Vercondicht het Ghemeen volck met blyden beleye,+
Alle 'tghene dat ick u sal verhalen hoort,+Seght dat sy haer tot Aelmoessen bereyden vvillen voort,
Om d'oude Arm machteloose t'onderhouden teenemalen.

+**Matt.10.7**
+**Mar.3.13.**
+**Luce.9.2.**
+**Trede*n* een weynich voort, ende door Gherechte*n* yver weder aen gesproken, blijven weder.**

Evangelische.
Seer vvel mijn Heeren, vvy sullen doen nae u vvoort,
Ende des Heeren vvet, daer en sal niets aen falen.

Gherechten yver.+
Beydt, beydt, vvy moeten u noch meerder verhalen,
Om te versachten ons qualen,, ten dient niet vergheten,
Gaet oock tot obstinaet Gierigaert den principalen,
Ende zijn Vassalen,, in't huys van vveelden gheseten,
Noch tot d'overvloedige Rijckdo*m*me, doet haer t'samen vveten,
Nae de vvet en Propheten,, houdet gheensins verborghen,
VVy sullen ons ampt beijveren heel onvermeten
aen ons Inghesetenen, eer sy van ghebreck vervvorghen.

+**De Sinnekens leghende elck op een houc vande*n* Tonneel, met de hoofden buyten guygele*n*de, met dees reden. En*de* mits dat Evang. sachtmoedicheyt met Christ trouwe binnen gae*n* met de twee oude springe*n* zy tsame*n* wt.**

Eerlijck voornemen.
Neemt dees Oude mede vvilt de saken vvel besorghen
huyden en morghen,, oft sy schoon kreupel gaende hincken,

Peynst byvvesen doet vercrijghen, aensien doet ghedincken,
VVilt elck een so vvincken,, tot 'tvverc der Liefden met gedult,
Hier mede adieu.

Christelijcke trouwe.
[+]Adieu Meesters, vvy verhoopen dat ghy uvven lust eer langhe hooren sult,
VVant het vverdt alles vervult nae u bevel.

[+]**De bewinthebbers binnen en*de* de andere mede, ter plaetse daer tghemeen volck hen onthoudt.**

Vermeten begeerte.
VVat dunckt u van 'tspel.

Swerelts becommertheyt.
Hoe sy vvetent best.

Vermeten.
'tIs haer ghevvonnen.

Swerelts.
Iae soo vvy vvillen.

Vermeten.
'tGater noch vvel.

Swerelts
VVaren sy op 'tlest.

Vermeten.
VVat dunckt u van 'tspel.

Swerelts.
Hoe sy vvetent best.

Vermeten.
Ick vvedde ick sel.

Swerelts.
Legghen een ander grondtvest.

Vermeten.
Iae 'tis al begonnen.

Swerelts.
VVilt u tongh' stillen.

Vermeten.
VVat dunckt u van 'tspel.

Swerelts.
Hoe sy vvetent best.

Vermeten.

'tIs haer ghevvonnen.

Swerelts.
Iae soo vvy vvillen,
Maer alle haer spillen,, vallen noch inder asschen,
Dan vvy moeten vvel op den hespel passchen,
Ende dapper rasschen,, vaerdich van hier.

Vermeten.
VVaer henen?

Swerelts.
Van 'tZuyden in 'tVVesten op het ander quartier,
Hoe by gans fier,, laet ons doch dervvaerts loopen,
Eer sy 'tvolck haer Philosophische droomen vercoopen,
Hoort na mijn ontknoopen,, ic sal een stock in't vviel,, steken

Vermeten.
En ick sal't aen haer beyden by mijn ziel,, vvreken,,
Iae haer beenen en hiel,, breken,, eer hy onder 'tcruys,, is,
Voort, voort ick ben versekert, dat dit het huys,, is,
Hoort vvatter ghedruys,, is, voorvvaer sy kyven.[+]

[+]**Sinnen comen malcander wat te ghemoet, ende luysteren eenen tijt, ende treden daer ter plaetse. Evangelische en Christ. ingegaen zijnde, de welcke sy terstont na dees reden volghen.**

Swerelts.
VVel flucx daer nae toe, ten is gheen tijt om hier te blyven,
VVy moeten 'tvolck styven in Giericheyts leeringhe.
Dats vooren.

Vermeten.
Dat is u nae, vvant vvy zijn volck van eender neeringhe.

Sinnen eerst uyt.

Vermeten.
VVaer zijt ghy Nichte?

Swerelts.
Alhier Cosijnken.

Vermeten.
Het is verkerft.

Swerelts.
Dat deed' ghy quant.

Vermeten.

Siet doch dees vvichte.

Swerelts.
Blijft achter 'tgordijnken.

Vermeten.
Waer zijt ghy Nichte?

Swerelts.
Alhier Cosijnken.

Vermeten.
VVat ghy oyt stichte.

Swerelts.
Met beveynst schijncken.

Vermeten.
Heel doodich sterft.

Swerelts.
Iae 'tcoomt tot schant.

Vermeten.
VVaer zijt ghy Nichte.

Swerelts.
Alhier Cosijnken.

Vermeten.
Het is verkerft.

Swerelts.
Dat deed' ghy quant.

Vermeten.
Dats vvaer, ick ben by u maer een cleyn sant,
Over 'tgheheele lant,, vveetmen van u daden.

Swerelts.
Neen ghy vveet mede vvel vvat dus gheeft mijn de hant,
Ick springhe hier uyt sonder eenich beraden,
Hoe vermetende begeerte, ick vvil u niet versmaden,

Ghy brenght in't verdriet lijf en ziele, daer en boven
als vvy een lijn trecken, soo vermeerderen de proven,
Van die ons ghelooven,, ick spreke te recht.

Vermeten.
'tIs vvaer dan gy zijt de vrouvv', ick ben maer knecht,
By u heel slecht,, ende simpel van ghedachten,

Dan laet ons d'een d'ander niet verachten,
Of ick sal u crachten, ontdecken menichvout,
VVant ghy gheefter niet omme, vvat ghy queaets brout,
Als 'tsilver en 'tgout,, u slechts mach ghebeuren.
Hoe svverelts becommertheyt ging' menich dusent me*n*sch verscheuren.
Ende ghy deder treuren, Naboth door Iesabels ghebien.

Swerelts.
Hoe de schorfiste schapen springen eerst uyt 'thoc dat machmen nu sien,
teghenvvoordich gheschien,, aen u reden spijtelick,
Al 'tuvve en is den Armen niet een penninck profytelick,
Dat segh' ick u vervvyselick,, ende sal 'tbetooghen,
Ghy verhert de herten en verblindt de ooghen,
Dat meer is, doet pooghen, naer vvs naestens doot.

Vermeten.
Maer ghy draeyter u selven uyt, en helpt een ander in noot,
Voor cleyn ende groot,, sal ick u daet ontluycken,
Die hy aen Achan, den soon Serach ginght ghebruycken,[+]
'tVVelck by gans cruycken,, quam by u ingheven alleen, [+]**Iosu.7.26**
Den desen is doot ghevvorpen met steen,
Ende alle zijn goeden ghemeen,, 'tvier te vooren ghegheven.

Swerelts.
Dat moet ick bekennen, maer vvat hebt ghy bedreven,
Het staet beschreven,, met een griffe ijser,[+]
Hoe Ioel en Abia, vvaert ghy een ondervvijser,[+] [+]**Ieri.17.1.**
Ende aenprijser,, der Giericheyt ten heeft gheen slot,[+] [+]**1.Sam.8.3**
Nabal verherden ghy, op de goed'ren versot, [+]**1.Sam.25.37.**
Voorvvaer ghy brenght tot,, grooten misval.

Vermeten.
Iae, jae, vvy toghen eenen lijn overal,
Soo ick doen blijcken sal,, door practijcken en listen,
Gehasi deden vvy hier mede zijnen tijt verquisten,[+]
Die en misten,, der Lazarijen rijckdomme niet. [+]**2.Reg.4.27**

Swerelts.
Doen ghevielt ons vvel, maer nu keeret alomme siet,
VVy zijn als een blomme op het veldt verdort,
Maer mijn dunckt dat mijn daer vvat nieus in ghegrift vvort,

Dat sal ick u in't cort maken indachtich.

Vermeten.
VVats dat Nichtken?

Swerelts.
Maer ginder in't huys van vveelden, daer is nu seer prachtich
met vreughden sachtich,, obstinaet Gierigaert onbevreest,
En overvloedighe Rijckdom, die ons noyt eymandt heeft gevveest,
[+]Gaen vvy daervvaert sonder den tijt te verlanghen,
Al ist Ghemeen-volck ons bynaest ontganghen,
Desen sal ons aenhanghen,, dus vvilt mijn nae spoeden,
Dat vvy daer zijn eert connen bevroeden
Christelijcke trouvve, en Evangelische sachtmoedicheyt.

[+]**Sinnen weder wat na malcanderen gaende.**

Vermeten.
Dats vvaer Nichtke*n*, nu vermindert mijn rouvve 'tvvert u geseyt
Die sullen vvy soo nae onsen sinne buyghen,
Dat hy den Armen niet alleen verlaet nae ons betuygen,
Maer gaet uyt suyghen, sulckx datse als muyskens piepen.

Swerelts.
VVouden vvy dat doen 'tvvaer tijt dat vvy daervvaerts liepen,
Ende hem uytriepen, eer den tijt overstrijct, dus tot hem vvent,
Gaet besiet eens, is daer niemandt de deure ontrent,
Maket my bekent,, vvilt scherp micken,
Dat vvy doen vvillen moeten vvy vaerdich beschicken,
VVant onse brillen vallen in stricken,, so sy ons daer betrapen.

Vermeten.
[+]Daer en is niet in de vveghe, maechden noch knapen,
Dus vvilter niet op slapen maer vry cloppen,
Ende hem de ooren aen byde zijen stoppen,
Ick sal te met d'ooghen houden in't seyl.

[+]Vermeten begheerte gaet nae 'thuys van weelden, en*de* soo hy een weynich om en*de* omme ghesien heeft niemant vernemende spreeckt voort.

Swerelts.
Daer gae ick henen met ooren steyl,
'tIs even op 'tpeyl,, om sulcx te beginnen.

Vermeten.
Loopt Teve loopt, ick maeck mijn binnen.

Obstinaet gierigaert.

VVat stouter ondervvinnen, ende onredelijck ghelaet[+]
vvas daer ontrent mijn deure, vvaer mocht het van daen come*n*,
Het brenght my aen een groote quellinghe quaet,
Ende doet het herte van binnen een vveynich schromen,
Hebt ghy dat ghedaen Vroukens, ghy en derfs u niet beromen,
Sulck onbillich bestaen, jae valscheyts teken.

[+]**Evangelische sachtmoedicheyt Christelijcke trouwe en*de* twee oude buyten, de Sinnen haestich binnen, en*de* Obstinaet gierigaert vlytich buiten comende.**

Evangelische.
Neen vvy voorvvaer, 'tvvaren al and're ghelijck den onvromen,
niet vvaerdich te nomen, soo't hier is ghebleken,
Dan doch mijnen vriendt, vvy hebben u noodich te spreken,
Ende veel vveken lust tuvvaerts ghehadt hier,
Siet, dese oude Arme machteloos vol ghebreken,
moet ghy helpen op queken met u handt haven en schadt fier,
Verachtet haer doch niet, volcht Christi manier,
Ghevet haer vry vvat, tot hulp voordachtich
Vrouch en spaden regen, maect dan u vvijnberghen nat schier,[+]
Ick segghe u dat onghefeylde vvoort vvarachtich,
En uvve vvijn-persen sullen alsdan eendrachtigh
overvloeyen van nieuvven vvijn ende most,
Ende inden dach der tribulatien onsachtich,[+]
Suldy van alle ongheluck zijn verlost.[+]

[+]**Lev.26.9**.

[+]**Tob.9.126.**
[+]**Pro.3.10.**

Obstinaet gierigaert.
Hier loopter soo veel daghelijcx bedelen om den cost.
Soude ickse al gheven, ick en herdent gheen jaer,
D'een staet tusschen de stoppen, d'ander leunt teghens de post,
Men vindt menich stont, vreemt, onbeschaemt bedelaer.

Christelijcke.
Och vriendt en spreeckt doch niet soo oneerbaer,
VVant vvy zijn altegaer susters en broeders verstaet dit,
Christus is vvel elck mans hooft, alderliefste, maer[+]
vvy zijn alle voorvvaer onder malcand're d'een des anders list,[+]
En een'ge kind'ren van die, die*n* ter rechterhant des Vaders voor ons bit,[+]
Van vviens den Armen scherp'lijck vvert bevolen,[+]
Elck een die hier in vveelde overvloedich sit,
Die dan onbermhertich zijn, voorvvaer sy dolen,
VVant Gods grimmighen tooren sal doen steken aen colen.

[+]**Eph.5.23.**
[+]**Rom.1.22.**
[+]**Rom.8.34.**
[+]**Mat.20.11.**

Haer vvoonsteden, ende 'tlandt door vreemt volck vervvoesten
[+]Ende hun legghen onder der Vyanden voetsolen,
Sy sullen d'Ackers benouvve*n*, d'uytheemsche sulle*n* die beoesten, [+]**Esa.1.70**
VVee dan, die u gout laet in de kisten verroesten,
[+]Met oorloghen, diere tijden, vverdy aenghetast,
Sieckten, cranckheden, pestilentien, quade hoesten [+]**Lev.26.25**
sullen u overvallen, hier vrylicken op past,
[+]Blixem en sulpher salt reghenen over sulcken gast.
Die der behouftigher last niet en vvil erbermen. [+]**Psalm11.7.**

Evangelische.

[+]Doch doet ghy u handen open met een betrouwen vast,
Voor den nootdruftighen met grooter ontfermen, [+]**Deut.15.11.**
Ter contrarie dan, sal u den Heere beschermen.
[+]En vvel doen ghelucken, sonder smaet of schanden,
Iae sult rijcklijck gheseghent vvorden sonder verermen, [+]**Syr.29.15.**
[+]Met de ghenade Abrahams in alle landen.
[+]**Gen.12.2 ende 13.15**

Obstinaet Gierigaert.

Iae of ick alle mijn goet den Armen gaef en mijn liet branden,
'tVVaer mijn certeyn alles een cleyne eer.
En al bracht ick haer sonder vvoucker veel panden,
VVant uvve redenen scherpen mijn verstant niet seer,
Dus gaet vrylicken doet mijn onschult aen uvven Heer,
[+]Ick hebben een vvijf ghetrouvv't, moet daer by vvesen,
Doch comt ghy op een ander tijdt eens vveer, [+]**Hier meent hy de rijcdomme**
[+]Soo sal ick sien vvat ick over heb voor den desen. [+]**Luce 14.20**

Evangelische.

Och ghy sijt qualijcken bedacht mijn vriendt ghepresen,
VVant hier heeft niemant ure noch tijdt, so de Schrift vermelt,
[+]Ende den dach des Heeren sal comen, dus vvilt doch vreesen,
[+]Als een valstrick over alle sade, het vvert u vertelt, [+]**Luce 21.35**
[+]Iae ghelijck een Dief inder nacht met groot ghevvoel, [+]**1.Thes.5.2.**2.
[+]Soo sal ons de Heere der heyrscharen verschijnen, [+]**Apoc.3.3.**
Voor seker, de Bijl is aen de vvortel des booms ghestelt, [+]**2.Pet.3.10**
VVie svvaerlick misdoet, die sal svvaerlijcken verdvvijnen,
[+]En na desen is gheen tijdt meer, noch uytstel der termijnen,
Dus handelt vvijslick, u selven boudt een vaste stat, [+]**Mat.7.25 ende 24.44.**

Die grond'lijcken blijft, alst tempeest sal over u pijnen,
Daerom begraeft inder aerden niet u silver, gout, of schat.

Obstinaet gierigaert.
Het schijnt, oft ghy mijn bynaest soud' bekeeren vvat,
Maer ten baet niet, ghy moet u met dit antvvoordt bevreden,
Voorvvaer ghy zijt al overmatich stout ick segh' u dat,
Daer zijn vvel meer lieden, alhier en tot and're steden,
Gaet daer toe, laet die gheven, mijn moveert een ander reden,
Alsoo ick u verclaerden, hier mede gae ick henen.

Oudt en Arm knielende.
Och vriendt, neemt doch acht op ons Oude leden,[+]
Ende vvilt ons ghecrijt plaetse verleenen.

[+]Esai.39.3.
Psal.38.7
Heb.12.12.

Oudt en Machtloos knielende.
Vertroost ons verbaesde herten, die tot u vvenen,
En niet moghelijck is te arbeyden, hoort en siet dit ontdecken.

Oudt en arm.
Och vriendt siet dees traghe handen, en vercrompen beenen,
Laet u dit bevvegen, vvilt liefdich ons armoede ter herte*n* trecke*n*,
Des Heeren benedydinghe sal over u veelvuldich strecken,
Sijt barmhertich als uvven hemelschen Vader,
VVy zijn doch alle broeders, ey laet u sulcx vervvecken,
VVeest ons Oude jammerhertich, en gheen versmader.

Obstinaet gierigaert.
Is mijn den rock nae, 'themde is my noch nader,
Ende ick hebbe ghenouch te doen in alle manieren,
Dus gae ick voorts, t'vvort hoe langh hoe spader,
Dat Godt u toeghevoucht heeft, sal hy u vvel toestieren.[+]

[+]Iaco.2.18

Christelijcke.
O ongevoelicke vvreetheyt, vvaer sal Godt u herberghen, by de helsche gieren,[+]
ende onversade dieren, daert alles voor inden afgrondt beeft,[+]
Nu staet op mijn vriende*n*, vvy gaen, sulle*n* geen moeyte*n* vieren,[+]
Maer hem breeder besoucken, soo hy tijdt en stondt heeft.

[+]Math.16.4 ende 12.39
[+]Esa.60.1.
[+]Sinnen yder op een houck leggende comen uyt, midts d'ander gaet binnenwaerts voughen.

Vermeten.
Iae, jae, soo malcander vvat honich om den mondt gheeft.

Swerelts.

Het sal u noch vvel gelucken, ick meen over schoer.

Vermeten.
Sy meenen hem die met ons in verbondt leeft.

Swerelts.
Iae, jae, soo malcander vvat honich om den mondt gheeft.

Vermeten.
Het spel is ons, vvant hy door my ghevvondt sneeft.

Swerelts.
Met versvvijmelde Giericheyt de vuyle hoer.

Vermeten.
Iae, jae, soo malcander vvat honich om den mondt gheeft.

Swerelts.
Het sal u noch vvel ghelucken, ick meen over schoer.

Vermeten.
[+]Hoe hy verstickt door vvangunste als een vrecken boer,
[+]onder desorgh' en vvellust der vvereltsche rijckdom. **[+]Hora.Flac.2.Satyr ver.4**
[+]Luc.8.14.
Mat.19.22

Swerelts.
[+]Hy peynst op Godt, noch zijn ghebodt, maer alleen om
een groote som van schatten by een te bringhen. **[+]Mat.10.22.**

Vermeten.
Iae Nichtken soo comen vvyse al bespringhen,
Maer om dees dinghen,, vvat voort te stoken,
Soo ist tijt dat vvy gaen. ick hebbe al londt gheroken,
'tBegint al te smoken, dus maken vvy ons binnen onbesvvaert.

Swerelts.
Loopt voor, ick loop nae, t'vvert u ontloken,
VVant van een cleyn gheruchtken ben ick niet vervaert.

Obstinaet Gierigaert, Overvloedighe Rijckdomme buyten, ende de Sinnekens mede, doch yder op een houck.

Obstinaet Gierigaert.
[+]VVel aen mijn ziele ende sijt nu gherust,

[+]Luc.12.19

[+]V schueren zijn vol van alderley coren en granen goet
Siet d'overvloedige Rijcdo*m*me geeft mijn 'thert aldaert na lust.
VVilt u selven tot alle melodije vermanen soet,
Ende des vverelts vellust onderdanen doet.

[+]Evangelische sachtmoedicheyt, Christelicke trouwe de twee oude met 'tgemeen volc comen uyt.

Met alderhande vreucht ende triumpheren,
Die der menschen herten voort 'tstorten der tranen hoet,
Maer vvie coomt alhier vveder 'tmijnvvaerts keren.

Vermeten.
Hoe, dit is al volck, die vvat begeren,
Maer vvilt haer vveren, of sy maken u cael.

Swerelts.
Sy soudent vvel al dat ghy hebt versmeren.
Ende verteren, luystert nae mijn verhael,
Soo dat ghy ten eynde selfs soudt loopen met een leghe mael,
Hoort het principael moet ick mede doen blijcken,
Sy zijn even als d'aerde, verstaet dese tael,[+]
Nimmermeer versaet, door 'tgheven vanden rijcken. [+]**Pro.30.16.**

Vermeten.
Ho, ho, vveet ghy een dingh anders niet te verghelijcken,
Eer vvy van hier vvijcken, soo sal ickx beter vertellen,
Hoe sy en zijn anders niet dan de cuyle der hellen,[+]
VVat ghy haer gaet bestellen, ten helpt alles niet. [+]**Pro.27.20**

Evangelische.
O ghy adders ghebroetsel. Lucifers ghesellen,[+]
O valsche ghetuyghen, ghy liecht inder vvaerheyt siet,[+] [+]**Mat.23.33**
'tZijn d'uytvercorenen Godes, hoe meucht ghy ons dus quelle*n*,[+] [+]**Safan.1.43.**
Tot vvelcke 'tvvoort door Christum dus is gheschiet, [+]**Rom.8.33.**
Coomt all' tot mijn, die daer zijt beladen nae mijn onthiet,[+]
Ick sal u vermoeytheyt eeuvvich versachten. [+]**Math.11.28.**

Obstinaet gierigaert.
VVel, hoe comen sy dan tot al sulcken verdriet.
Datse altoos op een ghegeven brock moeten vvachten,
d'Ooghen des Heeren sien immers by daegh' en by nachten[+]
op den gherechtighen, soo de Schriften belijden,[+] [+]**Psal.33.18**
En zijn ghebenedydinghe van grooter machten, [+]**Syr.15.20**
boven haren hoofde, tot allen tijden.

Christelijcke trouwe.
Maer die den Heere lief heeft, die comt hy castijden,[+]
En vvil datse alst ghereynicht gout hier vverden beprouft,[+] [+]**Esa.48.10.**
Doch tgaet den boosen een tijdt vvel aen alle zijden[+] [+]**Math.5.10.**
[+]**1.Pet.4.8.**

[+]Sulcx dat hy sevendubbel heeft van als dat hy behouft,
[+]VVant die de vverelt mindt, mindt sy vveder onbedrouft, [+]**Syr.14.4.**
[+]Maer 'teynde van dies sal den last draghen. [+]**Iere.17.11.**
[+]**Exo.14.28**
Esa.5.20.

Swerelts.
VVel dats seker vvel soetkens ghetrout,
Hoe sulcken beuselarie hoorden ick noeyt mijn daghen.

Vermeten.
Dat zijn grepen.

Swerelts.
Iae dat zijn vvel te deghen oude slaghen,
Om u vrees aen te jaghen, en te doen verschricken.

Vermeten.
VVilt ghy daer nae hooren, sy sullen u vvel bestricken,
[+]Ende beschicken met Iob, hier of daer op een mishoop,
Eer ghy 'thaer geven soudt, drinct liever selfs somtijts een stoop [+]**Hiob.1.20.**
Al isse dier coop, 'tsal u niet te quader smaken.

Overvloedighe rijckdom.
Iae, jae, vvilt u herte soo vrymoedich vermaken,
Ende niet versaken dan droufheyt ende ongheneucht,
Siet hier is inne daer ghy't vvel om doen meucht,
[+]Schept coragie en vreucht, laet d'and're spitten en delven.
[+]**Toont he*n* de coffer en*de* de stockbeurse.**

Swerelts.
Hoe jae, 'tis huyden Marcus dach elck voor hem selven,
Dits varet vry voort, soo hebt ghy hier eer van.

Overvloedighe rijckdom.
Bancketeert, triumpheert van boven neer man,
[+]Varet mijn leer an, vvilt in gheen ghebreke blyven,
Als Monemtanus vvilt nu jeucht bedryven, [+]**Hora.**
Hoort dees motyven, met Tigellius voucht u nae 'thof. **Flac.1.Satyr.ver.2.2.16.**

Vermeten.
Neen, neen, en scheyter alsoo niet of,
Maket niet te grof het soude u voorvvaer rouvven.
Ghy moet vvat teghens den ouden man houvven,
[+]Oft ghy vliet in't benouvven van eenighe sieckten cranck,
Maer voorts soo gaet in alles uvven ganck. [+]**Hora**
Den tijdt is lanck, laet yder voort voor hem selven sorghen. **Flac.1.Satyr.ver.2.54.Reg.3.**

Evangelische.
O dvvalende gheesten, vvat leert ghy huyden en morghen[+]
de zielen vervvorghen door u valsch ingheven.[+]

[+]**Act.19.13.**
[+]**Mat.23.19.**

Christelijcke.
Ick segghe u de Heere can vvel eenen tijdt borghen,
Maer een ontfermhertich Oordeel vaerdich staet
voor dien, die zijn rugge toevvent den Armen vrouch en laet,[+]
Als stoppelen slaet hy de sulcke inde lucht.
Hare schatten vverden tot schuym hun licht vergaet, [+]
Iae vverden een smaet haerder Vyanden inde vlucht.

[+]**Iac.2.13.**
Exo.23.9.ende 22.21.
[+]**Pro.25.4.**
Esai.1.22.
Hes.22.18.
Lev.26.28.

Swerelts.
Ho, ho, dat gaet even soo veer alst voeten heeft, noeyt sulcken clucht,
Dan ick sal dat vvel haest vvederlegghen,
Hoe Symon den Toovenaer, van vviens giericheyt elc vveet te seggen,[+]
Die vverden erbermt, het is de vvaerheyt,
Daerom den Duyvel is soo leelijck niet alsmen hem couterfeyt,
Is dat qualijck beleyt, hoe noeyt soo aerdich.

[+]**Acto.8.24.**

Evangelische.
Godts is vvel bermhertich, maer oock rechtvaerdich,[+]
Ghelijck vvy aen Ananias conden bemercken,[+]
En Sapphyra zijn vvijf, sy vverden Gods geest onvvaerdich,[+]
Door giericheyt achterhoudende dat de*n* Arme*n* mocht stercken,[+]
De doodt slouch haer dadich om sulcke vvercken,
Soo slaet Godt t'allen percken Mammonis knapen.

[+]**Matt.7.11**
[+]**Psal.37.2.**
[+]**Actor.5.1.**
[+]**1.Tim.6.10.**

Vermeten.
Mijn lust niet langher teghens den oven te gapen,[+]
Comt gaen vvy vvat slapen, alhier t'onsen goeden gheval.

[+]**Sinnen 'tsamen binnen elck op haer eerste uytcomste de.**

Swerelts.
Sy vvillent doch vvinnen, met costen en al,
Maer Neefken 'tsal noch ten besten comen.

Christelijcke.
O obstinaet gierigaert, vreest doch het verdomen,
Schout sulcke sinnen valsch, vvilt die bedvvinghen,
Breeckt u broodt den Armen, volcht een vromen,
Of Godt sal hem troosten door zijn vyande*n* en 'tlant omringe*n*,[+]
Hem vvreken, u inder ghevangenisse bringhen,

[+]**Esa.1.24.**

onder een vreemt volck seer bloetgierich,
VVant vvee haer spreeckt den Propheet, 'tzy overste of onderlingen,
Die haer smorghens vrouch suypen vol vvijn onmanierich,
Ende soo sitten tot inden nacht seer vierich,
+met Herpen Psalters, en and're Tamboren,
Vergetende Gods schepselen Arm, door 'tlichaem bierich, +**Esa.5.11.**
+O sy sullen vvech ghevoert vverden, en blijven verloren,
Iae ghy vverdt als een dreck, en sult versmoren, +**Psalm.4.6**
De tonghe der slanghe sal u vvaerlijcken dooden,
Ghy sult niet sien de stroom en vvater vlieten, ic seght u te vore*n*
Die met honich en boter bestreken ons vverden aengheboden,
+VVant de grimmicheyt des Alderhoochsten slaet den snooden,
Ende over u sal reghenen zijnen strijdt seer haest, +**Psalm.6.2 ende 79.6.**
+Moet vlieden voor 'tijsere harnasch, als den blooden,
Den buyck zijnde als een VVolf die hongerich raest, +**Iac.10.5.**
Sal een bloot svvaert doorsteken onverbaest,
Niet meer sullen vverden ghesien dijn steden noch rijcken,
Dijne kind'ren sulle*n* bed'len, die dus op rijckco*m* zijt verdvvaest
De inghesvvollen goed'ren al van ghelijcken,
Moet ghy vveder uytspuyge*n* arbeyden aen der armoden dijcke*n*
Daer en is gheen duysternisse ghelooft de vvaerheyt,
Die mach bedecken de boosheden 'tsal blijcken,
+Maer een vier van Godt aenghesteken, soo Iob seyt,
sal u verteren, dijn hutte vverdt neder gheleyt, +**Iob.20.26.**
Hemel en aerde vvil dese boosdaedt ontdecken,
+Iae alle vvat daer over blijft, soo de Schrift verbreyt,
salt qualijck gaen, soo ghy d'Arme 'thaer gaet ontrecken, +**Iob.20.19.**

Evangelische.
Daerom mijn vrienden, bid ick laet u dit vervvecken,
Doet vvat deucht'lijcx vvilt den behouftigen mild'lijck geven
VVant d'Aelmoessen blussche*n* uyt Gods toren en ons sondig vlecken,
Iae doen de sonden verminderen daer beneven,
+Ghelijck het ijs door heet Sonuschijn vvert verdreven,
Ende soo den nevel vergaet, mits den dach oprijst. +**Syr.4.17.**

Christelijcke.
Deel dan haer blijd'lijck die in ellende leven.

Denckt dat ghy maer huerlinghen zijt, soo de Schrift aenvvijst,
Ende rekenschap sult moeten doen, 'tzy vvie 'tmisprijst,+ +**Luce.16.2.**
Vanden eersten penningh tot den laetsten bequaem,
Daerommme d'hongerighe zielen die tot u roupen, spijst,+ +**Syr.14.14.**
Soo doet ghy een goet vverck den Heere aenghenaem,
Ende dan sullen alle uvve misbruycken seer grusaem,
uyt ghedaen vverden, hoese voor Godt stincken,
Iae sneeu, en vvolvvit zijn door een eeuvvighe faem,
Gheen misdaet vvert u dan toegherekent, vvilt dit ghedincken.+ +**Psal.32.3.**

Obstinaet gierigaert.

Ic mocht selve vvel niet veel houde*n*, gingh' ic haer veel schincke*n*
En de ten laetsten niet hebben tot mijn ghenot,
Als my dan mocht eenich ongheluck crincken,
Soo soude ick noch moeten hooren 'tvervvijt met spot,
Dus ist beter dat een ander bidt, verstaet het slot,
Dan ick, vvant aen veel te gheven vverden de ghecken ghekent.

Evangelische.

VVat hebt ghy dus veel te sorghen, O ydel sot,+
'tGhene u van noode is vveet den hemelschen Vader jent, +**Mat.6.27.**
VVant hy vveet het al, die zijn handt t'onsvvaerts vvent,+
Hoedende de lelijen des veldts, en de voghelen der lucht,+ +**Psal.147.9.**
VVat sorcht ghy dan, die veel meerder zijt hier present,+ +**Luc.12.27.**
Voor eten, drincken, oft cleeden, o cleyn gheloovige beducht,+ +**Iob.39.3.**
Ick sie ghy sijt bevanghen met des vverelts gherucht, +**1.Pet.5.7.**
Sluytende 'therte voor die in armoed' zijn gheseten,+
'tVVelck ghy sult beclaghen met jammerlijck ghesucht,+ +**1.Ioh.3.27.**
vvant de*n* knecht die de bermhertichz zijns Heere*n* heeft vergete*n*,+ +**Num.11.1 ende 16.32.**
Ende onbermherticheyt betoont, dit moet ghy vveten,+ +**Mat.6.15.ende 18.34**
Sal afgrijselicken na desen vverden ghecastijt +**Mar.21.26**
met vveeningh' der ooghen nae 'tvvoort der Propheten,+
Ende knersinghe der tanden, doch 'tis hier een cleyne tijt.+ +**Math.8.15 21.42.22.15. 24.51 25.30**
+**4.Edr.1.25.**

Christelijcke.

Ter oorsake van dies zijn vvy ghesonden tot u met vlijt,
Op dat het immers soude bekent vvesen,
VVaren vvy niet ghecomen, soo't heylich vvoort belijt,
Soo hadt ghy u t'onschuldighen, alsoo vvy lesen,

[+]Maer nu sal daer gheen Appel zijn vrienden nae desen,
[+]Dus doet hantreycking' hier die 'tnoodich behouven, **[+]Deut.15.12.**
[+]Dan sal u volle verlossingh' geschie*n* met Gods heyligen gepresen **[+]Syr.4.36.**
[+]Duysterniss' sal vergaen, u licht sal uytbreken sonder vertouve*n,* **[+]Psal.10.7.**
[+]De poorten der hellen connen u niet bedrouven, **[+]Luc 12.41.**
[+]Ghy sult een efghenaem zijn des Hemels claer, **[+]Esa.58.8.**
[+]VVant soo't vvater uyt doet, 'tbrandt gesticht der bouven, **[+]Mat.10.18.**
[+]Soo doet d'Aelmoesse uyt de sonde voorvvaer, **[+]Esa.33.10.**
[+]Ontreckt dan u spijse niet den behouftighen svvaer, **[+]Heb.9.1.**
[+]Ghy sult des alderhoochsten zijn een sone, **[+]Tob.12.9.**
[+]Iae hy sal u lieven als een moeder de*n* soon haers buycx eerbaer, **[+]Esa.43.25**
[+]En ghelijck een uytvercoren Godes is dan u loone, **[+]Syr.4.11.**
[+]Sult sitten inde eerste plaets der verrijsenis schoone, **[+]4.Edr.1.28**
[+]Gereynicht door 'tbloet Christi de*n* alderhoochste*n* trooster soet, **[+]2.Pet.2.9.**
Als een kindt des levens gheset in zijnen troone, **[+]4.Edr.2.33.**

Evangelische.
Doch soo ghy den Armen bedruckt laet en geen hulpe doet,
Noch haer niet medelende zijt van u vleesch'lijcke goet,
[+]Sult u selven als een kindt des torens verslinden,
Victorie vervverft over u Duyvel, doot en d'Helsche gloet, **[+]Gen.3.17.**
Om 'tvvelcke te vveerhoude*n* ic en Christelijcke trouvv' raedsae*m* vinden, **1.Tim.6.10.**
Hier tvvee vvegen terstont te ontbinden, **Rom.6.20.**
[+]Ghelijck den mensche vanden beginne is voor ghestelt, **2.Cor.6.9.**
Als daer zijn, goet, en quaet, vvater, en vier, noch mijn vrinden **[+]Syr.15.15**
Het Leven en die doot, dien den boosen quelt, **Gen.2.17.**
Daeromme neempt acht, merckt vvel vvat u vvert vertelt, **Ier.21.8.**
[+]VVelck ghy nu vvilt, van dese sult ghy ghenieten, **Deut.30.15**
Te vveten de glorieuse vreucht, vvaer van *Apocalipsis* vermelt, **[+]Mat.19.17.**
Of de eeuvvighe doodt, een verdriet boven alle verdrieten,
VVel aen dan, om een Voncxken der liefde in u hert te schiete*n*
Siet hier een Tabernakel Gods vanden Hemel neder ghedaelt,
[+]Voor den Menschen die noch nae zijnder onthieten,
van goeden vville zijn, [a] ende niet vvillens [b] loopen verdvvaelt, **[+]Luca.2.14.**
Hoort die uytneme*n*tlijcke geneucht, die daer nimmermeer faelt **[a]Mat.13.34**
[+]Soo siet oock, daer der Ghelucksaliger staet met verjolyten, **Apoc.18.2.**
VViens leven hier voor schand' vverden verhaelt, **Iere.51.8.**
[b]Mat.23.21.
[+]Sap 3.1.
Deut.33.3.
Rom.8.35.

Iae gheacht vvaren verstootinghe, en afgrijsen,[+]
Hoort, hoe sy nu prijs en danck met melodije bevvijsen,[+]
'tLam haren Brudegom, Christi vvaerheyt en leven,[+]

[+]**2.Cor.6.8.**
[+]**Sap.5.4.**
[+]**Rom.8.18.**

Hier salmen openende de Gordijnen, verthoonen den Tabernakel des vredes, geconterfeyt als een Hemels licht ofte claerheyt, waer inne zijn sullen drie personen, elck aen hebbende een langh' wit cleet, ende inde handen Palmtacxkens, gelijck dat selfe in Apoc. Ioh. verhaelt wert.

Loff zy 'tLam onsen schat // hier,
Die swereldts sonden hebt ghedraghen,
Ghy verlicht Godes stat // fier,
Met onvercortinghe der daghen,
Wy u eerstelingen, vander aerden seer dier ghecocht,
Sullen hier lof voortbringe*n* // met een nieuw'liet seer wel bedocht,
Want ghy het verloren socht,
Ende hebt ons alle ghelijck
vande doot overghebrocht,
In't eeuwich Hemels Coninckrijck.
Ghebenedydinghe // groot
En claerheyt zy ons Godt ghepresen,
Die met verblydinghe // noot
De barmhertighe al tot desen,
Om te openbaren // zijne heerlijckheden ghedaen
aen een der liefd's dienaren // die met ons hier loon heeft ontfaen,
En onstraff'licken sal staen
voor den stoel Goods sonder beswijck,
Dewijl 'tOude is vergaen
In't eeuwig Hemels Coninckrijck.
Danck, glorie, en loff u,
Die op den Troon hooch coomt verschijnen,
En ons voedt in dijn hoff nu,
Met levendighe medecijnen,
Die 'talles nieuw maeckte // ende u niet hebt ontsien,
Maer voor ons den doot smaecte // na des Vaders heyl'ge gebien
Voorwaer wy zijn al door dien,

ghewaerdicht te buyghen publijck
voor u beyde hert en knien
Int eeuwich hemels Coninckrijck.

Prince.
Heylich, heylich, o Heer jent,
Heylich, wijsheyt en sterckte mede,
Die 'taensicht nimmermeer went
Van die d'ellendighe bystant deden,
Maer haer comt vervullen met ongrondige blyschap schoon
Ia wilt noch dat sy sullen 'tmidde*n* haer broeders in den troon
Ghenieten een eeuwich loon,
Verciert zijnde seer magnifijck
Met d'onvergancklijcke croon
Int eeuwich hemels Coninckrijck.

Hier daelt de onvergancklijcke Croon der glorien uyt 'thoochste des troons, ende wort gestelt opt hooft des middelsten van de drie die inden tabernakel des vredes zijn.

Christelijcke.
Ende laet dees afbeeldinghe u herte aenprijsen,
+Hoe sy die haers naestens leet als haer selfs aencleven,
+In't hoochste des Majeseyts sullen vverden verheven,
+Daer hare daghen niet afnemen dach noch nacht,
+ Ende om u dan breder exempel te gheven,
+Soo sal ick bevvijsen uyt dies met Schriftuerlijcke macht
+*Die d'Armen liefdich troost, wat loon de sulck verwacht,*
+Ick segghe van 'sHeeren hant sal hy ontfanghen onbesvvaert
+*d'Onvergancklijcke Croon der Glorien* vol eeuvvigher cracht,
+Dits de vergeldingh' die in hem sal vverden gheopenbaert,
Soo ghy daer meucht sien door de vertooningh' verclaert,
in 'theerlijcke Rijck des Alderhoochsten vol trouvven.

Evangelische.
+Ist dan u noch niet ghenouch, O hertneckighe van aert,
+Ick sie neen maer siet omme ghy moet oock aenschouvven
het grusaem tormenteren sonder ophouvven,
Dat hun sal ontvvijslijcken ghebeuren,

+**Syr.18.8.**
+**2.Pet.3.8.**
+**Psal.90.4.**
+**Solutie belangende t'eerste deel, ende 'tloon der bermhertige aengheteyckent met de principaelste stucken der Schriftueren.**
+**2.Tim.1.8.**
+**1.Cor.9.25.**
+**1.Pet.5.4.**
+**Mat.25.35.**
+**Psalm 21.6.**
+**Actor 7.51.**
+**Apoc/10.13**

Die zijnen naesten den Armen niet doet in dees Lansdouvven,
Als hy vvilde datmen hem dede, o hy sal't betreuren,
Den oppersten Rechter sal dien versmaen met zijn ydel leuren,[+]
VVerpende in't diepste des Afgrondts vol duysterheyt,
Daer hongher en dorst sullen schijnen te verscheuren
die onghehoorsame onsterflijcke leden, 'tvverdt u gheseyt,
Sullen ghepijnicht zijn met onbluslijck vier daer toe bereyt,
Bitt'ren roock stanck, in de neuse noyt vvreder slaghen,
Met alderleye tormenten hun daer op gheleyt,
Sulcx, sulcken sal lijden al ist niet om verdraghen.

[+]**Mat.3.12.**

Christelijcke.

Siet de helle een cuyle vol alderleye plaghen,[+]
heeft alreede gheopent haren mondt,
Om haer in te svvelgen, die Gods strenghe oordeel na dees dagen
Midts 'tonboetvaerdigh' leven sullen smaken terstondt.

[+]**De helle wert open ghedaen als een wijt gespalckte mont hier comt de doot uyt.**

Obstinaet gierigaert.[+]

Compt nu o berghen hoe groot men u vondt,[+]
Mede ghy cleyne heuvele*n*, vvilt mijn bedecken als een sterc slot[+]
Opent u, ende verslindt mijn nu aerde rondt,[+]
[a]O vvee, [b] O vvach, vvaer sal ick henen, of vverpen 'tlot.[+]

[+]**De overvloediche Rijckdomme siende de Doot, vliet als ee*n* schaduwe, wa*n*t daer en helpt in die ure gout noch schat.**

Evangelische.

O vvee ghy Rijcke, die op u rijckdom zijt versot,
Huylt [a] ende vveent over uvve ellende hier ter stede,
V cleederen vol motten, ende u Rijckdomme verrot,
V goudt en silver verroest, brenght een quaet ende mede,
Iae 'tsal ghetuychnis vvesen, de onbekende 'thaerder onvrede,
En haer als vier verteeren, 'tvleesch' vanden bene trecken,
Die ghy hebt vercort ende den rugghe vvende alreede,
Crijgen gehoor voor de*n* Heere om die obstinaetheyt t' ondecke*n*
O ghemeen volck laet dit u herte doch vervvecken,
Sie hoe den Sathan heeft ghesloten in de banden des doots,
Die den Armen verachten met spotten en gecken,
Hun ontsegghende tegen den honger een bete broots,
Sie hoe miserabel dat ghy hier staet in veel noots,
Ick segghe onder 'talder vvreedtste der helschen vyanden,
Die hem nu corrigeren met veel aenstoots,

[+]**Esa.2.19**.
[+]**Hose.10.8.**
[+]**Luc.23.39.**
[a]**Iere.1.11**
[b]**Luce.12.21**
[+]**Hy werdt van de doot haestlijcke*n* overvalle*n*, en valt achterwaerts tredende neder ter aerden. Sathan met zijn gruwele*n* ende eene*n* aen de hande*n* des doots ghebonden buyten.**
[a]**Iaco 5.1**
Pro.11.28
Acto 6.
1.Tim.6.9.
Hebr.10.13.
Iaco.5.2.
Syr.7.19.

+Gebruyckende diversche manier*en* va*n* pijnig*en* in voet*en* en hand*en*,
'tEen voor Gulsicheyt, t'ander voor de bloet schanden,
'tDerde voor Dootslach, 'tvierde voor hoverdije,
+Soo onthaelt men u daer met een oneyndich branden.
Alderhande amenden zijn daer bevonden, hoort vvat ic belije
+ *Als oock wat straffe fel, die troostloos d'Arme veracht,* t'elcken tije,,
+Haest ten loon vervverven sal, nae desen termijn,
Te weten, de tweede Doot, die nimmermeer is sonder fantasije,
'tVVelck ghy hier meucht sien in elcx aenschijn.

+**Esa.66.24.**

+**Apoc.21.8.**

+**Solutie en*de* aenwijsinge Schriftuerlick, en op't tweede stuck.**

'tGemeen volc siende Duyvel, Doot, Helle, ende veel jammers voor ooghen spreeckt knielende, ende bidt Godt dat hy hem gheeft een medelijdende hert.
O Godt zijt mijn ghenadich behoende voor pijn
Nae u groot bermherticheyt goedertieren,
Soo wilt mijne misdaden verdelgende zijn,
VVasschet mijn met 'tvvater der ghenaden Revieren,
VVilt mijn voeten sonder struyckelen in uvven vvegh' stieren,
+Ontsondicht mijn ziele, O Heere die u vreest,
+Schept in mijn een reyn hert, ghy die onderkent hert en nieren
Gheeft my eenen nieuvven ghevvisschen geest,
Op dat ick mach doen soomen by Paulus leest,
+Te vveten vanden arbeydt mijnder handen dadelick,
Dese mijne Arme mede broeders in dit foreest,
Mede delende, ende niet zijn versmadelick,
VVant vvat soude mijn baten Arm sondaer quadelick,
Dat ick hadde alle des vverelts goeden vercreghen,
VVanneer ick dan most sterven onberadelick,
Verliesende mijn ziele, die seer is versleghen,
Daeromme Heere vvijst mijn doch uvve vveghen,
Ick vvil den alderminsten met Aelmoessen vereeren,
Hope 'tsal u aenghenaem zijn, vvant daer is veel aengelegen,
+Al vvat buyten nootdruft mijn is sullen sy verteeren.

Psal 62.12
Tijbisa 1.9
Luc.16.24
Esa.66.24
Mar.9.44
Psal.52.7.
Eccle.6.4.
Psal.54.1. 55.1, 56.1
Psal.86.1.
+**Psal.51.9**.
+**Psal.26.2**.

+**Sathan met de doot ende gruwelen binnen gae*n*de, so wert de*n* Tabernakel des vredes gesloten, ende de helle daer hy met zijn gecreghen proye voorinne blijft staen, terstond daer na mede.**

+**Ephe.4.28.**

Christelijcke.
O jae sulcx doet, vvant haer schiet vvel die ten halven keeren,
Gheeft van u vveynighe vveynich, soo ghy't vvaert ontfanclick,

't Loon daer van is, niet den mensch' maer den Heer der Heeren
die sal hun zeghenen in alle paden onvergancklick,
Dus ghevet niet een blijd' ghemoet onbedvvancklick,
Soo vverdt ghy van Godt bemint, soo den Apostel schrijft.[+]

[+]**Cor.9.7.**

'tGhemeen volck.
Sulcx gae ick op staende voet volbringen, en ben u bedancklick,
Van 'tgoede ondervvijs daer ghy my mede hebt gherijst.

Evangelische.
VVy segge*n* ooc adiu vrient, doch volsta*n*dich in u propoost blijft,[+]

[+]**Binnen daer hy altoos uyt ghecomen is en*de* Eva*n*gelische sachtmoedicheyt m*et* Christelijcke trouwe, met de twe oude binnen daer sy eerst uyt quamen.**

Beyde de sinnen weder nae de Pause eerst uytcomende.

Vermeten begeerte.
VVt, uyt, my dunckt dat vvy al achter 'tnet visschen.

Swerelts.
VVel hoe soo, heb ick niet Obstinaet gierigaert bedroghen?

Vermeten.
Ghy moeter anders aen, en noch beter toe sien.

Swerelts.
VVat isser op handen, dat ghy dusdanich gheschal maeckt?

Vermeten.
Ick segghe vvy moeten op ons ghetije al bet gisschen.

Swerelts.
Can ick meeder doen dan 'tmeeste bedroch stelle*n* voor oogen?

Vermeten.
VVt, uyt, mijn dunckt dat vvy al achter 'tnet visschen.

Swerelts.
VVel hoe soo, heb ick niet Obstinaet gierigaert bedrogen?

Vermeten.
Ghy moet doen, dat *'tGhemeen volck* de gantsche vvet misschen.

Swerelts.
Daerom spreeck ick altoos voor vvaerheydt loghen.

Vermeten.
Nochtans gaet het niet vvel nae ons ghebien.

Swerelts.
VVaeromme, mijn dunct dat ghy mijn 'thooft haest mal maeckt.

Vermeten.

Wt, uyt, mijn dunct dat vvy al achter 'tnet visschen.

Swerelts.
VVel hoe soo, heb ick niet Obstinaet-gierigaert bedroghen?

Vermeten.
Ghy moeter noch anders aen ende beter toe-sien.

Swerelts.
VVat isser op handen dat ghy dusdanich gheschal,, maeckt?

Vermeten.
Maer dat Evangelische-sachtmoedicheyt ons vverck ten val,, maeckt
Ende over al, maeckt dat vvy als krenghen stincken,
Midts de Christelijcke trouvve, dees comen ons crincken,
VVat meucht ghy doch dincken,, 'tis een groote spijt,
En of vvy al een man hebben ghevanghen subijt,
't Is seker sijt,, dat sulckx niet veel heeft te beduyden doch,
Daer isser so veel hier in't oost, daer in't vvest, ginder in't zuyde*n*,, noch
ende in't noorden, die sy ons ontrecken,
Ten coomt op gheen duysent by, ick moet het u ontdecken,
Men sal met ons gecken,, vveet gy anders geen const vvy moete*n* vvyke*n*
Sy doe*n* Gods bermherticz ooc sijn rechtvaerdicz blyke*n*
Die 'tvonnis sal stryken,, met een strenghe oordeel:
[+]Dus bringhen sy tot de vreese Godts al menschen veel,
[+]Ende ons begheeft heel,, *'t Ghemeen-volck* certeyn, **[+]Psal.112.1.**
Den Armen onderhoudende met giften ende gaven reyn, **[+]Syra.1.1.**
Doen haer soo groot en cleyn,, baten veel proven.

Swerelts.
[+]VVat ick vvoude datse saten in NebucadNezers vierigen oven
'tBedrouft mijn boven,, maten, ick segghe u dat, **[+]Dan.3.20.**
VVy en hadden noyt meerder ongheluck dan in dese stat,
Ick ben mijn selven sat, ende dies misprijslick.

Vermeten.
Ick vvoud' dat die tvvee met haren raedt vvijslick
midden in zee afgrijslick, laghen tot onser vromen.

Swerelts.
[+]En ick vvilde dat haer Ionas vvalvisch hadd' inghenomen,
Al soudense niet vveder comen, maer daer versticken, **[+]Iano.1.7.**
VVant ick vveet geenen raedt, hier inne te schicken.

Gy doet mijn verschicken,, so dat de tong niet meer vvil spreken.

Vermeten.
Soo moet ick deur gaen.

Swerelts.
En ic meed', vvant hy is sot die tegens sijn overhooft vvil steken,
't Is vvel ghebleken,, dus sech' ick adieu al vallet mijn suere.

Beyde sinnen binnen op haer ghewoonlijcke plaetse.

'T ghemeen volck.[+]
Mijn Heer, Heer mijn Godt vvie sal inde laeste uere[+]
connen staende blijven? niemant ick vreese dit,[+]
Mijn beanghsticht 'tvoorleden quaet in den craetuere:[+]
Doch niet sonder reden groot, Vader die't alles besit,[+]
VVant ghy vreeslijck ondersouckt in't derde ende vierde lit,[+]
Der ghener die de uvve oyt haten, nae de vvets beduyden.

Evangelische.
Maer hy beghenadicht vveder, ende vvasschet sneeu vvit[+]
door Isophe ende Balshem, vvel ruyckende cruyden,
Betoonende bermherticheyt op den dach van huyden
aen veel duysenden, sonder aensien der personen,
Die sijn gheboden onder houden, vvelcke aldus luyden.[+]
Dat vvy den armen liefdich sullen liefde betonen,[+]
VVie sulcx doet, die sal den Heere verschonen,[+]
Ende hem niet uytroyen inden jongsten dach.

Christelijcke.
Maer hy sal als een kint des eeuvvighen lichts vvoonen[+]
op den Berch des Heeren, sonder eenich gheclach,
Hierom een yder doet soo veel als hy immers vermach,[+]
VVant vvat ghy een vanden alderminsten doet[+]
inden naem Christi (die onsen noodt mede insach)
Dat hebt ghy hem ghedaen, dit vvel bevroet,[+]
Dus vergaert ghy u een schat van't aertsche goet[+]
inden Hemel, daer troost noch motten verteren moghen.

'tGhemeen volck.
O de redene uvves mond is bevallen van mijn heel soet,[+]
Crachte des hoops heeft mijnen gheest daer toe ghetoghen,[+]

[+]**'Tgemeen volck buyten met een mandeken gaet eens ofte tweemael over Evangelische sachtmoedichz Christelijcke met de oude beyde me buyten.**
[+]**Male.3.2.**
[+]**Psal.51.7.**
[+]**Exo.20.5.**
[+]**Iere 32.28**
[+]**Deu.7.10.**
[+]**Exo.34.7.**
[+]**Deu.7.9.**
[+]**Leu.26.4.**
[+]**Mat.22.39.**
[+]**Psal.15.2.**
[+]**Luce.20.26**
[+]**Mat.25.45.**
[+]**Luc.12.33.**
[+]**Sir.29.13.**
[+]**Mat.6.20.**
Psal.19.12
[+]**1. Petr.1.13.**
Sapi.3.4.

+Met d'overvvinninghe des gheloofs ('tis ongheloghen)
+door liefde recht, vvil ick mijn naesten doen onderstant, **+1.Ioh.5.5.**
Nae alle moghelijckheyt, Vriendinnen vol mededoghen, **+2.Cor.13.8.**
+ Soo neemt dit vveynighe doch van mijnder handt,
Dat ick tot nootdruft hebbe versamelt van't lant,
Heer vvilt doch den goeden vville aensien.

+Hy geeft 'tmandeke*n* met tijtlijcke haven Evangelische sachtmoedichz. ofte Christelijcke trouwe.

Euangelische.
Dat sal vvisselijcken sijn, en hy vvilt u binden inder liefde*n* bant,
Me overvloedich beghenadighen, ('t al soo gheschien)
+Dat ghy sult in alle dinghen, door dien
altijt ghenoech hebben, tot goede vvercken. **+Psalm.41.4.**
+VVant daer staet gheschreven (Deuternomium vijftien)
ick sal u seghenen boven and're volcken, vvilt dit bemercken **+Deut.15.6.ende 18.12.**
Denckt dat hy heeft uytghestroyt in alle percken
sijne goedadicheyt, overdien d'ellendicheyt en ongheneucht
van de benoude herten met spijs quam verstercken,
+Hy sal 'tsaet vvs ackers vermeerd'ren met vreucht,
+Sulcks dat ghy in der eeuvvicheyt niet verteren meucht, **+2.Cor.9.10**
De spijse en 'tbroot, soo vvert u vrucht vermenichvuldicht, **+Psal.12.2.**
En de ghy in alles overvloedich rijck, met sulcken deucht,
Soo sal sijnen hoorn u verhooghen, met eeren verlicht,
+Den Godloosen moet dit sien, ende blijven onghesticht:
VVant de Heere vvil tot een vergheldinghe, die niet en faelt, **+Psa.112.10**
+Dat u kinderen behalven dit, in elckx aensicht
geboren vverden, als den douvv' die inden morgen neder daelt **+Psal.110.3.**

Christelijcke
Dats sonder tvvijffel gheminde, al dat u vverdt verhaelt,
Die een goet vverck ghedaen hebt voor den Heere verheven,
+Met de VVeduvve, die tot offer heeft betaelt
+tvvee sticklinckens, die sy inden kist quam gheven, **+Mar.12.42.**
+Soo hebt ghy mede meerder liefde bedreven, **+2.Col.8.12.**
+Dan veel die uytreycken van haer rijckdomme groot, **+Luce.19.9**
+Daeromme coomt uvven huyse huyden salicheyt beneven, **+Pro.14.21.**
+Die den ellendighen soo behulpsaem sijt ter noot, **+Exo.16.15.**
+Ghy sult noch ghespijst vverden met Hemels broot, **+2.Cor.10.4.**
Ende vande Fonteyne des levens drincken: **+Exod.17.6.**

d'Welcke is Christus Ihesus, die ons ghenaed' aenboot,[+]
En sulckx inder eeuvvicheyt vvil ghedincken,[+] [+]**Num.20.15.**
Die u een plaetsche in sijn rijcke sal schincken,[+] [+]**Psa.78.15.**
Daer ghy met Abraham, Isack, ende Iacob t'samen,[+] [+]**Ioh.6.57.**
En alle Goods uytvercoornen (die als christael blincken)[+] [+]**Apo.21.41.**
sitten sult in't rijcke Goods, nae 'tbetamen,[+] [+]**Esa.25.8.**
Als de tvvaelf gheslachten Israels, niemandt sal u beschamen,[+] [+]**Rom.8.32.**
Noch uvve blijschap van u nemen inder eeuvvicheyt,[+] [+]**Mat.19.28.**
d'Enghel des verbonts, teeckenende de namen[+] [+]**Ioh.16.22.**
der ghelucksaligher, heeft hem alreede bereyt[+] [+]**Ier.29.12.**
om uvven mede te stellen, eer ghy van hier scheyt,[+] [+]**Mala3.1.**
Inden bouck des levens, daeromme vrolijck sijt.[+] [+]**Heze.4.9.**
[+]**Apo.7.2.**

Euangelische.
'tVVelcken open ghedaen is (soo Iohannes seyt)[+]
inden Tabernakel des vredes ghebenedijt, [+]**Ese.34.7.**
Daeromme sult ghy ontfanghen ende vverden verblijt,
Met den ghelovighen (soo ick hebbe aenghevvesen)
d'Onverganck'lijke Croone (ghelijck Petrus belijt)[+]
der eeuwigher glorie, in Godt den Heer ghepresen: [+]**2.Pet.5.4.**
Dits het eenighe loon, bereyt (alsoo vvy lesen)
voor die den armen liefdich troost in haer saken.

Christelijcke.
Daeromme begheeft u tot bermhertigheyt in desen,
Ende vvilt eendracht'lijcken nae sulckx haken:
Iae een Apostolische maniere maken,[+]
V hebbende ghelijcke inde goede gemeen,[+] [+]**Acto2.45.**
Brenghtse inde handen van die in liefde vvaken,[+] [+]**Mat.19.25**
Tot vvelstandt der oude machtelosen vol ghevveen: [+]**Redenen tot den**
VVant den mensche en is niet gemaeckt voor hem selv*en* allee*n*, **toesie*n*ders die saemlijck**
maer vvy die sterck sijn, sullen helpen draghen **om hooren gecome*n* sijn op**
der ellendigher last, ontsiende gheen **datse te meerder souden**
hulpe, vvanneer 'tin onser macht is, laet dit u behaghen. **beweecht werden.**

Euangelische.
Ende vvilt u selven, nu hier in dese laeste daghen
doch vvel voorsien, ende onderhouvven[+]
van de tijtlijcke rijckdomme, al die u claghen,[+] [+]**Rom.15.1.**
[+]**Gal.6.1.**

Maeckt nu soo veel vrienden met vast betrouvven,
+Dan sullen sy u als ghy 'tbehoeft door ghebreckx benouvven,
+Inde Hemelsche vvoonstede ontfanghen vrouch en spade.

+Luce.16.9.
+Math.6.19.

Christelijcke.
+Laet u lichten doch soo lichten in elcx aenschouvven,
+VVant *Trouw moet blijcken* vvt louter ghenade.

+**Math.6.16.**
+**Lude.8.16.**

't Ghemeen volck.
+VVaer mede vvy u vvenschen o! vvijse van rade,
Dat alle menschen moghen vverden getreft in't herte binnen.

+**Tot de Iuges die prepresent sullen zijn.**

Euangelische.
Die hier present sijnde, haer const niet stelden in stade,
Op datse bemerckt hebbende met rechter minnen,
De bequaemheyt der materie, door rijpe sinnen,
By ons *uyt jonsten begrepen*, nae u broederlijcke vvet
nu moghen behertighen ende bequaemelijck innen
alle het tuchtich berecht, dat haer hier is voor gheset.

'tGhemeen volck.
Hier mede ghy notabele versaemde seer net,
Die ghecomen zijn om *'tGouts-bloemkens* spel 'taenhooren,
Sult ghy u verghenoughen: ende op alles ghelet,
Soo stelt u selven 'tnutbaerste te vooren,
Cont ghy fault, redijt, of vitie hier in bespooren,
Dat houdet ten goeden 'tvvert u ghebeden.

Christelijcke.
Peynst daer en is gheen menschen vernuft ter vverelt geboren,
Sonder smet, rimpel oft ghebrecklijckheden.

Euangelische.
Hier mede onsen oorlof, vvilt u ponden besteden
in loflijcke renten, tot Goods lof, eer en prijs,
op dat ghy vvert aenghenomen in't huys vol vreden.

'tGhemeen volck.
VVant die hem tegens 'tongeluc voorsiet is te recht vvel vvijs..

uyt jonsten begrepen.
Per Hucassoon fas.
Goods wet is net.

Refereyn.

VVel aen beroomde, ghy zijt alreed' ghecomen,, nu [+]
tot het manlijck verstant, soo wy al gheropen zijn,
Blijft niemant schuldich yet, maer quijt als den vromen,, u,
Elc is des anders liefde, voldoende Godes wet fijn,
Met de Meliten nu op den huydighen termijn,
V tot 'sHeeren werc stelt, daer in overvloedich weest,
Midts ghewillicheyt bevlijt, op dat 'tblijct voor elcx aenschijn,
Door d'hant des Middelaers die ons alleene gheneest,
Nae het ghetrouwe woort vernedert u aldermeest
tot de cleynmoed'ghe cranc nemende haer smerte aen,
Of die u eyghen waer, wy zijn een lichaem en geest,
Daeromme slaet haer acht, laet de handen open staen,
Ghelijc Gods soon begheert doende als hy heeft ghedaen
tot hulp uwer blyschap, verstaet en hoort zijn reden,
Elc een die roept Heer, Heer, sal in't Hemelrijck niet gaen,
Maer dien zijn wil bekent, aen haer naesten voldeden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Ghedenct het woordt, dat Godt den Vaderen gheboodt,, hier,[+]
Dewijle sulcx recht is om den tijt wel te beleven,
Een rechtvaerdich aenwijs, door't welc Loth heeft ghenoodt,, fier
de Gasten op een tijt, die tot zijnen huyse bleven,
'sGhelijcx Abraham tuycht, latet u exempel gheven
met een vertrouwen vast, ende hebt stercke begheren,
Wat rechtvaerdichs te doen, ghelijc daer staet gheschreven,
Met uytdeylinghe veel, in menigerley' hanteren,
Hier toe is d'Overvloet al vanden Heer der Heeren
In gaven Goddelijc, d'Levitischen Coninc vroet
hevet dit wel ghenoucht nae dat de Schritueren leeren,
Noch al andere veel aenleght nu soo tijtlicke goet
Om gheheylicht te zijn inde cracht der waerheyt, doet
aensoeckinghe Godd'lijc, wilt den tijt deuchdich besteden,
met dees voor'ghe ghenoomt nu van ghelijcken spoet,
D'wijll' Godt gheen Offer souct, maer groot barmhertichedeen,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

[+]**2.Cor.12.5.**
Rom.5.11.
1.Cor.13.11.
2.Thes.1.11
Rom.13.8.
Mat.22.39
1.Timo.1.5.
Leu.19.18.
Acto.28.2.
Cor.15.58.
Phil.4.5.
Acto.7.18.
1.Tim.1.10.
The.5.6.
Eph.4.4.
Sira.8.13.
Mat.10.24.
2.Cor.1.24.
1.Petr.5.3.
Luce.6.46.
Math.7.21.
Male.1.6.
[+]**Mat.26.11**
Deu.15.12
Iere.1.4.
Gala.2.20
1.Pet.4.2.
2. Thes.1.5.
Gen.18.5.
Tob.12.9.
Rom.2.13.
2.Cor.9.13.
Psa.104.15
Iudi.19.8.
Act.11.29.
Ioh.17.19.
1.Petr.4.2.
Acto.4.37.
Mat.9.13.
Luc.10.37.

+*Becrachtighet nu 'twoort door volghende wercken,, noch*
geeft thiende en ooc meer, van 'tgheen dat ghy hebt ontfanghen
Maect spijs-offer bereyt, die gheeft tot een verstercken,, doch,
d'Hongh'righen, dorstich, naect boetende haer verlanghen
met meedelinghe milt, volghende alsoo de ganghen
Melchizedechs vreedsaem, sonder personen 'taensien,
Brenght hun u broot en wijn, wilt haer liefdich doch aenhanghen:
Op Abimelech merckt, die veel weldaets deed' gheschien,
Een gheheele menicht, nae Goods ende Davids ghebien:
Als Manoach en 'twijf, die jv'richt waren gheneghen
tot aelmossen eerbaer, al nae der Schrifts bedien,
Mits noch Weduwen drie, achtet al recht op haer weghen,
Wand'lende ghelijc sy, als ghetrouwe knechten pleghen,
Rekent hier uyt Goods gheest, begheerte manier en zeden,
Derwijl daer nu tijt is, stond' en termyne gheleghen,
'tGheloof tot versterckingh, ende tot w's ziels bevreden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

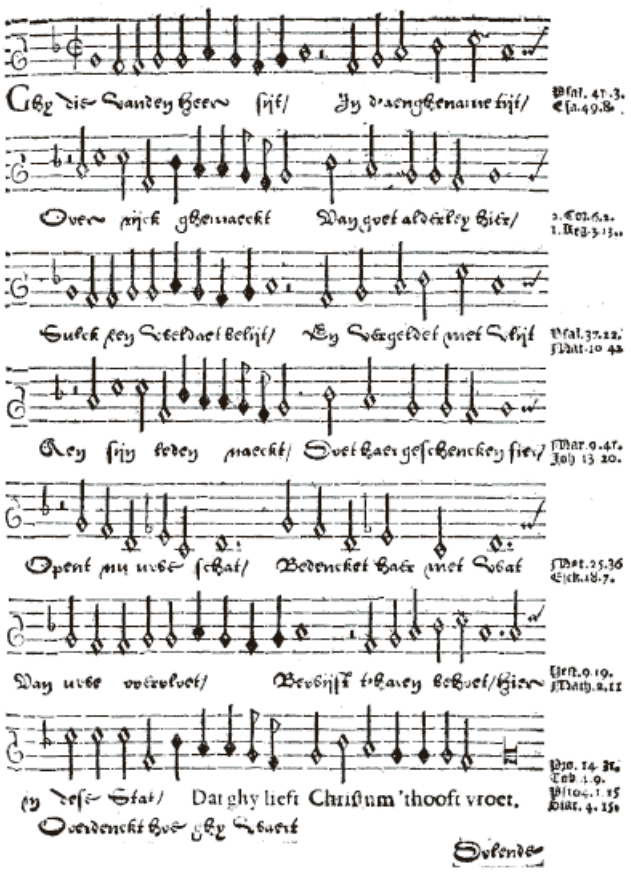
+**Iaco.2.41.**
Tob.1.6.
Luce.1.8.12.
Esa.58.7.
Esec.18.7.
2.Cor.13.11.
Luce.6.30.
Rom.2.11.
Gen.14.20.
Sant.21.6.
Math.12.4.
Iudi.13.16.
1.Reg.17.9.
2.Reg.4.1.
Mar.12.42.
Mat.25.20 ende.20.2.
1.Ioh.4.2.
Rom.13.11.
Iaco.2.21.

Prince.

+*Met sulcken gheest vierich waren dees ontsteken,, snel,*
Tot haren even mensch ghedienstich Princen verbonden,
Niet eenen eenich, maer 'tis uyt veel ghebleken,, wel,
Elc nae zijn gave, 'twas aen Cornelio bevonden,
d'Apostelen dies ghelycx: Siet die van Ashaia sonden
hun mede-gebroeders veel, tot Iudea benout,
Werden wat nuts gebracht, Te Macdonien stonden
d'Discipulen vaerdich, om brenghen silver en gout
binnen Ierusalem, comet vrije ende beschout
als in een spieghel claer, 'tampt der Christ'nen vol crachten,
VVT jonsten begrepen *door ghestadich onderhout,*
Levendich afghebeelt, Onesiphorie achten
Sulcx hoochnoodigh wet' dienende met woort en ghedachten,
d'And're van 'tvleesch'lijc goet, al scheen hy een onbesneden,
Volcht deses doene vry, als rechte Davids gheslachten,
Met behulpsaemheyt groot, van d'minste daer toe ghebeden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

+**Rom12.11.**
Acto.2.45. ende 9.35.
2.Edr.9.55.
Acto.10.2.
Psal.37.21 ende 12.9.10.
Rom.15.26
Actor 11.29.
1.Cor.13.12.
Rom.2.13.
Iaco.1.23.
1.Cor.1.25
Mat.19.2.
Gal.5.14.
Luc.12.31.
2.Tim.1.16
Gal.6.6.
Luce.2.5.
Iere.2.5.
Esai.4.2.
Iohan13.20.ende 14.23.
Mat.25.40 ende 10.42.

Liedeken.

Ghy die vanden Heer sijt/ In d'aenghename tijt/
Over rijck ghemaeckt Van goet alderley hier/
Sulck een weldaet belijt/ En vergeldet met vlijt
Aen sijn leden naeckt/ Doet haer geschencken fier/
Opent nu uwe schat/ Bedencket haer met wat
Van uwe overvloet/ Bewijst t'haren behoet/ Hier
in dese Stat/ Dat ghy lieft Christum 'thooft vroet.
Overdenckt hoe ghy waert
Volende

Ghy die vanden Heer sijt,
In d'aenghename tijt,[+]
Over rijck ghemaeckt,
Van goet alderley hier,[+]
Sulck een weldaet belijt,
En vergeldet met vlijt[+]
Aen sijn leden naeckt,
Doet haer geschencken fier,[+]
Opent nu uwe schat,
Bedencket haer met wat[+]
Van uwe overvloet,
Bewijst t'haren behoet, [+]
Hier in dese Stat
Dat ghy lieft Christum 'thooft vroet.[+]

[+]**Psal.41.3.**
Esa.49.8.
[+]**2.Cor.6.2.**
1.Reg.3.13.
[+]**Psal.37.22.**
Mat.10.42
[+]Mar.9.41.
Ioh.13.20.
[+]**Mat.25.36.**
Esek.18.7.
[+]**Hest.9.19.**
Math.2.11
[+]**Pro.14.31.**
Tob.4.9.
Ps.104.1.15.
Siar 4.15.

Overdenckt hoe ghy waert

+*Dolende seer beswaert* +**Luc.15.4.**
In Egypten lant, **Ezek.34.6.**
Daer Godt sprack door sijn woort, **1.Petr.2.25.**
Der armer last aenvaert, **Esa.53.6.**
Van d'eerste vrucht vergaert **Exo.1.11.**
Vullet haer de handt: **Deut.15.7.**
Gheeft Godt dat Godt behoort, **Exo.23.11.**
Als spijs-offer die leeft, **Deu.26.10**
Yder van dat hy heeft, **Male.9.10**
Deylt den behoeft'gen 'tgoet, **Pro.14.21.**
Heylicht Godt in't ghemoet: **Mat.17.25.**
Soo te kennen gheeft **1.Petr.3.10.**
Dat ghy lieft Christum 'thooft vroet. **Rom.12.13.**
1.Cor.16.2.
Langhe sydy gheweest **Acto.11.29.**
+*Gast en vreemdelinghen meest,* **Petr.3.15.**
Maer eyghen volck nu **Iaco.2.18.**
'tWare gheloof bequaem, +**Eph.2.19.**
Men een beweechden gheest **Esa.56.17.**
Comet rechts onbevreest, **Ioha.10.14.**
d'Aldernaeste u **2.Tim.1.9.**
Bedroeft weest behulpsaem, **1.Ioh.5.5.**
Sulcke vry breket broot, **1.Petr.5.2.**
En hem ter waerdtschap noot **Tob.2.5.**
Die in ongheluck wroet, **Luc.10.37.**
Dus sijn leet en pijn boet, **Psal.10.15.**
Betuycht cleyn en groot **Esa.58.7.**
Dat ghy lieft Christum 'thooft vroet. **2.Esdr.8.11.**
Luce.14.13.
Volcht de geboden ient **1.Petr.5.5.**
+*Daermen de liefd' uyt kent,* **3.Esdr.9.52.**
Den bedruckten leent **Hose.1.8.**
Hanthaeft zonder verdriet, +**1.Ioha.5.3.**
Neemt oock woucker noch rent, **Ioha.14.15.**
Gheringhe tot haer went **Sir.29.1.**
In eensame ghemeent **Deu.15.7.**
Dees vlijtich hulpe biet, **Exo.22.25.**
Den eerstelinghen vet, **Psal.15.5.**
Sir.4.3.
Apoca.2.2
Pro.3.9.
Deu.26.2.

Als gaven onbesmet,[+]
Beschickt haer metter spoet,
Die t'ghebreck claghen doet
'tBlijckt dan nae de wet,
Dat gy lieft Christum 'thooft vroet.

[+]**3.Esa.9.52.**
Pro.19.17.
Mat.22.39.
Levi.19.18.
Mat.12.35

Prince.

Princen wilt sulcx bestaen,[+]
En neemt malcand'ren aen
Soo Christus voorseyt
Die 'tgoede werck behaecht,
Wilt binnen t'Claechuys gaen,
De verbaesde acht slaen,
Thoont ghewillicheyt,
d'Een des anders last draecht
Van al d'Ackers ghewin,
Leght met t'Goudtbloemken *in,*
Elck nae vermoghen soet,
Haer gantsch' ghetrouw'lijck voet,
Afbeeldt door begin,
Dat ghy lieft Christum 'thooft vroet.

[+]**1.Pet.2.12.**
Ioha.13.14.
Rom.15.7.
Gal.1.4.
Titum.2.14.
Ephe.2.8.
Eccle.7.2.
Gal.6.2.
Phil.4.5.
Thes.5.6.
Rom.15.1.
Levi.19.10.
ende.22.23.
Mal.3.10.
Tob.1.19.
ende 3.10.
Psal.41.2.
Rom.12.1.
Pro.41.31.

[De Corenbloem vanden Haghe]

Haerlem tot die vanden Haghe.

Aristotimes een bloetdtdorstich tyran onversadich,
Geweldich tyranniser*en*de met wreetheyt ongehoort
Over d'Eleusienen die hy veel ongenadich,
sonder schijn van recht met wijf en*de* kinder*en* heeft vermoort
Is eyndelick door Elanicus en Chilo verstoort,
Tot verlossing en vrijheyt des volcx gedoot rechtvaerdich,
Met sulcke*n* vreucht alsme*n* doe*n* by de burgers heeft gespoort
Heet ick u wellecom O *Corenbloem* in const aerdich,
Die 'tnut *Met gheneuchten* leert, is boven al eerwaerdich.

Antwoordt.

Ontfanck // in danck // wy nemen O Princesse fyer,
En met sulcken yver als ghy ginct becrachten
De Damiate*n*, en verwo*n*t die: waer va*n* de stadt noch hier
eeuwich lof zy: behouden sal van geslacht tot gheslachten,
Ooc met sulc begeert als d'oude Arme*n* hier troost v*er*wachte*n*,
Met noch grooter hert-trec come*n* wy hier jae duysentmael meer
Wa*n*t ghy Retorica*m* die tot veel stee*n* leyt in onmachte*n*,
Dus heerlic conforteert, en steltse in haer oude graet weer,
Lof dees Magistraet, die d'Armen voorstaet, t'stadts eeuwighe eer.

Met gheneuchten.

t.o.Ggg1v

Haghe, Gelooue, Hope, Liefde, Rechtueerdicheijt, Wisheijt, Stercheijt, Maticheijt, Nidicheijt, Giericheijt, Hovaerdicheijt, Gramschap.

De Intre van den Hage verthoont.

De seven deuchden die in den *Mensche Christus* te bemercken zijn gheweest, Daer enteghens in vier personagien 'tverschrickelijck quaet door *Adam* ghewracht.

De Corenbloem vanden Haghe.

T' Haegch, Met Ghenuechten

Presentatie.

O Princes Retorica die elcx hert is verquickelick,
Daerom dus loflick van u dienaers wert vereert,
Met heerlicke Intreden daer hy scherp op zijn miclick,
Oock op d'uytlegging daer by ghedeclareert,
Daerom wert vrundlick van *Met gheneucht* op u begeert,
Dees cleyn gift in danck te nemen gedaen naer d'antijcke,
Apelles conste ghy daer t'aller tijt in speculeert,
Oock jonst door const vol ghonst aen u sonder beswijcken,
Ontfanckt hier mee *'tCorenblomkens* Blaysoe*n* voor *Trouw moet blijcken*.

Rhetorica totde *Corenblom* van den Haghe. Eyschende des Intredes verclaringhe.

GHelijck de gulden Son niet voor haer selven schijnt,
Door wiens heller claerheyt 'tpurper des Hemels verdwijnt,
En g'lijck d'ooge en d'oore voor hun selfs, noch hoort noch siet
Maer in zijn ampt elck lidt voor sich selfs hem pijnt,
Dat t'alles tot welstant van d'alghemeen leden gheschiet,
Soo oock een redelick mensch leeft alleen sich selfs niet,
Maer is oock een ander nut, alsulcke toont ghy u te wesen
O *Corenblom,* dies ick u feestelijck wellecom hiet,
En begeer dat ghy my den sin ws Intredes wilt lesen,
Weldaet doen *Met geneuchten* wert by Seneca ghepresen

Ballade op de Intrede.

D*e eeuwighe deucht selfver, die oyt de deucht wracht,*
Heeft door liefde t'onswaert, niet om volgronden,
Inde werelt commende, hem selfs tot een roof gheacht,
In als ons ghelijck gheweest, uytghenomen de zonden,
'sMenschen soon te zijn, gaet hy dicwils vermonden,
Dat hy aenghenomen heeft der kindren vleysch end' bloet,
Onvermindert ('tGodlic licht) dat hy is tallen stonden,
Soo was hy volkomen mensch, Barmhertich, liefdich, goet,
De volheyt der deuchden woonden in hem met overvloet,
Is oock met het menschelijc lichaem verresen:
Maer om datmen de deucht, end' niet de mensch afbeelden moet,
Verthoonen wij de seven deuchden Christi ghepresen,
Sonder dees aen ons ghedaen, niemant soud' salich wesen,
Contrari wy met Adams verschriclick quaet voortcommen,
Want door hem quam over 'tsmensch gheslacht t'eeuwich verdomen.

Siet hier dan 'tGheloove passeerende figuerlic,
'tVVelc Christus de menschen gheleert heeft end' ghepreect,
VVie my ghelooft, en in die my ghesonden heeft puyerlic,
Sprac Christus (dees) aen zijn salicheyt niet en ontbreect,
Een deucht boven alle deuchden die Christus ons aensmeect,
Siet de Hoope *mede hier passeerende,*
Een deuchtsaem werc, 'twelc Christus in ons steect,
Om niet te mistrouwen 'tgheen hy is leerende,
Dat Godt door Christum ons is vereerende,
Met alle de goede daden die Christus oyt deden,
Dies Lieffde *wert verthoont, die noyt was afkeerende,*
Van Christo die uyt liefde hier quam beneden,
Soo hy teghens Magdalena verclaerde met reden,
Dat hy't al voldaen had, end' alle macht ontbonnen,
Ia Duyvel, Hell end' Doot hadde overwonnen.

Hierom wat deucht mach daer oock oyt zijn ghedaen,
Die by dees salichmakende is te verghelijcken,
Daerom comt 'tbeelt van Rechtvaerdicheyt *gaen,*
Want Christus rechtvaerdich en heeft noyt willen wijcken
vande beloft Abrahams, belooft niet om verrijcken,
Waer door wy (end' elc mensch) van sonden werden ontlast.
Daerom compt Christi Wijsheyt *hier figuerlic strijcken.*
Thoont dat in Godts eeuwighe wijsheyt wee besloten vast
(onse verlossinghe) dies Christi Sterckheyt *hen rast*
te lijden aent Cruyce de doot versmadelick.
Daeromme ic vraecht u alle, seght my wie wast,
Die oyt meer deucht dede dan Christus ghenadelic?
Dies zijn Maticheyt *ons is soo beradelic,*
Vytghevende zijne gaven die elck moet loven,
Soo veel den mensch, om salich te werden sou behoven,

Daerom 'tserpent alleer den Mensch was gheschapen,
Heeft de goetheyt Christi (in Godt) connen bespooren,
Soo haest Adam gheteelt was, socht hem te betrapen,
Leyde hem te weten, van t'goet en t'quaet te vooren,
Adam stracx weet gierich werdt, doen ginct al verlooren,
Brack 'tGhebodt, dies zond' end' Doot ter werelt haer oorspronck nam
En de bedorven natuer, soo daer staet aenghebooren,
In all' datter u voort ghecomen, van des selfs stam,
O verschrickelic quaet, bedreven door Adam,
Dat de salicheyt belet, ja 'tgoet dencken en wille,
Noyt verschriclicker quaet oyt ter werelt quam,
Dan dat tusschen Godt, end' den mensche maect gheschille,
O hadde hem Adam doch connen houden stille,
End' simpelic ghedaen naer Godts onderwijse,
Soo waer hy end' wy ghebleven inden Paradijse.

Ghelijck dat in Christo alle deucht bestaet,
So compt uyt Adam voort des ziels verslinnen,
Want alle 'smensch gheslacht, door Adams vall' werde zondich zaet,
Levert met Iudam *Christum, diemen hoort te beminnen.*

ter doot. siet Nijdicheyt *besidt haer hart so van binnen,*
Benyde Christi eere, end' dat hy werd' ghelooft,
Siet Giericheyt *heeft haer oock so connen over winnen,*
Om dat sy als Iudas van 'sbalsems ghewin zijn berooft:
Siet Hovaerdy *end' eyghen lieffd' haer soo verdooft,*
Dies Gramschap *hun raedt te nemen wraecke.*
Versmaen de leden daer van Christus is 'thooft,
Om haer niet te voeden, soucken valsche oorsaecke,
Soud' dan yemant uyt giericheyt meer quaets connen maecken,
Dan Adam die Iudam teelt, die Christum vercocht,
Waer deur hy onverdient ter doot wert ghebrocht.

Prince.
Dat wy Christum end' Adam teghens d'anderen vought,
Daer toe beweecht ons de gheheele Schriftuyer,
Sijn giericheyt is bewesen, laet u dies ghenoughen,
Want gheen aerdts goet hem beweechde te dier uyer,
'tWas hem al (ooc onderdaen) 'twater aerde, locht, end' vyer,
Ia 'tverstant, dat hy al 'tghediert, was gevende namen,
Maer werde weet ghierich noyt verschriclicker zuyer,
Ten ware Christus ons verlost had, deur deucht eersame,
Die wy naer ons cleyn verstant niet anders connen ramen,
Dan Christi ghewrachte deucht te stellen voor de intr,
End' Adams verschriclick quaet doet zonden onbequame,
Gheven wy de contrary plaetsen hier m,
Dus uwen oorlof broeders alhier ter st ,
Christus dede de meeste deucht volcht hem schickelick,
Maer Adam niet (als gierich end' quaet verschrickelick.)

Spel van Sinnen.

Personagien.

Benaut herte.	*Een Oudt man.*
Schriftuerlicken troost.	*Een statich man.*
Onrustich ghemoet.	*Een oude vrou lenende op een stocxken.*
Vreese voor Armoe.	*Een meyske hebbende by de handt de onnooselen haer broerken.*
Evangelische Leer.	*Een Leeraer.*
Meest elck.	*Een man cierlick ghecleedt.*
Weynich volck.	*Een Burgher.*
Redelick ghevoelen.	*Weynich volcx huysvrou.*
D'onvernouchde.	*Meest elcx huysvrou.*
Den Enghel.	*Een stem.*
Een ter rechterhant.	
Een ter slinckerhant.	
Den Rijcke man.	*Legghende in't vier.*
Abraham.	*In zijn schoot hebbende Lazarum*

Benaut herte.
Och hoe wonderlicken loopen nu de tijden,
Hoe verschrickelick en vreeslick aen alle zijden,
Wat doet d'een d'ander lijden,, hier in't aertsche pleyn,
Men hoort eylaes niet dan van vechten en strijden,
De menschen malcanders welvaren benijden,
Och hoe sou verblijden,, de deuchtsame certeyn,
Die gaerne leven van hare goederen alleyn,
Als mijn voor-ouders reyn en ick eertijts deden,
Ter zee, te lande handelde met elcx ghemeyn,
Den armen groot en cleyn,, mildelick deelden mede
Van ons ghewin en goederen telcker stede,
Maer door t'oorloichs onvrede, is mijn veel benomen.
Dat ick selfs bidden moet, die plach te werden ghebeden,
Denckt hoe doorsneden, my 'thert es vol schromen,
Dus niemandt can segghen daer toe sal ick niet comen.

Ghedenct hoe een eerlick hart moet zijn besvvaert,
Dat daer hercompt van eenen vromen aert,
Daer d'Ouders expaert,, leefden by elcx onverholen,
In handeling, vvandeling by elcx lief en vvaert,
En hebben haer Voor-ouders goet eerlick verspaert,
Om haer kinders bejaert,, daer mee leyden ter scholen,
Om in tucht haer op te brenghen soo Godt heeft bevolen,
te schuvven de colen, van eenich onbehoorlick vier,
Van die haer souden vvillen brenghen tot dolen,
Blijvende onbestolen, van haer zedich bestier,
't Huys comende beleeft in alle goe manier,
Soo daer soo hier, te verkeeren by alle vromen,
Hier in mijn Ouders hadden haer meeste plaisier,
Niet peysden op't dangier, dat my nu compt bestromen,
Dus niemant can segghen, daer toe sal ick niet comen.
Dus eerlick opghebracht zijnde tot mijn daghen,
Met goe middelen ten houvvlick naer ouders behaghen,
Vrienden en maghen,, brachten my aen neeringh' en proufijt,
In coopmanschap ter zee gingh ick veel vvaghen,
Dat ick op dees uer noch vvel mach beclaghen.
Dat vvaren d'eerste plaghen, die my aen quamen met vlijt,
Schip en goet bleeff niet alleen seer subijt
Maer 'tmeeste spijt, dat mijn moet doet sneven,
Mijn Factoor speelde banckeroet op de selve tijt,
Doen vvas ick 'tmeest quijt,, 'tgingh boven schreven,
Daer op quam oorloch met dieren tijt aenghedreven,
Met nijt daer beneven, die bracht 'tsondich verdomen,
Mijn goet, mijn neringh' mijn tijt, 'tisser al ghebleven,
Ken heb niet af te leven, vvat vvil ick romen.
Dus niemant can segghen, daer toe sal ick niet comen.
O prinselicke Prins, vvaer sal ick vvenden of keeren,
VVercken can ick niet sal ick nu bidden leeren,
O Heer der Heeren, aensiet mijn elendighen staet,
Ick arm out mensch, hoe sal ick dit pack afvveeren?
Is daer gheen ontfarmen? troost my in mijn verseeren,
Heefter niemant deeren, compt my gheen menschen te baet?

Isser nu niet een ghebroken hert dat voor mijn gaet,
Aen vvet en Magistraet om mijn druck te versachten,
Dat ick van nootdruft versorcht vvorde vrouch en laet,
Eer ick desperaet valle in onmachten,
'tHert verflaut my, mijn tong verliest haer crachten,
Om langher te doen clachten, slaet hier op gomen
Salt een schepsel 'tander van ghebreck laten versmachten,
Neempt dit in ghedachten,, out en jeuchdighe blomen,
Dat niemant can segghen, daer toe sal ick niet comen.
Eylaes ist niet pijnlick dus te leven in outheyt,
Ick mach hier vvat gaen sitten deur verfloutheyt,
VVant de benoutheyt mijnder herten is groot,
O Heer vvanneer compt by my de vvelbegeerde doot,
Die mijn uyt dees noot van dit leven can ontbinnen,
Och die mijn doen 'tmijn vvel gingh plachten te beminnen,
Als fenijnighe spinnen,, mijn aensien 'tvvelck mijn smart,
Nochtans ist buyten mijn schult, Godt kent mijn hart,
Mijn sinnen vervvart, raen te doen een groulick bestaen,
VVat scheeltet oft ick door hongher oft svvaert sal vergaen,
Stick, of vvater plaen, oft anders yet,
Nu fortse vvat mijn nae dit leven gheschiet.

Schriftuerlicken troost.
Hola vriendt vvat is u voornemen?

Benaut herte.
Begeert ghy dat ick u daer van segghe 'tbediet?
Van mijn verdriet,, soo slacht niet dees vvelpen,
Die veel vraghen, en altoos vveynich helpen,
Iemants commer stelpen, daer sy zijn schuldich.

Onrustich ghemoet.
VVech menschen hulp, ick vverd onverduldich,
VVaer ben ick toeghecomen och vvaer sal ick vluchten,
Ick die by een yeghelick was ghesien moet nu suchten,
En vverd van dien ick goet dede nu verstoten,
Dies vvanhoop soo in mijn compt ghevloten,
Dat ick om de doot met gantscher herten vvensche,
Och liefden is doot onbarmhertich zijn de mensche,

Principael die daechlicx hier in vveelden vvelvaren,
Och dat mijn man en ick eertijts ginghen vergaren,
Ick u verclaren, hebben eensdeels mijn kinders verquist,
'tAnder hebben mijn de schijn-rijcken ontleent met list,
De reste is door tvvist van borch-tocht verslint,
'tis vvonder dat ick door al 'tcrijten niet vvorde blint,
En door vvanhoop ontsindt noch vvorde int ent.

Schriftuerlicken troost.
VVaer vvilt ghy heenen Vrouken?

Onrustich ghemoet.
Heeft u yemant tot vvachter over my ghesent?
Maeckt mijn dat bekent, sonder eenich reyse,
Ken vraech immer niet vvaer leyt u reyse.

Schrif troost.
Al sachtgens Vrouken, vvilt u te recht bepeyse,
Denckt dat Godt niemant en laet onghetroost.

Vreese voor armoede.
Och vvaer gaen vvy heenen, zuyt, vvest, oft oost?
VVy zijnt al quijt, Ouders, vrienden, en bloet,
Dies 'therte van benautheyt deur barsten moet,
Och bedelen can ick niet, dat vvil ick of slaen,
Maer vvou mijn yemant in een huyr nemen aen,
Dat ick soo mocht voeden mijn en mijn broeder,
Eylaes dit heeft ghedaen dat ons liefste moeder
van hert-rou is ghesturven in corten daghen,
Als sy verstont dat mijn Vader vvas doot gheslaghen,
En door plaghen gansch berooft vande vyanden,
Die ons dus verjaecht hebben uyt goet en landen,
Dies vrees voor schanden, ons van d'een tot d'ander doet dvvalen.

Schriftuerl. troost.
Betrout Godt, u sal beter gheschien sonder falen,
Maer altemalen, merck ick armoe aen u ghelijcklick,
De Heer sal vervvecken door zijnen geest rijcklick,
Die u onbesvvijcklick vvel sullen laven,
Tot onderhouding van u deelen sullen haer haven,
datghy door haer gaven, ghenouch sult vverden ghevoert.

Benaut herte.
De vvoorden vallen uyter maten seer soet,
Maer blussen met spoet,, gheen ghebreck soo ick ghevoele.

Onrustich ghemoet.
Niemant vveet hoe vreemt althans in mijn vvoelen,
Verscheyden ghedachten om mijn selfs te doen mistrief,

Vrees voor arm.
VVy zijn niet ghevvoon te vvorden hoer oft dief,
Daer van zijn vvy niet ghecomen, Godt zy lof,
Ons Ouders vvaren by elcx gheacht groot en grof,
Daerom en sal ick haer andoen gheene schande,
Maer hoe maeck ick't, vvat treck ick ter hande
VVy moghen hier gaen sitten van hongher versmachten.

Schriftuerlicken troost.
Hout op van te doen alsulcke crachten,
En vvilt niet achten, oft dencken op sulcke daet,
Godt sal middel senden, stelt daer op u toeverlaet,
Maer t'uvver eer eerst let op mijn vvoorden in desen.

Evangelische Leeraer uytcomende. Schrift seyt.
O Evangelische Leeraer vvellecom moet ghy wesen,
V hulp ghepresen mijn thans grootlicx ontbreeckt.
In dese arme menschen heel de vvanhope steeckt,
Denckende dat haer cruys is ondraechlick.

Evangelische Leer.
O beminde vrienden, laet u zijn behaechlick,
't Cruys schijnende plaechlick, u ghesonden van boven,
Denckt vry dat hy't niemant sent dan om te beproven,
Die hem daer in volstandich betrouvven vast,
Neempt Iob t'uvver leer, 'texempel t'onthouvven past,
Abraham vvast, die vluchtich vverde verheven,
Iacob naet cruys veel rijckdom vverde ghegheven,
Ioseph daer beneven vvert van zijn broeders verneert.

Schriftuerlick.
Dit vvert ons met de gantsche Schrift bevveert,
Hoe Godt dien hy bemint straft ende castijt,

'tLeven op der aerden is niet dan eenen strijt,
Dus t'aller tijt hebt ghedult in uvven staet,
Soo sult ghy onghetvvijffelt ghevoelen de baet,
Denckt vrouch en spaed,, 'tis ons eyghen schult o Godt,
Soo sult ghy goe vruchten voort brenghen nae zijn ghebodt,
Maer vlucht niet vant cruys, volcht hier in Petrus raet,

Evangelische.
Tobias lijdtsaemheyt niet over en slaet,
Daniel by den Leeuvven Godt ginck loven,
Oock den Ionghelinghen in den gloeyenden oven,
De moeder vol bedroven, by den Machabeen,
En haer seven soonen met meer die hebben gheleen,
Laet u dese reen,, vvesen tot een vermaecken.

Schriftuerlicken troost.
Dit dient u al t'samen gheseyt tot u noodsaecken,
VVilt niet laecken, betrout Godt vastlick t'allen tijden,
Hy laet niemandt boven hun vermoghen lijden,
Paulus t'onser verblijden sulcx duydelick maeckt bekent.

Evangelische.
Bout daer beneffens noch vast op dit fondament,
Hoe den Ionghlinck boochde de vvet te hebben gehoude,
Vraechden hoe hy in't Rijck Godts comen moghen soude,
Sprack Christus gheeft u goed den Armen, en volcht my nae
Dit viel hem pijnlick (soo ick uyte schrift verstae:)
VVaer door Christus al daer leerende verhaelde,
Dat eer een Cameel sou gaen door't ooch van een naelde,
Dan den Rijcken can comen ten Hemel inne.
Mogelick heeftet goet u hart soo gaen vervvinne
als Gedeon, die soo grootelicx vvas versot
op't Madyanytsch silver (vvaerdich zijnde bespot,)
Dies 'tzijn Af-godt vverde alst dees Iongeling' dede:
Door giericheyt blyfter veel buyten d'eeuvvige vrede.
Zijt hier mede gevvaerschout, hoort nae't vermaen,
Keert u tot Godt, met gedult laet u vvel raen,
Hy maecktet u ten goede een ander tot een leer.

Den Armen alle gaer.

VVy dancken u seer, vvy dancken u seer.

Evangelische Leer.
Ceeteyn danckt hier van alleen Godt de Heer,
Gheeft hem de eer, vvilt vast op zijn vvoort bouvven,
Soo vverdt ghy vertroost, en al die in hem betrouvven,
Voorts door Evangelische leer, en Troost Schriftuerlick,
Sullen vvy meest elck vermanen tot gheven gheduyrlick
VVy hoopen puyrlick, ghy sult bystant vervverven.

Schriftuerlicken troost.
De Heer besouckt de zijne, maer laetse niet bederven,
Smaeckt dese conserven, die oyt droufheyt blusten,
VVy comen vveder by, blijft hier vvat rusten.

Schriftuerlicken ende Evangelische binnen.

Meest elck.
Mijn sinnen van binnen zijn seer ontpayt,
Om dat de vvint dus lang over dien bouch vvayt,
De vveer-haen verdrayt niet eens noyt vreemder ghevvach.

Weynich volck.
Heer buyrman Godt verleene u goeden dach,
VVars dus vrouch 'tbejach, dits teghen u oude manier.

Meest elck.
Ken vveets, mijn sinnen zijn thans mijn overhooft schier,
Dat de vvint dus hier, soo lang staet in dit gat,
Ken heb vvel in acht maenden gheen tijding ghehadt
van mijn Schepen, ken vveet niet vvaer sy blijven.
Oft sy door storm ghestranckt zijn, oftse sincken of drijven,
En 'tbootsvolck haer vvijven maecken my ontstelt,
Die comen daechlijcx loopen om haer mans maent-gelt,
Dits dat mijn quelt, ken can nacht noch dach slapen.

Weynich volck.
VVat Heer vveest te vreden, vvilt vreuchden rapen,
Alle ding sal vvel zijn, betrout Godt hy sit hooch,
VVat noot ist u, ghy hebt gelt en goets ghenooch,
Laet schamel luy claghen, die niet hebben af te leven.

Meest elck.

Die, die gaender stracx tot den bedelsack begheven,
En laten sorghen daer zijt daghelicx af crijghen,
Sy slempen en dempen en vvillen niet svvijghen,
'tLeckerste vande marckt, laten sorghen fiolen.

Weynich volck.
Dats waer Heer, die sulck volck borghen die dolen,
Die moghen vry rekening maken dat zijt zijn quijt.

Redelick ghevoelen.
VVel man, vveet ghy vvel vvattet is ande tijt?
VVat manier is dit, dat ghy hier blijft staen gapen?

Weynich volck.
Neen ick vvijf, maer moest ghy mijn juyst hier betrapen?
Ick most oock de silvere prijsen vvat bekijcken,
Die opghestelt zijn voor de camers der Redenrijcke,
Die hier vervvacht vvorden uyt de Hollantsche contreye.

Redelijck ghevoelen.
Man 'tvvaer beter dat ghy ginckt inde vveye,
En sien daer oft onse beesten oock vvel groeyen.

Meest elck.
Iae, jae 'tis best, gaet siet nae u ossen en koeyen,
Laet elcx t'zijn bemoeyen, voorts laet varen de rest,
VVant ick sie vvel al doet een yder zijn best,
Men heeftet in't lest, noch meer dan te quaet.

Weynich volck.
Dat ken ick heer, maer nu vvy zijn ande praet,
Hoort ghy niet hoet gaet hier mette Loterije?
Crijghense oock vvat, sullen se yet bedije?
Tot verblije, van dees Oude gebreeckelicke Luyden.

Meest elck.
Heeft elck niet ghenouch te doen opten dach van huyden,
Met hen selven soumen nu dencken om inlegghen.

d'Onvernouchde.
VVat praet ghy van de Lotery, vvat vvilt ghy segghen?
Ken gheloof niet, datter yemant is soo onvvijs,
Of hy vveet datter duysent nieten zijn teghens een prijs,
VVat haest elck heeft zijn gelt vvel anders te doen.

Redelick ghevoelen.
Dats vvaer Iouffrou maer men moet d'Arme*n* ooc helpen voen,
Avont en noen, behoortmer voor te sorghen mede,
VVant armer is hy die bidt dan die vvort ghebede,
Laet elcx hart zijn doorsnede, met lieft tot ons naesten.

d'Onvernouchde.
Ken rae niet man dat ghy u tot inlegghen gaet haesten,
Daer zijnder veel al lieten zijt ten vvaerder gheen schande,
Denckt vvatten benauden vvinter datter staet voor hande,
Om turff en hout te branden hoortmen eerst te sorghen.

Weynich volck.
Maer Iouffrou vvie versekert ons den morghen?
Maer seker ist dan vvy moeten van hier alle gaer,
Ick heb noch een Rente-brief van mijn groote vaer,
Die vvil ick inlegghen (niet om prijs) maer voor den Armen,
VVant hadden sy gheen ghebreck sy souden niet carmen,
Men soudse niet eerbarmen, noch haer versouck anvaten,
Maer om datse niet souden bedelen byder straten,
Daerom is haer hier een huys ghebout tot haer ghemack,
Maer nu zijn haer middelen, Godt betert, te svvack,
Om haer 'tonderhouden van spijs, dranck, en cleeren.

Meest elck.
VVy moghen althans van onse niet ontbeeren,
Dats verloren gheleyt, vvat baet al u verhalingh,
VVant onse Pachters brenghen gheen betalingh,
'tMaect ons dvvalingh, dat vvy vande huysluy niet crijghen.

d'Onvernouchde.
Moeyt u met u selven, vvilt daer af svvijghen,
Laet ons niet rusten, doet vvat dat ghy vvilt.

Redelic ghevoelen.
Man laten vvy gaen en houden ons ghestilt,
VVant gifte door dvvang maect gheen aelmis dit bevroet.

Evangelische 1. compt uyt ende seyt.
VVel Meest elck hoe zijdy dus qualick ghemoet,
Ist al om 'taerts goet te doen achter en vooren,

Sult ghy den Armen haer karmen niet eens verhooren?
Stopt ghy u ooren voor die hulp ghebreckt?

Schriftuerlicken troost.
Seker Meest elck, 'tis hoogh tijt dat u hert tot haer treckt,
VVilt ghy buyten Godts rijck niet zijn verbeten.

Meest elck.
Ick heb mijn altoos eerlicken ghequeten
teghens den Armen, somtijts met gaven.

Schriftuerlicken troost.
Elck behoort den Armen nae zijn vermoghen te laven,
Niemant van staet uytghesondert cleyn noch groot.

Redelick ghevoelen.
Och dat vvy gheen vermoghen hebben, dats den noot,
Mijn hert mijnjoot, soud ick den Armen schencken.

d'Onvernouchde.
Iae en als zijt vvech hebben niet eens en dencken,
Al eerment can vvinnen, dattet een ander val suyr,
Iae en geeftmer vvollen oft linnen teenigher uyt,
Sy vercoopent en gaen 'tgelt met malcander verlicken,
'tIs al verloren vvat hem totten bedel gaet schicken,
Sy verloeyen, verleckeren groot metten cleene,

Evangelische leer.
In u hart behoort ghy den Armen te bevveene,
VVant dees niet en zijn van sulcken zeden oft aert,
Maer zijn verarmt, en hebbent noyt biddende verclaert,
En al vvaert schoon datter som door d'Aelmissen doolen,
Laet elck maer dencken hoe dier ons d'armen zijn bevoolen,
Aenschout hier d'oude behouftighe groot in't ghetal,
Denckt vvaermense mee cleeden en voeden sal,
VVantse door Ouderdom niet meer connen vvinnen,
Om haerselfs t'onderhouden, vvilt dit versinnen,
Dus van u tijtlick goet deelt gildelick.

Weynich volck.
Ick deelden nae mijn vermoghen oyt mildelick
den behouftighen die eerlick bedrouft saten.

Redelick ghevoelen.

Iae dit deden vvy tamelick by maten,
Daer ons dochte dat vvel vvas besteet,
Hier een paer schoen, daer een out hempt, daer een cleer,
Dies ick in desen vveynich vvas versuymelick.

Schriftuerlicken troost.
O Redelick ghevoelen, ghy spreeckt al ruymelick,
Hoort eens vvat Moyses door Godts geest 'tvolck beduyt,
Als ghy (seyt hy) mijn volck leenende gelt deelt uyt,
Soo sult ghy hem tot gheen schanden dringen.

Weynich volck.
Gelt had ick noyt over, noch dierghelijcke dinghen,
Maer eetvvaer soo voorseyt is, gaf ick 'thaerder baten.

Evangelische leer.
Hebt ghy vvel soo Moyses beveelt ghelaten,
Op uvven acker veel cooren aren,
En die den Armen oock laten vergaren,
Om haer daer mee te voeden, 'tvvert u ghevraecht?

Weynich volck.
Neen, yet te laten legghen heeft my mishaecht,
Maer spaerlickheyt is van my altoos ghepresen.

Schriftuerlicken troost.
Men mach vvel sparich, maer niet gierich vvesen,
Maer hoort doch vvat Moyses u doch beveelt,
Als ghy ougsten sult 'tgheen ghy hebt gheteelt,
Latet so nau ter schuyre niet zijn ghebracht.
Maer laet daer vvat voor den Armen, slaet daer op acht,
Dit vverd oock van de druyven gheseyt, dus niet en faelt.

d'Onvernouchde.
'tIs niet dan van gheven, gheven, dat ghy verhaelt,
Ist nu een tijt van vvat t'ontberen, doet mijn bescheyt.

Evangelische leer.
Hoort vvat Moyses Deutronomy uyt leyt,
Als een van u broeders arm is t'eeniger stede,
Keer u hart niet van hem door gierighe zede,
Maer deelt hem mildelick sonder eenich verdriet.

Schriftuerlicken troost.

Iae soo yemant een schoof vergetende opt velt liet,
En sal hy hem om die te halen niet spoen,
Maer vveduvven en vveesen die laten om haer te voen,
Die daer arm zijn en oock van leden naeckt,
Dit niet alleen den Lantman, maer elck in't zijn raeckt,
Die hun moghen bedencken oft sy haer schuldighe plicht
in als hebben voldaen, en vvel uytghericht,
Ende in desen niet ghevveest zijn als de traghen.

Weynich volck.
Och ick ken schult, dies 'tghemoet begint te knaghen,
Ick sal my beter draghen daer in voor en naer.

Redelick ghevoelen.
Iae man 'tsal de sulcke ten jongsten dach vallen svvaer,
Die 'tgoet hebben voorvvaer en haer ziel niet en quijten.

d'Onvernouchde.
Siet voor soo veel ons aengaet niet tvvee mijten
VVillen vvy vant onse te deser tijt derven,
VVantet oorloch sien vvy van verre om d'ooren svverven,
En vverden vvy dan als dese mede verdreven,
VVat souden vvy dan hebben om by te leven,
Niemant staet op en laet een ander sitten,
Mijn man heeft niet gheleert delven oft spitten,
Dus zijnt al t'samen sotten die ons sulcx raen.

Evangelische leer.
'tSelfde hebben d'Ouders van dees tvvee oock ghedaen,
VVat batent haer plaen, Godts vermoghen groot is,
VVaert ghy als haer Ouders ghedoot vanden vyant ghevvis,
VVat soude u dan helpen u schadt oft ghelt?

Meest elck.
Laet mijn met vreen, en u selfs niet en quelt,
Ick vveet vvel vvat ick in desen moet doen,
Ick gae ter kercken, ick hoore 'tsermoen,
En schieter vvat over alst past can ick uyt deelen,

Weynich volck.
VVel vvy vvillen dese reys de saeck Godt beveelen,
En daer mede 'thuys gaen sonder veynsen,

En bidden de Heer dat vvy 'tvoorsproken vvel bepeynsen.

+***Evangelische.***
VVel meest elck, en vveynich volck hoe zijdy nu bedacht, +**Pause.**
Hebt ghy 'tgheen vvy u flus seyden naeghetracht?
Of ist u ongheacht, al mette vvint ontvloghen.

Weynich volck.
O neent 'theeft binnenste mijnder harten doortoghen,
Ghemerckt ick d'Arme soo veel ick hoorde noyt dede.

Redelick ghevoelen.
Hout daer Is een van mijn tvvee rocx om u te cleede,
Compt volght my, ick sal vullen u hongerighe maghen
En u verschooninghe doen van hemden en craghen,
En u al t'samen helpen nae ons best vermoghen.

Onrustich ghemoet.
VVy dancken u Vrouken van u medoghen,
'tVVelck ghy hier bevvijst aen die behouftich zijn ghestelt.

Weynich volck.
Hout daer benaut herte, daer is voor u allen een stuck ghelt,
VVilt u daer mede soo veel als ghy cont behelpen.

Benaut herte.
O Godt salt loon zijn dat ghy ons commer compt stelpen
aen d'Arme vvelpen, en voor ons elendich en out.

De Armen alle-gaer.
Vvy dancken u hertelick seer.

+***Schriftuerlicken troost.***
VVel meest elck die hier huysen en hoven bout, +**Binnen.**
VVaer is u milt hert om d'Armen te helpen voeden?
En hun mee te deelen van u tijtlicke goeden,
Of leyter u hart door gierichеyt in versmacht.

Meest elck.
Soud ick sulck volck gheven Sinte Loeverijns gheslacht,
die dus loopen troggelen by straten en vveghen,
En daghelicx meel meer van haerluyder mont veghen
dan ghy of ick daer dickvvils steecken in,
Neen seker, ick secht plat uyt, ken heb gheen sin.

Om sulcken volckgen t'eenigher tyt by te staen.

Evangelische.
Hebdy niet ghelesen vvat Matheus vijf doet vermaen,
Salich de barmhertighe, hoort dit ghevvaghe.

Weynich volc.
VVy sullen ons best doen van daghe tot daghe,
Aen d'Arme menschen, soo terstont is gheseyt.

Onvernou.
Ick segghe goet ront, 'tis een groote sotticheyt,
Hem selven in dees tijt van gelt t'ontbloten.

Evangelische.
De verdorventheyt heeft smenschen hert soo doorschoten,
Dat hy vveynich of niet acht op zijns naestens ghebreck,
In giericheyt soo vervvert bynaest schijnende geck,
Niet achtende 'tloon Godts, noch zijn dreyghende straffen,
VVatmen haer leert, sy achtent als honden die bassen,
Nochtans moet ickt u segghen, vvantet u belangt,

Schriftuerlicken troost.
Daerom seyt Christus die dees cleyne ontfangt,
Soo ons Marcus Capittel neghen doet vermonden,
Ontfangt niet my, maer die mijn heeft ghesonden,
Te vveten mijn hemelichen Vader, d'eeuvvighe vvaerheyt.

Weynich volc.
Ontfanckt men daer voor Godt de opperste claerheyt,
Hoe darf men den Armen dan laten onghetroost?
Hoe sy zijn van vvaer sy comen, vant vvest oft oost,
Die vvy als Godt behooren te lieven en beminnen,
Of vvy en commen ten Rijcke Godts niet binnen,
Soo ghy ons mette Schrift duydelick doet bediet.

Schriftuerlicken troost.
Heb u even naesten lieff, in Deutronomy dat hiet,
En doet haer, als dat u selven gheschien vvilde.

d'Onvernouchde.
Iae jae, gheeft vry, hout selfs niet, vveest vry milde,
En als ghy't al quijt bent, vvie sal u vvat gheven,
Men siet vvel die niet en hebben af te leven,

Die is over al vande heele vverlt verschoven.

Schriftuerlicken troost.
Daer staet, en vvilt den Armen niet bedroven,
Maer haer altoos bystant doen avont en noen.

Evangelische.
Ecclesiasticus vier verhaelt, vvilt dit bevroen,
Datmen den Armen niet en sal laten in noot,
Maer haer beschermen en bevrijen van stoot,
En u hert daer niet van trecken nae 'sgeests leeringhe,
Den nootdruftighen mede verleenen teeringhe,
En den Armen in haer armoede bystaen met haest.

Meest elck.
VVel hoe staet ghy dus vant gheven gheduyrich en raest,
En secht dat door d'Aelmisse compt de salicheyt,
En seyt de Schriftuyr niet met goe verhalicheyt,
Datse Abraham creech door zijn gheloof menichfout,
Niet door d'Aelmis, maer om dat hy Godt vast had betrout,
Dit moet ghy jonck en out bekennen t'allen percken.

Evangelische.
Daer staet 'tgheloof sonder de liefde zijn doode vvercken,
Dit leert ons d'Apostel Iacobus al t'samen.

d'Onvernouchde.
VVil ick u vvat segghen, ghy behouft ons niet te blamen,
Dat vvy aen den Armen gheen aelmisse bevvijsen,
Gaet straftse van haer traecheyt, laets haer selfs spijsen,
En doen als vvy, de hant daechlicx aende plouch slaen,
Maer men sietse loey leech over al ghenouch gaen,
Die aldermeest claghen, hebben de minste armoede.

Schriftuerlicken troost.
Daer staet als u broeder verarmt, doet als de vroede,
En versmaet hem niet al is hy schoon t'achter,
Neempt hem aen seyt Moyses, zijt zijn vvachter,
Soo hy daer oock verhaelt met harten vredich.

Evangelische.
Ecclesiasticus seyt, laet d'Armen niet ledich,
Helpse om zijn ghebodts vvil, dits principael.

Schriftuerlicken troost.
Noch schrijft ons den selven met leerlicke tael,
Dat is, seyt hy, menich die vreck is en spaert,
En vvert daer door rijck nae des giericheyts aert,
Denckende hy heeft vvat voor hem ghebracht,
Seyt nu vvil ick vrolick leven dach en nacht,
Van mijn goederen groot boven maten,
Niet eens denckende opt uyr dat hy't al moet laten,
Datse hem soo nae is, en is hy niet indachtich.

Evangelische leer.
Salomon in zijn spreuck vvoorden seyt oock leerachtich,
die den Armen cleynen lastert oft doetse ghevvelt,
die lastert oock den Schepper die haer heeft ghestelt,
Maer die den Armen mildelick ontfarmen,
Die ontfarmt Godt vveder, en gaetse bescharmen,
Voor alle quaet of eenich svvaer ongheluck.

Schriftuerlicken troost.
Den selven openbaert ons noch een notabel stuck,
Seyt vvie den Armen beschimpt ende bespot,
Die beschimpt desselfs Schepper 'tvvelck is Godt,
En vvie hem verblijt inder Armen ongheval,
Dese niet onghestraft van Godt blijven sal,
Maer crijghen t'eenigher tijt zijn bestemde loon svvaer.

Evangelische.
Den selven stelt noch tot onser ghedenckenisse claer,
Ende seyt vvie hem den Armen ontfarmt goedich,
Die leent het den Heere seer overvloedich,
Ende die salt hem vvederomme vergelden.

Schriftuerlicken troost.
Die den Armen goet doen nae 'sgeests vermelden,
Die doet Godt goet diet vveder gheeft tvveevout,
O meest elck mensch hoe sydy dus traech en cout,
Sonder hulp te bevvijsen blijvende even gierich.

Evangelische.
Hoort meest elck al schijn ick voor u onmanierich,
VVie zijn ooren stopt voor der Armen crijten,

Hy sal niet verhoort vvorden, hy derfs niemant vvijten,
Als hy mede biddende tot Godt sal roepen,
Een goet ooghe vvert gheseghent blijvende open,
Seyt Proverby, hy gheeft d'Armen van zijnen broode,
VVaerom blijft ghy elck mensch als den snoode,
Sonder hulp te thoonen aen de arme persoonen.

Schriftuerlick.
Daer ghy voor vveldaet sult ontfanghen ten loone
die Croon der croone, een blyschap die eeuvvich duyrt,
Maer die vande giericheyt soo vverden ghestuyrt,
Datse den Armen troostloos laten en mismaeckt,
'tIs natuyrlick dat elck mensche hier voor beeft,
Proverby verclaert, vvie den Armen rijcklick gheeft,
Die sal tgeender tijt commer lijden, maer
die zijn ooghen afkeert vanden Armen voorvvaer,
Die sullen voor Godt afnemen allegader.

Evangelische leer.
En vveest dan o elck mensch van d'Armen gheen versmader,
Alsmen Godt met haer alsoo vvert ghenietelick,
Gheeft dan vryvvillich, en vveest niet verdrietelick,
Denct altoos op sulcke heerlicke toesegginghe soet.

Schriftuerlicken troost.
Christus seyt by Matheus vvat ghy d'alderminste doet
van desen, dat doet ghy mijn o troost verhalich.

Evangelische.
En die Godt dan goet doet die vvert dan salich,
Soo hy teghens Magdalena ghetuycht,
Dus u troostbiedigh altoos teghens den Armen buycht,
Al en condt ghy Godt niet gheven lichamelick,
Ghy gheeftet hem door den Armen eensamelick,
Ghy hebt om vvaer aen te doen, dat Godt is aenghenaem.

Schriftuerlicken troost.
Maer die hem gierichlick maect onbequaem
teghens den Armen als rechte Christus leden,
'tSelfde acht Christus als oft ghy't hem selfs deden,

Ende die hem aen Christus eenichsins besondicht,
Diens straffe u 'tEuangely ghenouch vercondight,
Dus gheeft soo sal u de Heer zijn barmhertich.

Evangelische leer.
Meestelick wie ghy zijt, latet u niet zijn smertich,
En gheeft soo sal u Godt altoos erbarmen.

Schriftuerl. troost.
Christus seyt by Matheus ghy hebt altijt den Armen,
Maer mijn en suldy altoos hebben niet.

Evangelische leer.
Hier inne men dan perfecteliken siet,
Dat Godt ons toesent den Armen met hoopen,
Om met weldaet aen haer den Hemel te coopen,
Dus laet u hart doch nemmermeer versteenen.

Schrif troost.
Siet seyt Christus, dat ghy niet en versmaet dees cleenen,
Want hun Enghelen staen voor des Vaders aenschijn.

Evangelische leer.
Of Godt segghen wilde, sy gheven ghetuych van dijn,
Wat ghy den armen mensche doet daghelicx
'tIs Godt aller Goden 'tallen tijden behachelicx,
Soo Moyses Deutronomy thien gaet uytbreeden,
Hy heeft de Weduwe lief, ende gaet haer cleeden,
Den Armen met spijs is hy overvloedich voende,
Dus treckt u hant niet vanden Armen, zijt haer behoende,
Want wat ghy haer doet, ontfanckt Christus inder daet.

Schriftuerlicken troost.
Niet dat Godt u der Armen troost simpelick aenraet,
Maer stelt daer by heerlicke belooninghe,
'tOnverganckelick leven de Hemelsche croninghe,
Dien hy u voor 'tgoet doen aen d'Armen vastlick belooft.

Evangelische leer.
Iae en wat straffe sy sullen hebben eeuwich bedrooft,
Die d'Armen niet bystaen, maer troostloos verachten,
Sullen als verdoemde in't helsche vier versmachten,
Dus wilt niet slachten de vijf dwase maechden,

die in haer lampen niet hadden doemen haer vraechden,
Dus doet in tijts weldaet, soo wordy inghelaten.

Meest elck.
Ghy roupt al datmen den Armen moet comen te baten,
Maer besiet eens dit boecxken schoon en vergult,
Dat leert mijn dattet door 'tgheloof al wert vervult,
Ende door ghenade met barmhertich verghevens,
't Is ghenaempt de Fonteyne des levens,
Alle uytghesochte spreucken van Godts barmhertigheyt,
Een ruyminghe voor 'tghemoet sonder smertigheyt,
Ghy verschrickt my mettet oordeel en pijn der hellen,
En meent mijn daer mede twistich te quellen,
Ghebruyckt over my sulcke vermetele stoutheyt,

Evangelische leer.
Secht wanneer meent ghy u dan te beteren?

Meest elck.
Maer als ick langh gheleeft heb in mijn outheyt,
Als last en sorch uyt mijn is verdwenen.

Schriftuerlicken troost.
En oft u dan niet ghebeuren en mocht?

Meest elck.
Soo salt mijn Godt met eens te suchten verleenen,
Ghelijck hy't den moordenaer aent cruys vergaf.

Onvernou.
Wech wech met al u fablen, 'tvalt ons te straf,
Wy achtent niet een caf avont oft morghen,
Coemt gaen wy man, laet elck voor zijn selve sorghen.

Evangelische leer.
Beyt loopt niet wech, wilt u voor d'Armen niet verborghen,
Of Godt sal hem voor u verborghen, soo Schriftuer uytleyt.

Schriftuerlicken troost.
Wel te recht David, tonser vertroosting seyt,
Wel dien die den nootdruftighen neempt aen,
De Heer salse verlossen, en niet laten als vreemt staen,
Noch seyt hy verlost den Armen vant ghewelt,
Esayas den Propheet ons leerlick vertelt,

Breeckt den hongherighen dyn broot, ende den ghenen
die naeckt en bloot zijn, neempt die in u huys al henen,
Cleet hem, want de betering sal comen snellelijck.

Evangelische leer.
Sapientia vijf verhaelt ons hoe fellelijck
den Boosen sal staen, hem wesende een spyt,
De glory van die sy hadden veracht en benyt,
Dus 'tweldoen aen den Armen laet u niet verdrieten.

Schriftuerlicken troost.
VVant elck een sal loon nae werck ghenieten,
Soo wel ten goeden als oock ten quaden.

Evangelische leer.
Dit vermaent Matheus Capittel ses met staden,
Sy sullen niet al ingaen die daer roupen Heer,
Maer die den wille des Vaders doen dats Christus leer,
Die sullen in't Rijck comen 'tis des Vaders wille,
Den Armen te helpen van haer noot en gheschille,
Soo meucht ghy hier naer hebben een plaets van rust.

Schriftuerlicken troost.
Ecclesiasticus seyt ghelijk 'twater 'tvier uytblust,
Alsoo blust en wast d'Aelmisse uyt de sonden.

Evangelische leer.
Daniel hoor ick mede vermonden,
Daerommme o Coninck ontslaet vant quaet u,
Door't wel doen aen den Armen, desen raet volcht nu,
Soo sult ghy u trouwelick hebben ghequeten.

Schriftuerl. troost.
Soo en dient dit ter matery niet vergeten,
Doet d'Armen hantreycking in't gundt haer bejeghet.
Soo sal al u doen rijcklick werden gheseghent,
Ecclesiasticus verhaelt ons 'tselve sermoen.

Evangelische leer.
Noch leert hy dat wy ons totten Armen sullen spoen.
Wertet hier niet vergouwen (vanden Heer, tgheschieden sal)
Helpt den Armen, gaet den selfden ghebieden al,
En laet hem toch inder noot niet ledich.

Schriftuerlicken troost.
Maer de verachters der Armen met sinnen onvredich,
Sullen als Iob seyt, werden gheworpen ghewis,
Inde alder diepste, wreetste, dicxste duysternis.
VVaer in sy sullen moeten houden haer wooninghe.

Evangelische leer.
Esayas waerschout de machtighe en Coninghe.
Dats op een hoop vergaert sullen worden, gheen straf stercker,
En gheworpen in een cuyl en duystere kercker,
Alwaer haer worm nimmermeer en sal sterven,
Haer vyer niet uytgheblust, maer daerin eeuwich swerven,
En gheen verlichtinghe vande pijnlicke stadt.

Schriftuerlicken troost.
Daerom Alemisse te doen is beter dan een groot schadt
Vergadert, soo Tobias seyt met reden,
Dat aelmis ons vander doot verlost telcker stede,
Ende hier by voeghende voor een besluyt,
Dat d'Aelmissen wasschen en veghen de sonden uyt,
VVilt dit elck mensch ter harten laten sincken.

Evangelisch leer.
En die als lichtvaerdighe hier niet eens om dincken,
Moghen Esayas hooren met gevouch,
Den cuyl van gisteren bereyt, seyt hy, is wijt ghenouch,
En die wooning daer in is vol houts en viers,
Godts asem salse aensteecken sonder veel ghetiers,
Ist niet een straffe fel die eeuwich te beclijven:

Schriftuerlicken troost.
Hierom elck mensch, wilt niet stervende blijven,
Ghy moettotstof der aerden vergaen sonder beswijck,
Soo Matheus seyt dat de kinderen des rijck
uytghestooten sullen worde in duysternisse vol pijn.
Daer weeninghe en knarssinghe altoos sal zijn,
Dus wacht u te doen als den rijcke jongling heeft ghedaen,
Dit dede Zacheus ghetroulick op 'tvermaen
by Christus, daer hy oock vastelicken op bout,
Al wat ick t'onrecht besit, geef ick weer tweevout.

En de helft vant mijn deel ick den Armen siet,
Dies Christus sprack huyden is desen huyse gheschiet
salicheyt dit vvas 'tloon van de gifte Sacheus.

Evangelische Leer.
Daerom seyt Christus by den Apostel Matheus,
Vercoopt al wat ghy besit, en aelmis doet,
't elck een onvergancklick schadt is in den Hemel goet,
Daert den dief niet can stelen, noch de motten eten,
Dus laet weldaet door giericheyt niet zijn verbeten.
Tot bewijs van dien Christus oock te kennen gheeft
Van den traghen knecht die sonder yet te winnen sneeft,
Waer door hy straf lijt, en zijn gifte verliest,
Dus met d'ander twee knechten de winste verkiest,
En wouckert met u pont aent gheven totten Armen,
Soo sal u den beloonder blydelick weer ontfarmen,
Met tweevout meer dan u eerst was ghegheven.
Hierom vintmen by Lucam beschreven,
Als ghy yemant by u te eten wilt ropen,
Soo sult ghy d'Armen niet vergeten met hopen,
Want 'tsal u inde verrijsenisse werden vergouwen.

Schriftuerlicken troost.
Hier van d'Evangelist doet voor jonck en ouwen
belijdenis, daer Christus sprack die Godlicke figuyr,
VVeest barmhertich als uwen hemelschen Vader puyr,
Gheeft, en u wert ghegheven cleyn oft groot,
Een dubbel vol gheschudde mate in u schoot,
VVant ghelijck ghy uytmeet met volherden,
Soo sal u wederom in ghemeten werden,
VVaerom sal men achter laten den Armen te deelen.

Evangelische leer.
Souckt voor eerst 'tRijck Godts, dats Christus bevelen,
En den Armen deelt, al tander sal u toe vloeyen.

Schriftuerlicken troost.
Oft ghy cleyn van vermoghen zijt, laet u sulcx niet moeyen,
VVant de weduwe gaf meer in d'offer kist
met haer cleyne gave die alleen Christus wist,

dan alle de rijcken, dies hy daer van maeckt ghewach,
VVant hy niet opte veelheyt, maer op't hert en sach.
Dus in't me deelen blijft niet achter wie ghy zijt.

Evangelische leer.
V loon is uwer sielen salicheyt t'eeuwigher tijt,
Maer wee den ghenen die hem stelt hertneckich,
over den Armen, Godt sal (teghen die hier zijn vreckich)
De wanne nemen in zijnen handen seer ras,
En 'tcoorn vergaderen, en't caf verbranden tot asch,
Dus maeckt door gift dat ghy wert aenghenomen als coorn.

Schriftuerlicken troost,
Soo en sorcht ghy als 'tcaf niet voort versmoren,
VVant Christus leerende na Matheus verclaren,
Den taruwen t'oncruyt salmen verscheyden vergaren,
En binden elcx in een by sondere bant,
Om't oncruyt datelick te worden verbrant,
VVee hem die als 'toncruyt sal worden bevonden,
Als van 'smenschen soon d'Enghelen sal werden ghesonden,
Om den goeden en boosen van malcander te scheyden,
Dan moghen de gierighe boosen wel schreyen,
Als sy om haer quaet sullen worden verschoven,
En gheworpen werden inden vierighen oven,
Daermen niet en doet dan knersen en huylen,
En de rechtvaerdighe sonder smetten oft vuylen,
Als de Sonne claer sullen eeuwich plincken.

Evangelische leer.
Elck mensch laet dit in 'tbinnenste uwer herten sincken,
Al dees leeringhe uyt der Schriftuyre verhaelt,
Arbeyt om beloning hier in niet en dwaelt,
Maer den Armen te gheven zijt u daer toe schrickelick.
Soo valt u niet den deele de straffe schrickelick
Daer u Godt mede dreycht inder Schriftuyre.

Schriftuerlicken troost.
Iae vreest te bedrijven sulcke gierighe cuyre,
Daer Lucas af schrijft inder Apostelen wercken,
Van Ananias en Saphira by d'eerste kercken,

Hoe sy door giericheyt zijn verleyt veer,
En haer beholpen met loghenachticheyt seer,
Dies sy de doot staende creghen ten loone,

Weynich volck.
Watten verschrickelicken wonderlick werck.

Evangelische Leer.
Vertoeft oock een weynich men sal u hier vertoonen,
Vyt Matheus vijf en twintich tot deser stede,
Daer Christus leeft vande wercken der barmhertichede,
Haer loon en straf elcx by haer uytgheleyt.

Schriftuerlicken troost.
Siet als den Menschen Soon sal coomen in zijn heerlickheyt,
En zijn Enghelen om hem sullen staen verspreyt,
Ende alle volcken der aerden voor hem staen betrocken,
Dan ghelijck den harder scheyt de Schapen uyt de bocken,
Soo sullen de Schapen ter rechter handt werden ghestelt,
En de bocken ter slinckerhant soo Schriftuyr vermelt,
Dan sal Christus segghen teghens d'Arme ontladers'[+]

[+]**De tro*m*pet gheblasen.**

d'Enghel.
Comt alle ghy ghebenedyde mijns Vaders,
Beertft dat Rijck 'twelck u bereyt is van 's werelts begin,
Ick ben hongherich gheweest ghy spijsde my misgaders,
Dorstich'ghy laefden my als minlicke aders,
Ick was gast, ghy herberchde my, liet my in,
Ick ben naeckt gheweest, ghy cleeden my met ghewin,
Ick was ghevanghen, zijt troostlick by my ghecomen,

Die ter rechter handt.
O Heer wanneer, maeckt ons bekent den sin,
Hebben wy u hongherich zijnde aenghenomen,
En soo ghy segt, ghespijst als den vromen,
Oft u oyt dorstich, ghedaen eenich onderstant,
Oft wanneer saghen wy u gast vol schromen?
En als ghy naeckt waert u ghecleet in eenich lant?
Wanneer saghen wy u cranck dat wy u reyckten de handt?
Oft ghevanghen, dat wy u hebben ghetroost?

d'Enghel.

Voorwaer wat ghy d'alderminsten hoort mijn propoost,
+hebt ghedaen van dese mijne broeders, dat deed ghy my,
Gaet wech, gaet henen als vervloecten ghy, +**Wijsende ter slincker hant.**
In't eeuwighe vier dat den Duyvelen is bereet
ende zijn enghelen, d'oorsaecke hier by,
Ick was hongerich ghy my gheen spijs en deedt,
Ick was dorstich, en worde van u gheveet,
Ick ben gast gheweest, ghy ginckt my versmaen,
Ick was naeckt, ghy en hebt my niet ghecleet,
Ick was cranck, ghy hebt mijn niet byghestaen
Ick ben ghevanghen gheweest met boeyen belaen,
En van u allen versochtet my een noch gheen.

Ter slincker handt.
O Heer wanneer hebben wy u ghesien,
Hongherich, dorstich, of als eenen gast,
Naect oft cranck sonder u de hant te bien,
Oft ghevanghen, wilt ons sulcx bedien,
Ende en hebben u daer van niet ontlast?

d'Enghel.
Voorwaer sech ick, om dat ghy niet en hebt ghepast
+op eene van dese mijne alderminste leden.

+**De gardijnen toe.**

Schriftuerlicken troost.
Daerom sullen sy gaen in d'eeuw'ghe onvreden,
Maer de rechtvaerdighe in 'teeuwich leven fier,
VVat dan gheschieden sal, salmen u verthoonen hier.

+Een vertooning vanden Rijckeman inder Helle. Siende Lazarum legghen in Abrahams schoot. +**Pause.**

Rijckeman.
O Vader Abraham ontfermt mijnder in desen,
En sent Lasarum om mijn te ghenesen,
Dat hy 'tuyterste van zijn vingher of des selfs lit
in't water steeckt, vercoel mijn tongh die seer is verhit,
VVant ick ly onverdraechlicke pijn in dese vlam.

Abraham
Soone weest ghedachtich dat by u quam

den armen, en dat ghy ontfanghen hadt in u leven,
groot goet, en Lasarum 'tquaet boven schreven,
En nu soo vvert dese getroost soo ghy sien meucht,
En ghy vvert gepynicht met groot ongheneucht,
oock boven dien is tusschen ons en u lieden,
en groot scheytsel vast gestelt dat niet can gheschieden,
dat de geene die van hier vvillen over comen daer,
Niet en moghen, vvant den vvech is benomen haer,
Noch van daer tot hier can hem niemant vvenden.

Rijckeman.
Soo bidt ick u dan o Vader dat ghy vvilt senden,
Lasarum tot myn vijf broeders in myn vaders huys,
En haer getuygen van myn elendich cruys,
Op datse niet en comen in dees plaets vol smert.

Abraham.
Sy hebben Moyses en die Propheten.

Rijckeman.
Neen vader Abraham, 'tsou haer meer bevveghen in 'thert
datter yemant vvaer op staende vanden doode,
En tot haer luyder ginck verclaren als boode,
Sonder tvvijffel zy souden haer allegaer bekeeren.

Abraham.
Willen zy van Moyses en de Propheten niet leeren,
Zy souden niet achten die vander doot zijn verresen.
Dus die vvel doet, hem sal althoos vvel vvesen.[+]

[+]**De Gardynen weder toe.**

Meest. elck.
Eylaes! salt hier nae dus gaen afgruvvelick,
En sal Godts goetheyt voor ons zijn dus schuvvelick,
VVat dede Meest elck mensche oyt ghebooren?

Weynich volck.
Te recht gaet over ons Godts rechtvaerdighen tooren:
VVant vvy door-gaens niet doen zoo hy bevolen heeft.

Schriftuerlick.
Hierom Meest elck niet langher in doolen,, sneeft,
V aelmis mildelick geeft, met een blyden geest.

Evangelische.

Daerom de Propheet Esaias door leest,
Daer hy seyt: u moeten de gierighe groot maecken:
VVant ghy der armen sterckte zijt ter noot-saecken,
En den behouftighen cont ghy ontlasten.

Schriftuerl.
Den selffden seyt noch: Godt vvil niet u vasten,
Noch u haeren cleet, noch 'tpynighen (zijt dit een vveten)
Den Armen de handt te bien behaecht Godt beter,
Den hongerighen te spysen, den naeckten te decken,
Soo sal hy u oock als Lasarum trecken
ten Hemel, en u daer als de salighe voen.

Evangelis.
Als hy die ter rechter hant staen sullen sal doen,
Soo ghy figuyrlick hebt moghen anschouvven.

Weynich volck.
Ghy hebt ghemaect in mijn een vast betrouvven,
Ick sal meer dan ick vermach inlegghen,
Niet op hoop van tijtlick ghevvin (dit moet ick segghen,)
Maer dat mijn van't looten compt beneven,
Al vvaer't den oppersten prijs ick salse geven
tot onderhouding' vanden Armen om haer te voeden.

Meest elck.
Ick sals' eerst schencken tot haren behoeden
een stuck lants dit oude Mannen-huys hoort.
VVijff latet u geen cruys zijn rechte voort
vvat ick noch an geldt sal in-legghen ter Lotery.

Onvernouchde.
Man in sulcx ick mijn t'hans hertelick verbly,
Ghemerckt ons hier groot loon van open staet.

Evangeli.
Neen ghy moet dit niet doen op hoop van baet,
Maer uyt rechter lieffden nae Godts bevelen.

Meest elck.
VVel, vvat prijs ick crijch, ick salse vveder delen
dees arme oude mannen hier inde stadt.

Schriftuyrl.

Inder vvaerheyt soo vergadert ghy een groot schadt
inden Hemel. Ghemerct d'oude mannen in desen
Veel meer als ghenouch zijn dubbelde VVesen:
VVant de VVesen (dit moet ygelick bekinnen)
worden van jaer tot jaer cloucker om haer cost te vvinnen,
Daer d'oude mannen vvorden hou ouder hoe trager,
Blint, crepel, lam, door teeringh' svvack en mager:
Dus hebben zy t meest van doen datmen haer helpen.

Evangelische.
VVel dan om haer luyder commer te stelpen
soo laet ons Godt bidden minst ende meest spoedich,
Dat hy in elck vvil senden zynen Geest goedich,
Dat all' die den Armen vvat goets toe hebben geseyt,
Mitsgaders alle die hebben inde Lotery geleyt,
En die't noch (hoop ick) hier door sullen doen hier naer,
In't inlegghen niet soucken tijtlick loon, maer
'tloon van Godt, dat euvvichlick sal duyren:
Als oock euvvich den boosen haer straff sullen betruyren.

Een gebedt.
O Heer almachtich, barmhertich, euvvich Godt,
Sterct elck mensch, dat hy leeft nae dijn gebodt,
Dats u o Heer, boven al en haren naesten beminnen,
En op't aertsche schat stellen hert noch sinnen,
Maer alleen soucken de salicheyt haerder zielen:
VVeert van ons giericheyt, die d'aelmisse vernielen.
VVant ick gevoele in my nae Paulus bediet,
Het goet dat ick vvil dat en doen ick niet.
Dus Heer stort in ons uvven geest vvaer vvy zijn geseten,
Dat vry d'Armen besorgen, haer niet en vergeten,
Sulcx uytmeten u leeraers als clinckende schellen.
'tLoon sal zijn 'trijck Godts, d'straff' d'euwige pijn der Hellen.

O Heer vveest ons met u milde gratij niet afvvijck'lick,
Maer ontfarmt elck mensch deur u goetheyt en besvvijck'lick:
Vergeeft onse giericheyt daer vvy soo in hebben ghesondicht.
VVant huyden door u heylich vvoort is ons vercondicht,

Hoe hoogh ghy den Armen ons hebt gherecommandeert,
Oock hoe heerlick datse hier nae sullen zijn vereert
die d'Armen liefdich troost in haren noot,
En die haer veracht, sullen smaecken d'euvvighe doot.
O soet en bitter sententij alsdan om hooren,
Tot d'een segghende compt hier mijn uytvercooren,
Tot d'ander: gaet vermaledyde in't euvvich quellen.
+*'t Loon sal zijn 'trijck Godts, de straff' d'euwighe pijn der hellen.*

+**Solutie.**

'tBesluyt.
Seer beminde Lieff-hebbers van Rethorices const,
Die hier commen om t'aenhooren de Soluci uyt jonst,
Van de vraech by de *Pellicanisten* aen-gheheven:
Zijn daer by ons speel-vvijs eenighe faulten bedreven,
Neemptse ten besten, vermijt alle arch end' list:
VVant niemant zoo constich, hy vvel oock mist.
Schout althoos tvvist,, zoo sult ghy by den vromen
leven *Met gheneucht,* als *d'Haechsche Coren-blomen*.

Met gheneuchten.

Refereyn.

Abraham heeft ghelooft, ende 'tis hem ghereeckent
tot rechtvaerdicheyt, door zijn vaste hoopen:
Heeft het mette wercken zeeckerlic beteeckent
in ghehoorsaemheyt zijns zoons t'offeren De texten spreeckent
dat hoop niet beschaemt: wilt met ooren oopen
hooren, wie Godt ter salicheyt heeft gheroopen,
Dat zijn de gheloovighe met hoopen vast,
Die hy niet verlaten en sal. Dus wilt ontknoopen
de wercken des gheloofs, dats lieffde, daer op past:
Daer gheen hoop' en is, gheen ghelooff en wast.
Want hoope gheeft ghetuyge van ghehoorsaemheyt,
Ghehoorsaemheyt baert lieffde, lieffd' zijn naesten ontlast.
Roompt dan niet ydelic. Hoort wat Iacobus seyt:
'tGhelooff sonder lieffs wercken is doot, hy claerlic uyt leyt.
Laet lieffs daet romen, slacht niet den Phariseus meden:
Want lieffde te bewysen, dats 'tghelooffs werc verspreyt,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Lieft ghy Christum 'thooft, wiltet aen zij leden bethoonen,
Als Iacobus seyt, u gheloof doet blijcken uyt u wercken,
Ick sal u mijn wercken uyt den gheloof sonder hoonen
bewijsen: seyt hy, O heylsame leer ydoonen,
Wat nutticheyt ist mijn broeders, wilt dit aenmercken,
Soo yemant seyt dat hy 'tgheloof heeft als den stercken
End' gheen wercken bewijst, can dat salich maken siet,
Vind' ghy broeder of suster naect t'eenigher percken,
En secht, gaet in vreden, werdt warm, en helpt hem niet,
Sulc een gheloof is doot, hy claerlic bediet,
Dus wilt barmhertícheyt den behoeftighe bewijsen,
Christus seyt, die d'alderminste in mijnen naem biedt
een dronc waters, 'tsal niet ongheloont zijn, laet lieft rijsen,
Als die arme Weduwe, die hy hoochgelic gaet prijsen,
Om die twee penninghen, die sy inden offer-kist deden,
Sy gaffe van haer armoede, om den behoeftighen te spijsen,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Die daer seyt, dat hy Godt lief heeft voorwaer,
End' zijnen naesten metter herten haet daer beneven,
Dies is seyt de Schriftuyr een valsch logenaer,
Want diet hooft liefd', liefd' ooc de leden eenpaer.
End' Christus is 'thooft, d'ermen zijn zijn leden verheven,
Dus vercoopt all dat ghy besidt, wilt aelmissen gheven
aen de oude behouftighe, som lam, som blindt,
Hoort wat Christus by Matheo heeft beschreven,
Mijn en suldy altoos niet hebben hy claer ontbindt,
Maer den armen, dus troost zijn leden waer ghy die vindt,
End' hoort ooc wat d'Apostel Paulus gaet schrijven,
Al hadt ic 'tgheloove, seyt hy, dit wel versindt,
Dat ic berghen conde versetten, sonder liefd' bedryven
Soo waert al niet, dus wilt inde liefde blyven,
Alle verdorde rancken werden vanden stam ghesneden,
Die gheen vruchten voort brenghen, wilt in liefde verstyven,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Prince.
Princen maect reyn u zielen, in liefde onbevlect,
Christus heeft ons de lieft voor 'tnieuw ghebodt na ghelaten,
Roemt dan gheen gheloof, daer de liefde ghebrect,
Waer in werden 'tgheloofs wercken te recht perfect,
Dan uyt Christelicke liefde comen te baten
den behouftighe Armen, als Christi litmaten,
Aenmerct 'texempel vanden ouden Tobias reyn,
Die Godt meer vreesden dan 'tConincx placcaten,
Want 'tgheloof, hoop end' liefde sterc in hem was certeyn,
Den Propheet Esaias leert noch voor elcx ghemeyn,
Dat ghy den hongerighen u broot sult breecken,
Ende den ellendighen in u huys leyden pleyn,
Ooc den naecten cleeden, die daer weenen end' smeecken,
Dan sal u licht schijnen claer uytghestreecken,
Als ghy de bedroufde zielen versaet in vreden,
V donckerheyt wert als den middach licht onbesweecken,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Liedeken.

Ghy die Christum bemint, so u woorden luyden,
Jacobus seyt, dat het geloof is doot
daermen gheen boexcken vint verstaet Schrifts beduyden,
Maeckt u hoop leyt tot vierige lieft groot,
Aen d'armen inden noot, seer out en traech,
Aensiet die naect en bloot gaen alle daech,
Door ouderdom warachtich zijn haer selven onmachtich
Troost haer zijt die gedachtigh,
Weet liefd', maeck 'tgeloof crachtich, so ons Paulus leert gestaech.

Lieft ghy Christum, bewijst het d'Armen zijn leden,
Op als ghy sult roepen, vverden verhoort,
Den hongerigen spijst, den naeckten wilt cleden,
Weest doch ghestelt als doenders van Gods woort,
Soo vergadert ghy voort een Hemels schat,
Dat den dief niet becoort om graven plat,
Soo sult ghy schat vergaren by de Hemelsche scharen,
Door liefd' te openbaren
Aen d'Armen vol beswaren, want Christus gebiet ons dat.

Dat ist seyt t'onser leer, wel hem zy den ghenen,
Die aenneemt hier der nootdruftighen last,
Christus seyt selfs noch breet, die daer sucht en steenen,
Wilt goedertier by u nooden te gast,
Die nae zijn woort doen vast, voorwaer die sal
salich zijn, hier op past, ghelooft dit al,
Dat die 'tbroot sullen eeten in Godes rijck gheseten,
En wilt dit niet vergeten,
Lieft ghy Christum wilt weten, troost zijn leden int aertsche dal,

Slacht den iongelinck niet, Die Christus quam vragen,
Goe meester fijn, wat dinghen moet ick doen
salich te werden siet, hoort Christus ghewaghen,
Sprack hoort nae mijn, gaet haesten wilt u spoen
Vercoopen all u goen, en gheven claer
om den Armen te voen, hy ginck voorwaar,
Is van Christus geweken, sonder yet meer te spreken,
Daer sachmen 'tgeloof breken,
De hope bleef versteken, want de liefde was veer van daer.

Prince.
Princen niet vreck en weest hier tegens den Armen,
Die zijn bedroeft, troost haer met gaven milt,
Gheeft liefdich minst en meest', die suchten en kermen
All haer behoeft, soo liefd' volbrengen wilt,
Troost met ootmoet ghestilt, door reyne deucht,
Laet gheloof zijn u schilt, in hoop verheught,
Lieft Christum al gelijcken, want hier u Trou moet blijcke*n*.
Wilt d'Armen niet beswijcken,
Lecht in ghemeen en rijcken, verwacht den prijs met geneucht.

Met gheneuchten.

[De Son-bloom van Ketel]

Haerlem tot die van Ketel.

Gelijc als den Noorden wint de wolcke*n* tot sich trecket,
Even alsoo oock weldaet de herten der menschen goet,
Al welcx tot deucht, vreucht, eer en vordring strecket
Is sulcx, peyst dies O *Sonneblomkens* const jonstich vroet,
dat de weldaet die ghy my en d'arm Ou-mannen doet
Dy tot gheen minder lof, blyschap en jonst sal ghedijen,
'tWelc ic dy niet alleen wensch, maer ooc heyl en voorspoet,
Voorts heet ick u wellecom met een hertlijck verblijen:
Noyt meerder vreught, dan door deucht 'tgoet lije*n* en t'quaet te mijen.

Antwoordt.

Ghelijckmen triomphant sach bloeyende floreren
Rethorices const schoon, t'Andwerpen in accoort,
Als ons hun Langeweel bewijst constich met eeren,
Dat noyt is sulcx triomph in't Nederlant ghehoort,
Als door Retorica, seer vreuchdich daer quam voort,
Veel geesten constich fraey, al tot dien feest beneven,
Als oock men sach, dat hier nu wert bespoort,
Alsulcx een melody, als daer doen wert bedreven
Hier in d'Haerlemsche stadt, daer triomphant begheven
Constich en playsant veel Liefhebbers in daet,
Dat nu die reyne maecht, in 'thoogste is verheven,
By den *Speelcoorn* trou, doen blijcken delicaet,
Dat sy nu triompheert in haren hoochsten staet,
Daerom *Sonblomkens* wy, verheucht zijn nu met reden,
Dat is noyt meerder vreucht, als tot u in te treden.

De Son-bloom van Ketel.

Ketel, Noyt meerder vreucht.

t.o. Mmm1v

Ootmoedicheyt Medeliden, Behooftigen, Gerechticheit, Redelick doen, Werck der goetheit, Naesten als hem selfs, Ongerechticheit, Armoedich van leuen, Onuersadige vrec-heit, 'tSerpent, Valsch bedroch.

De intrede van Ketel verthoont.

Dat en *Barmhertich liefdich goet Mensche* werckt tot den *Behoeftighen nootdruft. Ootmoedich medelyden* ende *Gherechticheyt*, een *Redelijck doen,* ende een *Werck der goetheden*: eyndelijck *Lieft zijn Naesten als sich selfs,* na 'texempel van den *Samaritaen,* die d'aldergrootste deucht van allen wracht. Daer teghens datmen *Gierich mensch* werckt *Ongherechtichey[t]* ende *Onversadige vreckheyt*, zijn ooren voor *d'Armen* stoppende. Waer uyt volcht *Valsch bedroch*, na 'texempel van *Iudas,* die het schrickelickste quaet wrocht, zijnde int *Serpents* ghewelt.

Presentatie.

NAdien den *Son-blom* hem keert t'zijnder straten,
Altoos nae de schoone blinckende Sonne claer,
Van geenderley tempeest en sietmense verwaten,
Ghelijckerwijs keeren wy ons nae Rethorica eerbaer,
En presenteren ons Blaysoen nu hier voorwaer,
Daer *Trou moet blijcken* nu door haer constighe deucht,
Dus neemt het in waerden van ons gonstich eenpaer,
Die als nu met u alhier zijn verheucht,
Want wy die alhier bemercken *noyt meerder vreucht*.

Schout quaey daden.

Rhetorica tot de *Sonne-blom* van Ketel, Eyschende des Intredes verclaringhe.

Ist datmen siet de *Sonne-blom* haer Sonne eeren,
Niet minder is oock O mijn *Sonne-blomken* dijn begeeren,
Om mijn u verlichtende Sonne inder const en deucht
Door mijn glants de mensch te schichten te leeren
Tot mijnder eer, der Armen nut, en lust der leersae*m* jeucht,
sulcx is d'oorsaec uwer compst, dies *Noyt meerder vreucht*
O Apollinis kinders van t'herte nu smaecket,
Derhalven weest wellecom, en so ghy constrijcxt meucht,
Ontdeckt my 'tverstant ws Intredes, mijn lust na sulcx haecket,
Die 'tgoet niet lust te hooren, selden tot deucht gheraecket.

Ballade op de Intrede.

O*M hier der menschen deucht nu dadich te verclaren.*
Die oyt waren barmhertich, liefdich ende goet,
En wat verschriclic quaet den gierighen doet beswaren,
Wy hier gaerne af-beelden, by u Speel-coorn *soet,*
Waer van wert voorghestelt, die deuchdighe in ootmoet.
coompt als nu eerst voor Ootmoedich medelijden,
[+]*Vertoont door den (crick, dat hy is metter spoet,*
der blinden ooghen, lammen voeten t'allen tijden, [+]**Hiob.29.12 & 15.6.**
tot Behoeftiche nootdruft, *dien hy leent besijden,*
uyt barmhertichеyt ende liefde seer bequaem,
Bewijst hier meed' deucht den behoeftighen in't verblijden,
Dat hy altijt inder noot voor hen is eersaem,
'tWelck voor Godt en den behoeftighen is aenghenaem,
En een grooten troost voor d'Arm desolaten,
Dat den stercken den crancken coemt te baten.

Hier nae volcht Gherechtvaerdicheyt*, met verstant,*
Een stoc-beurs in d'een hant, voor den behoeftighen hier,
[+]*Gheeft d'helft zijnder goet al wegend abondant,*
voor Behoeftich, nootdruft, *van 'tgunt hem God heeft verleent fier,* [+]**Luc.19.2.8 Vanden**
Bewijst hier mede deucht bermhertichеyt goedertier, **Priester en*de* Levijt.**
Dat daer nae Redelick doen*, compt* werck der goetheden*.*
Speurend' wel nae deucht, en zijnde met manier,
oock liefdich wel bequaem, en ootmoedich van zeden.
Waer nae coempt haestich voort, die lieft zijn mede leden*,*
End' als hem selfs bemint 'tblijct aen zijn goede daden,
[+]*Dien hy zijn vyant bewijst, die van d'moorders was bestreden,*
Hebbend' hem ghevonden, en op zijn Esel gheladen, [+]**Luc.10.24. Vande*n***
Giet olie in zijn wonden, cuyreertse uyt ghenaden, **Samaritaen.**
En meer goe medicamenten by hem toeveucht
Daerom dees zijn naesten als hem selfs, lief werckt groote deucht,

Dat desen groote deucht ter werelt heeft ghewracht.
Die zijn naesten als hem selfs lieft, machmen wel ghelooven,
En d'ander deuchdighe passeert, alsmen daer op acht,
Want hy zijn vyant heeft ghebracht om t'herberghen sonder tooven,
Dien hy soo ellendich vont leggend' in't bedrooven,
Gaf noch tot confortacy den waert twee penninghen groot,[+]
Dat hy soud' accommodeeren tot zijns naesten behooven, [+]**Luc.10.35.**
End' noch contenteeren wat meer wert verteert minioot,
Want zijn hert wert beweecht tot barmherticheyt bloot,
Als hy zijn naesten sach dus ellendichlick belaen,
Heeft hem alsdoen bemint, als hem selfs inder noot,
En deed als hy. woud, dat aen hem werde ghedaen,
Daerom segghen wy dat desen Samaritaen,
d'Alder grootste deucht oyt wracht van alle lieden,
Die zijn naesten heeft ghedaen, als woud dat hem soud gheschieden,

Hier volcht Ongherechticheyt, *die giericheyt werckt veel,* [+]
Wijsend' met zijn stocxken, dat hy t'onrecht heeft ontfanghen, [+]**2.Reg.5.27**
'tsilver vanden Coninck Naman, *daer door gheheel,*
al Namans *laserie hem eewich most aenhanghen,*
Onversadighe vreckheyt *comt met gierighe ganghen,*
En verstopt zijn ooren voor die ellendich is in't leven,[+]
Waer deur 'tOude Serpent hem dreygend' is met pranghen, [+]**Luc.16.21.**
Met een schriclicke haeck hem eeuwich wil doen sneven,
Dat hy d'arm ellendighen niet begheert te gheven,
Soo door zijn viltse vreckheyt hem 'tquaet is nae by,[+]
Volcht valsch bedroch, *die al schriclick met beven,*[+] [+]**mat.26.48.**
Verthoont met zijn kusseken, dat verraden heeft hy, [+]**Luc.22.48.**
den Soone des Menschen, Dies daerom nu segghen wy,
Dat desen Iuydas *'t schriclickste quaet heeft ghewrocht,*[+]
Die zijn Heer zijn God om dertich penninghen heeft vercocht. [+]**Mat.26.15**

Soo haest als in desen Iuydas *den helschen Satan quam,*[+]
Ginck stracx nae desen totten overpriester daer,[+] [+]**Luc.22.3.**
En vercocht Christum Iesum, dat onnoosel lam,[+] [+]**Mar.14.10.**
Sijn eenighen Salichmaker, dien hy valsch verrade swaer,[+] [+]**Luc.2.4.**
[+]**Ioan.13.27.**

+Door eenen cus, waer over Christum sprac openbaer,
+Wee zy den Mensche, die verraden sal **+Math.26.48.**
den Soon des s'menschen, het hem beter waer **+Math.26.24.**
niet gheboren te zijn alhier in't aertsche dal,
Dan my te verraden, wee u onder de menschen al,
+Sprack Christum tot desen gierigen desepteur,
+Die oock noch heymelic het gelt den Armen ontstal, **+Ioan.12.6.**
En brocht zijn Meester zijn God en Heylant in sulc ghetruyr, **+Matt.27.47.**
Dat hy most sterven den bitteren doot swaer in 'tlabeur,
Daerom segghen wy datmen verschriclic quaet op desen merct,
Die door een gheveynst valsch bedriechlic hert giericheyt werckt.

Prince.
Ghedenckt wat verschrickelicker quaetheden onvroedich
desen Gierigert aenquam, als hy in sach 'tqua feyt
dat hy had bedreven aen zijn eenich Godt ootmoedich,
Sulcx valsch bedroch, daer nae 'tgelt inden tempel gheleyt,
En uyt desperaetheyt hem te verhanghen heeft bereyt,
+Door wanhoope aen eenen strick ghecomen,
Door den Sathan die in hem was ooc onverbreyt, **+Matt.27.4.**
Sijn leven door den stric hem heeft benomen,
d'Welc schriclic en quaet is tot zijns ziels verdomen,
Die de giericheyt door zijn valsch bedriechlic hert baerden,
Dus ist wel te bemercken by alle vromen,
Dat noyt schrickiger giericheyt is ghewracht op aerden,
Als by desen Iudas, die dees valscheyt aenvaerden,
Daer meed wy Son-bloomkens *ons Intreed verthoonen,*
By den Speel-coorn *die wy met dit Blaysoen verschoonen.*

Schout quay daden.

Spel van Sinnen.

Personagien.

Armoedich van leven,	{*Twee oude mannen slecht ghecleedt.*
Desolaten armen,	{
Goede informacy,	*Stadich ghecleedt met een langhen mantel*
Den Barmhertighen.	*Borgherlick ghecleedt.*
Broederlicke liefde,	*Slecht ghecleedt*
Den gierighen vrecken,	{*Ghecleedt met een fluweelden broec, een purperen wambuys. een knecht achter hem, ghenaemt*
Der Godloosen dienaer,	*Costelick ghecleedt.*
Bewijs der Schriftueren,	*Men eenen langen tabbert.*
De Liefde,	{*Stomme personagien.*
De Doot,	{
'tOude serpent.	{

Armoedich van leven comt voort en spreect.
O tijt der miserien, O werelt vol plaghen,
Hoe lang sal den ghebreeckighen over dy claghen?
Die als nu in drucx ellenden leven seer swaer,
In benautheyt bedroeft door veel aenslaghen,
Vol lijdens armoedich in hun oude daghen,
Wert nu 'tlichaem turbeert by veele voorwaer,
Door den tijt, als nu sienlick is en openbaer,
Die met strijt, Oorlooch, tribulacy compt beneven,
Den Mensch in overlast, seer wreedelick haer,
bedorven berooft, verjaecht, doen uytlandich sneven,
Deen vermoort, verbrant, d'ander al ghegheven,
tot om in vrijheyt te blijven in hen 'sVaders-lant,
Daerom isset nu veel tot in armoed' ghedreven,
Die nu mercklick behoeven dadich bystant,

Desolaten Armen.
Och broeder mijn vrunt, wert ghy oock aenrant,
met veel drucx armoed' ende benautheden,

Claecht ghy oock over de tijt, aen elcken cant,
Dies my oock te claghen staet met billicke reden,

Armoedich van leven,
Och vrunt hoe comt ghy alhier den deser stede,
Secht van waer is u compste dus naeckt en bloot,
En zijt dus out verkrepelt met stijve leden,
Gaende machteloos als ick in hooghen noot,

Desolaten Armen.
[+]Ick come uyt vreemde landen, mijn broeder minioot,
Door den oorloch verdreven ende veriaecht, [+]**Syra.4.8.**
Mijn goet gedespolieert, behouwen cleyn noch groot,
'tIsser al ghebleven 'tdient Gode gheclaecht,

Armoedich van leven.
Heeft u den Oorloch mede bedorven, 'tgheen my mishaecht
Als my door toe doen voor haer meed heeft ghedaen,
En hier wy oude Arme dus deerlick gheplaecht,
Wie sal doch inder noot ons nu bystaen,

Desolaten Armen.
Wy moghen winnen noch wercken, jae qualick gaen,
Hebben niet van te leven, wat gaen wy beginnen,
Tot om ons nootdruft te ghenieten, o Heer siet aen,
Onser ellenden die groot zijn, hier ter stede binnen,
Sent liefd'in den mensch, dats barmhertich beminnen.
Om ons oud Armen te troosten, en bystant doen,
Die doof, blint, crepel, lam zijn, niet en moghen winnen,
Daer sy 'tlichaem naerder natuyre mede voen.

Armoedich van leven.
[+]O leven vol armoeden, waer sullen wy nae spoen,
[+]Anders als om God te bidden, dat hy doch wil senden, [+]**Esai.58.7.**
een liefdich hert inden mensch t'onser behoen, [+]**Rom.12.10.13.**
Om mildich ons te troosten, in't leven vol ellenden,
Ghelijck als Paulus den Romeynen voor-wenden,
[+]Datmen der heylighen noot, soud zijn deelachtich,
[+]Die arme, oude, crepele ende blenden, [+]**Luc.14.13**
Daerom oeffent liefde aen ons aendachtich, [+]**Esa.13.17.**

Desolaten Armen.

Noyt armer dan vvy ouden ons leven onmachtich,[+]
VVie onser ontfermt, en sal gheen commer lijden,[+] [+]**Pro.22.13.**
Hy leent het den Heere, tuycht Salomon vvarachtich, [+]**Prov.9.17.**
En sal hem 'tgoede vveder vergleden t'allen tijden,
End' hy vvert oock gheseghent aen allen zijden,[+]
En meed' vergolden in d'opstanding der gherechten,[+] [+]**Prov.22.9.**
Daerom vvilt ons Armen goet doen, en niet vermijden,[+] [+]**Lev.14.14**.
Dat u die vrecke giericheyt niet comt bevechten. [+]**Lev.19.10.**

Armoedich van leven.
VVaer soecken vvy te rusten vvy arme knechten,
VVaer sullen vvy in ons oude daghen loedgeren,[+]
VVy hebben gheen tijtlick goet, als doen die slechten, [+]**Prov.17.28**
Die hier rijck zijn, en niet vvillen ontberen,
Om hun mede-leden vvat te assisteren,[+]
Die out, crepel, traech zijn, heel desolaet, [+]**Rom.22.5.**
Dus roepen vvy aen u O Heer der heeren,
Dat ghy en den mensch ons vvilt comen te baet.

Goede Informacy comt voort ende spreeckt.
VVat is den roep dat ghy alhier dus mistroostich staet?
En claecht en kermt, met ghebreecken veel,
Is u onrecht gheschiet, leet ghedaen door yemants daet,
VVilt het my remonstreren sonder eenich scheel.

Desolaten armen.
Och vrunt 'tis tijt om claghen, verstaet ons gheheel,
VVy zijn out, crepel, lam, alsoo elck mach aensien,
En hebben niet van te leven tot onser deel,
Oock om decxel, voetsel, vveten niet vvaer vlien.

Goede informacy.
Stelt u hert gherust, men sal u troost gaen bien,[+]
En u liefde bevvijsen, dus hebt vvat passiency, [+]**Petr.4.9.**
Om u te herberghen, onderhouding sal gheschien,
Door dijn naesten troost, tot uvver defency,
Die met bermhertighe ooghen aensien ter prefency,
VV's ghebrecks die veel is in 'svverelts pleyn,
Hier om een liefdich hert met benevolency,
Sal 'tuvvaerts keeren door goed' informacy reyn.

Armoedich leven.
'tIs vvel hoochnoodich dat men lieft ons bevvijst certeyn,
Maer den mensch spreeckt den tijt, heeft ons scherp beschoren,
Dats naulicx vvat moghen gheven groot oft cleyn,
Daerom ellendich desolaet, vvy schier gaen verloren.

Goede informacy.
Den mensch sal insien, vvat de Schriftuyr hen hout vooren,
En hoe hooch God den Armen haer hier bevolen heeft,
+Datmens hantreycking sal doen sonder eenich stooren,
+En d'ooghen niet van hen vvenden, die armoedich leeft, **+Syra.4.5.**
Ghelijck Davidt leert, vvie den nootdruftighen geeft, **+Psal.41.1.**
+Sal de heer verlossen inde boose tijt voorvvaer,
Ende hy vint barmherticheyt, vvie barmhertich streeft, **+Prov.21.21**
Oock 'tleven ende eere tuycht Salomon claer.

Desolaten armen.
VVaert dat den mensch, d'Schriftuyr recht volchde naer,
VVy arm desolaten soud dus niet in truyren zijn,
+Maer laes de Gierighe vreckheyt steeckt te veel in haer,
Daerom vvy moeten svverven in droevighen schijn. **+Colos.3.5.**

Goede informacy.
+Spreeckt God niet by Liviticus ten dien termijn,
Dat den mensch niet vvraeckgierich en moet vvesen **+Lev.19.18.**
teghen de kinderen van s'volcx verstaet het fijn,
Maer dats hen naesten lief soud hebben, als haer selfs in desen,
+VVant ick met de Heere, spreeckt hy ghepresen,
Ick slae mijn handen over de gieriche yt, **+Ezech.22.13**
+En die d'Armen onder druckt, soud niet met vresen
Hun lant moet beven, soo Amos te recht uyt leyt. **+Amos 8.7.8**

Armoedich leven,
+VVie tvvee rocken heeft, die gheve soo Lucas verbreyt,
die gheen en heeft, maer vvie slaghet vvel acht, **+Luc.3.11.**
Dats hen even naesten, soo lief hebben planteyt,
Als haer selfs doen, helaes 'tvvert vveynich bedacht.

Desolaten armen.
+De sondaer veracht zijn naesten, is van Belias gheslacht,
Maer vvel den Godvruchtighen, die is gheneghen **+Prov.14.21.**

tot Broederlicke liefde, bevveecht met cracht,[+]
Om zijn even naesten te troosten met herten versleghen. [+]**Rom12.10.**

Goede Informacy.
Hier van Petrus leert van de liefde te deghen,[+]
Dats d'menichvuldicheyt der sonden bedeckt, [+]2.Pet.4.8.
En vveest herbergich aen malcanderen met bevveghen,
oock dient elck anderen, spreeckt hy perfect,[+]
Nae ghy gave ontfanghen hebt, hier toe vervveckt[+] [+]**Prov.3.27.**
God den mensch, dat men docg d'Armen sou doen bystant,[+] [+]**Psal.112.9.**
die in ellendicheyt zijn daer nae u handen uytstreckt, [+]**Esai.58.7.**
Om bystant doen de nootdruftighen aen elcken cant.

Desolaten armen.
Noyt ellendigher op aerden als vvy ouden aenrant
met veelderley miserien, 'tlichaem gheturbeert,
Crepel, doof, blint, ghebreecklick in lijdens bant,
Gaende svverven desolatelick achter straten verneert,
Van veel bespot, ghehaet, onvvaerdich gheloedgeert,
O Heer 'tis meer dan tijt, dat ghy nederslaet dijn ooghen
op ons Armen, dus doch ghenadich tonsvvaert keert,
Om ons in deser noot bystant by te vooghen.

Armoedich van leven.
Och menschen compt ons te baet, diet u vermoghen,
Troost ons arm desolaten liefdich en bequaem,
Laet u hert bevveghen, barmhertich nu vvilt pooghen,
Om u mede-leden nu bystant te doen eersaem.

Goede informacy.
V hoogh gedronghen noot sal ick dadich sonder blaem
aen den barmhertighen remonstreren gaen[+]
Hoe dat vele vvy in Cristo zijn een lichaem, [+]**Rom.12.5.**
Soo dat Broederlicke liefde aen dy voortaen
sal vverden bevvesen t'uvver onderhouding plaen,
En grooten troost door mijn Goed informacy
sult ghy vercrijghen, dus vveest onderdaen
u eenighen God, en zijn ghebodt t'elcker spacy,
Ghy sult vervverven,, troostich derven,, zijn milde gracy.
Pause.

>Den Barmhertighen comt voort.
VVaer ick ter vverelt my keer of gae vvenden,
Ick en hoor niet dan van droefheyt ende ellenden,
Van druck, benautheyt in dees teghenvvoordigen tijt,
Oock van svvare miserien in alle enden,
Segghens dat God te veel plaghen neder gaet senden,
'tSy roof, moort brant, oorlooch ende strijt,
VVaer med' ick bevveecht ben seer breet en vvijt,
Dat ick niet al mach comen d'ellendighen te baet,
Dier nu te veel zijn alhier in 'svverelts crijt,
Crepel, lam, doof en blint, arm desolaet,
Dees haer gheclaech en kermen altijt voor my staet,
Dat ick barmherticheyt moet bevvijsen dadelick,
VVant hen noot mijn hert bevveecht tot caritaet,
Hoe soud ick dees ellendigen dan sijn versmaedelick,

Goede informacy comt voort.
O ghy barmhertighen vveest als nu ghenadelick
dees Armen, desolaten, die dus kermen en claghen
in hun oude leven soo seer beladelick,
Dat sy den grooten noot niet moghen verdraghen,
Die dus doloreus, machteloos in dootlicker plaghen
hier ten deser stede troosteloos noch roepen
aen alle barmhertighen, dats noch nu ten daghen,
VVillen liefdich milde handen tot haer doen oopen
voor dees oude Armen, die achter straten loopen,
VVeten niet vvaer rusten in geenich diversorie,
Van veel verstooten ghehaet, hierom is nu hen hoopen,
Dat mocht vverden ghesticht een huys voor haer ciborie,
Daer sy mochten rusten by een nae des Heeren glorie,
Dus vvilt doch caritaet uyt bermerticheyt bethoonen,
En haer hooch-ghedronghen noot houden in memorie,
Ghedenckt dat Godt de vveldaet aen dy vveer sal beloonen.

[+]***Broederlicke liefde comt voort.***
Bevvijst broederlicke liefde 'tuvver verschoonen, [+]**Hebr.13.1.**
Ghy barmhertighe aen u even naesten uyt deucht,
Die al nu in noot zijn en leven in hoonen

den tijt hunder pelgrimagie ter ongheneucht,
Daerom d'ellendighen nu doch troost toe veucht
met hulp, bystant, milde hen u caritaten doet,
Ghedenckt aen den verdruckten hoe cleyne vreucht[+]
dat by haer vvert ghevonden, hier ter vverelt onsoet. [+]**Hebr.13.3.**

Den Barmhertighen.
O mijn deur desen 'der barmherticheyt ontmoet,
Can ick mijn even naesten in ghebreck sien leven,
En heb van als ghenouch jae in overvloet,
Soud ick dan desen oude Armen niet vvillen gheven?
Och jae ick vvil liefdich tot haer gaen streven[+]
En mijn gaven voor den Heer haer milde schencken,[+] [+]**Syr.14.11.**
VVant salich zijn de barmhertighe, spreect hy daer neven,[+] [+]**Matt.5.7.**
En vvil barmherticheyt aen hun ghedencken. [+]**Prov.21.21.**

Goede informacy.
Een blymoedighen ghever behoet God voor crencken,[+]
Ende heeft hem lief, ghelijck Paulus leert voorvvaer, [+]**2.Cor.9.6.7. & 8.**
Dat hy op die mildelick saeyt zijn ooghen gaet vvencken,
Dats mildelicx maeyen in overvloet te gaer.

Broederlicke liefde.
Die der Armen ontfermt, leert ons Salomon claer,[+]
Die eeret God, en vvert door zijn gheduldicheyt[+] [+]**Prov.14.32**
Oock meed' versoent, dit is openbaer,[+] [+]**Prov.25.15**
Dus helpt den bedruckten, laets niet zijn ontseyt. [+]**Esay.1.17.**

den Barmhertighen.
Ik vvil my tot haer altijt maken bereyt,
En broederlicke liefde inder noot bevvijsen
d'oud Armen desolaten, die ick met bescheyt
Insie het ellent, dees crepele, lammen, grijsen,
Dien ick vvil ootmoedich cleeden, laven, spijsen,
Doen huysen, hoven, decken ende voeden,[+]
Om dat Davit die barmhertiche recht doet prijsen, [+]**Psal.112.5 & 9.**
Soo vvie den Armen lenet sal Godt eeuvvich behoeden.

Goede informacy.
Bevvijst u broeder vruntlickheyt als den goeden,[+]
En oock bermherticheyt, soo Zacharia ghevvaghen gaet, [+]**Zach.7.9.**

+Soo dijn goetdadicheyt duyrt eeuvvichlick als den vroeden,
+VVant de bereyde goetvvillicheyt in Gods behaghen,, staet, +**2.Cor.9.9.**
Ende hy zijn ghenade overvloedichlick daghen,, laet, +**2.Cor.8.12.**
Dat sy van als ghenoechsaem hebben tot goede vvercken,
Om d'Armen te gheven, die nu met veel aenslaghen,, quaet,
Sijn ellendichlick bedroeft, alsoo het is te bemercken.

Broederlicke liefde.

+'tBlijft hem niet ongheloont, sprack Cristus als den stercken,
VVie een van desen minsten een croes cont vvaters gheeft, +**Matt.10.42.**
En vvat ghy dees Broederen doet in dese percken,
Dat doedy hem, dus doch tot d'Armen streeft.

Goede informacy.

+Maer vvy die sterck zijn, leert ons Paulus beleeft,
Sijn schuldich te draghen der svvacken cranckheden +**Rom.15.1.2.**
van ons even naesten, so vvie daer niet en heeft,
Sullen vvy vertroosten, vvant 'tzijn ons mede leden.

Broederlicke liefde.

+Merckt aen den goeden Iob, hoe hy vvas met reden
der lammen voeten, ende der blinden ooghen, +**Iob.29.12.& 15.16.**
Hy verloste d'Armen, die daer riepen hier beneden,
Om troost en baet, als een Vader ginck tot haer pooghen.

Goede informacy.

+Merckt aen Tobias hoe hy leerde onghelooghen
zijnen soone, dat hy den Armen soud meed'deelen, +**Tob.4.7.8.& 9.10**
VVendet u niet van haer, sprack hy onbedroghen,
Om hen ghenadichlick t'aensien als den eelen,
Gheeft rijckelick hebt ghy veel ginck hy beveelen,
Hebt ghy vveynich, soo gheeft daer van vol trouvven,
Soo sult ghy recht loon versamelen sonder schelen,
+VVant aelmissen verlossen van dootlick benouvven,
Daerom milde gheeft, sprack hy sonder rouvven, +**Tob.4.16.**
+Om den naeckten met u cleederen te cleeden fijn,
Soo meucht ghy vry zijn, en 'tleven behouvven, +**Tob.12.9.**
Gheeft ghy aelmissen van uvven broot ende vvijn.

den Barmhertighen.

Helaes noch langher meerder bevveecht met d'Armen divijn,

Als ick te recht bemerck, vvat het vverck der caritaten
al heeft ghevvrocht, en oock vvercken mach in mijn,
Hoe can ick inder noot, haer als dan verlaten.

Broederlicke liefde.

Hebt doch ghedult, leert Syrach dijnder baten,[+]
Met u even naesten, laetse niet ledich scheyden[+]
Als sy in drucx nooden zijn, ghedronghen boven maten,[+]
VVilts' dan aennemen, en in dijn huys gaen leyden,
Soo sal u licht claer schijnen sonder verbeyden
in die duysternis, als den dagheraet claer blincken,
Dus vvilt tot die ellendighen u bereyden,
Om hun te versadighen, in droefheyt oock ghedincken.

[+]**Syr.29.11.**
[+]**Esa.5.8.7.10.**
[+]**Matt.5.14.**

den Barmhertighen.

Ick vvil op die Armen altijt gaen mincken,[+]
En thoonen barmherticheyt, als God selfs heeft ghedaen,
Die ons verlost heeft van 'svyants listich crincken,
En ons die Armen bevolen met soet vermaen,[+]
Die altijt by ons zijn, hoe soud ick dan teghen staen
des Scheppers groot ghebodt, bevolen soo dierbaerlick,
Daerom vvil ick der bedroefden hen nemen aen,
Die nu desolaet leven in pijnen svvaerlick.

[+]**Luc.6.36.**
[+]**Ioan.12.6.7.**

Goede informacy.

Helpt die oud ellendighen, vveest voor haer spaerlick,
Die soo seer verlanghen, en noch cleynen troost vercreghen,
Ghy die nu barmhertich zijt, aensiet doch nu claerlick
met een ootmoedich hert, op d'Armen met bevveghen.
Om haer bystant te doen, vveest doch al gheneghen,
Laet u herten niet verdrieten hen truyrich claghen,
VVeest langmoedich, spoedich, met die herten versleghen,
Om haren svvaren last eenichsins te helpen draghen.

Broederlicke liefde.

O ghy kinderen des verstants, vveest doch nu ten daghen
liefdich en barmhertich tot den Armen bevonden,
Die nu in doots nooden zijn, deur veelderley plaghen,
VVilt doch hen ghebreck nu dadichlick deurgronden,
Ghedenckt hoe dat de aelmissen uytvvisschen de sonden.[+]

[+]Pause.

Den gierighen Vrecken comt voort ende spreect.
O leven vol vvellusten, met vveelde verheucht,
Noyt en is gevonden in my gheen ongheneucht,
Mijn ziele is vol van alderley overvloet,
Ter vverelt schep ick inden vleysch soo groote vreucht,
Om dat my niet ontbreeckt eenich tijtlick goet,
Ick vveet het te vercrijghen, vvant op vvoecker moet
elck my opbrenghen, soo veel als ick begeer,
Al vvaert dat ick yemanden beledichde onsoet,
Streckt al tot simonie, ende vvoecker vveer
seer fraudulentelicken, soo neem ick mijn keer
tot die my aenroeren, om handel meed te drijven,
Ick laet sorghen die in plaghen moeten leven seer,
Al soud' daer gaen in truyren veel mannen en vvijven,
Ick sal by mijn rijckdom vvel in vveelde blijven,
Iae mijnen schat sal my inder noot bevvaren,
Niet vvil ick den Armen daer van gherieven,
Diet niet en hebben, laten die vry sparen,
Ick sal tot mijnder tafel vvel soo veel vergaren,
Dat my niet sal ontbreecken, soo lang als ick mach leven,
Al soud ick daerom mijn ziel en consciency besvvaren,
Ick en sal den Armen daer niet af gheven,
Elck mach selfs voor hem sorghen hier beneven,
VVant mijn vleys begeert in overvloet te zijn,
Soud ick dan nu yet deelen, die armoedich svveven,
Neen ick laetse troosteloos, vvie leeft in droeven schijn,
Al quamen al die Armen nu dadich tot mijn,
En begeerde van my een magher prooven,
Ick en sal hem niet gheven, al leefden sy in pijn,
VVant mijn ooren zijn ghestopt voor haer als den dooven,
En sy vverden van my verstooten en verschooven,
Niet als voor mijn familie geeft ick ten lesten,
VVaer zydy mijn dienaer, niet als den groonen,
Comt naerstich en dient my in't Oost ende vvesten.

Der Godloosen dienaer.
[+]VVat belieft u Monsieur vvat mach u resten,

[+]Der Godloosen dienaer comt voort.

Secht vvat ick sal doen naer uvver begeeren.

Den gierichen vrecken.
Bereyt die tafel delicatelick, ick moet my mesten,
VVant mijn vleysch ghelust om te domineren.

Der Godloosen dienaer.
'tIs al behandicht mijn Heer tot uvver eeren,
Dus gaet in de zale, eet, dringt, vvort niet sat,
Ick sal u van als ghenouch vvel accommoderen,
VVant veel is tot u tafel, om te bereyden rat.

Den gierichen vrecken.
Laet ons dan passeren, vvant ick vverd moed en mat,
Om hier langher te staen tot mijnder ontbaten.

Der godloosen dienaer.
Alst u gelieft ben ick gereed verstaet vvel dat,
Gaet ghy voor henen, sonder my te haten,
VVant vvy beyde vette soppen niet gaern verlaten.

Pause.
Die oude armen tsamen uyt.

Armoedich leven.
Noch seer cleynen troost.

Desolaten Armen.
Tot om ons verlichten.

Armoedich van leven.
In't VVest ende Oost.

Desolaten Armen.
Noch seer cleynen troost.

Armoedich leven.
Dit my doch seer noost.

Desolaten armen.
O vvy arme vvichten.

Armoedich leven.
Noch seer cleynen troost.

Desolaten armen.
Tot om ons verlichten,
VVat gaen vvy aenrichten,, dat veel naer hun plichten,

hen niet schuldich kent, vvaer gaen vvy henen,
Datmen huys noch plaets voor ons gaet stichten,
Nae vvie zijn ons ghesichten, op vvie sullen vvy lenen?

Armoedich leven.
VVat vvy al claghen, kermen ende steenen,
Seer cleynen troost is ons noch naeckende,
Hierom desolatelick mogen vvy vvel vveenen,
Dat den gierichen vrecken niet nae ons is haeckende.

Desolaten armen.
O Heer vvat gaen vvy hier neer, als nu maeckende,
dat vvy hier nemen moeten leven versmadelick
[+]vanden gierighen, daer vvy niet af zijn smaeckende
eenich prooven, O God van boven, vveest ons ghenadelick.

[+]**Exec. 12.13.**

Armoedich leven.
[+]O ghy gierighe, vveest als nu ons ontladelick,
Laet doch u hert bevveghen, ghy hertneckighe te samen,
Om ons Armen liefdich te troosten met daden dadelick,
Ontsluyt doch milde handen voor ons naer 'tbetamen.

[+]**Luc.12.15.**

Desolaten armen.
Aleer vvy heel vergaen, vvy Armen onbequamen,
Om vvinnen ofte vvercken, vvy moghen spoeden niet,
[+]Daerom ons bystant doet, vertroost ons sonder blamen,
[+]Ghedenckt aen het loon, dat u Godt sal geven siet,
Als zijnder Heerlickheyt u sal helpen uyt verdriet,
End' door u doen heylich maken reyn ende jent.
[+]Daerom doch o menschen ons bystant doet en biet,
Helpt ons ghy diet u vermoghen pertinent.

[+]**Esa.18.7.**
[+]**Lev.11.41.**

Armoedich leven.
O Heer ghy die alle herten hier neder kent,
Ende opten bedruckten vvel siet sonder falen.

[+]**Hier comt Broederlicke liefde met den Barmhertigen, ende de Liefde comt dalen uyt een throonken, en deursstraelt hen Barmhertighen.**

Broederlicke liefde.
Sijt stil en gherust, ghy vvert verlost van u ellent,
Ende oock mede ghetroost nu teene malen,
Aensiet die liefde totten Barmhertighen dalen,
Met minlicke stralen tot ootmoedicheyt gheneghen.

den Barmhertighen.

O liefde door u sal ick die Armen troosten te deghen,
VVant in't binnenste mijnder herten schiet barmherticheyt,
Soo dat ick met d'Armen heb soo groot bevveghen,[+]
Comt hier tot myvvaerts, ghy vvert in mijn huys gheleyt.[+]
VVant vvy zijn in Christo een lichaem soo Paulus verbreyt,
Comt mijn mede-leden als vrunden delicaet,[+]
Ick sal u spijsen, laven, cleeden met bescheyt,
Comt sit hier neder, en rust metter daet,
O Broederlicke liefde doch haestich gaet,
Haelt spijs en dranck voor dees mijn leden fijn,
Die ick beminne altijt vroech ende laet,
Door den volcomen bant der liefde, die doet bevveghen mijn.[+]

[+]**Iaco.2.16.**
[+]**Rom.12.5.**

[+]**Hier bre*n*gt den Barmhertighen d'armen in zijn huysken.**

[+]**Colos.3.14.**

Broederlicke liefde.[+]
Ick gae henen in een vrolicken schijn,
Om dat ghy dees armen troost vvilt disponeren.

[+]**Hier langt Broederlicke liefde den Barmhertighen spijs en dranc voor den Armen.**

Den Barmhertighen.
Ick sal hen vertroosten tot elcker stond divijn,
Herberghen, spijsen, laven, in haer cranckheyt visiteren,[+]
Broederlicke liefde bevvijsen Gode ter eeren,[+]
Aen u mijn ledekens vrundich en lojalich.[+]

[+]**Heb.13.2.3**
[+]**1.Pet.1.22.**
[+]**Eph.4.4.**

Broederlicke liefde.
Siet eet ende drinckt t'uvver versaden sonder deren,
VVant die u vertroost, vviens ziele vvert salich.[+]

[+]**Exec.18.1.9**

den Barmhertighen.
O liefde die in my soo zijt deurstralich,[+]
Dat ick barmherticheyt sal aen dees mijn leden doen,[+]
Die God ons ghelaten heeft, en vercoren principalich,[+]
Dus zijt ghetroost, eet, drinckt avont ende noen.

[+]**Ioan.12.8.**
[+]**Iaco.2.5.**
[+]**Hier dienen de Broederlicke Liefde ende den Barmhertigen den Armen.**

Broederlicke liefde.
V armoedich leven vvert aenghenomen coen
vanden Barmhertighen, dus vvilt den Heere loven,
Prijst ende danckt hem al hier in dit saysoen,
Dat hy een liefdich hert inden mensch sent van boven.

Desolaten Armen.
O ghy Barmhertighen, u ghenaeckt geenich bedroven,
Dat ghy onser aenneemt, en brengt uyt alle svvaerheyt,

+Ghy sult eeuvvich blijven, en niet zijn verschoven,
V licht sal opgaen in duysternis, als de claerheyt.

+**Psal.112.5. & 112.3.**

Armoedich leven.
+ VVie onser lenet, sullen kinderen inder vvaerheyt
des Alderhoochsten zijn, soo Lucas gaet beschrijven,
Ghedenckt aen dat loon, die God de sulck toe eenpaer seyt,
Dat het inder eeuvvicheyt niet sal vergeten blijven.

+**Luc.6.15.**

Den Barmhertighen.
+Doch hier door ick beminne u noch meer int' bedrijven,
+En gheve u dese nacht-rocken te trecken aen,
Die teghens de coude u sullen vvermen aen dijn lijven,
VVant lijt u lit, soo lijt het mijne, vvilt dit verstaen,

+**Hier werde*n* d'Armen aengetrocken elcx eenen nacht-tabbert.**
+**1.Cor.12.2.6.**

Desolaten armen.
V villen vvy altijt segghen danck, en zijn onderdaen,
Die ons doet cleeden, voeden, laven en spijsen.

Armoedich leven.
God de Heer vvil u bevvaren, en in zijn rijck ontfaen,
Die ons dees liefdighe troost dus gaet bevvijsen,
God salt u loonen, dat ghy ons oude grijsen,
Dus inder noot,, bystant groot,, doet nae ons begeren.

den Barmhertighen.
Altijt blijf ick bereyt, t'aennemen uvver verseren,
VVant in my is die liefde tot dy ghevlooden.

Desolaten armen.
VVy verhoopen te gaen, en tot een ander keeren,
Die ons t'zijnder tafel meed vvel can nooden.

Armoedich leven.
Die ons ghetroost heeft, dancken vvy niet als den snooden,
VVant inder eeuvvicheyt sal u God ghedencken,
Voor die ons zijn gaven soo mildich gaet schencken.

Den Barmhertigen met broederlicke lieffde blijven binnen en sluyten toe.

+***Goede informacy.***
Soo mijn dunckt hebt ghy al grooten troost ontfanghen,
Dus vvel getracteert hierin ick heb behaghen.

+**Hier gae*n*se wat voort en goede Informacy comt hen teghen**.

Desolaten armen.

Den Barmhertighen deed ons zijn gaven soo liefdich langhen,
En blijft noch bereyt om sorch voor ons te draghen.

Goede informacy.
Ick vveet een gierighen rijcken, comp laet ons ghevvaghen
om hem sich aen te spreken, of hy vvat vvil gheven
tot dijns levens onderhouding, vry staet ons te vraghen,
Of hy van zijn overschot u vvat vvil doen hier neven.

Armoedich leven.
Och dat vvaer goet, mochten vvy crijgen in ons oude leven,
Om gheen ellendich ghebreck meer op aerden te derven,
Dat den Gierigen vrecken meed mocht bevveecht zijn even
als den Barmhertighen, vvy souden een vreucht beerven.

Goede informacy.
Laet ons tot hem treden om niet langher te svverven,[+]
Hier moet hy vvoonen, soo ick heb behouvven recht,
Hola hou vvaer sijdy?

[+]**Hier clopt hy aen tot de*n* gierigen, der Godloosen dienaer comt voort.**

Der Godloosen dienaer.
VVat is u gelieven, vvat vvilt ghy vervverven,
Dat ghy hier compt cloppen eenvoudich slecht.

Goede informacy.
Syt ghy den meester?

Der Godloosen dienaer.
Neen ick ben syn knecht,
Ofte syn dienaer, soo ghy't lieffs vvilt hooren.

Goede informacy.
Is u meester by huys.

Der Godloosen dienaer.
Iae hy sit over mael, dus vvilt hem niet stooren,
Om te versadigen syn natuyr, sonder schromen.

Goede informacy.[+]
Sit hy over mael soe syn vvy vvel te pas ghecomen,
Soo doet hier open, ick moet hem noodich spreecken,
Syt gegroet monsieur, vvant ick als den vromen
hier tvvee oud armen tot u breng met veel ghebreecken,
Die om bystant roepen alst is gebleecken,
Dus vvilt honorabellick, dees u caritaten bijen,

[+]**Hier wert open gedae*n* daer den gierigen sit ter tafel, Ende d'armen staen mette muts inde hant beneven he*n*.**

tot onderstant van hen machteloos leven ghestreecken,
In al armoed' die nu troost behoeven soo ghy meucht sien.

Den gierighen vrecken.
VVilt met die Armen alhier van my vlien,
Ick vvil haer niet geven, noch staen in staden,
VVant gheen troost sal van my tot haer gheschien,
Ick moet het mijn behouvven tot mijn siels versaden.

Goede informacy.
Neen vrunt vvilt u al anders laten raden,
+Ghedenckt vvat den Propheet Ezechiel met reden
ons leert, datmen den nootdruftighen sal ontladen, **+Ezech.18.7.**
Den hongerighen broot deelen, den naeckten cleden,
+Gods gheboden houden, die crijcht het leven vol vreden:
Maer vvie rijckdom lief heeft, en sal daer schier **+Eccle.5.9.**
+gheen nutticheyt af hebben, dus denckt aen u leden,
Dat ghy een lichaem, een geest zijt voor den Vader fier. **+Epe.4.4.**

Den gierichen vrecken.
+Godt die der Armen sterckte is in elcker quartier,
En in droefnis een toevlucht, soomen Esaie leest, **+Esai.35.4.**
Bidt die om troost en bystant met manier,
Die mach u helpen, dus gaet van my onbedeest.

Goede informacy.
O vrient 'tis vvonder, dat ghy u niet en vreest,
+Dat den Armen van u niet mach zijn deelachtich,
+Die u soo dier bevolen zijn, daerom barmhertich vveest, **+Luc.6.36.**
+Of daer sal een onbarmhertich Oordeel gaen crachtich **+Iaco.2.13.**
+over dijne sonden, soo ghy d'Armen sijt verachtich, **+Prov.14.21.**
En ghy vreckegiericheyt teghens u naesten drijft, **+Exec.22.12.**
+Daerom doe bystant dees Ouden, God salt zijn ghedachtich,
Ghy vvert rijckelick ghezeghent, soo ons Syrach beschrijft. **+Syr.7.35.**

Desolaten armen.
Ons doch een vveynich van u overschot gherijft,
Dat bidden vvy uyt minnen, vvy arme persoonen.

Armoedich leven.
Siet aen onser leven, hoe arm en moedich het blijft,
En moeten ons nootdruft ghenieten van goede pathroonen.

Dus vvilt onser ontfermen..

Den gierigen vrecken.
God vvil u helpen t'uvver verschoonen,
Ick en geeft u niet.

Goede informacy.
O dus troosteloos te hoonen,
En u even naesten gheen lieft vvilt bethoonen,[+]
En soeckt niet dan giericheyt tot infernale sonden,[+]
VVaer van Petrus schrijft, dat God de sulck sal beloonen
met d'euvvich verdoemenis in d'helsche gronden,
Van over langen tijt niet vertoeft ten geenen stonden,[+]
En dat haer verderffenis oock niet slaperich is,
Daerom huylt ende vveent gaet Iacobus verconden,
Over dijn ellendicheyt, vvant ghy hebt u troost ghevvis,
Om dat ghy d'Armen versmaet, die God heeft vercoren fris,[+]
En laetse troosteloos by u en sit in overvloet,[+]
Hoe cont ghy ontvlieden d'eeuvvich verderffenis?
Dat ghy dees Armen u mede-leden gheen bystant doet,
Devvijl ghy 'tvermeucht,

[+]**Iaco.12.82.**
[+]**2.Pet.2.3.**
[+]**Iac.5.1.2. & 3.**
[+]**Luc.6.24.**
[+]**Iac.2.5.6**.

Den gierigen.
Ick secht u met spoet,
Dat ghy van my vvilt haestich scheyden.
Ick sal hen niet ontladen noch yet gheven soet,
Ick vvilt liever op vvoecker uyt stellen sonder beyden.

Goede informacy.
Merckt aen Daniel vvat hy teghen den Coninck seyden,[+]
Dat hy hem los maken soud van zijn sonden rebel,
door vveldaet aenden Armen, maer niet hy bereyden,[+]
Daerom vverde hy ghestraft met haesten snel,
Dat hy vande lieden vverde verstooten seer fel,
Most seven jaer by de dieren en ossen eten,
Dus meucht ghy exempel nemen aen sulcx straffe fel,
Dat God den Godloosen heeft noyt te plaghen vergeten.

[+]**Dan.4.24. & 28.29.**

[+]**Nebucadnasar moet by de dieren ter velde leven.**

Desolaten armen.
Ghedenckt ghy hier zijt in vveelde gheseten,
Ende siet dat u Broeder veelderley ghebrecx lijt.

Armoedich leven.

+Laet die vvenend' niet sonder troost, maer vvilt vveten,
dat ghy hoort te truyren, met ons truyrigen int crijt, **+Syra.7.37.**
Dus neemt onser aen.

Den gierigen.

Neen tot gener tijt,
Dus haest u met vlijt,, te scheyden van mijn

Goede informacy.

+Gedenckt aen die Sodomyten die aller volheyt fijn,
Hadden in goede vrede, maer d'armen holpen sy niet, **+Ezec.16.49**
+So dats Godt liet vergaen, daer een svvaer gepijn,
Met svvevel ende vier vanden hemel siet, **+Gen.19.24.**
Ist aldien ghy meed d'armen verdruckt met verdriet,
+Soo en sult ghy inden huyse niet vvoonen die aldaer
van ghehouvven stenen gebouvvet sijn verstaet dit yet, **+Amos.5.11.**
Maer dat u meed' over comen sal veel prijckelen svvaer.

Den gierigen vrecken.

Staet ghy hier noch langer, om te quellen my in't openbaer,
Ick en sal u voorvvaer niet geven een haer,
VVaerom meucht ghy my dus infesteren,
'tIs t'mijnder oneeren,
Ick die inder vreuchden solaes ben gheseten claer,
Soo menich jaer, heb ick voor der armen kaer,
Gheen vveynich eenpaer, vvillen ontbeeren,
Noch illumineren,
Daerom wilt van my nu dadelick keeren,
Laet my domineren, nae mynder begeeren,
Ghy sult my niet impelleren, noch myn hert bevvegen,
Dus haest u van hier.

Goede informacy.

+VVee u ghy gierige rijcken leert Christus vvel te degen,
Ghy die verlaet syt, vvant ghy hongeren sult, **+Luc.6.24.25.**
+VVee u ghy die lacht, ghy sult truyren verslegen,
Om dat ghy soeckt dat vergancklick is en blijft onverdult, **+Syr.21.5.8.**
En vvaeckt nae rijckdom, d'vvelck 'tlichaem verteert vervult,
Hoe sout ghy gierigen door u vreckheyt onstraflick blyven.

Soo ghy teghens den Armen vvilt soecken onschult,
Dat ghy voor hen niet hebt, maer meuchtse vvel gherieven,
Doetsevenvvel troosteloos van u verdrijven,
door u Vrecke giericheyt met smadich prachten,
Hoe sult ghy die hel ontvlien, soomen leeft door 'tbeschrijven
van veel Propheten, dat u naeckt 'teeuvvich versmachten.

Den gierigen vrecken.
Haest u van hier of ick coom tot dy onsachten,
VVant uvver blamacy mach ick niet langher verdraghen,
Ghy derft met dees vvagebonden hier niet staen vvachten,
Ick en sal haer doch niet gheven ten ghenen daghen.

Goede informacy.
Tfy u Vrecke gierighen, u naeckt veel plaghen,[+]
Hoe svvaerlick sult ghy int' rijcke Gods gaen,[+]
Hier van Christus by Lucas doet ghevvaghen,
Dat die Vrecke rijcken sullen svvaer oordeel ontfaen,
Om in't Hemelrijck te comen, voor die niet bystaen
die Armen, maer verlaten hen op rijckdom alleen.[+]
Hier door Iacobus verhaelt van hun ellendicheyt plaen,
Dat hen rijckdom verrot, de cleeders de motten ghemeen,
En 'tgout silver verroest, dat teghen hen nae reen
ghetuychenisse vvesen sal, al tot blamacy,
Ende als vier het vleesch is verterende heen,[+]
Haren schat des thoorns voor God telcker spacy.

[+]**Luc.18.24.**
[+]**Matt.19.24.**
[+]**Iac.5.1.2.3**
[+]**Rom.2.5.**

Den gierighen.
Ick hebbe ghenoech van uvver reprobacy,
Dus packt u van hier sonder langer te dralen,

Desolaten Armen.
O Heer daer is by den gieriggen doch gheen gracy,
Om yet te troosten ons leven vol qualen.

Armoedich leven.>[+]
Ons onderhout is noch vveynich, vvaer sullen vvy't halen,
Om in ons oude daghen vvat rust te vinden,
Nu den Rijcken vrecken gheen barmherticheyt doet dalen
aen ons, maer troostloos veracht, als den ontsinden.

[+]**Hier gae*n*se wat voort vanden Gierigen.**

Goede informacy.

VVy moghen vvederom gaen aenden beminden
barmhertighen, die seer affabel is en convenient,
En sien of hy zijn buydel of tassche vvil ontbinden,
Dat hy onderstant doe tot dijn leven present
+En laten desen dvvaes in vreden, vvant haest ontrent
+sal zijn ziel hier gheeyscht vverden, dan mach hy aenschouvven — **+Luc.12.20.**
+VViens dat het sal zijn, dat hy impertinent — **+Psal 52.7.**
bereyt had, dat hy in overvloet meend te behouvven. — **+Psal 39.7.**

Desolaten armen.
Dus moghen vvy al gaend' ons hooft vvel clouvven,
O vermits vvy vanden gierigen niet moghen derven.

Armoedich leven.
'tSal hem in't leste noch vvel seer berouvven,
Dat hy ons troosteloos liet, als hy moet sterven..

Goede informacy.
+VVaer zijt ghy Barmhertighen, groot is u erven,
Aenhoort vvat vvedervaren is dees beyd' ermen, — **+De*n* Barmhertighen comt voort.**
Hoe dat sy vanden Vrecken gierighen niet connen vervverven
eenich hulp of troost, maer met ydel dermen
van hem veracht, verstooten, sonder ontfermen,
Hoe vvel hy gheseten is in volheyt overvloedich,
Even vvel by hem en is gheen erbermen,
Dus comen sy vveder tot u en bidden ootmoedich,
Oft ghy hen noch vvat tot onderstant vvilt gheven goedich,
Dat in hun oude leven mocht vverden verteert,
Om nae de nootdruft t'onderhouden in eeren vroedich.
Dus o ghy Barmhertighen met bystant dees revereert.

Den Barmhertighen.
+Coomt mijn leden, de liefde tuvvaerts keert,
Siet daer, dits tot onderhouding' van u te samen, — **+Hier geeft den Barmhertighen d'arme*n* een stuck gelts.**
VVant uvver ellendicheyt my barmhertich deert,
Dat ick u altijt troost sal bevvijsen naer 'tbetamen,
+Nae dat ick gave ontfanghen heb in goeder famen,
+Sal ick Broederlicke liefde aen u mijn leden doen, — **+1.Pet.4.9.10**
+VVy moeten deur malcander henen zijn als den bequamen, — **+Rom.12.10**
+Ick sal u cleeden, voeden, herbergen avont en noen. — **+Prov.22.2.**
+Heb.13.3.

Armoedich leven,

De Heere vvil u de vveldaet beloonen in dit saysoen,[+]
Dat ghy becleet zijt, als zijn Heylighen vercooren,[+] [+]**Col.3.12.**
met d'hertgrondelick barmherticheyt t'onser behoen, [+]**Epe.4.32.**
Ende met vrundich ootmoedicheyt naer 'tbehooren.

Desolaten Armen.

O ghy die sulck een vreucht vervvacht, dat noyt met ooren[+]
en is ghehoort, noch ghesien, met geenich ooghen,[+] [+]**Esa.64.4.**
Behalven dijn God, die op hem vvachten alvooren, [+]**1.Cor.2.9.**
Dat ghy uyt barmherticheyt dees lieft ons doet betooghen.

Goede informacy.

Als een kint des Alderhoochsten sal u God verhooghen,[+]
Om dat ghy den Armen leent tot allen tijden,[+] [+]**Luc.6.31.**
door ongheveynsd' Broederlicke lieft onbedrooghen,[+] [+]**1.Pet.1.22.**
Dat ghy vierichlick uyt een reyn hert doet verblyden [+]**Epe.4.3.4.**
dees u leden, die ghy troost bevvijst aen allen zijden,[+]
En hebts als u selven lief, soo ghy doet blijcken,[+] [+]**Matt.22.38.**
Daerom sult ghy gheseghent sijn sonder vermijden,[+] [+]**Prov.12.9.**
Ende sult het leven vinden by den Vader der rijcken. [+]**Prov.21.21.**

den Barmhertighen.

VVie goeden heeft, leert ons Syrach al ghelijcken,[+]
Die sal sijn naesten lenen, en doen een vverck groot[+] [+]**Syr.29.11.**
der barmherticheyt in alle vvijcken,[+] [+]**Deut.15.7.**
Daerom hebbet ghedult, leert hy minioot, [+]**Ioan.3.14.**
Met dijn even naesten, en helpt hen inder noot,[+]
Verliest u gelt geern, om u broeders vvil cleyn, [+]**Syr.19.14.**
Samelt u een schat nae den ghebode bloot,[+]
des Alderhoochsten, dits immers ons leering ghemeyn,[+] [+]**Luc.3.11.**
Soud ick dan gheen bystandt doen dees mijn naesten reyn? [+]**Heb.13.3.**
Och jae ick heb soo groot medelijden met haer,
Dat mijne goeden, die vanden Heere zijn alleyn,
Soo vvel voor hen is, als voor mijn selfs voorvvaer.

Goede informacy.

Ghedenckt aenden Vrecken viltsen, den gierighen svvaer,[+]
Dat zijn tijt haest om comen sal, sonder lang vertoven,[+] [+]**Syr.31.25.**
Als hy in't alderminst niet sal naedencken daer, [+]**Eccl.5.23.29.**

+Soo sal God deur zijn giericheyt hem straffen van boven,
Met d'alderschrickelickste doot, van hem eeuvvich verschoven
+Daer hy hem op verlaet, sal hy in ondergaen,
En een barmhertich Oordeel vervvacht hy met bedroven,
Om dat hy gheen barmherticheyt zijn leden heeft ghedaen.

+**Prov.11.28**

+**Ioan.2.13.**

Den Barmhertighen.
Comt ghy die ick beminne, ick vvil u bystaen,
En altijt troost bevvijsen in uvver ellenden

Armoedich leven.
Den Heer vvil u beloonen, en in zijn rijck ontfaen,
Om dat ghy inder noot ons altijt vvilt bystaen.

Desolaten armen.
Den Barmhertighen moet altijt leven onbelaen,
Die onser liefdich aenghenomen heeft in deser benden.

Den barmhertighen.
Comt ghy die ick beminne, ick sal u bystaen,
En altijt troost bevvijsen in uvver ellenden,
Door liefde die God in my gaet senden.

Hier gaen de Armen, Goede informacy met den Barmhertighen binnen.

+***Den Gierichen vrecken sit ter tafel, ende siet de Doot comen ende spreeckt.***
O noyt soo verschrickt, ay my ick vverd soo bangen,
Ick sie de doot, die comt hier om mijn leven,
VVaer sal ick nu blijven, vvie sal my ontfanghen?
+O vvellust, o vveelde, vvaer zijt ghy ghebleven,
Dien ick gheobserveert heb in mijn tijt verheven,
Helaes moet ick nu van al mijn goederen scheyden,
Mijn gout, mijn silver en vvoud d'Armen niet gheven,
O doot seer groot, vvilt noch vvat verbeyden,
Ick heb my noyt tot dy gaen bereyden,
Comt ghy my dies verrasschen, och hoe bang vvert mijn,
Vleesch dat in overvloet my heeft gaen verleyden,
Dat mijn ziel heel bloot is in crancken schijn,
O vvereltlick vvellust, vvaer is nu de vveelde fijn,

+**Hier comt de doot haestelic voort totten Gierigen vrecken, 'tOude serpent volcht ende doet de*n* gierigen vrecken nae de doot veel punitie aen.**
+**Prov.21.17**

die in my vvas, doen ick d'Armen ging versmaden,
O doot ghy compt t'onpas met svvare pijn,
Dat mijn geest uyt den vleysch scheyt nu ten quaden,
O Heer vvilt over my uytstorten dijn ghenaden.[+]

[+]**Hier hout den gierige*n* hem doot.**

Pause.

Bewijs der Schrituyren met Broederlicke liefde comen voort.

Broederlicke liefde spreect.
Aenhoort ende bemerckt ghy beminde op aerden,
VVat loon den Barmhertighen vervvacht,
Die d'Armen liefdich ghetroost heeft in vvaerden,
En oock de straffe fel, die hen troosteloos heeft veracht,
Dit is mijn lief om hooren van desen vvijs bedacht,
Die met bevvijs-reden uyt der Schriftuyren vvijt,
VVel sal gheven te verstaen, die hier naer tracht,
Hoe God elck sal beloonen op zijn bequamen tijt.

Bewijs der Schriftuyren.
Hier van Salomon schrijft, dus vveest verblijt,[+]
Soo vvie der barmherticheyt en goedicheyt nae jaecht,[+] [+]**Pro.21.21**
Die vint het leven der barmherticheyt, dit seker zijt, [+]**Math.5.7**
En vvie zijn ooren toestoppet als d'Armen claecht,[+]
Die sal oock roepen niet vverden verhoort onversaecht [+]**Pro.21.23**
Dus vvil God elck nae zijn doen beloonen.

Broederlicke liefde.
Dat is noch 'tbest, en svvaerste niet dat my behaecht,
God vvil het in't oordeel al anders bethoonen.

Bewijs der Schriftuyren.
Davidt schrijft, dat God die barmhertighe sal verschoonen,[+]
Dat sy eeuvvichlick sullen blijven met eeren,[+] [+]**Psal.112.6**
Hen hoorne sal verhoocht vverden sonder hoonen,[+] [+]**Psal.97.11**
En haer licht sal sal inder duysternis opgaen sonder deeren, [+]**Psal.37.22**
Daer teghen de godloose vervloeckt God met verseren,
En vverden uytgheroet tot haerder schanden.

Broederlicke liefde.
Dit is noch 'trechte loon niet vanden Heer der Heeren,

Ghy moet het al anders uytlehghen met verstanden.

Bewijs der Schriftuyren.

+Soo sal ick 'trechte loon openbaren als den valianden,
+Ghedenckt als den Sone des Menschen comen sal — **+Luc.12.27.**
+in zijner heerlickheyt, ghelijck den triomphanden, — **+Mat.24.30 en 15.27**
Met zijn heylighe Enghelen veel in't ghetal, — **+Actor.1.11**
En sullen voor hem vergaderen de volcken al.
En salse vanden ander scheyden, ghelijck een herder doet,
De schapen uyt de bocken groot ende smal,
+Ende sal de schapen 'tzijnder rechter hant setten soet,
+Ende de bocken te zijnder slincker hant onvroet, — **+2.Thess.4.16**
+Dan sal den Coninck segghen tot hen daer neven, — **+Mar.10.40**
Die ter rechter hant zijn, comt nu in ootmoet, — **+Mat.25.34**
+Ghy gheseghende mijns Vaders, zijt nu verheven,
+Besit dat Coninckrijck, dat u bereyt is even — **+Esa.58.7**
Van aenbegin der vverelt; soo Schriftuer bevvijst, — **+Ezech.18.7.**
VVant ick ben hongerich ghevveest, en ghy gingt streven;
Ende hebt uyt barmherticheyt my ghespijst,
+Ick ben dorstich ghevveest, my ghelaeft, daerom men u prijst,
Ende een vreemdelinck, ghy herberchde mijn, — **+Hebr.13.2.**
+Ick vvas naeckt, en my ghecleet, geloedgijst,
+ Ick vvas cranck, ende mijn besocht seer fijn, — **+Eccl.7.36**
Ick ben vanghen ghevveest in droevighen schijn, — **+2.Tim.1.6**
Ende ghy zijt tot myvvaerts ghecomen gaen,
Dan sullen die rechtvaerdighe segghen tot hem divijn,
O Heere wanneer saghen vvy u aldus belaen,
+Dan sal den Coninck antvvoorden met soet vermaen,
Voorvvaer sech ick u lieden al sonder schromen, — **+Mat.9.41**
VVat ghy eenen van mijn minsten broederen hebt ghedaen,
Dat hebdy my ghedaen, verstaet dit als den vromen,

Broederlicke liefde.

Dats een groot loon voor die d'Armen hebben aengenomen,
VVant noyt beter loon als Gods eeuvvighe rijck,
Maer secht nu vvat straffe dat over sal comen,
Die d'Armen troostloos veracht heeft in 'svverelts vvijck?

Bewijs der Schriftuyren.

Den Coninck sal oock segghen tot hen al ghelijck,+
Die aen de slienkehant sullen zijn met dangier,+ +Mat.15.41.
Gaet vvech van my, vvant ick u besvvijck,+ +Psal.6.8
Ghy vervloeckte al in dat eeuvvighe vier,+ +Lu.13.17.28
Dat bereyt is den duyvelen en hun engelen schier,+ +Esa.30.33.
VVant ick ben hongerich ghevveest, ghy en hebt my niet+ +Mar.9.4.
te eten ghegheven, en vvas dorstich by u hier, +Apo.19.10
Ende hebt my noyt te drincken gegheven siet,
Ick vvas een vreemdelinck, by u in 'tverdriet,
Ende my en hebt ghy noyt te herbergen ghebrocht.
Ick vvas naeckt, ende my niet gingt cleeden yet,
Ick vvas cranck, ende ghy en hebt my niet besocht,
Dan sullen sy hem antvvoorden, 'tvvert u ontknocht,
VVanneer hebben vvy u hongerich, dorstich oft onbecleet+
oyt ghesien, ofte een vreemdelinck en onbedocht+ +Zach.2.8.
u niet ghedient, het vvaer ons herten leet, +Exo.14.31. & 17.5.
Dan sal hy hen antvvoorden, en segghen vvijt en breet,
VVat ghy eenen den minsten broederen niet gingt doen+
Dat hebdy my niet ghedaen, dus gaet inde pijne heet,+ +Dan.12.2.
Ende ghy rechtvaerdighe, comt in't eeuvvich leven coen. +Ioan.5.9.

Broederlicke liefde.
Noyt soo svvaren different en is svverelts saysoen,
Als dees belooninghen vanden Vader machtich,
Die svvaer sullen om hooren zijn nae mijn bevroen,+
Voor dien mensche dit Godt dan is verachtich. +Iac.6.24.

Bewijs.
Met vlammigher viere sal hy vvraecke doen crachtich,+
Over de ghene die hem noyt en kenden, + +2.Tess.18.9.
Sullen eeuvvighe straffe lijden smadich prachtich,+ +Esa.2.19.20
Haer verderffenis die sal sijn sonder eenich enden.+ +Sapt.3.10.
+Esai.66.24.

Broederlijcke.
O ghy vrecke gierighen ghedenckt aen dees ellenden,+
Die u overcomen sullen soo Esechiel beschrijft, +Ese.22.12. & 13.16.
VVant God vvil sijn handen over dy, t'samen vvenden
Soo vvie dat giericheyt teghens sijn naesten drijft,
En u vervloecken by de Heydenen, indien ghy blijft

in een viltse vrecke gierich leven stout,
Daerom sich dijn even naesten gherijft,
Op dat ghy door dese straffen niet sneven sout.

Bewijs der Schrituyren.

Daerom hebt u naesten lief, ghy menschen jonck en out,
+Soo sal een soo grooten vreucht voor u zijn bereyt,
+Dat noyt ooghen ghesien hebben, dit vvel onthout, **+1.Cor.2.9.**
Noch ooren ghehoort, behalven u God planteyt, **+Esa.64.4.**
sal dien gheschien, die op hem vvachten met bescheyt,
+Daerom staet na lieft, Godtsalicheyt en ootmoedicheden,
+Nae vruntlickheyt, en thoont aen u broeder barmherticheyt, **+1.Tim.6.11.**
Ende hebt mede-lijden met u mede-leden. **+1.Pet.3.8.**

Broederlicke liefde.

+Ende maeckt uvve vrienden alhier beneden
+van d'onrechtvaerdighen Mammon, als Gods dienaren, **+Luc.16.9.**
+Op dat ghy ontfanghen vvert in d'eeuvvich vvoonsteden, **+Mat.6.19**
+Dus vvilt u gheen schatten op aerden vergaren. **+Luc.12.3.**
+1.Tim.6.18.19.

Bewijs der Schriftueren.

+Ghedenckt dat eenen dach is by den Heere als duysent jaren,
+Ende duysent jaren, ghelijck eenen dach is, **+1.Pet.3.8.**
+Hoe lang salt hen vallen, die comt in't besvvaren, **+Psa..90.4.**
En vvat een grooten vreucht sal die ghenieten fris, **+Syr.18.8.**
Voor die dus onverdrietich hen tijt sal verloopen vvis,
VVat een differtent sal in't Oordel Gods zijn uytgaende.
+Soudmen niet schromen voor die eeuvvich verdoemenis?
End' oock niet arbeyden om die vreucht, dat God is anstaende. **+2.Tessa.1.8.9.**

Broederlicke liefde.

Daerom ghy Vreckegierighen, sijt doch nu ontlaende
den Armen, vvat ghy hen doet, dat doet ghy den Vader,
VVilt ghy barmherticheyt van hem zijn ontfaende,
Soo bevvijst dan barmherticheyt aen zijn leden te gader.

Bewijs der Schriftueren.

+'tSal hen onvrome*n*, vvie leeft voor d'Armen als een versmader?
VVant vvat salt den mensche doch in't leste baten, **+Mar.8.36.**
Of hy de gheheele vverelt vvonne, en dan noch quader
straffe de ziel most lijden, eeuvvich in't vervvaten.

Broederlicke liefde.
Daerom bevvijst lieft, en troost d'Arme desolaten
met broederlicke liefde, al ghy diet u vermeucht,[+]
Doet doch milde aen haer uvve caritaten,[+] [+]**Rom12.10**
Indien ghy gaerne zijt in Gods eeuvvighe vreucht. [+]**Edr.9.52.**

Bewijs der Schriftueren.
Nae dat ghy hebt ontfanghen, doet daer na deucht
die Armen, en laetse niet troosteloos van u scheyden,[+]
Ghedenckt aen die VVeduvv', die ten offer had gheveucht [+]**Luc.21.2.3.4.**
eenen mijte, vvaerom dat Christus oock seyden,
Dat dees VVeduvv' meer als de rijcke inleyden,
Sy spaerdent in nootdruft, d'ander gavent door overvloet,[+]
Hierom Zacheus den tollenaer hem bereyden, [+]**Luc.19.2.8.**
Ende gaf den Armen de helft van zijn goet,[+]
Die van Macedonien en Asien oock ghevvilich vroet [+]**Rom.15.26**
Hantreycking deden, ende den Armen gaven:
Tabitha een dicipelinne in groot ootmoet,[+]
Mede bystant dede die arme slaven, [+]**Acto.9.36**
Merckt oock aen Tobias, hoe hy gaf van zijnder haven,[+]
Ende zijn sone den Armen soo hooch beval, [+]**Tob.4.7.8.9.**
Dat hy's soud herberghen, cleeden, voeden, en laven:[+]
Neempt oock acht aenden goede Iob, die in't aertsche dal, [+]**Hiob.29.12 & 15.16.**
Der blinden ooghen vvas, en lammen voeten al,
Ende vvas een Vader der VVeesen, als den vromen,
En Cornelium een hooftman over veel in't ghetal,[+]
Is zijn ghebedt end' aelmissen voor den Heer ghecomen, [+]**Act.10.1.4.**
Merckt oock aen den Samaritaen, die op heeft ghenomen[+]
den ghequetsten, die ghevallen vvas onder de handen [+]**Luc.10.33**
vande Moordenaers, goot olie sonder schromen
in sijn vvonden, deed hem herberghen als den vallianden
Sijn hert vvert bevveecht als den verstanden
tot barmherticheyt, soo ons Lucas verclaert,
Daerom siet op dees vromen, ghy al in dees vvaranden,
Hoe God hen heeft gheseghent, ende oock bevvaert.

Broederlicke liefde.
Leeft na haren loon, 'tsal u vverden gheopenbaert.

Die d'armen liefd en bystant hebben bevvesen,
Dat God de sulcke altijt heeft ghespaert,
'tSelve moghen vvy by verscheyden Propheten lesen.

Bewijs der Schriftuyren.

+En heeft oock ghestraft die d'armen oyt mispresen,
Ghelijckmen by den Rijcke-man dit mach aenschouvven, **+Luc.16.21.**
Die pereurs en sondich vvas: en vvoud in desen
niet gheven Lasarum, die hem bat met rouvven,
Om die cruymkens sijnder tafel, maer vvouds behouvven,
+En liet hem troosteloos sonder te gheven vvat,
VVaerom hy vverde ghevvorpen int eeuvvich benouvven, **+Mar.9.44.**
Doen sach hy van verre dat Lasarum sat
+in Abrahams schoot, doen hy Lasarum bat,
+VVilt u uytertste dijns vingers in 'tvvater doopen, **+Esa.66.24.**
Ende vercoelen mijnen tonghe door het nat, **+Syr.7.18.**
VVant ick mach die pijn niet lijden vvas sijn roopen.

Broederlicke liefde.

By alsulcke straffe vvy bevvijsen als nu oopen,
Dat die d'armen veracht,, sulck loon vervvacht,
En die hem liefdich troost, dat die oock recht hoopen
op d'eeuvvighe zalicheyt vvijs en vvel bedacht,
Ghelijck voor breder verclaert is, hier vvel op acht,
+Soo vvatmen een van Gods minsten hier sal doen,
+Dat doetmen hem, al vvaert een beker cout vvaters sacht, **+Mat.10.42.**
+'tSal hem ongheloont niet blijven, vvilt het vvel bevroen. **+Mat.9.41.**
+Lev.6.10.

Bewijs der Schriftuyren.

Aldus persisteren vvy als voor auont en noen,
Voor die d'armen liefdich troost vervvacht het eeuvvich leven:
En die oock haer troosteloos om te verachten gaet spoen,
Dat die sulcke vervvacht eeuvvich in pijne te sneven.

Broederlicke liefde.

Daerom ist nu nodich dat den mensch gaet streven,
En troost sijn even naesten met een liefdich hert bequaem,
Op dat hy van Godt in't hooghste mach vvorden verheven,
Ende gheheylicht vverden door des Heeren naem.

Bewijs der Schriftueren.

Hier mede onsen oorlof, ghy beminde eersaem,
En doet doch aen de liefde den bant der volcoomheyt,[+]
Om te troosten die Armen vvanneer sy leven in blaem,
Ghedenckt aen het loon, dat God voor u bereyt.

[+]Coloss.3.24.

Broederlicke liefde.
Hier mede blijft bevolen den Heere vvijt ende breyt,
En ons slechte const, vvilt jonstelick accepteren,
VVant sonder vitie niemant gheboren soomen seyt,
Daerom vvilt ons *Sonbloomkens* niet alluderen,
Noyt meerder vreucht, als by den Heer der Heeren.

Schout quay daeden.

Refereyn.

Als wy te recht insien, die deucht aen ons bewesen,
door Christum Godes soon uyt lieft gheopenbaert
zijn goedich heylsaem leer, dat onser doen door desen
[+]soud' werden aenghenaem, die ons zijn wil verclaert
[+]Om een geest, een lichaem, in hem zijn onbeswaert, **[+]Ephe.4.4.**
[+]Die ons hier toe is 'thooft zijnder ghemeynten goedich, **[+]Collos.1.18**
[+]Door welc de leden al 'tsaem ghevoecht, zijn bewaert, **[+]Rom.2.5.**
[+]Daerom ist nu wel recht, dat wy 'thooft lieven vroedich, **[+]Ephef.4.15.**
End' ooc meed' geenich lidt in lijden laten moedich, **[+]1.Cor.12.25**
Wanneer daer eenich is, die in noot zijn ter baen,
Dat meest de leden dan, meed' dooghen moeten spoedich
[+]met broederlicke lieft, ter noot hen by te staen,
Wesen hertlick beweecht tot die in lijden gaen, **[+]Rom.12.10.**
[+]Biedende grooten troost haer uyt barmhertichedeu,
Om te verlossen die armoed' van God ontfaen, **[+]Psal.82.4.**
En leven met ghebrec in dorpen ende steden.
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Daerom wie nu bemint, en 'thooft Christum lief heeft,
Die biede nu doch troost zijn leden desolaet,
[+]Als in blymoedicheyt hen hier doch milde gheeft,
[+]Wat ghy dees minsten doet, is hem bewesen daet, **[+]Rom.12.8.**
[+]Een werc dat zijn behaecht, dus tot w's naesten baet, **[+]Mat.25.42**
[+]Hebts als u selven lief, en troost hen uyt ghenaden, **[+]Iac.2.8.**
Met offer die den Heer behooren toe, niet quaet, **[+]Act.19.18.**
[+]Dus wie nootdruft aencleeft, wilt nu doch staen in staden
u mede-leden veel, die met noot zijn beladen, **[+]Syr.4.3.5.**
[+]Daer ghy in Christo meed, staet eens in een lichaem,
Dus thoont doch caritaet sonder lang te beraden, **[+]Coloss.1.18.**
[+]Doet den volcomen bant der liefde aen bequaem,
En met barmhertichcyt becleet zijt reyn eersaem, **[+]Coloss.3.14.**
Met een ootmoedich hert, soo totten Armen treden,
Die hier seer veel ontbreeckt, dus maect u aenghenaem,
Dat ghy der Armen staet verbetert hier beneden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

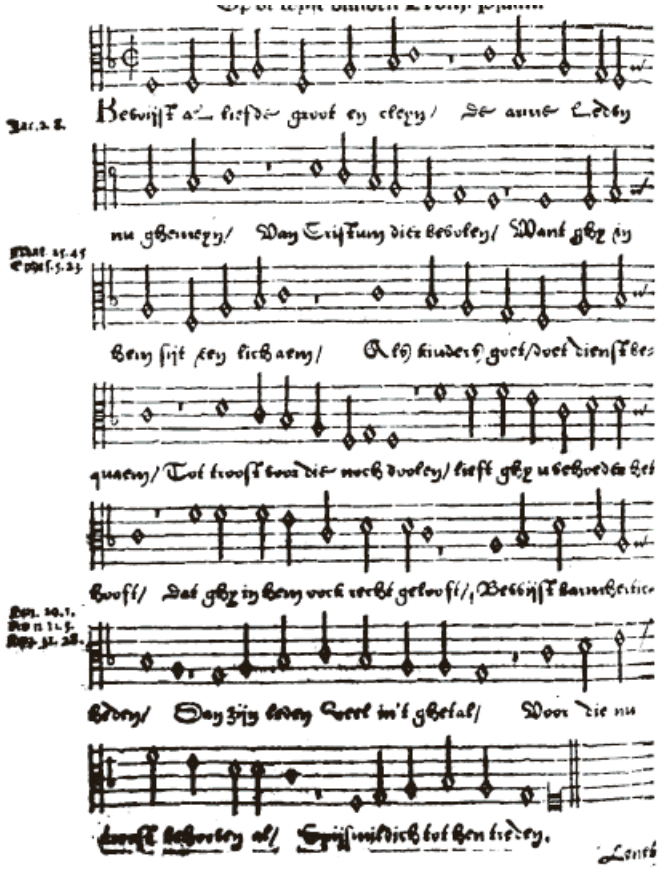
Hebt als nu doch ghedult met uwen armen broeder,[+]
En ooc met lieft op wascht, in hem die is het hooft[+] [+]**Prov.25.15**
van uwer velen al, dus leeft als een beheerder,[+] [+]**Ephe.1.22.**
Dat ghy der Armen noot aenneemt die zijn bedrooft,[+] [+]**1.Cor.12.17.**
Wie hongert geeft u broot, ooc herbercht onvertooft[+] [+]**Tob.4.13.**
den vreemden, is hy naect, cleedt hem med' naer 'tbehooren,[+] [+]**Ese.18.7.9.**
Bewijst barmhertichеyt, ghy in Christum ghelooft,[+] [+]**Mat.25.35.**
En biet zijn leden troost, al met gheneychde ooren,[+] [+]**Psal.112.2.**
Ghedenct ghy het God leent, in hem niet blijft verloren, [+]**Prov.19.17**
Want hy u 'tgoede sal vergelden wel perfect,
Dus hebt doch stercke lieft, tot malcander al voren,[+]
Want d'menichvuldicheyt der sonden sy bedect, [+]**1.Pet.4.1.**
Dus met een liefdich hert u armen nu uytstrect
tot die behoeftich zijn, ellendich seer bestreden
met miserien veel, hiertoe doch blijft verwect,
Dat ghy der Armen noot, aenneemt met goede zeden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Prince.

Dus doch prinsselic streeft, ghy borgers ende heeren,[+]
En doen liefdich bystant 'thooft zijnder leden hier, [+]**Col.1.25.**
Ghelijc oyt deden goet, zijn beminde met eeren,[+]
Dit by Zacheus wy seer wel bemercken fier, [+]**Luc.19.2. & 3.4.**
Die d'helft van zijn goet gaf d'Armen met manier,
Als ook Cornelium d'Aelmissen zijn ghecomen[+]
door 'tghebedt voor den Heer, merct oock wel goedertier [+]**Acto.10.4.**
aen d'schamel wedu ooc, deed met troost d'armen vromen.[+]
Dat sy een mijt in leyd' haer offer aenghenomen, [+]**Luc.27.2.3.4.**
Ghedenckt aen Tabitha een dicipelinne jent,[+]
Dat sy veel troost bewees den Armen sonder schromen, [+]**Actor.9.36.**
Die van Asien oock ghewillich excellent[+]
d'Armen hebben ghetroost, om dat sy pertinent [+]**Rom.15.26.**
hier Christum liefden, 'thooft, al met billike reden,
Daerom wilt nu aensien den noot die hier ontrent
is by den Armen veel, verlaten nu schier meden,
Lieft ghy Christum het hooft, soo troost dan oock zijn leden.

Liedeken.

Op de wyse vanden Lxviij. Psalm.

[+]Bewijst al liefde groot en cleyn,
De arme leden nu ghemeyn, **[+]Iac.2.S.**
[+]Van Cristum dier bevolen,
Want ghy in hem sijt een lichaem, **[+]Mat.25.45.**
Als kinders goet, doet dienst bequaem, **Ephes.5.23.**
Tot troost voor die noch doolen,
lieft ghy u behoeder het hooft,
Dat ghy in hem oock recht gelooft,
[+]Bewijst barmhertigheden,
Dan zijn leden veel in 'tghetal **[+]Syr.20.1.**
Voor die nu troost behooven al, **Rom.12.5.**
Spijs mildich tot hen eden. **Syr.31.28.**

Lenet u naesten in ootmoet,[+]
Neemt haerder aen ras metter spoet,[+] [+]**Syr.20.1.**
Maeckt u vrienden op aerden[+] [+]**Prov.14.21.**
Van d'onrechtvaerdighen rijckdom,[+] [+]**Luc.16.9.**
Godt salt u loonen wederom[+] [+]**Mat.19.2.**
In zijn woonstee vol waerden, [+]**1.Tim.6.19.**
Daerom speurt barmhertich te zijn,[+]
Ghy vint barmherticheyt oock fijn,[+] [+]**Prov.21.8.**
Het leven ende eere,[+] [+]**Matt.5.7**
Dus siet u broeder vrientlick aen,[+] [+]**Sach7.9.**
Wilt doch totten bedruckten gaen, [+]**Esai.2.25.**
Troost hen u leden teere.
Die benout en ellendich leeft,[+]
Crepelen oude blenden gheeft,[+] [+]**Syr.7.35.36.**
Der heylsaem huysghenooten,[+] [+]**Luc.14.13.**
Doch gaerne weest herbergich haer,[+] [+]**Rom.12.13.**
Ghedenckt aen den verdruckten swaer,[+] [+]**Heb.13.2.3.**
Als meed' verdruckt, verstooten, [+]**2.Pet.2.17**.
Daerom u arme leden troost,[+]
Dat hen ghebreck u mede noost,[+] [+]**Prov.3.9.**
Eert den Heer van u goede,[+] [+]**Mat.19.1**0
Door liefde tot u naesten hier, [+]**Rom.12.8.**
Bemint hen als u selven fier,
Met eenen blijden moede.
Met broederlicke liefde cloock,[+]
Doet tot u leden nu versoock,[+] [+]**1.Pet.1.23.**
Met milde caritaten,[+] [+]**2.Cor.9.6.27.6.**
Want soo wie hier nu mildich sayt,[+] [+]**Gal.6.7.**
Dat die oock seer mildichlick mayt, [+]**1.Cor.3.18.**
Dus troost die desolaten,[+]
Soo sal u licht door breecken snel,[+] [+]**Esay.58.10.**
Al door die duysternisse wel, [+]**Mat.5.14.16**
God sal u doorgaens leyden,
Sult zijn als een springent fonteyn,
Diet noyt en feylt aen water reyn,
Dus biet troost sonder beyden.

Prince.
Ghy princelicke borgers schoon,
+*Ghedenckt wat ghy vercrijcht tot loon,*
Hebt ghy soo lief de Armen +**Mat.15.3.**
+*als u selven, dit wel versint,*
+*Ghy wert gheseghent oock bemint,* +**Iac.1.8.**
+*V troost sal God erbarmen,* +**Prov.22.9.**
Die ghy zijn leden hebt ghedaen, +**Mat.25.41**
Hy sal u in zijn rijck ontfaen,
Soo Schriftuyr gaet bewijsen,
Als ghy hier troost d'Armen toeveucht,
Gy 'tloon verwacht, Noyt meerder vreucht,
En eeuwich veriolijsen.

Schout quay daeden.

Haerlemer afscheyt-Liedekens.

Leyden.

Op de wijse: *Op den eersten September.*

*D*Aer men na sach verlange*n*
Vierich so menich gheest,
Dat heeft elck nu ontfangen
In dese vreuchden feest,
Onweders fel bestrijden
Hebben my niet besocht:
Maer met eerlick verblijden
Door Godes hulp bedocht,
Is dese feest volbrocht.
Oorlof dan na 'tbetamen
Haerlem Hollandts cieraet,
Mannen van goeder famen,
Lofbare Magistraet,
En al Inwoonders mede,
Welcx jonst ons heeft gevoet
Dat Ruste, Pays en Vrede
By u langh blijven moet,
Wenschen wy voor een groet.
Speelcoornen fray Artisten,
Reyn feest opsetters fier,
Edel *Pellicanisten,*
Daer *Trou moet blijcke*n hier
V jonstich constich pleghen
Hebben bevonden wy,
Om scheyden nu gheneghen:
Want sulcx de*n* tijt brengt by,
Oorlof neemt elck aen dy.
Reyn vruchtbaer *Corenare*n,
Daer *Liefd' moet blijcke*n snel
Roo Roosen in't verclaren
Aensiend' Ioncheyts voorstel,
En ghy reyn *Haselieren,*
Aensiet Gods cracht bekent,
Oorlof met reyn manieren,
Met *d'Acoleyen* jent,
Daer *Liefd' is 'tfondament.*
Oorlof broeders vol conste
Aensiet Liefd', Akerboom,
Die *VVt levender jonste*
Hebben der consten stroom,
Versocht uyt Liefden vooren
Galis bloemken gheseyt,
Lely onder den dooren,
VVt Liefd' bestaen verbreyt,
Oorlof dits ons afscheyt.
Reyn *VVt jonsten begrepe*n,
Goutblomken jent en schoon,

Met gheneucht overnepen
Corenblommen ydoon,
Noyt meerder vreucht in't leve*n*
Reyn *Sonne blommen* vranc
Liefd' boven al verheven,
Vruchtbare *VVijngaert ranc,*
Oorlof dits onsen ganck.

Prince.
Oock *In liefden getrouvve,*
VVitte Angieren reen,
Verjaegt uyt een Landouwe
En hier minlick by een
d'Orangie-Lely jeuchdich,
In Liefd' groeyend' by dien,
Die bidden elc seer deuchdich
Den Zoilus aert te vlien,
Oorlof tot weder sien.

In liefden groeyende.

Catvviick.

Op de wijse: *VVy saluteren naer 'tbetamen.*

*O*Orlof nu broeders al ghelijcken,
Hier vergaert in't Haerlems dal,
Ghy hebt ghethoont, dat *Trou moet blijcken*
By *'tSpeelcooren* in't ghetal,
Dus Princen al groot ende smal,
Die dees feest hebt gheordineert,
Wy u bedancken, edel rancken,
Oock die Const hebben vereert.
Orange lely hooch verheven,
Hier ghevlucht in't Hollants pleyn,
Wilt *In liefd' groeyende* nu leven,
Aensiet de jonckheyt ghemeyn,
't Rood roosken reyn, dat hier certeyn
Die Const verclaert seer hooch gheacht,
Die *Hazelieren* oock verceeren
Die Const, dus *Aensiet Gods cracht.*
'tVVit Acoleyken waert om prijsen,
Toont dat *Liefd' es 'tfondament,*
d'Aeckerboom gaet med' Const bewijsen,
En *Aensiet Liefd'* sonder ent,
Hem maeckt bekent, alhier ontrent,
VVt levender jonsten vermaert,
Lavendel bloemen, om te roemen,
Rethorica soet van aert.
Men sach tot Conste herwaerts sporen:
Want het was *VVt liefd' bestaen,*
d'Edel *Lely onder den dooren,*
'tGalis bloem deed' sulck vermaen,
Wt conste plaen die men nam aen:
Want sulcx was *VVt liefde versocht,*
Dees feest met minnen te beginnen:
Want 'thert was met const bedocht.
'tGout bloemken uyt jonsten begrepen,

En *'tCoren bloem met gheneucht,*
Des *Sonne bloems* schoon schijnend' strepen
Toonden oock *Noyt meerder vreucht,*
Noch was verheucht met const en deucht
Liefd' boven al, den *VVijngaert* eel
In liefd' ghetrouvve, sonder rouwe,
'tVVit Angier met const gheheel.

Prince.
Oorlof ghy Princen naer 'tbetamen,
Liefd' moet blijcken voor en naer,
Ons slechte const en wilt niet blamen
Van 'tgoetwillich *Coren-aer,*
Wilt openbaer wt liefden claer
Rethorica eeren seer soet,
Laet liefde schijnen, wilt u pijnen
Te toonen den Armen goet.

Schiedam.

Op de wijse: *De sterren hooghe saten.*

*N*A hier ons langh versamen,
Moet eenmael ghescheyden zijn,
Eerelijck na 'tbetamen
Van *'tSpeel coren* in conste fijn,
Hoewel 'tbedroeflick
Een constich herte smaeckt,
Hoopt dat d'oud' mensch behoeflick,
Door 'sconsts troost is vermaeckt.
Oorlof *Pelcaen,* met const belaen,
Aensiet de jonckheyt cleyn certeyn,
V *Trou* vermaen *blijckt* t'ons ghedaen,
Dancken wy edel greyn.
Eerst sachmen die intreden,
In liefden groeyen t'Armer baet,
Met const en schoone cleeden
d'Orange lely lancx de straet,
Als van ghelijcken

d'Ander Camers voorwaer,
'tWas al *Liefde moet blijcken,*
O edel *Coren-aer.*
Oorlof *Pelcaen*.
Aensiet de jonckheyt cleyn,
Met haer *Roos,* door *Gods cracht* delicaet
Voor *d'Haselier* seer reyne,
VVt liefd' vvas 'tfondament met daet
VVit acoleyen
Oock meed' voor *Aensiet* vroom,
Liefde in dees contreyen,
Met d'ouden *Akerboom.*
Oorlof *Pelcaen*.
Die *VVt 'tleven der jonste*
Toonden *'tvvit Lavendel* planteyt,
VVt liefd' bestaen in conste
Oock *'tDoornich Lelyken* ghebreyt,
VVt jonst begrepen,
Met *Gouts*- en *Galisbloom*
Dees Intre onbenepen,
Versocht vvt liefdes toom.
Oorlof *Pelcaen*.

Prince.
Corenbloom met gheneuchden,
Son-bloom in conste goedertier,
Hadden *Noyt meerder vreuchden,*
Als by *VVijngaert-ranck, VVit angier:*
Daerom mits desen
Adieu *Liefde* expres,
Boven al, Trou ghepresen,
'tIaer sesthienhondert ses.
Oorlof *Pelcaen*.

Aensiet de jonckheyt.

Hasersvvouvde.

Op de wijse: *Hoe luyde sang de Leeraer opter tinnen.*

*O*Orlof ghy beminders der Redenrijcken,
Die hier tot Haerlem hebt betoont,
By hen daer *Trouvv' moet blijcken,*
Dat liefd' tot conste in u woont,
Waerom ghy waerdich zijt ghecroont
Met *Speelcoorns* al ghelijcken.
Liefd' boven al den wijnstock uytghelesen,
Daer van ghy *VVijngaert rancken* zijt,
Volgt zijn ghebodt in desen,
Om d'Arme t'helpen t'aller tijt,
Sijn hemelvaert ghebenedijt,
Sal u dan salich wesen.
Laet *In liefden ghetrouvv'* u altijts vinden,
Suyverlick als *'tAngierken vvit,*
Wilt u schatten ontbinden,
Tot hulp van die armoedich sit,
Soo noemt u Christ zijn lijf, zijn lit,
Sijn bruyt, jae zijn beminden,
Iae zijn seghen sal u doen *In liefd' groeyen,*
Dat als *d'Orange lely* fijn
V huysghesin sal bloeyen,
V wijf, kindren t'allen termijn,
Sullen als Olijf-spruyten zijn,
En u *Met vreucht* bespoeyen.
Want die met pijn aen 'tcruys sterf hier beneden,
Om den Mensch die in zond' was doot,
Met 'tleven te becleden,
Toonde dat *Liefd' moet blijcken* groot,
Gaf ons 'sgeests *Coorn-aren* bloot,
En een ghebodt met reden.
Dat wy d'een d'ander sonder liefd' bewijsen,
'tWelck niet met woorden can gheschien,
Soo daet maer is te prijsen,

Dus d'arme *jonckheyt* wilt aensien,
O *Rooskens root* ghy sult door dien
Te heerlicker verrijsen:
Want die alhier in 'tbystaen vanden Armen
Toonen dat *Liefd' es 'tfondament,*
Sal Godt weder ontfarmen,
Afwasschen d'vuyle sond' verblent,
Is u dit *Acoley* bekent,
Ontsluyt des liefde armen.
Aensiet liefd', die o *Akerboomken jeuchdich*
Rijck was, en arm gheworden is,
Om u te rijcken vreuchdich,
Dus schaemt u niet aen uwen dis,
'tSpijsen zijn arme leden fris,
Wildy gheacht zijn deuchdich.
En*de* al wat ghy doet wilt daer op letten,
Dat gheschiet *VVt levender jonst,*
Gheveynstheyt doet besmetten
d'Aelmis teghens der liefden gonst,
Wilt *vvit Lavendel blom* vol const,
Sulcx in u herte setten.
So hebben oyt d'oprechte hier te voren
Alle haer doen *VVt liefd' bestaen,*
Lely onder den doren,
Wilt oock den selven wech ingaen,
Soo sult ghy hooren 'tsoet vermaen,
Comt ghy mijn uytvercoren
't Wert *VVt liefd' versocht* van den Heer der Heeren,
O *Galis bloemkens* hier versaemt,
Soo't exempel can leeren,
Van d'arme Weduw' hooch befaemt,
Welcx gift cleyn den Heer hoogher raemt,
Dan d'rijcken d'prijs begeeren.
Dus moet elc naer macht *uyt jonsten begrepe*n
Den Armen doen hulp en bystant,
Goudts blom in comst gheslepen,

Men eyscht van ons een milde hant,
Daer wil en niet naer machte: want
'tMoet al gaen onbenepen:
Oock die gheeft *Met gheneucht* can Godt behaghen,
Ghy *Coorn-blomkens* vol consten goet,
Wilt naer dees lesse vraghen,
Als ghy zit in u overvloet,
Bedenckt Christs arme leden soet,
Soo sult ghy prijs bejaghen.
Wilt oock totten eynde volhardich blijven,
In 'tgeen ghy sulcx begint voorwaer,
Seghen sal u beclijven,
Noyt meerder vreucht als u comt naer
Blinckend' als *Sonne blommen* claer,
Sult ghy in vreucht verstijven.
Hier med' oorlof, u wil den *Prins* beraden,
Die al zijn vyanden veracht,
En verwint door zijn daden,
Daerom met ons *Aensiet Gods cracht,*
d'Haselier beveelt met aendacht
V in 'sHeeren ghenaden.

Leyden Holl.

Op de wijse: *Looft alle tsaem Godes naem.*

Adieu vermaert
Haerlemsch svvaert,
Waer va*n* wy vreught hebben become*n*,
Tot deser tijt,
Dies verblijt
'tHert met vlijt,
Dat door druc ancxstich was int schrome*n*.
Ghy *Heeren vroom,*
Die den *Boom,*
Des outs geslachts soect te behouwe*n*,
Wt *Armoe snoot,*
Druck en noot,
Elend' groot,
God wil u genaed'lic bedouwe*n*
Ghy *Pellicaen,*
Die ons plaen
In't *Helicons pleyn* hebt beropen.
Sijt ghedanckt seer
Met groot eer,
Meer en meer,
Dat wy met *Nectar* zijn bedropen.
Den Armen gheest
Tot ghy leest,
Wilt haer ooc ne*m*mermeer beswijcken.

Haer niet verlaet,
'tGae soo't gaet,
Doen haer baet,
so schrift ghi recht dz *Trou moet blijcke*n.
Liefd' boven al,
In dit dal,
Tot d'Arme*n* elc ee*n* moet beclijven,
Ghetrou in liefd',
Elck gherieft,
Niemant grieft,
So sal *Gods zegen* u by blijve*n*.
In liefd' doch *groeyt,*
Ende bloeyt:
Want *Liefd' moet blijcke*n t'alle*n* steden,
d'Armen *Aensiet,*
Ionckheyt biet,
Voor 'tverdriet
Troost, en troost alle Christen leden
Aensiet Gods cracht,
Dach en nacht,
Die ons hooghsten leet wel can helpen,
Aensiet liefd' soet,
Hoe die doet,
d'Armen voet,
Laet niet haer noot altijt te stelpen
VVt levend' jonst,
Bemint Const,
Const die den Armen nu doe voordeel,
VVt liefd' bestaen
Hier ter baen,
Sy 'tvermaen,
Dat ghy met ons gheeft sulcken oordeel.
VVt liefd' versocht,
Blijft vercnocht
Te toonen liefd' mild-onbenepe*n*
Aen d'Armen hier,
Goedertier,
Met manier,
Laet sulcx *uyt jonste*n zijn begrepen.
Nu *Met gheneucht,*
Noyt meer vreucht,
Alhier laet blijcke*n* d'arme menschen
En haer verschoont,
Troost haer toont,
't Wert gheloont,
Hooger dan jemant mochte we*n*schen
Dit danck'lick neemt,
Niet vervreemt
Van d'Arme*n* die ons zijn bevole*n*
Van onsen Godt,
Die 'thoochste lot
Met gebodt,
Gheeft met schijn-cracht voor 'tschaedlic dole*n*.

Prince.

Hier me *Adieu,*
Tot op 'tnieu,
Liefd' is 'tfondament naer ons ramen,
Dit met ons kent
Princen jent,
Hier ontrent,
Dat wy door liefd' al herwaerts quamen.

Vlaerdingen.

Op de wijse: *'sVVinters Somers even groen.*

*O*Orlof Adieu Vrienden al t'same,
Die in't Haerlems soet foreest

Const ghehanteert hebt sonder blame,
Oorlof o menich constich geest,
Oorlof Broeders der Redenrijcke,
Die hier vergaert zijt openbaer,
Noyt vrienden vergaerden ghelijcke,
Of het scheyden volchde naer.
Oorlof *Orange Lely* schoone,
Die *In Liefden groeyende* zijt,
Met verdriet seer onghewoone,
Moeten wy scheyden nu ter tijt
Van u o *Coren aer* ghepresen,
Daer *Liefd' moet blijcken* jonste biet,
Adieu *Roosken* seer *root* in't wesen,
Wy scheyden dus *Ionckheyt aensiet,*
O *Haselier* seer soet van gronden,
Wy moeten scheyden nu van hier,
Aensiet Gods cracht tot allen stonden,
Die hy bewijst seer goedertier,
Oorlof ghy *VVitte Acoleyen,*
Broeders in conste wel bekent,
Aensiet, liefd' es 'tfondament.
Lavenderblom seer wijs cloeckmoedich,
Die dees Feest hier hebt vermeert
VVt levender jonste seer spoedich,
Het scheyden van u ons seer deert,
En ghy *Lely onder den dooren,*
Die constich zijt door wijs beraen,
Dat wy oorlof nemen als voren,
Is altijt *VVt Liefden bestaen.*
Oorlof *Galis blomken* ydoone,
Die hier oock zijt *VVt liefd' versocht,*
Oorlof *Goutblomken* net en schoone,
VVt jonsten begrepen alst plocht,
Adieu *Coren blom* schoon robijnich,
Met gheneuchten scheyden wy,

Vande *Sonneblom* onfenijnich,
Noyt meerder vreucht als nu seer bly.
Oorlof jonstighe *Pelcanisten,*
Die dees Const-feest hebt bereyt goet,
Oorlof ghy constighe Artisten,
By wien altijt *Trou blijcken moet,*
Oorlof o *VVijngaerts ranck* seer vrome,
Liefd' boven al sonder benou,
Oorlof *Angierken vvitte* blome,
Dit zijt altijdt *In liefd' ghetrou.*

Prince.
Oorlof *Princ'licke Magistraten*
Van Haerlem seer wijs bedocht,
Die 'dArmen ouden comt te baten,
Daer toe ghy dees Feest hebt versocht
Van *Rethorica* seer vermaerdich,
Dies wy *Akerkens* onghegrieft,
Danck spreken van u jonst lofwaerdich,
Waer door elck een *Aensiet u Liefd'.*

Amsterdam Brab.

Op de wijse: *Hoe salich zijn de Landen.*

*S*Iet Menschen al te samen
Hoe goet en vriendelicke*n* ist,
Dat Broeders naer't betame*n*
Vergaren sonder twist:
Want als sy minlick scheyden,
De deuchden haer gheleyden,
Gods rijcke zy verbeyden,
Wel die den wech niet mist.
Die daer zijn *in liefd' groeyende*
Als *d'Orangi lelyen* schoo*n*
Alhier sich waren spoeyende
Dies crijghen haren loon:
Wa*n*t doch de *liefd' moet blijcke*n
De *Coren-aer* laet strijcken
Voor d'Armen in alle wijcken,
Stelt uwe gaef ten thoon.
Aensiet de ionckheyt fiere,
Als een *Roo Roose* in't gesicht
Cloeck zijnde van bestiere,
Die menich geest verlicht,
Op dat sy hun ontfarmen,
Hier over d'oude Armen,
Aensiet Gods cracht in't karme*n*
Des *Hazelbooms* gedicht.
By *VVitte Accoleyen,*
De *Liefd' es 'tfondament,*

Die mede in dees contreyen
Tot d'Arme zijn ghewent.

Aensiet Liefd' daer beneven,
Als *de Akerboom* verheven,
De Heere wil ons gheven,
Dat elck blijf ongeschent
De *Lely onder den dooren*
Heeft oock *uyt liefd' bestaen,*
(Wt liefd' versocht te voren,)
Het ghene heeft ghedaen
De *Galisbloem* gepresen,
Die hier oock socht te wesen
Voor d'Armen en mits desen
Ons deed' een goet vermaen.
Ooc die *uyt jonsten begrepe*n
'tGoutblomken spelen sach,
In't herte wert ghenepen,
Om brengen voor den dach
Gelt, *Coren-blom* en vruchte*n*,
Ia t'selve *Met ghenuchten*,
De *Son-blom* ded' niet ducht*en*
Noyt meerder vreucht gewach.
Oorlof ghy *VVit Angieren*
In liefd' ghetrouvv' altijt,
Oorlof die met manieren
De *VVijngaert-rancken* snijdt
Ghy toond' in dese feeste
Den minsten voor de meeste,
Liefd' boven al, van geeste,
Den Armen ghy verblijt.
Oorlof wy u verlaten,
Wiens *Trouvve blijcke*n *moet,*
Oorlof u Magistraten,
Die d'Oude soo veel doet,
De Heer wil u bewaren,
Ghy sult sonder beswaren,
VVt levender jonst garen
Een vast bestendich goet.

Noortvviick.

Op de wijse: *Eylaes Rhetorica.*

*L*Of *Rhetorica* goet // *d'Oraynge Lely* soet,
Met u die hier // toont *Liefd' moet blijcken* claer,
In Liefd' groeyen moet // als *Coren-aers* voorspoet,
Roode Rooskens fier // *Aensiet jonckheyt* voorwaer,
Aensiet Gods cracht bekent // dat *Liefd' es 'tfondament,*
Den Haselen boom fris // *'tVVit Acoleyken* wis,
Net en pertinent //danckbarich altijt is
Aensiet, liefd' wijt vermaert // *d'Aeckerboom* hooch expaert,
Ghy toont u vroom // al *VVt levender jonst*,
VVt Liefd' bestaen verclaert // dat ghy daer oock me waert
Lavender bloom ,, *Versocht uyt liefd'* de const,

'tGalis blomken playsant // *'tGoutblomken* diamant,
VVt jonsten begrepen wijt // *Met gheneuchten* altijt,
O *Coren blomken* want // door u zijn wy verblijt.
Noyt meerder vreucht ghehoort // de *Sonn blom* brengt voort

Ons groot en smal, al door Rhetorica,
Dus haer vruchten oorboort, Oost West, Zuyt ende Noort,
Liefd' boven al toont sy ons vroech en spa
Al die beminnen reyn uyt liefden haer ghemeyn:
Dus ghy *Angierkens* nou, blijft haer *In liefd' ghetrou,*
Bewijst haer alleyn u jonsten sonder rou.

Prince.
Oorlof wy nemen aen ons reys *uyt liefd' bestaen,*
Dancklijck hier me op u *Speelcorens* feest
Waren beropen saen daer *Trou moet blijcken* plaen,
Met rust en vre hebben by u gheweest:
Dus wy bedancken schoon, *Haerlem* voor ons persoon,
Voor al u *Magistraet,* de *Borghers* vroech en laet
Spannen in't hert de croon, altijt *Met Godlic baet*.

Haestrecht.

Op de wijse: *Schoon lief vvilt my troost gheven.*

VVy *Galies-blomkens* teere
Dancke*n* u Haerlem seere
Van u groote weldaet,
Die ghy ons hebt bewesen
Speel coorntkens uytgelesen,
Die redens wel verstaet
Menich me*n*sch was verwondert
In 'tjaer van sesthien hondert
En ses t'Haerlem in ste,
Tween twintich in October,
Doe was conste niet sober,
Als 'tbleeck aen haer Intre.
Daer sachmen met verlange*n*
Rethorica ontfanghen
Door const seer autentijck,
Des Camers weert te prijsen
Menich een verjolysen,
Lof edel *Reden-rijck*.
Vooren quam in persoone
d'Orayngien lely schoone,
Ten tweeden *'t Coren-aer*,
Daer aen sonder verpoosen
Quamen die *Roode Roosen,*
Volcht voort den *Haselaer*.
Doe quam sonder verbeye*n*
Die *VVitte Acoleyen*,
Daer *Liefd' es 'tfondament*.
Na *d'Aeckerboo*m met conste
Quam *VVt levender jonste,*
'tLavender pertinent.
'tLely onder den dooren,

Ging *'tGalies-blomken* vore*n*,
Dat *VVs liefden versocht*:
Maer *VVt jonsten begrepen*
Heeft die *Gouts-blom* geschepe*n*
Haer conste wel gevrocht
*'tCoren-blo*m Met geruchte*n*
In desen niet en vluchten,

Me*n* sach *Noyt meerder vreucht,*
De *VVijn-ranck* quam vercier*en*
Met die *VVitte Angieren,*
Lof haer van dese deucht.

Prince.
Oorlof die Const verbreeden,
Oorlof wy moeten scheeden
Oorlof Adieu mijn rou,
Oorlof Haerlemsche Heeren,
Oorlof wy thuyswaerts keeren,
Oorlof by u *blijckt trou*.

Govde.

Op de wijse: *Aensiet nu 'tlicht ontsluyten.*

*O*Orlof, danc prijs en eere,
O *Speelcoorens* delicaet,
Die huyden meer en meere
Bewesen hebt metter daet
hoe dz hier *Trou moet blijcke*n
Want ghy vercierden gheheel
Het Hof der Rethorijcken,
Door constige blomkes veel.
Schoon *Orangni lelyen,*
In liefd' groeyende eerbaer,
Saghen wy met verblyen
Ooc menich nut *Cooren aer,*
Liefd' moet blijcken by desen
Ware*n Rood' rooskens* bereyt,
Wie*n*s cleur ons herts genese*n*,
Altoos *Aensiet de jonckheyt.*
Hier hadt ghy *d'Haselieren,*
Daermen *Aensiet Gods cracht* jent,
Acoleykens vvit cieren,
Ons door *Liefd' es 'tfondament,*
Noch vontmen *Akerboomkens,*
Aensiet Liefd' sonder verdriet,
Sproten *d'Lavender bloemkens,*
VVt levender jonste siet.
d'Lely onder den dooren,
Blijft noch *VVt liefden bestaen,*
d'Galisbloemkens als voren,
VVt liefden versocht, siet aen,
B'neffens *'tGoud blomken* t' samen
VVt jonsten begrepen reyn,
De *Coren-blomkens* quamen
Wt *Met gheneuchten* certeyn.

Prince.
De *Sonne blomkens* groeyen,
noyt meerder vreucht hier da*n* die
*d'VVijngaert rancxke*n siet bloeye*n*
Liefd' boven al, Angiers vvit,
In liefd' getrou, O Schoone
Prins tweeden *Terentivs,*
Elc brengt zijn cracht ten toone,
Adieu nemende aldus.

Haghe.

Op de wijze *Era di Maio.*

*H*Et soet vergaren
En bracht ons smert verdriet noch pijn:
Maer met beswaren,
So moet het nu gescheyde*n* zijn,
Adieu o schoone Stadt,

Die d'Arme deelt u schat.
Wy moeten wijcken,
Dies nemen oorlof eer wy gaen:
Want *Trou moet blicken,*
Gelijck bethoont de *Pelicaen.*
Speelcorens nu dees tijt
Hebt danck van uwen vlijt.
Ghy *VVijngaert rancken,*
Die *Liefd' boven al* bethoont,
En niet wilt wancken:
Maer wel *In liefde getrou* hier woont,
By *'tvvit Angierken* schoon,
Adieu stel vred' ten thoon.
In liefden groeyende,
Als oyt *d'Orangni lely* stout,
Na deuchden spoeyende,
De wijle doch uyt 's herten gront
Liefd' blijcken moet nu voort,
Na *Coren arens* woort.
Als de *Roo roosen*
Aensiet de joncheyt, so hier yet
Door raet der boosen
Tot twist oft tweedracht is geschiet
Als *Haselieren* tracht
Na vred', *Aensiet Gods cracht,*
Dewijl wy scheyen,
So houden wy int hert geprent
Van *d'Acoleyen,*
Dat altijt *Liefd' es 'tfondament*
En *d'Akerboom* gherust,
Oock *Aensiet liefd'* met lust.
Wy altesamen
Behooren dies ghelijckerhant
Altijt te ramen
Yet tot des Armen onderstant,
En *VVt levender jonst*
Ghebruycken onse const.
'tMoet by ons blijcken,
Dz alles wort *uyt liefd' bestaen,*
Laet ons niet wijcken
Van d'Arme die nu met ons gaen,
Ghelijck de *Lely* vast
onder den dooren wast.
Hier zijn wy comen,
Dewijl wy zijn *uyt liefd' versocht,*
En sonder schromen
Ghetoont 'tgeen was van ons gewrocht,
Als de *Galis blom* me,
Voor d'Armen dese ste.
Want onbenepen
Ist alles tot des Armen nut,
VVt jonst begrepen:
Op dz d'oud ranc kreech eenen stut,
Gout blom dranck ende brandt
Nu krijghen by der handt.
De *Sonne blomme,*

derhalve*n* nu ooc seer verheucht
Niet als de domme
Te recht seyt, *Noyt meerder vreucht.*
Wie zijnen broeder lieft,
Hem inden noot gherieft
    Hier med' te gader
Bevolen blijft der Heeren Heer
Ons Godt en Vader,
Dien altijt zy lof, prijs en eer:
Want hy geeft dobbel vrucht
Den ghevers *Met ghenucht.*

Ketel

Naer de wijse: *Comt nu al ghy geestkens reyne.*

*O*Orlof broeders al ghelijckich,
Ghy *Speel-cooren* const-rijckich,
Voorsetters deses feest,
Ende seer minsamich onbevreest,
Doend' uwen *Trou altijt blijckich,*
Dat *Momus* is wech-wijckich,
Oock de Zoilisten meest,
Daerom doch verblijt elcx zijn geest
En heb door u trou vergaert,
Veel geestkens oock fray van aert,
Die seer heerlick quamen,
Doen by een versamen,
Om t'solveren u caert.
d'Orange Lely met begeren
Quam hem daer presenteren,
Als die *in Liefde groeyt,*
Ende alle vylony verfoeyt,
Cooren aer helpt vreucht vermeeren,
Lieft moet blijcken met eeren,
Daer het *roo Roosken* bloyt,
Aensiet doch *de Ionckheyt* gheschoyt,
Constich *Haeslier* wijs bedacht,
Die altijt *Aensiet Gods cracht,*
Al in eeren spoedich,
Siencie vroedich,
Eel const in deucht betracht.
Men siet die *VVit Acoleyen*
Haer faem nu wijt ontspreyen,
Daer *Liefd' is 'tfondament,*
Steeds in 'tverkeeren seer eloquent,
d'Akerboom gaet hem beteyen,
Aensiet liefd' met affscheyen,
Als in't wesen present:

Dus zijt al verheucht pertinent
Met de *Lavendel bloem vvit,*
VVt levender jonsten sit,
Om const vreucht t'orbooren,
Lely onder dooren
Heeft *VVt liefd' bestaen* dit.
Het *Galis bloemken* robijnich
Toont hem meed' onfenijnich,
En is *VVt liefd' versocht,*
Dat die reyne conste wert ontknocht,
De *Gout blom* toont sich root-schijnich,
En *VVt jonsten* divijnich,
Begrepen wel bedocht,
Dat den *Coren bloem* heeft ghewrocht.
Met gheneuchten delicaet,
Dat constich oock wel bestaet,
Hier door wy *Sonne bloomen*
Nu hebben vernomen,
Noyt meerder vreucht op straet.

Prince.
Oorlof nu al Prinslicke sinnen,
Als *VVijngaert ranck* wt minnen,
Eert nu *Liefd' boven al:*
Want daer door die conste bloeyen sal,
Pyreneen wilt overwinnen,
Apollo in't beginnen
Sterckt doch breet ende smal,
Oock *vvit Angierkens* in't ghetal,
In liefde ghetrou voor dan,
Voor den Armen ouden man,
Comende uyt lijen
Door goe polecijen,
Die hen noot nemen an.

FINIS.